Ti Biblia

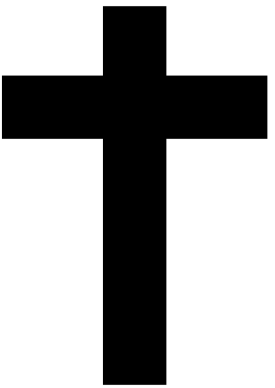

Unlocked Literal Bible in the Ilocano language of the Republic of the Philippines

Ti Biblia
Unlocked Literal Bible in the Ilocano language of the Republic of the Philippines

copyright © 2019 Door43 World Missions Community

Language: Ilocano

Translation by: Door43 World Missions Community

Contributor: Alexander D. Pagtacunan Sr., Ambrocio A. Dat-ay Jr., Anabel Magulod, Angelita H. Goco, Arlyn D. Fianza, Daniel Disay, Ely F. Belisario, Euhler Evangelista, Fredelyn R. Castillo, Gerry D. Pido, Gerwine P. Puguon, Irene China Covita, Jacquelyn Pinchingan , Jeffrey G. Arevalo, Jennilyn D. Inway, Jhun Dat-ay, Jomar N. Puclalay, Johnny Ray Lumawan, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Leonardo M. Disay, Liwliwa V. Ario, Lynn Castillo, Marben Obra, Marie fe Lardizabal, Maripple Lopez, Mary johanna delos Reyes, May ann Antonio, Micah H. Asis, Michael L. Pagtacunan, Miriam B. Pido, Nathaniel H. Pascio, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Novie M. Espara, Ralph B. Lantion, Raymond, Recelyn Camilo, Reymark, Robert Diser, Rommel Flores, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Susan L. Soliven, Tomas Domingo, William Tolentino, Ambrocio A. Dat-ay, Arlyn D. Fianza, Bernard Serquina, Bernie Abarquez, David Castillo, Delfin Asis, Euhler Evangelista, Grace Delos Santos, Jhon Alicay, Jhon Sibayan, Jomar N. Puclalay, Jonathan D. Castillo, Jovy M. Lacaden, Juvie K. Jose, Karen F. Acio, Liwliwa V. Ario, Lorenzo Marilao, Marben Obra, Marlon Aggasid, Mary Johanna delos reyes acob, May ann Antonio, Michael L. Pagtacunan, Mila Agpalasin, Myrna Santos, Nerissa A. Kildo, Nieves Abluyan, Pablo Bernardino, Ralph B. Lantion, Recelyn Camilo, Ronnie Acob, Rudy Pascual, Sanie Castillo, Sarah Aniban, Shirley L. Espiritu, Tano Emboc,

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:
- You include the above copyright and source information.
- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.
- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2024-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 19 Aug 2024
2ed8cbc0-a07c-572f-a9f0-aa114d36da98

Contents

Mateo 1
Marcos 73
Lucas 119
Juan 198
Dagiti Aramid 255
Roma 329
1 taga-Corinto 359
2 Corinto 389
Taga-Galacia 409
Taga-Efeso 419
Pilipos 430
Dagiti Taga-Colosas 438
1 Taga-Tesalonica 445
2 Taga-Tesalonica 451
1 Timoteo 455
Maika-dua a Timoteo 464
Tito 470
Filemon 474
Hebreo 476
Santiago 499
1 Pedro 507
Maikaddua a Pedro 515
1 Juan 520
2 Juan 528
3 Juan 529
Judas 531
Paltiing 534

Mateo

1 Daytoy ti libro a nakailistaan ti kapuonan ni Jesu-Cristo
nga anak ni David nga anak ni Abraham.
2 Ni Abraham ti ama ni Isaac, ken ni Isaac ti ama ni Jacob,
ken ni Jacob ti ama ni Judah ken dagiti kakabsatna a lallaki.
3 Ni Judah ti ama ni Perez ken Zerah a putotna kenni
Tamar, ni Perez ti ama ni Hezron, ket ni Hezron ti ama ni
Ram.
4 Ni Ram ti ama ni Amminadab, ni Amminadab ti ama ni
Nahshon, ket ni Nahshon ti ama ni Salmon.
5 Anakda Salmon ken Rahab ni Boaz, ket ni Boaz ken ni
Ruth, anakda ni Obed, ni Obed ti ama ni Jesse,
6 ni Jesse ti ama ni David nga ari. Ni David putotna ni
Solomon iti asawa ni Uriah.
7 Ni Solomon ti ama ni Rehoboam, ni Rehoboam ti ama ni
Abijah, ni Abijah ti ama ni.
8 Ni Asa ti ama ni Jehoshaphat, ni Jehoshaphat ti ama ni
Joram, ken ni Joram ti ama ni Uzziah.
9 Ni Uzziah ti ama ni Jotham, ni Jotham ti ama ni Ahaz, ni
Ahaz ti ama ni Hezekiah.
10 Ni Hezekiah ti ama ni Manasseh, ni Manasseh ti ama
ni Ammon, ken ni Ammon ti ama ni Josiah.
11 Ni Josiah ti ama ni Jechoniah ken dagiti kakabsatna a
lallaki idi tiempo ti pannakaipanda idiay Babilonia.
12 Ket kalpasan ti pannakaipanda idiay Babilonia, ni
Jechoniah ti ama ni Shealtiel, ni Shealtiel ti kapuonan ni
Zerubbabel.
13 Ni Zerubbabel ti ama ni Abiud, ni Abiud ti ama ni
Eliakim, ken ni Eliakim ti ama ni Azor.
14 Ni Azor ti ama ni Zadok, ni Zadok ti ama ni Achim, ken
ni Achim ti ama ni Eliud.
15 Ni Eliud ti ama ni Eleazar, ni Eleazar ti ama ni Matthan,
ken ni Matthan ti ama ni Jacob.
16 Ni Jacob ti ama ni Jose nga asawa ni Maria a nangiyanak
kenni Jesus, a naawagan iti Cristo.
17 Amin dagiti henerasion manipud kenni Abraham iag-
ingga kenni David ket sangapulo ket uppat a henerasion,
manipud kenni David inggana iti pannakaipanda idiay Ba-
bilonia ket sangapulo ket uppat a henerasion, ken manipud
iti pannakaipanda idiay Babilonia agingga kenni Cristo ket
sangapulo ket uppat a henerasion.
18 Ti pannakaiyanak ni Jesus ket napasamak kadagiti
sumaganad a wagas. Ti inana a ni Maria ket naikeddengen

a makikallaysa kenni Jose, ngem sakbay iti panagmay-maysada, naammoanda a masikog isuna babaen ti Espiritu Santo.
19 Ti asawana, ni Jose ket nalinteg a tao, ngem saanna a kayat nga ibabain isuna iti publiko. Isunga ingkeddengna a putden a sililimed ti naikeddengen a panagkallaysada.
20 Kabayatan ti panangpanpanunotna kadagitoy a ban-banag, nagparang ti maysa nga anghel ti Apo kenkuana iti tagtagainep, kunana, "Jose, nga anak ni David, saanka nga agbuteng a mangasawa kenni Maria, gapu ta ti sikogna ket babaen iti Espiritu Santo.
21 Agipasngayto iti lalaki, ket panaganamto iti Jesus, ta isalakannanto dagiti tattaona manipud kadagiti basba-solda."
22 Napasamak amin dagitoy tapno matungpal no ania ti imbaga ti Apo babaen iti profeta, kunana,
23 "Kitaenyo, agsikogto ti maysa a birhen ket aganak iti maysa a lalaki ket awagandanto iti Immanuel, - ti kayatna a sawen ket, "Ti Dios ket adda kadatayo."
24 Nagriing ni Jose manipud iti pannaturogna ket inaramidna kas imbilin ti anghel ti Apo kenkuana ket inasawana ni Maria.
25 Nupay kasta, saanna a kinaidda agingga iti panangipas-ngayna iti ubing a lalaki. Ket pinanagananna iti Jesus.

2

1 Kalpasan a naiyanak ni Jesus idiay Betlehem a sakop ti Judea, kadagiti aldaw ni ari Herodes, adda dagiti nakaadal a lallaki a naggapu iti daya a dimteng idiay Jerusalem a kunada,
2 "Sadino ti ayan ti naiyanak nga Ari dagiti Judio? Nakitami ti bituenna iti daya ket immaykami nga agrukbab kenkuana."
3 Idi nangngeg daytoy ni Herodes nga ari, nariribukan isuna, kasta met ti entero a Jerusalem.
4 Pinaayaban amin ni Herodes dagiti panguloen a pa-padi ken dagiti eskriba dagiti tattao, ket sinaludsodna kadakuada, "Sadino ti pakaiyanakan ti Cristo?"
5 Imbagada kenkuana, "Idiay Betlehem ti Judea, ta daytoy ti insurat ti profeta,
6 'Ket sika, Betlehem, iti daga ti Juda, ket saan a sika ti kanunomoan kadagiti mangidadaulo iti Juda, ta addanto mangiturturay nga agtaudto kenka a mangipastor kadagiti tattaok nga Israel."

7 Ket sililimed nga inayaban ni Herodes dagiti nakaadal
a lallaki tapno saludsodenna kadakuada no ania ti apag-isu
nga oras a nagparang ti bituen.
8 Imbaonna ida idiay Betlehem, a kunana, “Mapankayo
ket birokenyo a nalaing ti ubing. No mabirokanyo isuna,
ipakaammoyo kaniak, tapno umayak met ket agrukbabak
kenkuana.”
9 Kalpasan a nangngegda ti ari, intuloyda ti nagdaliasat,
ket ti bituen a nakitada iti daya indalanna ida agingga a
nagsardeng iti batog ti ayan ti ubing.
10 Idi nakitada ti bituen, nagragsakda nga addaan iti kasta
unay a naindaklan a rag-o.
11 Simrekda iti balay ket nakitada ti ubing a kaduana
ni Maria nga inana. Nagparintumengda ken nagrukbabda
kenkuana. Linukatanda dagiti ayan ti agkakapateg a banag
a kukuada ket indatonda kenkuana dagiti sagsagut a balitok,
insenso ken mirra.
12 Binallaagan ida ti Dios iti tagtagainep a saandan nga
agsubli kenni Herodes, isu a pimmanawda nga agturong
kadagiti bukodda a pagilian babaen iti sabali a dalan.
13 Kalpasan a pimmanawda, adda anghel ti Apo a nag-
parang kenni Jose iti tagtagainep a kinunana, “Buman-
gonka, alaem ti ubing ken ti inana, ket tumaraykayo idiay
Egipto. Agtalinaedkayo idiay agingga nga ibagak kenka, ta
birukento ni Herodes ti ubing tapno dadaelenna isuna.”
14 Iti dayta a rabii, bimmangon ni Jose ket innalana ti
ubing ken ti inana ket napanda idiay Egipto.
15 Nagtalinaed isuna sadiay agingga iti ipapatay ni
Herodes. Daytoy ti nakatungpalan ti imbaga ti Apo babaen
iti profeta, “Manipud iti Egipto, inawagak ti anakko.”
16 Ket ni Herodes, idi nadlawna nga inallilaw isuna dagiti
nakaadal a lallaki, nakaunget iti kasta unay. Nangibaon
isuna ket impapatayna amin nga ubbing a lallaki nga adda
idiay Betlehem, ken iti amin nga adda iti dayta a rehion nga
agtawen iti dua nga agpababa, sigun iti apag- isu a tiempo
a naammoanna manipud kadagiti nakaadal a lallaki.
17 Ket natungpal no ania iti naisao babaen kenni Jeremias
a profeta,
18 “Adda timek a nangngeg idiay Rama, sangsangit ken
nakaro a dungdung-aw, agsangsangit ni Raquel para kadag-
iti annakna, ket agkedked isuna a maliwliwa, gapu ta
awandan.
19 Idi natayen ni Herodes, pagamoan, ket adda nagparang
nga anghel ti Apo kenni Jose idiay Egipto iti maysa a
tagtagainep ket kinunana,
20 “Bumangonka ket alaem ti ubing ken ti inana ket

mapankayo idiay daga ti Israel, ta dagiti nagpanggep iti dakes iti biag ti ubing ket nataydan."
21 Bimmangon ni Jose, ket innalana ti ubing ken ti inana, ket immay iti daga ti Israel.
22 Ngem idi nangngeganna a ni Arkelao ti mangiturturay iti Judea a kas kasukat ti amana a ni Herodes, nagbuteng isuna a mapan sadiay. Kalpasan a binallaagan ti Dios isuna iti tagtagainep, pimmanaw iti rehion ti Galilea
23 ket napan ken nagnaed iti siudad a maawagan iti Nazaret. Daytoy ti nakatungpalan ti naibaga babaen kadagiti profeta, a maawaganto isuna iti Nazareno.

3

1 Kadagidiay nga al-aldaw napan nangaskasaba ni Juan a Mammuniag idiay let-ang ti Judea nga ibagbagana,
2 "Agbabawikayo, ta asidegen ti pagarian ti langit."
3 Ta isuna ti dakdakamaten ni profeta nga Isaias, a kunana, "Ti timek nga agpukpukkaw idiay let-ang, 'Isaganayo ti dalan ti Apo, pagbalinenyo a nalinteg dagiti dalanna.'"
4 Ita, nakakawes ni Juan iti pagan-anay a naaramid iti buok ti kamelio ken nakabarikes iti lalat. Ti taraonna ket dudon ken diro.
5 Ket ti Jerusalem, amin a Judea, ken amin a rehion nga adda iti aglawlaw ti Karayan Jordan ket rimmuar a napan kenkuana.
6 Ket iti panangipudnoda kadagiti basbasolda, nabautisaranda babaen kenkuana idiay Karayan Jordan.
7 Ngem idi nakitana ti adu kadagiti Pariseo ken Saduseo nga um-umay kenkuana tapno agpabautisar, kinunana kadakuada, "Dakayo nga annak dagiti nagita nga uleg, siasino ti nangballaag kadakayo nga itarayanyo ti pungtot nga umay?
8 Agbungakayo a maikari iti panagbabawi.
9 Ket saanyo a panunoten nga ibaga kadagiti bagbagiyo nga, 'Adda ni Abraham nga amami.' Ta ibagak kadakayo a kabaelan ti Dios ti mangpataud iti annak para kenni Abraham uray pay manipud kadagitoy a batbato.
10 Naikabilen ti wasay a maibusor kadagiti ramut dagiti kayo. Isu a tunggal kayo a saan nga agbunga iti nasayaat ket mapukan ken maibelleng iti apuy.
11 Bautisarankayo iti danum para iti panagbabawi. Ngem ti umay a sumaruno kaniak ket nabilbileg ngem siak, ken saanak a maikari uray mangbitbit kadagiti sandaliasna. Bautisarannakayonto babaen iti Espiritu Santo ken babaen iti apuy.

12 Ta ti salungkayna ket adda kadagiti imana tapno dalusanna a naan-anay ti pagrurosanna ken tapno urnongenna ti trigona iti kamalig. Ngem puorannanto ti taep babaen iti apuy a saanto pulos a maiddep."
13 Kalpasanna, simmangpet ni Jesus idiay Karayan Jordan manipud Galilea tapno agpabautisar kenni Juan.
14 Ngem pinadas ni Juan lapdan isuna, a kunana, "Masapul a mabautisaranak babaen kenka, ket umayka kaniak?"
15 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kenkuana, "Ipalubosmo ita, ta rebbengna laeng tungpalen ta ti amin a kinalinteg." Ket pinalubosan ni Juan isuna.
16 Kalpasan a nabautisaran isuna, simmang-at a dagus ni Jesus manipud iti danum, ket adtoy, dagiti langit ket naglukat kenkuana. Nakitana ti Espiritu ti Dios a bumabbaba a kasla kalapati ken nagdisso kenkuana.
17 Adtoy, adda timek manipud langit a mangibagbaga, "Daytoy ti patpatgek nga Anak. Maay-ayoak unay kenkuana."

4

1 Kalpasanna, inturong ti Espiritu ti Dios ni Jesus idiay let-ang ket pinadas ti diablo a sulisogen isuna.
2 Idi nalpasen ti uppat a pulo nga aldaw ken uppat a pulo a rabii panagayunarna, nabisinan isuna.
3 Immay ti mannulisog ket kinunana kenkuana, "No sika ti Anak ti Dios, bilinem dagitoy a batbato nga agbalin a tinapay."
4 Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana kenkuana, "Naisurat, 'Saan nga agbiag ti tao iti tinapay laeng, ngem babaen iti tunggal sao a rummuar iti ngiwat ti Dios.'"
5 Kalpasanna, impan isuna ti diablo idiay nasantoan a siudad ken impanna iti tuktok ti kangangatoan a paset ti pasdek ti templo,
6 ket kinunana kenkuana, "No sika ti Anak ti Dios, tumappuakka man, ta naisurat, 'Bilinennanto dagiti anghelna a mangaywan kenka,' ket, 'Tapayaendakanto kadagiti imada, tapno saan a madunor ti sakam iti bato.'"
7 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Naisurat met laeng, 'Nasken a saanmo a suoten ti Apo a Diosmo.'"
8 Inyuli manen ti diablo isuna iti nangato a lugar ket impakitana kenkuana amin dagiti pagarian iti lubong ken ti amin a kinapintasda.
9 Kinunana kenkuana, "Itedkonto amin kenka dagitoy a banbanag, no agparintumeng ken agrukbabka kaniak."

10 Ket kinuna ni Jesus kenkuana, “Pumanawka ditoy,
Satanas! Ta naisurat, ‘Nasken nga agrukbabka iti Apo a
Diosmo, ken isuna laeng ti rumbeng a pagserbiam.'”
11 Ket pinanawan ti diablo isuna, ket pagammoan, immay
dagiti anghel ket nagserbida kenkuana.
12 Ita, idi nangngeg ni Jesus a natiliw ni Juan, nagsubli
isuna idiay Galilea.
13 Pimmanaw isuna idiay Nazaret ket napan ken nagnaed
idiay Capernaum, nga adda iti igid ti baybay ti Galilea, iti
masakupan ti Zabulon ken Neftali.
14 Napasamak daytoy tapno matungpal ti kinuna ni Isaias
a profeta,
15 “Ti daga ti Zabulon ken ti daga ti Neftali, agturong iti
baybay, iti ballasiw ti Karayan Jordan, Galilea dagiti Hentil!
16 Dagiti tattao a nakatugaw iti kasipngetan ket nakak-
itada iti lawag a naindaklan, ket kadagiti nakatugaw iti
rehion ken anniniwan ni patay, adda lawag a nangsilnag
kadakuada.”
17 Manipud iti dayta a tiempo nangrugi ni Jesus a
nangasaba ket kunana, “Agbabawikayo, ta immasidegen ti
pagarian ti langit.”
18 Kabayatan a magmagna isuna iti igid ti baybay ti
Galilea, nakakita isuna iti agkabsat, ni Simon a maawagan
a Pedro, ken ti kabsatna a ni Andres, a mangiwaywayat iti
iketda iti baybay, ta mangngalapda.
19 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Umaykayo, surotendak,
ket pagbalinenkayo a mangngalap iti tattao.”
20 Dagus a pinanawanda dagiti iketda ken simmurotda
kenkuana.
21 Iti panagtultuloy ni Jesus manipud sadiay nakitana ti
sabali pay nga agkabsat, ni Santiago nga anak ni Zebedeo,
ken Juan a kabsatna. Addada iti bangkada a mangtartari-
maan kadagiti iketda a kaduada ni Zebedeo nga amada.
Inayabanna ida,
22 ket dagus a pinanawanda ti bangka ken ti amada ket
simmurotda kenkuana.
23 Sinursor ni Jesus ti amin a paset ti Galilea, a nangisur-
suro kadagiti sinagogada, inkaskasabana ti ebanghelio ti
pagarian, ken nangag-agas iti tunggal kita ti sakit ken an-
annayen dagiti tattao.
24 Nagwaras ti damag maipanggep kenkuana iti amin a
paset ti Siria, ket impan dagiti tattao kenkuana amin dagiti
masakit, agsagsagaba iti nadumaduma saksakit ken ut-ot,
dagiti linuganan dagiti demonio, ken dagiti agkissiw ken
dagiti paralitiko. Pinaimbag ida ni Jesus.

25 Nakaad-adu a tattao ti simmurot kenkuana manipud iti
Galilea, Decapolis, Jerusalem, ken Judea, ken manipud iti
ballasiw ti Jordan.

5

1 Idi nakita ni Jesus dagiti adu a tattao, simmang-at isuna
iti bantay. Idi nagtugaw isuna, immay dagiti adalanna
kenkuana.
2 Nagsao ket sinuroanna ida, a kunana,
3 "Nabendisionan dagiti napanglaw iti espiritu, ta
kukuada ti pagarian ti langit.
4 Nabendisionan dagiti agladladingit, ta maliwliwadanto.
5 Nabendisionan dagiti naemma, ta tawidendanto ti daga.
6 Nabendisionan dagiti mabisin ken mawaw iti kinalinteg,
ta mapunnodanto.
7 Nabendisionan dagiti manangngaasi, ta magun-oddanto
ti asi.
8 Nabendisionan dagiti nasin-aw ti pusona, ta maki-
tadanto ti Dios.
9 Nabendisionan dagiti mamagkappia, ta maawagandanto
nga annak ti Dios.
10 Nabendisionan dagiti maparparigat gapu iti kinalinteg,
ta kukuadanto ti pagarian ti langit.
11 Nabendisionankayo no laisendakayo ken parigaten-
dakayo dagiti tattao, wenno isawangda amin a kita ti dakes
a banbanag maibusor kadakayo gapu kaniak.
12 Agrag-o ken agragsakkayo la unay, ta naindaklan ti
gunggonayo sadi langit. Ta iti kastoy a wagas a pinarigat
dagiti tattao dagiti profeta a nagbiag sakbay kadakayo.
13 Dakayo ti asin ti daga. Ngem no napukawen ti raman
ti asin, kasano a pagbalinen manen a naapgad? Saanen a
pulos a nasayaat para iti aniaman a banag, malaksid nga
ibelleng iti ruar ket mapayatpayatan dagiti tattao.
14 Dakayo ti silaw ti lubong. Ti siudad a nabangon iti
rabaw ti turod ket saan a mailemmeng.
15 Kasta met nga awan ti tao a mangsindi iti pagsilawan
sana ikabil iti sirok ti maysa a basket, ngem ikabilna ketdi
iti nairanta a pagsilawan, ket aglawag para iti tumunggal
maysa nga adda iti balay.
16 Pagraniagenyo dagiti silawyo iti imatang dagiti tattao
iti wagas a makitada dagiti nasayaat nga aramidyo ket
dayawenda ti Dios Ama nga adda sadi langit.
17 Saanyo a panunoten nga immayak a mangdadael iti
linteg wenno dagiti profeta. Saanak nga immay tapno
dadaelen ida, ngem tapno tungpalen dagitoy.

18 Ta pudno, ibagak kadakayo nga agingga a mapukaw ti
langit ken daga, awan ti uray maysa a kur-it wenno tolnek
a mapukaw manipud iti linteg, agingga a matungpal amin
a banbanag.
19 Ngarud, siasinoman a mangsalungasing iti kababaan
kadagitoy a bilbilin ken mangisuro kadagitoy iti dadduma
tapno aramidenda met ket maawaganto a kababaan idiay
pagarian ti langit. Ngem siasinoman a mangtungpal kadag-
itoy ken mangisuro kadagitoy ket maawaganto a natan-ok
idiay pagarian ti langit.
20 Ta ibagak kadakayo a makastrekkayo iti pagarian ti
langit no maartapan ti kinalintegyo ti kinalinteg dagiti
eskriba ken dagiti Pariseo.
21 Nangngeganyo a naibaga kadakuada idi un-unana a
tiempo, 'Saanka a pumatay,' ken, 'Siasinoman a pumatay
ket agpeggadto iti pannakaukom.'
22 Ngem ibagak kadakayo a tunggal maysa a makaunget iti
kabsatna ket agpeggadto iti pannakaukom. Ken siasinoman
a mangibaga iti kabsatna, 'Awan serserbim a tao!' ket
agpeggadto iti konseho. Ket siasinoman a mangibaga iti,
'Sika a maag!' ket agpeggadto iti apuy ti impierno.
23 Ngarud no mangidatagka iti sagutmo idiay altar ket
idiay nalagipmo a ti kabsatmo ket addaan iti sakit ti nakem
kenka,
24 ibatim ti sagutmo iti sango ti altar, ket mapanka iti
dalanmo. Makikappiaka pay nga umuna iti kabsatmo, ket
kalpasanna mapanka ket idatagnmo ti sagutmo.
25 Makikinnaawatanka a dagus iti nangidarum kenka
kabayatan a kaduam isuna iti dalan a mapan iti pangukо-
man, wenno saan ti nangidarum kenka ket ipaimanaka iti
ukom, ket ti ukom ipaimanaka iti opisial, ket mabalin a
maibaludka iti pagbaludan.
26 Pudno, ibagak kadakayo, saankanto a makarruar
manipud sadiay agingga a mabayadam amin a binulodmo.
27 Nangngegyo a naibaga, 'Saanka a makikamalala.'
28 Ngem ibagak kadakayo a siasinoman a kumita iti babai
nga addaan panaggartem kenkuana ket nakikamalalan
kenkuana iti pusona.
29 No ti makannawan a matam ti makagapu a
maitublakka, suatem ken ibellengmo iti adayo manipud
kenka. Ta nasaysayaat para kenka a mapukaw ti maysa
a paset ti bagim ngem maitapuak ta sibubukel a bagim iti
impierno.
30 Ket no ti makannawan nga imam ti makagapu a
maitublakka, putdem ken ibellengmo iti adayo manipud

kenka. Ta nasaysayaat para kenka a mapukaw ti maysa a paset ti bagim ngem ti itapuaknaka ti Dios ti entero a bagim iti impierno.
31 Naibaga pay, 'Siasinoman a mangpapanaw iti asawana a babai, ikkanna koma iti kasuratan ti panagsina.'
32 Ngem ibagak kadakayo a siasinoman a mangisina iti asawana a babai, malaksid no gapu iti kinaderrep, pagbalinenna isuna a mannakikamalala. Ken ti siasinoman a mangasawa kenkuana kalpasan a naisina ket makikamka-malala.
33 Nangngeganyo manen a naibaga kadagiti adda idi un-unana a tiempo, 'Diyo sapataan iti inuulbod ti kariyo, ngem tungpalenyo ti inkariyo iti Apo.'
34 Ngem ibagak kadakayo, saankayo nga agsapata uray pay babaen iti langit, ta isu ti trono ti Dios;
35 wenno babaen iti daga, ta isu ti pagbatayan dagiti sakana; wenno babaen iti Jerusalem, ta isu ti siudad ti naindaklan nga Ari.
36 Saanyo nga iraman ti uloyo iti panagkariyo, ta saankayo a makaaramid iti maysa a buok a puraw wenno nangisit.
37 Ngem kastoy koma ti kunayo, 'Wen, no wen,' wenno 'Saan, no saan.' Ta aniaman a banag a nalablabes ngem iti daytoy ket nagtaud iti daydiay a managdakdakes.
38 Nangngegyo a naibaga, 'Mata para iti mata, ken ngipen para iti ngipen.'
39 Ngem ibagak kadakayo, saanyo a kalabanen ti man-agdakdakes. Ngem ketdi, siasinoman a mangtungpa iti makannawan a pingpingmo, itayam pay ti bangir a ping-pingmo.
40 Ket no adda agtarigagay a mangidarum kenka idiay pangukoman ken alaenna ti kawesmo, palubosam dayta a tao nga alaenna pay ti kagaymo.
41 Ket siasinoman a mangpilit kenka a mangdaliasat iti maysa a milia, kumuyogka kenkuana iti dua.
42 Mangtedka iti siasinoman nga agdawat kenka, ken saanmo a tallikudan ti siasinoman nga agtarigagay nga agbulod kenka.
43 Nangngegyo a naibaga, 'Ayatem ti kaarrubam ken guraem ti kabusormo.'
44 Ngem ibagak kadakayo, ayatenyo dagiti kabusoryo ken ikararaganyo dagiti mangparparigat kadakayo, *
45 tapno agbalinkayo nga annak ti Amayo nga adda sadi langit. Ta inaramidna ti initna nga agraniag kadagiti dakes

* **5:44** Awan kadagiti kasayaatan nga agkakauna a kopya ti “Bendisionanyo dagiti mangilunlunod kadakayo, agaramidkayo iti nasayaat kadagiti gumurgura kadakayo.”

ken naimbag, ken mangmangted iti tudo kadagiti nalinteg ken saan a nalinteg.

46 Ta no ay-ayatenyo dagiti mangay-ayat kadakayo, ania ti magunggonayo? Saan kadi nga uray dagiti agsingsingir iti buis ket aramidenda ti kasta met laeng a banag?

47 Ket no dagiti laeng kakabsatyo ti kablaawanyo, ania ti ar-aramidenyo a nasaysayaat ngem kadagiti dadduma? Saan kadi nga uray dagiti Hentil ket aramidenda ti kasta met laeng a banag?

48 Ngarud, masapul nga awan ti pagkuranganyo, kas iti Amayo nga adda sadi langit nga awan pagkuranganna.

6

1 Kitaenyo a saan nga iti sangoanan dagiti tattao ti pangaramidanyo kadagiti nalinteg nga aramidyo tapno makitada, ta no saan, awanto ti gunggonayo manipud iti Amayo nga adda sadi langit.

2 Isu a no mangtedkayo iti limos, saanyo a pagunien ti trumpeta iti sangoananyo kas iti ar-aramiden dagiti managinsisingpet kadagiti sinagoga ken kadagiti kalkalsada, tapno padayawan ida dagiti tatttao. Pudno, ibagak kadakayo, inawatdan ti gunggonada.

3 Ngem no mangtedkayo iti limos, saanyo nga ipakaammo iti makannigid nga imayo no ania ti ar-aramiden ti makannawan nga imayo,

4 tapno ti sagutyo ket maited a nalimed. Ket ti Amayo a makakita iti nalimed ket gunggonaannakayo.

5 Ket no agkararagkayo, saankayo koma a maipada kadagiti managinsisingpet, ta isuda pagay-ayatda ti agtakder ken agkararag idiay sinagoga ken kadagiti suli ti kalsada, tapno makita isuda dagiti tattao. Pudno, ibagak kadakayo, naawatdan ti gunggonada.

6 Ngem dakayo, no agkararagkayo, sumrekkayo iti siledyo. Irikepyo ti ruangan, ket agkararagkayo iti Amayo nga adda iti nalimed. Ket ti Amayo a makakita iti nalimed ket gunggonaannakayo.

7 Ket no agkararagkayo, saankayo nga agkakararag a paulit-ulit nga awan serserbina a kas iti ar-aramiden dagiti Hentil, ta panpanunotenda a mabalinto a mangngegan ida gapu iti adu a sarsaritaenda.

8 Ngarud, saankayo a maipada kadakuada, ta ammo ti Amayo no ania dagiti banbanag a kasapulanyo sakbay a dawatenyo kenkuana.

9 Ngarud, agkakaragkayo a kas iti daytoy: 'Amami nga adda sadi langit, madaydayaw koma ti naganmo.

10 Umay koma ti pagariam, matungpal koma ti pagayatam,
ditoy daga a kas met iti langit.
11 Itedmo kadakami ita ti tinapaymi iti inaldaw.
12 Pakawanennakami kadagiti utangmi, a kas met iti
panangpakawanmi kadagiti nakautang kadakami.
13 Ket saannakami nga ipan iti sulisog, ngem isalakan-
nakami manipud iti managdakdakes.'
14 Ta no pakawanenyo dagiti tattao iti naglabsinganda, ti
Amayo nga adda sadi langit ket pakawanennakayto met.
15 Ngem no saanyo a pakawanen dagiti naglabsinganda,
saanto met pakawanen ti Amayo dagiti naglabsinganyo.
16 Kanayonanna pay, no kasta nga agayunarkayo, saan
koma a naladingit ti rupayo a kas iti ar-aramiden dagiti
managinsisingpet, ta agruppangetda tapno kasla agay-
ayunarda iti panagkita dagiti tattao. Pudno, ibagak
kadakayo, naawatdan ti gunggonada.
17 Ngem dakayo, no kasta nga agayunarkayo, sapsa-
puanyo ti uloyo ken agdiram-uskayo.
18 Tapno saankayo a kasla agay-ayunar iti panagkita
dagiti tattao, ket ti Amayo a makakita iti nalimed ket
gunggonaannakayo.
19 Saanyo nga iyurnongan dagiti bagbagiyo kadagiti kin-
abaknang ditoy daga, no sadino ket dadaelen ti insekto ken
lati, ken no sadino ket serken ken takawen dagiti agtatakaw.
20 Ngem ketdi, agurnongkayo iti kinabaknang idiay langit,
sadiay ket saan a makadadael ti insekto ken lati, ken sadiay
ket saan a makaserrek ken agtakaw dagiti agtatakaw.
21 Ta no sadino ti ayan ti kinabaknangyo, adda met sadiay
ti pusoyo.
22 Ti mata ket isu ti silaw ti bagi. Ngarud, no nasayaat ti
matayo, ti sibubukel a bagi ket napnoan iti lawag.
23 Ngem no saan a nasayaat ti matayo, ti sibubukel a
bagiyo ket napnoan iti kinasipnget. Ngarud, no ti lawag
nga adda kadakayo ket kinasipnget gayam, anian a nagkaro
dayta a kinasipnget!
24 Awan ti makapagserbi iti dua nga amo, ta no kasta,
mabalin a guraenna ti maysa ket ayatenna ti maysa, ta no
saan, napudno iti maysa ket umsienna ti maysa. Saankayo
a makapagserbi iti Dios ken iti kinabaknang.
25 Ngarud ibagak kadakayo, saanyo a pakadanagan ti
maipanggep iti biagyo, no anianto ti kanenyo wenno no
anianto ti inumenyo — wenno ti maipanggep iti bagiyo, no
anianto ti ikawesyo. Ta saan aya a napatpateg ti biag ngem
ti taraon, ken napatpateg ti bagi ngem dagiti kawes?
26 Kitaenyo dagiti billit iti tangatang. Saanda nga agmula

wenno agapit wenno agipenpen kadagiti kamalig, ngem tartaraonan ida ti Amayo nga adda sadi langit. Saan kadi a napatpategkayo ngem kadakuada?

27 Ket siasino kadakayo ti makapaatiddog iti biagna iti maysa a kasiko babaen iti panagdandanagna?

28 Apay a pakadanaganyo ti maipapan iti pagkawesyo? Panunotenyo dagiti lirio kadagiti tay-ak, no kasanoda a dumakkel. Saanda nga agtrabaho, ken saanda nga agabel iti lupot.

29 Ngem ibagak kadakayo, uray ni Solomon iti amin a dayagna, ket saan a nakawesan a kas iti maysa kadagitoy.

30 No kawkawesan ti Dios dagiti ruot kadagiti kataltalonan, a tumaud ita ken inton bigat ket maipuruak iti urno, saan aya nga ad-adda pay a kawesannakayo, dakayo a bassit ti pammatina?

31 Ngarud, saankayo nga agdanag ket kunaen, 'Anianto ti kanenmi?' wenno, 'Anianto ti inumenmi?' wenno, 'Anianto ti lupot a pagkawesmi?'

32 Ta dagiti Hentil ket sapsapulenda dagitoy a banbanag, ket ti Amayo nga adda sadi langit ket ammona a kasapulanyo dagitoy.

33 Ngem birukenyo nga umuna ti pagarian ti Dios ken ti kinalintegna ket amin dagitoy a banbanag ket maitedto kadakayo.

34 Ngarud, saanyo a pakadanagan ti usarenyo iti sumaruno nga aldaw, ta ti sumaruno nga aldaw pakadanagannanto ti bagbagina. Iti tumunggal aldaw ket addaan iti umdas a pakariribukanna.

7

1 Saankayo a mangukom, tapno saankayonto a maukom.

2 Ta no kasano ti panangukomyo, kastanto met ti pannakaukomyo. Ken ti rukod a pangrukodyo, isunto met ti mairukod kadakayo.

3 Ken apay a kitaenyo ti bassit a puted ti garami iti mata ti kabsatyo, ngem saanyo a madlaw ti troso nga adda iti bukodyo a mata?

4 Kasanoyo nga ibaga iti kabsatyo, 'Bay-am nga ikkatek ti bassit a puted ti garami nga adda iti matam,' idinto ta adda dakkel a troso iti matam?

5 Dakayo managinsisingpet! Ikkatenyo pay nga umuna ti troso iti matayo, ket kalpasanna, makitayonto a silalawag ti ikkatenyo a bassit a puted ti garami nga adda iti mata ti kabsatyo.

6 Saanyo nga ited ti nasantoan kadagiti aso, ken saanyo nga ipurruak dagiti perlasyo iti sangoanan dagiti baboy.

Di laketta ibaddebaddekda dagitoy, ket tumallikodda ken rangrangkayen dakayo.

7 Dumawatkayo, ket maitedto daytoy kadakayo. Agsapulkayo, ket masarakanyonto. Agtuktokkayo, ket mailulakatto daytoy kadakayo.

8 Ta tunggal maysa nga agdawat, ket umawat; ken ti tunggal maysa nga agsapul, makasarak; ken ti tao nga agtuktok, ket mailukatanto.

9 Wenno siasino kadakayo a no dumawat ti anakna a lalaki iti tinapay, ket ikkanna iti bato?

10 Wenno, no dumawat iti lames, ikkanna kadi iti uleg?

11 Ngarud, no dakayo a managdakdakes ammoyo ti mangted iti nasayaat a sagut kadagiti annakyo, saan kadi a nangnangruna a ni Amayo manipud langit ket mangted kadagiti nasayaat a banbanag kadagiti dumawat kenkuana?

12 Ngarud, aniaman a banag a kayatyo nga aramiden dagiti tao kadakayo, aramidenyo met ngarud daytoy kadakuada, ta daytoy ti linteg ken insurat dagiti profeta.

13 Sumrekkayo iti nailet a ruangan. Ta nalawa ti ruangan ken nalawa ti dalan nga agturong iti pannakadadael, ket adu dagiti tattao nga agturong iti daytoy.

14 Ngem ti ruangan nga agturong iti biag ket nailet, ket bassit ti makasarak iti daytoy.

15 Agannad kadagiti palso a profeta, nga umay kadakayo a nakakawes a kas iti karnero ngem iti kinapudnona narungsotda a lobo.

16 Maam-amoyo isuda babaen kadagiti bungada. Agurnong kadi dagiti tao iti ubas manipud kadagiti bassit a narabuy ken nasiit a mula wenno igos manipud kadagiti sisiit?

17 Iti kasta met laeng a wagas, amin a nasayaat a kayo ket mangpataud iti nasayaat a bunga, ngem ti dakes a kayo ket mangpataud iti dakes a bunga.

18 Ti maysa a nasayat a kayo ket saan a makapataud iti saan a nasayaat a bunga, ken kasta met a ti dakes a kayo ket saan a makapataud iti nasayaat a bunga.

19 Tunggal kayo a saan nga agbunga iti nasayaat ket maputed ken maipurruak iti apuy.

20 No kasta ngarud, mailasinyonto ida babaen kadagiti bungada.

21 Saan nga amin a mangibaga kaniak, ' 'Apo, Apo,' ket makastrekto iti pagarian ti langit, ngem dagiti laeng nangaramid iti pagayatan ni Amak nga adda sadi langit.

22 Adunto a tattao ti agkuna kaniak iti dayta nga aldaw, 'Apo, Apo, saan kadi a nagipadtokami babaen iti naganmo,

iti naganmo pinaksiatmi dagiti demonio, ken iti naganmo nagaramidkami kadagiti agkakabileg nga aramid?'
23 Ket ibagakto kadakuada, 'Saankayo nga am-ammo! Umadayokayo kaniak, dakayo a managdakdakes!'
24 Ngarud, tunggal maysa a makangeg kadagiti sasaok ken mangtungpal kadagitoy ket kaslanto iti maysa a nasirib a tao a nangipatakder iti balayna iti rabaw ti bato.
25 Immay ti tudo, immay ti layus, nagangin iti napigsa iti dayta a balay, ngem saan a narba, gapu ta naipatakder iti rabaw ti bato.
26 Ngem tunggal maysa a makangngeg kadagiti sasaok ket saanna a tungpalen dagitoy, kaslanto iti maag a tao a nangipatakder iti balayna iti kadaratan.
27 Immay ti tudo, immay ti layus, ken nagangin iti napigsa iti dayta a balay. Ket narba daytoy, ken naminpinsan ti pannakadadaelna."
28 Ket idi nalpas a naibaga ni Jesus dagitoy a sasao, nasdaaw dagiti tattao gapu iti panangisurona,
29 ta insurona ida a kas maysa nga addaan iti turay, ken saan a kas kadagiti eskriba.

8

1 Idi simmalog ni Jesus manipud iti turod, simmurot kenkuana dagiti adu a tattao.
2 Pagammoan, adda agketong nga immasideg ken nagparintumeng iti sangoananna, a kunana, "Apo, no pagayatam, mabalinnak pagbalinen a nadalus."
3 Inyunnat ni Jesus ti imana ket sinagidna isuna, a kunana, "Pagayatak. Madalusanka." Dagus a nadalusan isuna iti ketongna.
4 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Kitaem ta awan ti siasinoman a pangibagaam. Mapankan iti dalanmo, ken ipakitam ta bagim iti padi, ket idatonmo ti sagut nga imbilin ni Moises, kas pammaneknek kadakuada.
5 Idi simrek ni Jesus idiay Capernaum, immasideg kenkuana ti maysa a senturion ket nagdawat iti tulong kenkuana,
6 a kunana, "Apo, ti adipenko ket nakaidda iti balayko, saan a makakuti ken agsagsagaba iti nakaro nga ut-ot."
7 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Umayak ket paimbagek isuna."
8 Simmungbat ti senturion ket kinunana, "Apo, saanak a maikari tapno sumrekka iti sirok ti bubongak, ibagam laeng ti sao ket umimbagen ti adipenko.
9 Ta uray siak ket maysa a tao a naisaad iti babaen ti turay, ket addaanak met iti soldado. Ibagak iti maysa,

'Mapanka', ket mapan isuna, ken iti maysa pay, 'Umayka', ket umay isuna, ken iti adipenko, 'Aramidem daytoy,' ket aramidenna."
10 Idi nanggeg ni Jesus daytoy, nasdaaw ket kinunana kadagiti sumursurot kenkuana, "Pudno, ibagak kadakayo, awan pay ti nasarakak nga addaan iti kastoy a pammati ditoy Israel.
11 Ibagak kadakayo, adunto ti umay manipud iti daya ken iti laud, ket agsanggirdanto iti lamisaan a kaduada ni Abraham, ni Isaac, kenni Jacob, idiay pagarian ti langit.
12 Ngem dagiti annak ti pagarian ket maipuruakto idiay akinruar a kasipngetan, a no sadino ket addanto iti sangsangit ken panagngaretnget dagiti ngipen."
13 Imbaga ni Jesus iti senturion, "Mapanka! Kas iti pinatim, isu ngarud ti maaramid para kenka." Ket immimbag ti adipen iti dayta met laeng nga oras.
14 Idi napan ni Jesus idiay balay ni Pedro, nakita niJesus ti babai a katugangan ni Pedro a nakaidda nga agsakit ken addaan iti gurigor.
15 Sinagid ni Jesus ti imana, ket pinanawan isuna ti gurigorna. Kalpasanna ket bimmangon isuna ket inrugina ti nagserbi kenkuana.
16 Idi dimtengen ti rabii, inyeg dagiti tattao kenni Jesus dagiti adu a linuganan dagiti demonio. Pinaksiatna dagiti espiritu babaen iti maysa a sao ken pinaimbagna dagiti amin a masakit.
17 Iti kastoy a wagas, natungpal ti insao ni Isaias a profeta, a kunana, "Isuna a mismo innalana dagiti an-annayentayo ken sinagabana dagiti saksakittayo."
18 Ita, idi nakita ni Jesus dagiti adu a tattao iti aglawlawna, imbilinna a pumanawda a mapan iti ballasiw ti Baybay ti Galilea.
19 Ket adda eskriba a napan kenkuana ket kinunana, "Manursuro, sumurotak kenka iti sadinoman a papanam."
20 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Addaan iti abut dagiti musang, ken addaan iti umok dagiti billit iti tangatang, ngem ti Anak ti Tao ket awanan iti pangiyiddaanna iti ulona."
21 Adda met maysa kadagiti adalanna ti nagkuna kenkuana, "Apo, ipalubosmo nga umuna a mapanak ken ipunponko ti amak."
22 Ngem kinuna ni Jesus kenkuana, "Surotennak, ket ibatim ti natay a mangipunpon iti bukodda a minatay."
23 Idi limmugan ni Jesus iti maysa a bangka, limmugan met dagiti adalanna iti daytoy.
24 Pagammoan, adda rimsua a dakkel a bagyo iti baybay,

isu a nalengdan ti bangka kadagiti dalluyon. Ngem nakaturog ni Jesus.
25 Napan kenkuana dagiti adalan ket riniingda isuna, a
kunada, “Isalakannakami, Apo; mataytayon!”
26 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Apay a mabutengkayo,
dakayo a bassit ti pammatina?” Kalpasanna, bimmangon
isuna ket tinubngarna dagiti angin ken ti baybay. Ket adda
ti naisangsangayan a panagtalna.
27 Nasdaaw dagiti lallaki ket kinunada, “Ania a kita ti tao
daytoy, nga uray pay dagiti angin ken ti baybay ket agtulnog
kenkuana?”
28 Idi dimteng ni Jesus iti ballasiw ken iti pagilian dagiti
Gadareno, sinabat isuna dagiti dua a lallaki a linuganan
dagiti demonio. Rimmuarda kadagiti tanem ket kasta unay
ti rungsotda, isu nga awan ti agdaldaliasat a makalabas iti
dayta a dalan.
29 Pagammoan, nagikkisda ket kinunada, “Ania aya iti
pakainaiganmi kenka, Anak ti Dios? Immayka kadi ditoy
a mangparigat kadakami sakbay iti naituding a tiempo?"
30 Ita, adda sadiay iti arban dagiti adu a baboy a
mangmangan, iti saan unay nga adayo manipud kadakuada.
31 a nagsardeng dagiti dakes nga espiritu a nagpakaasi
kenni Jesus a kunada, “No papanawennakami, ibaon-
nakami iti dayta nga arban dagiti baboy.”
32 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Mapankayo!” Rimmuar
dagiti demonio ket napanda kadagiti baboy. Ket pagam-
moan, nagdardaras ti sibubukel nga arban a bimmaba iti
rangkis ti turod ket nagturong iti baybay ket natayda iti
danum.
33 Ket dagiti lallaki nga agtartaraken kadagiti baboy ket
nagtatarayda nga immadayo. Ket idi napanda iti siudad,
impadamagda amin, nangnangruna ti napasamak kadagiti
lallaki a linuganan idi dagiti demonio.
34 Ket rimmuar ti entero a siudad a napan iti ayan ni Jesus.
Idi nakitada isuna, nagpakpakaasida a pumanaw isuna iti
rehionda.

9

1 Limmugan ni Jesus iti maysa a bangka, bimmallasiw, ket
napan iti bukodna a siudad.
2 Ket sadiay adda inyegda kenkuana a paralitiko a lalaki a
nakaidda iti ikamen. Iti pannakakita ni Jesus iti pammatida,
kinunana iti paralitiko a lalaki, “Anak, agraksakka. Ta
napakawanen dagiti basbasolmo.”
3 Sadiay adda sumagmamano nga eskriba a kunkunada
iti bagbagida, “Daytoy a lalaki ket mangtabtabbaaw.”

4 Ammo ni Jesus dagiti panpanunotenda ket kinunana,
“Apay nga agpanpanunotkayo iti dakes kadagiti pusoyo?
5 Ta ania ti nalaklaka nga ibaga, 'Napakawanen dagiti
basolmo,' wenno ti ibaga a, 'Tumakderka ket magnaka'?
6 Ngem tapno maammoanyo a ti Anak ti Tao ket addaan
iti kinaturay ditoy lubong a mangpakawan kadagiti bas-
basol, “kinunana iti paralitiko, “Tumaderka, pidutem ta
ikamenmo, ket mapanka iti balaymo.”
7 Ket timmakder ti lalaki ket napan iti balayna.
8 Idi nakita dagiti adu a tattao daytoy, nasdaawda ken
dinaydayawda ti Dios, nga isu ti nangted iti kasta a
kinaturay iti tattao.
9 Bayat ti ilalabas ni Jesus manipud sadiay, nakitana ti
maysa a lalaki nga agnagan iti Mateo, nga agtugtugaw
iti tolda a pagsingsingiran iti buis. Kinunana kenkuana,
“Sumurotka kaniak.” Timmakder isuna ket simmurot
kenkuana.
10 Idi nagtugaw ni Jesus iti maysa a balay tapno mangan,
immay met ti adu nga agsingsingir iti buis ken managbasol
a tattao ket nakipangan kenni Jesus ken kadagiti adalanna.
11 Idi nakita dagiti Pariseo daytoy, kinunada kadagiti
adalanna, “Apay a makipangpangan ti manursuroyo kadag-
iti agsingsingir iti buis ken managbasol a tattao?”
12 Idi nangngeg ni Jesus daytoy, kinunana, “Dagiti tattao
a napigsa ti bagina ket saanda nga agkasapulan iti mangn-
gagas, dagiti laeng masaksakit.
13 Nasken a mapanyo ammoen ti kaipapanan daytoy,
'Tarigagayak ti asi saan ket a daton.' Ta immayak, saan
a tapno mangayab kadagiti nalinteg nga agbabawi, ngem
kadagiti managbasol.”
14 Kalpasanna, immay kenkuana dagiti adalan ni Juan
ket kinunada, “Apay a dakami ken dagiti Pariseo ket
masansan nga agayunar, ngem dagiti adalam ket saanda
nga agayunar?”
15 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Mabalin kadi nga agladin-
git dagiti makiboda no adda pay laeng kadakuada ti nobio?
Ngem dumtengto ti aldaw a ti nobio ket maipanaw manipud
kadakuada, ket kalpasanna agayunardanto.
16 Awan ti tao a mangitakop iti baro a lupot iti daan a
pagan-anay, ta ti takop ket mapisangto manipud iti lupot,
ket ad-addanto a mapigis.
17 Kasta met a saan nga ikabil dagiti tattao ti baro nga arak
iti daan a lalat a pagikkan iti arak. No aramidenda dayta,
bumtak ti lalat, maibellengto ti arak, ket mapirdi dagiti lalat
a pagikkan iti arak. Ngem ketdi, ikabilda ti baro nga arak
iti baro a lalat a pagikkan, ket saandanto a mapirdi.

18 Bayat nga ibagbaga ni Jesus dagitoy a banbanag
kadakuada, pagammoan adda maysa nga opisial nga immay
ken nagparintumeng kenkuana. Kinunana, “Ti anakko a
babai ket kapatpatayna, ngem umayka ket ipataymo ta
imam kenkuana, ket agbiagto isuna.”
19 Ket timmakder ni Jesus ken simmurot kenkuana, ken
kasta met ti inaramid dagiti adalanna.
20 Pagammoan, adda met babai nga agpadpadara iti
sangapulo ket dua a tawen, ket napan iti likudan ni Jesus
ket sinagidna ti gayadan ti pagan-anay ni Jesus.
21 Ta kinunana iti bagina, “No masagidko laeng ti pagan-
anayna, umimbagak.”
22 Ngem timmalliaw ni Jesus ket nakitana isuna, ket
kinunana, “Anakko a babai, pakiridem ta pakinakemmo.
Pinaimbagnaka ti pammatim.” Ket dagus nga immimbag.
23 Idi simmangpet ni Jesus idiay balay ti opisial, nakitana
dagiti agtuktokar iti plauta ken dagiti agaariwawa a tattao.
24 Kinunana, “Pumanawkayo, ta saan a natay ti ubing,
ngem isuna ket nakaturog.” Ngem kinatkatawaanda isuna
nga inum-umsi.
25 Idi naparuaren dagiti adu a tattao, simrek ni Jesus iti
siled ket iniggamanna ti imana, ket bimmangon ti ubing.
26 Ti damag maipanggep iti daytoy ket nagwaras iti amin
iti dayta a rehion.
27 Iti ilalabas ni Jesus manipud sadiay, simmurot
kenkuana ti dua a bulsek a lallaki. Saanda a nagsarsardeng
a nagpukpukkaw a kunada, “Maasika kadakami, Anak ni
David!”
28 Idi nakastrek ni Jesus iti balay, napan kenkuana
dagiti bulsek a lallaki. Kinuna ni Jesus kadakuada, “Ma-
matikayo kadi a kabaelak nga aramiden daytoy?” Kinunada
kenkuana, “Wen, Apo.”
29 Ket sinagid ni Jesus dagiti matada ket kinunana,
“Maaramid ngarud kadakayo sigun iti pammatiyo.”
30 Ket nalukatan dagiti matada. Kalpasanna, nainget a
binilin ida ni Jesus a kunana, “Kitaenyo ta awan koma ti
makaammo ti maipanggep iti daytoy.”
31 Ngem rimmuar dagiti dua a lallaki ket inwaragawagda
ti maipanggep iti daytoy a damag iti entero a rehion.
32 Idi pumanawen dagiti dua a lallaki, adda met maysa
nga umel a lalaki a linuganan ti demonio nga inyegda kenni
Jesus.
33 Idi napaksiaten ti demonio, nagsao ti umel a lalaki.
Nasdaaw dagiti adu a tattao ket kinunada, “Awan pay ti
nakita a kastoy ditoy Israel!”

34 Ngem kunkuna dagiti Pariseo, “Babaen iti pangulo
dagiti demonio, pakpaksiatenna dagiti demonio.”
35 Napan ni Jesus kadagiti amin a siudad ken aw-
away. Intultuloyna ti nangisursuro kadagiti sinagogada,
inkaskasabana ti ebanghelio ti pagarian, ken pinaimbagna
amin a kita ti sakit ken amin a kita ti an-annayen.
36 Idi makitana dagiti adu a tattao, naasian isuna
kadakuada, gapu ta mariribukanda ken maup-upayda.
Kasla da la karnero nga awan ti mangipastor kadakuada.
37 Kinunana kadagiti adalanna, “Nawadwad ti maapit,
ngem sumagmamano dagiti agtrabtrabaho.
38 Agkararagkayo ngarud iti Apo ti panagapit, tapno
mangibaon isuna kadagiti agtrabaho iti apitenna.”

10

1 Inayaban ni Jesus dagiti sangapulo ket dua nga adalanna
ket inikkanna ida iti turay kadagiti narugit nga espiritu, a
mangpaksiat kadakuada, ken mangpaimbag iti amin a kita
ti saksakit ken amin a kita ti an-anayen.
2 Ita, ti nagan dagiti sangapulo ket dua nga apostol ket
dagitoy: Ti umuna, ni Simon (nga aw-awaganna met iti
Pedro), ken ni Andres a kabsatna; ni Santiago nga anak a
lalaki ni Zebedeo, ken ni Juan a kabsatna;
3 ni Felipe, ken ni Bartolome; ni Tomas, ken ni Mateo nga
agsingsingir iti buis; ni Santiago nga anak ni Alfeo, ken ni
Tadeo;
4 ni Simon a Patriota, ken ni Judas Iscariote, a mangliputto
kenkuana.
5 Dagitoy a sangapulo ket dua ti imbaon ni Jesus. Binilinna
ida, a kinunana, “Saankayo a mapmapan iti uray sadino a
lugar a paggigianan dagiti Hentil, ken saankayo a sumrek
iti uray sadino nga ili dagiti Samaritano.
6 Mapankayo ketdi kadagiti mapukpukaw a karnero iti
balay ti Israel.
7 Iti ipapanyo, ikasaba ken ibagayo, 'Ti pagarian ti langit
ket immasidegen.'
8 Paimbagenyo dagiti agsakit, pagungarenyo dagiti natay,
dalusanyo dagiti agketong, ken paksiatenyo dagiti demonio.
Inawatyo nga awan bayadna, ket itedyo nga awan bayadna.
9 Saankayo a mangitugot iti uray ania a balitok, pirak,
wenno gambang kadagiti pitakayo.
10 Saankayo a mangitugot iti bay-on iti panagdaliasatyo,
wenno sobra a pagan-anay, wenno sandalias, wenno
sarukod, ta ti agtrabtrabaho maikari iti taraonna.

11 a siudad wenno away a papananyo, ammoenyo no
sinno ti maikari iti daytoy, ket agtalinaedkayo sadiay
agingga a pumanawkayo.
12 No sumrekkayo iti balay, kablaawanyo daytoy.
13 No maikari ti balay, umay koma ti kappia nga adda
kadakayo iti daytoy. Ngem no saan a maikari, agsubli koma
ti kappia kadakayo.
14 Maipapan kadagiti saan a mangawat kadakayo wenno
dumngeg kadagiti sasaoyo, no pumanawkayo iti dayta a
balay wenno siudad, pagpagenyo dagiti tapok manipud
kadagiti sakayo.
15 Pudno, ibagak kadakayo, nalaglag-anto para iti Sodoma
ken Gomorra iti aldaw ti panangukom ngem iti dayta a
siudad.
16 Kitaenyo, ibaonkayo a rummuar a kasla karnero iti
nagtitingngaan dagiti lobo, isu nga agbalinkayo a kas kasirib
dagiti uleg ken naamo a kas kadagiti kalapati.
17 Agannadkayo kadagiti tattao! Ipandakayonto kadagiti
konseho, ket saplitandakayonto kadagiti sinagogada.
18 Ket ipandakayonto iti sangoanan dagiti gobernador ken
kadagiti ar-ari gapu kaniak, kas pammaneknek kadakuada
ken kadagiti Hentil.
19 Inton ipandakayo, saankayo a madanagan iti
maipanggep no kasano wenno ania ti ingkayonto saritaen,
ta no ania ti inkayonto saritaen ket maited kadakayo iti
dayta nga oras.
20 Ta saan a dakayo ti agsaritanto, ngem ti Espiritu ti
Amayo nga agsao kadakayo.
21 Iyawatto ti kabsat ti kabsatna iti patay, ken ti ama ti
anakna. Dagiti annak busorendanto dagiti nagannakda ket
isudanto ti pakaigapuan ti pannakatay dagiti nagannakda.
22 Guraennakayonto ti amin gapu iti naganko. Ngem siasi-
noman a makaibtur aginga iti panungpalan, maisalakanto
dayta a tao.
23 No parigatendakayo iti daytoy a siudad, mapankayo iti
sumaruno, ta pudno ibagak kadakayo, saanyo pay laeng a
nasursor amin siudad ti Israel ket addan ti Anak ti Tao.
24 Ti maysa nga adalan ket saan a natantan-ok ngem iti
mannursurona, kasta met a saan a nangatngato ti maysa a
tagabu ngem iti amona.
25 Umanayen iti adalan ti panagbalinna a kas iti mannur-
surona, kasta met iti tagabu a kas iti amona. No Beelzebub
ti inyawagda iti amo ti balay, ad-adda pay ketdi a dakdakes
ti nagan nga iyawagda kadagiti kameng ti balayna!
26 Ngarud, saankayo nga agbuteng kadakuada, ta awan ti
nailemmeng a saanto a maibutaktak, ken awan ti nailimed

a saanto a maammoan.
27 Ti ibagak kadakayo iti kasipngetan, ibagayo iti lawag,
ket ti mangngegyo a naiyarasaas iti lapayagyo, iwara-
gawagyo iti tuktok dagiti babbalay.
28 Saankayo nga agbuteng kadagiti mangpapatay iti bagi
ngem saanda a kabaelan a papatayen ti kararua. Ngem
ketdi, agbutengkayo kenkuana a makabael a mangdadael
iti bagi ken kararua idiay impierno.
29 Saan kadi a mailako ti dua a billit tuleng iti maysa a
bassit a barya? Nupay kasta, awan ti uray maysa kadakuada
ti matmatnag iti daga a saan nga ammo ti Amayo.
30 Ngem uray dagiti buok iti uloyo ket nabilang amin.
31 Dikay agbuteng. Napatpategkayo nga adayo ngem
kadagiti adu a billit tuleng.
32 Ngarud, tumunggal maysa a mangbigbig kaniak iti
sangoanan dagiti tattao, bigbigekto met iti sangoanan ni
Amak nga adda sadi langit.
33 Ngem ti siasinoman a mangilibak kaniak iti sangoanan
dagiti tattao, ilibakkonto met iti sangoanan ni Amak nga
adda sadi langit.
34 Saanyo a panunoten nga immayak a mangiyeg iti
kappia ditoy daga. Saanak nga immay a mangiyeg iti
kappia, no diket kampilan.
35 Ta immayak a mangpataud iti panangbusor ti maysa a
lalaki iti amana, ken ti anak a babai a maibusor iti inana,
ken ti manugang a babai a maibusor iti katuganganna a
babai.
36 Ti kabusor ti tao ket dagitinto bukodna a kabbalay.
37 Siasinoman a mangay-ayat iti amana wenno ti inana iti
nalablabes ngem siak ket saan a maikari kaniak. Ket siasi-
noman a mangay-ayat iti anakna a lalaki wenno anakna a
babai iti nalablabes ngem siak ket saan a maikari kaniak.
38 Siasinoman a saan a mangbaklay iti krusna ken saan a
sumurot kaniak ket saan a maikari kaniak.
39 Siasinoman a mangsapul iti biagna, mapukawnanto
daytoy. Ngem siasinoman ti makapukaw iti biagna gapu
kaniak masapulannanto daytoy.
40 Siasinoman a mangpasangbay kadakayo pasangbayen-
nak met, ket siasinoman a mangpasangbay kaniak pasang-
bayenna met ti nangibaon kaniak.
41 a mangpasangbay iti profeta gapu ta isuna ket profeta
makaawatto iti gunggona a para iti profeta. Ket siasinoman
a mangpasangbay iti nalinteg a tao gapu ta isuna ket
nalinteg a tao makaawatto iti gunggona a para iti nalinteg
a tao.

42 Siasinoman a mangted iti maysa kadagitoy a kanunumoan, iti uray sangabaso a nalamiis a danum a mainum, gapu ta isuna ket maysa nga adalan, pudno, ibagak kadakayo, saannanto a mapukaw ti gunggonana."

11

1 Ket napasamak a kalpasan a binilin ni Jesus dagiti sangapulo ket dua nga adalanna, pimmanaw isuna manipud sadiay tapno mangisuro ken mangasaba kadagiti siudadda.

2 Ita, idi nangngeg ni Juan idiay pagbaludan ti maipangep kadagiti inaramid ti Cristo, nangipatulod iti mensahe babaen kadagiti adalanna

3 ket kinunana kenkuana, "Sika kadi daydiay umay, wenno agbirokkami pay kadi iti sabali?"

4 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, "Mapankayo ket ipadamagyo kenni Juan no ania ti nakita ken nangngeganyo.

5 Makakitan dagiti bulsek a tattao, magmagnan dagiti pilay a tao, madaldalusanen dagiti agketong, makangngegen dagiti tuleng a tattao, mapagpagungaren dagiti natay, ken maipadpadamag ti naimbag a damag kadagiti agkasapulan a tattao.

6 Ket nabendisionan ti siasinoman nga awan pulos ti tiempo nga agduadua kaniak."

7 Ket idi pimmawen dagitoy a lallaki, inrugi ni Jesus nga ibaga ti maipanggep kenni Juan kadagiti adu a tattao, "Ania ti napanyo kinita idiay let-ang— maysa a runo a gungngunggonen ti angin?

8 Ngem ania ti napanyo kinita— maysa a tao a nakakawes iti nalammuyot a pagan-anay? Pudno a dagiti nakakawes iti nalammuyot a pagan-anay ket agnanaed kadagiti balay dagiti ari.

9 Ngem ania ti napanyo kinita— maysa a profeta? Wen, kunak kadakayo, nangnangruna pay ngem maysa a profeta.

10 Isuna ti dakdakamaten ti naisurat idi, 'Kitaem, ibaonko ti mensaherok iti sangoananam a mangisagananto iti dalanmo sakbay a mapanka.'

11 Sipupudno nga ibagak kadakayo, kadagiti impasngay dagiti babbai ket awan ti siasinoman a natantan-ok ngem ni Juan a Mammuniag. Ngem ti tao a kanunumoan iti pagarian ti langit ket natantan-ok ngem isuna.

12 Manipud kadagiti al-aldaw ni Juan a Mammuniag agingga ita, ti pagarian ti langit ket agsagsagaba iti kinaranggas, ket dagiti nararanggas a tattao pilitinda nga alaen daytoy.

13 Ta amin dagiti profeta ken ti linteg ket nangipadpadtoda agingga kenni Juan.
14 Ket no sipapaluboskayo nga awaten daytoy, daytoy ni Elias, ti naipadto nga umay.
15 Siasinoman nga addaan iti lapayag a dumngeg, dumngeg koma isuna.
16 ania ti pangiyaspingan iti daytoy a kaputotan? Kasla da la ubbing nga agay-ayam iti pagtagilakuan, nga agtugtugaw ket ibaga iti maysa ken maysa
17 a kunada, 'Nagtukarkami iti plauta para kenka, ket saanka a nagsala. Nagladingitkami, ket saanka a nagsangit.'
18 Ta immay ni Juan a saan a mangmangan iti tinapay wenno uminom iti arak, ket kinunada, 'addaan isuna iti demonio.'
19 Immay ti Anak ti Tao a nangan ken imminom ket kinunada, 'Kitaenyo, isuna ket maysa a narawet ken mammartek a tao, gayyem dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti managbasol!' Ngem napaneknekan ti kinasirib babaen kadagiti aramidna."
20 Kalpasan ket inrugi ni Jesus a binabalaw dagiti siudad a kaaduan a nangaramidanna kadagiti naindaklan nga aramidna, gapu ta saanda a nagbabawi.
21 "Asika pay, Corazin! Asika pay, Betsaida! No dagiti naidaklan nga aramid a naaramid kadakayo ket naaramid idiay Tiro ken Sidon, nabayagkoman a nagbabawida babaen iti nakersang a lupot ken dapdapo.
22 Ngem maibturanto ti pannakaukom ti Tiro ken Sidon iti dayta nga aldaw ngem kadakayo.
23 Sika, Capernaum, panpanunotem kadi a maitan-okka idiay langit? Saan, maipababakanto idiay hades. Ta no idiay Sodoma ti nakaaramidan dagiti naindaklan nga aramid a naaramid kadakayo, adda koma pay laeng agingga ita.
24 Ngem ibagak kadakayo a nalaklakanto para iti daga ti Sodoma inton aldaw ti pannakaukom ngem kadakayo."
25 Iti dayta a tiempo kinuna ni Jesus, "Dayawenka, Ama, Apo ti langit ken ti daga, gapu ta inlimedmo dagitoy a banbanag manipud kadagiti nasirib ken nasaririt, ket impakaammom kadagiti saan a nasuroan, a kas kadagiti babassit nga ubbing.
26 Wen, Ama, ta makaay-ayo unay daytoy iti imatangmo.
27 Amin a banbanag ket naitalek kaniak manipud iti Amak. Ket awan ti makaam-ammo iti Anak malaksid iti Ama, ket awan ti makaam-ammo iti Ama malaksid iti Anak, ken siasinoman a tarigagayan ti Anak a pangipakaammoan kenkuana.

28 Umaykayo kaniak, aminkayo nga agtrabtrabaho ken
madagdagsenan, ket ikkankayo iti panaginana.
29 Alaenyo ti sangolko ket agsursurokayo kaniak, ta
naemmaak ken napakumbaba ti pusok, ket makasapulkayo
iti inana para kadagiti kararuayo.
30 Ta nalag-an ti sangolko ken nalag-an ti ipabaklayko
kadakayo."

12

1 Iti dayta a tiempo, napan ni Jesus kadagiti kataltalonan
iti Aldaw a Panaginana. Mabisin dagiti adalanna ket
rinugianda ti nangruros kadagiti dawa ti trigo ket kinnanda
dagitoy.
2 Ngem idi nakita dagiti Pariseo dayta, kinunada kenni
Jesus, “Kitaem, inaramid dagiti adalam ti saan a nainkalintegan nga aramiden iti Aldaw a Panaginana.”
3 Ngem kinuna ni Jesus kadakuada, “Saanyo kadi a pulos
a nabasa ti inaramid ni David, idi mabisin isuna, ken dagiti
lallaki a kakaduana?
4 No kasano a simrek isuna iti balay ti Dios ket nangan
iti tinapay a naidaton, a saan a nainkalintegan a kanenna,
ken saan a nainkalintegan para kadagiti kakaduana, ngem
nainkalintegan laeng para kadagiti papadi?
5 Ken saanyo kadi a nabasa ti linteg, nga iti Aldaw a
Panaginana, dagiti papadi idiay templo ket tinulawanda ti
Aldaw a Panaginana ngem saanda a nakabasolan daytoy?
6 Ngem ibagak kadakayo nga adda ditoy ti nangnangruna
ngem ti templo.
7 No naammoanyon ti kayat a sawen daytoy, 'Asi ti
tarigagayak a saan ket a daton,' saanyo koman nga inukom
ti awan basolna.
8 Ta ti Anak ti Tao isu ti Apo ti Aldaw a Panaginana.”
9 Kalpasanna, pimmanaw ni Jesus manipud idiay ket
simrek iti sinagogada.
10 Pagammoan, adda lalaki a kimbet ti maysa nga
imana. Nagsaludsod dagiti Pariseo kenni Jesus, a kunada,
“Nainkalintegan kadi a mangpaimbag iti Aldaw a Panaginana?” tapno mabalinda nga ibaga nga isuna ket nakabasol.
11 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Adda kadi kadakayo ti a
no addaan iti maymaysa a karnero, ket mairana a matnag
iti nauneg nga abut iti Aldaw a Panaginana, saanna kadi a
gammatan daytoy ket aonenna?
12 Adayo ngarud a napatpateg ti tao ngem iti karnero! Isu
a nainkalintegan ti panangaramid iti naimbag iti Aldaw a
Panaginana.”

13 Kalpasanna, kinuna ni Jesus iti lalaki, “Iyunnatmo ti
imam.” Inyunnatna ti imana, ket napaimbag daytoy, kas
kasalun-at ti maysa nga imana.
14 Ngem pimmanaw dagiti Pariseo ket nagpanggepda iti
maibusor kenkuana. Nangbirokda iti wagas no kasano a
maipapatayda isuna.
15 Idi naammoan ni Jesus daytoy, immadayo isuna ma-
nipud sadiay. Adu a tattao ti nangsurot kenkuana ket
pinaimbagna ida amin.
16 Binilinna ida nga awan pangibagbagaanda maipapan
kenkuana,
17 tapno matungpal ti naibaga idi babaen kenni profeta
Isaias, a kunana,
18 “Adtoy ti pinilik nga adipenko; ti ay-ayatek, a
pakaay-aywan unay ti kararuak. Paumayekto ti Espirituk
kenkuana, ket ipakaammonanto ti pannakaukom kadagiti
Hentil.
19 Saanto isuna a makisinnupiat wenno agpukkaw; wenno
adda makangngeg iti timekna kadagiti kalsada.
20 Sannanto a dadaelen ti aniaman a naparpar a runo;
saannanto nga iddepen ti aniaman nga umas-asuk a pabilo,
agingga a mapagballigina ti panangukom.”
21 Ket maaddaanto dagiti Hentil iti kinatalged iti na-
ganna.”
22 Ket adda nangyegda kenni Jesus iti maysa a tao a bulsek,
umel ken linuganan ti demonio. Pinaimbagna isuna, ket
nakapagsaon ken nakakitan ti umel a lalaki.
23 Nasdaaw amin dagiti tattao ket kinunada, “Mabalin
ngata a daytoy a lalaki ti anak ni David?”
24 Ngem idi nangngeg dagiti Pariseo daytoy a nakakaskas-
daaw, kinunada, “Saan a mangpaksiat daytoy a tao kadagiti
demonio malaksid no babaen kenni Beelzebub, ti prinsipe
dagiti demonio.”
25 Ngem ammo ni Jesus dagiti panpanunotenda ket
kinunana kadakuada, “Tunggal pagarian nga agbibinnusor
dagiti umilina ket agbalin nga awan serserbina, ken tunggal
siudad wenno balay nga awan panagkaykaysana ket saanto
a makatakder.
26 No ni Satanas ket paksiatenna ni Satanas, busorenna ti
bagbagina. Kasano pay a makapagtultuloy ti pagarianna?
27 Ket no mangpakpaksiatak kadagiti demonio babaen
kenni Beelzebub, siasino ngarud ngay ti mangmangted
kadagiti annakyo iti pannakabalin a mangpaksiat
kadakuada? Gapu iti daytoy, isudanto dagiti agbalin nga
ukomyo.

28 Ngem no mangpakpaksiatak kadagiti demonio babaen
iti Espiritu ti Dios, ngarud ti pagarian ti Dios ket immay
kadakayo.
29 Ken kasano a sumrek ti siasinoman iti balay ti napigsa
a tao ken agtakaw kadagiti sanikuana no saanna nga igalut
nga umana ti napigsa a tao? Sananto takawen dagiti
sanikuana manipud iti balayna.
30 Ti saanko a kadua ket maibusor kaniak, ken ti saan a
makipagurnong kaniak ket agiwara.
31 ibagak kadakayo, mapakawanto ti tunggal basol ken
panangtabbaaw kadagiti tao, ngem saanto a mapakawan ti
panangtabbaaw iti Espiritu.
32 Ken ti siasinoman nga agsao iti aniaman a maibusor
iti Anak ti Tao, mapakawanto dayta kenkuana. Ngem ti
siasinoman nga agsao a maibusor iti Espiritu Santo, saanto
a mapakawan dayta kenkuana, iti daytoy man a lubong,
wenno iti masakbayan.
33 Ibilangyo a napintas ti maysa a kayo no napintas ti
bungana, ken ibilangyo a saan a napintas ti kayo no saan
a napintas ti bungana, ta mailasinmo ti kayo babaen iti
bungana.
34 Dakayo nga annak dagiti uleg, agsipud ta dakeskayo,
kasano a makapagsaokayo kadagiti nasayaat a banbanag?
Ta no ania ti adda iti puso ti tao isu met ti isawang ti
ngiwatna.
35 Ti nasayaat a tao ket agaramid iti nasayaat gapu iti
kinasayaat nga adda iti pusona, ken ti dakes a tao ket
agaramid iti dakes gapu iti kinadakes nga adda iti pusona.
36 Ket ibagak kadakayo nga inton aldaw ti pannakaukom,
sungbatanto dagiti tattao ti tunggal awan serserbina a sao
a naisawangda.
37 Ta babaen kadagiti saom, maibilangka a nalinteg, ken
makednganka nto babaen kadagiti saom."
38 Ket simmungbat dagiti sumagmamano nga eskriba ken
Pariseo kenni Jesus ket kinunada, "Manursuro, kayatmi ti
makakita iti pagilasinan manipud kenka."
39 Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada,
"Agbirbirok iti pagilasinan ti dakes ken mannakikamalala
a kaputotan. Ngem awan ti maited a pagilasinan malaksid
laeng iti pagilasinan ni Jonas a profeta.
40 Ta kas kenni Jonas a tallo nga aldaw ken tallo a rabiina
iti tian ti dakkel a lames, kastanto met a ti Anak ti Tao ket
tallo nga aldaw ken tallo a rabiinanto iti puso ti daga.
41 Iti pannakaukom, tumakderto dagiti lallaki iti Nineve iti
sangoanan dagitoy a henerasion ket ukomenda daytoy. Ta

nagbabawida iti panagkasaba ni Jonas, ket kitaenyo, adda ditoy ti natantan-ok ngem ni Jonas.

42 Iti pannakaukom, tumakderto ti Reyna ti Abagatan a kaduana dagiti lallaki iti daytoy a henerasion ket ukomenanna daytoy. Naggapu isuna iti pungto ti daga tapno agdengngeg iti kinasirib ni Solomon, ket kitaenyo, adda ditoy ti natantan-ok ngem ni Solomon.

43 No pimmanaw ti narugit nga espiritu iti maysa a lalaki, lumabas kadagiti namaga a lugar ket mangsapul iti paginanaan, ngem awan ti masapulanna.

44 Ket kunaenna, 'Agsubliak iti balayko a naggapuak.' Iti panagsublina, masarakanna a nawalisan ken naiurnos daytoy a balay.

45 Iti kasta, pumanaw ket mapan mangikuyog iti pito nga espiritu a nadakdakes pay ngem isuna, ket umayda amin agnaed sadiay. Ket agbalin a dakdakes ngem iti immuna ti pagtungpalan ti kasasaad dayta a lalaki. Kastanto met ti pagbanagan daytoy a dakes a henerasion."

46 Bayat nga agsasao pay laeng ni Jesus kadagiti adu a tattao, adda met a nakatakder iti ruar ti ina ken dagiti kakabsatna a lallaki, ket kayatda a katungtongen isuna.

47 Adda nangibaga kenkuana, "Kitaem, agtaktakder ti inam ken dagiti kakabsatmo a lallaki iti ruar, ket kayatdaka a katungtongen."

48 Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana iti nangibaga kenkuana, "Siasino aya ti inak? Ken siasino aya dagiti kakabsatko a lallaki?"

49 Ket inturongna ti imana kadagiti adalanna sana kinuna, "Kitaenyo, adtoy ti inak ken dagiti kakabsatko a lallaki!

50 Ta ti siasinoman a mangaramid iti pagayatan ni Amak nga adda sadi langit, dayta a tao ti kabsatko a lalaki, ken ti kabsatko a babai, ken ti inak."

13

1 Iti dayta nga aldaw, rimmuar ni Jesus iti balay ket napan nagtugaw iti igid ti baybay.

2 Naguummong dagiti nakaad-adu unay a tattao iti aglawlawna, isu a naglugan isuna iti bangka ket nagtugaw iti daytoy. Nagtakder dagiti amin a tattao iti igid ti baybay.

3 Ket insuro ida ni Jesus iti adu a banbanag babaen kadagiti pangngarig. Kinunana, "Dumngegkayo, adda maysa a lalaki a napan nagmula.

4 Iti panagmulana, nagdisso dagiti dadduma a bukel iti igid ti dalan, ket immay dagiti billit ket tinuktokda dagitoy.

5 Nagdisso dagiti dadduma a bukbukel iti kabatbatoan,
ket awan unay ti dagana. Nagtuboda a dagus, gapu ta saan
unay a nauneg ti daga.
6 Ngem idi makatangkayagen ti init, nalaylayda gapu ta
awan ti ramutda, ket nagangoda.
7 Nagdisso dagiti dadduma a bukbukel kadagiti kasisiitan
a mula. Dimmakkel dagiti siit a mula ket lineppesda ida.
8 Nagdisso dagiti dadduma a bukbukel iti nasayaat a daga
ket nagdawada, adda nagdawa iti sangagasut, adda met ti
nagdawa iti innem a pulo ken tallopulo.
9 Siasinoman nga addaan iti lapayag, dumngeg koma."
10 Immay dagiti adalan ket kinunada kenni Jesus, "Apay a
makisaritaka kadagiti tattao babaen kadagiti pangngarig?"
11 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada,
"Naikkankayon iti pannakaawat kadagiti palimed iti pagar-
ian ti langit, ngem saan a naited daytoy kadakuada.
12 Gapu ta ti siasinoman nga addaan, ket maikkanto pay
iti ad-adu. Ngem ti siasinoman nga awanan, maikkatto pay
uray dagiti adda kenkuana.
13 Isu a makisarsaritaak kadakuada kadagiti pangngarig,
gapu ta uray no makakitada, saan a pudno a makaki-
tada. Ken uray no mangmangngegda, saan a pudno a
makangngegda, wenno makaawatda.
14 Natungpal kadakuada ti padto ni Isaias, a kunana, 'Iti
panagdengdengngegyo, mangngegyonto, ngem saanyonto
a pulos a maawatan; iti panangkitayo, makakitakayonto,
ngem saanyonto a pulos a makita.
15 Ta natangken ti puso dagitoy a tattao, ken narigatda a
makangngeg, ken inkidemda dagiti matada, isu a saanda a
makakita, wenno makangngeg, wenno makaawat kadagiti
pusoda, isu nga agsublidanto manen ket paimbagekto ida.'
16 Ngem nagasat dagiti matayo, ta makakitada; ken dagiti
lapayagyo, ta makangngegda.
17 Pudno, ibagak kadakayo nga adu a profeta ken nalinteg
a tattao ti nagtarigagay a makakita kadagiti banbanag a
makitkitayo, ngem saanda a nakita dagitoy. Tinariga-
gayanda a mangngeg dagiti banbanag a mangmangngegyo,
ngem saanda a nangngeg dagitoy.
18 Denggenyo ngarud ti pangngarig maipanggep iti man-
nalon a nangimula iti bukelna.
19 No adda makangngeg iti sao maipanggep iti pagarian
ngem saanna met a maawatan daytoy, umay ti managdak-
dakes ket takawennna ti naimula iti pusona. Daytoy ti
naimula a bukel iti igid ti dalan.

20 Ti naimula iti kabatbatoan ket ti tao a nakangngeg iti
sao ken dagus a nangawat iti daytoy nga addaan iti rag-o,
21 ngem saan isuna a rimmamut ket apagbiit laeng
a nagtalinaed. Idi adda ti nakaro a panagrigat wenno
pannakaidadanes gapu iti sao, dagus a maupay.
22 Ti naimula kadagiti nasiit a mula ket ti tao a
nakangngeg iti sao, ngem ti sao lineppes dagiti pakaring-
goran iti lubong ken ti panangallilaw dagiti kinabaknang,
ket saan isuna a makapagbunga.
23 Ti naimula iti nadam-eg a daga, ket ti tao a dumngeg
iti sao ken maawatanna daytoy. Agbungbunga isuna ken
makapagpataud iti mula, makapagpataud iti sangagasut
a daras iti naimula, dadduma ket innem a pulo, ken ti
dadduma ket tallopulo a daras ti kaadu ti naimula."
24 Nangibaga pay ni Jesus kadakuada iti sabali pay a
pangngarig. Kinunana, "Ti pagarian ti langit ket maiyarig
iti maysa a tao a napan nagmula iti nasayaat a bukel iti
talonna.
25 Ngem bayat a matmaturog dagiti tattao, immay ti
kabusorna ket nagmula met kadagiti ruot iti nagbabaetan
dagiti trigo sa pimmanaw.
26 Idi nagrusing dagiti bulongna ken agbungadan, ket
nagparang met dagiti ruot.
27 Immay dagiti adipen ti makinkukua iti daga ket
kinunada kenkuana, 'Amo, saan kadi a nasayaat a bukel ti
immulam iti talonmo?' Kasano nga adda nagtubo a ruotna?'
28 Kinunana kadakuada, 'Maysa a kabusor ti nangaramid
iti daytoy.' Kinuna dagiti adipen kenkuana, 'Kayatmo kadi
a mapankami ket parutenmi dagitoy?'
29 Kinuna ti makinkukua iti daga, 'Saan. Gapu ta bayat
a parparutenyo dagiti ruot, amangan no mairaman a
maparutyo dagiti trigo.
30 Bay-anyo a dumakkelda nga agpada agingga iti pana-
gapit. Iti tiempo ti panagapit, ibagakto kadagiti agapit,
"Umuna a parutenyo dagiti ruot ket reppeten dagitoy
tapno mapuoranda, ngem urnongenyo dagiti trigo idiay
kamaligko.""
31 Ket nangibaga ni Jesus iti sabali pay a pangngarig
kadakuada. Kinunana, "Ti pagarian ti langit ket maiyarig
bukel ti mustasa nga innala ti maysa a tao ket napanna
immula iti talonna.
32 Daytoy a bukel ket pudno a kababassitan kadagiti amin
a bukbukel. Ngem no dumakkel daytoy, dakdakkel daytoy
ngem kadagiti mula iti minuyongan. Agbalin daytoy a kayo,
isu nga umay agumok dagiti bilbillit iti tangatang kadagiti
sangana."

33 Ket nangibaga ni Jesus kadakuada iti sabali pay a
pangngarig. "Ti pagarian ti langit ket kasla lebadura nga
innala ti maysa a babai sana inlaok kadagiti tallo a rukod
a namasa nga arina agingga nga immalsa ti namasa nga
arina."
34 Imbaga ni Jesus amin dagitoy a banbanag kadagiti adu
a tattao babaen kadagiti pangngarig. Saan nga agsao isuna
kadakuada a saan nga agaramat iti pangngarig.
35 Daytoy ket tapno pumudno ti naisao idi babaen iti
profeta, idi kinunana, "Kadagiti pangngarig iyungapkonto
ti ngiwatko. Ibagakto dagiti banbanag a nailemmeng
manipud idi naparsua ti lubong."
36 Kalpasanna, pinanawan ni Jesus dagiti adu a tattao
ket simrek iti balay. Immay kenkuana dagiti adalanna
ket kinunada, "Ilawlawagmo kadakami ti pangngarig dagiti
ruot iti talon."
37 Simmungbat ni Jesus ket kinunana, "Ti agmulmula iti
nasayaat a bukel ket ti Anak ti Tao.
38 Ti talon ket ti lubong; ket ti nasayaat a bukel, dagitoy
dagiti annak ti pagarian. Dagiti ruot ket dagiti annak ti
managdakdakes,
39 ket ti kabusor a nangimula kadakuada ket ti diablo. Ti
panagapit ket isu ti kanibusanan ti lubong, ken dagiti agapit,
isuda dagiti anghel.
40 Ngarud, kas iti pannakaurnong ken pannakapuor dagiti
ruot, kastanto met inton kanibusanan ti lubong.
41 Ibaonto ti Anak ti Tao dagiti anghelna, ket urnongen-
danto ken ikkatenda iti pagarianna amin a banbanag a
pakaigapuan ti panagbasol, ken dagidiay agar-aramid iti
kinadakes.
42 Itapuakdanto ida idiay urno ti apuy, ket sadiay addanto
ti panagsasangit ken panagngaretnget dagiti ngipen.
43 Ket agraniagto dagiti nalinteg a tattao a kas iti init
iti pagarian ti Amada. Siasinoman nga addaan kadagiti
lapayag, dumngeg koma.
44 Ti pagarian ti langit ket maiyarig iti maysa a gameng a
nailemmeng iti talon. Nasarakan daytoy ti maysa a tao ket
inlemmengna daytoy. Iti ragsakna napanna inlako amin a
sanikuana, ket ginatangna dayta a talon.
45 Kasta met laeng a ti pagarian ti langit ket maiyarig iti
agtagtagilako nga agsapsapul kadagiti napapateg a perlas.
46 Idi nakasarak isuna iti maysa a perlas a nabalor unay,
napanna inlako amin a sanikuana ket ginatangna daytoy.
47 Kasta met laeng a ti pagarian ti langit ket maiyarig iti
maysa nga iket a naiwayat iti baybay, ket makaurnong dayta
iti tunggal kita dagiti parsua.

48 Idi napunno daytoy, ingguyod dagiti mangngalap daytoy iti igid ti baybay. Ket nagtugawda ken inurnongda dagiti nasayaat a banbanag iti pangikargaan, ngem imbellengda dagiti awan serserbina a banbanag.
49 Kastanto met ti mapasamak inton kanibusanan ti lubong. Umayto dagiti anghel ket isinada dagiti dakes manipud kadagiti nalinteg.
50 Itapuakdanto dagiti managdakdakes iti urno ti apuy, ket sadiay addanto ti panagsasangit ken panagngaretnget dagiti ngipen.
51 Naawatanyo kadi amin dagitoy a banbanag?" Kinuna dagiti adalan kenkuana, "Wen."
52 Ket kinuna ni Jesus kadakuada, "Ngarud tunggal eskriba a nagbalin nga adalan iti pagarian ti langit ket maiyarig iti lalaki a makinkukua iti maysa a balay, a mangiruar kadagiti daan ken baro a banbanag manipud iti nangidulinanna kadagiti gamengna."
53 Idi nalpasen a naisao ni Jesus dagitoy a pangngarig, pimmanaw isuna manipud iti dayta a lugar.
54 Ket napan ni Jesus iti bukodna a rehion ket nangisuro kadagiti tattao kadagiti sinagogada. Ti nagbanaganna, nagsiddaawda ket kinunada, "Sadino ti nangalaan daytoy a tao iti kinasiribna ken ti naggapuan dagitoy a nakakaskasdaaw?
55 Saan kadi a daytoy a lalaki ti anak ti karpintero? Saan kadi a ni Maria ti inana? Ken da Santiago, Jose, Simon ken Judas dagiti kakabsatna a lallaki?
56 Ken saan kadi a kakadduatayo dagiti kakabsatna a babbai? Isu a sadino ti nangalaanna kadagitoy amin a banag?"
57 Narurudda kenkuana. Ngem kinuna ni Jesus kadakuada, "Mapadayawan ti maysa a profeta malaksid iti bukodna a pagilian ken iti bukodna a pamilia."
58 Ket saan isuna a nangaramid iti adu a nakakaskasdaaw idiay gapu iti saanda a panamati.

14

1 Iti dayta a tiempo, nangngeg ni Herodes, a tetrarka, ti damag maipanggep kenni Jesus.
2 Kinunana kadagiti adipenna, "Ni Juan a Mammuniag ngarud dayta; nagungar isuna manipud kadagiti natay. Isu nga addaan isuna iti kasta a pannakabalin."
3 Ta tiniliw ni Herodes ni Juan, ginalutanna, ken imbaludna gapu kenni Herodias, nga asawa ni Felipe a kabsatna.

4 Ta kinuna ni Juan kenkuana, “Saan a nainkalintegan nga
alaem isuna kas asawam.”
5 Pinapatay koman ni Herodes isuna, ngem nagbuteng
isuna kadagiti tattao, gapu ta imbilangda isuna a kas maysa
a profeta.
6 Ngem idi dimteng ti panagkasangay ni Herodes, nagsala
ti babai nga anak ni Herodias iti tengnga ket naay-ayo ni
Herodes.
7 Kas supapakna, nagsapata isuna ket inkarina nga itedna
kenkuana ti aniaman a kiddawenna.
8 Kalpasan a binilin isuna ti inana, kinunana, “Itedmo
kaniak ditoy, ti ulo ni Juan a Mammuniag a nakaparabaw
iti bandehado,.”
9 Nagliddaang unay ti ari gapu iti kiddawna, ngem gapu
iti sapatana, ken gapu kadagiti amin nga adda a kaduana iti
pannangan, imbilinna a masapul a maaramid dayta.
10 Nangibaon isuna iti napan nangpugot kenni Juan idiay
pagbaludan.
11 Ket inyegda ti ulona a nakaparabaw iti maysa a
bandehado ket intedda iti babai ket impanna daytoy iti
inana.
12 Ket immay dagiti adalanna ket innalada ti bangkay, ket
impunponda daytoy. Kalpasanna, napanda imbaga kenni
Jesus.
13 Ita, idi nangngeg ni Jesus daytoy, pimmanaw isuna
sadiay babaen iti bangka ket nagturong iti maysa a lugar
nga awan matagtagitao. Idi nangngeg dagiti tattao daytoy,
nagnada a simmurot kenkuana manipud kadagiti siudad.
14 Ket simmangpet ni Jesus sakbay kadakuada ket naki-
tana dagiti nakaad-adu a tattao. Naasian isuna kadakuada
ket pinaimbagna dagiti sakitda.
15 Idi rumabiin, napan dagiti adalan kenkuana ket kin-
unada, “Let-ang daytoy a lugar, ket sumipngeten. Pagawide-
mon dagiti adu a tattao, tapno makapanda kadagiti barrio
ket gumatangda iti taraon a kanenda.”
16 Ngem kinuna ni Jesus kadakuada, “Saanen a masapul
a pumanawda. Ikkanyo ida iti kanenda.”
17 Kinunada kenkuana, “Addaantayo laeng iti lima a
tinapay ken dua a lames ditoy.”
18 Kinuna ni Jesus, “Iyegyo dagita kaniak.”
19 Ket binilin ni Jesus dagiti tattao nga agtugawda iti
karuotan. Innalana dagiti lima a tinapay ken dua a lames.
Kimmita idiay langit, benindesionanna ken pinispisina
dagiti tinapay sana inted kadagiti adalan. Inted dagiti
adalan daytoy kadagiti adu a tattao.

20 Nanganda amin ket nabsogda. Ket inurnongda dagiti
nabati kadagiti napisipisi a taraon-ket napunno ti sangapulo
ket dua a labba.
21 Dagidiay nangan ket agarup lima a ribu a lallaki,
malaksid kadagiti babbai ken ubbing.
22 Dagus a pinagluganna dagiti adalan iti bangka ket
pinaunana ida idiay ballasiw, kabayatan a pagaw-awidenna
dagiti tattao.
23 Kalpasan a napagawidna dagiti adu a tattao, simmang-
at isuna nga agmaymaysa iti bantay tapno agkararag. Idi
rabiin, adda isuna sadiay nga agmaymaysa.
24 Ngem nakaadayon ti bangka manipud iti igid ket
mayallo-allon gapu ta pasabat ti angin kadakuada.
25 Iti parbangon, immasideg ni Jesus kadakuada a mag-
magna iti rabaw ti baybay.
26 Idi nakita dagiti adalan a magmagna isuna iti rabaw ti
baybay, nagbutengda ket kinunada, "Al-alia," ket nagikkisda
gapu iti buteng.
27 Ngem dagus a nagsao ni Jesus kadakuada ket kinunana,
"Papigsaenyo ti pakinakemyo! Siak daytoy! Saankayo nga
agbuteng."
28 Simmungbat ni Pedro kenkuana ket kinunana, "Apo,
no sika dayta, bilinennak nga umay kenka dita rabaw ti
danum."
29 Kinuna ni Jesus, "Umayka." Isu nga immulog ni Pedro
manipud iti bangka ket nagna iti rabaw ti danum a mapan
kenni Jesus.
30 Ngem idi nakita ni Pedro ti angin, nagbuteng isuna.
Idi mangrugi isuna a lumned, nagikkis ket kinunana, "Apo,
isalakannak!"
31 Dagus nga inyunnat ni Jesus ti imana, iniggamanna
ni Pedro, ket kinunana kenkuana, "Sika a nagbassit ti
pammatina, apay a nagduaduaka?"
32 Ket idi limmuganen da Jesus ken Pedro iti bangka,
simmardeng ti panagpalayupoy ti angin.
33 Ket nagdayaw kenni Jesus dagiti adalan nga adda iti
bangka ket kinunada, "Pudno a sika ti Anak ti Dios."
34 Idi nakaballasiwdan, simmangladda iti daga ti Gene-
saret.
35 Idi nabigbig dagiti tattao iti dayta a lugar ni Jesus,
impadamagda kadagiti amin a lugar iti aglawlawda, ket
inyegda kenkuana dagiti amin a masaksakit.
36 Nagpakpakaasida kenkuana nga uray sagidenda laeng
koma ti gayadan ti badona, no kasano ti kaadu ti nangsagid
iti daytoy kasta met ti kaadu dagiti napaimbag.

15

1 Kalpasanna, adda sumagmamano a Pariseo ken eskriba
a naggapu idiay Jerusalem nga immay kenni Jesus. Kin-
unada,
2 Apay a salungasingen dagiti adalam dagiti kaugalian
dagiti panglakayen? Ta saanda a buggoan dagiti imada no
manganda”
3 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Ket
dakayo - apay a salungasingenyo ti bilin ti Dios maigapu
laeng kadagiti kaugalianyo?
4 Ta kinuna ti Dios, 'Raemem da amam ken inam, ken
'Awan duadua a matayto ti agsao iti dakes iti ama ken inana.
5 Ngem kinunayo, 'Siasinoman a mangibaga iti ama
wenno inana, “Aniaman a tulong a maawatyo manipud
kaniak ket sagut a maiteden iti Dios,'”
6 dayta a tao ket saanen a masapul a raemenna ti amana.
Iti daytoy a wagas, inaramidyon nga awan bileg ti sao ti Dios
gapu laeng kadagiti kaugalianyo.
7 Dakayo nga managinsisingpet, pudno ti impadto ni
Isaias maipanggep kadakayo idi imbagana,
8 'Dayawendak dagitoy a tattao babaen kadagiti bibigda
ngem adayo ti pusoda kaniak.
9 Awan serserbi ti panagdaydayawda kaniak, gapu ta
isursuroda a dagiti bilbilin nga inaramid ti tao ket sursuro
a rumbeng a matungpal.'”
10 Kalapasanna, inayabanna dagiti adu a tao ket kinunana
kadakuada, “Denggen ken panunotenyo a naimbag -
11 Awan ti umuneg iti ngiwat a makatulaw iti tao. Ngem
ketdi, no ania ti rummuar iti ngiwat, daytoy ti mangtulaw
iti tao.”
12 Ket immasideg dagiti adalan ket kinunada kenni Jesus,
“Ammom kadi a narurod dagiti Pariseo idi nangngeganda
daytoy nga insaom?”
13 Simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Tunggal mula
a saan nga inmula ti Amak nga adda sadi langit ket
maparutto.
14 Bay-anyo ida, bulsekda a mangidaldalan. No idalan
ti maysa a bulsek a tao ti sabali pay a bulsek a tao,
agpadadanto a matnag iti abut.”
15 Simmungbat ni Pedro ket kinunana kenni Jesus,
“Ilawlawagmo daytoy a pangngarig kadakami.”
16 Kinuna ni Jesus, “Awan kadi pay laeng met ti pan-
nakaawatyo?
17 Saanyo kadi a makita nga aniaman a sumrek iti ngiwat
ket magna iti tian ket kalpasanna rummuar a mapan iti
kasilias?

18 Ngem dagiti banbanag a rummuar iti ngiwat ket
nagtaud manipud iti puso. Dagitoy dagiti banbanag a
mangtulaw iti tao.
19 Ta agtaud iti puso dagiti dakes a kapanunotan, pamma-
patay, pannakikamalala, kinaderrep, panagtakaw, saan a
pudno a panangpaneknek, ken panangpadakes.
20 Dagitoy dagiti banbanag a mangtulaw iti tao. Ngem ti
saan a panagbuggo sakbay a mangan ket saan a pakatu-
lawan ti tao."
21 Kalpasanna, pimmanaw ni Jesus sadiay, ket immadayo
a nagturong kadagiti rehion dagiti siudad ti Tiro ken Sidon.
22 Ket pagammoan, adda maysa a babai a Canaanita
manipud iti dayta a rehion nga immay. Nagpukkaw ket
kinunana, "Maasika kaniak, Apo a putot ni David; kasta
unay ti panangparigat ti demonio iti anakko."
23 Ngem awan a pulos ti insungbat ni Jesus kenkuana.
Immasideg dagiti adalanna ket nagpakpakaasida kenkuana,
kinunada, "Paadaywem isuna ta agpukpukkaw isuna a
sumursurot kadatayo."
24 Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana, "Saanak a
naibaon iti siasinoman malaksid iti napukaw a karnero iti
balay ti Israel."
25 Ngem immasideg isuna ket nagparintumeng iti san-
goananna, kinunana, "Apo, tulongannak."
26 Simmungbat isuna ket kinunana, "Saan a nainkalinte-
gan nga alaen ti tinapay dagiti ubbing sa ipurruak kadagiti
uken."
27 Kinuna ti babai, "Wen Apo, ngem uray dagiti uken ket
kanenda dagiti murkat a maregreg manipud iti lamisaan ti
amoda."
28 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kenkuana, "Babai,
nagdakkel ti pammatim. Maaramid kenka a kas iti kid-
dawmo." Ket immimbag ti anakna a babai iti dayta met
la nga oras.
29 Pimmanaw ni Jesus iti dayta a lugar ket napan iti asideg
ti Baybay ti Galilea. Ket simmang-at iti maysa a turod ket
nagtugaw sadiay.
30 Adu a tattao ti napan kenkuana. Nangiyegda kadagiti
pilay, bulsek, umel, lugpi a tattao, ken adu pay a masakit.
Inyegda ida iti sakaanan ni Jesus, ket pinaimbagna ida.
31 Isu a nagsiddaaw dagiti adu a tattao idi makasaon dagiti
umel, immimbag dagiti lugpi, makapagnan dagiti pilay ken
makakitan dagiti bulsek. Indaydayawda ti Dios ti Israel.
32 Inayaban ni Jesus dagiti adalanna ket kinunana,
"Maasianak kadagiti adu a tattao gapu ta tallon nga aldaw
a nakikaduada kaniak ket awan ti kanenda. Saanko a kayat

a papanawen ida a saan a nangan, ta no saan mabalin a matalimudaw iti dalan.”
33 Kinuna dagiti adalan kenkuana, “Sadino ti pangalaanmi iti tinapay nga umanay a mangpennek kadagiti nakaad-adu a tattao iti kastoy a let-ang?”
34 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Mano a tinapay ti adda kadakayo?” Kinunada, “Pito, ken sumagmamano a babassit a lames.”
35 Kalpasanna, binilin ni Jesus dagiti adu a tattao nga agtugaw iti daga.
36 Innalana ti pito a tinapay ken ti lames, ket kalpasan a nagyaman, pinisipisina dagiti tinapay ket intedna dagitoy kadagiti adalan. Inted dagiti adalan dagitoy kadagiti adu a tattao.
37 Nangan ken napnek amin dagiti tattao. Ket inurnongda dagiti taraon a natedda manipud kadagiti napisipisi, ket adda napunno a pito a labba.
38 Dagidiay a nangan ket uppat a ribu a lallaki, malaksid kadagiti babbai ken ubbing.
39 Kalpasanna, pinagawid ni Jesus dagiti adu a tattao ken limmugan iti bangka ket napan iti rehion ti Magadan.

16

1 Immay ken sinuot dagiti Pariseo ken dagiti Saduceo isuna babaen iti panangkiddawda a mangipakita isuna kadakuada iti pagilasinan manipud iti tangatang.
2 Ngem simmungbat isuna ket kinunana kadakuada, “No iti rabii ibagayo, 'Nasayaatto ti panawen ta nalabbaga ti tangatang.'
3 Ken iti agsapa ibagayo, 'Saan a nasayaat ti panawen itatta ta nalabbaga ken nalidem ti tangatang.' Ammoyo nga ibaga ti kaipapanan iti langa ti tangatang ngem saanyo a maibaga ti kaipapanan dagiti pagilasinan kadagiti tiempo.
4 Agsapul iti pagilasinan ti dakes ken mannakikamalala a kaputotan ngem awanto ti maited a pagilasinan malaksid iti pagilasinan ni Jonas.'” Ket imbati ida ni Jesus sa immadayo.
5 Idi nakadanon dagiti adalan iti ballasiw, nalipatanda gayam ti nangitugot iti tinapay.
6 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Dumngegkayo ket agannadkayo iti lebadura dagiti Pariseo ken dagiti Saduceo.”
7 Nagsisinnaludsod dagiti adalan ket kinunada, “Awan gamin ti naitugottayo a tinapay.”
8 Ammon ni Jesus daytoy ket kinunana, “Dakayo a bassit ti pammatina, apay nga agsisinaludsodkayo ket ibagayo a gapu ta awan ti naitugotyo a tinapay?

9 Saanyo kadi pay la a maawatan wenno malagip dagiti
lima a tinapay a naipaay kadagiti lima a ribu, ken no mano
a labba ti naurnongyo?
10 Wenno dagiti pito a tinapay a naipaay kadagiti uppat a
ribu, ken no mano a labba ti naalayo?
11 Kasano a saanyo a maawatan a saanak nga agsasao
kadakayo maipanggep iti tinapay? Dumngegkayo a
nasayaat ken agannadkayo iti lebadura dagiti Pariseo ken
dagiti Saduceo."
12 Ket naawatandan a saan a maipanggep iti lebadura
ti tinapay ti makagapu nga ibagbagana nga agannadda,
no diket agannadda iti sursuro dagiti Pariseo ken dagiti
Saduceo.
13 Ita, idi dimteng ni Jesus kadagiti rehion nga asideg iti
Cesarea Filipos, sinaludsodna dagiti adalanna, kinunana,
"Ania ti ibagbaga dagiti tattao a kinasiasino ti Anak ti Tao?"
14 Kinunada, "Ibagbaga dagiti dadduma a ni Juan a
Mammuniag; ti dadduma ket ni Elias, ken dagiti sabali ket
ni Jeremias, wenno maysa kadagiti profeta."
15 Kinunana kadakuada, "Ngem siasinoak iti panagku-
nayo?"
16 Simmungbat ni Simon Pedro, kinunana, "Sika ti Cristo,
ti Anak ti sibibiag a Dios."
17 Simmungbat ni Jesus a kinunana kenkuana, "Naben-
disionanka, Simon Bar-Jonas, ta saan a ti lasag ken dara ti
nangipakaammo iti daytoy kenka ngem ti Amak nga adda
sadi langit.
18 Ibagak pay kenka a sika ni Pedro, ket iti rabaw daytoy a
bato, ipatakderkonto ti iglesiak. Saanto a pagballigian dagiti
ruangan ti hades daytoy."
19 Itedkonto kenka dagiti tulbek iti pagarian ti langit.
Aniaman a galutam ditoy daga ket magalutanto met idiay
langit, ken aniaman a warwaram ditoy daga ket mawar-
waranto met idiay langit."
20 Ket binilin ni Jesus dagiti adalanna nga awan ti
pangibagaanda nga isuna ti Cristo.
21 Manipud iti dayta a tiempo, inrugi ni Jesus nga
ibaga kadagiti adalanna a masapul a mapan isuna idiay
Jerusalem, agsagaba iti adu a banbanag iti ima dagiti
panglakayen, kadagiti panguloen a papadi, ken kadagiti
eskriba, mapapatay, ken mapagungarto iti maikatlo nga
aldaw.
22 Ket inyado bassit ni Pedro isuna ket tinubngarna, a
kunana, "Apo, maiyadayo koma kenka daytoy; saanto koma
a pulos a mapasamak daytoy kenka."

23 Ngem timmalliaw ni Jesus ket kinunana kenni Pedro,
"Adaywannak Satanas! Maysaka a manglaplapped kaniak,
ta saanka a maseknan kadagiti banbanag a pakaseknan
ti Dios, no diket kadagiti banbanag a pakaseknan dagiti
tattao."
24 Kalpasanna, kinuna ni Jesus kadagiti adalanna, "No
adda man ti kayatna a sumurot kaniak, masapul nga
ilibakna ti bagina, baklayenna ti krusna, ket sumurot
kaniak.
25 Ta ti siasinoman a kayatna nga isalakan ti biagna ket
mapukawnanto, ken siasinoman a makapukaw iti biagna
gapu kaniak ket masarakannanto.
26 Ta ania ti magunggona ti maysa a tao no magun-odna ti
sibubukel a lubong ngem mapukawna met ti biagna? Ania
ti mabalin nga ited ti maysa a tao a kasukat iti biagna?
27 Ta umayto ti Anak ti Tao nga addaan iti dayag ti Amana
a kaduana dagiti anghelna. Ket gunggonaannanto ti tunggal
tao sigun iti inaramidna.
28 Pudno, ibagak kadakayo, adda kadakayo a nakatak-
takder ditoy ti saanto a makaraman iti ipapatay agingga a
makitada nga um-umay ti Anak ti Tao iti pagarianna."

17

1 Napalabas ti innem nga aldaw, inkuyog ni Jesus ni Pedro,
ni Santiago, ken ti kabsatna a ni Juan, ket impanna ida iti
nangato a bantay nga is-isuda.
2 Nagbaliw ti langana iti sangoananda. Nagraniag ti
rupana a kasla init, ket sumilapsilap dagiti pagan-anayna
a kas iti lawag.
3 Pagammoan, nagparang kadakuada sadiay da Moises
ken Elias a makitungtungtong kenkuana.
4 Simmungbat ni Pedro ket kinunana kenni Jesus, "Apo,
nagsayaat ti kaaddatayo ditoy. No tarigagayam, agaramidak
iti tallo a paglinongan ditoy-maysa para kenka, ken maysa
para kenni Moises, ken maysa para kenni Elias."
5 Kabayatan nga agsasao pay laeng isuna, pagammoan,
maysa a naraniag nga ulep ti nanglinong kadakuada, kellaat
nga adda timek a nagtaud iti ulep, a kunana, "Daytoy ti ay-
ayatek nga Anakko, a pakaay-ayoak unay. Dumngegkayo
kenkuana."
6 Idi nangngeg dagiti adalan daytoy, nagpaklebda ket
kasta unay ti butengda.
7 Ket immay ni Jesus ken sinagidna ida ket kinunana,
"Tumakderkayo ken saankayo nga agbuteng."
8 Kalpasanna, timmangadda ngem awan ti nakitada no di
laeng ni Jesus.

9 Bayat a sumalsalogda iti bantay, binilin ida ni Jesus,
a kunana, "Awan pangipadamaganyo iti daytoy a sirmata
agingga a mapagungar ti Anak ti Tao manipud kadagiti
natay."
10 Nagsaludsod dagiti adalanna kenkuana, a kunada,
"Apay ngarud nga ibagbaga dagiti eskriba a masapul nga
umay nga umuna ni Elias?"
11 Simmungbat ni Jesus ket kinunana, "Pudno nga umay
ni Elias ket pasublienna iti sigud a kasasaad ti amin a banag.
12 Ngem ibagak kadakayo, immayen ni Elias, ngem saanda
a nabigbig isuna. Ngem ketdi, inaramidda kenkuana ti
aniaman a kinayatda nga aramiden. Iti isu met laeng a
wagas, agsagabanto met ti Anak ti Tao kadagiti imada."
13 Ket naawatan dagiti adalan a ni Juan a Mammuniag ti
ibagbagana kadakuada.
14 Idi dimtengda iti ayan ti adu ti tattao, immasideg
kenkuana ti maysa a lalaki, nagparintumeng iti san-
goananna ket kinunana,
15 "Apo, maasika iti anakko a lalaki, ta agkissiw ket nakaro
ti panagsagabana. Ta kanayon isuna a matumba iti apuy
wenno iti danum.
16 Impanko isuna kadagiti adalam ngem saanda a ma-
paimbag isuna."
17 Simmungbat ni Jesus ket kinunana, "Awanan pammati
ken managdakdakes a kaputotan, kasano kabayag ti pan-
nakikaaddak kadakayo? Kasano kabayag ti panaganusko
kadakayo? Iyegyo isuna kaniak ditoy."
18 Tinubngar ni Jesus ti demonio, ket rimmuar daytoy iti
ubing a lalaki ket naimbagan ti ubing a lalaki manipud iti
dayta nga oras.
19 Kalpasanna, immay dagiti adalan kenni Jesus idi
agmaymaysan isuna ket kinunada, "Apay ta saanmi a
nabaelan a napapanaw daytoy?"
20 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Gapu ta bassit a pam-
matiyo. Ta ibagak ti pudno kadakayo, no adda pammatiyo
uray no kas kabassit iti bukel ti mustasa, mabalinyo nga
ibaga iti daytoy a bantay, 'Manipud ditoy umakarka idiay,'
ket umakarto daytoy ken awanto ti saanyo a kabaelan nga
aramiden.
21 *
22 Kabayatan ti panagtalinaedda idiay Galilea, kinuna ni
Jesus kadagiti adalanna, "Ti Anak ti Tao ket maiyawatto
kadagiti ima dagiti tattao.

* **17:21** Awan ti bersikulo 21 kadagiti nagkauna a kopia. V. 21. Ngem daytoy a kita ti demonio ket saan a mapapanaw malaksid no agkararag ken agayunar.

23 Ken papatayendanto isuna, ket mapagungarto isuna iti
maikatlo nga aldaw," Nagliday iti kasta unay dagiti adalan.
24 Idi dimtengda idiay Capernaum, immay kenni Pedro
dagiti lallaki nga agsingsingir iti kagudua a siklo a buis ket
kinunada, "Di kad agbaybayad ti maestroyo iti kagudua a
siklo a buis? "
25 Kinunana, "Wen." Ngem idi immuneg ni Pedro
iti balay, immun-una a nagsao ni Jesus kenkuana ket
kinunana, "Ania ti kapanunotam, Simon? Kadagiti ari iti
lubong, asino ti pagtaudan ti awatenda a buis wenno bayad?
Manipud kadagiti iturturayanda wenno manipud kadagiti
gangannaet?"
26 Idi imbaga ni Pedro, "Manipud kadagiti gangannaet,"
kinuna ni Jesus kenkuana, "Saan ngarud a masapul nga
agbaybayad dagiti iturturayanda.
27 Ngem tapno saan a datayo ti gapuanan tapno agbasol
dagiti agsingsingir iti buis, mapanka iti baybay, ipuruakmo
ti banniit, ket alaem ti umuna a lames a mabanniitam.
Inton ungapem ti ngiwatna, makasarakanto iti maysa a
siklo. Alaem dayta ket itedmo iti agsingsingir iti buis a kas
bayadta."

18

1 Iti dayta met la a kanito, immasideg dagiti adalan kenni
Jesus ket kinunada, "Asino ti kangrunaan iti pagarian ti
langit?"
2 Nangayab ni Jesus iti bassit nga ubing, inkabilna iti
nagtetenggaanda,
3 ket kinunana, "Pudno, ibagak kadakayo, malaksid no
agbabawikayo ken agbalinkayo a kas kadagiti babassit nga
ubbing, saankayonto a pulos a makastrek iti pagarian ti
langit.
4 Isu a siasinoman a mangipakumbaba iti bagina a kas iti
daytoy a bassit nga ubing, isu ti katan-okan iti pagarian ti
langit.
5 Ken siasinoman a mangawat iti maysa a bassit nga ubing
gapu iti naganko ket aw-awatennak.
6 Ngem siasinoman a pakaigapuan nga agbasol dagitoy
a babassit nga ubbing a namati kaniak, nasaysayaat pay a
magalutan ti tenggedna iti dakkel a bato a paggilingan, ken
mailemmes isuna iti kaunegan a paset ti baybay.
7 Asi pay ti lubong gapu kadagiti tiempo ti pannakaitibkol!
Ta kasapulan nga umay dagidiay a tiempo, ngem asi pay ti
tao a pakatungpalan dagidiay a tiempo nga umay!
8 No ti imam ken sakam ti pakaigapuan tapno
maitibkolka, putdem ket ibellengmo. Nasaysayaat pay a

pawad ken pukolka a sumrekka iti biag, ngem ti addaanka iti dua nga ima ken dua a saka a maitapuakka iti agnanayon nga apuy.
9 No ti matam ti pakaigapuan ti pannakaitibkolmo, su-
atem ket ibellengmo. Nasaysayaat a sumrekka iti biag a
maymaysa ti matam, ngem ti dua ti matam a maitapuakka
iti agnanayon nga apuy.
10 Kitaenyo ta saanyo a tagibassiten uray asino kadagitoy
a babassit nga ubbing. Ta ibagak kadakayo nga idiay langit
ket kankanayon a kitkitaen dagiti anghelda ti rupa ti Amak
nga adda sadi langit.
11 *
12 Ania ti kapanunotanyo? No bilang ta adda tao nga
addaan iti sangagasut a karnero, ket naiyaw-awan ti maysa
kadakuada, saan kadi a panawanna ti siamapulo ket siam iti
igid ti turod ket mapanna biruken ti maysa a naiyaw-awan?
13 Ket no mabirukanna daytoy, pudno, ibagak kadakayo,
nakarkaro ti ragsakna iti daytoy ngem kadagiti saan a
napukaw a siamapulo ket siam.
14 Kasta met a saan a pagayatan ti Amayo sadi langit a
mapukaw ti maysa kadagitoy a babassit nga ubbing.
15 No makabasol kenka ti kabsatmo, mapanmo ibaga
kenkuana ti biddutna a dakdakayo laeng. No dumngeg
isuna kenka, mapasublimton ti kabsatmo.
16 Ngem no saan isuna a dumngeg kenka, mangikuyogka
iti maysa wenno dua pay a kakabsat, tapno mapasingkedan
ti tunggal sao babaen kadagiti ngiwat ti dua wenno tallo a
mangsaksi.
17 Ngem no agkedked isuna a dumngeg kadakuada,
ibagam daytoy a banag iti iglesia. No agkedked latta isuna a
dumngeg iti iglesia, ibilangmon isuna a kas maysa a Hentil
ken agsingsingir iti buis.
18 Pudno, ibagak kadakayo, aniaman dagiti banag a
galutanyo ditoy daga ket magalutanto met idiay langit.
Ken aniaman dagiti banag a warwaranyo ditoy daga ket
mawarwaranto met idiay langit.
19 Ibagak manen kadakayo, no pagnummoan ti dua
kadakayo ditoy daga ti aniaman a banag a dawatenda,
aramidento daytoy kadakuada ti Amak nga adda sadi langit.
20 Ta no sadino ti nakaummongan ti dua wenno tallo gapu
iti naganko, addaak iti nagtetengngaanda."
21 2Kalpasanna, immay ni Pedro ket kinunana kenni
Jesus, "Apo, mamin-ano a daras a pakawanek ti kabsatko

* **18:11** Awan iti kadagiti nagkauna a kopia dagiti adda iti bersikulo 11. Ta ti Anak ti Tao ket immay a mangisalakan kadagiti napukaw.

a nakabasol kaniak? Maminpito kadi a daras?”
22 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Saanko nga ibaga kenka a
maminpito a daras, ngem ketdi pitupulo a maminpito.
23 Ngarud, maipada ti pagarian ti langit iti maysa nga ari
a kayatna ti makikuenta kadagiti adipenna.
24 Idi rinugianna ti makikuenta, naidatag kenkuana ti
maysa nga adipen a nakautang kenkuana iti sangapulo a
ribu a talento.
25 Ngem agsipud ta awan pangalaanna iti pagbayadna,
imbilin ti amona a mailako isuna, a kaduana ti asawa ken
dagiti annakna ken amin a banag nga adda kenkuana, tapno
makabayad.
26 Isu a nagparintumeng ti adipen, nagkurno iti san-
goananna, ket kinunana, 'Amo, anusannak kadi ket
bayadakto kenka ti nautangko.'
27 Isu a ti amo dayta nga adipen, natignay isuna ken
naasian, ket winawayawayaanna isuna ken pinakawanna
iti utangna.
28 Ngem rimmuar dayta nga adipen ket nasarakanna ti
maysa kadagiti padana nga adipen, a nakautang kenkuana
iti sangagasut a denario. Ginammatanna sana binekkel, ket
kinunana, 'Bayadam ti utangmo.'
29 Ngem nagparintumeng ti padana nga adipen ket nag-
pakpakaasi kenkuana, a kinunana, 'Anusannak kadi ket
bayadankanto.'
30 Ngem nagkedked ti immuna nga adipen. Ngem ketdi,
napanna impabalud agingga a mabayadanna ti nautangna.
31 Idi nakita dagiti padana nga adipen ti napasamak, kasta
unay ti panaglidayda. Napanda imbaga iti amoda ti amin a
napasamak.
32 Ket inayaban ti amo dayta nga adipen, ket kinunana
kenkuana, 'Sika a nadangkes nga adipen, pinakawanka iti
amin nga utangmo gapu ta nagpakpakaasika kaniak.
33 Saan kadi a rumbeng met a kaasiam ti padam nga
adipen, a kas iti panangngaasik kenka?'
34 Nakaunget ti amona ket inyawatna isuna kadag-
iti mangparparigat agingga a mabayadanna amin nga
utangna.
35 Kastanto met ti aramiden kadakayo ti Amak nga adda
sadi langit, no tunggal maysa kadakayo ket saanna a
pakawanen a naimpusoan ti kabsatna.”

19

1 Ket napasamak nga idi naibaga ni Jesus dagitoy a sasao,
pimmanaw isuna idiay Galilea, ket dimteng kadagiti rehion
ti Judea nga adda iti ballasiw ti Karayan Jordan.

2 Adu a tattao ti simmurot kenkuana, ket pinaimbagna ida
sadiay.
3 Immay kenkuana dagiti Pariseo, ket sinuotda isuna, a
kunada kenkuana, “Nainkalintegan kadi nga isina ti maysa
a lalaki ti asawana iti uray ania a makagapu?”
4 Simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Saanyo kadi a
nabasa, nga isuna a nangaramid kadakuada manipud idi
punganay ket inaramidna ida a lalaki ken babai?
5 Ken imbagana pay, 'Ta gapu iti daytoy panawanto ti
lalaki ti ama ken inana ket makitipon iti asawana, ket
agbalinda a maymaysa a lasag?'
6 Isu a saandan a dua, no di ket maysa a lasag. Ngarud no
ania ti pinagtipon ti Dios, awan koma ti mamagsina.”
7 Kinunada kenkuana, “Apay ngarud a binilinnatayo ni
Moises a mangted iti kasuratan iti panagsina ket kalpasanna
papanawen ti babai?”
8 Kinunana kadakuada, “Impalubos ni Moises nga isinayo
dagiti assawayo a babbai gapu iti kinatangken ti pusoyo,
manipud pay idi punganay awan ti kasta.
9 Ibagak kadakayo, siasinoman a mangisina iti asawana a
babai, malaksid no daytoy ket nakaaramid iti kinaderrep,
ken mangasawa iti sabali, ket makabasol iti pannakika-
malala. Ken ti lalaki a mangasawa iti babai a naisina ket
makabasol met iti pannakikamalala.”
10 Kinuna dagiti adalan kenni Jesus, “No dayta ti kasasaad
ti maysa a lalaki iti asawana, saan a nasayaat ti makiasawa.”
11 Ngem kinuna ni Jesus kadakuada, “Saan nga amin ket
awatenda daytoy a sursuro, ngem dagiti laeng mapalubosan
nga umawat iti daytoy.
12 Ta adda dagiti siguden a eunoko sipud pay pan-
nakaipasngayda manipud iti aanakan ti inada. Ken adda
dagiti eunoko a pinagbalin a eunoko dagiti tattao. Ken adda
met dagiti eunoko a pinagbalinda dagiti bagbagida a eunoko
nga agpaay iti pagarian ti langit. Siasinoman a makabael a
mangawat iti daytoy a sursuro, awatenna koma daytoy.”
13 Kalpasanna, adda sumagmamano nga ubbing a
naiyeg kenkuana tapno ipatayna ti imana kadakuada ken
agkararag, ngem tinubngar ida dagiti adalan.
14 Ngem kinuna ni Jesus, 'Palubosanyo dagiti babassit nga
ubbing, ken saanyo ida a paritan nga umay kaniak, ta ti
pagarian ti langit ket agpaay kadakuada.”
15 Ket imparabawna dagiti imana kadakuada, ket
kalpasanna pimmanaw isuna manipud sadiay.
16 Pagammoan, maysa a lalaki ti immasideg kenni Jesus
ket kinunana, “Maestro, ania ti naimbag a banag ti masapul

nga aramidek tapno maaddaanak iti biag nga agnanayon?”
17 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Apay a salsaludsodem
kaniak no ania ti naimbag? Maysa laeng ti naimbag, ngem
no kayatmo ti sumrek iti biag, salimetmetam dagiti bilbilin.”
18 Kinuna ti lalaki kenkuana, “Ania kadagiti bilin?” Kin-
una ni Jesus, “Saanka a pumatay, saanka a makikamalala,
saanka nga agtakaw, saanka a mangsaksi iti inuulbod,
19 raemem ti amam ken ti inam, ken ayatem ti kaarrubam
a kas iti bagim.”
20 Kinuna ti agtutubo a lalaki kenkuana, “Amin dagitoy
a banbanag ket tinungpalko. Ania pay ti masapul nga
aramidek?”
21 Kinuna ni Jesus kenkuana, “No tarigagayam ti agbalin
a naan-anay, mapanka, ilakom no ania ti adda kenka, ken
itedmo kadagiti marigrigat, ket maaddaankanto iti gameng
idiay langit. Ket umayka, sumurotka kaniak. ”
22 Ngem idi nangngeg ti agtutubo a lalaki ti imbaga ni
Jesus, pimmanaw isuna a naliday, ta addaan iti adu a
sanikua.
23 Kinuna ni Jesus kadagiti adalanna, “Pudno, ibagak
kadakayo, narigat para iti nabaknang tao a sumrek iti
pagarian ti langit.
24 Ibagak manen kadakayo, nalaklaka para iti kamelio a
sumrek iti abut ti dagum, ngem ti baknang a tao a sumrek
iti pagarian ti Dios.”
25 Idi nangngeg dagiti adalan daytoy, kasta unay a sid-
daawda ket kinunada, “Siasino ngarud dagiti maisalakan?”
26 Kimmita ni Jesus kadakuada ket kinunana, “Saan a
kabaelan dagiti tattao daytoy, ngem kabaelan nga aramiden
ti Dios dagiti amin a banbanag.”
27 Ket simmungbat ni Pedro ket kinunana kenkuana,
“Kitaem, pinanawanmi amin a banag ken sinurotdaka.
Anianto ngarud ti adda kadakami?”
28 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Pudno, ibagak kadakayo,
itinto baro a tiempo, inton agtugaw ti Anak ti Tao iti
nadayag a tronona, dakayo a simmurot kaniak, agtu-
gawkayonto met kadagiti sangapulo ket dua a trono, a
mangukom kadagiti sangapulo ket dua a tribu ti Israel.
29 Tunggal maysa a nangpanaw kadagiti balbalay, kak-
absat a lallaki, kakabsat a babbai, amma, inna, annak,
wenno daga gapu iti naganko, ket mamin-gasutto a daras
ti maawatda ken tawidenda ti biag nga agnanayon.
30 Ngem adu kadagiti immuna ti maudinto, ken dagiti
maudi, umunanto.

20

Matthew 20: 1–2 — Iloko (ulb) 1 Ta ti pagarian ti
langit ket maiyarig iti maysa a makinkukua iti daga, a
nasapa a rimmuar iti bigbigat a mapan manangdan kadagiti
trabahador para iti kaubasanna.
2 Kalpasan a nakitulag isuna kadagiti trabahador iti
maysa a denario tunggal aldaw, imbaonna ida iti
kaubasanna.
3 Rimmuar manen isuna idi dandanin maikatallo nga
oras ket addda nakitana a dadduma pay a trabahador nga
agtaktakder laeng iti pagtagtagilakoan.
4 Kinunana kadakuada, 'Uray dakayo, mapankayo idiay
kaubasan, ket no ania ti rumbeng itedko kadakayo.' Na-
panda ngarud nagtrabaho.
5 Rimmuar manen isuna idi agarup maikainnem nga
oras ken idi maikasiam nga oras, ket isu met laeng iti
inaramidna.
6 Maminsan pay iti agarup maikasangapulo ket maysa
nga oras, rimmuar isuna ket adda pay dadduma a nakitana
nga agtaktakder nga awan ar-aramidenna. Kinunana
kadakuada, 'Apay nga agtaktakderkayo laeng ditoy iti
agmalmalem nga awan iti ar-aramidenyo?'
7 Kinunada kenkuana, 'Gapu ta awan ti manangdan
kadakami.' Kinunana kadakuada, ‘Mapankayo met iti
kaubasan.'
8 Idi rumabiin, kinuna ti makinkukua iti kaubasan iti
katalekna, 'Ayabam dagiti trabahador ket itedmo ti tang-
danda, manipud kadagiti naudi agingga iti immun-una.'
9 Idi immasideg dagiti trabahador a natangdanan nga
immay idi maikasangapulo ket maysa nga oras, nakaawat
iti tunggal maysa kadakuada iti maysa a denario.
10 Idi immasideg dagiti immuna a trabahador, namna-
maenda a makaawatda iti dakdakkel, ngem isu met laeng a
maysa a denario ti naawat ti tunggal maysa kadakuada.
11 Idi naawatdan dagiti tangdanda, nagririda iti
makinkukua.
12 Kinunada, 'Dagitoy naudi a trabahador ket maysa
nga oras laeng ti panagtrabahoda, ngem impadam
isuda kadakami, dakami a nagtrabaho iti agmalem ken
nangsagrap iti makasinit a pudot.'
13 Ngem simmungbat ti makinkukua ket kinunana iti
maysa kadakuada, 'Gayyem, awan ti naaramidko a biddut
kadakayo. Saan kadi nga immanamongkayo a matang-
danan iti maysa a denario?
14 Awatenyo ti para kadakayo ket mapankayon.
Pakaragsakak ti mangted kadagitoy naudi a natangdanan a

trabahador kas iti intedko kadakayo.
15 Awananak kadi iti karbengan a mangaramid iti aniaman a kayatko kadagiti kukuak?
16 Wenno umapalka ta managitedak?' Ngarud umunanto dagiti maudi ket dagiti umuna, maudi." *
17 Idi sumangsang-at ni Jesus idiay Jerusalem, inyadayona bassit dagiti Sangapulo ket dua, ket iti dalan kinunana kadakuada,
18 "Kitaenyo, sumang-attayo iti Jerusalem, ket maiyawatto ti Anak ti Tao kadagiti panguloen a papadi ken kadagiti eskriba. Kedngandanto isuna iti ipapatay
19 sada iyawat kadagiti Hentil tapno laisenda, saplitanda, ken ilansada isuna iti krus. Ngem mapagungarto iti maikatlo nga aldaw."
20 Ket immasideg kenni Jesus ti ina dagiti annak a lalaki ni Zebedeo a kaduana dagiti annakna a lallaki. Nagdumog isuna iti sangoananna ket nagkiddaw iti maysa a banag manipud kenkuana.
21 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Ania ti kiddawmo?" Kinuna ti babai kenkuana, "Ibilinmo a dagitoy dua nga annakko a lalaki ket agtugaw koma, maysa iti makannawan nga imam, ken maysa iti makannigid nga imam, idiay pagariam."
22 Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana, "Saanyo nga ammo ti kidkiddawenyo. Kabaelanyo kadi nga inumen ti kopa nga inumekto iti mabiit?" Kinunada kenkuana, "Wen kabaelanmi."
23 Kinunana kadakuada "Pudno nga inumenyonto ti kopak. Ngem ti agtugaw iti makannawan nga imak ken iti makannigidko ket saan a siak ti mangited, ngem maipaay daytoy kadagiti nangisaganaan ni Amak."
24 Idi nanggeg dagiti sangapulo nga adalan daytoy, nakaungetda iti dua nga agkabsat.
25 Ngem inayaban ida ni Jesus ket kinunana, "Ammoyo kadi a dagiti mangidadaulo kadagiti Hentil ket tengtenglenda ida, ken dagiti napapateg a tattaoda ket araramatenda ti turay nga adda kadakuada.
26 Ngem saan a rumbeng a kastoy ti mapasamak kadakayo. Ngem ketdi, siasinoman nga agtarigagay nga agbalin a natan-ok kadakayo, ket masapul nga agbalin nga adipenyo.
27 Ken siasinoman nga agtarigagay nga umuna kadakayo masapul nga agbalin nga adipenyo,

* **20:16** Awan dagitoy kadagiti nagkauna a kopia "Adu ti naayaban, ngem sumagmamano laeng dagiti napili."

28 kas met iti Anak ti Tao, saan nga immay ditoy tapno
pagserbian no diket tapno agserbi, ken tapno itedna ti
biagna kas subbot iti kaaduan."
29 Idi pimmanawda sadiay Jerico, simmurot ti adu a tattao
kenkuana.
30 Ket adda dua a bulsek nga agtugtugaw iti igid ti dalan.
Idi mangngegda a lumablabas ni Jesus, impukkawda, "Apo,
Anak ni David, maasika kadakami."
31 Ngem tinubngar ida dagiti adu a tattao, ken binagaanda
ida nga agulimekda. Ngem inyad-addada ketdi nga im-
pukkaw, "Apo, Anak ni David, maasika kadakami."
32 Ket nagsardeng ni Jesus iti pannagnana ket nagsao
kadakuada, "Ania ti kalkalikagumanyo nga aramidek
kadakayo?"
33 Kinunada kenkuana, "Apo, malukatan koma dagiti
matami. "
34 Ket gapu ta nakarikna ni Jesus iti asi, sinagidna
dagiti matada. Insigida a naawatda ti pannakakitada ket
simmurotda kenkuana.

21

1 Idi asidegen ni Jesus ken dagiti adalanna iti Jerusalem,
ket dimtengda iti Betfage, iti Bantay Olibo, ket imbaon ni
Jesus dagiti dua nga adalan,
2 kinunana kadakuada, "Mapankayo idiay sumaruno a
barrio, ket sadiay addanto a dagus makitayo a nakagalot
nga asno, a kaduana ti urbonna. Warwaranyo ida ket iyegyo
kaniak.
3 No adda ti mangibaga kadakayo iti uray ania a banag
maipapan iti dayta, ibagayonto, 'Masapul dagitoy ti Apo,' ket
dayta a tao dagdagusto nga ipaukodna dagitoy kadakayo."
4 Ita napasamak daytoy tapno maipatungpal ti naibaga
babaen iti profeta. Kinunana,
5 "Ibagam iti anak a babai ti Sion, 'Kitaem, umay kenka ti
Arim, Napakumbaba ken nakasakay iti maysa nga asno, iti
urbon ti asno. ' "
6 Napan ngarud dagiti adalan ket inaramidda no ania ti
imbilin ni Jesus kadakuada.
7 Insangpetda ti asno ken ti urbonna, ket inyap-apda dagiti
kagayda iti rabaw dagitoy, ket nagtugaw ni Jesus iti rabaw
dagiti kagay. Kaaduan kadagiti adu a tattao ti nangiyaplag
kadagiti kagayda iti kalsada,
8 ken nangpukan dagiti dadduma iti sangsanga manipud
kadagiti kaykakayo sada inyaplag dagitoy iti kalsada.
9 Ket impukkaw dagiti adu a tattao nga immun-una ngem
ni Jesus ken dagiti mangsarsaruno kenkuana, "Hosana iti

anak ni David! Nabendesionan ti umay iti nagan ti Apo. Hosana iti kangatoan!”

10 Idi addan ni Jesus iti Jerusalem, nariribukan ti amin a siudad ket kinunada, “Siasino daytoy?”

11 Simmungbat dagiti adu a tattao, “Daytoy ni Jesus a profeta, manipud Nazaret iti Galilea.”

12 Kalpasanna, simrek ni Jesus iti templo. Pinapanawna amin dagiti agtagtagilako ken aggatgatang iti templo, ken binalintuagna pay dagiti lamisaan dagiti agsuksukat iti kuarta ken dagiti tugaw dagiti aglaklako kadagiti kalapati.

13 Kinunana kadakuada, “Naisurat, 'Maawaganto ti balayko a balay a pagkararagan,' ngem inaramidyo daytoy a rukib dagiti agtatakaw.”

14 Kalpasanna, immay kenkuana dagiti bulsek ken lugpi idiay templo ket pinaimbagna ida.

15 Ngem idi nakita dagiti panguloen a papadi ken dagiti eskriba dagiti nakakaskasdaaw a banbanag nga inaramidna, ken idi nangngegda dagiti ubbing nga agpukpukkaw idiay templo a kunkunada, “Hosana iti anak ni David!” nakaungetda.

16 Kinunada kenkuana, “Mangngegmo kadi ti ibagbaga dagitoy a tattao?” Kinuna ni Jesus kadakuada, “Wen! Ngem saanyo kadi a pulos a nabasa, 'Manipud iti ngiwat dagiti ububbing ken dagiti agsususo a maladaga, pinagbalinmo nga awan kurangna ti panagdayaw! ’ ”

17 Kalpasanna, pinanawan ida ni Jesus ket rimmuar iti siudad a nagturong idiay Betania ket naturog sadiay.

18 Ita iti kabigatanna, iti panagsublina iti siudad, nabisinan isuna.

19 Nakakita isuna iti kayo nga igos iti igid ti kalsada. Inasitganna daytoy ngem awan ti nakitana malaksid kadagiti bulbulong. Kinunana iti daytoy, “Saankanto nga agbunga iti uray kaanoman.” Ket nagango a dagdagus ti kayo nga igos.

20 Idi nakita daytoy dagiti adalan, nasdaawda ket kinunada, “Kasano a nagango a dagus ti kayo nga igos?”

21 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Pudno, ibagak kadakayo, no addaankayo iti pammati ket saankayo nga agduadua, saanyo laeng a maaramid no ania ti napasamak iti kayo nga igos, ngem mabalinyonto nga ibaga uray iti daytoy a bantay, 'Maibagkatka ket maitapuakka iti baybay,' ket mapasamakto daytoy.

22 Amin a banag a dawatenyo iti kararagyo nga addaan ti panamati, maawatyonto.”

23 Idi napan ni Jesus iti templo, immasideg kenkuana

dagiti panguloen a papadi ken dagiti panglakayen dagiti tattao kabayatan a mangisursuro isuna, ket kinunada, “Iti ania a turay nga ar-aramidem dagitoy a banbanag? Ken siasino ti nangted kenka iti daytoy a turay?”

24 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Agdamagak met kadakayo iti maysa a saludsod. No ibagayo kaniak, ibagak met kadakayo no ania a turay nga ar-aramidek dagitoy a banbanag.

25 Ti panangbuniag ni Juan—sadino ti naggapuanna, manipud kadi sadi langit wenno kadagiti tattao?” Nagsasaritaanda daytoy nga is-isuda, a kunada, “No ibagatayo a naggapu sadi langit,' ibagananto kadatayo, 'Apay ngarud a saankayo a namati kenkuana?'

26 Ngem no ibagatayo, 'Naggapu kadagiti tattao,' mabutengtayo kadagiti adu a tattao gapu ta ibilbilangda a ni Juan ket profeta.”

27 Kalpasanna, simmungbatda kenni Jesus a kunada, “Saanmi nga ammo.” Kinunana met kadakuada, “Saanko met ngarud nga ibaga kadakayo no ania a turay no apay nga ar-aramidek dagitoy a banbanag.

28 Ngem ania ti makunayo? Adda maysa a lalaki nga addaan iti dua nga annak a lalaki. Napan isuna iti inauna ket kinunana, 'Anakko, mapanka agtrabaho ita nga aldaw iti kaubasan,'

29 Simmungbat ti anakna ket kinunana, 'Saanak a mapan,' ngem saan a nagbayag nagbaliw ti panunotna ket napan.

30 Ket napan ti lalaki iti maikadua a putotna ket imbagana ti isu met laeng a banag. Simmungbat daytoy nga anak ket kinunana, 'Mapanak apo,' ngem saan isuna a napan.

31 Siasino kadagiti annak a lallaki ti nagaramid iti pagayatan ti amada?” Kinunada, “Ti inauna.” Kinuna ni Jesus kadakuada, “Pudno, ibagak kadakayo, umunanto a sumrek dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti balangkantis iti pagarian ti Dios sakbay kadakayo.

32 Ta immay ni Juan kadakayo iti dalan ti kinapudno, ngem saankayo a namati kenkuana, idinto a namati kenkuana dagiti agsingsingir iti buis ken dagiti balangkantis. Ken dakayo, idi nakitayo ti napasamak, awan man laeng ti nagbabawi kadakayo iti kamaudiananna tapno mamati kenkuana.

33 Denggenyo ti maysa pay a pangngarig. Adda maysa a tao nga addaan iti daga. Nagmula isuna iti adu nga ubas, inaladanna ti aglawlaw, ken nangkali iti pagpespesan iti daytoy, nangipatakder iti torre a pagwanawanan, sana impaabang daytoy kadagiti agay-aywan iti ubas. Kalpasanna, napan isuna iti sabali a pagilian.

34 Idi umadanin ti panagaapit, nangibaon isuna kadagiti
adipenna a mapan kadagiti agay-aywan iti ubas tapno alaen
ti bunga ti ubasna.
35 Ngem innala dagiti agay-aywan iti kaubasan dagiti
adipenna, kinabilda ti maysa, pinatayda ti maysa, ken
inuborda pay ti maysa.
36 Nangibaon manen ti makinkukua iti sabali pay nga
adipenna, ad-adu ngem kadagiti immun-una, ngem isu met
laeng ti inaramid dagiti mangay-aywan iti ubas.
37 Kalpasan dayta, imbaon ti makinkukua ti bukodna a
putot kadakuada, a kunana, 'Raemendanto ti anakko.'
38 Ngem idi nakita dagiti mangay-aywan iti ubas ti putotna
a lalaki, kinunada kadagiti bagbagida, 'Daytoy ti agtawid!
Umaykayo, papatayentayo ken tagikuaentayo ti tawidna.'
39 Isu nga innalada isuna, inruarda iti kaubasan, sada
pinatay.
40 Ita, inton umay ti makinkukua iti kaubasan, anianto ti
aramidenna kadagidiay a mangay-aywan iti ubas?"
41 Kinunada kenkuana, "Dadaelennanto dagitoy a narang-
gas a lallaki iti nakaro a wagas ket ipaabangnanto ti
kaubasan kadagiti sabali nga agay-aywan iti ubas, lallaki
a mangtedto iti bingayna inton dumteng ti panagaapit."
42 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Saanyo kadi a pulos a
nabasa iti Nasantoan a Sursurat, 'Ti bato a linaksid dagiti
agipatpatakder ti nagbalin a pasuli a bato. Naggapu daytoy
iti Apo, ket nakakaskasdaaw daytoy iti matatayo?'
43 Ngarud ibagak kadakayo, maikkatto kadakayo ti pagar-
ian ti Dios ket maitedto iti pagilian a mangpataud kadagiti
bungana.
44 Siasinoman a matnag iti daytoy a bato ket maburakto.
Ngem iti siasinoman a pakatinnaganna, marumekto."
45 Idi nangngeg dagiti panguloen a papadi ken dagiti
Pariseo dagiti pangngarigna, naawatanda nga isuda ti
sarsaritaenna.
46 Kayatda a kimmegen isuna ngem mabutengda kadagiti
adu a tattao, gapu ta bigbigen dagiti tattao nga isuna ket
profeta.

22

1 Nangibaga pay ni Jesus kadakuada kadagiti pangngarig
a kunana,
2 "Ti pagarian ti langit ket maiyarig iti maysa nga ari a
nangrambak iti panagkasar ti anakna a lalaki.
3 Imbaonna dagiti adipenna a mangayab kadagiti naawis
nga umay iti boda, ngem saanda nga immay.

4 Nangibaon manen ti ari kadagiti sabali nga adipen, a
kunana, 'Ibagayo kadagiti naawis, “Kitaenyo, naisaganakon
dagiti makan. Napartin dagiti baka ken dagiti napalukmeg
nga urbon, ket nakasaganan ti amin. Umaykayon iti boda.'"
5 Ngem saanda nga inkaskaso ket pimmanawda, maysa
ken maysa, napan iti talonna, ken dadduma met ket kadagiti
pagbirukanda.
6 Kinemmeg ti dadduma dagiti adipen ti ari, ket pin-
abainanda ida, sada pinatay.
7 Nakapungtot ti ari ket nangibaon kadagiti soldadona ket
pinatayda dagiti mammapatay, sada pinuoran ti siudadda.
8 Ket kinunana kadagiti adipenna, 'Nakasaganan ti pa-
daya, ngem saan a maikari dagiti naawis.
9 Ngarud mapankayo kadagiti kangrunaan a dalan a
nagsasabatan dagiti kalkalsada ket awisenyo amin a tattao
a masalawyo nga umay makiboda.'
10 Napan dagiti adipen kadagiti kalkalsada ket inummon-
gong amin a tattao a nasarakanda, dakes ken naimbag. Isu
a napunno ti salunan kadagiti bisita.
11 idi simrek ti ari a mangkita kadagiti sangaili, adda
nakitana a maysa a lalaki a saan a nakakawes iti pangkasar.
12 Kinuna ti ari kenkuana, 'Gayyem, kasanoka a nakastrek
ditoy a saanka a nakakawes iti pangkasar?' Ket saan a
nakatagari ti lalaki.
13 Ket kinuna ti ari kadagiti adipenna, 'Galutanyo ti
ima ken saka daytoy a lalaki, ket ibellengyo idiay ruar a
kasipngetan, a sadiay ket addanto ti panagsangsangit ken
panagngaretnget dagiti ngipen.'
14 Ta adu dagiti tattao a naayaban, ngem sumagmamano
ti napili.”
15 Kalpasanna, pimmanaw dagiti Pariseo ket pinagtutung-
tonganda no kasanoda a mapalab-ogan ni Jesus kadagiti
saona.
16 Ket imbaonda kenkuana dagiti adalanda, agraman dag-
iti Herodiano. Kinunada kenni Jesus, “Maestro, ammomi
a napudnoka, ken isursurom ti kinapudno maipanggep iti
wagas ti Dios. Saanmo nga ikaskaso ti kapanunotan ti
siasinoman, ken awan ti idumdumam kadagiti tattao.
17 Isu nga ibagam kadakami, ania ti kapanunotam?
Nainkalintegan kadi ti panagbayad iti buis kenni Cesar
wenno saan?”
18 Ngem naawatan ni Jesus ti kinadakesda ket kinunana,
“Apay a susuotendak, dakayo a managinsisingpet?
19 Ipakitayo kaniak ti barya a maibayad iti buis.” Ket
nangyegda kenkuana iti denario.

20 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Siasino ti makinladawan
ken makinnagan kadagitoy?”
21 Kinunada kenkuana, “ni Cesar.” Ket kinuna ni Jesus
kadakuada, “Itedyo ngarud kenni Cesar dagiti banag a para
kenni Cesar, ken iti Dios dagiti banag a para iti Dios.”
22 Idi nangngegda dayta, nasdaawda. Ket imbatida isuna
ket pimmanawda.
23 Iti dayta met la nga aldaw, adda sumagmamano a Sa-
duceo nga immasideg kenkuana, isuda dagiti mangibagbaga
nga awan ti panagungar. Nagsaludsodda kenkuana,
24 a kinunada, “Maestro, kinuna ni Moises, 'No matay ti
maysa a lalaki, nga awanan iti annak, masapul nga asawaen
ti kabsatna a lalaki ti asawana ket maaddaan isuna iti anak
babaen iti kabsatna a lalaki.'
25 Adda pito nga agkakabsat a lallaki. Nangasawa ti
inauna ket kalpasanna natay. Agsipud ta awan putotna,
imbatina ti asawana iti kabsatna a lalaki.
26 Ket isu met laeng ti inaramid ti maikadua a kabsatna
a lalaki, kasta met iti maikatlo, agingga iti maikapito a
kabsatna a lalaki.
27 Kalpasanda amin, natay ti babai.
28 Ita iti panagungar, siasino kadagiti pito nga agkakabsat
a lallaki ti makin-asawa iti babai? Ta aminda ket nagbalin
nga asawana.”
29 Ngem simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada,
“Nagbiddutkayo, gapu ta saanyo nga ammo ti Nasantoan a
Sursurat wenno ti pannakabalin ti Dios.
30 Ta inton panagungar ket saandan a mangasawa, wenno
agbalin nga asawa. Ngem ketdi, kasladanto kadagiti anghel
idiay langit.
31 Ngem no maipanggep iti panagungar dagiti natay,
saanyo kadi a nabasa ti naisao kadakayo ti Dios, a kunana,
32 ’Siak ti Dios ni Abraham, ti Dios ni Isaac, ken ti Dios ni
Jacob'? Ti Dios ket saan a Dios dagiti natay, ngem kadagiti
sibibiag.”
33 Idi nangngegan daytoy dagiti adu a tattao, nasdaawda
iti panursurona.
34 Ngem idi nangngeg dagiti Pariseo a napaulimek ni Jesus
dagiti Saduceo, naguummongda.
35 Maysa kadakuada, a maysa nga abogado ti nagsaludsod
kenkuana, kas panangsuotna kenkuana—
36 “Maestro, ania ti kangrunaan a bilin iti linteg?”
37 Kinuna ni Jesus kenkuana, '"Ayatem ti Apo a Diosmo
iti amin a pusom, iti amin a kararruam, ken iti amin a
panunotmo.'
38 Daytoy ti kangrunaan ken umuna a bilin.

39 Ket ti maikadua a bilin ket kas met la iti daytoy—
‘Ayatem ti kaarrubam kas iti bagim.
40 Kadagitoy dua a bilbilin, isu ti pagbatayan iti sibubukel
a linteg ken dagiti profeta.”
41 Ita, kabayatan a naummong pay laeng dagiti Pariseo,
nagdamag ni Jesus iti maysa a saludsod kadakuada.
42 Kinunana, “Ania iti kapanunutanyo maipapan iti
Cristo? Siasino ti makin-anak kenkuana?” Kinunada
kenkuana, “Anak a lalaki ni David.”
43 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Apay ngarud nga inawa-
gan isuna ni David iti Apo babaen iti Espiritu, a kunana,
44 'Kinuna ti Apo iti Apok, “Agtugawka iti makannawan
nga imak, agingga a pagbalinek a pagbatayan dagiti sakam
dagiti kabusormo.'”?
45 No inawagan ni David ni Cristo iti Apo', kasano a
nagbalin isuna a putot ni David?”
46 Awan ti uray maysa a nakasungbat kenkuana, ken
awanen ti uray maysa a tao a nakaitured a nagdamag iti
adu pay a saludsod kenkuana manipud iti dayta nga aldaw.

23

1 Kalpasanna, nagsao ni Jesus kadagiti adu a tattao ken
kadagiti adalanna.
2 Kinunana, “Agtugtugaw dagiti eskriba ken Pariseo iti
tugaw ni Moses'.
3 Ngarud aniaman nga ibilinda kadakayo nga aramiden,
aramidenyo ken tungpalenyo dagitoy a banbanag. Ngem
saanyo a tuladen dagiti aramidda, ta mangibagada kadagiti
banbanag ngem saanda nga aramiden dagitoy.
4 Wen, mangreppetda kadagiti dadagsen a narigat nga
awiten, ket ipabaklayda kadagiti tattao. Ngem mismo nga
isuda ket saandanto nga ikuti iti ramayda tapno awitenda.
5 Amin dagiti aramidda, aramidenda tapno makita dagiti
tattao. Ta aramidenda nga akaba dagiti filacteriada ken
pagayadenda dagiti baruyboy dagiti pagan-anayda.
6 Pagay-ayatda dagiti kangrunaan a lugar iti pagraram-
bakan ken dagiti kangrunaan a pagtugawan kadagiti sina-
goga,
7 ken dagiti naisangsangayan a kablaaw kadagiti pagtagi-
lakoan, ken ti panawag kdakuada dagiti tattao iti 'Rabbi.'
8 Ngem masapul a saankayo a maawagan iti 'Rabbi', ta
addaankayo laeng iti maysa a maestro, ken agkakabsatkayo
amin.
9 Ken awan ti awaganyo iti ‘amak’ ditoy daga, ta ad-
daankayo iti maysa laeng nga Ama, ket adda isuna idiay
Langit.

10 Wenno saan a masapul a maawagankayo iti 'maestro',
ta addaankayo laeng iti maysa a maestro, ti Cristo.
11 Ngem ti siasinoman a katan-okan kadakayo isunanto ti
adipenyo.
12 Maipababanto ti siasinoman a mangipangato iti bagina.
Ken maitan-okto ti siasinoman a mangipakumbaba iti
bagina.
13 Ngem asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo a
managinsisingpet! Iserserrayo ti pagarian ti langit kadagiti
tattao. Ta dakayo a mismo saankayo sumsumrek iti daytoy,
ken saanyo nga ipalubos a sumrek dagiti sumrek koma.
Dagiti kaunaan a kasayaatan a kopia ket naikkat ti bersikulo
14 *
15 Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo, a man-
aginsisingpet! Ta mapankayo iti ballasiw ti taaw ken daga
tapno adda maallukoyyo a mamati iti isursuroyo. Ket inton
agbalinen a kas kadakayo, pagbalinenyo isuna nga ad-adda
pay nga anak ti impierno ngem kadakayo.
16 Asikayo pay, dakayo a bulsek a mangidaldalan, dakayo
a nangibaga, 'Siasinoman nga agsapata babaen iti templo,
ket awan serserbi ti sapatana. Ngem siasinoman nga
agsapata babaen iti balitok iti templo, naigalut isuna iti
dayta a sapatana,
17 Dakayo a bulsek a maag, ania ti natantan-ok, ti balitok,
wenno ti templo a mamagbalin a nasantoan ti balitok?
18 Ken, 'Siasinoman nga agsapata iti altar ket awan
mamaay ti sapatana. Ngem siasinoman nga agsapata
babaen iti sagut nga adda iti dayta ket maigalut isuna iti
dayta a karina,
19 Dakayo a bulsek a tattao, ania aya ti napatpateg, ti
sagut, wenno ti altar a mamagbalin a nasantoan ti sagut?
20 Ngarud, siasinoman nga agsapata babaen iti altar ket
agsapata babaen iti daytoy ken babaen kadagiti amin a
banbanag a nakaparabaw iti daytoy.
21 Ken siasinoman nga agsapata babaen iti templo, agsap-
ata babaen iti daytoy ken babaen kenkuana nga agnanaed
iti daytoy.
22 Ken siasinoman nga agsapata babaen iti langit ket
agsapata babaen iti trono ti Dios ken babaen kenkuana nga
agtugtugaw iti daytoy.
23 Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo, man-
aginsisingpetkayo! Ta mangtedkayo iti apagkapullo ti

* **23:14** (Dagiti dadduma a kopia ket innayonda daytoy a bersikulo kalpasan iti bersikulo 12), Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo a managinsisingpet! Ta alun-onenyo dagiti balo.

inmulayo a yerbabuena, anis, ken kumino, ngem binaybayanyo a saan a nalpas dagiti nadagdagsen a banbanag a maipapan iti linteg- hustisia, asi, ken pammati. Ngem dagitoy ket rebbbeng koma a naaramidyo, ken saanyo koma a pinanawan a saan a nalpas ti sabali.

24 Dakayo a bulsek a mangidaldalan, dakayo a mangsagat iti ngilaw ngem alun-unenyo ti kamelio!

25 Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo, managinsisingpetkayo! Ta dalusanyo ti ruar ti baso ken ti pinggan ngem iti uneg napunno dagitoy iti kinaagum ken kinalabes.

26 Dakayo a bulsek a Pariseo, dalusanyo nga umuna ti uneg ti baso ken pinggan, tapno agbalin met a nadalus iti ruar.

27 Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo, managinsisingpetkayo! Ta maiyarigkayo kadagiti tanem a napintoran iti puraw, a napintas iti ruarna ngem iti unegna ket napno iti tulang ti natay a tattao ken amin a banag a narugit.

28 Kasta met kadakayo, kasla kayla nalinteg iti panagkita dagiti tattao, ngem iti kaungganyo ket napno iti panaginsisingpet ken basol.

29 Asikayo pay, dakayo nga eskriba ken Pariseo, managinsisingpetkayo! Ta yaramidanyo iti tanem dagiti profeta ken ar-arkusanyo dagiti tanem dagiti nalinteg.

30 Kunayo, 'No addakami koma idin a sibibiag kadagiti aldaw dagiti am-ammami, saankami koma a nakiraman kadakuada iti pannakaiparukpok iti dara dagiti profeta.'

31 Ngarud, dakayo ti mangpaneknek a dakayo ket annak dagidiay nangpapatay kadagiti profeta.

32 Punnoenyo pay ti rukod dagiti amaenyo.

33 Dakayo nga uleg, dakayo a kaputotan dagiti karasaen, kasano a malibasanyo ti panangukom ti impierno?

34 Ngarud, kitaenyo, nangibaonak kadakayo kadagiti profeta, mamasirib a lallaki, ken kadagiti eskriba. Dadduma kadakuada ket papatayenyo ken ilansayo iti krus. Ken saplitenyonto dagiti dadduma kadakuada kadagiti sinagogayo ken kamatenyonto ida iti inilin-ili.

35 Ti pagbanaganna ket maipabaklay kadakayo amin a pannakaiparukpok ti dara iti daga, manipud iti dara ni Abel a nalinteg agingga iti dara ni Zacarias a putot a lalaki ni Barakias, a pinatayyo iti nagbaetan ti santuario ken altar.

36 Pudno, ibagak kadakayo, mapasamakto amin dagitoy a banbanag iti daytoy a henerasion.

37 Jerusalem, Jerusalem, sika a nangpapatay kadagiti profeta ken nangbato kadagidiay naibaon kenka! Namin-

anon a daras a kayatko nga ummongen dagiti annakmo, kas iti panangsalikepkep ti maysa nga upa kadagiti piyyekna, ngem saanyo a kayat!
38 Makitayo, naibati kadakayo ti balayyo nga awan ti aggigian.
39 Ta ibagak kadakayo, saandakto a Makita agingga nga ibagayo, 'Nabendisionan isuna nga umay iti nagan ti Apo.' "

24

1 Rimmuar ni Jesus manipud iti templo ket pumanawen idi immay kenkuana dagiti adalanna tapno ipakitada dagiti pasdek ti templo.
2 Ngem simmungbat isuna ket kinunana kadakuada, "Diyo aya Makita amin dagitoy a banbanag? Pudno, ibagak kadakayo, awanto ti mabati nga uray maysa kadagitoy a bato a nagtutuon a saan a marba."
3 Bayat nga agtugtugaw isuna idiay Bantay Olibo, immay kenkuana dagiti adalan nga is-isuda laeng ket kinunada, "Ibagam kadakami, no kaano a mapasamak dagitoy a banbanag? Ania dagiti pagilasinan iti iyuumaymo ken ti panungpalan iti lubong?"
4 Simmungbat ni Jesus ket kinuna kadakuada, "Agannadkayo tapno awan ti mangiyaw-awan kadakayo,
5 Ta adu dagiti umayto iti naganko. Kunaendanto, 'Siak ti Cristo,' ket adunto dagiti maiyaw-awan.
6 Makangngegkayto kadagiti gubgubat ken damdamag iti gubat, kitaenyo ta saankayo a mariribukan, ta masapul a mapasamak dagitoy a banbanag, ngem saan pay nga isu ti panungpalan.
7 Ta busorento ti maysa a nasion ti sabali a nasion, busorento ti maysa a pagarian ti sabali pay a pagarian. Addanto nakaro a panagbisin ken gingined iti nadumaduma a luglugar.
8 Ngem amin dagitoy a banbanag ket rugrugi laeng ti panagsagaba iti panagpasngay.
9 Kalpasanna, iyawatdakayonto iti rigat ket papatayendakayonto. Guraendakayonto dagiti amin a nasion gapu iti naganko.
10 Adunto ti maitibkol ket aglilinniputto ken aggiginnuranto ti tunggal maysa.
11 Tumaudto ti adu a palso a profeta ket adunto ti iyawawanda.
12 Agsipudta umadunto ti nadagsen a basol, ti ayat dagiti kaadduan ket lumamiisto.

13 Ngem ti makaibtur agingga iti panungpalan ket
maisalakanto.
14 Maikasabanto daytoy nga ebangelio ti pagarian iti
entero a lubong kas pammaneknek iti amin a nasion. Ket
kalpasanna, umayton ti panungpalan.
15 Ngarud, inton makitayo ti makarimon a mangdadael,
nga insao ni Daniel a profeta, nga agtaktakder iti nasantoan
a lugar, (maawatan koma ti agbasbasa),
16 kumamang koma dagiti adda iti Judea kadagiti banban-
tay,
17 saan koman nga umulog dagiti adda iti tuktok ti balay
a mapan mangala iti banag nga adda iti uneg ti balayna,
18 ken saan koman nga agsubli dagiti adda iti kataltalonan
a mapan mangala iti kagayda.
19 Ngem asi pay dagiti agdadagsen ken dagiti agpaspasuso
iti maladaga kadagidiay nga al-aldaw!
20 Agkararagkayo ta ti ipapanawyo ket saan koma a
mapasamak iti lam-ek, wenno iti aldaw a panaginana.
21 Ta addanto ti nakaro a rigat, a saan pay a napasamak
manipud iti pannakaparsua ti lubong agingga ita, awan,
wenno iti kaanoman saanton a mapasamak manen.
22 Malaksid no mapaababa dagidiay nga al-aldaw, awanto
ti lasag a maisalakan. Ngem gapu iti pagimbagan dagiti
napili, mapaababanto dagidiay nga al-aldaw.
23 Ket no adda siasinoman a mangibaga kadakayo, 'Ki-
taenyo, adtoy ti Cristo!' wenno, ‘Daydiay ti Cristo' saanyo
a patien dayta.
24 Ta umayto dagiti saan a pudno a Cristo ken dagiti
palso a profeta ken mangipakitada kadagiti dadakkel a
pagilasinan ken kadagiti nakaskasdaaw tapno mangiyaw-
awan, no mabalin uray dagiti napili.
25 Kitaenyo, impakpakaunakon nga imbaga kadakayo.
26 Ngarud, no ibagada kadakayo, 'Kitaenyo, adda isuna
diay let-ang,' saankayo a mapan idiay let-ang. Wenno,
'Kitaenyo, adda isuna kadagiti kaunegan a silsiled,' saan
kayo a mamati iti dayta.
27 Ta kas iti panaggilap ti kimat manipud iti daya agingga
iti laud, kastanto met ti iyaay ti Anak ti Tao,
28 No sadino iti ayan ti bangkay ti natay nga ayup, idiay
nga aguurnong dagiti buitre.
29 Ngem apaman a malpas ti rigat kadagidiay nga al-
aldaw agsipngetto ti init, ken saanto a mangted ti bulan iti
lawagna, agtinnagto dagiti bitbituen manipud iti tangatang
ket magun-gonto amin a bileg nga adda iti langit.
30 Kalpasanna, agparangto ti pagilasinan ti Anak ti Tao

iti tangatang, ken agladingitto amin dagiti tribu iti daga. Makitadanto ti Anak ti Tao nga um-umay nga adda iti ulep idiay tangatang nga addaan iti pannakabalin ken naindaklan a dayag.

31 Ibaonnanto dagiti anghelna a buyogan ti napigsa nga uni ti trumpeta, ket maummongto amin dagiti pinilina manipud kadagiti uppat nga angin, manipud iti maysa a pungto iti tangatang agingga iti sabali.

32 Adalenyo ti sursuro a maadaw iti kayo nga igos. Apaman nga aguggot ken agrusing dagiti bulongna, ammoyon nga asidegen ti kalgaw.

33 Kasta met a no makitayo amin dagitoy a banbanag, masapul nga ammoyo nga isuna ket asidegen kadagiti ruangan.

34 Pudno, ibagak kadakayo, saanto a mapukaw daytoy a kaputotan, agingga a mapasamak amin dagitoy a banbanag.

35 Mapukawto ti langit ken ti daga ngem dagiti saok saandanto pulos a mapukaw.

36 Ngem no maipapan iti dayta nga aldaw ken oras, awan ti makaammo, uray dagiti anghel iti langit, wenno uray ti Anak, ngem ti laeng Ama.

37 Kas kadagiti aldaw ni Noe, kastanto met ti iyuumay ti Anak ti Tao.

38 Ta kas kadagidiay nga al-aldaw sakbay ti layus, nangnanganda ken nagin-inumda, nangasawada ken nakiasawada agingga iti aldaw a simrek ni Noe iti daong,

39 ket awan ti ammoda agingga a dimteng ti layus ket innalana amin ida – kastanto met ti iyuumay ti Anak ti Tao.

40 Ket addanto dua a lallaki iti talon— maalanto ti maysa ket mabatinto ti maysa.

41 Addanto dua a babbai nga aggilgiling iti paggilingan— maalanto ti maysa ket mabatinto ti maysa.

42 Ngarud agsaganakayo, ta saanyo nga ammo no ania nga aldaw nga umayto ti Apoyo.

43 Ngem ammoenyo daytoy, a no ti apo iti balay ket ammona no ania nga oras nga umay ti agtatakaw, nagridam koma isuna ken saanna nga impalubos a naserrek ti balayna.

44 Ngarud, masapul a nakasaganakayo met, ta umayto ti Anak ti Tao iti oras a saanyo a namnamaen.

45 Isu a siasino ti napudno ken nasirib nga adipen, a nangitalkan ti amona iti amin a sangkabalayanna, tapno itedna ti taraonda iti umiso nga oras?

46 Nabendisionan dayta nga adipen, a masangpetanto ti amona nga agar-aramidenna dayta inton dumteng isuna.

47 Pudno, ibagak kadakayo nga isaadto isuna ti amo a
mangimaton kadagiti amin a banbanag a kukuana.
48 Ngem no kunaen ti dakes nga adipen iti pusona,
‘Nagbayag ti amok,'
49 ket irugina a dangran dagiti padana nga adipen, ket
makipangan ken makiin-inom kadagiti mammartek,
50 ti amo dayta nga adipen ket umayto iti aldaw a saan a
namnamaen ti adipen ken iti oras a saanna nga ammo.
51 Tadtadento isuna ti amona ket ipalak-amnanto
kenkuana ti kas iti maiparbeng kadagiti managinsisingpet,
no sadino ket addanto ti panagsasangit ken panagngaret-
nget dagititi ngipen.

25

1 Ket maiyarigto ti pagarian ti langit iti sangapulo a birhen
a nangala kadagiti pagsilawanda ken napan nangsabat iti
nobio.
2 Lima kadakuada ti maag ken lima met ti masirib.
3 Ta idi innala dagiti maag a birhen dagiti pagsilawanda,
saanda a nangitugot iti lana.
4 Ngem nangitugot dagiti masirib iti pagikkan nga adda
lanana ken dagiti pagsilawanda.
5 Ita, kabayatan nga awan pay ti nobio, nagtuglepda amin
ket nakaturogda.
6 Ngem adda nagpukkaw iti katengngaan ti rabii, 'Adtoyen
ti nobio! Rummuarkayo ket sabatenyo isuna.'
7 Ket bimmangon amin dagiti birhen ket tinarimaanda
dagiti pagsilawanda.
8 Kinuna dagiti maag kadagiti masirib, 'Ikkandakami iti
bassit a lanayo gapu ta maiddepen dagiti pagsilawanmi.'
9 Ngem simmungbat dagiti masirib a kunada, 'Agsipud ta
saan nga umanay daytoy para kadatayo, mapankayo ketdi
kadagiti aglaklako ket gumatangkayo iti usarenyo.'
10 Idi pimmanawda tapno gumatang, immay ti nobio, ket
kimmuyog dagidiay nakasaganan kenkuana iti padaya ti
kasaran, ket naiserran ti ridaw.
11 Kalpasanna, immay met dagiti sabali a birhen ket
kinunada, 'Apo, apo ilukatandakami.'
12 Ngem simmungbat isuna ket kinunana, 'Pudno, ibagak
kadakayo, saankayo nga am-ammo.'
13 Agridamkayo ngarud, ta saanyo nga ammo ti aldaw
wenno ti oras.
14 Ta maiyarig daytoy iti pasamak no dandanin a mapan ti
maysa a tao iti sabali a pagilian. Ayabanna dagiti adipenna
ket italekna kadakuada ti kinabaknangna.

15 Ikkanna ti maysa kadakuada iti lima a talento, ikkanna
met iti dua ti maysa, ken ikkanna met iti maysa a talento
ti sabali pay. Nakaawat ngarud ti tunggal maysa iti gatad
sigun iti bukodda a kabaelan, ket pimmanaw dayta a tao
ket nagdaliasat.
16 Napan a dagus impuonan daydiay nakaawat iti lima a
talento ti naawatna, ket nakaganansia iti lima a talento.
17 Kasta met a ti nakaawat iti dua a talento ket nakapataud
iti dua pay a talento.
18 Ngem ti adipen a nakaawat iti maysa a talento pim-
manaw ket napan nangkali iti abut iti daga, ket inlem-
mengna ti kuarta ti amona.
19 Ita kalpasan ti naunday a panawen, nagsubli ti amo
dagidiay nga adipen ket nakikinnuenta kadakuada.
20 Immay ti adipen a nakaawat iti lima a talento ket
nangiyeg iti lima pay a talento, kinunana, 'Apo, inikkannak
iti lima a talento. Kitaem, nakapataudak iti lima pay a
talento.'
21 Kinuna ti amona kenkuana, 'Nasayaat ti inaramidmo,
naimbag ken mapagtalkan nga adipen! Mapagtalkanka
iti bassit a banag. Isaadkanto a mangimaton iti adu a
banbanag. Sumrekka a makipagrag-o iti amom.'
22 Immay ti adipen a nakaawat iti dua a talento ket
kinunana, 'Apo, inikkannak iti dua a talento. Kitaem,
nakapataudak iti dua pay a talento.'
23 Kinuna kenkuana ti amona, 'Nasayaat ti inaramidmo,
naimbag ken mapagtalkan nga adipen! Mapagtalkanka iti
amin a bassit a banag. Isaadkanto a mangimaton iti adu a
banbanag. Sumrekka a makipagrag-o iti amom.'
24 Ket immay ti adipen a nakaawat iti maysa a talento
ket kinunana, 'Apo, ammok a nakaroka a tao. Agapitka iti
saanmo a nagmulaan, aganika iti saanmo a nagisabbuagan.
25 Nagbutengak, isu a napanko inkali ti talentom iti daga.
Kitaem, adda ditoy dagiti kukuam.'
26 Ngem simmungbat ti amona a kunana kenkuana, 'Sika
a managdakdakes ken sadut nga adipen, ammom nga
agapitak iti saanko a nagmulaan ken aganiak iti saanko a
nagisabbuagan.
27 Ngarud, intedmo koma ti kuartak kadagiti agtrabtra-
baho iti bangko ket iti iyuumayko maawatko ti kukuak nga
adda pay nainayon.
28 Isu nga alaenyo ti talento manipud kenkuana ket itedyo
daytoy iti adipen nga addaan iti sangapulo a talento.
29 ti tunggal maysa nga addaan, adunto ti maited- a
nawadwadwad pay. Ngem iti siasinoman nga awan ti

uray ania a banag a kukuana, uray ti adda kenkuana ket maalanto pay.

30 Ibellengyo ti awan serserbina nga adipen iti ruar a kasipngetan nga addanto ti panagsasangit ken panagngaretnget dagiti ngipen,'

31 Inton umay ti Anak ti Tao a nadayag ken kaduana amin dagiti anghel, ket agtugawto isuna iti nagloriaan a tronona.

32 Maummongto amin dagiti nasion iti sangoananna, ket paglinnasinennanto dagiti tattao iti maysa ken maysa, kas iti panangilasin ti maysa nga agpaspastor kadagiti karnero manipud kadagiti kalding.

33 Ikabilnanto dagiti karnero iti makannawan nga imana, ngem dagiti kalding ket iti makannigidna.

34 Ket ibaganto ti Ari kadagidiay adda iti makannawan nga imana, 'Umaykayo, dakayo a nabendisionan babaen iti Amak, tawidenyo ti pagarian a naisagana para kadakayo manipud iti pannakaparsua ti lubong.

35 Ta nabisinanak ket inikkandak iti makan; nawawak ket inikkandak iti mainom; gangannaetak ket pinastrekdak;

36 Lamolamoak, ket binadoandak; nagsakitak ket inaywanandak; naibaludak ket immaykayo kaniak.'

37 Ket sumungbatto dagiti nalinteg ket kunaenda, 'Apo, kaano a nakitadaka a nabisinan, ket pinakandaka? Wenno nawaw ket innikandaka iti mainum?

38 Ken kaano a nakitadaka a kas ganggannaet, ket pinastrekdaka? Wenno lamolamo ket binadoandaka?

39 Ken kaano a nakitadaka a masakit, wenno iti pagbaludan, ket immaykami kenka?'

40 Ket sumungbatto ti Ari ket kunaen kadakuada, 'Pudno, ibagak kadakayo, aniaman nga aramidenyo para iti maysa kadagiti kakabsatko a nanumo ditoy, inaramidyo para kaniak.'

41 Ket ibagananto kadagiti adda iti makannigid nga imana, 'Umadayokayo kaniak, dakayo a nailunod, mapankayo iti agnanayon nga apuy a naisagana para iti diablo ken kadagiti anghelna,

42 gapu ta nabisinanak ngem saandak nga inikkan iti makan; Nawawak ngem saandak nga inikkan iti mainum;

43 Maysaak a ganggannaet ngem saandak a pinastrek; lamolamoak ngem saandak a binadoan; nagsakitak ken naibaludak, ngem saandak nga inkaskaso.'

44 Ket sumungbatdanto a kunada, 'Apo, kaano a nakitadaka a nabisinan, wenno nawaw, wenno maysa a ganggannaet, wenno lamolamo, wenno masakit, wenno naibalud, ket saandaka a pinagserbian?'

45 Ket sumungbatto kadakuada a kunana, 'Pudno, ibagak
kadakayo, aniaman a saanyo nga inaramid iti uray maysa
kadagitoy a nanumo, saanyo nga inaramid para kaniak.'
46 Mapanto dagitoy iti agnanayon a pannakadusa ngem
dagiti nalinteg, mapandanto iti agnanayon a biag."

26

1 Napasamak nga idi naibaga ni Jesus amin dagitoy a
sasao, kinunana kadagiti adalanna,
2 "Ammoyo kalpasan ti dua nga aldaw, isun ti Ilalabas, ket
maiyawatto ti Anak ti Tao tapno mailansa iti krus."
3 Kalpasanna, naguummong dagiti panguloen a papadi
ken dagiti panglakayen dagiti tattao idiay palasio ti kanga-
toan a padi, nga agnagan iti Caifas.
4 Nagtutulaganda a tiliwenda ni Jesus a sililimed ket
papatayenda isuna.
5 Ta kunada, "Saan a bayat ti piesta tapno saan a tumaud
ti riribuk kadagiti tattao."
6 Ita, kabayatan ti kaadda ni Jesus idiay Betania iti balay
ni Simon nga addaan iti sakit a ketong,
7 bayat a nakasadag isuna iti lamisaan, immay kenkuana
ti maysa a babai nga adda awitna nga alabastro a pagikkan
iti nangina unay a pangsapsapo ket imbukbokna daytoy iti
ulo ni Jesus.
8 Ngem idi nakita dagiti adalanna daytoy, naka-ungetda
ket kinunada, "Apay met a sinayangna daydiay?
9 Mabalin daytoy nga ilako iti nangina ket maited kadagiti
nakurapay."
10 Ngem ammo daytoy ni Jesus, kinunana kadakuada,
"Apay a rirriribukenyo daytoy a babai? Ta nasayaat ti
inaramidna kaniak.
11 Kanayon nga adda iti dennayo dagiti nakurapay ngem
saan a kanayon nga addaak kadakayo.
12 Ta idi imbukbokna daytoy a pangsapsapo iti bagik,
inaramidna daytoy para iti pannakaitanemko.
13 Pudno, ibagak kadakayo, sadinoman a pakaikasabaan
daytoy nga ebanghelio iti entero a lubong, ti inaramid
daytoy a babai ket maibaganto a pakalaglagipan kenkuana."
14 Ket maysa kadagiti sangapulo ket dua, a managan iti
Judas Iscariote, ti napan kadagiti panguloen a papadi
15 ket kinunana, "Ania ti mabalinyo nga ited kaniak no
iyawatko isuna kadakayo?" Nangtimbangda iti tallo-pulo a
pidaso iti pirak para kenkuana.
16 Manipud iti dayta a kanito ket nangbirok isuna iti
gundaway tapno iyawatna isuna kadakuada.

17 Ita, iti umuna nga aldaw ti tinapay nga awan ti
lebadurana, dimteng dagiti adalan ni Jesus ket kinunada,
“Sadino ti kayatmo a pangisaganaanmi a panganam iti
taraon ti Ilalabas?”
18 Kinunana, “Mapankayo iti siudad, iti maysa a tao
ket ibagayo kenkuana, 'Imbaga ti Maestro, “Umadanin ti
tiempok. Rambakak ti Ilalabas iti balaymo a kaduak dagiti
adalak.'””
19 Inaramid dagiti adalan ti imbilin ni Jesus kadakuada,
ket insaganada ti taraon iti Ilalabas.
20 Idi dimteng ti rabii, nagtugaw isuna tapno mangan a
kaduana dagiti sangapulo ket dua nga adalan.
21 Bayat a mangmanganda, kinunana, “Pudno, ibagak
kadakayo, a maysa kadakayo ti mangliputto kaniak. ”
22 Kasta unay ti panagladingitda, ket nangrugi a nag-
damag ti tunggal maysa kenkuana, “Apo siak kadi ti
ibagbagam?”
23 Simmungbat isuna, “Ti kaduak a nagsawsaw iti daytoy
a mallukong ket isunto ti mangliput kaniak.
24 Mapanto ti Anak ti Tao, a kas naisurat maipapan
kenkuana. Ngem asi pay dayta a tao a mangliput iti Anak ti
Tao! Nasaysayaat pay a saanen a naiyanak dayta a tao.
25 Kinuna ni Judas, a mangliput kenkuana, “Siak kadi
daytoy, Rabbi?” Kinunana kenkuana, “Kinunamon.”
26 Bayat a mangmanganda, innala ni Jesus ti tinapay,
binendisionanna daytoy, ket pinisipisina. Intedna daytoy
kadagiti adalan ket kinunana, “Mangalakayo, mangankayo.
Daytoy ti bagik.”
27 Nangala iti kopa ket nagyaman, sana inted kadakuada
ket kinunana, “Uminomkayo amin iti daytoy.
28 Ta daytoy ti darak iti tulag a maiparukpok para iti adu
para iti pannakapakawan dagiti basbasol.
29 Ngem ibagak kadakayo, saanakton nga uminom manen
iti bunga daytoy a puon ti ubas, agingga iti dayta nga aldaw
nga uminomak iti baro, a kaduakayo, iti pagarian ni Amak.”
30 Idi nakapagkantada iti himno, rimmuarda a napan
idiay Bantay Olibo.
31 Ket kinuna ni Jesus kadakuada, “Umadayokayonto
amin iti daytoy a rabiik gapu kaniak, ta naisurat, “Dan-
grakto ti agpaspastor ket agkaiwaranto dagiti karnero ti
arban.
32 Ngem kalpasan a mapagungarak, umun-unaakto
kadakayo idiay Galilea.”
33 Ngem kinuna ni Pedro kenkuana, “Uray no umaday-
odanto amin gapu kenka, saanakto a pulos nga umadayo
kenka.”

34 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Pudno, ibagak kenka, iti
daytoy met laeng a rabii sakbay nga agtaraok ti kawitan
ilibaknakto iti mamitlo a daras.”
35 Kinuna ni Pedro kenkuana, “Uray no masapul a
matayak a kaduam, dikanto ilibak.” Ket isu met laeng ti
imbaga amin dagiti dadduma nga adalan.
36 Kalpasanna, kimmuyog ni Jesus kadakuada a napan
iti disso a maawagan iti Getsemani ket kinunana kadagiti
adalanna, “Agtugawkayo ditoy kabayatan iti ipapanko sa-
diay ken agkararagak.
37 Inkuyogna ni Pedro ken ti dua a putot ni Zebedeo ket
nangrugi a nagladingit unay ken nariribukan.
38 Kinunana kadakuada, “Nakaro unay ti panagladingit
ti kararuak, a kaslaak la matay. Agtalinaedkayo ditoy ket
makipagbantaykayo kaniak.”
39 Immadayo bassit isuna, nagpakleb isuna ket
nagkararag. Kinunana, “Amak, no mabalin la koma,
palubosam a lumabas daytoy a kopa kaniak. Nupay kasta,
saan nga iti pagayatak ngem ti pagayatam.
40 Napan isuna kadagiti adalanna ket nasarakanna ida a
matmaturog, ket kinunana kenni Pedro, “Apay, saankayo
kadi a makapagbantay a kaduak iti maysa nga oras?
41 “Agbantaykayo ken ikararagyo a saankayo a sumrek
iti sulisog. Kinapudnona ti espiritu ket sipapalubos ngem
nakapuy ti lasag.”
42 Immadayo isuna iti maikadua a daras ket nagkararag,
kinunana, “Amak, no saan daytoy a makalabas malaksid
nga inumek, ti pagayatam ti matungpal.
43 Napan manen ket nasarakanna ida a matmaturog, ta
nadagsenen dagiti matmatada.
44 Ket iti panangibatina manen kadakuada, immadayo ket
napan nagkararag iti maikatlo a daras. Ket isu met laeng
dagiti imbagana.
45 Napan manen ni Jesus kadagiti adalanna ket kinunana
kadakuada, “Matmaturogkayo pay laeng kadi ken agin-
inana? Kitaenyo, umadanin ti oras, ket maliputan ti Anak
ti Tao kadagiti ima dagiti managbasol.
46 Bumagonkayo, intayon. Kitaenyo, asidegen ti man-
gliput kaniak.”
47 Bayat nga agsasao pay laeng isuna, dimteng ni Judas,
ti maysa kadagiti Sangapulo ket dua. Adu a tattao ti
dimteng a kaduana, manipud kadagiti panguloen a papadi
ken panglakayen dagiti tattao. Immayda a sikakampilan
ken nakaiggem iti pang-or.
48 Ita, ti lalaki a mangliput kenni Jesus ket nangted

kadakuada iti pagilasinan, a kunana, “No siasino ti agkak, isuna daydiay. Tiliwenyo isuna.”
49 Dagdagus a napan isuna kenni Jesus ket kinunana, “Kablaaw, Rabbi!” Ket inagkanna isuna.
50 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Gayyem, aramidem no ania ti immayam nga aramiden.” Ket immayda, tinengngelda ni Jesus, ket tiniliwda isuna.
51 Pagammoan, maysa kadagiti kadua ni Jesus ti nangiyunnat iti imana, inasutna ti kampilanna ket sinigpatna ti adipen ti kangatoan a padi ket naisina ti lapayagna.
52 Ket kinuna ni Jesus kenkuana, “Isublim iti ayanna ti kampilanmo, ta amin dagiti agaramat iti kampilan ket mapukawto met laeng babaen iti kampilan.
53 Ipagarupyo kadi a saanak a makaawag iti Amak, ket ibaonna iti nasursurok pay ngem iti sangapulo ket dua nga armada dagiti anghel?
54 Ngem kasano ngarud a matungpal dagiti Nasantoan a Sursurat, a masapul a mapasamak daytoy?”
55 Iti dayta a tiempo kinuna ni Jesus kadagiti adu a tattao, “Immaykayo kadi ditoy a sikakampilan ken addaan iti pangor a mangtiliw kaniak a kaslaak la agtatakaw? Inaldawak nga agtugtugaw idiay templo a nangisursuro, ket saandak a tiniliw.
56 Ngem mapasamak amin daytoy tapno matungpal dagiti insurat dagiti profeta.” Ket amin dagiti adalan, imbatida isuna ken nagtatarayda.
57 Dagiti nangtiliw kenni Jesus impanda isuna iti balay ni Caifas a kangatoan a padi, a naguummongan dagiti eskriba ken dagiti panglakayen.
58 Ngem sinurot ni Pedro ni Jesus iti saan unay nga adayo manipud iti paraangan ti pangukoman ti kangatoan a padi. Napan isuna iti uneg ket nakitugaw kadagiti guardia tapno kitaenna ti mapasamak.
59 Ita, mangbirbirok dagiti panguloen a papadi ken ti sibubukel a Konseho iti palso a pammaneknek maibusor kenni Jesus, tapno iti kasta ket mapapatay isuna.
60 Saanda a nakasarak iti ania, uray no adu a palso a saksi ti immay nagsaksi. Ngem saan a nagbayag, adda dua a nagpasango
61 a nagkuna, “Kinuna daytoy a tao, 'Kabaelak a dadaelen ti templo ti Dios ket bangonek manen daytoy iti maikatlo nga aldaw.'”
62 Nagtakder ti kangatoan a padi ket kinunana kenkuana, “Awan kadi ti maisungbatmo? Ania daytoy a panpaneknekanda maibusor kenka?”

63 Ngem naulimek ni Jesus. Kinuna ti kangatoan a padi
kenkuana, “Bilinenka babaen iti sibibiag a Dios, ibagam
kadakami no sika ti Cristo, nga Anak ti Dios.”
64 Simmungbat ni Jesus kenkuana, “Nakunamon. Ngem
ibagak kadakayo, manipud ita makitayonto ti Anak ti Tao
nga agtugtugaw iti makannawan nga ima ti Pannakabalin,
ken umay iti rabaw dagiti ulep iti langit.”
65 Kalpasanna, rinay-ab ti kangatoan a padi dagiti badona
ket kinunana, “Nagsao isuna iti panagtabbaaw! Kasapu-
lantayo pay kadi dagiti saksi? Kitaenyo, nangngegyo ita ti
panagtabbaawna.
66 Ania ti makunayo?” Simmungbatda ket kinunada,
“Maikari isuna a mapapatay.”
67 Ket tinupraanda ti rupana ken dinangranda isuna, ken
sinipatda isuna,
68 ket kinunada, “Pugtoam man kadakami, sika a Cristo.
Siasino ti nangsipat kenka?”
69 Ita, agtugtugaw ni Pedro iti ruar ti paraangan ti
pangukoman, ket immasideg kenkuana ti maysa nga adipen
a babai ket kinunana, “Kaduanaka met ni Jesus a taga-
Galilea.”
70 Ngem inlibakna iti sangoananda amin, kinunana,
“Saanko nga ammo ti ibagbagam.”
71 Idi rimmuar isuna iti ruangan, maysa pay nga adipen
a babai ti nakakita kenkuana ket imbagana kadagiti adda
sadiay, “Daytoy a lalaki ket kadua met ni Jesus a taga-
Nazaret.”
72 Ket inlibakna manen a sinapataanna pay, “Saanko nga
am-ammo dayta a tao.”
73 Kalpasan iti apagbiit a kanito, immay dagiti agtaktakder
iti asideg ket kinunada kenni Pedro, “Awan duadua a
maysaka met kadakuada, ta mailasin iti panagsaom.
74 Ket nangrugi isuna nga agilunod ken agsapata, “Saanko
nga am-ammo dayta a tao,” ket dagdagus a nagtaraok ti
kawitan.
75 Nalagip ni Pedro dagiti sasao ni Jesus nga imbagana,
“Sakbay nga agtaraok ti kawitan, ilibaknakto iti mamitlo a
daras.” Ket rimmuar isuna ket nagsangsangit iti napait.

27

1 Ita, nasapa iti kabigatanna, nagtutulag amin dagiti
panguloen a papadi ken dagiti panglakayen dagiti tattao,
a papatayenda ni Jesus.
2 Pinungoda isuna, impanawda, ken inyawatda isuna
kenni Pilato a gobernador.

3 Ket idi nakita ni Judas a nangliput kenni Jesus, a naikeddeng a madusa isuna, nagbabawi isuna ket insublina ti tallopulo a pidaso iti pirak kadagiti panguloen a papadi ken kadagiti panglakayen,
4 ket kinuna, “Nagbasolak gapu iti panangliputko iti awan basolna a dara.” Ngem kinunada, “Ania koma dayta kadakami? Makaammoka iti bagim,”
5 Ket impurruakna ti pirak iti templo, ket rimmuar a napan nagbekkel.
6 Innala dagiti panguloen a papadi ti pirak ket kinunada, “Saan a nainkalintegan nga ikabil daytoy iti kaha, gapu ta daytoy ket gatad ti dara,”
7 Nagtutungtonganda dayta a banag ket ginatangda ti Taltalon ti Agdamdamili babaen iti dayta a kuarta, tapno pagipunponanda kadagiti ganggannaet.
8 Gapu iti daytoy naawagan dayta a talon iti, “Talon ti Dara” agingga kadagitoy nga aldaw.
9 Ket natungpal ti imbaga ni profeta Jeremias, a kunana, “Innalada ti tallopulo a pidaso ti pirak, ti gatad ti biagna nga inkeddeng dagiti tattao ti Israel,
10 ket intedda daytoy para iti talon ti agdamdamili, a kas imbilin kaniak ti Dios.”
11 Ita, nakatakder ni Jesus iti sangoanan ti gobernador, ket nagsaludsod ti gobernador kenkuana, “Sika kadi ti Ari dagiti Judio?” Simmungbat ni Jesus kenkuana, “Imbagamon.”
12 Ngem idi imbaga dagiti papanguloen a papadi ken dagiti panglakayen ti ibagbaga a basolna, saan a simmungbat.
13 Ket kinuna ni Pilato kenkuana, “Saanmo aya a nangngeg amin dagiti pammabasolda kenka?”
14 Ngem saan a simmungbat isuna iti uray maysa a sao, isu a kasta unay ti siddaaw ti gobernador.
15 Ita, iti fiesta, nakaugalianen ti gobernador a mangwayawaya iti maysa kadagiti balud a pilien dagiti adu a tattao.
16 Iti dayta a tiempo adda agdindinamag a balud nga agnagan iti Barabas.
17 Isu nga idi naguummongda, kinuna ni Pilato kadakuada, “Siasino ti kayatyo a wayawayaak para kadakayo? Ni Barabas wenno ni Jesus a maaw-awagan iti Cristo?”
18 Gapu ta ammona nga inyawatda kenkuana ni Jesus gapu iti apal.
19 Bayat nga agtugtugaw isuna iti tugaw ti pangukoman, nangibaon ti asawana iti mangibaga kenkuana kadagitoy a sasao a kunana, “Saanka a makibiang iti maipanggep iti dayta awan basolna a tao. Ta nagsagabaak iti nakaro ita nga aldaw gapu iti natagtagainepko maipapan kenkuana.”

20 Ita, inallukoy dagiti panguloen a papadi ken dagiti
panglakayen dagiti adu a tattao, a kiddawenda ni Barabas,
ken ipapatayda ni Jesus.
21 Dinamag ti gobernador kadakuada, "Siasino kadagiti
dua ti kayatyo a wayawayaak kadakayo?" Kinunada, "Ni
Barabas."
22 Kinuna ni Pilato kadakuada, ania ngarud ti aramidek
kenni Jesus a maawagan iti Cristo?" Insungbatda amin,
"Ilansa isuna iti krus."
23 Ket kinunana "Apay, ania ti basol a naaramidna?"
Ngem inyad-adda pay nga impukkawda, "Ilansa isuna iti
krus."
24 Isu nga idi nakita ni Pilato nga awanen ti maarami-
danna, ngem mangrugrugi pay ketdin ti riribuk, nangala
isuna iti danum, binugoanna dagiti imana iti sangoanan
dagiti adu a tattao, ket kinunana, "Awan ti basolko iti dara
daytoy awan basolna a tao. "Dakayon ti makaammo."
25 Kinuna amin dagiti tattao, "Uray mamantsaan iti
darana dagiti imami ken uray pay dagiti ima dagiti an-
nakmi."
26 Ket winayawayaanna ni Barabas kadakuada, ngem
pinasaplitna ni Jesus ket inyawatna kadakuada tapno
mailansa iti krus.
27 Ket impan dagiti soldado ti gobernador ni Jesus iti
Praetorio ket inumnongda ti sibubukel a bunggoy dagiti
soldado.
28 Inussubanda isuna ket kinagayanda iti nalabbaga a
kagay.
29 Nangaramidda iti balangat a sisiit, ket inkabilda iti
ulona, pinaiggamanda ti makannawan nga imana iti sar-
rukod. Nagparintumengda iti sangoananna ket pinagang-
angawanda isuna, kinunkunada, "Agbiag, ti Ari dagiti
Judio!"
30 Ket tinupraanda isuna, innalada ti sarrukod ket pinang-
orda ti ulona.
31 Idi nalpasdan a nagang-angawan isuna, inikkatda ti
kagayna ket impaibadoda dagiti pagan-anayna, ket im-
panawda isuna tapno ilansada iti krus.
32 Iti iruruarda, nakasalawda iti maysa a lalaki a naggapu
idiay Cirene a managan Simon, a pinilitda a sumurot
kadakuada tapno awitenna ti krus ni Jesus.
33 Nadanonda ti lugar a naawagan iti Golgota, a kayatna
a sawen, "Lugar iti Banga-banga."
34 Inikkanda isuna iti arak a mainum a nalaokan iti
apro. Ngem idi naramananna daytoy, saanna a kayat nga
uminom.

35 Idi nailansadan isuna iti krus, nagbibingayanda dagiti
pagan-anayna babaen iti panagsusugalda.
36 Ket binanbantayanda isuna.
37 Iti ngatoen ti ulona, inkabilda ti naipabasol kenkuana,
a kunana, “Daytoy ni Jesus, ti ari dagiti Judio.”
38 Dua nga agtatakaw ti padana a nailansa iti krus, maysa
iti makannawanna ken maysa iti makannigidna.
39 Linalais isuna dagiti lumablabas nga urayda la agwingi-
wing,
40 ken kunkunada, “Sika a mangdadael iti templo ken
mangbangon manen iti daytoy iti uneg ti tallo nga aldaw,
isalakanmo ta bagim! No sika ti Anak ti Dios, bumabaka
manipud iti krus!”
41 Iti kasta met laeng a wagas, linalais isuna panguloen a
papadi ken kasta met dagiti eskriba ken dagiti panglakayen,
ket kinunada,
42 “Insalakanna dagiti dadduma, ngem saanna a
maisalakan ti bagina. Isuna ti Ari ti Israel. Bumaba
man ngarud isuna iti krus, ket iti kasta, mamatitayonto
kenkuana.
43 Agtaltalek isuna iti Dios. Ispalen koma ngarud isuna
ti Dios ita no kayatna, gapu ta kinunana, “Siak ti Anak ti
Dios.”'
44 Ken dagiti agtatakaw a padana a nailansa isu met laeng
ti insaoda a pananglais kenkuana.
45 Ita manipud iti maika-innem nga oras, immay ti sipnget
iti daga inggana iti maikasiam nga oras.
46 Idi maikasiamen nga oras, nagpukkaw ni Jesus iti
napigsa ket kinunana, “Eli, Eli, lama sabachthani?” a
kayatna a sawen, “Diosko! Diosko! Apay a binaybay-
annak?”
47 Idi nangngeg daytoy dagiti dadduma nga agtaktakder
sadiay, kinunada, “Ay-ayabanna ni Elias.”
48 Nagtaray a dagus ti maysa kadakuada ket nangala
iti espongha, pinasagepsepanna iti naalsem nga arak,
inkabilna iti murdong ti runo ket intedna kenkuana nga
inumenna.
49 Dadduma kadakuada ti nagkuna, “Bay-anyo isuna.
Kitaentayo man no umay ispalen isuna ni Elias.”
50 Kalpasanna, nagpukkaw manen ni Jesus iti napigsa ket
inyawatnan ti espirituna.
51 Pagammoan, napigis ti kurtina iti templo a naguddua
manipud ngato agingga iti baba. Nagginggined, ket nag-
gudua dagiti batbato.
52 Nalukatan dagiti tanem, ket nagungar dagiti bagi dagiti
adu a nasantoan a tattao a pimmusayen.

53 Rimmuarda kadagiti tanem kalpasan ti panagungarna,
napan iti nasantoan a siudad, ken nagparang iti adu.
54 Ita, idi nakita ti senturion ken dagiti mangkitkita
kenni Jesus ti gin-gined ken dagiti banbanag a napasamak,
nagbutengda iti kasta unay ket kinunada, '"Pudno a daytoy
ti Anak ti Dios."
55 Adu a babbai a naggapu iti Galilea a simmursurot
kenni Jesus tapno aywanda isuna ti adda sadiay ti kumitkita
manipud iti adayo.
56 Maysa kadakuada ni Maria Magdalena, ni Maria nga
ina ni Santiago ken ni Jose, ken ti ina dagiti annak a lallaki
ni Zebedeo.
57 Idi rumabiin, adda immay a baknang a tao a naggapu
idiay Arimatea nga agnagan Jose a maysa met nga adalan
met laeng ni Jesus.
58 Napan kenni Pilato ket dinawatna ti bagi ni Jesus. Ket
imbilin ni Pilato a maited daytoy kenkuana.
59 Innala ni Jose ti bagi, binalkotna daytoy iti nadalus a
lupot a lino,
60 ket inpaiddana iti baro a tanem iti kinungkonganna a
bato. Ket nangitulid isuna iti dakkel a bato iti ruangan ti
tanem sa pimmanaw.
61 Adda sadiay da Maria Magdalena ken dadduma a Maria
nga agtugtugaw iti batog ti tanem.
62 Iti simmaruno nga aldaw, nga isu ti aldaw kalpasan ti
Panagsagana, naguummong dagiti panguloen a papadi ken
dagiti Pariseo a kaduada ni Pilato.
63 Kinunada, "Apo, malagipmi nga idi sibibiag pay dayta a
manangallilaw ket kinunana, 'Agungarakto kalpasan iti tallo
nga aldaw.'
64 Ibilinmo ngarud a mabantayan a nalaing ti tanem
agimgga iti maikatlo nga aldaw. Ta no saan amangan
no mapan takawen isuna dagiti adalanna ket ibagadanto
kadagiti tattao, 'Nagungar isuna manipud kadagiti patay.'
Ket dakdakesto ti maudi a panangallilaw ngem iti immuna."
65 Kinuna ni Pilato kadakuada, "Mangikuyogkayo iti
agbantay. Mapankayo ket bantayanyo a nalaing."
66 Isu a napanda binantayan a nalaing ti tanem, sin-
erraanda a nalaing ti tanem ket pinabantayanda.

28

1 Ita, malmalpasen idi ti Aldaw a Panaginana, iti parban-
gon ti umuna nga aldaw ti lawas, napan kinita da Maria
Magdalena ken ti sabali pay a Maria ti tanem.

2 Pagammoan, adda napigsa a gin-gined, ta adda anghel
ti Apo a bimmaba manipud langit nga immay nangitulid iti
bato sa nagtugaw iti daytoy.
3 Kasla kimat ti langana, ken ti kawesna ket kas kapuraw
iti niebe.
4 Nagpigerger iti buteng dagiti guardia ket nagbalinda a
kasla natay a lallaki.
5 Nagsao ti anghel kadagiti babbai a kinunana kadakuada,
“Saankayo nga agbuteng, ta ammok a sapsapulenyo ni
Jesus, a nailansa iti krus.
6 Awan isuna ditoy ngem nagungaren, a kas iti kinunana.
Umayyo kitaen ti disso a nakaipaiddaan ti Apo.
7 Mapankayo a dagus ket ibagayo kadagiti adalanna,
'Nagungar isuna manipud kadagiti natay. Kitaenyo, mapan
isuna nga umuna kadakayo idiay Galilea. Sadiay makitay-
onto isuna.' Kitaenyo, imbagakon kadakayo.”
8 Dagus a pimmanaw dagiti babbai iti tanem a mabut-
buteng ken agragrag-o ket nagtarayda a mapan mangibaga
kadagiti adalan.
9 Pagammoan, nasabatda ni Jesus ket kinunana,
“Kablaawankayo.” Immasideg dagiti babbai, inarakopda
dagiti sakana, ket nagdaydayawda kenkuana.
10 Ket kinuna ni Jesus kadakuada, “Saankayo nga ag-
buteng. Mapanyo ibaga kadagiti kakabsatko a mapanda
idiay Galilea. Makitadakto sadiay.”
11 Ita, kabayatan ti ipapan dagiti babbai, napan met
iti siudad dagiti sumagmamano a soldado nagbantay ket
imbagada kadagiti panguloen a papadi dagiti amin a banag
a napasamak.
12 Idi nakisinnarak dagiti papadi ken dagiti panglakayen
ken nagtutungtonganda dayta a banag a kaduada dagiti
nagbantay, nangtedda iti dakkel a gatad ti kuarta kadagiti
soldado
13 ket imbagada kadakuada, “Ibagayo kadagiti dadduma,
'Immay dagiti adalan ni Jesus iti rabii ket tinakawda ti
bagina bayat a matmaturogkami.'
14 No makadanon daytoy a damag iti gobernador, al-
lukoyenmi isuna ket awan ti pakadanaganyo.”
15 Innala ngarud dagiti soldado ti kuarta ket inaramidda
iti naibilin kadakuada. Nagwaras daytoy a padamag dagiti
amin a Judio ket agtultuloy agingga ita.
16 Ngem napan dagiti sangapulo ket maysa nga adalan
idiay Galilea, iti bantay nga imbilin ni Jesus kadakuada.
17 Idi nakitada isuna, nagdayawda kenkuana ngem nag-
duadua dagiti dadduma.

18 Napan nakisarita ni Jesus kadakuada ket kinunana,
“Naiteden amin a turay kaniak iti langit ken iti daga.
19 Mapankayo ngarud ket mangpataudkayo kadagiti
adalak iti amin a nasion. Bautisaranyo ida iti nagan ti Ama,
ti Anak, ken ti Espiritu Santo.
20 Isuroyo ida nga agtulnog kadagiti amin a banbanag nga
imbilinko kadakayo. Ket makitayo, addaakto kadakayo a
kankanayon inggana iti panungpalan iti lubong.”

Marcos

1 Daytoy ti nangrugian iti ebanghelio maipanggep kenni
Jesu-Cristo, nga Anak ti Dios.
2 Kas naisurat idiay libro ni propeta Isaias a kunana,
“Kitaem, ibaonko ti mensaherok nga umun-una ngem sika,
a mangisagana iti dalanmo.
3 Ti makintimek iti daydiay umaw-awag nga adda idiay
let-ang, 'Isaganayo ti dalan ti Apo, pagbalinenyo a nalinteg
dagiti pagnaanna.'”
4 Immay ni Juan a nangbautisar idiay let-ang ken
nangikasaba iti pannakabautisar iti panagbabawi para iti
pannakapakawan dagiti basbasol.
5 Ti entero a pagilian iti Judea ken amin a tattao idiay
Jerusalem ket rimmuarda a napan kenkuana. Binautis-
aranna amin ida idiay Karayan Jordan, ket impudnoda
dagiti basbasolda.
6 Nakakawes ni Juan iti kagay a naaramid manipud iti
buok ti kamelyo, nakabarikes iti lalat, ken nangnangan
isuna iti dudun ken diro.
7 isuna ket kinunana, “Adda iti sumaruno kaniak a
nabilbileg ngem siak, ket saanak a maikari nga agrukob a
mangwarwar iti tali dagiti sandaliasna.
8 Bautisarankayo babaen iti danum, ngem bautisaran-
nakayo babaen ti Espiritu Santo.”
9 Napasamak kadagidiay nga al-aldaw a simmangpet ni
Jesus manipud Nazaret iti Galilea, ket binautisaran isuna ni
Juan idiay Karayan Jordan.
10 Apaman a rimmuar ni Jesus manipud iti danum,
nakitana a nalukatan ti langit ken ti Espiritu ket bumabbaba
kenkuana a kasla kalapati.
11 Ket adda timek a nagsao sadi langit, “Sika ti Anakko a
dungdungwek. Maay-ayoak unay kenka.”
12 Ket dagus nga inturong isuna ti Espiritu a rumuar a
mapan idiay let-ang.
13 Adda isuna idiay let-ang iti uppat a pulo nga aldaw, ket
sinulsulisog isuna ni Satanas. Adda isuna iti ayan dagiti
atap nga ayup, ket pinagserbian isuna dagiti anghel.
14 Ita, kalpasan a natiliw ni Juan, dimteng ni Jesus idiay
Galilea ket inwarwaragawagna ti ebanghelio ti Dios,
15 a kinunkunana, “Ti tiempo ket natungpalen, ken ti pa-
garian ti Dios ket asidegen. Agbabawikayo ken mamatikayo
iti ebanghelio.”

16 Iti ilalabasna iti igid ti baybay ti Galilea, nakitana
da Simon ken ni Andres a kabsat a lalaki ni Simon a
mangiwaywayat iti iket idiay baybay, ta mangngalapda.
17 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Surotendak, ket pagbali-
nenkayo a mangngalap iti tattao."
18 Ket dagus nga imbatida dagiti iketda ket simmurotda
kenkuana.
19 Apaman a nakaadayo bassit ni Jesus, nakitana ni
Santiago nga anak ni Zebedeo ken ni Juan a kabsatna a
lalaki; addada iti bangka nga agtartarimaan kadagiti iket.
20 Dagus nga inayabanna isuda ket pinanawanda ti
amada a ni Zebedeo nga adda iti bangka a kaduana dagiti
babayadan nga adipen, ket sinurotda isuna.
21 Ket dimtengda idiay Capernaum, ket iti Aldaw a Panag-
inana, napan a dagus ni Jesus iti sinagoga ket nagisuro.
22 Nasdaawda iti panagisurona, ta nagisuro isuna
kadakuada a kas maysa nga addaan iti turay a saan ket a
kas kadagiti eskriba.
23 Nairana nga adda idiay sinagogada ti maysa a lalaki
nga addaan iti narugit nga espiritu ket impukkawna,
24 "Ania iti pakibianganmi kenka, Jesus ti Nazaret? Im-
mayka kadi a mangdadael kadakami? Ammok no siasinoka.
Sika ti Nasantoan ti Dios!"
25 Tinubngar ni Jesus ti demonio a kinunana, "Agulimekka
ket rummuarka kenkuana!"
26 Ket intumba ti dakes nga espiritu ti lalaki ken agik-ikkis
a rimmuar manipud kenkuana.
27 Ket nasdaaw amin dagiti tattao, isu a sinaludsodda iti
tumunggal maysa, "Ania daytoy? Maysa a baro a sursuro
nga addaan turay! Bilinenna pay uray dagiti narugit nga
espiritu, ket agtulnogda kenkuana."
28 Ket dagus a rimuar ti damag maipanggep kenkuana iti
sadinoman, iti entero a rehion ti Galilea.
29 Kalpasan a pimmanawda iti sinagoga, napanda a dagus
iti balay da Simon ken Andres, kaduada da Santiago ken
Juan.
30 Ita ti katugangan a babai ni Simon ket agsaksakit ket
nakaidda gapu iti gurigor. Dagus nga imbagada ken ni Jesus
ti maipanggep kenkuana.
31 Immay ngarud isuna, iniggamanna dagiti imana, ket bi-
nangonna isuna; pinanawan isuna iti gurigor, ket nangrugi
isuna a nagserbi kadakuada.
32 Iti dayta a rabii, kalpasan a limnek ti init, impanda
kenkuana dagiti amin a masaksakit wenno linuganan dagiti
demonio.
33 Nagguummong ti entero a siudad iti ruangan.

34 Pinaimbagna ti adu nga agsagsagaba iti nadumaduma
a kita ti sakit, ken pinaksiatna ti adu a demonio, ngem
saanna nga impalubos nga agsao dagiti demonio gapu ta
am-ammoda isuna.
35 Bimmangon isuna iti nakasapsapa unay kabayatan a
nasipnget pay laeng; pimmanaw ket rimuar a napan iti saan
a matagtagitao a lugar, ket idiay a nagkararag.
36 Biniruk isuna da Simon ken dagiti kakadduana.
37 Nasarakanda isuna, ket kinunada kenkuana, “Tunggal
maysa ket sapsapulendaka.”
38 Kinunana, “Mapantayo iti sabali a lugar, kadagiti ili
iti aglaw-law, tapno mangasabaak met sadiay. Dayta ti
makagapu nga immayak ditoy.
39 Napan isuna iti amin a paset ti Galilea, nangasaba isuna
kadagiti sinagogada ken pinaksiatna dagiti demonio.
40 Maysa nga agketong ti napan kenkuana; agpakpakaasi
kenkuana; nagparintumeng ket kinunana kenkuana, “No
pagayatam, mabalinnak a pagbalinen a nadalus.”
41 Natignay ni Jesus ket naasi, inggaw-atna ti imana
ken sinagidna isuna, kinunana kenkuana, “Sipapalubosak.
Agbalinka a nadalus.”
42 Dagus a pimmanaw ti ketong kenkuana, ket nadalusan
isuna.
43 Siiinget a binallaagan isuna ni Jesus ken pinapanawna
a dagus,
44 kinuna ni Jesus kenkuana, “Siguraduem nga awan ti
ibagam iti siasinoman, ngem mapanka, iparangmo ti bagim
iti padi, ken idatonmo dagiti banbanag a maipaay iti pan-
nakadalusmo kas iti imbilin ni Moises, kas pammaneknek
kadakuada.”
45 Ngem rimmuar isuna ken inrugina nga imbaga iti amin,
ket nagwaras ti damag, isu a saanen a makaapan ni Jesus
a siwayawaya iti uray ania nga ili. Nagigian ngarud isuna
kadagiti di matagtagitao a disso ket immay kenkuana dagiti
tattao manipud iti sadinoman.

2

1 Idi nagsublin ni Jesus idiay Capernaum kalpasan iti
sumagmamano nga aldaw, nangngeg dagiti tattao sadiay
nga adda isuna iti balay a pagnanaedanna.
2 Isu nga adu iti nagtitipon sadiay ket awanen a pulos ti
pagiananda iti uneg, uray pay iti ruangan. Ket insursuro ni
Jesus ti sao kadakuada.
3 Kalpasan ket adda sumagmamano a lallaki a napan
kenkuana, a nangiyeg iti lalaki a paralitiko; uppat a lallaki
ti mangbagbagkat kenkuana.

4 Idi saanda a makaasideg kenni Jesus gapu iti adu a
tattao, inikkatda ti atep iti ngatoen ti pagtaktakderanna.
Ket idi nakaaramidda iti abut iti daytoy, imbabada ti pagid-
iddaan ti lalaki a paralitiko.
5 Apaman a nakitana ti pammatida, kinuna ni Jesus iti
lalaki a paralitiko, “Anakko, napakawanen dagiti basolmo.”
6 Ngem sumagmamano kadagiti eskriba a nakatugaw
idiay ti nagkuna kadagiti puspusoda,
7 “Apay a kastoy ti panagsasao daytoy a lalaki? Agtabtab-
baaw isuna! Siasino kadi ti mamakawan iti basbasol nu
saan a ti Dios laeng?
8 Ket ammon a dagus ni Jesus iti espirituna dagiti
panpanunotenda. Kinunana kadakuada, “Apay a kastoy ti
panpanunotenyo?
9 Ania aya ti nalaklaka nga ibaga iti paralitiko a lalaki,
'Dagiti basbasolmo ket napakawanen' wenno ibaga nga
'Bumangonka, alaem ta nagiddaam, ket magnaka?'
10 Ngem tapno maamoanyo a ti Anak ti Tao ket addaan
iti turay ditoy daga a mamakawan kadagiti basbasol,”
kinunana iti paralitiko,
11 “Ibagak kenka, bumangonka, alaem ti ikamenmo, ket
mapanka iti balaymo.”
12 Bimmangon isuna ket dagus nga innalana ti ikamenna,
ket rimmuar iti balay iti sangoananda amin. Isu a
nasdaawda amin ket indaydayawda ti Dios, ken kinunada,
“Saankami pay a nakakita iti aniaman a banag a kas iti
daytoy.”
13 Rimuar manen isuna a napan iti igid ti dan-aw, ket
immay amin dagiti adu a tattao kenkuana ket insurona ida.
14 Iti ilalabasna, nakitana ni Levi nga anak ni Alfeo, nga
agtugtugaw iti disso a pagsingsingiran iti buis ket kinunana
kenkuana, “Surotennak.” Timmakder isuna ket simmurot
kenni Jesus.
15 Ket bayat a mangmangan ni Jesus iti balay ni Levi,
adu nga agsingsingir iti buis ken managbasol a tattao ti
mangmangan a kadua da Jesus ken dagiti adalanna, ta adu
da a simmurot kenkuana.
16 Idi nakita dagiti eskriba, nga isu dagiti Pariseo, ni
Jesus a makipangpangan kadagiti managbasol a tattao ken
kadagiti agsingsingir iti buis, kinunada kadagiti adalanna,
“Apay a makipangpangan isuna kadagiti agsingsingir iti
buis ken kadagiti managbasol a tattao?”
17 Idi nangngeg daytoy ni Jesus kinunana kadakuada,
“Saan nga agkasapulan dagiti tattao a napigsa ti bagina iti
mangngagas; dagiti laeng tattao nga agsakit ti makasapul.

Saanak nga immay a mangayab kadagiti nalinteg a tattao, ngem kadagiti managbasol a tattao."

18 Dagiti adalan ni Juan ken dagiti Pariseo ket agay-ayunar. Ket adda sumagmamano a tattao nga immay ket kinunada kenni Jesus, "Apay nga agay-ayunar dagiti adalan ni Juan ken dagiti adalan dagiti Pariseo, ngem dagiti adalam ket saan nga agay-ayunar?"

19 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Mabalin kadi nga agayunar dagiti timmabuno iti kasar no kaduada pay laeng ti nobio? Agingga a kaduada ti nobio, saan a mabalin nga agayunarda.

20 Ngem umayto dagiti aldaw a maiyadayo ti nobio kadakuada, ket kadagidiayto nga al-aldaw, agayunardanto.

21 Awan ti tao a mangidait iti baro a lupot iti daan a lupot, ta no kasta ti aramiden, mapigis ti naitakup manipud iti daan, ket ad-addanto pay a dumakkel ti napigis.

22 Awan ti tao a mangikabil iti baro nga arak iti daan a lalat a pagkargaan, ta no kasta ti maaramid, bettaken ti arak dagiti lalat ket masayang ti arak ket kasta met ti pagkargaan a lalat. Ngem ketdi, ikarga ti arak iti baro a lalat a pagkargaan."

23 Iti Aldaw a Panaginana, nagna ni Jesus kadagiti katal-talonan a namulaan iti trigo, ket nangrugi dagiti adalanna a mangala kadagiti dawa ket kinnanda daytoy.

24 Ket kinuna dagiti Pariseo kenkuana, "Kitaem, apay nga ar-aramidenda iti maysa a banag a saan a nainkalintegan nga aramiden iti Aldaw a Panaginana?"

25 Kinunana kadakuada, "Saanyo kadi a nabasa a pulos ti inaramid ni David idi agkasapulan isuna ken nagbisin, isuna ken dagiti lallaki a kakaduana?

26 No kasano nga isuna ket napan iti balay ti Dios, idi ni Abiatar ti kangatoan a padi, ken kinnanna ti tinapay a naidaton iti Dios- a saan a nainkalintegan a kanen iti siasinoman malaksid kadagiti papadi; ket nangted pay iti sumagmamano kadagitoy kadagiti kakaduana?"

27 Kinuna ni Jesus, "Ti Aldaw a Panaginana ket naaramid a maipaay iti tao, saan a ti tao ti maipaay iti Aldaw a Panaginana.

28 Ngarud ti Anak ti Tao ket Apo, uray iti Aldaw a Panaginana."

3

1 Ket simrek manen ni Jesus iti sinagoga ket adda sadiay iti lalaki a kimbet ti imana.

2 Palpaliiwen isuna ti sumagmamano a tattao no paim-
bagenna ti lalaki iti Aldaw a Panaginana tapno adda
panggapuanda a mangakusar kenkuana.
3 Kinuna ni Jesus iti lalaki nga addaan iti kimbet nga
ima, “Tumakderka ket agtakderka ditoy nagtetengngaaan
iti tunggal maysa.”
4 Kalpasan ket kinunana kadagiti tattao, “Nainkalintegan
kadi ti mangaramid iti nasayaat iti Aldaw a Panaginana
wenno iti mangdangran; ti mangisalakan iti biag, wenno
ti pumatay? Ngem naulimekda.
5 Makaung-unget nga inwarasna ti panagkitana
kadakuada, agledleddaang gapu iti kinatangken dagiti
puspusoda, ket kinunana iti lalaki, “Iyunnatmo dayta
imam.” Inyunnatna daytoy ket pinaimbag ni Jesus ti
imana.
6 Rimmuar dagiti Pariseo ket pinagtutungtunganda a
dagus a kaduada dagiti Herodiano no kasanoda a papatayen
isuna.
7 Kalpasanna, napan ni Jesus ken dagiti adalanna iti
baybay, ket simmurot ti adu a tattao a naggapu idiay Galilea,
ken idiay Judea,
8 idiay Jerusalem, idiay Idumea ken idiay ballasiw ti
Jordan, ken iti aglawlaw ti Tiro ken Sidon, adu unay a tattao,
idi nangngeganda iti tunggal banag nga inar-aramidna,
napanda kenkuana.
9 Ket dinawatna kadagiti adalanna a mangisaganada iti
bangka para kenkuana gapu kadagiti adu a tattao, tapno
saanda nga ipiten isuna.
10 Gapu ta adu dagiti pinaimbagna, tunggal maysa
nga adda sagsagabaenna ket makilinlinnetlet a mapan
kenkuana tapno masagidda isuna.
11 makita dagiti narugit nga espiritu isuna, matuangda iti
sangoananna ken agpukkawda, ket kunada, “Sika ti Anak ti
Dios.”
12 Siiinget a binilinna ida a saanda nga ipakaammo ti
kinasiasinona.
13 Simmang-at isuna iti bantay, ken inayabanna dagidiay
kayatna nga ayaban, ket napanda kenkuana.
14 Dinutukanna dagiti Sangapulo ket Dua (nga inawa-
ganna nga apostol), tapno makaduana ida ken maibaonna
isuda a mangasaba,
15 ken tapno maaddaanda iti turay a mangpaksiat kadagiti
demonio.
16 Dinutukanna dagiti Sangapulo ket dua: Ni Simon, a
pinanagananna iti Pedro;
17 ni Santiago nga anak a lalaki ni Zebedeo, ken ni Juan

a kabsatna ni Santiago, a nangipanagananna iti Boanerges,
dayta ket, annak a lalaki ti gurruod);
18 ni Andres, ni Felipe, ni Bartolome, ni Mateo, ni Tomas,
ni Santiago nga anak a lalaki ni Alfeo, ni Tadeo, ni Simon a
Patriota,
19 ken ni Judas Iscariote, a mangliputto kenkuana.
20 Kalpasan ket nagawid isuna, ket naummong manen
dagiti adu a tattao, isu a saanda payen a makapangan iti
tinapay laeng koma.
21 Idi nangngeg ti pamiliana ti maipapan iti daytoy,
napanda tapno pasardengenda isuna, ta kinunada, "Awan
isuna iti panagpanpanunotna."
22 Dagiti eskriba a bimmaba manipud idiay Jerusalem ket
kinunada, "Linuganan isuna ni Beelzebul," ket, "Babaen
iti mangiturturay kadagiti demonio, pakpaksiatenna dagiti
demonio."
23 Inayaban ni Jesus ida a mapan kenkuana ket imbagana
kadakuada babaen kadagiti pangngarig, "Kasano a paksi-
aten ni Satanas ni Satanas?
24 No ti pagarian ket nabingay a maibusor iti bagina, saan
a makatakder dayta a pagarian.
25 No ti balay ket nabingay a maibusor iti bagina, saanto
a mabalinan dayta a balay ti tumakder.
26 No bilang ta busoren ni Satanas ti bagina ket mabingay
isuna, saanna a mabalinan ti tumakder, ngem dimteng
isuna iti paggibusanna.
27 Ngem awan ti makastrek iti balay iti napigsa a tao
ken agtakaw kadagiti arwatenna no saanna nga itali nga
umuna ti napigsa a tao, kalpasan ket takawenna amin dagiti
arwatenna manipud iti balayna.
28 Pudno daytoy ibagak kadakayo, amin a basbasol dagiti
tattao ket mapakawan, uray pay dagiti amin a tabbaaw nga
isawangda; ngem siasinoman a mangtabbaaw iti Espiritu
Santo ket saanto pulos a mapakawan,
29 ngem dayta a tao ket sibabasol iti basol nga awan iti
patenggana."
30 Imbaga ni Jesus daytoy gapu ta imbagada, "Addaan
isuna iti narugit nga espiritu."
31 Kalpasan ket dimteng ti inana ken dagiti kakabsatna
a lallaki ket nagtakderda iti ruar. Nangibaonda iti mapan
mangayab kenkuana.
32 Ket adu a tattao iti nakatugaw iti aglawlawna ket
kinunada kenkuana, "Adda ti inam ken dagiti kakabsatmo
a lallaki idiay ruar, ket birbirukendaka."
33 Simmungbat isuna kadakuada, "Siasino ti inak ken
kakabsatko?"

34 Kimmita isuna kadagiti nakatugaw iti aglawlawna, ket
kinunana, “Kitaenyo, adtoy ti inak ken dagiti kakabsatko!
35 Ta ti siasinoman a mangaramid iti pagayatan ti Dios,
dayta a tao ket kabsatko a lalaki, ken kabsatko a babai, ken
inak.”

4

1 Inrugina manen a nangisuro iti igid ti dan-aw. Ket adu
a tattao ti naummong iti aglawlawna isu a limmugan isuna
iti maysa a bangka ket nagtugaw. Amin dagiti adu a tattao
ket adda idiay igid iti baybay.
2 Ket insurona kadakuada iti adu a banbanag babaen
kadagiti pangngarig, ket iti panangisurona, kinunana
kadakuada:
3 “Dumngegkayo, rimmuar ti agmulmula tapno mapan
agimula.
4 Kabayatan iti panagmulana, adda dagiti bukel a natnag
iti dalan, ket immay dagiti billit ket kinnanda dagitoy.
5 Natnag dagiti dadduma a bukbukel iti kabatoan, no
sadinno ket awan iti adu unay a dagana. Dagus a
nagtuboda, gapu ta saan a nauneg ti daga.
6 Ngem idi nakatangkayagen ti init, nadarangda gapu ta
saanda a nagramut, ket nalaylayda.
7 Natnag dagiti dadduma a bukel kadagiti nasiit a mul-
mula. Dimmakkel dagiti nasiit a mulmula ket lineppesda
dagitoy, ket saanda a nakapataud iti bukel.
8 Natnag dagiti dadduma a bukbukel iti nadam-eg a daga
ket nakapataud iti bukel idi nagrusing ken dimmakkel
daytoy. Adda ti nagbunga iti mamintallo-pulo, mamin-
innem a pulo ken mamin-sangagasut a daras no ania iti
naimula.”
9 Ket kinunana, “Siasinoman nga addaan lapayag, dum-
ngeg koma.”
10 Idi agmaymaysa ni Jesus, nagdamag dagiti asideg
kenkuana ken dagiti Sangapulo ket Dua maipanggep kadag-
iti pangngarig.
11 Kinunana kadakuada, “Naited kadakayo ti palimed ti
pagarian ti Dios. Ngem kadagiti adda iti ruar, tunggal banag
ket pangngarig,
12 tapno uray kumitada, wen makitada, ngem saanda a
mailasin, ket uray agdengngegda, wen denggenda, ngem
saanda a maawatan, ta no maawatanda, amangan no
agsublida iti Dios ket pakawanenna ida.”
13 Kinunana kadakuada, “Saanyo kadi a maawatan daytoy
a pangngarig? Kasanoyonto ngarud a maawatan dagiti
dadduma pay a pangngarig?

14 Inmula ti agimulmula ti sao.
15 Dadduma ket dagiti natnag iti igid ti kalsada, a nakaimulaan ti sao. No kasta a mangngeganda daytoy, dagus nga umay ni Satanas ket alaenna ti sao a naimula kadakuada.
16 Dadduma met ket dagiti naimula iti kabatoan, idi nangngeganda ti sao, dagus nga inawatda daytoy a sirarag-o;
17 Ket awananda iti ramut, ngem makaanusda iti apag-biit. Kalpasan ket sumangbay iti nakaro a rigat wenno pannakaidadanes gapu iti sao, ket dagus a maitibkulda.
18 Ken dagiti dadduma ket dagiti naimula iti ayan dagiti nasiit a mulmula. Mangngeganda ti sao,
19 ngem sumrek dagiti pakaseknan ti lubong, ti kina-manangallilaw dagiti kinabaknang, ken ti panangtarigagay kadagiti dadduma a banbanag, ket bekkelenna ti sao, ket agbalin daytoy a saan a makabunga.
20 Ket adda met dagiti kasla naimula iti nasayaat a daga, isuda dagidiay nakangngeg iti sao ken nangawat iti daytoy ken nagbungada: dadduma ket tallo-pulo, ken dadduma ket innem a pulo ken dadduma ket sangagasut. "
21 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Mangiserrekkayo kadi iti pagsilawan iti uneg iti balay tapno ikabilyo daytoy iti sirok ti basket, wenno iti sirok ti katre? Saan kadi nga iserrekyo daytoy ket ikabilyo iti pagikabilan ti pagsilawan.
22 Ta awan iti nailemmeng, a saanto a maammoan, ken awan iti aniaman a palimed a saan a maibutaktak.
23 No addaman ti addaan lapayag a dumngeg, dumngeg koma."
24 Kinunana kadakuada, "Endenganyo ti dengdenggenyo, ta ti rukod nga ar-aramatenyo, isunto ti rukod a maara-mat a mangrukod kadakayo; ket mainayonto pay daytoy kadakayo.
25 Gapu ta ti siasinoman nga addaan, ad-adunto pay iti maited kenkuana, ket siasinoman nga awanan, maalanto pay kenkuana ti aniaman nga adda kenkuana.
26 Ket kinunana, "Ti pagarian ti Dios ket kas iti maysa a lalaki a nagimula iti bukelna iti daga.
27 Matmaturog isuna iti rabii ken bumangbangon iti aldaw; ket agrusing ti bukel ken dumakkel, uray no saanna nga ammo no kasano.
28 Patauden ti daga ti bukel a bukbukodna, umuna ti bulong, ken ti dawa, ket kalpasanna ti nataengan a bukel iti dawa.
29 Ket inton naluomen ti bukel, dagus nga alaenna ti kumpay gapu ta dimtengen ti panaggaapit.

30 Ket kinunana, “Ania iti pangiyaspingantayo iti pagarian
ti Dios, wenno ania iti pangngarig nga usarentayo a
mangilawlawag iti daytoy?
31 Maiyarig daytoy iti bukel iti mustasa, no kasta a
maimula, isu ti kabassitan kadagiti amin a bukbukel a
naimula a naikabil iti daga.
32 Ngem inton maimula daytoy, dumakkel ket agbalin a
dakdakkel pay ngem kadagiti amin a mulmula iti minuy-
ongan. Mangpataud daytoy kadagiti dakkel a sangsanga,
isu nga uray pay dagiti bilbillit iti langit ket mabalin nga
agumok kadagiti sirok iti linongna.”
33 Babaen kadagiti adu a pangngarig a kas iti daytoy,
insaona ti sao kadakuada, segun iti kabaelanda nga awaten,
34 ken saan isuna a nagsao kadakuada nga awan iti pangn-
garig. Ngem no kasta nga is-isuda laengen, ipalawagna ti
tunggal banag kadagiti adalanna. Ngem idi is-isuda laeng
impalawagna ti amin a banag kadagiti bukodna nga adalan.
35 Iti dayta nga aldaw, idi rabiin, kinunana kadakuada,
“Bumallasiwtayo idiay bangir.”
36 Pinanawanda ngarud dagiti adu a tattao a kaduada ni
Jesus, agsipud ta addan isunan iti bangka. Adda metdagiti
dadduma a bangka a kaduana.
37 Ket adda nadawel a bagyo a nangrugi ket sumaplisaplit
dagiti dalluyon iti bangka isu a nganngan mapunno ti
bangka iti danum.
38 Ngem adda ni Jesus idiay kutit ti bangka, nakaturog
a nakapungan. Riniingda isuna, a kunada, “ Manursuro,
awan kadi ti aniamanna kenka a dandanitayon a matay?”
39 Ket iti panagriingna, tinubngarna ti angin ket imbagana
iti baybay, “Talna, Tumalna.” Ket simmardeng ti angin, ket
naglinnaay.
40 Ket kinunana kadakuada, “Apay a mabutengkayo?
Awan pay laeng kadi iti pammatiyo?”
41 Kasta unay iti panagbutengda ket kinunada iti tunggal
maysa, “Siasino ngarud daytoy, ta uray pay ti angin ken ti
baybay ket agtulnog kenkuana?”

5

1 Dimmanonda iti ballasiw ti dan-aw, iti rehion dagiti
Geraseno.
2 Ket kabayatan a dumdumsaag ni Jesus iti bangka, dagus
a sinabat isuna iti maysa a lalaki a linuganan iti narugit nga
espiritu. Naggapu daytoy a lalaki iti ayan dagiti tanem.
3 Agnanaed ti lalaki kadagiti pagitantaneman. Awan pulos
ti makabael a manglapped kenkuana, uray pay babaen iti
kawar.

4 Nakawaran isuna iti namin-adu ken naposasan dagiti saksakana. Pinugsatna dagiti kadena, ken nalettat dagiti posasna. Awan ti uray siasinoman a napigsa a maka-parukma kenkuana.

5 Tunggal rabii ken aldaw, agik-ikkis isuna ken sugsug-atenna ti bagbagina babaen iti natatadem a batbato kadagiti tantanem ken kadagiti banbantay.

6 Idi nakitana ni Jesus manipud iti adayo, nagtaray isuna a napan kenkuana ket nagparintumeng iti sangoananna.

7 Impukkawna iti nakapigpigsa, "Ania iti pakibiyangak kenka, Jesus, Anak ti Kangatoan a Dios? Agpakaasiak kenka babaen iti Dios mismo, dinak koma pagtuoken."

8 Ta imbagan ni Jesus kenkuana, "Rummuarka iti lalaki, sika a narugit nga espiritu."

9 Ket sinaludsod ni Jesus kenkuana, "Ania ti naganmo?" Ket insungbatna, "Armada ti naganko, ta nagadukami."

10 Namin-adu a nagpakpakaasi isuna a saanna nga ibaon isuda a rummuar iti rehion.

11 Ita, adda dakkel nga arban dagiti baboy a mangmangan iti turod

12 ket nagpakpakaasida kenkuana, a kunada, "Ibaon-nakami kadagiti baboy; palubosannakami koma a sumrek kadakuada."

13 Pinalubosanna ngarud ida: rimmuar dagiti narugit nga espiritu ket simrekda kadagiti baboy, ket nagdardaras dagitoy a simmalog iti turod ket nagturongda iti dan-aw. Adda iti agarup dua ribu a baboy a nalmes iti dan-aw.

14 Ket dagiti lallaki a mangpakpakan kadagiti baboy, nagtatarayda ken impakaammoda idiay siudad ken idiay away ti napasamak. Iti kasta, adu a tattao ti rimmuar a mangkita iti napasamak.

15 Ket dimtengda iti ayan ni Jesus, ken nakitada ti lalaki a tinengngel dagiti demonio – ti addaan iti Armada- nga agtugtugaw, sikakawes, ken nalimbong ti panunotna – ket nagbuteng dagiti tattao.

16 Imbaga dagidiay nakakita iti napasamak iti lalaki a tinengngel dagiti demonio kadagiti immay ti napasamak kenkuana, ken imbagada pay ti maipanggep kadagiti baboy.

17 Ket nagpakaasi dagidiay a tattao kenni Jesus a panawanna ti rehionda.

18 Ket idi aglugluganen ni Jesus iti bangka, nagpakpakaasi ti lalaki a tinengngel idi iti demonio a sumurot koma isuna kenni Jesus.

19 Saan nga implabuso daytoy ni Jesus, ngem kinunana kenkuana, "Mapanka iti balaymo ken kadagiti tattaom, ket

ibagam kadakuada no ania ti inaramid ti Apo para kenka, ken no kasano iti panangaasina kenka."
20 Isu a pimmanaw ti lalaki ket inrugina nga inwaragawag idiay Decapolis dagiti nakakaskasdaaw a banbanag nga inaramid ni Jesus para kenkuana, ket nasdaawda amin.
21 Ket idi nakaballasiw manen ni Jesus a nagsubli iti bangir, babaen iti bangka, nakaad-adu a tattao ti naummong iti aglawlawna, bayat iti kaaddana iti igid ti dan-aw.
22 Maysa kadagiti mangidadaulo iti sinagoga, a managan Jairo, ti immay, ket idi nakitana ni Jesus, nagparintumeng isuna iti sakaananna.
23 Inulit-ulitna ti nagpakaasi, kinuna, "Ngannganin matay ti ubingko a babai. Agpakaasiak kenka, umayka ket ipataymo dagiti imam kenkuana tapno umimbag isuna ket agbiag."
24 Kimmuyog ngarud ni Jesus kenkuana ket adu a tattao iti simmurot kenkuana, ket agdidinnuronda iti aglawlawna.
25 Ita adda babai nga agpadpadara iti sangapulo ket dua a tawen.
26 Adu unay ti sinagabana iti ima ti adu a mangngagas ken nabusbosna aminen a kuartana. Ngem awan iti aniaman a nakatulong kenkuana, kimmarkaro pay ketdi.
27 Nakangkangngegen isuna iti damdamag maipanggep kenni Jesus, isu a napan isuna iti likudan ni Jesus, kabayatan a magmagna isuna iti ayan dagiti adu a tattao. Ket sinagidna ti kagay ni Jesus.
28 Ta kinunana, "No masagidko laeng ti badona, umimbagak."
29 Idi sinagidna isuna, nagsardeng ti panagpadpadarana, ket nariknana iti bagina nga immimbagen isuna manipud iti panagsagsagabana.
30 Ket dagus met a narikna ni Jesus nga adda rimmuar a pannakabalin manipud kenkuana. Ket simmango isuna kadagiti adu a tattao ket dinamagna, "Siasino ti nangsagid iti kawesko?"
31 Kinuna dagiti adalanna kenkuana, "Makitam dagitoy adu a tattao nga aglilinnetlet iti aglawlawmo, ket ibagam, 'Siasino ti nangsagid kaniak?'"
32 Ngem inwaras ni Jesus ti panagkitana tapno kitaenna no siasino ti nangaramid iti dayta.
33 Ammo iti babai no ania ti napasamak kenkuana, isu a nagbuteng ket agpigpigerger. Immasideg ken nagparintumeng isuna iti sangoanan ni Jesus ken imbagana kenkuana ti pudno a napasamak.
34 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Anak a babai, pinaimbagnaka ti pammatim. Mapanka nga addaan talna ken

umimbagkan manipud iti sakitmo."

35 Kabayatan nga agsasao isuna kenkuana, adda dagiti tattaonga immay manipud iti balay ti mangidadaulo iti sinagoga, kunada, "Natayen ti anakmo a babai. Apay pay laeng a singaem ti manursuro?"

36 Ngem idi nangngeg ni Jesus ti kinunada, kinuna iti mangidadaulo iti sinagoga, "Saanka nga agbuteng. Ma-matika laeng."

37 Awan ti dadduma a pinalubosanna a kumuyog kenkuana, malaksid kada Pedro, Santiago ken Juan, a kabsat a lalaki ni Santiago.

38 Dimtengda iti balay ti mangidadaulo iti sinagoga ket nakitana nga kumaribuso dagiti tattao, agsasangit ken agdungdung-awda.

39 Idi simrek isuna iti balay, kinunana kadakuada, "Apay a maladingitankayo ken apay nga agsasangitkayo? Saan a natay ti ubing, no di ket matmaturog laeng."

40 Kinatawaanda isuna. Ngem pinaruarna amin ida ket inkuyogna ti ama ken ina ti ubing ken dagiti kakaduana a napan iti siled nga ayan ti ubing.

41 Innalana ti ima ti ubing ket kinunana kenkuana, "Talita kum," ti kayatna a sawen ket, "Ubing a babai, ibagak kenka, bumangonka."

42 Dagus a bimmangon ti ubing ket nagna (ta sangapulo ket dua ti tawenna). Kasta unay ti siddaaw dagiti tattao.

43 Siiinget nga imbilinna kadakuada nga awan koma ti uray siasinoman a makaammo iti maipanggep iti daytoy. Ket imbagana kadakuada nga ikkanda isuna iti makan.

6

1 Pimmanaw ni Jesus sadiay ket dimteng isuna iti bukodna nga ili, a Nazaret. Kimmuyog kenkuana dagiti adalanna.

2 Iti Aldaw ti Panaginana, nangisuro isuna iti sinagoga. Adu ti nakangngeg kenkuana ket nasdaawda. Kinunada, "Sadino ti nangalaanna kadagitoy a sursuro?" "Ania daytoy a kinasirib a naited kenkuana?" "Ania dagitoy a milagro nga ar-aramidenna babaen kadagiti imana?"

3 "Saan kadi a daytoy ti karpintero, nga anak a lalaki ni Maria, ken kabsat da Santiago, Jose, Judas ken Simeon? Saan kadi nga adda ditoy kadatayo dagiti kakabsatna a babbai?" Ket narurodda kenni Jesus.

4 Ket kinuna ni Jesus kadakuada, "Saan nga awanan iti dayaw iti maysa a propeta, malaksid iti bukodna nga ili ken kadagiti kakabagianna, ken iti bukodna a balay."

5 Saanna a nabalinan ti agaramid iti aniaman a nabileg
nga aramid idiay, malaksid iti panangipatayna kadagiti
imana kadagiti sumagmamano a masaksakit a tattao ket
pinaimbagna isuda.
6 Nasdaaw isuna iti saanda a panamati. Ket sinusorna
dagiti bario a napan nangisuro.
7 Ket inayabanna dagiti sangapulo ket dua ket inrugina
nga imbaon ida a sagdudua; inikkanna ida iti kabaelan a
mangpaksiat kadagiti narugit nga espiritu,
8 ket imbilinna kadakuada a saanda a mangitugot iti
uray ania iti panagdaliasatda malaksid laeng iti sarukod.
Saanda a mangitugot iti tinapay, bay-on, ken kuarta kadagiti
barikesda,
9 ngem mangisuotda iti sandalias, ken saanda a mangisuot
iti dua a kagay.
10 Kinunana, "Tunggal sumrekkayo iti maysa a balay,
agtalinaedkayo iti daytoy agingga a pumanawkayo.
11 Ket no adda ili a saandakayo nga awaten wenno
denggen, panawanyo dayta a lugar, wagwagenyo ti tapok
nga adda iti sirok dagiti sakayo, kas pammaneknek
kadakuada."
12 Rimmuarda ket inwaragawagda kadagiti tattao a mas-
apul nga adaywan ken tallikudanda dagiti basbasolda.
13 Pinaksiatda iti adu a demonio, ken sinapsapoanda iti
lana iti adu a masaksakit a tattao, ket pinaimbagda ida.
14 Nangngeg ni Ari Herodes daytoy, gapu ta nagdinama-
gen ti nagan ni Jesus. Adda dagiti mangibagbaga a, "Napa-
gungar ni Juan a Mammuniag manipud kadagiti natay ket
gapu iti daytoy a maar-aramidna dagitoy nakakaskasda-aw
a pannakabalin."
15 Kinuna met dagiti dadduma, "Isuna ni Elias." Adda met
dagiti mangibagbaga, "Propeta isuna, kas kadagiti propeta
idi agkakauna a tiempo."
16 Ngem idi nangngegan ni Herodes daytoy, kinunana, "Ni
Juan a pinugotak, ket napagungar!"
17 Ta nangibaon ni Herodes iti nangtiliw kenni Juan ken
pinaibaludna iti pagbaludan, gapu kenni Herodias, (nga
asawa ti kabsatna a lalaki a ni Felipe), gapu ta inasawana
daytoy.
18 Ta imbaga ni Juan kenni Herodes, "Saan a nainkalinte-
gan nga alaem ti asawa ti kabsatmo.
19 Iti kasta, adda gura ni Herodias kenni Juan ket kayatna
a patayen isuna, ngem saanna a maaramid daytoy,
20 gapu ta adda panagbuteng ni Herodes kenni Juan;
ammona nga isuna ket nalinteg ken nasantoan a tao, ket

saanna nga intulok a madangran isuna. Kasta unay iti pannakariribuk ni Herodes no kasta nga agdengngeg isuna kenni, nu pay kasta, siraragsak latta isuna a nagdengngeg kenkuana.
21 Ket dimteng ti gundaway idi aldaw a panagkasangay ni Herodes ken nangisagana isuna iti pannangan para kadagiti opisialesna, kadagiti commandantena, ken kadagiti mangidadaulo iti Galilea.
22 Ti anak a babai ni Herodias mismo ket immuneg ken nagsala para kadakuada, ket naay-ayona ni Herodes ken dagiti sangailina iti pannangan. Kinuna ti ari iti balasitang, "Dumawatka kaniak iti uray ania a banag a kayatmo ket itedko kenka."
23 Nagsapata isuna kenkuana a kinunana, "Aniaman a dawatem kaniak, itedko kenka, agingga iti kaguddua iti pagariak."
24 Rimmuar ti balasitang ket kinunana iti inana, "Ania iti rumbeng a dawatek kenkuana?" Kinunana, "Ti ulo ni Juan a Mammuniag."
25 Nagdardaras isuna a nagsubli iti pagtitipunan nga ayan ti ari ket dinawatna kenkuana, "Kayatko nga itedmo kaniak ita met laeng, ti ulo ni Juan a Mammuniag a naikabil iti bandehado."
26 Naleddaang unay ti ari, ngem gapu iti sapatana, ken gapu kadagiti sangailina, saanna a mabalin a pagkedkedan ti kiddawna.
27 Isu a nangibaon ti ari iti soldado a guwardiana ket binilinna isuna nga iyegna kenkuana ti ulo ni Juan. Napan ti guwardia ket pinugutanna ni Juan iti uneg ti pagbaludan.
28 Inyegna ti ulo ni awan nga adda iti bandehado ket intedna iti babai, ket ti babai intedna daytoy iti inana.
29 Idi nangngegan daytoy dagiti adalanna, immayda ket innalada ti bangkayna ket inkabilda daytoy iti tanem.
30 Naguummong dagiti apostol iti aglawlaw ni Jesus, ket imbagada amin kenkuana dagiti inaramid ken insuroda.
31 Kinunana kadakuada, "Mapantayo a datdatayo iti lugar nga awan matataona ket aginanatayo bassit." Ta adu dagiti umay ken pumanaw, ket awan ti tiempoda nga aginana, ken awan pay tiempoda a mangan.
32 Pimmanawda babaen iti bangka ket napanda a is-isuda iti lugar nga awan matataona.
33 Ngem adu a tattao iti nakakita kadakuada a pumanpanaw ken adu iti nakabigbig kadakuada ket nagtatarayda sadiay manipud iti amin nga ili, ket simmangpetda sadiay sakbay kadakuada.
34 Apaman a dimtengda iti igid, nakita ni Jesus dagiti

nakaad-adu a tattao ket naasian isuna kadakuada, agsipud ta kaslada la karnero nga awan iti agipaspastor. Ket inrugina iti nangisuro kadakuada iti adu a banbanag.

35 Idi mumalemen, immay dagiti adalanna kenkuana ket kinunada, “Daytoy ket saan a matagtagitao a lugar ken mumalemen.

36 Pagawidemon isuda tapno mabilananda a mapan iti asideg nga away ken kadagiti bario ket gumatangda iti aniaman a makan a kanenda.”

37 Ngem simmungbat isuna ket kinunana kadakuada, “Ikkanyo isuda iti aniaman a makan.” Kinunada kenkuana, “Mapan kami kadi gumatang iti aggatad iti dua a gasut a dinario a tinapay ket itedmi a kanenda?”

38 Kinunana kadakuada, “Mano ti tinapay nga adda kadakayo? Mapanyo ammoen.” Idi naammoanda, kinunada, “Lima a tinapay ken dua a lames.”

39 Binilinna ngarud amin dagiti tattao nga agtugaw a nabunggu-bunggoy iti nalangto a karuotan.

40 Nagtugawda a nabunggubunggoy; bunggoy iti sagsasangagasut ken saglilimapulo.

41 Iti panangalana iti lima a tinapay ken dua a lames, timmangad sadiay langit, binendisyonanna daytoy ken pinisipisina dagiti tinapay ket intedna kadagiti adalan tapno maidasar iti sangoanan dagiti adu a tattao. Biningayna ti dua a lames kadakuada amin.

42 Nanganda amin aginggana a napnekda.

43 Inurnongda dagiti napirsapirsay a tinapay, ket napunno iti sangapulo ket dua a basket, kasta met dagiti nabati a pidaso iti lames.

44 Ket adda iti lima ribu a lallaki a nangan kadagiti tinapay.

45 Pinasakayna a dagus dagiti adalanna iti bangka ket pinaunana isuda a mapan idiay ballasiw, idiay Betsaida, kabayatan nga ibabaonna dagiti adu a tattao a pumanaw.

46 Idi nakapanawdan, simmang-at isuna idiay bantay nga agkararag.

47 Simmangbay ti rabii, ket adda idi ti bangka iti tengnga ti dan-aw, ket agmaymaysa isuna iti daga.

48 Ket nakitana a marigatanda nga aggaud, gapu ta ti angin ket sumabsabat kadakuada. Iti agarup maika-uppat a panagbantay iti rabii, napan isuna kadakuada, magmagna isuna iti rabaw ti dan-aw, ket kayatna a labsan ida.

49 Ngem idi nakitada isuna a magmagna iti rabaw ti dan-aw, impagarupda nga isuna ket al-alia ket nagiikkisda,

50 gapu ta nakitada isuna, ket kasta unay iti butengda. Ket

nagsao isuna a dagus kadakuada a kinunana, “Tumured-kayo! Siak daytoy! Saankayo nga agbuteng.”
51 Naglugan isuna iti bangka a kaduana isuda, ket nagsar-deng ti panagpayugpog ti angin; ket kasta unay a sidaawda.
52 Ta saanda a naawatan ti maipanggep kadagiti tinapay, ngem ketdi, nabuntog dagiti panunotda a makaawat.
53 Idi nakaballasiwdan, simmangladda idiay Genesaret ket in-angklada ti bangka.
54 Idi dimsaagda iti bangka, dagus a nabigbig dagiti tattao nga isu ni Jesus.
55 Ket nagtatarayda iti entero a rehion ken inrugida nga iyeg kenkuana dagiti masaksakit a nakaidda kadagiti pagid-daan, iti sadinoman a lugar a mangngegda a papananna.
56 Uray sadinoman a sumrekanna a barbario, wenno siudad, wenno il-ili, ikabilda dagiti masaksakit kadagiti pagtagilakuan a luglugar, ket nagpakpakaasida kenkuana nga uray sagidenda laeng ti murdong ti badona, ket no kasano kaadu ti nangsagid kenkuana, kasta met la kaadu dagiti napaimbag.

7

1 Naummong iti aglawlaw ni Jesus dagiti Pariseo ken sumagmamano nga eskriba a naggapu idiay Jerusalem.
2 Ket nakitada a dadduma kadagiti adalanna ket mangan iti tinapay a narugit dagiti im-imada; a saan a nabuggoan.
3 (Ta dagiti Pariseo ken amin a Judio, saanda a mangan malaksid no buggoanda a nasayaat dagiti im-imada; sal-salimetmetanda ti kaugalian dagiti panglakayen.
4 No aggapu dagiti Pariseo manipud iti pagtagilakoan, saanda a mangan no saanda pay a nakadigos. Ken adu pay dagiti dadduma a pagannurotan a nainget a sursurotenda, pakairamanan ti pananguga kadagiti tasa, paryok, tanso a pagkargaan, ken uray pay dagiti tugaw a pagsanggiran iti panganan.)
5 Nagsaludsod dagiti Pariseo ken dagiti eskriba kenni Jesus, “Apay a saan nga agbibiag a maiyannurot kadagiti kaugalian dagiti panglakayen dagiti adalam, ta manganda iti tinapay uray saanda pay a nagbuggo?
6 Ngem kinunana kadakuada, “Impadto a nasayaat ni Isaias ti maipapan kadakayo a managinsisingpet, insuratna, 'Daydayawendak dagitoy a tattao kadagiti bibigda, ngem adayo kaniak dagiti puspusoda.'
7 Ubbaw a panagdayaw ti idatdatonda kaniak, dagiti pagannurotan ti tattao ti isursuroda a kas doktrinada.'

8 Tallikudanyo dagiti bilbilin ti Dios ket dagiti kaugalian
dagiti tattao ti salsalimetmetanyo."
9 Ket kinunana kadakuada, "Naglakayo la ketdin a
linaksid ti bilin ti Dios tapno matungpalyo ti kaugalianyo!
10 Ta kinuna ni Moises, 'Dayawem ti Amam ken ti Inam,'
ken, 'Ti agsao iti dakes maipanggep iti amana wenno inana,
awan duadua a matayto.'
11 Ngem kunayo, 'No kunaen ti maysa a tao iti amana
wenno inana, "Aniaman a tulong a maawatyo manipud
kaniak ket 'Korban',"' (dayta ket panangibaga iti, 'Naiteden
iti Dios') -
12 ket saanyonton nga itulok nga agaramid isuna iti
aniaman a banag para iti amana wenno iti inana.
13 Pagbalbalinenyo ti bilin ti Dios nga awan serserbina
gapu iti kaugalianyo nga impatawidyo, ken adu pay a
kakasta met laeng a banbanag nga ar-aramidenyo."
14 Inayabanna manen dagiti adu a tattao ket kin-
unana kadakuada, "Dumngegkayo kaniak, aminkayo, ket
amirisenyo.
15 Awan ti aggapu iti ruar ti tao a mangrugit kenkuana no
sumrek daytoy kenkuana. Ti rumrumuar manipud iti tao ti
mangrugit kenkuana." *
17 Ita, idi pinanawan ni Jesus dagiti tattao ken simrek iti
balay, nagdamag kenkuana dagiti adalanna maipanggep iti
pangngarig.
18 Kinuna ni Jesus, "Awan latta kadi pay iti pan-
nakaawatyo? Saanyo kadi a makita nga aniaman a sumrek
iti tao manipud iti ruar ket saanna rugitan daytoy,
19 gapu ta saan a makastrek iti uneg ti pusona, ngem
mapan iti uneg ti tianna ket kalpasanna, rummuar a mapan
iti kasilyas?" Iti daytoy a panangibaga, pinagbalin ni Jesus
amin a makan a nadalus.
20 Kinunana, "Ti rumrumuar iti tao ti mangrugrugit
kenkuana.
21 Ta manipud iti kaunggan ti tao, aggapu iti puso, a tu-
maud dagiti dakes a panpanunot, kinaderrep, panagtakaw,
panangpatay,
22 pannakikamalala, panagagum, kinadangkes, panan-
gallilaw, naderrep a panagpanpanunot, apal, panangpad-
padakes, kinapalangguad ken kinaawan nakem.
23 Amin dagitoy a kinadakes ket agtaud manipud iti
kaunggan, ken dagitoy ti mangparugit iti maysa a tao."

* **7:15** Inikkat dagiti kasasayaatan a nagkakauna a kopya ti bersikulo. Siasino-
man a tao nga addaan lapayag a dumngeg, dumngeg koma.

24 Pimmanaw isuna sadiay ket napan idiay rehion ti Tiro
ken Sidon. Immuneg isuna iti maysa a balay ket saanna
a kayat a mammoan ti siasinoman nga adda isuna sadiay,
ngem saan isuna a mailemmeng.
25 Ngem dagus nga adda babai nga addaan iti ubing
nga anak a babai a linuganan iti narugit nga espiritu— a
nakangngeg iti maipanggep kenkuana, immay ket nagpar-
intumeng iti sakaananna.
26 Ita, ti babai ket maysa a Griego, nagtaud isuna iti
puli a Syrophoenicia. Nagpakpakaasi isuna kenni Jesus a
paksiatenna ti demonio a limmugan iti anakna a babai.
27 Kinunana kenkuana, "Mapakan pay koma nga umuna
dagiti ubbing. Ta saan nga umno nga alaen ti tinapay iti
ubing ket ipuruak kadagiti aso."
28 Ngem simmungbat isuna a kinunana kenkuana, "Wen,
Apo, uray dagiti aso iti sirok ti lamisaan ket kanenda ti
murkat a maregreg dagiti ubbing."
29 Kinunana kenkuana, "Gapu ta imbagam daytoy,
nawayakan a pumanaw. Rimmuaren ti demonio iti
anakmo."
30 Nagsubli isuna iti balayna ket nasarakanna ti ubing a
nakaidda iti pagiddaan, ken awenen ti demonio.
31 Rimmuar manen isuna manipud iti rehion ti Tiro,
nagna idiay Sidon, ket nagturong idiay Baybay ti Galilea sa
simmang-at idiay rehion ti Decapolis.
32 Ket adda inyegda kenkuana a tuleng ken marigatan
nga agsao, ket nagpakpakaasida kenni Jesus nga ipatayna
ti imana kenkuana.
33 Inyadayona bassit daytoy manipud iti ayan dagiti adu
a tattao, ket inkabilna ti ramayna kadagiti lapayag ti lalaki,
ket kalpasan a nagtupra, sinagidna ti dila ti lalaki.
34 Timmangad isuna sadi langit; nagsennaay ket kinunana
kenkuana, "Efata," dayta ket tapno ibaga, "Aglukat."
35 Ket dagdagus a nalukatan ti panagdengngegna, ken
nadadael ti mangtengtengngel iti dilana ket makasaon isuna
iti nalawag.
36 Imbilinna kadakuada a saanda nga ibaga iti siasino-
man. Ngem no kasano kainget ti panangbilinna kadakuada,
ad-adda pay ketdi ti panangiwaragawagda iti daytoy.
37 Pudno unay a nagsiddaawda ket kunada, "Naaramidna
a nasayaat ti amin a banbanag. Pagbalinenna pay a
makangngeg dagiti tuleng ken makasao dagiti umel."

8

1 Kadagidiay nga al-aldaw, adda manen adu a tattao a
naummong, ket awan kanenda. Inayaban ni Jesus dagiti

adalanna ket kinunana kadakuada,
2 “Maasi-ak kadagiti adu a tattao, gapu ta intultuloyda ti
nakikadua kaniak iti tallon nga aldaw ket awan ti kanenda.
3 No pagawidek ida kadagiti pagtaenganda a saanda a
nangan, mabalin a matalimudawda iti dalan. Maysa pay,
dadduma kadakuada ket naggapu iti adayo.”
4 Simmungbat dagiti adalanna kenkuana, “Sadino ti
pangalaantayo iti umanay a tinapay iti kastoy nga awan ti
matagtagitaona a lugar tapno mapnek dagitoy a tattao?”
5 Sinaludsodna kadakuada, “Mano a tinapay ti adda
kadakayo? Kinunada, “Pito.”
6 Binilinna dagiti adu a tattao nga agtugawda iti daga.
Innalana ti pito a tinapay, nagyaman ket pinisipisina
dagitoy. Intedna dagitoy kadagiti adalan tapno idasarda.
Ngarud, indasarda dagitoy kadagiti adu a tattao.
7 Addaanda met iti sumagmamano a babassit a lames, ket
kalpasan a nagyamananna dagitoy iti Dios, binilinna dagiti
adalan nga iwarasda met dagitoy.
8 Nanganda ket napnekda. Ket iti panangurnongda kadag-
iti taraon a nabati manipud kadagiti napisipisi, napunno ti
pito a labba.
9 Adda agarup uppat a ribu a tattao sadiay. Ket pinagawid
ida ni Jesus.
10 Dagus a naglugan isuna iti bangka kaduana dagiti
adalanna, ket napanda idiay rehion ti Dalmanuta.
11 rimuar dagiti Pariseo ket inrugida ti makisinnupiat
kenkuana. Kiniddawda kenkuana nga agipakita isuna iti
nainlangitan a pagilasinan, kas panangsuotda kenkuana.
12 Nagsennaay isuna iti nauneg iti espirituna ket kin-
unana, “Apay nga agbiruk daytoy a kaputotan iti pagilasi-
nan? Pudno, ibagak kadakayo, awan ti pagilasinan a maited
iti daytoy a kaputotan.”
13 Kalpasanna, pinanawanna ida, limmugan manen iti
bangka, ket pimmanaw a napan iti ballasiw ti dan-aw.
14 Ita, nalipatan dagiti adalan ti mangitugot iti tinapay.
Maymaysa laengen a pidaso ti tinapay ti adda iti bangka.
15 Binallaaganna ida ket kinunana, “Agsiputkayo ken
agannadkayo kadagiti lebadura dagiti Pariseo, ken iti
lebadura ni Herodes.
16 Kinunkunada iti maysa ken maysa, “Daytoy ket gapu ta
awan ti naitugot tayo a tinapay.”
17 Ammo ni Jesus daytoy, ket kinunana kadakuada,
“Apay nga agsisinnaludsodkayo maipanggep iti kinaawan
ti tinapay? Saanyo kadi pay laeng a makita? Saanyo kadi a
maawatan? Nangudel kadin dagiti pusoyo?

18 Addaankayo kadagiti mata, saanyo kadi a makita? Addaankayo kadagiti lapayag, saanyo kadi a mangngeg? Saanyo kadi a malagip?
19 Idi pinisipisik ti lima a tinapay kadagiti lima a ribu, mano a labba ti napunno iti napisipisi a pidaso ti tinapay ti naurnongyo?" Imbagada kenkuana, "Sangapulo ket dua."
20 "Ken idi pinisipisik ti pito a tinapay kadagiti uppat a ribu, mano a napunno a labba ti naurnongyo? Kinunada kenkuana, "Pito."
21 Kinunana, "Saanyo kadi pay a maawatan?"
22 Simmangpetda idiay Betsaida. Impan dagiti tattao sadiay kenkuana ti maysa a bulsek a lalaki ket nagpakaasi kenni Jesus a sagidenna isuna.
23 Iniggaman ni Jesus ti imana, ket indalanna a rumuar iti dayta a bario. Idi tinupraanna dagiti matana ken impatayna dagiti imana kenkuana, sinaludsodna kenkuana, "Adda kadi makitam?"
24 Kimmita isuna iti ngato ket kinunana, "Adda makitak a lallaki ngem kaslada magmagna a kaykayo."
25 Kalpasanna, impatayna manen dagiti imana kadagiti matana, ket immulagat ti lalaki dagiti matana, simmayaat dagiti matana, ket nalawag a nakitana amin a banbanag.
26 Pinagawid ni Jesus isuna iti pagtaenganna ket kinunana, "Saanka a sumsumrek iti ili."
27 ni Jesus kadagiti barbario iti Cesaria Filipos kaduana dagiti adalanna. Iti dalan, sinaludsodna kadagiti adalanna, "Siasinoak kano iti panagkuna dagiti tattao?"
28 Simmungbatda kenkuana ket kinunada, "Sika kano ni Juan a Mammuniag. Kuna met dagiti dadduma a sika ni Elias, ken dadduma met ket maysaka kano kadagiti profeta.'
29 Sinaludsodna kadakuada, "Ngem siasinoak iti panagkunayo?" Simmungbat ni Pedro a kinunana kenkuana, "Sika ti Cristo."
30 Binallaagan ida ni Jesus a saanda nga ibagbaga iti siasinoman ti maipanggep kenkuana.
31 Ket inrugina nga isuro kadakuada a ti Anak ti Tao ket masapul nga agsagaba kadagiti adu a banbanag, ket laksidento dagiti panglakayen ken dagiti panguloen a papadi ken dagiti eskriba, mapapatay, ken agbiagto kalpasan ti tallo nga aldaw.
32 Imbagana daytoy a silalawag. Kalpasanna, inyadayo bassit ni Pedro isuna ket rinungianna a babalawen isuna.
33 Ngem timmalikod ni Jesus ket kinitana dagiti adalanna ket kalpasanna, tinubngarna ni Pedro ket kinunana, "Panawannak Satanas! Saanmo nga ipatpateg dagiti banbanag ti Dios, ngem ketdi dagiti banbanag dagiti tattao."

34 Kalpasanna, inummongna dagiti adu a tattao ken
dagiti adalanna, ket kinunana kadakuada, “No adda man ti
kayatna a sumurot kaniak, masapul nga ilibakna ti bagina,
bagkatenna ti krusna, ket sumurot kaniak.
35 Ta siasinoman a kayatna a salbaren ti biagna ket
mapukawnanto daytoy, ken siasinoman a makapukaw iti
biagna gapu kaniak ken gapu iti ebanghelio ket maisalbar-
nanto daytoy.
36 Ania ti maganab ti tao, a manggun-odna iti entero a
lubong, ket kalpasanna, mapukawna ti biagna?
37 Ania ti maited ti tao a kasukat iti biagna?
38 Siasinoman a mangibain kaniak ken dagiti sasaok iti
daytoy a mannakikamalala ken managbasol a henerasion,
ibainto met isuna ti Anak ti Tao inton umay isuna iti dayag
ti Amana a kaduana dagiti nasantoan nga anghelna.”

9

1 Kinunana kadakuada, “Pudno daytoy ibagak kadakayo,
adda sumagmamano kadakayo nga agtaktakder ditoy ti
saanto a makapadas iti ipapatay sakbay a makitada ti
pagarian ti Dios nga umay nga addaan iti pannakabalin.”
2 Ket kalpasan iti innem nga aldaw, inkuyog ni Jesus da
Pedro, Santiago ken Juan idiay nangato a bantay, napanda
nga is-isuda laeng. Ket nagbaliw ti langana iti sangoananda.
3 Rimmanniag ti pagan-anayna, kasta unay ti pudawna,
napudpudaw ngem iti mabalin a panangpapudaw ti siasi-
noman a mangpappapudaw ditoy daga.
4 Kalpasanna, nagparang da Elias ken Moises kadakuada,
ken makisarsarita dagitoy ken ni Jesus.
5 Kinuna ni Pedro ken ni Jesus, “Rabbi, nagsayaat ti
kaaddami ditoy, isunga itulokmo koma a mangaramidkami
iti tallo a kallapaw, maysa a para kenka, maysa a para ken
ni Moises, ken maysa a para ken ni Elias.”
6 (Ta saan nga ammo ni Pedro ti ibagana, ta kasta unay ti
panagbutengda.)
7 Adda ulep nga immay nanglinong kadakuada. Ket adda
timek a nagtaud iti ulep, “Daytoy ti Anakko a dungdungoek.
Dumngegkayo kenkuana.”
8 Pagamoan, idi kimmitada iti aglawlaw, awan nakitada a
kaduada, ngem ni laeng Jesus.
9 Idi sumalsalogda iti bantay, binilinna ida nga awan
ti siasinoman a pangibagaanda iti nakitada, agingga nga
agungar ti Anak ti Tao manipud kadagiti natay.

10 Isu nga inlimedda ti maipapan iti dayta, ngem
tinaratarda ti kayat a sawen ti “agungar manipud kadagiti
natay.”
11 Sinaludsodda kenkuana, “Apay nga ibagbaga dagiti
eskriba a masapul nga umay nga umuna ni Elias?”
12 Kinunana kadakuada, “Pudno nga umay nga umuna ni
Elias tapno tarimaanenna dagiti amin a banbanag. Ket apay
a naisurat a masapul nga agsagaba ti Anak ti Tao iti adu a
banbanag ken guraento isuna dagiti tattao?
13 Ngem ibagak kadakayo nga immayen ni Elias, ket
inaramidda kenkuana ti aniaman a kinaykayatda, a kas iti
imbaga ti Nasantoan a Surat maipanggep kenkuana.”
14 Idi nagsublida iti ayan dagiti dadduma nga adalan,
nakitada ti adu a tattao iti aglawlawda, ken makirinrin-
nikiar dagiti eskriba kadakuada.
15 Ket idi nakita dagitoy ni Jesus, kasta unay a siddaaw
dagiti adu a tattao; ket nagtatarayda a napan a mangk-
ablaaw kenkuana.
16 Sinaludsodna dagiti adalanna, “Ania ti pakirinrin-
nikiaranyo kadakuada?”
17 Adda maysa manipud kadagiti adu a tattao ti simmung-
bat kenkuana, “Manursuro, inyegko kenka daytoy anakko;
addaan isuna iti espiritu a nangpa-umel kenkuana,
18 ken isu’t mangpasulag ken mangpalusdoy kenkuana,
aglabutab ti ngiwatna, pagngaritngitenna ti ngipenna, ken
agpasikkil sumikkil isuna. Dinawatko kadagiti adalam a
paksiatenda daytoy manipud kenkuana, ngem saanda a
kabaelan.
19 Sinungbatanna isuda, “Henerasion a saan a ma-
mati, kasanon kabayag ti masapul a pannakipagtalinaedko
kadakayo? Kasano pay a kabayag ti pananganusko
kadakayo? Iyegyo isuna kaniak.”
20 Inyegda kenkuana ti ubing. Idi nakita ti espiritu ni
Jesus, dagus a pinagsulag ti espiritu ti ubing. Natumba ti
ubing iti daga ken naglabutab ti ngiwatna.
21 Sinaludsod ni Jesus ti ama ti ubing, “Kaano pay a kastoy
isuna?” Kinuna ti ama, “Sipud pay idi kaubingna.
22 Masansan nga ipurwak isuna ti espirtu iti apuy wenno
iti danum ken pinadpadas daytoy a dadaelen isuna. No
kabaelam nga aramiden ti uray ania, kaassiannakami ken
tulongannakami.”
23 Kinuna ni Jesus kenkuana, “'No kabaelam'? Amin
a banbanag ket mabalin a mapasamak iti siasinoman a
mamati.”
24 Dagus a nagpukkaw ti ama ti ubing ket kinunana,
“Mamatiak! Tulongannak iti saanko a panamati!”

25 Idi nakita ni Jesus nga agtataray dagiti adu a tattao
a mapan kadakuada, inungtanna ti dakes nga espiritu
ket kinunana, “Sika nga umel ken tuleng nga espiritu,
bilinenka, rummuarka manipud kenkuana, ket saankan a
sumrek kenkuana iti kaanoman.”
26 Nagikkis ti espiritu sana pinagsulag ti ubing iti kasta
unay sa rimmuar. Kasla bangkay ti langa ti ubing, isu nga
adu ti nagkuna, “Natayen isuna.”
27 Ngem iniggaman ni Jesus ti ima ti ubing ket
pinatakderna, ket timmakder ti ubing.
28 Idi simrek ni Jesus iti balay, sililimed a sinaludsod isuna
dagiti adalanna, “Apay a saanmi a mapaksiat?”
29 Kinunana kadakuada, “Daytoy a kita ti dakes nga
espiritu ket saan a mapaksiat malaksid no babaen iti
kararag.”
30 Rimmuarda sadiay ket nagnada idiay Galilea. Saan
a kayat ni Jesus a maamoan ti uray siasino no sadino ti
ayanda,
31 ta isursuroanna dagiti adalanna. Kinunana kadakuada,
“Maiyawatto ti Anak ti Tao kadagiti ima dagiti lallaki, ket
patayendanto isuna. Inton napapatayen, agungarto isuna
kalpasan ti tallo nga aldaw.”
32 Ngem saanda a naawatan daytoy a sarita, ken
mabutengda nga agsaludsod kenkuana.
33 Ket dimmanonda idiay Capernaum. Ket idi adda
isuna iti balay, sinaludsodna dagiti adalanna,” Ania ti
pagtutungtonganyo itay iti dalan?”
34 Ngem saanda a nagtagtagari. Ta nagririnnikiaranda iti
dalan no siasino ti katatan-okan.
35 Nagtugaw isuna ket inayabanna dagiti Sangapulo ket
Dua. Kinunana kadakuada, “No addaman ti kayatna nga
umuna, masapul nga agpaudi ken agpaadipen iti amin.”
36 Nangala isuna iti maysa nga ubing ket pinatakderna
iti nagtetengngaanda. Binagkatna ti ubing ket kinunana
kadakuada,
37 “Siasinoman a mangawat iti kastoy nga ubing iti
naganko, awatennak met, ken no adda mangawat kaniak,
saan laeng a siak ti awatenna, ngem awatenna pay ti
nangibaon kaniak.”
38 Kinuna ni Juan kenkuana, “Mannursuro, adda naki-
tami a mangpakpaksiat kadagiti demonio iti naganmo ket
pinasardengmi isuna, gapu ta saan a sumursurot kadatayo.”
39 Ngem kinuna ni Jesus, “Saanyo a pasardengen isuna.
Ta awan ti siasinoman a mabalin a makaaramid iti nabileg
nga aramid iti naganko ket kalpasanna, agsao-saonton iti
aniaman a dakes maipanggep kaniak.

40 “Siasinoman a saan a maibusor kadatayo ket kaduatayo.
41 Siasinoman a mangted kadakayo iti sangabaso a danum
nga inumen gapu ta kukuanakayo ni Cristo, pudno ibagak
kadakayo, saannanto a mapukaw ti gunggonana.
42 Siasinoman a pakaigapuan ti pannakaitublak ti maysa
kadagitoy nga ubbing a namati kaniak, nasaysayaat para
kenkuana a magalutan ti tengngedna iti dakkel a paggilingan a bato ket maitappuak iti baybay.
43 No ti imam ti mangipatibkol kenka, putdem.
Nasaysayaat a pukolka a sumrek iti biag ngem ti addaanka
iti dua nga ima a mapan idiay impierno, iti apuy a saan a
maiddep.
44 *
45 No ti sakam ti mangipatublak kenka, putdem.
Nasaysayaat a pilayka a sumrek iti biag, ngem ti addaan
iti dua a saka, a maitappuak idiay impierno.
46 †
47 No ti matam ti mangipatublak kenka, suatem.
Nasaysayaat a sumrekka iti pagarian ti Dios a buldingka
ngem ti addaan iti dua a mata a maitappuak idiay impierno,
48 iti disso a saan a matay dagiti iggesna, ken saan a
maiddep ti apuy.
49 ti tunggal maysa ket maasinan iti apuy.
50 Nasayaat ti asin, ngem no mapukaw ti asin ti kinaapgadna, kasano a mapaapgadyo manen daytoy? Maaddaankayo iti asin, ket maaddaankayo iti panagkakapia.”

10

1 Pimmanaw ni Jesus iti dayta a lugar ket napan iti rehion
ti Judea ken iti disso nga adda iti ballasiw ti Karayan Jordan,
ket immay manen kenkuana ti adu a tattao. Sinuroanna
manen ida, kas iti kadawyan nga ar-aramidenna.
2 Ket immay dagiti Pariseo kenkuana a mangsuot
kenkuana, ket sinaludsodda, “Nainkalintegan kadi para iti
asawa a lalaki a mangisina iti asawana a babai?”
3 Insungbatna, “Ania ti imbilin ni Moises kadakayo?”
4 Kinunada, “Pinalubosan ni Moises ti lalaki a
mangaramid iti kasuratan maipapan iti panagsina ket
kalpasanna, papanawenna ti babai.”
5 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Gapu iti kinatangken dagiti
pusoyo nga insuratna para kadakayo daytoy a linteg.”

---

* **9:44** Inikkat dagiti kasayaatan a nagkauna a kopya dagiti ragup ti sasao manipud iti bersikulo 44 ken 46, bersikulo 44 “iti disso a saan pulos a matay dagiti igges ken saan pulos a maiddep ti apuy.” † **9:46** Kitaenyo ti ababa a naisurat iti bersikulo 44.

6 “Ngem sipud pay idi naparsua ti lubong, ‘Inaramid ida
ti Dios a lalaki ken babai.’
7 ’Gapu iti daytoy, masapul a panawannanto ti lalaki ti
ama ken inana ket makidenna iti asawana a babai,
8 ket agbalinto dagiti dua a maymaysa a lasag. ’ Isu a
saandan a dua, ngem maysa a lasag.'
9 Ngarud, no ania ti pinagtipon ti Dios, saan koma a
pagsinaen ti tao.”
10 Idi addada iti balay, nagsaludsod manen kenkuana
dagiti adalan iti maipanggep iti daytoy.
11 Kinunana kadakuada, “Siasinoman a mangisina iti
asawana a babai ken mangasawa iti sabali a babai ket agar-
aramid ti pannakikamalala a maibusor iti asawana a babai.
12 Ket no isina ti babai ti asawana a lalaki ken mangasawa
iti sabali a lalaki, makikamkamalala isuna.”
13 Ket inyeg kenkuana dagiti tattao dagiti ubbing nga
annakda tapno masagidna dagitoy, ngem pinaritan ida
dagiti adalan.
14 Ngem idi nakita ni Jesus dayta, saanna a nagustoan
ket kinunana kadakuada, “Palubosanyo nga umay kaniak
dagiti ubbing, ken saanyo ida a paritan, ta kas kadakuada
ti maikari iti pagarian ti Dios.
15 Pudno daytoy ibagak kadakayo, saanto a makastrek
iti pagarian ti Dios ti siasinoman a saan nga mangawat iti
pagarian ti Dios a kas iti panangawat iti ubing.”
16 Ket binagkatna dagiti ubbing ket binendisionanna ida
bayat iti panangipatayna kadagiti imana kadakuada.
17 Ket idi inrugina ti panagdaliasatna, maysa a lalaki
ti nagtaray a napan kenkuana ket nagparintumeng iti
sangoananna, ken nagsaludsod, “Naimbag a Mannursuro,
ania ti masapul nga aramidek tapno tawidek ti agnanayon
a biag? ”
18 Ket kinuna ni Jesus, “Apay nga awagannak iti naimbag?
Awan ti naimbag, no di ket ti Dios laeng.
19 Ammom dagiti bilin: Dika pumatay, dika makika-
malala, dika agtakaw, dika agsaksi iti inuulbod, dika
mangsaur, raemem ti ama ken inam’.”
20 Kinuna ti lalaki, “Mannursuro, amin dagitoy a ban-
banag ket tinungtungpalko sipud iti kinaagtutubok.”
21 Iti panangmatmat ni Jesus kenkuana, naayatan
kenkuana. Kinunana kenkuana, “Maysa a banag ti kurang
kenka. Masapul nga ilakum amin nga adda kenka ken
itedmo kadagiti nakurapay, ket maaddaankanto iti kinabak-
nang idiay langit. Kalpasanna, umayka ket surotennak.”

22 Ngem naupay isuna gapu iti daytoy a sarita, pimmanaw
isuna a malmalday unay, ta addaan isuna iti adu a sanikua.
23 Kimmita ni Jesus iti aglawlaw ket kinunana kadagiti
adalanna, “Anian a nagrigat para kadagiti nababaknang a
sumrek iti pagarian ti Dios!”
24 Nasdaaw dagiti adalan iti saona. Ngem kinuna manen
ni Jesus kadakuada, “Ubbing, anian a nagrigat ti sumrek iti
pagarian ti Dios!
25 Nalaklaka pay a lumsot ti kamelio iti mata ti dagum,
ngem iti nabaknang a tao a sumrek iti pagarian ti Dios.”
26 Nasdaawda iti kasta unay ket kinunada iti tunggal
maysa, “ Siasino ngarud ti mabalin a maisalakan?”
27 Kinita ida ni Jesus ket kinunana, “No kadagiti tattao,
saan a mabalin, ngem mabalin no iti Dios. Ta amin a banag
ket mabalin iti Dios.”
28 Inrugi ni Pedro ti nakisao kenkuana, “Adtoykami,
pinanawanmi ti amin ket simmursurotkami kenka.”
29 Kinuna ni Jesus, “Pudno daytoy ibagak kadakayo, awan
ti siasinoman a mangpanaw iti balay, wenno kakabsat a
lallaki, wenno kakabsat a babbai, wenno ina, wenno ama,
wenno annak, wenno dagdaga, para kaniak, ken para iti
ebanghelio
30 a saanto nga umawat iti mamin-sangagasut a daras
ti adda kenkuana ita iti daytoy a lubong: babbalay, ken
kakabsat a lallaki, ken kakabsat a babbai, ken inna, ken
annak, ken dagdaga, nga addaan pannakaidadanes, ken iti
lubong nga umayto ket biag nga agnanayon.
31 Ngem adu nga immuna ti maudinto, ken ti naudi ket
umuna.”
32 Magmagnada iti dalan a sumang-at idiay Jerusalem,
ket immun-una ni Jesus kadakuada. Masmasdaaw dagiti
adalan, ken mabutbuteng dagiti sumursurot kadakuada.
Ket inyadayo manen ni Jesus dagiti sangapulo ket dua
ket rinugianna nga ibaga kadakuada ti mapasamakto
kenkuana:
33 “Kitaenyo, sumang-attayo idiay Jerusalem, ket
maiyawatto ti Anak ti Tao kadagiti panguloen a papadi
ken kadagiti eskriba. Ikeddengdanto a mapapatay isuna
ken iyawatda isuna kadagiti Hentil.
34 Laisendanto isuna, tupraandanto isuna, saplitandanto
isuna, ken patayenda isuna. Ngem kalpasan ti tallo nga
aldaw, agungarto isuna.”
35 Napan kenkuana da Santiago ken Juan nga annak ni
Zebedeo, kinunada, “Mannursuro, kayatmi nga aramidem
para kadakami ti aniaman a dawatenmi kenka.”

36 Kinunana kadakuada, “Ania ti kayatyo nga aramidek
para kadakayo?”
37 Kinunada, “Palubosannakami a makikattugaw kenka
idiay gloriam, maysa iti makannawanmo ken ti maysa ket
iti makannigidmo.”
38 Ngem simmungbat ni Jesus kadakuada, “Saanyo nga
ammo ti dawdawatenyo. Kabaelanyo kadi ti uminom iti
kopa a paginumakto wenno maibturanyo kadi ti bautisar
a pakabautisarakto?”
39 Kinunada kenkuana, “Kabaelanmi.” Kinuna ni Jesus
kadakuada, “Ti kopa a paginumakto, paginumanyonto. Ken
ti bautismo a nakabautisarak, maibturanyonto.
40 Ngem no siasino ti agtugaw iti makannawanko wenno
iti makannigidko ket saan a siak ti mangted, ngem daydiay
ket para kadagidiay nakaisaganaanna.”
41 Idi nangngeg dagiti sangapulo a dadduma nga adalan
ti maipanggep iti daytoy, nangrugi a kinapungtotda iti kasta
unay da Santiago ken Juan.
42 Inayaban ida ni Jesus iti ayanna ket kinunana, “Am-
moyo a dagiti naibilang a mangiturturay kadagiti Hentil
ket tengtenglenda dagitoy, ken dagiti napapateg a tattao
kadakuada ket iturayanda met isuda.
43 Ngem saan koma a kastoy a wagas kadakayo. Siasino-
man nga agtarigagay nga agbalin a mararaem kadakayo ket
masapul nga agbalin nga adipenyo,
44 ken siasinoman nga agtarigagay nga agbalin a kauu-
naan kadakayo ket masapul nga agbalin nga adipen ti amin.
45 Ta saan nga immay ti Anak ti Tao tapno pagserbian,
ngem tapno agserbi, ken itedna ti biagna kas subbot iti adu.”
46 Dimteng da idiay Jerico. Iti ipapanawna idiay Jerico
a kaduana dagiti adalanna ken dagiti nakaad-adu a tattao,
adda bulsek nga agpalpalama nga anak ni Timeo nga
agnagan iti Bartimeo nga agtugtugaw iti igid ti dalan.
47 Apaman a nangngegna nga adda ni Jesus a taga-
Nazaret, inrugina nga impukkaw, “Jesus, Anak ni David,
kaasiannak koma!”
48 Inanawa dagiti adu a tattao ti bulsek, imbagada
kenkuana nga agulimek isuna. Ngem inyad-addana ti
nagpukkaw, “Anak ni David, kaasiannak koma!”
49 Nagsardeng ni Jesus ket imbilinna a maayaban isuna.
Inayabanda ti bulsek a lalaki, a kunada, “Tumuredka!
Tumakderka! Ay-ayabannaka.”
50 Inwagsitna ti kagayna, limmagto, ket napan ken ni
Jesus.
51 Ket simmungbat ni Jesus kenkuana a kinunana, “Ania

ti kayatmo nga aramidek para kenka?" Kinuna ti bulsek a lalaki, "Rabbi, kayatko nga awaten ti panagkitak."
52 Ket kinuna ni Jesus, "Mapanka, pinaimbagnaka ti pammatim." Dagus a naawatna ti panagkitana, ket simmurot kenni Jesus iti dalan.

11

1 Ita, iti ipapanda idiay Jerusalem, asidegdan iti Betfage ken Betania, iti Bantay ti Olibo, imbaon ni Jesus ti dua kadagiti adalanna
2 ket kinunana kadakuada, "Mapankayo iti barrio nga adda iti masangoanantayo. Apaman a makastrekkayo, masarakanyonto ti maysa nga urbon nga asno a saan pay a pulos a nasaksakayan. Warwaranyo ket iyegyo daytoy kaniak.
3 No adda mangibaga kadakayo, 'Apay nga ar-aramidenyo daytoy?' ibagayo, 'Kasapulan unay ti Apo daytoy ket ibaonnanto met laeng a dagus daytoy ditoy.'"
4 Pimmanawda ket nasarakanda ti maysa nga urbon nga asno a nakagalut iti ruangan, iti ruar nga asideg iti kalsada, ket winarwaranda daytoy.
5 Ket adda sumagmamano a tattao a nakatakder sadiay a nagkuna kadakuada, "Ania ti ar-aramidenyo ta warwarwaranyo dayta nga urbon nga asno?"
6 Nakisaoda kadakuada a kas imbaga ni Jesus kadakuada, ket pinalubosan ida dagiti tattao a mapan iti papananda.
7 Inyeg dagiti dua nga adalan kenni Jesus ti urbon nga asno ket inkabilda dagiti pagan-anayda iti bukot ti asno iti kasta masakayan ni Jesus daytoy.
8 Adu a tattao ti nangiyaplag kadagiti pagan-anayda iti kalsada, ken nangiyaplag dagiti dadduma kadagiti sanga a pinutedda manipud iti tay-ak.
9 Dagiti immun-una kenkuana ken dagiti simmaruno ket nagpukkaw iti, "Hosanna! Nabendisionan ti umay iti nagan ti Apo.
10 Nabendisionan ti um-umay a pagarian iti amatayo a ni David! Hosanna iti kangatoan!"
11 Simrek ngarud ni Jesus iti Jerusalem ken napan iti ayan ti templo ket inwarasna ti panagkitana iti aglawlaw. Ita, mumalem idin, rimmuar isuna a napan idiay Betania a kaduana dagiti Sangapulo ket Dua.
12 Iti simmaruno nga aldaw, idi pasublidan manipud idiay Betania, mabisin isuna.
13 Ket iti pannakakitana iti nakarabraboy ti bulongna a kayo ti igos nga adda iti adayo, napanna kinita no adda masarakanna a bunga daytoy. Ket idi nakadanon iti ayan ti

kayo nga igos, awan nasarakanna no di laeng bulbulong, ta saan idi a panawen nga agbunga dagiti igos.

14 Nagsao isuna iti daytoy, “Awanton a pulos ti mangan iti bungam.” Ket nangngeg dagiti adalanna daytoy.

15 Dimtengda idiay Jerusalem, ket simrek isuna iti ayan ti templo ket rinugianna a pinaruar dagiti aglaklako ken dagiti aggatgatang idiay templo. Binalittuagna dagiti lamisaan dagiti mangsuksukat iti kuarta ken dagiti pagtugtugawan dagiti aglaklako kadagiti kalapati.

16 Saanna nga impalubos a mangbitbit iti aniaman a mailako ti siasinoman a mapan iti templo.

17 Insurona ida ket kinunana, “Saan kadi a naisurat, 'Maawaganto ti balayko iti balay a pagkararagan nga agpaay kadagiti amin a pagilian?' Ngem inaramidyo a rukib dagiti mannanakaw.”

18 Nangngeg dagiti panguloen a papadi ken dagiti eskriba ti imbagana, ket nangsapulda iti wagas tapno mapapatayda isuna. Ta nagbutengda kenkuana gapu ta amin a tattao nasdaaw iti pannursurona.

19 Ket tunggal dumteng ti rabii pumanawda iti siudad.

20 panpannagnada iti agsapa, nakitada ti kayo nga igos a nagango amin agingga kadagiti ramutna.

21 Nalagip ni Pedro ket kinunana, “Rabbi, kitaem! Nagango ti kayo ti igos nga inlunodmo! ”.

22 Simmungbat ni Jesus kadakuada, “Mamatikayo iti Dios.

23 Pudno daytoy ibagak kadakayo a siasinoman a mangibaga iti daytoy a bantay, 'Maipangatoka koma ket maitapuakka idiay baybay,' ket no saan nga agduadua ti pusona ngem mamati a ti imbagana ket mapasamak, kastanto ti aramiden ti Dios.

24 Ngarud ibagak kadakayo: Amin a banag nga ikararagyo ken dawatenyo, patienyo a naawatyon, ket matagikuayonto daytoy.

25 Inton agtakderkayo ken agkararag, masapul a pakawanenyo ti aniaman a nakabasolan ti siasinoman, tapno ti Amayo nga adda sadi-langit pakawanennanto met dagiti panagsalungasingyo.

26 *

27 Nagsublida manen idiay Jerusalem. Iti panpannagna ni Jesus idiay templo, immasideg kenkuana dagiti panguloen a papadi, dagiti eskriba ken dagiti panglakayen.

---

* **11:26** Dagiti kasasayaatan a nagkakauna a kopya ket naikkat ditoy a bersikulo (kitaen Mt. 6:15). Mk. 11:26 Ngem no saankayo a mamakawan, uray met ni Amayo nga adda sadi-langit ket saanna a pakawanen dagiti basbasolyo.

28 Kinunada kenkuana, “Babaen iti ania a turay nga ar-aramidem dagitoy a banbanag? Ken siasino ti nangted kenka iti turay a mangaramid kadagitoy?”
29 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Agdamagak kadakayo iti maysa a saludsod. Ibagayo kaniak ken ibagak met kadakayo no ania a turay nga ar-aramidek dagitoy a banbanag.
30 Ti panangbautisar ni Juan, aggapu kadi idiay langit wenno kadagiti tattao? Sungbatandak.”
31 Nagtutungtongda ken nagsisinupiatda ket kinunada, “No ibagatayo, 'Naggapu idiay langit' - kunaennanto, 'Apay ngarud a saanyo a pinati isuna?'
32 Ngem no ibagatayo, Naggapu iti tattao'” - nagbutengda kadagiti tattao, ta namatida amin a ni Juan ket maysa a profeta.
33 Ket simmungbatda kenni Jesus ket kinunada, “Saanmi nga ammo.” Ket kinuna ni Jesus kadakuada, “Saanko met ngarud nga ibaga kadakayo no ania a turay nga ar-aramidek dagitoy a banbanag.”

12

1 Ket inrugi ni Jesus a suroan ida babaen kadagiti pangngarig. Kinunana, “Maysa a lalaki ti nagmula iti ubas, inaladanna ti aglawlaw daytoy, ken nangkali iti abut a pangpespesan. Nangipatakder isuna iti torre a pagwanawanan ket impaabangna ti kaubasan kadagiti mangay-aywan iti ubas. Ket pimmanaw isuna a nagdaliasat.
2 Iti umno a tiempo, nangibaon isuna iti adipen kadagiti mangay-aywan iti ubas tapno awatenna manipud kadakuada ti sumagmamano a bunga ti kaubasan.
3 Ngem tinengngelda isuna, kinabilda, ket pinapanawda isuna nga awanan.
4 Nangibaon manen isuna kadakuada iti sabali nga adipen, ket dinangranda ti ulona ken pinabpabainanda isuna.
5 Ngem nangibaon pay isuna iti sabali, ket pinatayda daytoy. Trinatoda dagiti dadduma iti isu met laeng a wagas, kinabkabilda ti dadduma ken pinatayda dagiti dadduma.
6 Adda pay ti maysa a tao nga ibaonna, ti dungdungoenna nga anak a lalaki. Isuna ti maudi nga imbaonna kadakuada. Kinunana, “Raemendanto ti anakko.”
7 Ngem dagiti mangab-abang iti kaubasan kinunada iti maysa ken maysa, “Daytoy ti agtawid. Umaykayo, patayentayo, ket kukuatanyonto ti tawidna.”
8 Tiniliwda isuna, pinatayda, ket imbellengda iti ruar ti kaubasan.

9 No kasta ngarud, anianto ti aramiden ti makinkukua iti
kaubasan? Umayto isuna ket dadaelenna dagiti mangay-
aywan iti ubas ket itednanto ti kaubasan kadagiti dadduma.
10 Saanyo kadi a nabasa daytoy a nasantoan a surat?
'Ti bato a saan a pinagan-ano dagiti agipatpatakder, ket
naaramid a pasuli a bato.
11 Daytoy ket naggapu iti Apo, ken nakaskasdaaw daytoy
iti imatangtayo."
12 Pinanggepda a tiliwen ni Jesus, ngem nagbutengda
kadagiti adu a tattao, ta ammoda a naibagana daytoy a
pangngarig a maibusor kadakuada. Isu nga imbatida isuna
ket pimmanawda.
13 Kalpasanna, nangibaonda kenkuana iti sumagmamano
kadagiti Pariseo ken sumagmamano kadagiti Herodiano,
tapno palab-oganda isuna babaen kadagiti saona.
14 Idi immayda, kinunada kekuana, "Manursuro, am-
momi a saanmo nga ikankano ti kapanunotan ti maysa a
tao, ken saanka a mangipakpakita iti panangidumduma iti
nagbaetan dagiti tattao. Pudno nga isursurom ti wagas ti
Dios. Nainkalintegan kadi ti agbayad iti buis kenni Cesar
wenno saan? Agbayadkami kadi wenno saan?"
15 Ngem ammo ni Jesus ti panaginsisingpetda ket kin-
unana kadakuada, "Apay ta padpadasendak? Iyalaandak
iti denario tapno kitaek daytoy."
16 Nangiyegda iti maysa a denario kenni Jesus. Kinunana
kadakuada, "Siasino iti akinlanga ken akinnagan iti day-
toy?" Kinunada, "Ni Cesar."
17 Kinuna ni Jesus, "Itedyo kenni Cesar dagiti banbanag
a kukua ni Cesar, ken iti Dios, dagiti banbanag a kukua ti
Dios." Nagsiddaawda kenkuana.
18 Kalpasanna, immay kenkuana dagiti Saduceo a man-
gibagbaga nga awan ti panagungar. Nagsaludsodda
kenkuana, a kunada,
19 "Manursuro, insurat ni Moises para kadatayo, 'No ti
kabsat ti lalaki ket natay ken mapanawanna ti asawana,
ngem awan anakda, masapul nga asawaen ti asawa ti
kabsatna ket maaddaanda iti anak para iti kabsatna.'
20 Adda iti pito nga agkakabsat a lallaki; nangasawa ti
inauna ket kalpasanna, natay nga awan nga putotna.
21 Ket inasawa ti maikadua ti babai ket natay nga awan
imputotna. Ket kasta met iti maikatlo.
22 Ket natay dagitoy a pito nga awan imputotda. Iti
kaudian, natay met ti babai.
23 Iti panagungar, inton agungarda manen, siasinonto ti
makin-asawa kenkuana? Ta amin dagiti pito nga agkakab-

sat nagbalin isuna nga asawada.”
24 Kinuna ni Jesus, “Saan kadi a daytoy ti makagapu a
nagbiddutkayo, gapu ta saanyo nga ammo ti Nasantoan a
Sursurat wenno ti pannakabalin ti Dios?
25 Ta inton agungarda manipud iti patay, saanda a mangasawa wenno saanda a maasawa, ngem kaslada kadagiti
anghel idiay langit.
26 Ngem no maipapan kadagiti natay a nagungaren,
saanyo kadi a nabasa ti Libro ni Moises, ti istoria maipapan
iti bassit a kayo, no kasano a nagsao ti Dios kenkuana ket
kinunana, 'Siak ti Dios ni Abraham, ti Dios ni Isaac, ken ti
Dios ni Jacob?'”
27 Saan isuna a Dios dagiti natay, ngem Dios dagiti
sibibiag. Nagbiddutkayo la unay.”
28 Immay ti maysa nga eskriba ket nangngegna ti panagsusuppiatda; nakitana a simmungbat ni Jesus kadakuada a
nasayaat. Dinamagna kenkuana, “Ania a bilin ti kapapatgan iti amin?”
29 Simmungbat ni Jesus, “Ti kapapatgan ket, 'Denggem
Israel, ti Apo a Diostayo, ti Apo ket maymaysa.
30 Masapul nga ayatem ti Apo a Diosmo iti amin a pusom,
iti amin a kararuam, iti amin a panunotmo, ken iti amin a
pigsam.'
31 Ti maikadua a bilin ket daytoy, 'Masapul nga ayatem
ti kaarrubam a kas iti bagim.' Awan ti sabali a bilin a
nangnangruna ngem kadagitoy.”
32 Kinuna ti eskriba, “Nasayaat, Manursuro! Pudno nga
imbagam a ti Dios ket maymaysa, ket awanen ti sabali pay
ngem isuna.
33 Ti panang-ayat kenkuana iti amin a puso ken iti amin
a pannakaawat ken iti amin a pigsa, ken ti panang-ayat
iti kaarruba kas iti bukod a bagi, ket ad-adda a napateg
pay ngem kadagiti amin a sagut a mapuoran ken kadagiti
datdaton.”
34 Idi nakita ni Jesus a nangted isuna iti nasirib a
sungbat, kinunana kenkuana, “Saanka nga adayo manipud
iti pagarian ti Dios.” Kalpasan dayta, awanen ti nakaitured
nga agdamag kenni Jesus iti aniaman a salsaludsod.
35 Ket simmungbat ni Jesus bayat a mangisursuro isuna
idiay templo, kinunana, “Kasano daytoy nga ibagbaga dagiti
eskriba a ti Cristo ket anak ni David?
36 Ni David a mismo ti nagkuna, babaen iti Espiritu Santo,
'Kinuna ti Apo iti Apok, agtugawka iti makannawan nga
imak, agingga a pagbalinek a pagbatayan dagiti sakam
dagiti kabusormo.'

37 Ni David a mismo aw-awaganna iti ‘Apo’ ti Cristo,
kasano ngarud a nagbalin nga anak ni David ti Cristo?”
Siraragsak a dimngeg kenkuana dagiti adu a tattao.
38 Iti panangisursurona, kinuna ni Jesus, “Agannadkayo
kadagiti eskriba, nga agtarigagay a magna a nakakawes iti
atiddug,
39 ken makabkablaawan kadagiti lugar a pagtagilakuan,
ken adda kadagiti kangrunaan a tugaw kadagiti sinagoga,
ken kangrunaan a lugar kadagiti padaya.
40 Alun-unenda met dagiti balay dagiti balo a babbai,
ken agkararagda iti atiddug tapno makita dagiti tattao.
Awatento dagitoy a tattao ti dakdakkel a pannusa.”
41 Ket nagtugaw ni Jesus iti batog ti lakasa a pagip-
ispisukan iti sagut idiay ayan ti templo; palpaliiwenna dagiti
tattao kabayatan nga agitintinnagda iti kuartada iti uneg ti
lakasa. Adu ti nabaknang a tattao ti nangikabil iti dakkel a
gatad ti kuarta.
42 Ket immay ti napanglaw a balo a babai ket nangikabil
iti dua a siping, aggatad iti agarup maysa a sentimo.
43 Ket inummong ni Jesus dagiti adalanna ket kinunana
kadakuada, “Pudno daytoy ibagak kadakayo, daytoy a
napanglaw a balo a babai nangikabil iti ad-adu ngem
kadakuada amin a nangited idiay lakasa a pagipispisukan.
44 Amin dagitoy ket nangited manipud iti kinawadwadda.
Ngem daytoy balo a babai, manipud iti kinapanglawna, ink-
abilna amin a kuarta nga adda kenkuana a pagbiaganna.”

13

1 Kas magmagna ni Jesus nga umadayo manipud iti
templo, kinuna ti maysa kadagiti adalanna kenkuana,
“Manursuro, kitaem dagiti nakakaskasdaaw a bato ken
dagiti pasdek!”
2 Kinunana kenkuana, “ Makitam kadi dagitoy a dadakkel
a pasdek? Awanto ti mabati nga uray maysa a bato a
nakaparabaw iti maysa pay a bato a saan a marebba.”
3 Kabayatan nga agtugtugaw isuna sadiay Bantay iti Olibo,
nga adda iti bangir ti templo, sililimed a nagsaludsod
kenkuana da Pedro, Santiago, Juan ken Andres,
4 “Ibagam kadakami, kaano a mapasamak dagitoy a ban-
banag? Anianto ti pagilasinan no dandanin a mapasamak
amin dagitoy a banbanag?”
5 Inrugi ni Jesus nga imbaga kadakuada, “Agannadkayo
tapno awan ti mangiyaw-awan kadakayo.
6 Adunto ti umay iti naganko ket ibagada a, 'Siak isuna,'
ket adunto ti maiyaw-awanda.

7 Inton mangngegyo iti maipapan kadagiti gubat ken
dagiti sayanggusing iti gubgubat, saankayo a madanagan;
masapul a mapasamak dagitoy a banbanag, ngem ti pa-
nungpalan ket saan pay.
8 Ta aggiginnubatto dagiti pagilian ken aggiginnubatto
met dagiti pagarian. Agginginedto kadagiti adu a lugar, ken
addanto dagiti panagbisin. Dagitoy dagiti pangrugian dagiti
ut-ot iti panagpasngay.
9 Agalibtakkayo. Ipaimadakayonto kadagiti konseho,
ket kabilendakayonto kadagiti sinagoga. Sumangakayonto
kadagiti gobernador ken ar-ari gapu kaniak, kas pam-
maneknek kadakuada.
10 Ngem masapul a maikasaba nga umuna ti ebanghelio
kadagiti amin a pagilian.
11 Inton tiliwendakayo ken ipaimadakayo, saankayo a
madanagan maipanggep iti masapul nga ibagayo. Ta
iti dayta nga oras, ti masapul nga ibagayo ket maitedto
kadakayo; saanto a dakayo ti agsao, ngem ti Espiritu Santo.
12 ipaimanto ti kabsat a lalaki ti kabsatna iti patay, ken
ti ama ket ti anakna. Busurento dagiti annak dagiti na-
gannakda ket dagitoy nga annak ti makagapu a mapapatay
dagiti nagannak.
13 Guraendakayonto iti tunggal maysa gapu iti naganko.
Ngem siasinoman ti makaibtur agingga iti panungpalan,
maisalakanto dayta a tao.
14 makitayo ti kinarurod ti pannakadadael nga agtak-
takder iti saanna koma a pagtakdaren (maawatan koma
ti agbasbasa), kumamang koma dagiti adda idiay Judea
kadagiti banbantay,
15 ti adda iti tuktok ti balay ket saanen koma a bumaba,
wenno mangiruar iti aniaman a banag idiay,
16 ken ti adda iti taltalon ket saanen koma nga agsubli a
mangala iti kagayna.
17 Ngem asi pay dagidiay addaan ti anak ken dagidiay nga
agpaspasuso kadagiti maladaga kadagidiay nga al-aldaw!
18 Ikararagyo a saan koma a mapasamak daytoy iti
panawen ti lammiis.
19 Ta addanto ti kasta unay a panagrigat, nga awan pay ti
kasta a napasamak manipud idi punganay, idi pinarsua ti
Dios ti lubong, agingga ita, awan, wenno iti uray kaanoman.
20 Malaksid a paababaen ti Apo dagiti al-aldaw, awan
ti lasag a maisalakan, ngem para kadagiti napili, kadagiti
pinilina, inyababana ti bilang dagiti al-aldaw.
21 Ket no ibaga ti siasinoman kadakayo, 'Kitaenyo, adda
ditoy ti Cristo!' wenno, 'Kitaenyo, daydiay isuna!' saankayo

a mamati iti daytoy.

22 Ta agparangto dagiti palso a Cristo ken palso a propeta
ket mangipakitadanto kadagiti pagilasinan ken kadagiti
nakakaskasdaaw, tapno mangallilaw, no mabalin, uray
kadagiti napili.

23 Agalibtakkayo! Naibagakon amin dagitoy a banbanag
kadakayo sakbay iti oras."

24 Ngem kalpasan iti kasta unay a panagrigat kadagidiay
nga al-aldaw, sumipngetto ti init, saanto nga aglawag ti
bulan,

25 matnagto dagiti bituen manipud iti tangatang, ket
magunggunto dagiti pannakabalin nga adda iti lang-langit.

26 Ket makitadanto ti Anak ti Tao nga um-umay manipud
kadagiti ul-ulep nga addaan ti naindaklan a pannakabalin
ken dayag.

27 Ket ibaonnanto dagiti angelesna ket ummongennanto
dagiti napilina manipud kadagiti uppat a kita ti angin, ma-
nipud iti pagpatinggaan iti daga agingga iti pagpatinggaan
iti tangatang.

28 Adalenyo ti sursuro manipud iti kayo nga igos. Apaman
a lumukneng ti sanga ken agrusing ti bulongna, ammoyon
a ti panawen iti pudot ket asidegen.

29 Kasta met a no makitayo a mapaspasamaken dagitoy a
banbanag, ammoyo nga asidegen isuna, asidegen kadagiti
ruangan.

30 Pudno daytoy ibagak kadakayo, saan a mapukaw
daytoy kaputotan aginggana nga amin dagitoy a banbanag
ket mapasamak.

31 Mapukawto ti langit ken daga, ngem saanto pulos a
mapukaw dagiti sasaok.

32 Ngem maipapan iti dayta nga aldaw wenno iti dayta
nga oras, awan ti makaammo, uray pay dagiti angheles iti
langit, wenno ti Anak, ngem ti laeng Ama.

33 Agalibtakkayo! Agsiputkayo, gapu ta saanyo nga ammo
no ania nga oras daytoy.

34 Daytoy ket kasla iti maysa a tao a mapan agdaliasat:
panawanna ti balayna ket pagbalinenna a mangimaton iti
balay dagiti adipenna, tunggal maysa iti trabahona. Ken
baonenna ti agbanbantay nga agtalinaed a siririing.

35 Ngarud agsiputkayo! Ta saanyo nga ammo no kaano
nga agawid ti amo iti balay, mabalin nga iti rabii, tengnga
iti rabii, inton agtaraok ti kawitan, wenno iti agsapa.

36 No kellaat nga umay isuna, saanyo nga ipalubos a
masarakannakayo a matmaturog.

37 Aniaman ti ibagbagak kadakayo ket ibagak iti tunggal
maysa: Agsiputkayo!”

14

1 Dua nga aldaw pay manipud ita sakbay ti Fiesta iti
Ilalabas ken ti Fiesta ti Tinapay nga awan Lebadurana.
Panpanunoten dagiti panguloen a padi ken dagiti eskriba
no kasanoda a tiliwen a sililimed ni Jesus ken kalpasanna
papatayenda isuna.
2 Ta ibagbagada, “Saan a kabayatan iti padaya, tapno saan
a rumsua ti gulo kadagiti tattao.”
3 Kabayatan nga adda ni Jesus sadiay Betania iti balay ni
Simon nga agketong, kabayatan nga agsangsanggir isuna iti
lamisaan, maysa a babai ti napan kenkuana nga addaan
ti alabastro a pagikkan ti nangina unay a likido, a puro a
nardo. Inikkatna ti kalub ken imbukbukna iti ulo ni Jesus
ti bangbanglo.
4 Ngem adda dagiti sumagmamano a nakaunget. Nagtu-
tungtungda ket kinunada, “Ania ti makagapu iti daytoy a
pannakasayang?
5 Mabalin koma a nailako daytoy a bangbanglo iti nasur-
surok pay ngem tallo a gasut a denario, ken maited kadagiti
napanglaw.” Ket binabalawda isuna.
6 Ngem kinuna ni Jesus, “Bay-anyo isuna. Apay a
rirriribukenyo isuna? Nakaaramid isuna ti napintas a
banag para kaniak.
7 Kanayon nga adda kadakayo dagiti napanglaw, ket no
agtarigagaykayo makaaramidkayo iti nasayaat kadakuada,
ngem saan a kanayon nga addaak kadakayo.
8 Inaramidna no ania ti kabaelanna: pinulotanna ti bagik
para iti pannakaitabon.
9 Pudno daytoy, ibagak kadakayo, sadinoman a
pakaikasabaan ti ebangelio iti entero a lubong, ti inaramid
daytoy a babai ket maibaga a pakalaglagipanto kenkuana.”
10 Kalpasanna napan kadagiti panguloen a papadi ni
Judas Iscariote, a maysa kadagiti Sangapulo ket Dua tapno
maipaimana ni Jesus kadakuada.
11 Idi nangngeg dagiti panguloen a papadi daytoy,
naragsakanda ken inkarida nga ikkanda isuna ti kuarta.
Rinuggianna iti mangsapul iti gundaway tapno maipaimana
ni Jesus kadakuada.
12 Iti umuna nga aldaw iti Fiesta ti Tinapay nga awan
Lebadurana, iti tiempo a pangidatonda ti urbon a karnero
para iti Fiesta iti Ilalabas, kinuna dagiti adalanna kenkuana,

“Sadino ti kayatmo a mapanmi pangisaganaan tapno makapanganka iti taraon para iti Fiesta iti Ilalabas?”

13 Nangibaon isuna ti dua kadagiti adalanna ket kinunana kadakuada, “Mapankayo iti siudad, ket sabatennakayonto ti maysa a lalaki nga agaw-awit ti sangakaramba a danum. Surotenyo isuna.

14 Iti sumrekanna a balay, sumurotkayo kenkuana iti uneg ket ibagayo iti akinkukua ti dayta a balay, 'Kinuna ti Manursuro, “Sadino ti pangsangaili a siledko a panganakto para iti Fiesta iti Ilalabas a kaduak dagiti adalak? ” ’

15 Ipakitananto kadakayo ti dakkel nga akinngato a siled a napnuan alikamen a nakasaganan. Mangisaganakayo ti para kadatayo idiay.

16 Pimmanaw dagiti adalan ket napanda iti siudad; nasarakanda ti amin a banag a kas imbagana kadakuada, ket insaganada ti taraon para ti Fiesta iti Ilalabas.

17 Idi rabiin, napan isuna ket kaduana dagiti Sangapulo ket dua.

18 Kabayatan nga agsangsanggirda iti lamisaan a mangmangan, kinuna ni Jesus, “Pudno daytoy, ibagak kadakayo, maysa kadakayo a kaduak a mangmangan ita iti mangliputto kaniak.”

19 Nalidayanda amin iti kasta unay ket saggaysa a kinunada kenkuana, “Awan duadua a saan a siak!”

20 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Maysa kadagiti Sangapulo ket dua, daytoy ket ti kaduak a mangisawsawsaw ita iti tinapay iti mallukong.

21 Ta ti Anak ti Tao ket mapanto iti wagas nga ibagbaga iti Nasantoan a Surat maipapan kenkuana. Ngem asi pay dayta a lalaki a babaen kenkuana ket maliputan ti Anak ti Tao! Naim-imbag pay koma para kenkuana no saanen isuna a naipasngay.”

22 Kabayatan a mangmanganda, nangala ni Jesus iti tinapay, benindisionanna daytoy, ken pinisipisina. Intedna daytoy kadakuada ket kinunana, “Alaenyo daytoy. Daytoy ti bagik.”

23 Nangala isuna iti kopa, nagyaman, ken intedna daytoy kadakuada, ket imminumda amin manipud iti daytoy.

24 Kinunana kadakuada, “Daytoy ti darak iti tulag, ti dara a maibukbuk para iti kaaduan.

25 Pudno daytoy ibagak kadakayo, saanakto manen nga uminom iti daytoy a bunga iti ubas, agingga iti dayta nga aldaw nga uminumak iti baro idiay pagarian ti Dios.”

26 Idi nakakantada ti himno, rimuarda ket napanda idiay Bantay ti Olibo.

27 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Umadayokayonto amin
gapu kaniak, ta naisurat, 'Dangrakto ti agpaspastor ket
mawarawaranto dagiti karnero.'
28 Ngem kalpasan a mapagungarak, mapanakto nga
umun-una kadakayo sadiay Galilea.”
29 Kinuna ni Pedro kenkuana, “Uray no umadayo amin,
saanakto nga umadayo.”
30 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Pudno daytoy ibagak
kenka, iti daytoy a rabii, sakbay nga agtaraok ti kawitan
iti mamindua, ilibaknakto iti mamintallo a daras.”
31 Ngem kinuna ni Pedro, “No kasapulan a matayak a
kaduaka, saankanto nga ilibak.” Nagkarida amin ti isu met
laeng.
32 Dimmanonda iti lugar a maaw-awagan iti Getsemani,
ket kinuna ni Jesus kadagiti adalanna, “Agtugawkayo ditoy
kabayatan nga agkararagak.”
33 Inkuyog da Pedro, Santiago ken ni Juan a kaduana
ket nangrugi isuna a madanagan ken mariribukan ti kasta
unay.
34 Kinunana kadakuada, “Ti kararuak ket agladladingit
unay, ket kaslaak matay. Agtalinaedkayo ditoy ken agban-
taykayo.”
35 Napan ni Jesus iti adayo bassit, nagpakleb iti daga ket
nagkararag, a no mabalin koma, ket lumabas daytoy nga
oras kenkuana.
36 Kinunana, “Abba, Ama, amin a banag ket mabalin
kenka. Ikkatem daytoy a kopa manipud kaniak. Ngem saan
a ti pagayatak, ngem ti pagayatam.”
37 Nagsubli isuna ket nasarakanna ida a matmaturog
ket kinunana ken ni Pedro, “Simon, nakaturogkayo kadi?
Saankayo kadi a makabantay iti maysa nga oras?
38 Agalibtak ken agkararagkayo tapno saankayo a ma-
sulisog. Ti espiritu ket pudno a sipapalubos, ngem ti lasag
ket nakapuy.”
39 Immadayo manen isuna ket nagkararag, ken inusarna
ti isu met laeng a sasao.
40 Immay manen isuna ket nasarakanna isuda a mat-
maturog, ta nadagsenen dagiti matada ket saanda nga
ammo no ania ti ibagada kenkuana.
41 Immay isuna iti maikatlo a daras ket kinunana
kadakuada, “Matmaturogkayo pay laeng kadi ken agin-
inana? Uston! Dimtengen ti tiyempo. Kitaenyo! Ti Anak
ti Tao ket malipliputan kadagiti ima dagiti managbasol.
42 Bumangonkayo, mapantayon. Kitaenyo, asidegen ti
mangliput kaniak.”

43 Kabayatan nga agsasao pay laeng isuna simmangpet ni
Judas, maysa kadagiti Sangapulo ket dua, a kaduana dagiti
nakaad-adu a tattao nga addaan iti kampilan ken pang-or,
manipud kadagiti panguloen a papadi, kadagiti eskriba ken
kadagiti panglakayen.
44 Ita nangted ti mangliliputna kadakuada iti pagilasinan,
a kinunana, "Siasinoman ti agkak, isuna daydiay. Tiliwenyo
isuna ken ipanawyo nga adda bantayna."
45 Idi simmangpet ni Judas, dagus a napan isuna ken ni
Jesus ket kinunana, "Rabbi!"
46 Ket inagkanna isuna. Kalpasanna ineggemanda isuna,
ket tiniliwda isuna.
47 Ngem maysa kadakuada a nakatakder ti nangasut ti
kampilanna ket tinagbatna ti adipen iti kangatoan a padi
ket napingasanna ti lapayag ti adipen.
48 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Immaykayo kadi a kas
maibusor iti agtatakaw ta addaankayo kadagiti kampilan
ken pang-or a mangtiliw kaniak?
49 Inaldaw idi nga addaak kadakayo ken agisursuroak
idiay templo, saandak a tiniliw. Ngem naaramid daytoy
tapno matungpal koma ti Nasantoan a Surat."
50 Ket amin a kadua ni Jesus ket imbatida isuna ken
naglibasda.
51 Sinurot isuna ti maysa nga agtutubo a lalaki, a
nakakawes laeng iti lupot a lino a naibalkot kenkuana;
tiniliwda isuna ngem
52 nabatina ti lupot a lino sadiay ken nagtaray manipud
kadakuada a lamulamo.
53 Inturongda ni Jesus iti kangatoan a padi. Nagummong
sadiay a kaduana dagiti amin a panguloen a padi, dagiti
panglakayen, ken dagiti eskriba.
54 Ita sinurot ni Pedro isuna manipud iti saan unay
nga adayo, aginggana iti paraangan iti kangatoan a padi.
Nakitugaw isuna kadagiti guardia, nga adda iti asideg iti
apuy tapno aginudoda.
55 Ita agsapsapul dagiti panguloen a papadi ken ti
sibubukel a Konseho iti pammaneknek a maibusor ken ni Je-
sus tapno mapapatayda isuna. Ngem awan ti nasarankada.
56 Ta adu dagiti nangyeg iti palso a pammaneknek
maibusor kenkuana, ngem uray pay ti pammaneknekda ket
saan a nagsusurot.
57 Adda sumagmamano a nagtakder ken nangyeg iti palso
a pammaneknek a maibusor kenkuana; kinunada,
58 "Nangngegmi a kinunana, "Dadaelekto daytoy a templo
a naaramid babaen kadagiti ima, ket iti maika-tallo nga

aldaw mangipatakderak iti sabali a saan a naaramid babaen kadagiti ima.'"
59 Ngem uray pay dagiti pammaneknekda ket saan a nagsusurot.
60 Nagtakder kadakuada ti kangatoan a padi ket nagsaludsod ken ni Jesus, "Awan kadi ti sungbatmo? Ania daytoy nga ibagbaga dagitoy a lallaki a maibusor kenka?"
61 Ngem naulimek isuna ken awan ti insungbatna. Nagsaludsod manen ti kangatoan a padi kenkuana ket kinunana, "Sika kadi ti Cristo, ti anak ti Nabendisionan?"
62 Kinuna ni Jesus, "Siak. Ket makitamto ti Anak ti Tao inton agtugaw isuna iti makannawan nga ima iti pannakabalin ken umay kadagiti ul-ulep iti langit."
63 Rinay-ab ti kangatoan a padi ti pagan-anayna ket kinunana, "Kasapulantayo pay kadi ti saksi?
64 Nangngeganyo ti tabbaaw. Ania iti pangngeddengyo?" Ket inukomda amin isuna a kas maysa a maikari iti patay.
65 Adda sumagmamano a nangrugi a mangtupra kenkuana ken mangabbong iti rupana ken mangdanog kenkuana ket kinunada kenkuana, "Agipadtoka!" Innala dagiti opisial isuna ket kinabilda isuna.
66 Kabayatan nga adda ni Pedro iti baba idiay paraangan, napan kenkuana ti maysa kadagiti adipen a babai iti kangatoan a padi.
67 Nakitana ni Pedro kabayatan nga agtaktakder isuna idiay abay iti apuy tapno aginudo, ket miningminganna isuna. Ket kinunana, "Kinadkaduam met ti Nasareno a Jesus."
68 Ngem inlibakna daytoy, a kinunana, "Saanko nga ammo wenno maawatan ta ibagbagam." Ket rimmuar isuna iti paraangan. *
69 Ngem nakita isuna iti adipen a babai nga adda idiay ket rinuggianna manen nga ibaga kadagiti agtaktakder sadiay, "Daytoy a tao ket maysa kadakuada!"
70 Ngem inlibakna manen daytoy. Kalpasan iti bassit a kanito, ibagbaga dagidiay agtaktakder sadiay ken ni Pedro, "Pudno a maysaka kadakuada, ta maysaka met a taga-Galilea."
71 Ngem inruginna nga ilunod ti bagina ken nagsapata, "Saanko nga am-ammo daytoy a tao nga ibagbagayo."
72 Ket nagtaraok ti kawitan iti maikadua a daras. Ket nalagip ni Pedro dagiti imbaga ni Jesus kenkuana: "Sakbay nga agtaraok ti kawitan iti mamindua, ilibaknakto iti mamintallo a daras." Ket naglusdoy ken nagsangit isuna.

* **14:68** Dagiti dadduma a sursurat inayonda, "Ket nagtaraok ti kawitan," ngem dagiti kasasayataan a sursurat awan dagitoy.

15

1 Idi bumigaten, nagsasarak dagiti panguloen a papadi
agraman dagiti panglakayen, dagiti eskriba, ken ti entero
a Sanhedrin. Kalpasanna, ginalutanda ni Jesus ket im-
panawda. Impaimada isuna kenni Pilato.
2 Sinaludsod ni Pilato kenkuana, “Sika kadi ti Ari dagiti
Judio?” Insungbatna kenkuana, “Nakunamon.”
3 Agibagbaga dagiti panguloen a papadi iti adu a
pammabasol a maibusor kenni Jesus.
4 Sinaludsod manen ni Pilato kenkuana, “Awan kadi ti
maisungbatmo? Kitaem ti kaadu dagiti pammabasol nga
ipabpabasolda kenka!
5 Ngem saan a simmungbat ni Jesus kenkuana, ket dayta
ti nagsiddaawanna.
6 Ita, iti tiempo ti fiesta, masansan a mangwayawaya ni
Pilato iti maysa a balud, maysa a balud a kiniddawda.
7 Kadagiti rebelde nga adda iti pagbaludan, kadua dagiti
mammapatay a nakipaset iti panagrebelde ti maysa a lalaki
a managan Barrabas.
8 Immay kenni Pilato dagiti adu a tattao ket inrugida a
dawaten kenkuana nga aramidenna para kadakuada ti kas
iti inaramidna iti napalabas.
9 Simmungbat ni Pilato kadakuada a kinunana, “Kayatyo
kadi a wayawayaak kadakayo ti Ari dagiti Judio?”
10 Ta ammona a gapu iti apal nga impaima dagiti pangu-
loen a papadi ni Jesus kenkuana.
11 Ngem sinugsogan dagiti panguloen a papadi dagiti
adu a tattao tapno ipukkawda a ni Barrabas ketdi ti
mawayawayaan.
12 Simmungbat manen ni Pilato kadakuada a kinunana,
“Ania ngarud ti aramidek iti Ari dagiti Judio?”
13 Impukkawda manen, “Ilansam isuna iti krus!”
14 Kinuna ni Pilato kadakuada, “Ania ti biddut a
naaramidna?” Ngem inyad-addada pay nga impukkaw,
“Ilansam isuna iti krus.”
15 Kayat ni Pilato a penneken dagiti adu a tattao, isu
a winayawayaanna ni Barrabas kadakuada. Sinaplitna ni
Jesus sana inyawat tapno mailansa iti krus.
16 Inturong dagiti soldado isuna idiay uneg ti paraangan
(nga ayan ti kuartel), ken inayabanda nga agtitipon ti
sibubukel a bunggoy dagiti soldado.
17 Kinagayanda ni Jesus iti kawes a lila, ken nangsal-
lapidda iti balangat a sisiitan ket imbalangatda kenkuana.
18 Rinugianda a sinaludoan isuna ket kinunada, “Agbi-
agka, Ari dagiti Judio!”

19 Pinang-urda ti ulona iti runo ken tinupraanda isuna.
Imparintumengda dagiti tumengda iti sangoananna kas
panangpadayaw.
20 Idi pinagang-angawanda isuna, inikkatda kenkuana ti
lila a kawes ket inkawesda kenkuana ti bukodna a kawes,
sada-inruar isuna tapno ilansada iti krus.
21 Pinilitda nga agserbi ti maysa a lumabas, immay a
naggapu iti away, maysa a lalaki a managan Simon ti
Cirene (ti ama ni Alejandro ken ni Rufo); pinilitda isuna
a mangbaklay iti krus ni Jesus.
22 Impan dagiti soldado ni Jesus iti lugar a maawagan
Golgota (a ti kayatna a sawen no maipatarus, Lugar dagiti
Banga-banga).
23 Nangidiayada kenkuana iti arak a nalaukan iti mira,
ngem saanna nga ininum.
24 Inlansada isuna iti krus ket biningaybingayda dagiti
kawesna babaen iti panagbibinnunotda tapno maammoan
no ania a piraso ti alaen ti tunggal soldado.
25 Maikatlo nga oras idi inlansada isuna iti krus.
26 Insuratda iti pagilasinan ti impabasolda kenkuana, "TI
ARI DAGITI JUDIO."
27 Kaduana a nailansa dagiti dua nga agtatakaw, maysa iti
kannawanna ken maysa iti kannigidna.
28 *
29 Inuyaw dagiti aglabas isuna, agwingwingiwingda ket
ibagbagada, "Aha! Sika a mangdadael iti templo ken
mangbangon met laeng iti maikatlo nga aldaw,
30 isalakanmo ta bagim ket bumabaka manipud iti krus!"
31 Iti isu met laeng a wagas, pinagang-angawan isuna
dagiti panguloen a papadi, kasta met dagiti eskriba, a
kinunada, "Insalakanna dagiti dadduma, ngem saanna a
maisalakan ti bagina.
32 Bumaba koma ngarud ti Cristo, ti Ari ti israel, manipud
iti krus, tapno makitatayo ket mamatitayo." Ken linalais
met isuna dagiti kaduana a nailansa iti krus.
33 Iti maikainnem nga oras, immay ti sipnget iti entero a
daga aginggana iti maikasiam nga oras.
34 Iti maikasiam nga oras nagpukkaw ni Jesus iti napigsa,
"Eloi, Eloi, lama sabaktani?" a kayatna a sawen, Diosko,
Diosko, apay a binaybay-annak?"
35 Nangngeg daytoy dagiti dadduma nga agtaktakder iti
asideg ket kinunada, "Kitaenyo, ay-ayabanna ni Elias."

* **15:28** Dagiti kasasayaatan a nagkauna a kopya ket naikkat ti bersikulo 28 (kitaen ti Lukas 22:3), bersikulo 28, Ket natungpal ti Nasantoan a Surat a kunana, 'Naibilang isuna kadagiti awanan linteg.'

36 Adda nagtaray, nangikabil iti naalsem nga arak iti espongha, inkabilna iti sarukod a runo, ket itedna kenkuana tapno uminom. Kinuna ti lalaki, “Kitaentayo man no umay ni Elias a mangibaba kenkuana.”
37 Ket nagpukkaw ni Jesus iti napigsa a timek ket natay.
38 Napigis iti dua manipud iti ngato agingga iti baba ti kurtina iti templo.
39 Ket idi nakita ti senturion a nakatakder ken nakasango kenni Jesus a natayen isuna iti kastoy a wagas, kinunana, “Pudno a daytoy a tao ti Anak ti Dios.”
40 Adda met dagiti babbai a kumitkita manipud iti adayo. Karaman kadakuada da Maria a Magdalena, Maria (ti ina da Jose ken ni Santiago nga ub-ubing), ken ni Salome.
41 Idi adda isuna idiay Galilea, simmursurotda ken nagserserbida kenkuana. Adu met dagiti dadduma a babbai a kimmuyog kenkuana a simmang-at idiay Jerusalem.
42 Idi rumabiin, gapu ta aldaw daytoy ti Panagsagana, dayta ket, ti aldaw sakbay ti Aldaw a Panaginana,
43 napan ni Jose a taga Arimatea sadiay. Maysa isuna a mararaem a kameng ti Sanhedrin, a mangur-uray iti pagarian ti Dios. Situtured a napan kenni Pilato ket dinawatna ti bagi ni Jesus.
44 Nasdaaw ni Pilato ta natayen ni Jesus; inayabanna ti senturion ket dinamagna kenkuana no natayen ni Jesus.
45 Idi naammoanna iti senturion a natayen ni Jesus, impalubosna nga alaen ni Jose ti bagina.
46 Gimmatang ni Jose iti lino a lupot. Imbabana isuna manipud iti krus, binungonna iti lino a lupot, ken inkabilna iti tanem a nakungkongan a dakkel a bato. Kalpasanna, nangitulidda iti bato a serra ti ruangan ti tanem.
47 Nakita da Maria a Magdalena ken ni Maria nga ina ni Jose ti lugar a nakaitaneman ni Jesus.

16

1 Idi nalpasen ti Aldaw a Panaginana, gimmatang da Maria a Magdalena, Maria nga ina ni Santiago, ken ni Salome, iti naayamuom a bangbanglo, tapno umayda ket sapsapoanda ti bagi ni Jesus.
2 Iti umuna nga aldaw ti lawas, idi simmingising ti init, nasapada a napan iti tanem.
3 Kunkunada iti maysa ken maysa, “Siasinonto ti mangitulid iti bato para kadatayo manipud iti ruangan ti tanem?”
4 Idi timmangadda, nakitada nga addan ti nangitulid iti nakadakdakkel a bato.

5 Simrekda iti tanem ket nakakitada iti agtutubo a lalaki
a nakakawes iti puraw, nga agtugtugaw iti makannawan a
sikigan, ket nagsiddaawda.
6 Kinunana kadakuada, "Saankayo nga agbuteng. Bir-
birukenyo ni Jesus, ti Nazareno, a nailansa iti krus. Na-
gungar isuna! Awan isuna ditoy. Kitaenyo ti lugar a
nangipaiddaanda kenkuana.
7 Ngem mapankayo, ibagayo kadagiti adalanna ken ni
Pedro a mapan isuna nga umun-una kadakayo idiay Galilea.
Sadiay, makitayonto isuna, kas iti imbagana kadakayo."
8 Rimmuarda ket nagtarayda manipud iti tanem; agpig-
pigergerda ken masmasdaawda. Awan ti imbagada iti
siasinoman gapu ta mabutengda unay.
9 * nasapa iti umuna nga aldaw ti lawas, kalpasan a
nagungar isuna, immuna a nagparang isuna kenni Maria
a Magdalena a nangpaksiatanna idi iti pito a demonio.
10 Napanna imbaga kadagiti kakadua ni Jesus idi, kabay-
atan nga agdungdung-aw ken agsangsangitda.
11 Nangngegda a sibibiag isuna ket nakitana isuna, ngem
saanda a namati.
12 † Kalpasan dagitoy a banbanag, nagparang isuna iti
sabali a langa iti dua kadakuada, kabayatan a magmagnada
a mapan iti away.
13 Napanda ket imbagada kadagiti dadduma nga adalan,
ngem saanda a namati kadakuada.
14 ‡ Iti saan a nabayag, nagparang ni Jesus kadagiti
sangapulo ket maysa bayat ti panagsanggirda iti lamisaan,
ket binabalawna ida iti saanda a panamati ken kinatangken
ti pusoda, gapu ta saanda a pinati dagiti nakakita kenkuana
kalpasan ti panagungarna manipud kadagiti natay.
15 Kinunana kadakuada, "Mapankayo iti entero a lubong,
ket ikasabayo ti ebanghelio iti amin a parsua.
16 Ti mamati ken mabautisaran ket maisalakanto, ket ti
saan a mamati ket madusanto.
17 § Kumuyogto dagitoy a pagilasinan kadagiti mamati. Iti
naganko, mangpaksiatdanto kadagiti demonio. Agsaodanto
kadagiti pagsasao a baro kadakuada.
18 Siiima a pidutendanto dagiti uleg, ket no makainumda
iti aniaman a makapatay, saandanto a madangran. Ipatay-
danto dagiti imada kadagiti masakit, ket umimbagto dagi-
toy."

---

* **16:9** Dagiti kasayaatan a nagkauna a kopya ket naikkat ti Marcos 16:9-20
† **16:12** Dagiti kasayaatan a nagkauna a kopya ket naikkat ti Marcos 16:9-20.
‡ **16:14** Dagiti kasayaatan a nagkauna a kopya ket naikkat ti Marcos 16:9-20.
§ **16:17** Dagiti kasayaatan a nagkauna a kopya ket naikkat ti Marcos 16:9-20.

19 * Kalpasan a nagsao ti Apo kadakuada, naipangato sadi
langit ket nagtugaw iti makannawan ti Dios.
20 Pimmanaw dagiti adalan ket nangasabada iti sadi-
noman, kabayatan a nakipagtrabaho ti Apo kadakuada
ket pinatalgedna ti sao babaen kadagiti nakaskasdaaw a
pagilasinan a simmaruno.

* **16:19** Dagiti kasayaatan a nagkauna a kopya ket naikkat ti Marcos 16:9-20.

Lucas

1 Adu nga tattao ti nangpadas a mangisurat kadagiti
istorya maipapan kadagiti banbanag nga naipatungpal
kadatayo.
2 Dagiti nakasaksi manipud idi damo ken nagbalin nga
ad-adipen ti sao, ket inpakaammoda kadatayo.
3 Ngarud, nakitak nga nasayaatsa met kaniak, kalpasan
nga inad-adalko nga naimbag manipud idi rugrugina, nga
ilanadko a para kenka nga naurnos, patpatgek unay a
Teopilo.
4 Kayatko nga mammoam ti kinasigurado dagiti banbanag
nga naisuro kenka.
5 Idi panawen ni Herodes, ari iti Judea, adda maysa nga
padi a managan Zacarias, manipud iti bunggoy ni Abias. Ti
asawana ket manipud kadagiti annak nga babbai ni Aaron,
ket ti naganna ket Elisabet.
6 Dagitoy nga dua ket nalinteg iti sangoanan ti Dios,
magmagnada iti amin nga bilbilin ken ordinansa iti Apo nga
awan pakababalawanda.
7 Ngem awan nga pulos ti anakda, gapu ta ni Elisabet ket
baog, ken agpadpadada nga nataengan unayen.
8 Maysa nga aldaw idi madama nga ar-aramiden ni
Zacarias iti pagrebbenganna iti Dios a kas padi a naituding
iti bunggoyda,
9 sinurot dagiti papadi iti gagangay nga ar-aramidenda,
ket napili ngarud isuna babaen iti panagbibinnunotda
tapno sumrek iti templo ti Apo a mangpuor ti insenso.
10 Dagiti amin nga tattao a naummong ket agkarkararag
iti ruar idi tiempo nga mapuoran ti insenso.
11 Nagparang iti maysa nga anghel iti Dios kenkuana,
sitatakder iti makanawan nga paset iti altar ti insenso.
12 Nariribukan ni Zacarias iti pannakakitana iti anghel,
ket nakaru ti butengna.
13 Ngem kinuna ti anghel kenkuana, “dika nga agbuteng
Zacarias gapu ta nadenggeg ti kararagmo.” Ti asawam
a ni Elisabet, ipasyangannakanto iti maysa a lalaki, ken
panaganamto isuna iti Juan.
14 Kastanto unay iti rag-om ken ragsakmo gapu kenkuana,
ken adu a tao iti maragsakan iti pannaka-ipasngayna.
15 Ta agbalin nga natan-ok isuna iti imatang ti Apo,
ket dinto uminom iti arak wenno aniaman nga inumen a

naingel. Mapnonto isuna iti Espiritu Santo, uray kabayatan
ti kaaddana iti aanakan ti inana.
16 Isuna ti mangpasubli kadagiti adu nga annak a lallaki
iti Israel, iti Apo a Diosda.
17 Umunanto nga mapan ngem isuna babaen iti espiritu
ken pannakabalin ni Elias. Iturongnanto dagiti puspuso
dagiti am-amma kadagiti annakda, ken mangipapagna
kadagiti nasusukir nga maibatay iti kinasirib dagiti nalilin-
teg. Aramidenna daytoy tapno pagbalinenna a nakasagana
dagiti tattao nga sisasagana para iti Apo.
18 Kinuna ni Zacarias iti anghel, "Kasano nga maammoak
nga daytoy ket mapasamak? Ta lakayakun, ken ti asawak
ket baketen."
19 Simmungbat ti anghel kenkuana, "Siak ni Gabriel. Ag-
taktakderak iti presensia ti Dios, ken naibaunak a makisao
kenka ken mangted kenka iti daytoy nga naimbag a damag.
20 Kitaem, agulimekkanto ken dikanto nga makasao
agingga iti aldaw nga dagitoy a banbanag ket mapasamak,
agsipud ta dika namati iti sasaok, nga maipatungpalto iti
umno nga tiempo."
21 Kabayatanna, agur-uray dagiti tattao ken ni Zacarias
ket panpanunotenda nu apay nga nabayag unay isuna idiay
templo.
22 Idi rimmuar isuna, saanen nga makasarita kadakuada,
ket naamirisda nga nakaimatang isuna iti sirmata idiay
templo. Nagsinsinyas isuna kadakuada, ngem nagtalinaed
nga saan nga makasao.
23 Idi natungpalen ti tiempo nga panagserbina, nagsubli
isuna idiay balayna.
24 Kalpasan dagitoy nga al-aldaw, nagsikog ti asawana a
ni Elisabet. Naglimmeng isuna iti lima nga bulan, a kunana,
25 "Daytoy ti inaramid ti Apo para kaniak. Tinarabaynak,
tapno ikkatenna iti pannaikaibabainko kadagiti tattao."
26 Ita, iti maika-innem a bulan iti panagsikog ni Elisabet, ti
anghel a ni Gabriel ket inbaon iti Apo iti maysa nga siudad
idiay Galilea, a managan Nazaret,
27 iti maysa a birhen a naitulag iti lalaki a managan Jose.
Isuna ket kaputotan ni David, ken iti nagan ti birhen ket
Maria.
28 Immay ti anghel kenkuana, ken kinunana, "Kablaaw,
kenka a kagagasatan! Ti Dios adda kenka!"
29 Ngem kasta unay a nariribukan isuna gapu iti sasao iti
anghel, ket pinannunotna no ania a kita iti kablaaw daytoy.
30 Kinuna ti anghel kenkuana, "Dika nga agbuteng, Maria,
ta naay-ayo kenka iti Dios.

31 Kitaem, agsikogkanto ket agipasngayka iti maysa a
lalaki, ken awagam isuna ti Hesus.
32 Agbalinto nga naindaklan isuna, ken maawaganto iti
Anak ti Kangatoan. Itedto ni Apo Dios kenkuana iti trono ni
tatangna a David.
33 Agnanayonto nga agturay kadagiti kaputotan ni Jacob,
ken awanto ti pagpatinggaan ti pagarianna."
34 Ket kinuna ni Maria iti anghel, "Kasano nga ma-
pasamak daytoy, idinto a maysaak nga birhen?"
35 Insungbat ti anghel kenkuana, "Umayto kenka ti
Espiritu Santo ken salinongannakanto ti pannakabalin iti
Kangatoan. Ngarud, ti nasantoan nga maipasngayto ket
maawaganto nga Anak ti Dios.
36 Kitaem, ti kabagiam a ni Elisabet ket nagsikog met
iti maysa a lalaki iti kinabaketna; isuna ket adda iti
maikainnem nga bulan ti panagsikogna, nupay isuna ket
naawagan a baog.
37 Agsipud ta awan iti saan a kabaelan ti Dios!"
38 Kinuna ni Maria, "Pudno, siak ti adipen ti Apo.
Mapasamak ngarud kaniak a kas iti saom " Ket pinanawan
isuna ti anghel.
39 Ita, kadagidi nga al-aldaw, timmakder ni Maria ken
nagapura nga napan idiay turturod nga paset ti siudad iti
Judea, ket idiay,
40 napan iti balay ni Zacarias ket kinablaawanna ni
Elisabet.
41 Idi nangngeg ni Elisabet ti kablaaw ni Maria, limmagto
ti ubbing iti tianna; ket ni Elisabet, napno ti Espiritu Santo.
42 Inngatona ti timekna nga adda papukkawna, ket
kinunana, "Sika ti nabendisionan kadagiti babbai, ken
nabendisionan iti bunga ti aanakam.
43 Kasano nga iti ina ti Apok ket umay kaniak?
44 Ta idi nangngegko ti kablaawmo, ti ubing iti aanakak
ket limmagto gapu iti ragsakna.
45 Isuna nga namati ket nabendisionan, agsipud ta dagiti
banbanag nga naibaga kenkuana manipud iti Apo ket
mautngpalto."
46 Kinuna ni Maria, "Itagtag-ay iti kararwak ti Apo,
47 ken agragrag-o ti espirituk iti Dios nga Mangisalakanko.
48 Agsipud ta inikanna iti pateg ti nababa a kasasaad
iti adipenna. Manipud ita awagandak dagiti amin nga
henerasion a nabendisioanan,
49 Agsipud ta iti Mannakabalin ket nagaramid iti
nakakaskasdaaw a banbanag kaniak; Ken ti naganna ket
nasantoan.

50 Iti asina ket para kadagiti amin nga henerasion ti tattao
nga agbuteng kenkuana.
51 Nangaramid isuna kadagiti agkakabileg nga banbanag
babaen iti imana; inwarawarana dagiti natangsit iti pusoda.
52 Ingguyodna nga pababa dagiti mangiturturay manipud
kadagiti tronoda, ken intag-ayna dagiti nabababa nga tattao.
53 Inikkanna iti naimbag nga banbanag dagiti mabisin
nga tattao, ken pinapanawna dagiti babaknang a tattao nga
awanan iti uray aniaman a banag.
54 Tinulunganna iti Israel nga adipenna, tapno kaasianna
55 ni Abraham ken dagiti kaputotanna iti agnanayon, a
kas inkarina kadagiti kapuonantayo nga aramidenna.
56 Nakipagnaed ni Maria ken ni Elisabet iti agarup tallo
nga bulan, sa nagawid iti balayna.
57 Ita, idi dimteng iti tiempo nga panangipasngay ni
Elisabet iti anakna, nagpasngay isuna iti anak a lalaki.
58 Nangngegan dagiti karrubana ken kakabagianna nga
iti Dios ket naasi unay kenkuana, ket nakipagragsakda
kenkuana.
59 Ket iti maikawalo nga aldaw kalpasan dayta, immayda
nga mangkugit iti maladaga; ken awaganda koma isuna iti
Zacarias, nga isurotda iti nagan ni tatangna.
60 Ngem simmungbat ni inangna a kinunana, “Saan, ngem
ketdi maawagan isuna iti Juan.”
61 Kinunada kenkuana, “Awan kadagiti kakabagiam iti
naawagan iti kastoy a nagan.”
62 Sininyasanda ti amana tapno ammoenda no ania ti
kayatna nga iyawagda iti ubing.
63 Isu nga dimmawat iti pagsuratan ken insuratna ditoy,
“Ti naganna ket Juan.” Aminda ket nasdaaw unay.
64 Dagdagus nga nalukatan iti ngiwatna ken naway-
awayaan ti dilana, ken nangrugi nga nagsao, nga agday-
dayaw iti Dios.
65 Ket buteng iti immay kadagiti amin nga agnanaed iti
aglawlawda ken amin nga napasamak ket pagsasaritaan
dagiti tattao iti amin nga lugar iti turturod nga pagilian ti
Judea.
66 Amin dagiti nakangngeg iti daytoy ket pinanpanunotda
ti maipanggep iti napasamak ken kinunada, “Ita ngarud,
anianto ngata iti pagbalinan daytoy nga ubing? Ta
naamirisda nga ti ima iti Apo ket adda kenkuana.
67 Ti amana nga ni Zacarias ket napno iti Espiritu Santo,
ket insaona daytoy nga padto,
68 “Madaydayaw ti Apo, nga Dios ti Israel, gapu ta
immay isuna kadatayo ken nagaramid iti wagas tapno

wayawayaanna dagiti tattaona.”
69 Nangisabet isuna para kadatayo iti mannakabalin nga
Mannangisalakan manipud iti kaputotan ti adipenna a ni
David,
70 a kas inbaga ti Dios babaen kadagiti nasantoan a
propetana idi.
71 Inkarina nga isabetna ti pannakaisalakantayo manipud
kadagiti kabusortayo, ken manipud iti ima dagiti amin nga
gumurgura kadatayo.
72 Inaramidna daytoy tapno ipakitana ti asina kadagiti
kapuonantayo, ken tapno lagipenna iti nasantoan nga
tulagna.
73 Dayta a tulag ket isu ti sapata nga inbagana ken ni
Abraham nga kapuonantayo.
74 Nangaramid isuna iti sapata tapno waya-wayaannatayo
manipud iti ima dagiti kabusortayo ken ikkannatayo iti pan-
nakabael nga agserbi kenkuana nga awan ti panagbuteng,
75 ken iti kinasanto ken kinalinteg iti sangwananna iti
amin nga aldawtayo.
76 Ken sika, anakko, ket maawaganto nga propeta ti
Kangatoan, gapu ta unaam ti Apo tapno isaganam dagiti
tattao para iti iyaayna,
77 ken tapno tulungam dagiti tattao nga mangammo
no kasanoda nga maisalakan babaen iti pannakapakawan
dagiti basbasolda.
78 Pakawanennatayo iti Diostayo gapu iti nalukneng nga
asina. Babaen iti daytoy nga asi, ti Mannangisalakan, nga
maiyarig iti singising ti init iti agsapa, ket umay manipud
langit nga tumulong kadatayo.
79 Lawaganna dagiti tattao nga agtugtugaw iti kinasipnget
ken iti aniniwan ti patay; idalanna dagiti saksakatayo iti
dalan ti kapia.”
80 Dimmakkel ngarud ti ubing, ken nagbalin nga napigsa
iti espiritu. Nagnaed isuna kadagiti let-ang a luglugar
agginga a nangrugi nga nagparang a nalatak kadagiti tattao
iti Israel.

2

1 Itatta, kadagidi nga al-aldaw, immay ti kanito nga ni
Cesar Agusto ket nangipaulog iti linteg a mangibilbilin a
masapul nga mailista amin nga tattao nga agbibiag iti
lubong ti Roma.
2 Daytoy ti kaunaan a panagpalista nga naaramid kabay-
atan a ni Kerinio ti gobernador idiay Syria.
3 Isu nga tunggal maysa ket napan iti bukodna nga ili
tapno agpalista para iti dayta nga panagpalista.

4 Uray ni Jose ket pimmanaw manipud siudad ti Nazaret
idiay Galilea ket nagdalyasat a napan iti ili nga Betlehem a
sakop ti Judea, a mabigbig nga siudad ni David, agsipud ta
isuna ket kaputotan nga nagtaud iti pamilia ni David.
5 Napan isuna idiay tapno agpalista a kadwana ni Maria,
a naitulag nga asawaenna ken agur-uray iti panaganakna.
6 Itatta immay ti kanito nga kabayatan nga addada idiay,
dimteng ti tiempo tapno ipasngayna ti anakna.
7 Inpasngayna ti maysa a lalaki, ti inauna nga anakna,
ket binalkotna a nasayaat itia akikid ng lupot. Sana inkabil
iti kulluong, gapu ta awan ti kuarto a para kadakuada iti
pagdagdagusan dagiti bisita.
8 Iti dayta met laeng a rehion, adda dagiti agpaspastor nga
agnanaed iti away ken banbantayanda dagiti aguurnong a
karneroda iti rabii.
9 Pagammoan, nagparang kadakuada iti anghel ti Apo,
ken ti dayag ti Apo ket linawaganna ti aglawlawda, ket
napalalo ti butengda.
10 Ket kinuna ti anghel kadakuada, "Saan kayo nga
agbuteng, agsipud ta dandanin nga ibagak kadakayo ti
naimbag a damag a mangiyeg iti dakkel nga ragsak kadagiti
amin a tattao.
11 Ita adda mangisalakan nga naipasngay para kadakayo
iti siudad ni David! Isuna ni Kristo nga Apo!
12 Daytoy ti pagilasinan a maited kadakayo, masarakany-
onto ti maysa a maladaga a nabalkot iti akikid a lupot nga
nakaidda iti kulluong."
13 Pagammoan, adda naitipon iti anghel nga adu a bilang
ti nainlangitan a soldado nga agdaydayaw iti Dios, a
kunkunada,
14 "Gloria iti Dios nga adda iti kangatoan, ken maadda
koma ti kapia ditoy daga kadagiti tattao nga pakaay-
aywanna."
15 Apaman a nakapanawen dagiti anghel manipud
kadakuada a napandan idiay langit, kinuna dagiti ag-
paspastor iti tunggal maysa, "Intayo itan idiay Betlehem,
ken intayo kitaen daytoy a banag nga napasamak, nga
impakaammo ti Apo kadatayo."
16 Nagdardarasda a napan idiay ket nasarakanda ni Maria
ken ni Jose, ken nakitada ti maladaga nga nakaidda iti
kulluong.
17 Kalpasan nga nakitada daytoy, impakaammoda kadagiti
tattao no ania ti naibaga kadakuada maipapan iti daytoy
nga ubing.
18 Ket nagsiddaaw amin a nakangngeg iti imbaga dagiti
agpaspastor kadakuada.

19 Ngem pinanpanunot ni Maria ti maipapan kadagiti
amin nga banbanag a nangngeganna, ket sinalimetmetanna
dagitoy iti pusona.
20 Nagsubli dagiti agpaspastor nga intantan-ok ken in-
daydayawda ti Dios gapu kadagiti amin a nangngegan ken
nakitada, a kas iti naibaga kadakuada.
21 Idi maikawalo nga aldaw ken isu ti tiempo a pan-
nakakugit ti ubing, pinanagananda isuna iti Hesus, ti nagan
nga inted ti anghel sakbay ti pannakaisikogna.
22 Idi nalpas ti kasapulan nga bilang ti aldaw a para iti
pannakadalusda, a sigun iti linteg ni Moises, inyeg da Jose
ken Maria ti anakda a maladaga a lalaki iti templo idiay
Jerusalem tapno isagutda iti Apo.
23 Kas naisurat iti linteg ti Apo, "Tunggal inauna nga anak
a lalaki ket maawagan nga nasantoan iti Dios."
24 Immayda pay tapno agidaton da iti sagot a sigun iti
naibaga iti linteg ti Apo, "maysa nga pares ti kalapati wenno
dua a sibong nga kalapati."
25 Kitaen, adda maysa a lalaki manipud Jerusalem nga
agnagan ti Simeon. Daytoy nga lalaki ket nalinteg ken
napapati iti Dios. Isu ket agur-uray iti mangliwliwa iti Israel,
ken adda kenkuana ti Espiritu Santo.
26 Naipakaammo kenkuana ti Espiritu Santo nga saan pay
a matay agingga nga dina makita ti Kristo iti Apo.
27 Maysa nga aldaw immay isuna idiay templo, babaen
iti panangidalan ti Espiritu Santo. Idi impan dagiti na-
gannakna ti ubing, a ni Hesus, tapno aramidenda para
kenkuana no ania ti kadawyan nga kidkiddawen ti linteg,
28 ket inubba ni Simeon ti ubing, ken nagdayaw iti Dios
ket kinunana,
29 "Ita palubusam toy adipenmo nga pumanaw a sitatalna,
Apo, a kas kunam iti saom.
30 Agsipud ta nakita dagiti matak ti panangisalakanmo,
31 nga insaganam iti imatang dagiti amin nga tattao.
32 Agbalinto a silaw a mangiparangarang iti kinapudno
kadagiti Hentil ken agbalin nga dayag dagiti tattaom nga
Israel."
33 Nagsiddaaw ti ama ken ina ti ubing kadagiti banbanag
a naibaga maipanggep iti ubing.
34 Ket binendisionan ida ni Simeon ken kinunana ken
ni Maria nga inana, "Dumngegka a nasayaat! Daytoy nga
ubing ket naituding a pakatinnagan ken pakabangonan
dagiti adu nga tattao iti Israel ken pagilasinan a masuppiat.
35 Maysa pay, sugatento ti kampilan ti kararuam, tapno
dagiti kapanunotan manipud kadagiti adu nga puspuso ket
maiparangarang."

36 Maysa nga propeta a babai nga agnagan ti Ana ket adda
met idiay. Isuna ket anak ni Fanuel a nagtaud iti tribu
ni Asher. Pirmi nga nabaketan isunan. Nagdennada iti
asawana iti pito nga tawen kalpasan ti pannakikallaysana,
37 ken balo isuna iti walopulo ket uppat nga tawen.
Saan isuna nga pulos a pimmanaw iti templo ket kanayon
nga agdaydayaw iti Dios babaen ti panagayunar ken
panagkarkararag, iti rabii ken aldaw.
38 Iti dayta met laeng a kanito, immasideg isuna
kadakuada ken rinugianna ti nagyaman iti Dios. Imbagana
ti maipapan iti ubing kadagiti amin nga agur-uray iti
pannakasubbot ti Jerusalem.
39 Idin ta nalpasda nga inaramid ti amin a banag a
kinasapulan nga aramidenda a kas kinuna ti linteg ti Apo,
nagsublida iti Galilea, iti bukodda nga siudad, a Nazaret.
40 Dimmakkel ti ubing ken nagbalin nga napigsa, nanay-
onan ti kinasiribna, ken adda kenkuana ti parabur iti Dios.
41 Tinawen nga mapmapan dagiti nagannakna idiay
Jerusalem tapno makipagrambakda iti Fiesta ti Ilalabas.
42 Idi agtawen isuna ti sangapulo ket dua, simang-atda
manen a kas kadawyan nga ar-aramidenda iti tiempo ti
fiesta.
43 Kalpasan a nagianda idiay agingga a nalpas ti aldaw
ti fiesta, inrugidan ti nagsubli iti pagtaenganda. Ngem ti
ubing a ni Hesus ket nagbati idiay Jerusalem a saan nga
ammo dagiti nagannakna.
44 Inpagarupda a naikuyog isuna kadagiti bunggoy a
makipagdaldalyasat kadakuada, isu nga nagdalyasatda iti
uneg ti maysa nga aldaw. Ket inrugida ti nagbirok
kenkuana kadagiti kakabagian ken gagayyemda.
45 Ket idi saanda nga mabirukan isuna, nagsublida idiay
Jerusalem ket rinugianda nga biniruk isuna sadiay.
46 Iti napasamak ket kalpasan iti tallo nga aldaw,
nasarakanda isuna iti templo, agtugtugaw iti tengnga dag-
iti manursuro, dudumngeg kadakuada ken agsalsaludsod
kadakuada.
47 Amin nga nakangngeg kenkuana ket nasdaaw iti
pannakaawatna ken kadagiti sungbatna.
48 Idi nakitada isuna, nasdaawda. Kinuna ti inana
kenkuana, “Anakko, apay nga kastoy ti panangtratom
kadakami? Dumngegka, ni amam ken siak ket nagdandanag
nga nangbirbiruk kenka.”
49 Kinunana kadakuada, “Apay nga birbirukendak? Diyo
kadi ammo a masapul nga addaak iti balay ni Amak?”
50 Ngem saanda nga naawatan ti kayatna nga sawen
kadagidiay nga sasao.

51 Ket nagawid isuna a kaduada idiay Nazaret ken nat-
ulnog kadakuada. Sinalemetmetan amin ni Maria dagitoy a
banbanag iti pusona.
52 Ngem nagtultuloy ni Hesus a dimakkel iti kinasirib ken
bagi, ken nanayonan a naay-ayo kenkuana ti Dios ken dagiti
tattao.

3

1 Ita iti maikasangapulo ket lima a tawen a panagturay ni
Tiberios Cesar, kabayatan a ni Poncio Pilato ti gobernador
iti Judea, ni Herodes ket tetraka iti Galilea, ket ni Felipe a
kabsatna ti tetraka iti rehion ti Iturea ken Traconite, ket ni
Lisanias iti tetraka iti Abilene,
2 ken idi panawen da Annas ken Caipas a kas kangatoan
a padi, immay ti sao ti Dios kenni Juan nga anak a lalaki ni
Zacarias, idiay let-ang.
3 Nagdalyasat ni Juan iti amin a rehion iti aglawlaw
ti Karayan Jordan, nga nangikaskasaba iti bautisar iti
panagbabawi para iti pannakapakawan dagiti basbasol.
4 Kas naisurat iti libro dagiti sao ni Isaias a propeta, “Ti
timek iti maysa nga umaw-awag idiay let-ang, 'Isagana iti
dalan ti Apo, Aramiden a diretso dagiti pagnaanna.
5 Tunggal nababa nga disso ket mapunno, tunggal bantay
ken turod ket mapatag, dagiti killo a kalsada ket mapalinteg,
ken dagiti lasonglasong ket matarimaan.
6 Makitanto amin nga tattao iti panangisalakan ti Dios.'”
7 Iti kasta kinuna ngarud ni Juan kadagiti adu unay
a tattao nga umay agpabautisar kenkuana, “Dakayo nga
kaputotan ti nagita nga ul-uleg, siasino iti nangballaag
kadakayo nga lisianyo ti umayto nga pungtot?
8 Mangpataud kayo iti bunga a maikari iti panagbabawi,
ken saanyo nga irugi a kunaen iti bagbagiyo, 'Adda ni
Abraham nga amami,' ta ibagak kadakayo nga kabaelan
ti Dios iti mangibangon iti annak ni Abraham uray pay
kadagitoy a batbato.
9 Naikabilen ti wasay iti ramut dagiti kaykayo. Isu nga
tunggal kayo nga saan nga agbunga iti nasayaat nga bunga
ket mapukan ken maibelleng iti apoy.”
10 Ket nagsaludsod kenkuana dagiti tattao iti kaadduan, a
kunkunada, “Ania ngarud ti rumbeng nga aramidenmi?”
11 Simmungbat ket kinunana kadakuada, “No ti maysa a
tao ket addaan iti dua a tunikas, rumbeng nga itedna ti
maysa kadagitoy iti awanan, ken siasinoman nga addaan
iti taraon ket rumbeng nga aramidenna met iti kasta.”

12 Kalpasanna immay met dagiti dadduma nga agsingsingir iti buis tapno agpabautisar, ket kinunada kenkuana, “Manursuro, ania ti rumbeng nga aramidenmi?”
13 Kinunana kadakuada, “Saankayo nga agsingir iti kuarta a nasursurok ngem iti singirenyo koma.”
14 Nagsaludsod met dagiti dadduma nga suldado kenkuana, a kunada, “Ket dakami ngay met? Ania ti rumbeng nga aramidenmi?” Kinunana kadakuada, “Saankayo nga mangala iti kuarta iti siasinoman babaen iti panangpilit, ken saankayo nga agpabasol iti siasinoman iti kinaulbod. Mapnek kayo iti tangdanyo.”
15 Ita ta ur-ururayen a sigagagar dagiti tattao ti Kristo nga umay, panpanunoten ti tunggal maysa kadagiti puspusoda ti maipapan ken ni Juan no isu ngata ti Kristo.
16 Simmungbat ni Juan babaen iti panagsaona kadakuada amin, “Nu siak nga maysa, bautisaran kayo iti danum, ngem adda ti umay nga ad-adda pay a manakabalin ngem siak, ket saanak nga maikari uray mangwarwar laeng iti galut ti sandaliasna. Bautisarannakayonto iti Espiritu Santo ken iti apuy.
17 Ti salungkayna ket adda iti imana tapno waknitanna nga nalaing ti pagirikanna ket urnongenna ti trigo iti kamaligna. Ngem puuranna ti taep iti apoy a saan nga pulos a maeddep.”
18 Ket mairaman kadagiti adu pay a dadduma nga pammagbaga, inkaskasabana ti naimbag a damag kadagiti tattao.
19 Binabalaw met ni Juan ni Herodes a tetraka ta inasawana ti asawa ni kabsatna, isu ni Herodias, ken amin a sabali pay a dakes nga banbanag nga inaramid ni Herodes.
20 Ngem ketdi nangaramid ni Herodes iti maysa pay nga dakes unay a banag. Impaipupokna ni Juan iti pagbaludan.
21 Ita iti napasamak, kabayatan a baubautisaran ni Juan dagiti amin nga tattao, ket nabautisaran met ni Hesus. Kabayatan nga agkarkarag isuna, nalukatan ti langlangit.
22 Bimmaba kenkuana iti Espiritu Santo a kasla kalapati iti langana, kabayatanna adda timek a naggapu iti langit, “Sika ti dungdunguek nga Anak. Maayayoak unay kenka.”
23 Ita ni Hesus met laeng, idi mangrugi nga mangisuro, agarup tallo pulo ti tawenna. Isuna ket anak a lalaki (a kas pagarupenda) ni Jose, nga anak a lalaki ni Heli,
24 nga anak a lalaki ni Mattat, nga anak a lalaki ni Levi, nga anak a lalaki ni Melki, nga anak a lalaki ni Jannai, nga anak a lalaki ni Jose,
25 nga anak a lalaki ni Matatias, nga anak a lalaki ni Amos, nga anak a lalaki ni Nahum, nga anak a lalaki ni Esli, nga

anak a lalaki ni Naggai,
26 nga anak a lalaki ni Maat, nga anak a lalaki ni Mattatias,
nga anak a lalaki ni Semein, nga anak a lalaki ni Josek, nga
anak a lalaki ni Joda,
27 nga anak a lalaki ni Joanan, nga anak a lalaki ni Resa,
nga anak a lalaki ni Zerubbabel, nga anak a lalaki ni Sealtiel,
nga anak a lalaki ni Neri,
28 nga anak a lalaki ni Melki, nga anak a lalaki ni Addi,
nga anak a lalaki ni Cosam, nga anak a lalaki ni Elmadam,
nga anak a lalaki ni Er,
29 nga anak a lalaki ni Josue, nga anak a lalaki ni Eliasar,
nga anak a lalaki ni Jorim, nga anak a lalaki ni Mattat, nga
anak a lalaki ni Levi,
30 nga anak a lalaki ni Simeon, nga anak a lalaki ni Juda,
nga anak a lalaki ni Jose, nga anak a lalaki ni Jonam, nga
anak a lalaki ni Eliakim,
31 nga anak a lalaki ni Melia, nga anak a lalaki ni Menna,
nga anak a lalaki ni Matatta, nga anak a lalaki ni Natan, nga
anak a lalaki ni David,
32 nga anak a lalaki ni Jesse, nga anak a lalaki ni Obed,
nga anak a lalaki ni Boaz, nga anak a lalaki ni Salmon, nga
anak a lalaki ni Nason,
33 anak a lalaki ni Aminadab, anak a lalaki ni Admin, anak
a lalaki ni Arni, anak a lalaki ni Hesron, anak a lalaki ni
Peres, anak a lalaki ni Juda,
34 anak a lalaki ni Jacob, anak a lalaki ni Isaac, anak a
lalaki ni Abraham, anak a lalaki ni Terah, anak a lalaki ni
Nahor,
35 anak a lalaki ni Serug, anak a lalaki ni Reu, anak a lalaki
Peleg, anak a lalaki ni Eber, anak a lalaki ni Shela,
36 nga anak a lalaki ni Cainan, nga anak a lalaki ni
Arfaxad, nga anak a lalaki ni Shem, nga anak a lalaki ni
Noe, nga anak a lalaki ni Lamek,
37 nga anak a lalaki ni Metusela, nga anak a lalaki ni Enoc,
nga anak a lalaki ni Jared, nga anak a lalaki ni Mahalalel,
nga anak a lalaki ni Cainan,
38 nga anak a lalaki ni Enos, nga anak a lalaki ni Set, nga
anak a lalaki ni Adan, nga anak a lalaki ti Dios.

4

1 Ket ni Hesus nga napnoan iti Espiritu Santo, nagsubli
manipud Karayan Jordan, ket indalan ti Espiritu idiay let-
ang
2 iti uppat a pulo nga aldaw ket sinulisog iti diablo sadiay.
Kadagita nga al-aldaw, saan isuna nga nangan iti uray ania,
ket iti ileleppas ti dayta nga tiempo ket nabisinan isuna.

3 Kinuna ti diablo kenkuana, “No sika iti Anak ti Dios,
bilinem daytoy a bato nga agbalin nga tinapay.”
4 Simmungbat ni Hesus kenkuana, “Isu iti naisurat, 'Saan
nga agbiag iti tao iti tinapay laeng.'”
5 Ket inturong ti diablo isuna iti nangato nga lugar, ket
iti apagdarikmat a tiempo impakitana amin nga pagarian ti
lubong.
6 Kinuna ti diablo kenkuana, “Itedko kenka iti pannaka-
balin nga agturay kadagitoy nga pagarian, kasta met dagiti
amin a kinadayagda. Kabaelak daytoy agsipud ta naited
kaniak dagitoy nga iturayak, ket mabalinko nga ited iti
siasinoman nga kayatko a pangtedan.
7 Isu nga no agrukbabka kaniak ken dayawennak,
kukuamto amin dagitoy.”
8 Ngem simmungbat ni Hesus ket kinunana kenkuana,
“Isu iti naisurat, 'Masapul nga dayawem ti Apo a Diosmo,
ken isuna laeng ti pagserbiam.'”
9 Sumaruno, inturong ti diablo ni Hesus idiay Jerusalem
ket impanna iti kangatoan nga tukad ti templo, ket kin-
unana kenkuana, “No sika iti Anak ti Dios, tumapwakka
manipud ditoy.
10 Ta isu iti naisurat, 'Mandaranna dagiti anghelesna nga
aywanandaka, nga salaknibandaka.'
11 ken, 'Ingatodaka kadagiti im-imada, tapno saanmo nga
maitama dagita sakam iti bato.'”
12 Simmungbat ni Hesus ket kinunana kenkuana, “Iti
naibaga, 'Saan a rumbeng nga suotem ti Apo a Diosmo.'”
13 Idi nalpas ti diablo iti panangsulisogna ken ni Hesus,
pimmanaw isuna ket imbatina isuna agingga iti sumaruno
nga tiempo.
14 Ket nagsubli ni Hesus idiay Galilea nga addaan iti
pannakabalin ti Espiritu, ket nagdinnamag ti maipanggep
kenkuana iti intero nga aglawlaw nga rehion.
15 Nangisuro isuna kadagiti sinagogada ket dinaydayaw
isuna iti tunggal maysa.
16 Iti maysa nga aldaw immay isuna idiay Nazaret, nga
siudad a dimmakelanna. Kas iti gagangay nga ugalina,
simrek isuna iti sinagoga iti Aldaw a Panaginana, ken
timmakder tapno basaenna ti sursurat.
17 Naiyawat kenkuana ti libro ni propeta Isaias, isu nga
linukatanna iti libro ket nasarakanna ti nakaisuratan iti,
18 “Ti Espiritu ti Dios ket adda kaniak, agsipud ta
pinulotannak nga mangikasaba iti naimbag nga damag
kadagiti marigrigat. Imbaonnak a mangiwaragawag iti
pannakawayawaya kadagiti balud, ken pannakaisubli ti

panagkita dagiti bulsek, ken mangwayawaya kadagiti maparparigat,
19 ken mangiwaragawag iti naparaburan nga tawen ti Apo."
20 Ket inserrana ti libro, insublina iti agbanbantay ti sinagoga, ken nagtugaw. Dagiti mata dagiti amin nga tattao idiay sinagoga ket nakaturong kenkuana.
21 Nangrugi nga agsao kadakuada, "Iti inkayo panagdengngeg, natungpalen daytoy nga sursurat ita nga aldaw."
22 Tunggal maysa nga adda sadiay ket naimatanganda ti imbagana ken aminda ket nagsiddaawda kadagiti makaayayo nga balikas nga nagtaud iti ngiwatna. Kunkunada, "Anak laeng ni Jose daytoy, saan kadi?".
23 Kinuna ni Hesus kadakuada, "Sigurado a kunaenyonto daytoy a mamasirib nga sarsarita kaniak, 'Mangngagas, paimbagem ta bagim. Aniaman a nangngegannmi nga inar-aramidmo sadiay Capernaum, aramidem met ditoy ilim.'"
24 Kinunana pay, "Pudno ibagak kadakayo, awan ti propeta nga naawat iti bukodna nga pagilian.
25 Ngem ibagak kadakayo nga sipupudno nga adu dagiti balo a babbai iti Israel idi panawen ni Elias, idi nagrekep iti langit ket awan pulos ti tudo iti las-ud ti tallo ket kagudua nga tawen, idi adda iti nakaro unay nga panagbisin iti intero nga pagilian.
26 Ngem saan a naibaon ni Elias iti siasinoman kadakuada, no di ket iti maysa laeng nga balo nga agnanaed idiay Zarepat nga asideg iti siudad ti Sidon.
27 Adu met dagiti agketong idiay Israel idi panawen ni Eliseo nga propeta, ngem awan kadakuada iti naimbagan no di laeng ni Naaman nga taga-Siria."
28 Nakapungtot dagiti amin nga tattao idiay sinagoga idi nangngeganda dagitoy a banbanag.
29 Timmakderda ket pinilitda nga pinapanaw isuna iti siudad, ket impanda iti teppang iti bantay a nakabangonan ti siudadda tapno itinnagda iti derraas.
30 Ngem nagna laeng isuna iti nagbabaetanda ket pimmanaw.
31 Ket simmalog ni Hesus idiay Capernaum, maysa nga siudad iti Galilea. Maysa nga aldaw iti Panaginana, agisursuro isuna kadagiti tattao iti sinagoga.
32 Nagsiddaawda kadagiti sursurona, agsipud ta nagsao isuna nga addaan iti turay.
33 Iti dayta nga aldaw idiay sinagoga, adda iti maysa nga lalaki nga addaan iti espiritu ti narugit a demonyo, ket impukkawna nga imbaga,

34 “Ania ti pakibianganmi kenka, Hesus nga taga-Nazaret?
Immayka kadi nga mangdadael kadakami? Ammok no
siasinoka! Sika ti Nasantoan iti Dios!”
35 Tinubngar ni Hesus ti demonio ket kinunana, “Ag-
ulimekka ket pumanawka kenkuana!” Idi impuruak ti de-
monyo iti lalaki idiay nagtetengngaan dagiti tattao, rimuar
manipud kenkuana nga dina inan-ano isuna.
36 Amin dagiti tattao ket kasta unay ti siddaawda ket
ti maipanggep iti dayta lattan ti pagsasaritaan iti tunggal
maysa. Kunada, “Ania nga kita ti sasao dagitoy? Ta
bilinenna dagiti narugit nga espiritu nga addaan turay ken
pannakabalin ket rumuarda?”
37 Ket nangrugin nga agdinamag iti amin nga paset iti
aglawlaw nga rehion ti maipanggep kenkuana.
38 Ket pimmanaw ni Hesus idiay sinagoga ket simrek iti
balay ni Simon. Itatta ti katugangan a babai ni imon ket
nakaro ti gurigorna, ket nakipakpakaasida ken ni Hesus a
maigapu kenkuana.
39 Isunga timmakder ni Hesus iti sibayna ket tinubngarna
ti gurigor, ket pimmanaw daytoy kenkuana. Dagus isuna
nga timmakder ket inrugina nga pinagserbianna ida.
40 Idi lumlumneken ti init, inyeg dagiti tattao ken ni
Hesus iti tunggal maysa nga agsaksakit iti nadumaduma nga
saksakit. Impatayna ti imana iti tunggal maysa kadakuada
ket pinaimbagna ida.
41 Rimmuar met dagiti demonio iti kaaduan kadakuada,
agik-ikkis nga kinunada, “Sika iti Anak ti Dios!” Tinubngar
ni Hesus dagiti demonio ket linappedanna isuda nga agsao,
gapu ta ammoda nga isuna ti Kristo.
42 Idi immay ti parbangon, napan ni Hesus iti lugar nga
awan matagtagitao. Adu a tattao ti mangbirbiruk kenkuana
ket immayda iti disso nga ayanna. Pinadasda nga linapdan
ti panangpanawna kadakuada.
43 Ngem kinunana kadakuada, “Masapul met nga
ikasabak iti naimbag nga damag a maipanggep iti pagarian
ti Dios kadagiti dadduma pay nga adu a siudad, gapu ta isu
iti nakaibaonak ditoy.”
44 Ket intuloyna iti nangasaba kadagiti sinagoga iti intero
nga probinsia ti Judea.

5

1 Itatta, ti napasamak, kabayatan nga ar-aribungbungan
dagiti tattao ni Hesus ken dumdumngegda iti sao ti Dios,
isuna ket agtaktakder iti igid ti dan-aw ti Genesaret.
2 Nakitana ti dua nga bangka a naitakdang iti igid ti dan-
aw. Bimmaba dagiti agkalkalap ug-ugasanda dagiti iketda.

3 Limmugan ni Hesus iti maysa kadagiti bangka nga
kukua ni Simon, ket imbagana kenkuana nga ipanna iti
danom nga adayo bassit iti igid. Ket nagtugaw ken
sinuroanna dagiti tattao manipud iti bangka.
4 Idi nalpas isuna nga nagsao, kinunana ken Simon,
“Ipanmo daytoy bangkam iti naad-adalem pay nga danom
ket ibabam dagiti iketmo tapno makakalapka. “
5 Simmungbat ni Simon ket kinunana, “Maestro, nagpat-
patnag kami a nagtrabtrabaho, ngem awan nga pulos ti
naalami, ngem gapu iti saom, ibabak ngarud dagiti iket.”
6 Ket idi inaramidda daytoy, adu launay nga lames ti
naalada, ken dandanin mapisang dagiti iketda.
7 Ngarud, pinayapayanda dagiti kaduada nga adda iti dad-
duma nga bangka nga umayda ken tumulongda kadakuada.
Immayda ket pinunnoda dagiti bangka, isu nga nangrugida
nga lumned.
8 Ngem ni Simon Pedro idi nakitana daytoy, nagparintu-
meng iti sangoanan ni Hesus a kunana, “Panawannak, ta
maysaak a managbasol nga tao, Apo.”
9 Agsipud ta nasdaaw isuna ken kasta met kadagiti
kakaduana kadagiti lames nga nakalapanda.
10 Nairaman ditoy ni Santiago ken ni Juan, annak ni
Zebedeo, nga kakadua ni Simon. Kinuna ni Hesus ken ni
Simon, “Saanka nga agbuteng, ta manipud ita, tattaon ti
inka kalapen.”
11 Ket kalpasan nga naitakdangda dagiti bangka,
pinanawanda amin ket simmurotda kenkuana.
12 Kalpasan daytoy, kabayatan nga adda isuna ti maysa
kadagiti siudad, ket pagammoan, adda iti lalaki sadiay nga
napnoan ti ketong. Idi nakitana ni Hesus, nagpakleb ken
nagpakpakaasi kenkuana, kinunana, “Apo, no pagayatam,
mabalinnak nga aramiden a nadalus.”
13 Ket inggaw-at ni Hesus ti imana ket sinagidna isuna a
kunana, “Mayatak. Agbalin ka nga nadalus.” Ket dagus a
pimmanaw iti ketong kenkuana.
14 Binilin ni Hesus isuna nga saanna nga ibagbaga iti
siasinoman, ngem imbagana kenkuana, “Mapanka ket
agparangka iti padi ket mangiyegka ti daton iti pan-
nakadalusmo, sigun iti inbilin ni Moises, a kas pam-
maneknek kadakuada.”
15 Ngem iti damag maipanggep kenkuana ket ad-adda
pay nga naiwaragawag iti adayo ket adu nga tattao ti nag-
uurnong nga agdengngeg iti panangisurona ken mapaim-
bag kadagiti saksakitda.
16 Ngem masansan nga umadayo isuna a mapan kadagiti

awan matagtagitao a lugar ken nagkararag.
17 Kalpasan iti maysa kadagidi nga al-aldaw a nangisursuro isuna, ket adda nga agtugtugaw dagiti Pariseo ken dagiti manursuro ti linteg a naggapo kadagiti nadumaduma nga barrio iti rehion ti Galilea ken Judea, ken kasta met iti siudad iti Jerusalem. Adda kenkuana ti pannakabalin ti Apo nga mangpaimbag.
18 Itatta, adda dagiti lalaki a simmangbay nga mangawawit iti lalaki a paralitiko nga nakaidda iti ikamen, ket nagsapulda iti wagas tapno maiserrekda ken maipaiddada iti sangoanan ni Hesus.
19 Saanda a makasapul iti wagas tapno maiserrekda isuna gapu iti adu nga tattao. Isu nga immulida iti rabaw ti balay, ket inbabada ti lalaki nga adda iti ikamen manipud iti atep, iti nagtetengngaan dagiti tattao, iti mismo nga sangoanan ni Hesus.
20 Idi nakita ni Hesus ti pammatida, kinunana, “Lalaki, dagiti basbasolmo ket napakawanen kenka.”
21 Inrugi dagiti eskriba ken Pariseo nga isaludsod daytoy a kunada, “Siasino daytoy nga agsasao ti tabbaaw? Siasino ti mabalin nga mangpakawan kadagiti basbasol, ngem ti Dios laeng?”
22 Ngem ni Hesus, agsipud ta ammona no ania iti panpanunotenda, simmungbat ket kinunana kadakuada, “Apay nga salsaludsodenyo daytoy kadagiti puspusoyo?
23 Ania ti nalaklaka nga ibaga, 'Dagiti basbasolmo ket napakawanen kenka' wenno ti ibaga nga 'Tumakderka ket magnaka?'
24 Ngem tapno maamoanyo nga ti Anak ti Tao ket addaan turay ditoy daga nga mangpakawan kadagiti basbasol, ibagak kenka, 'Tumakderka, alaem ta ikamenmo ket mapankan idiay balaymo.'”
25 Dagus isuna a bimmangon iti sangoananda ket innalana iti ikamen nga nagiddaanna; ket nagsubli iti balayna, nga agdaydayaw iti Dios.
26 Nagsiddaw iti tunggal maysa ket dinaydayawda ti Dios. Napnoanda iti panagbuteng, ket kunada, “Naidumduma dagiti banbanag nga naimatanganmi ita nga aldaw.”
27 Kalpasan a napasamak dagitoy a banbanag, rimmuar ni Hesus manipud sadiay ket nakitana ti maysa nga agsingsingir iti buis a managan Levi nga agtugtugaw iti pagsingsingiranna iti buis. Kinunana kenkuana, “Surotennak.”
28 Ngarud, timmakder ni Levi, pinanawanna amin ket sinurotna ni isuna.
29 Ket nangisagana ni Levi iti dakkel a padaya idiay balayna, ket adu dagiti agsingsingir iti buis sadiay, ken

dadduma pay nga tattao nga nakasadag iti lamisaan a makipangpangan kadakuada.

30 Ngem nagtantanabutob dagiti Pariseo ken eskriba kadagiti adalanna, a kunada, “Apay nga mangan ken uminomkayo a kakaduayo dagiti agsingsingir iti buis ken dadduma a managbasol nga tattao?

31 Simmungbat ni Hesus kadakuada, “Saan nga masapul dagiti nasalun-at nga tattao iti mangngagas, dagiti laeng masaksakit nga tattao iti agkasapulan.

32 Saanak nga immay tapno ayaban dagiti nalinteg nga tattao iti panagbabawi, ngem tapno ayaban dagiti managbasol iti panagbabawi.”

33 Kinunada kenkuana, “Masansan nga agayunar ken agkararag dagiti adalan ni Juan, ken kasta met dagiti adalan dagiti Pariseo. Ngem dagiti adalam, mangmangan ken uminomda.”

34 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Mabalin kadi nga pagayunaren ti siasinoman dagiti abay ti nobio no kaduada pay laeng ti nobio?

35 Ngem umayto iti al-aldaw nga maipanaw ti nobio kadakuada, ket kadagita nga al-aldaw ket agayunarda.”

36 Ket nagsarita pay ni Hesus iti pangngarig kadakuada, “Awan ti tao a mangpigis iti lupot iti baro nga pagan-anay ket usarenna tapno tarimaanenna iti daan nga pagan-anay. No inaramidna dayta, pigisenna iti baro a pagan-anay, ket ti lupot nga naggapu iti baro a pagan-anay ket saanton nga umanay ti daan a pagan-anay.

37 Kasta met, awan ti tao a mangikabil ti baro nga arak iti daan nga lalat a pagkabilan ti arak. No inaramidna dayta, bettaken ken dadaelen ti baro nga arak dagiti lalat a pagkabilan ti arak, ket maibelleng ti arak.

38 Masapul nga maikabil iti baro nga arak iti kaararamid nga lalat nga pagkabilan ti arak.

39 Awan ti tao, nga kalpasan nga imminom iti daan nga arak, agtarigagay iti baro nga arak, agsipud ta kunana, 'Naim-imas ti daan.'”

6

1 Itatta ti napasamak ket iti maysa nga Aldaw ti Panaginana, nga ni Hesus ket nagna iti kataltalunan ket dagiti adalanna, agal-alada kadagiti dawa ti trigo, iridisda dagitoy kadagiti dua nga imada sada kanen dagiti bukel.

2 Ngem dadduma kadagiti Pariseo ti nagkuna, “Apay agararamidkayo iti banag nga saan nga nainkalintegan nga aramiden iti Aldaw ti Panaginana?”

3 Sinungbatan ni Hesus isuda ket kinunana, “Apay saanyo
kadi a nabasa iti inaramid ni David idi nabisinan, isuna ken
dagiti lallaki nga kaduana?
4 Napan ket simrek iti balay ti Dios, ken innalana ti
tinapay iti kaadda ket kinnanna ti dadduma kadagitoy, ken
inikkanna met dagiti lallaki nga kakaduana iti kanenda, nga
uray nainkalintegan laeng nga kanen dagiti papadi.”
5 Ket imbagana kadakuada, “Ti Anak ti Tao ket Apo ti
Aldaw ti Panaginana.”
6 Napasamak met iti sabali nga Aldaw ti Panaginana nga
napan isuna idiay sinagoga ken sinuroanna dagiti tattao
sadiay. Adda idiay ti maysa a lalaki nga paralitiko ti
makannawan nga imana.
7 Dagiti eskriba ken dagiti Pariseo ket nainget ti panang-
buyada kenkuana ket kitaenda no mangagas isuna iti siasi-
noman ti Aldaw iti Panaginana, ta bareng no makabirukda
iti rason nga ipabasolda kenkuana nga isu ket agar-aramid
iti maikaniwas.
8 Ngem ammona dagiti panpanunutenda ket kinunana iti
lalaki nga paralitiko ti imana, “Bumangonka ken agtakder
ka ditoy nagtetengngaan iti tunggal maysa.” Isunga bim-
mangon ti lalaki ken nagtakder sadiay.
9 Kinuna ni Hesus kadakuada, “Damagek kadakayo,
nainkalintegan kadi iti agaramid ti nasayaat wenno dakes
Iti Aldaw ti Panaginana, ti isalakan ti maysa a biag wenno
dadaelen daytoy?”
10 Kalpasanna kinitana amin ida ket kinunana iti lalaki,
“Iyunnatmo dayta imam.” Inaramidna ngarud, ket nagsubli
ti pigsa dagiti imana.
11 Ngem nakaungetda unay, ket nagtutungtunganda no
ania ti mabalin nga aramidenda ken ni Hesus.
12 Kadagidiay al-aldaw, napasamak nga rimmuar isuna
ket napan idiay bantay nga agkararag. Intuloyna ti
nagkararag iti Dios iti nagpatnag.
13 Idi bimmigaten, inayabanna kenkuana dagiti adalanna
ket nangpili ti sangapulo ket dua kadakuada, nga inawa-
ganna met laeng ti “apostoles.”
14 Ti nagan dagiti apostoles ket ni Simon (nga isu met
laeng ni Pedro) ken ti kabsatna a lalaki, Andres, Santiago,
Juan, Felipe, Bartolome,
15 Mateo, Tomas, Santiago nga anak ni Alfeo, Simon nga
maawagan ti Patriota,
16 Hudas nga anak ni Santiago, ken ni Hudas Iscariote nga
nagbalin nga manglilipot.
17 Kalpasanna bimmaba ni Hesus manipud idiay bantay

kaduana isuda ket nagtakderda iti patad nga lugar. Ti dakkel nga bunggoy dagiti adalanna ket adda sadiay, kasta met dagiti adu nga tattao nga naggapu idiay Judea ken Jerusalem, ken dagiti adda iti igid ti baybay ti Tiro ken Sidon.
18 Immayda nga agdenggegda kenkuana ken mapaimbagda kadagiti sakitda. Dagiti tattao nga burburiburen dagiti narugit nga espiritu ket naimbagan met.
19 Ikarkarigatan ti tunggal masya kadagiti adda sadiay a naurnong nga tattao nga masagid isuna ta iti panakabalin nga mangpaimbag ket rumrumuar manipud kenkuana, ket pinaimbagna ida amin.
20 Kalpasan ket kimmita isuna kadagiti adalanna, ket kinunana, "Nabendisionankayo nga napanglaw, ta dakayo ti agtagikua iti Pagarian ti Dios.
21 Nabendisionankayo nga mabisbisinan ita, ta mapnek kayonto. Nabendisionankayo nga agladladingit ita, ta agkatawakayonto."
22 Nabendisionankayo no gurguraendakayo dagiti tattao ken isinsinadakayo kadagiti bunggoyda, ken pabpabainandakayo, ken um-umsienda dagiti naganyo ta dakes ti panagkunada, gapu iti Anak ti Tao.
23 Agragsakkayo iti dayta nga aldaw ket aglagtokayo gapu ti rag-o, gapu ta awan duadua a maaddaankayo iti naindaklan a gunguna sadi-langit, ta kasta met laeng iti inaramid dagiti kapuonanda kadagiti propeta.
24 Ngem asikayo pay dakayo nga nabaknang! Ta naawatyon iti liwliwayo.
25 Asikayo a napnek ita! Ta mabisinan kayonto. Asikayo nga agkatkatawa ita! Ta agladingit ken agdung-awkayto.
26 Asikayo, no amin nga tao ket agsaoda ti nasayaat maipanggep kadakayo! Ta kasta met ti inaramid dagiti kapuonanda kadagiti sinan-propeta.
27 Ngem ibagak kadakayo a dumdumngeg, ayatenyo dagiti kabusoryo ken nasayaat ti aramidenyo kadagiti gumurgura kadakayo.
28 Bendisionanyo dagiti mangilunlunod kadakayo ken ikararaganyo dagiti mangidadanes kadakayo.
29 Kenkuana a nangsipat ti maysa a pingpingmo, ipasipatmo pay iti bangir. No innala ti maysa a tao ti kagaymo, saanmo nga ipaidam ti pagan-anaymo.
30 Ikkam ti tunggal maysa nga dumawat kenka. No adda ti mangala iti aniaman a kukuam, saanmo nga ibaga kenkuana nga isublina kenka.
31 No ania ti kayatmo nga aramiden ti tao kenka, masapul

nga isu met ti aramidem kadakuada.
32 No dagiti laeng tattao nga agay-ayat kenka ti ayatem,
ania ngay ti pakaidayawam iti dayta? Ta uray pay
dagiti managbasol ket ay-ayatenda met dagiti agay-ayat
kadakuada.
33 No agaramidka laeng ti nasayaat kadagiti agar-aramid
ti nasayaat kenka, ania ngay ti pakaidayawam iti dayta?
Ta uray pay dagiti managbasol ket isu met laeng ti ar-
aramidenda.
34 No ti laeng pabuludam kadagiti banag ket dagiti laeng
tattao nga namnamaem nga makaisubli kenka, ania ngay
ti pakaidayawam iti dayta? Uray dagiti managbasol ket
agpabulodda kadagiti managbasol, ken mangnamnamada
nga umawatda iti isu met laeng nga gatad.
35 Ngem ayatenyo dagiti kabusoryo ken nasayaat ti
aramidenyo kadakuada. Pabuludanyo ida, nga saanyo a
pakadanagan iti maipanggep iti maisubli kadakayo, ket
naindaklanto ti gungunayo. Agbalinkayonto nga annak ti
Kangatoan, ta isuna mismo ket naasi kadagiti saan nga
managyaman ken kadagiti dakes nga tattao.
36 Manangaasikayo koma, a kas iti Amayo a manangaasi.
37 Saankayo nga mangukom, ket saankayto met a
maukom. Saankayo nga mangpabasol, ket saandakayto
met a pabasulen. Pakawanenyo dagiti dadduma, ket
mapakawankayto met.
38 Mangtedkayo kadagiti dadduma, ket maitedto met
kadakayo. Sukat a naan- anay, nasedsed ken agluplupyas-
nga maibukbokdanto iti saklotmo. Ta no ania ti pagsukat
nga usarem nga mangsukat, isunto met ti pagsukat nga
mausaren pagsukat para kenka."
39 Kalpasanna imbagana met kadakuada ti maysa a
pangarig. " Mabalin kadi nga iturong ti bulsek ti maysa
pay a bulsek? Ket no aramidenna, matinnagda nga agpada
iti abot, saan kadi?
40 Ti adalan ket saan nga nalalaing ngem ti manursurona,
ngem no ti tunggal maysa ket masuruan a naimbag, agbalin
isuna a kas iti manursurona.
41 Ken apay nga kitaem ti bassit nga pirgis ti garami nga
adda iti mata ti kabsatmo ngem saan mo nga madlaw ti
troso iti mismo a matam?
42 Kasano nga ibagam iti kabsatmo, 'Kabsat, bay-am nga
ikkatek dayta bassit nga pirgis ti garami dita matam,' ket
dimto pay maikkat ti troso nga adda iti mismo a matam?
Sika nga aginsisingpet! Ikkatem nga umuna ti troso dita
matam, ket makakita ka a nalawag iti panangikkatmo iti
bassit nga pirgis ti garami nga adda iti mata ti kabsatmo.

43 Ta awan ti nasayaat nga kayo nga agbunga ti nalungsot,
wenno awan ti nalungsot nga kayo nga agbunga ti nasayaat.
Ta ti tunggal kayo ket maammoan babaen iti bungana.
44 Ta saan nga agburas ti tao iti igos manipud iti sisiitan
nga kayo, wenno agburas iti ubas manipud iti sisiitan nga
labtang.
45 Ti nasayaat nga tao paruarenna iti nasayaat manipud
iti nasayaat nga kinabaknang iti pusona, ken ti dakes
nga tao paruarenna ti kinadakes manipud iti dakes nga
kinabaknang iti pusona. Ta manipud iti kinabaknang iti
pusona, agsao ti ngiwatna.
46 Apay nga awagandak ti, 'Apo, Apo,' ngem diyo met
tungtungpalen dagiti banag nga ibagbagak?
47 Tunggal tao nga umay kaniak ken dengdenggenna
dagiti saok ken tungtungpalenna ida, ibagak kadakayo no
ania ti kaiyariganna.
48 Kaiyariganna ti tao nga nagpatakder ti balay, nagkali ti
nauneg nga abot iti daga ket nagpatakder iti pundasyon ti
balayna iti rabaw ti bato. Idi immay ti layos, dinungpar ti
dadakkel nga allon dayta nga balay, ngem pulos nga saanna
nga nagungon gapu ta naipatakder a sititibker.
49 Ngem ti tao nga dumdumngeg kadagiti sasaok ken
saanna nga tungtungpalen ida, kaiyariganna ti tao nga
nagpatakder ti balayna iti rabaw ti daga nga awanan ti
pundasyon. Ket idi dinungpar dagiti dadakkel nga allon
dayta nga balay, narba nga sigud ken naminpinsan a
nadadael.

7

1 Kalpasan nga nalpas ni Hesus ti amin nga ibagbagana
nga dingdinggen dagiti tattao, simrek isuna idiay Caper-
naum.
2 Adda adipen ti maysa nga senturion, nga napateg
kenkuana, agsaksakit ken dandanin matay.
3 Ngem idi nangngeganna ti maipapan ken ni Hesus,
nangibaon ti senturion kadagiti panglakayen dagiti Judio
tapno kiddawenda nga umay ket isalakanna ti adipenna
manipud iti pannakatay.
4 Idi nakaasidegdan ken ni Hesus, nagpakpakaasida
kenkuana iti kasta unay a kunada, “Maikari isuna nga
aramidem daytoy para kenkuana,
5 agsipud ta ipatpategna unay daytoy nga nasiontayo ken
nangipatakder ti sinagoga para kadatayo.”
6 Intultuloy ni Hesus iti pannagnana ket kimmuyog
kadakuada. Ngem idi saanen nga adayo isuna manipud
iti balay, nangibaon ti senturion kadagiti gagayyemna

nga mangibaga kenkuana, “Apo saanmon nga parigaten ta bagim, gapu ta saanak nga maikari nga masapul a sumrekka iti sirok iti bubungak.

7 Gapu iti daytoy, saanko pay nga inbilang toy bagik nga mabalin nga maikari nga umasideg kenka, ngem iyebkas mo laeng ti sao ket maimbagan ti adipenko.

8 Ta uray siak met ket taoak nga naikabil iti babaen ti turay ken addaanak met kadagiti soldado nga adda iti sirukko. Ibagak iti maysa, 'Mapanka,' ket mapan isuna, ken iti maysa pay, 'Umayka,' ket umay isuna, ken iti adipenko, 'Aramidem daytoy', ket aramidenna.”

9 Idi nangngegan ni Hesus daytoy, nasdaaw unay kenkuana, ket simmango ngarud kadagiti tattao nga sumursurot kenkuana ket kinunana, “Ibagak kadakayo, awan pay nasarakak uray ditoy Israel nga siasinoman nga addaan ti dakkel nga pammati.”

10 Ket dagiti naibaon, nagsublida iti balay ket nasarakanda nga nasalun-aten ti adipen.

11 Iti saan unay a nabayag kalpasan dayta, napasamak nga agdaldalyasat ni Hesus iti siudad nga maaw-awagan ti Nain. Dagiti adalanna ket kimmuyog kenkuana ken simmurot met ti nakaad-adu nga tattao.

12 Idi umas-asidegen iti ruangan ti siudad, pagammoan, adda natay nga tao nga bagbagkatenda nga paruar, nga maymaysa nga anak nga lalaki ti inana.

13 Isu ket balo a babai, ken kaduana iti adu met bassit nga tattao iti dayta nga siyudad. Idi makitana isuna, iti Apo ket kasta unay ti pannakatignay ti asina para kenkuana ket kinunana kenkuana, “Saanka nga agsangit”.

14 Ket nagpasango ni Hesus ket sinagidna iti pagibagbagkatan ti bangkay, ket nagtalinaed met nga sitatakder dagiti agbagbagkat. Kinunana, “Agtutubo, ibagak kenka, bumangonka”.

15 Nagtugaw ti natay a lalaki nagtugaw ken nangrugi nga nagsao. Ket inyawat ni Hesus iti inana.

16 Ket inabak ida amin iti buteng. Indaydayawda ngarud iti Dios, ibagbagada, “Natan-ok nga propeta iti timmaud kadatayo” ken “Iti Dios kimmita kadagiti tattaona.”

17 Daytoy nga damag maipanggep ken ni Hesus ket nagwaras iti intero nga Judea ken kadagiti amin nga kabangibang nga rehion.

18 Dagiti adalan ni Juan imbagada kenkuana amin dagitoy nga banbanag.

19 Inayaban ngarud ni Juan ti dua kadagiti adalanna ket imbaonna ida iti Apo nga mangibaga, “Sika kadi diay

Umayto, wenno adda pay kadi sabali a tao nga inkami biroken?”
20 Idi nakaasidegdan ken ni Hesus, kinuna dagiti lallaki, “Ni Juan nga Mammunniag imbaonna kami nga mangibaga kenka “Sika kadi diay Umayto, wenno adda pay kadi sabali nga tao nga inkami biroken?””
21 Iti dayta nga oras, pinaimbagna iti adu nga tattao manipud saksakit ken an-anayenda ken manipud kadagiti dakes nga espiritu, ken pinatganna nga dagiti bulsek nga tatto ket makakita.
22 Simmungbat ni Hesus ket kinunana kadakuada, “Inton pumanaw kayo, ipakaammoyo ken ni Juan no ania dagiti nakita ken nangngeganyo. Makakitan dagiti bulsek nga tattao, makapagnan dagiti pilay nga tattao, malinlinisanen dagiti addaan iti ketong, makangngegen dagiti tuleng nga tattao, mapagpagungaren dagiti natay nga tattao, ken makaskasabaanen iti naimbag a damag dagiti agkasapulan.
23 Iti tao nga saan nga agsardeng nga mamati kaniak gapu kadagiti aramidko ket nabendisionan.”
24 Idi nakapanawen dagiti babaonen ni Juan, inrugi ni Hesus nga inbaga kadagiti tattao iti maipanggep ken ni Juan, “Ania ti napanyo kinita idiay let-ang? Runo kadi nga gungungunen ti angin?
25 Ngem ania ti napanyo kinita? Maysa kadi nga tao nga nagkawes iti nalukneng a pagan-anay? Kitaenyo, dagiti tattao nga nakakawes iti napipintas nga pagan-anay ken agbibiag nga aglaplapusanan, agnanaedda kadagiti palasio ti ar- ari.
26 Ngem ania ti napanyo kinita? Maysa kadi nga propeta? Wen, ibagak kadakayo, nangnangruna pay ngem maysa nga propeta.
27 Isuna daytoy pakaiturungan iti naisurat, 'Kitaenyo, ibaonko iti mensaherok sakbay iti rupam, nga mangisagana iti dalanmo sakbay kenka.'
28 Ibagak kadakayo, nga kadagiti inyanak dagiti babbai, awan iti natantan-ok pay ngem ni Juan, ngem iti kababaan nga tao iti pagarian ti Dios ket natantan-ok pay ngem isuna.”
29 Idi nangngegan dagiti tattao daytoy, pakairamanan dagiti agsingsingir iti buis, impaduyakyakda nga nalinteg iti Dios. Karaman isuda kadagiti nabautisaran iti bautisar ni Juan.
30 Ngem dagiti Pariseo ken nalalaing iti linteg dagiti Judio nga saan a nagpabautisar kenkuana, nilaksidda iti kinasirib ti Dios a para kadakuada.
31 “Ania ngarud iti mabalin ko nga pangiyaspingan kadagiti tattao tatta nga kapututan? Ania kadi iti pakaiyasp-

inganda?
32 Kasla da la ubbing nga agga-ayam idiay pagtagilakuan
nga agtutugaw ken ay-ayabanda iti tunggal maysa nga
kunada, 'Pinatukarmi ti plauta para kadakayo, ket dikay
met nagsala. Nagladingit kami, ket dikay met nagsangit.'
33 Agsipud ta immay ni Juan nga Mammunniag a saan nga
mangmangan ti tinapay ken saan nga nagin-inom iti arak,
ket ibagbagayo, 'Adda demonyona.'
34 Immay ti Anak ti Tao ket nangan ken naginom ket
kunayo, 'Kitaenyo, narawet daytoy nga tao ken mammartek,
gayyem dagiti agsingsingir ti buis ken dagiti managbasol.'
35 Ngem iti sirib ket maipakita a nalinteg babaen kadagiti
amin nga annakna."
36 Itatta, adda maysa nga Pariseo nga mangkidkiddaw
ken Hesus nga makipangan kenkuana. Isu nga kalpasan a
nakastreken ni Hesus iti balay ti Pariseo, insanggirna idiay
ayan iti lamisaan tapno mangan.
37 Pagammoan, adda maysa nga babai iti dayta nga
siudad, nga isuna ket managbasol. Naammoanna nga
adda ni Hesus nga agsangsanggir idiay balay ti Pariseo, ket
napan isuna ken nangitugot iti bangbanglo nga naikabil iti
alabastro nga fraskita.
38 Nagtakder iti likudan ni Hesus nga asideg iti
sakaananna ken nagsangit. Ket inrugina nga binasa iti
luana dagiti saka ni Hesus, ket pinunasanna ida iti buokna,
inagepna dagiti sakana ken binukbukanna ida ti bangban-
glo.
39 Idi nakita daytoy iti Pariseo nga nangawis ken ni Hesus,
pinanunotna iti bagina nga kunana, "No daytoy nga tao
ket propeta, ammona koma no siasino ken no ania nga
klase nga babai iti mangsagsagid kenkuana, nga isu ket
managbasol."
40 Simmungbat ni Hesus ket kinunana kenkuana, "'Simon,
adda iti banag nga ibagak kenka." Kinunana, "Ibagam,
Maestro!"
41 Kinuna ni Hesus, "Adda iti dua nga nakautang iti maysa
nga agpapautang. Diay maysa ket nakautang iti limagasut
nga dinario, diay met maysa ket limapulo nga dinario.
42 Gapu ta awan kuartada nga pagbayad, pinakawanna
ida nga dua. Ngarud, siasino ti kadakuada iti ad-adda nga
mangayat kenkuana?
43 Simmungbat ni Simon kenkuana ket kinunana,
"Panagkunak ket diay ad-adu iti napakawan nga utangna."
Kinuna ni Hesus kenkuana, "Usto dayta a panangiked-
dengmo."

44 Sinango ni Hesus ti babai ket kinuna ken Simon,
“Makitam daytoy nga babai. Simrekak iti balay mo.
Awan danum nga intedmo kaniak para kadagiti sakak,
ngem isuna, babaen iti luana, binasana dagiti sakak ken
pinunasanna ida iti buokna.
45 Dinak impaayan iti agep, ngem isuna, manipud sim-
mangpetak, saan nga nagsardeng nga nangag- agep kadagiti
sakak.
46 Saanmo nga binukbukan daytoy ulok iti lana, ngem
binukbukanna dagiti sakak iti bangbanglo.
47 Gapu iti daytoy, ibagak kenka nga isuna nga adu iti
nagbasolanna ken napakawan iti ad-adu ket dakdakkel
met ti panagayatna. Ngem iti basbassit iti napakawan
kenkuana, bassit laeng iti panagayatna.”
48 Ket imbagana iti babai, “Napakawanen dagiti basba-
solmo.”
49 Dagiti amin nga agsangsanggir sadiay ket inrugida nga
kinuna iti maysa ken maysa kadakuada, “Siasino daytoy nga
agpakawan pay kadagiti basbasol?”
50 Ket kinuna ni Hesus iti babai, “Ti pammatim ket
insalakannaka. Mapanka nga sitatalna”.

8

1 Napasamak nga dagus kalpasanna nga nangrugi ni Jesus
nga nagdalyasat iti nadumaduma nga siudad ken barrio,
nga nangikaskasaba ken nangiwarwaragawag iti naimbag
a damag maipapan iti pagarian ti Dios ket simmurot
kenkuana dagiti sangapulo ket dua,
2 ket kasta met dagiti babbai a napaimbag manipud
kadagiti dakes nga espiritu ken saksakit. Isuda da Maria nga
napanaganan Magdalena, nga nawayawayaan manipud iti
pito a demonio,
3 ni Juana nga asawa ni Cusa, nga mangimatmaton
kadagiti sanikua ni Herodes, ni Susana, ken dagiti dadduma
nga adu a babbai, nga nangipaay para iti kasapulanda nga
nagtaud kadagiti sanikuada.
4 Itatta, idi adda adu a tattao ti naguurnong, nga pakaira-
manan dagiti tattao nga um-umay kenkuana manipud
kadagiti adu a nadumaduma nga siudad, nagsarita isuna
kadakuada babaen iti pangngarig.
5 “Rimmuar ti mannalon nga napan nagmula iti bukbukel.
Kabayatan ti panagmulana, adda dagiti bukbukel nga
natinnag iti igid ti dalan ket napayatpayatan ken sinippayot
dagiti billit ti tangatang.

6 Dadduma nga bukbukel ket natinnag iti nabato a daga
ket apaman a dimmakel dagitoy nga mulmula, nanglay-
layda, gapu ta awan ti pakabasaanda.
7 Addamet dagiti bukbukel nga natinnag kadagiti nasisiit
nga mulmula, ket dagiti nasiit nga mulmula ket dimmakkel
nga kadua dagiti bukbukel ken nangleppes kadakuada.
8 Ngem dadduma kadagiti bukbukel ket natinnag iti
nadam-eg nga daga ket pinataudna ti mula nga sangagasut
a daras pay ti kaaduna." Kalpasan nga naibaga ni Hesus
dagitoy a banbanag, impukkawna, "Siasinoman iti addaan
iti lapayag nga dumngeg, dumngeg koma."
9 Ket dagiti adalanna dinamagda no ania ngata iti kaipa-
panan daytoy a pangngarig.
10 Kinuna ni Hesus kadakuada, "Naikkan kayo iti pribile-
hio nga mangawat kadagiti misterio iti Pagarian ti Dios,
ngem dagiti dadduma a tattao ket masuruan laeng kadagiti
pangngarig, tapno, 'uray makitada didanto metlaeng a
makita ken mangngeganda didanto metlaeng maawatan.'
11 Itatta daytoy ti kaipapanan iti pangngarig. Ti bukel ket
isu iti sao ti Dios.
12 Dagiti bukbukel nga natinnag iti igid ti dalan ket dagiti
tattao nga nakangngeg iti sao, ngem umay ti diablo ket
alaenna ti sao manipud iti pusoda, tapno saanda a mamati
ken maisalakan.
13 Ket dagiti met natinnag iti nabato a daga ket dagiti
tattao nga idi nangngegan da iti sao, inawatda a siraragsak,
ngem awan ti uray maysa a ramutda; mamati da laeng
iti apagdarikmat, ket no dumteng ti tiempo ti pannubok,
umadayoda.
14 Dagiti bukbukel nga natinnag kadagiti nasiit nga mul-
mula ket dagiti tattao nga dimngeg iti sao, ngem iti panag-
dalyasat da iti dalanda, maleppesda kadagiti pakadanagan
ken kinabaknang ken ragragsak iti daytoy a biag, ken isut'
gapuna nga awan ti maibungada nga maluom.
15 Ngem dagiti bukbukel nga natinnag iti nasayaat a
daga, dagitoy dagiti tattao nga, addaan iti napudno ken
naimbag a panagpuspuso, kalpasan nga nangngeganda iti
sao, salimetmetanda ken agbungada nga adda ti panagan-
anus.
16 Itatta, awan ti siasinoman, nga idi napasgedanna ti
pagsilawan, kalubanna iti malukong wenno ikabilna iti
sirok ti papag. Ngem ketdi, ikabilna iti umiso nga pag-
giananna, tapno iti tumunggal maysa nga sumrek, makitada
ti lawag.
17 Ta awan iti nailemmeng, nga saan nga maipakaammo,
wenno aniaman a palimed, nga saan nga maammoan ken

masilawan.
18 Isu nga agannad kayo no kasano iti pinagdengngegyo,
gapu ta siasinoman nga addaan, ket isu maikkan pay iti ad-
adu, ken siasinoman nga awanan, manipud kenkuana ket
maala uray pay ti pagarupenna nga adda kenkuana."
19 Kalpasan ket ni nanang ken dagiti kakabsat ni Hesus ket
immay kenkuana, ngem saanda nga makaasideg kenkuana
gapu iti adu nga tattao.
20 Ket naimbaga kenkuana, "Ti inam ken dagiti kak-
absatmo a lallaki ket addada nga agtatakder idiay ruar,
kayatdaka a makita."
21 Ngem simmungbat ni Hesus ket kinunana kadakuada,
"Ti inak ken kakabsatko ket dagiti dumngeg iti sao ti Dios
ken tungpalenda."
22 Ket napasamak iti maysa kadagidiay nga al-aldaw
nga naglugan ni Hesus ken dagiti adalan iti bangka, ket
kinunana kadakuada, "Mapan tayo idiay ballasiw iti dan-
aw."
23 Ket naglayagda. Ngem kabayatan nga aglaylayagda,
nakaturog ni Hesus, ket immay ti bagyo nga binuyugan iti
napigsa unay nga angin idiay dan-aw, ket diay bangkada
ket mangrugi nga mapunno iti danum, ket addadan iti kasta
unay a peggad.
24 Ket dagiti adalan ni Hesus ket immayda kenkuana ket
riniingda isuna, kunada, "Apo! Apo! Nganngani tayo nga
matayen!" Nakariing isuna, ket tinubngar na iti angin ken
ti narungsot a danum ket nagsardengda, ken adda iti linak.
25 Ket kinunana kadakuada, "Ayan ti pammatiyo?" Iti
butengda, nasdaawda unay, ket kinunada iti tumunggal
maysa, "Siasino ngarud daytoy, ta mandaranna uray dagiti
angin ken iti danum, ket agtulnogda kenkuana?"
26 Nakadanunda iti rehion ti Gerasenes, nga kabangibang
ti Galilea.
27 Idi bimmadek ni Hesus iti daga, adda iti maysa a lalaki
nga naggapo iti siudad a simmabat kenkuana, ket daytoy a
lalaki ket linuganan dagiti demonio. Iti naunday a panawen
saan isuna nga agus-usar iti kawkawes, ken saan isuna nga
aggigian iti balay, no di ket idiay sementeryo.
28 Idi nakitana ni Hesus, nagikkis isuna, ken nagpakleb
iti sangoananna. Ket iti napigsa a balikas kinunana,
"Ania ti biangko kenka, Hesus, Anak iti Kangatoan a Dios?
Agpakpakaasi-ak kenka, saannak nga parigaten."
29 Ta manmandaran ni Hesus ti narugit nga espiritu
nga rumuar manipud iti lalaki, gapu ta masansan nga
tenngelenna isuna. Uray no galutanda iti kadkadena ken
kawkawar ken bantayanda pay, ket mapugsatna latta iti

galutna ken iturong latta ti demonio idiay let-ang.
30 Ket nagsaludsod ni Hesus kenkuana, “Ania ti nagan
mo?” Ket kinunana, “Sangaarban,” ta adu dagiti demonio
nga limmugan kenkuana.
31 Intultuloy dagiti demonio iti nakipagpakpakaasi ken ni
Hesus nga saanna koma ida nga mandaran nga mapan idiay
yuyeng.
32 Ita ti arban dagiti adu a babbaboy ket adda idiay
nga mangmangan idiay turod, ket indawat dagiti demonio
nga palubosanna isuda nga lumugan kadagiti babbaboy.
Pinalubosanna isuda nga aramidenda dayta.
33 Isu nga dagiti demonio ket rimuarda manipud iti dayta
nga tao ken simrekda kadagiti babbaboy, ket ti arban ket
nagap-apurada nga bimmaba iti turod nga agturong iti dan-
aw ket nalmesda.
34 Idi nakita dagiti tattao nga agay-aywan kadagiti bab-
baboy ti napasamak, naglibasda ket impadamagda iti siu-
dad ken iti kadagiti barbarrio.
35 Isu nga dagiti tattao nga nakangngeg maipanggep iti
daytoy, rimmuarda nga mangkita no ania iti napasamak,
ket immayda ken ni Hesus ket nasarakanda ti lalaki nga
rimuaran dagiti demonio. Nakabadon isuna ken addan iti
nalimbong a panagpanpanunotna, nakatugaw iti sakaanan
ni Hesus, ket nagbutengda.
36 Ket dagiti nakakita iti daytoy nga napasamak ket
imbagada kadagiti dadduma no kasano nga naisalakan ti
lalaki nga inadipen dagiti demonio.
37 Amin dagiti tattao iti rehion ti Gerasenes ken dagiti
adda iti aglawlawda nga lugar, kiniddawda ken ni Hesus
nga panawanna ida, gapu ta tinengngel ida iti nalaus
a panagbuteng. Isu nga naglugan isuna iti bangka nga
agsubli.
38 Diay lalaki nga nagtalawan dagiti demonio ket nagpak-
pakaasi ken ni Hesus nga palubusanna isuna nga sumurot
kenkuana, ngem pinagawid isuna ni Hesus, a kunana,
39 “Agsubli ka iti balaymo ken ipakaammom amin nga
naindaklan a banbanag nga inaramid ti Dios para kenka.”
Nagawid ngarud ti lalaki ket inwaragawagna iti entero nga
siudad dagiti naindaklan a banbanag nga inaramid ni Hesus
para kenkuana.
40 Iti panagsubli ni Hesus, inawat isuna dagiti adu nga
tattao, ta agur-urayda amin kenkuana.
41 Pagammoan, immay iti lalaki nga managan Jairo, ket
maysa isuna kadagiti mangidadaulo iti sinagoga. Nagpakleb
ni Jairo iti sakaanan ni Hesus ket kiniddawna nga mapan
koma isuna idiay balayna,

42 ta addaan isuna iti kakaisuna nga anak a babai, nga
agtawen iti sangapulo ket dua, ken isuna ket matmatayen.
Ngem iti ipapanna, dagiti adu nga tattao ket inaribungbun-
ganda isuna.
43 Adda babai sadiay nga agpadpadara iti las-ud ti
sangapulo ket dua a tawen ket nagastosnan amin nga
kuartana kadagiti mangngagas, ngem saan nga napaimbag
ti siasinoman kadakuada.
44 Napan isuna iti likudan ni Hesus ket sinagidna iti
laylayan ti badona, ket dagdagus nga nagsardeng ti panag-
pagpadarana.
45 Kinuna ni Hesus, "Siasino ti nangsagid kaniak?" Idi
amin ket nagsaan, kinuna ni Pedro, "Apo, nagado dagiti
tattao nga mangliplipit kenka ken mangar-aribungbong
kenka.
46 Ngem kinuna ni Hesus, "Adda iti nangsagid kaniak,
ta ammok nga adda iti pannakabalin nga rimuar manipud
kaniak."
47 Idi makita ti babai nga saannan nga mailemmeng iti
inaramidna, immasideg ti babai nga agpigpigerger. Nag-
pakleb iti sangoanan ni Hesus, ket imbagana iti sangoanan
dagiti tattao ti makagapu no apay nga sinagidna ni isuna
ken no kasano isuna nga nagimbag a dagus.
48 Ket kinunana kenkuana, "Anak a babai, ti pammatim
isu ti nangpaimbag kenka. Mapanka a sikakappia."
49 Idi manarimaan isuna nga agsasao, adda ti immay nga
naggapu iti balay ti mangidadaulo iti sinagoga, nga kunana,
"Diay anak mo nga babai ket natayen. Saan mon nga
singaen ti manursuro."
50 Ngem idi nangngeg ni Hesus daytoy, sinungbatanna
isuna, "Saanka nga agbuteng. Mamati ka laeng, ket
maisalakan isuna."
51 Ket idi nakasangpet iti balay, saan na nga pinalubusan ti
siasinoman nga makiserrek kenkuana malaksid kada Pedro,
Juan, Santiago, ken ti ama ti ubing a babai, ken ti inana.
52 Itatta, amin dagiti tattao sadiay ket agladladingit ken
sangsangitanda isuna, ngem kinunana, "Saan kayo nga
agsangit. Saan isuna nga natay, ngem matmaturog laeng."
53 Ngem kinatawaanda isuna nga inum-umsi, ta ammoda
isuna ket natayen.
54 Ngem isuna, innalana ti ima ti ubing nga babai,
immawag a kunana, "Ubing, bumangonka."
55 Ket nagsubli ti espiritu na, ket bimmangon a dagus
isuna. Inbilinna nga adda ti maited kenkuana nga kanenna.
56 Dagiti nagannakna ket nasdaaw, ngem binilinna ida
nga awan ti pangibagaanda iti napasamak.

9

1 Inayabanna dagiti sangapulo ket dua, ken inikkanna
isuda iti pannakabalin ken turay kadagiti amin nga demo-
nio ken mangagas kadagiti saksakit.
2 Imbaonna isuda nga rumuar nga mangikasaba iti
pagarian ti Dios ken mannpaimbag kadagiti masakit.
3 Kinunana kadakuada "Dikayo mangitugot iti uray ania
iti panagdalyasatyo- uray sarukod, uray pitaka, uray tina-
pay, uray kuarta wenno dua nga pagan-anay.
4 Aniaman nga sumrekanyo a balay, agtalinaed kayo
sadiay agingga pumanaw kayo iti dayta nga lugar.
5 No maipanggep kadagiti saan nga umawat kadakayo,
inton pumanaw kayo iti dayta nga siudad, pagpagenyo
dagiti tapok iti saksakayo kas pammaneknek nga maibusor
kadakuada."
6 Ket pimmanawda nga napan kadagiti il-ili, nga
mangikaskasaba iti naimbag nga damag ken mangpapaim-
bag kadagiti tattao iti sadinnoman.
7 Itatta ni Herodes, nga tetraka, nangngegna amin dagitoy
a mapaspasamak ket nariribukan unay, gapu ta ibagbaga
dagiti dadduma nga ni Juan nga Mammuniag ket nagungar
manipud ken ni patay,
8 ken dagiti dadduma nagparang kano ni Elias, ken dagiti
dadduma ket maysa kano kadagiti propeta idi un-unana nga
panawen ket nagbiag manen.
9 Kinuna ni Herodes, "Pinapugotak ni Juan, ngem
maipanggep iti siasino daytoy nga mangmangngegak nga
banbanag? "Ket ni Herodes pinadas nga mangbiruk iti
wagas tapno makitana ni Hesus.
10 Idi nagsublin dagiti naibaon, imbagada kenkuana iti
amin nga inaramidda. Intugotna isuda ket napan isuna iti
siudad nga maawagan Betsaida.
11 Ngem nangngegan daytoy dagiti adu nga tattao ket
sinurotda isuna ket inawatna ida, ken nagsao kadakuada
maipanggep iti pagarian ti Dios, ken innagasanna dagiti
agkasapulan ti pannakapaimbag.
12 Ket idi mumalemen, napan kenkuana dagiti sangapulo
ket dua ket kinunada, "Pagawidemon dagiti tattao tapno
mapanda kadagiti il-ili ken barbarrio nga agsapul iti pagda-
gusan ken makan gapu ta adda tayo iti lugar nga awan
matagtagitao."
13 Ngem kinunana kadakuada, "Ikkanyo ida ti kanenda."
Kinunada, "Ti adda kadatayo ket lima laeng a tinapay ken
dua a lames, malaksid nga mapan kami gumatang ti taraon
para kadagitoy amin nga adu a tattao."

14 Adda idi ti agarup nga lima ribu a lallaki nga adda
sadiay. Ket kinunana kadagiti adalanna, “Pagtugawenyo
isuda nga nabunggubunggoy iti saglilima pulo.”
15 Kasta ngarud ti inaramidda dayta, ket nagtugaw amin
dagiti tattao.
16 Innalana ti lima nga tinapay ken ti dua nga lames,
ket timmangad sadi langit, benendisionanna ida, ket pin-
ispisina, ken intedna kadagiti adalanna tapno maiwaras
kadagiti tattao.
17 Ket nanganda amin ken napnekda, ket dagiti nabati nga
taraon ket naurnong ket napunno iti sangapulo ket dua nga
basket.
18 Ket napasamak nga kabayatan nga agkarkararag isuna
iti bukodna, kaduana dagiti adalanna, ket sinaludsodna
kadakuada, nga kunana, “Siasinoak kano iti panagkuna
dagiti tattao?”
19 Simmungbatda, ket kinunada, “Juan nga Mammuniag,”
ngem kuna dagiti dadduma nga Elias, ken kuna dagiti
dadduma nga maysa kadagiti propeta idi un-unana nga
panawen ket nagbiag manen.
20 Kinunana kadakuada, “Ngem siasinoak iti pinagku-
nayo?” Simmungbat ni Pedro a kunana, “Ti Kristo a
naggapu iti Dios.”
21 Ngem iti panangballaagna kadakuada, binilin ida ni
Hesus nga awan ti pangibagaanda iti daytoy,
22 a kunana nga iti Anak ti Tao ket masapul nga agsagaba
iti adu nga banbanag, umsien dagiti panglakayen ken pan-
guloen a papadi ken escriba, mapapatay, ken mapagungar
iti maikatlo nga aldaw.
23 Kinunana kadakuada amin, “No siasinoman ti mayat
nga sumurot kaniak, masapul ngarud nga lipatenna ti
bagina, baklayenna ti krusna iti inaldaw ket sumurot
kaniak.
24 Siasinoman ti mangpadas nga mangispal iti biagna ket
mapukawna, ngem siasinoman nga mangpukaw iti biagna
gapu kaniak, ket maispalna.
25 Ania ti magunguna iti tao, no matagikuana ti intero
a lubong, ngem mapukawna wenno maawan kenkuana ti
bukodna a bagi?
26 Siasinoman ti mangibain kaniak ken kadagiti sasaok,
isu ibainto met ti Anak ti Tao inton umay iti kukodna a
dayag, ken iti dayag ti Ama ken dagiti nasantoan nga anghel.
27 Ngem sipupudno nga ibagak kadakayo, adda dagiti
dadduma kadakayo nga agtaktakder ditoy, a saandanto a
maramanan ti patay agingga a makitada ti pagarian ti Dios.”

28 Ket napasamak did garup walo nga aldaw ti napalabas
kalpasan nga sinarita ni Hesus dagitoy a sasao nga inkuyog
na ni Pedro, ni Juan, ken Santiago, ket simmang-atda iti
bantay tapno agkararag.
29 Kabayatan iti panagkararagna, nagbaliw ti langa ti
rupana, ken dagiti kawesna ket nagbalin nga puraw ken
makasisirap.
30 Pagammoan, adda dua nga lallaki nga makisarsarita
kenkuana! Isu da Moises ken Elias,
31 nga sidadayag ti langada. Ket nagsasaritaanda ti
maipanggep iti ipapanawna, nga umadanin nga tung-
palenna idiay Jerusalem.
32 Itatta, ni Pedro ken dagiti kakadduana ket adda
nga nakaturogdan. Ngem idi nakariingdan, nakitada iti
dayagna ken dagiti dua nga lallaki nga makitaktakder
kenkuana.
33 Iti napasamak ket, kabayatan nga umad-adayuda ken ni
Hesus, kinuna ni Pedro kenkuana, "Apo, nasayaat ta adda
kami ditoy ket masapul nga agaramid kami iti tallo nga
kalapaw. Ipalubosmo nga iyaramidandaka ti mays, maysa
para ken ni Moises, ken maysa para ken ni Elias." Di na
ammo ti ibagbagana.
34 Ket kabayatan a sarsaritaenna dagitoy nga banbanag,
ti ulep ket bimmaba a nanglinong kadakuada; ket nag-
butengda kabayatan ti pananglawlaw ti ulep kadakuada.
35 Adda ti timek nga naggapo iti ulep, a kunana, "Daytoy
ti pinilik nga Anakko. Dumngegkayo kenkuana."
36 Idi nalpas iti timek, maymaysan ni Hesus. Nag-
ulimekda, ken kadagidiay nga al-aldaw, awan ti nangiba-
gaanda kadagiti banbanag nga nakitada.
37 Ti napasamak ket, iti simmaruno nga aldaw, idi
nakababadan manipud iti bantay, ket sinabat isuna ti adu
nga tattao.
38 Pagammoan, maysa nga tao manipud kadagiti adu nga
tattao ti nagpukkaw a kunana, "Manursuro, ipakpakaasik
kenka nga kitaem kuma ti anak ko nga lalaki, ta may-
maysana nga anak ko."
39 Kitaem, parparigaten ti espiritu, ket kella-at nga agikkis
isuna, ken papayegpegenna ken paglabutabenna ti ngi-
watna. Isu ket pumanpanaw kenkuana ngem agparigat, ket
dangranna iti kasta unay nu pumanaw.
40 Nagpakpakaasiak kadagiti adalam nga pilitenda nga
papanawen kenkuana, ngem saanda met kabaelan."
41 Simmungbat ni Hesus ket kinunana, "Dakayo nga saan
a mamatpati ken managdakdakes a kaputotan, kasano ti

kabayag nga masapul a makipagtalinaedak kadakayo ken iti panaganusko kadakayo? “Iyegmo ditoy ti anak mo.”
42 Iti iyaasideg ti ubing a lalaki, tinumba ti demonio isuna
ken winagwagna ti napalalo. Ngem tinubngar ni Hesus ti
narugit nga espiritu, ket pinaimbagna ti ubing a lalaki, ken
insubli iti amana.
43 Ket nasdaawda amin iti kinabileg ti Dios. Ngem
kabayatan nga masmasdaaw iti amin kadagiti banbanag
nga inaramidna, kinunana kadagiti adalanna,
44 “Bay-anyo a dagitoy nga balikas ket sumrek iti kaunggan ti lapayagyo, ta iti Anak ti Tao ket maiyawat kadagiti
ima dagiti tattao.”
45 Ngem saanda nga naawatan ti kayat a sawen daytoy a balikas, ta nailimed kadakuada, isu nga saanda
nga maawatan. Agamak da nga agsaludsod kenkuana
maipanggep iti dayta nga balikas.
46 Ket nangrugi ti maysa nga riri kadakuada no siasino ti
katatan-okan.
47 Ngem ni Hesus, gapu ta ammo na no ania ti kunkunaenda iti puspusoda, nangala iti bassit nga ubing, ket
inyabayna kenkuana,
48 ket kinunana kadakuada, “No adda umawat iti bassit
nga ubing a kas daytoy gapu iti naganko, siak met laeng ti
inna aw-awaten, ket no adda umawat kaniak, aw-awatenna
metlaeng isu a nangibaon kaniak. Ta ti tao nga kababaan
kadakayo amin ket isu iti katatan-okan.”
49 Simmungbat ni Juan ket kinunana, “Apo, adda ti nakitami nga mangpakpaksiat ti demonio babaen iti naganmo
ket pinasardeng mi isuna, gapu ta saan met nga sumursurot
kadatayo.”
50 Ngem kinuna ni Hesus kenkuana, “Saanyo nga pasardengen isuna, agsipud ta siasinoman a saan nga mangbusor
kadakayo ket para kadakayo.”
51 Iti napasamak ket, bayat nga umas-asidegen ti alaldaw nga yuulina sadiay langit, sipapasged isuna nga
impatalgedna ti rupana nga mapan idiay Jerusalem.
52 Nangibaon isuna iti mensahero nga immuna ngem
isuna, ket napanda ken simrekda iti maysa a barrio idiay
Samaria tapno agsaganada para kenkuana.
53 Ngem dagiti tattao sadiay, saanda nga inawat isuna,
gapu ta impatalgedna ti rupana nga mapan idiay Jerusalem.
54 Ket idi nakita daytoy dagiti adalan na nga ni Santiago
ken Juan, kinunada, “Apo, kayat mo kadi nga mangbilin
kami ti apoy nga bumaba manipud langit ket dadaelenna
isuda?”
55 Ngem ni Hesus timmalyaw ken tinubngar na isuda.

56 Ket napanda iti sabali nga barrio.

57 Bayat nga magmagnada iti dalanda, adda ti nagkuna kenkuana, “Sumurutak kenka uray sadino ti papanam.”

58 Kinuna ni Hesus kenkuana, “ Dagiti lobo ket adda abutda, ken dagiti billit iti tangatang ket adda umokda, ngem iti Anak ti Tao ket awan ti sadinnoman a pangiid-daanna iti ulo na.”

59 Ket kinunana iti sabali a tao, “Sumurot ka kaniak.” Ngem kinunana, “Apo, palubosannak pay nga umuna a mapan ipunpon ni tatangko.”

60 Ngem kinunana kenkuana, “Bay-am nga dagiti natay ti mangipunpon kadagiti bukodda a minatay, ngem mapanka ket ipakaammom iti amin nga disso iti pagarian ti Dios.”

61 Sabali manen nga tao ti nagkuna, “Sumurotak kenka, Apo, ngem ipalubos mo pay nga umuna nga mapanak agpakada kadagiti kabbalayko.”

62 Ngem kinuna ni Hesus kenkuana, “Awan ti siasinoman, a kalpasan nga ingkabilna iti imana iti arado ket agtaly-atalyaw iti likudanna, ti maikari iti Pagarian ti Dios.”

10

1 Itatta, kalpasan dagitoy nga banbanag, nangdutok ti Apo iti pitopulo a dadduma pay, ket imbaonna ida a sagdudua nga umuna iti kada siudad ken lugar nga panggepna mismo nga papanan.

2 Kinunana kadakuada, “Nagadu iti maapit, ngem bassit dagiti trabahador. Ngarud, darasenyo a mangikararag iti Apo ti panagapit, tapno mangibaon iti adu nga trabahador iti panagapitna.

3 Mapankayon iti dalanyo. Kitaenyo, ibaonkayo a kas kadagiti kordero iti nagtetengngaan dagiti lobo.

4 Saan kayo nga mangitugot iti kuarta, kambong, wenno sandalyas, ken saan kayo nga kumablaaw iti siasinoman iti dalan.

5 Iti sadinoman nga balay a sumrekanyo, ibagayo nga umuna, 'Kapia koma ti maadda iti daytoy nga balay.'

6 No adda ti tao iti kapia sadiay, mapan kenkuana dayta nga kapiayo, ngem no awan, agsubli kadakayo.

7 Agtalinaed kayo iti dayta nga balay, ket kanen ken inumenyo ti aniaman nga idasarda, agsipud ta iti trabahador ket adda karbenganna iti tangdanna. Saan kayo nga agbalaybalay.

8 Sadinoman nga siudad a sumrekanyo, ket awaten dakayo, kanenyo no ania ti maidasar kadakayo,

9 ken paimbagenyo dagiti masakit nga adda sadiay.
Ibagayo kadakuada, 'Ti pagarian ti Dios ket immasidegen
kadakayo.'
10 Ngem sadinoman nga siudad a sumrekanyo, ket saan
dakayo nga awaten, rumuar kayo kadagiti kalkalsadana ket
ibagayo,
11 'Uray pay dagiti tapok nga nagtaud iti siudadyo nga
dimket kadagiti saksakami ket punasenmi a maibusor
kadakayo! Ngem ammuenyo daytoy: Ti pagarian ti Dios
ket immasidegen.'
12 Ibagak kadakayo nga inton dumteng ti aldaw ti
panagukom, ad-adda nga maibturan pay iti para iti Sodoma
ngem para iti dayta nga siudad.
13 Asika pay, Corazin! Asika pay, Betsaida! No dagiti
nakaskasdaaw nga aramid nga naaramid kadakayo ket
naaramid sadiay Tiro ken Sidon, nagbabawida koman idi
pay laeng, a nakatugaw iti sako ken dapdapo.
14 Ngem ad-adda nga maibturan pay iti para iti Tiro ken
Sidon inton pannakaukom ngem iti para kadakayo.
15 Sika, Capernaum, panpanunotem kadi nga maitan-okka
idiay langit? Saan, maipababa kanto nga maipan idiay
hades.
16 Iti dumdumngeg kadakayo ket dumdumngeg met ka-
niak; ket iti manglaksid kadakayo ket linaksidnak met; ket
iti manglaksid kaniak, linaksidna ti nangibaon kaniak."
17 Dagiti pitopulo ket nagsubli a siraragsak, kunada, "Apo,
uray dagiti demonio ket nagpaituray kadakami babaen iti
naganmo."
18 Kinuna ni Hesus kadakuada, "Binuybuyak ti pan-
nakatinnag ni Satanas a kas kimat a naggapo idiay langit.
19 Kitaenyo, intedko kadakayo iti turay nga mangpayat
kadagiti uleg ken manggagama, ken mangituray kadagiti
amin nga pannakabalin ti kabusor, ket awan ti makadan-
gran kadakayo iti uray aniaman nga wagas.
20 Uray no kasta, saan kayo nga agragsak iti daytoy laeng,
a dagiti espiritu ket nagpaituray kadakayo, ngem ad-adda
pay nga agragsak kayo ta naikitikiten dagiti nagnaganyo
sadi langit."
21 Iti dayta met laeng nga kanito, kasta launay ti ragsakna
iti Espiritu Santo, ket kinunana, "Daydayawen ka, O Ama,
Apo iti langit ken daga, gapu ta inlimed mo dagitoy nga
banbanag kadagiti nasirib ken addaan pannakaawat, ket
impakaammom dagitoy kadagiti saan nga nasuruan, kas
kadagiti ubbing nga babassit. Wen, Ama, ta daytoy ket
makaay-ayo iti imatang mo."

22 “Amin nga banbanag ket naitalek kaniak manipud ken
ni Amak, ket awan makaammo no siasino ti Anak no di
laeng ti Ama, ken awan makaammo no siasino ti Ama no
di laeng ti Anak, ken iti siasinoman a kayat ti Anak nga
pangipakaammoan kenkuana.”
23 Simmango kadagiti adalanna, kinunana kadakuada
laeng, “Nabendisionan dagiti makakita kadagiti banbanag
nga nakitayo.
24 Ibagak kadakayo nga adu a propeta ken ar-ari nga
nangtarigagay nga makakita kadagiti banbanag nga makitk-
itayo, ngem saanda nga nakita dagidiay, ken mangngegan
dagiti banbanag nga mangmangngegyo, ngem saanda nga
nangngegan dagidiay.”
25 Pagammoan, maysa a manursuro iti linlinteg dagiti
Hudio ti timmakder ket pinadasna isuna, kinunana, “Ma-
nursuro, ania ti aramidek tapno matawidko ti biag nga
agnanayon?”
26 Kinuna ni Hesus kenkuana, “Ania ti naisurat iti linteg?
Kasanu ti panangbasam iti dayta?”
27 Simmungbat, ket kinunana, “Masapul nga ayatem ti
Apo a Dios mo iti amin a pusom, iti amin a kararuam,
iti amin a pigsam, ken iti amin a panunot mo, ken iti
kaarrubam a kas iti bagim.”
28 Ket kinuna ni Hesus kenkuana, “Kusto dayta insung-
batmo. Aramidem daytoy, ket agbiagka.”
29 Ngem ti manursuro, iti panangtarigagayna nga ikalin-
tegan iti bagina, kinunana ken ni Hesus, “Ket siasino ti
kaarrubak?”
30 Simmungbat ni Hesus nga kunana, “Adda tao nga
sumalsalog manipud Jerusalem nga mapan idiay Jerico.
Nasalawna dagiti agtatakaw, nga isu ti nangala kadagiti
amin nga adda kenkuana, ken kinabkabilda, ken imbatida
nga agbugbugsot.
31 Nairanrana met nga sumalsalog iti dayta nga dalan ti
maysa nga padi, ket idi nakitana isuna, linabsanna a nagna
iti bangir ti dalan.
32 Kasta met ti maysa a Levita, idi nakadanun iti dayta a
lugar ket nakitana ti lalaki, linabsanna a nagna iti bangir ti
dalan.
33 Ngem adda maysa a Samaritano, kabayatan ti panag-
dalyasatna, dimteng iti ayanna. Idi nakitana isuna, natignay
isuna a naasian.
34 Inasitganna ken binaredbedanna dagiti sugsugatna nga
sinapsappoanna iti lana ken arak dagitoy. Insakayna iti
bukodna nga ayup, sana impan iti balay a pagdadagusan,
ken inaywananna isuna.

35 Iti summaruno nga aldaw, nangiruar isuna iti dua
nga denario ket intedna iti agpadpadagus, ken kinunana,
'Aywanam isuna, ken aniaman a sobra a magastom, inton
agsubliak, bayadankanto.'
36 Iti panagkunam, siasino kadagiti tallo ti kaarruba diay
tao nga dinarup dagiti agtatakaw?" Kinuna ti manursuro,
"Diay nangipakita kenkuana iti asi."
37 Kinuna ni Hesus kenkuana, "Mapanka ket isu met laeng
ti aramidem."
38 Itatta, bayat nga agdaldalyasatda, simrek isuna iti
maysa nga barrio, ket adda maysa nga babai a managan
Martha a nangpadagus kenkuana iti balayna.
39 Adda kabsatna a babai a managan Maria, nga nagtugaw
iti sakaanan ti Apo ken nagdengngeg iti saona.
40 Ngem ni Martha, makumikum unay iti panangisagana
iti makan. Napan isuna ken ni Hesus, ket kinunana, "Apo,
awan kadi aniamanna kenka nga iti kabsat ko a babai ket
binaybay-annak nga agmaymaysa nga agserbi? Ibagam
ngarud kenkuana nga tulungannak."
41 Ngem simmungbat ti Apo ket kinunana kenkuana,
"Martha, Martha, madandanaganka iti adu nga banbanag,
42 ngem maysa laeng a banag ti kasapulan. Pinili ni Maria
no ania ti kasayaatan, ket isu ti saan to nga maala manipud
kenkuana."

11

1 Iti napasamak, kalpasan a nagkararag ni Jesus iti maysa
a disso, maysa kadagiti adalan na ti nagkuna, "Apo, isuro
nakami nga agkararag a kas iti panangisuro ni Juan kadagiti
adalan na."
2 Kinuna ni Jesus kadakuada, "No agkararag kayo, kastoy
ti ibaga yo, 'Ama, paidayawmo ti nagan mo. Dumteng koma
ti pagariam.
3 Ited mo kadakami iti tunggal aldaw ti inaldaw nga
tinapaymi.
4 Pakawanennakami kadagiti basbasol mi, gapu ta dakami
ket pakpakawanen mi met dagiti amin a nakabulod
kadakami. Ket saannakami nga iturong iti sulisog.'"
5 Imbaga ni Hesus kadakuada, "Siasino kadakayo ti
addaan iti gayyem, a no mapankayo kenkuana iti tengnga
ti rabii ket ibagayo kenkuana, 'Gayyem, pabulodannak iti
tallo piraso a tinapay,
6 gapu ta adda ti gayyemko nga dimmagas manipud iti
kalsada, ket awan ti ania man a maipasangok kenkuana.
7 Ket ti adda iti uneg, sumungbat ket mabalin a kunaenna,
'Dinak ringgoren. Nakaserran ti ridaw ket dagiti annakko,

ken siak, adda kamin iti pagiddaan. Saanak a makabangon nga mangted iti tinapay kenka.'

8 Ibagak kadakayo, uray saan nga bummangon nga mangted iti tinapay kadakayo, gapu ta sika ket gayyemna, ngem gapu ta awan bainyo nga mangipilit, bumangonto ket itedna tu kaadu ti tinapay a masapulyo.

9 Ibagak pay kadakayo, agdawatkayo ket maitedto kadakayo; agsapulkayo ket makabirukkayto; agtuktokkayo ket mailukatankayto.

10 Ta ti tunggal tao nga agdawat ket umawat; ken ti tao nga agsapsapul ket makabirukto; ken ti tao nga agtuktuktok ket mailukatan.

11 Siasino kadakayo ti ama nga nu agdawat ti anakna a lalaki iti tinapay ket ikkan na iti bato, wenno imbes nga lames ket uleg?

12 Wenno, nu dumawat iti itlog, manggagama aya ti itedna kenkuana?

13 Nu kasta ngarud, nu dakayo nga managdakdakes ket Ammo yo nga mangted iti nasayaat nga sagut kadagiti annak yo, dinto ket ad-adda pay nga ti amayo sadi langit, ited na ti Espiritu Santo na kadagiti agdawat."

14 Iti saan nga nabayag, mangpakpaksiat ni Hesus iti demonyo, ket daytoy umel. Ti napasamak ket idi rimuar daytoy nga demonyo, nagsao ti umel a tao. Ket dagiti tattao, nasdaaw da unay!

15 Ngem adda sumagmamano nga tattao nga nagkuna, "Babaen kenni Beelzebul, nga mangiturturay kadagiti demonyo, mangpakpaksiat isuna kadagiti demonyo."

16 Dagiti dadduma, sinuot da isuna ket binirukanda isuna iti pagilasinan nga nagtaud sadi langit.

17 Ngem ammo ni Jesus dagiti panpanunotenda ket kinunana kadakuada, "Tunggal pagarian a nabingaybingay nga maibusor metlaeng iti daytoy, ket mapanawan, ken ti balay nga nabingaybingay nga maibusor metlaeng iti daytoy ket marba.

18 No mabingaybingay ni Satanas a maibusor iti bagbagina, kasano ngarud nga makatakder ti pagarianna? Gapu ta iti kunayo pakpaksiatek dagiti demonyo babaen kenni Beelzebul.

19 Nu mangpaksiatak kadigiti demonyo babaen kenni Beelzebul, babaen kenni sinno nga pakpaksiaten isuda dagiti pasurotyo? Gapu iti daytoy, isudanto ti mangukom kadakayo.

20 Ngem nu paksiatek dagiti demonyo babaen iti ramay ti Dios, dimteng ngarud ti pagarian ti Dios kadakayo.

21 No bantayan ti maysa a napigsa a lalaki a kumpleto iti
igam ti bukodna a balay, natalged dagiti sanikuana,
22 ngem nu abaken isuna ti napigpigsa a lalaki, alaen ti
napigpigsa nga lalaki ti igam dayta a lalaki ket samsamenna
iti sanikua diay lalaki.
23 Ti saan a makikadua kaniak ket maibusor kaniak, ket
ti saan met a makipagurnong kaniak ket agiwara.
24 No ti narugit nga espiritu ket pumanaw iti maysa a tao,
lumabas iti saan a madandanoman nga disso ken agsapul
iti paginanaanna. Ket inton awan ti mabirukanna, ibagana,
'Agsubliak iti balayko nga naggapuak.'
25 Ket iti panagsublina, masarakanna nga dayta a balay
ket nawalisan ken naisimpan.
26 Ket mapan nga mangikuyog iti pito pay nga espiritu a
nadakdakes pay ngem isu ket sumrekda amin tapno agianda
sadiay. Ket ti kamaudianan a kasasaad dayta a lalaki ket
agbalin a nakarkaro pay ngem iti damo."
27 Ti napasamak ket, idi ibagbagana dagitoy a banbanag,
adda maysa nga babai nga nangipigsa iti saona iti ngatoen
iti kaadduan dagiti tattao ken kinunana kenkuana, "Naben-
disionan ti anak-anakan nga nangipasngay kenka ken ti
suso a nangpasuso kenka."
28 Ngem kinunana, "Ad-adda nga nabendisionan dagiti
dumngeg iti sao ti Dios ken idulinda daytoy."
29 Kabayatan nga umad-adu dagiti tattao nga makitarip-
nong, inrugina nga imbaga, "Daytoy nga kapututan ket
nagdakes nga kapututan. Sapulenna ti pagilasinan, ngem
awan ti maited a pangilasinan malaksid iti pagilasinan ni
Jonas.
30 Ta kas iti panagbalin ni Jonas nga pagilasinan kadagiti
taga-Ninive, kastanto met nga ti Anak ti Tao ket agbalin nga
pagilasinan iti daytoy nga kapututan.
31 Tumakderto ti Reyna iti Abagatan iti panangukom
a kadwana dagiti lalaki iti daytoy nga kapututan ket
ikeddengna ida, ta naggapo isuna iti pungto ti daga nga
agdenggen iti kinasirib ni Solomon, ken kitaenyo, adda ditoy
ti natantan-ok pay ngem ni Solomon.
32 Agtakderto dagiti lalaki iti Ninive iti pangukoman a
kaduada dagiti tatao iti daytoy nga kapututan ket iked-
dengdanto daytoy, ta nagbabawidan gapu iti inkaskasaba
ni Jonas, ken kitaenyo, adda ditoy ti natantan-ok pay ngem
ni Jonas.
33 Awan ti siasinoman nga nu malpasna nga sindian ti
lampara ket ikabilna iti maysa nga nasipnget nga siled
wenno iti sirok ti labba, ngem ketdi, ikabilna iti pagidis-

disuan iti lampara tapno masilawan dagiti sumrek.
34 Ti matam iti lampara ti bagim. Nu nasayaat ti matam,
iti bagi ket mapunno iti lawag. Ngem nu madi ti matam, iti
bagi ket mapunno iti kinasipnget.
35 Ngarud, agannadkayo nga ti lawag nga adda kadakayo
ket saan nga kinasipnget.
36 Tapno iti kasta, mapunno ti bagiyo iti lawag ken awan
pulos pasetna nga adda iti sipnget, ket ti intero a bagiyo ket
agbalin nga kasla adda lampara nga mangisilnag iti lawagna
kadakayo."
37 Idi nalpas isuna nga nagsao, dinawat ti maysa a Pariseo
nga makipangan isuna iti balayna, ket simrek ngarud ni
Hesus ket nagsadag.
38 Ket nasdaaw ti Pariseo ta saan nga nagbuggo ni Hesus
sakbay ti pangrabii.
39 Ngem kinuna ti Apo kenkuana, "Ita ngarud, dakayo
nga Pariseo, ugasanyo ti akinruar a paset dagiti tasa ken
mallukong, ngem ti kaungganyo ket napunno iti kinaagom
ken kinadakes.
40 Dakayo a saan nga makaaw-awat a lallaki! Saankadi
nga ti nangaramid iti uneg ket inaramidna met ti akinruar.
41 Itedyo kadagiti nakurapay ti anyaman nga adda iti
uneg, ket amin nga banbanag ket malinisan para kadakayo.
42 Ngem asi kayo pay nga Pariseo, ta itedyo ti apagkapulo
dagiti menta ken ruda ken amin mulmula iti bangkag, ngem
baybay-anyo ti kinalinteg ken ti ayat iti Dios. Masapol
nga nalinteg ti ikastayo ken ayatenyo ti Dios, nga saanyo
a liwayan nga aramiden dagiti daddumapay a banbanag.
43 Asikayo pay nga Pariseo, ta pagaayatyo dagiti tugaw
iti sangwanan kadagiti sinagoga ken dagiti narespeto a
pammadayaw iti ayan dagiti pagtagilakuan.
44 Asikayo pay, ta kaskayla kadagiti awan markana nga
tantanem a saan nga ammo dagiti tattao ket badbad-
dekanda."
45 Ket simmungbat kenkuana ti maysa nga manursuro
iti linteg dagiti Judio a kunana, "Maestro, dayta nga
ibagbagam, laisennakami met laeng."
46 Kinuna ni Hesus, "Asikayo pay a manursuro iti linteg!
Ta pagbaklayenyo dagiti lallaki kadagiti awit nga nadagsen
nga baklayen, ngem dakayo, uray la saan a sagiden ti maysa
kadagiti ramayyo dagidiay nga awit.
47 Asikayo pay, ta agipatakderkayo kadagiti pakalaglagi-
pan dagiti tanem dagiti propeta, ngem dagiti met kapuo-
nanyo ti nangpatay kadakuada.
48 Isunga maysakayo nga saksi ken nangpanuynoy kadag-
iti aramid dagiti kapuonanyo, ta kinapudnona ket pinatayda

dagiti propeta nga akin tanem kadagiti ipatpatakderanyo kadagiti pakalaglagipan.
49 Gapu met laeng iti daytoy, kinuna ti kinasirib ti Dios,
'Ibaonkonto kadakuada dagiti propeta ken dagiti apostol ket
parigaten ken papatayenda dagiti dadduma kadagitoy.'
50 Daytoy to nga kapututan ti mapabasol para iti amin a
dara dagiti propeta nga naibukbok sipud pay iti panangrugi
ti lubong, manipud
51 iti dara ni Abel inggana iti dara ni Zacarias, nga napa-
patay iti nagbaetan iti altar ken ti nasantoan a disso. Wen,
ibagak kadakayo, nga daytoyto a kaputotan ti mapabasol.
52 Asikayo pay nga mangisursuro kadagiti linteg ti Hudio,
gapu ta innalayo iti tulbek ti kinasirib; ket dakayo nga
mismo, saankayo nga sumsumrek, ken laplappedanyo pay
dagiti sumrek."
53 Kalpasan a pimmanaw ni Hesus sadiay, dagiti eskriba
ken dagiti Pariseo, kinontrada isuna ken nakisinnuppiatda
kenkuana maipanggep iti adu a banbanag,
54 kas panangpadasda nga palab-ogan isuna kadagiti
ibagbagana.

12

1 Kabayatanna, idi adu nga rinibribo nga tattao ti nagguummong, nga uray la nga agpipinnayatda iti tunggal maysa, sakbay ti amin inrugina nga imbaga kadagiti adalanna, "Annadanyo iti lebadura dagiti Pariseo, isu iti panaginsisingpet.
2 Ngem awan iti banag a nailemmeng, nga saan a maibutaktak, ken awan ti nailimed nga saan a maammoan.
3 Ta aniaman nga imbagam iti nasipnget ket mangngegto iti lawag, ken aniaman nga iyarasaasmo iti lapayag iti kaunegan nga kuarto ket maiwaragawagto iti rabaw dagiti babbalay.
4 Ibagak kadakayo gagayemko, di kay agbuteng kadagiti mangpatay iti bagi, nga kalpasan iti dayta ket awanen ti mabalinda nga aramiden.
5 Ngem ballaagan kayo maipanggep kenkuana a pagbutnganyo. Pagbutnganyo isuna, isuna a kalpasan nga mangpatay, ket addaan iti karbengan nga mangitapuak kadakayo idiay impierno. Wen, ibagak kadakayo, agbuteng kayo kenkuana.
6 Saan aya nga diay lima a billit tuleng ket mailako iti dua nga sentimo? Nupay kasta, awan uray maysa kadakuada nga malipatan iti imatang ti Dios.
7 Ngem uray pay ti buok iti uloyo ket nabilang amin. Dikay agbuteng. Napatpategkayo ngem dagiti adu a billit tuleng.

8 Ibagak kadakayo, tunggal maysa nga mangiwaragawag
kaniak iti sangwanan dagiti tattao, iwaragawagto met ti
Anak ti Tao iti sangwanan dagiti anghel ti Dios,
9 ngem isuna nga mangilibak kaniak iti sangoanan dagiti
tattao ket mailibakto met iti sangoanan dagiti anghel ti Dios.
10 Tunggal maysa nga agsao iti maibusor iti Anak ti
Tao ket mapakawanto dayta kenkuana, ngem kenkuana
nga agtabbaaw maibusor iti Espiritu Santo ket saan a
mapakawan.
11 No ipan dakayo idiay sinagoga ket isangodakayo kadag-
iti papanguloen ken agtuturay, saan kayo a madanagan no
kasanokayo nga agsao nga mangikalintegan iti bagbagiyo,
wenno ania iti ibagayo,
12 ta isuronakayonto ti Espiritu Santo no ania iti rumbeng
nga ibagayo iti dayta nga oras."
13 Ket kinuna kenkuana ti maysa nga naggapu iti kaaduan
ti tattao, "Maestro, ibagam ken ni kabsat ko ta pagbin-
gayanmi ti tawid mi."
14 Kinuna ni Hesus kenkuana, "Lalaki, siasinno ti namag-
balin kaniak nga ukom wenno mangibabaet kadakayo?"
15 Ket kinunana kadakuada, "Annadanyo ti bagbagiyo
manipud kadagiti amin nga naagum nga tarigagay. Ngamin,
iti panagbiag ti tao ket saan nga ti kinaadu ti sanikuana iti
linaonna."
16 Kalpasan ket imbaga ni Hesus kadakuada ti maysa
a pangngarig, nga kunana, "Iti bangkag iti maysa nga
baknang a tao ket adu iti naapit,
17 ket inrasonna iti bagina a kunana, 'Ania ngata ti
aramidek, agsipud ta awanen ti disso a pagidulinak kadagiti
apitko?'
18 Kinunana, 'Kastoy ti aramidek, rakrakek daytoy ka-
marinko ket agpatakderak ti dadakkel ket idiayto ti pagiduli-
nak iti amin nga bukbukelko ken dadduma pay nga mausar.
19 Ibagakto iti kararuak, "Kararua, adun ti mausar nga
nakadulin para iti adu a tawen. Aginanaka nga nagin-awa,
mangan, uminom ken agragsakka.'"
20 Ngem imbaga ti Dios kenkuana, 'Maag nga tao, ita nga
rabii ket masubli ti kararuam, ket dagita insaganam nga
banbanag, siasinonton ti agtagikua?'
21 Kasla kasta ti kaiyaspingan iti `maysa nga agurnong
ti kinabaknang para iti bagina ket saan nga baknang iti
maipanggep iti Dios."
22 Imbaga ni Hesus kadagiti adalanna, "Ngarud, ibagak
kadakayo, saan kayo madanagan maipapan iti panagbi-
agyo—no ania ti kanenyo, wenno maipapan iti bagiyo— no

ania ti ibadoyo.
23 Ta ti biag ket napatpateg ngem taraon, ken ti bagi ket
napatpateg ngem ti badbado.
24 Panunotenyo kadi dagiti uwak, saanda nga agmul-
mula ken agap-apit. Awan ti pagidulduli nanda wenno
kamarinda, ngem pakpakanen ida ti Dios. Ket adayu nga
napatpategkayo ngem dagiti billit!
25 Ket siasino kadakayo ti makanayon iti maysa a cubit iti
biagna gapu iti panagdandanag?
26 No kasta ngarud, awan ti kabaelanyo nga aramiden
uray dayta nga kababassitan a banag, apay nagrud a
madanagankayo maipanggep iti daddumapay?
27 Panunutenyo dagiti lirio—no kasanoda nga dumakkel.
Saanda nga agtartarabaho, wenno agabel. Ngem ibagak
kadakayo, uray pay ni Solomon iti amin a kinadayagna ket
saan a nakawesan nga kasla iti maysa kadagitoy.
28 No dagitinto pay ruot iti tay-ak nga agbibiag tatta nga
aldaw, ket no bigat maibelleng idiay pugon, nangnangruna
pay a kawesanna kayo, nagbassit ketdin ti pammatiyo!
29 Saanyo nga sapulen no ania ti kanenyo ken no ania ti
inumenyo, ken saan kayo nga madanagan.
30 Ta amin nga nasyon iti lubong ket dagitoy a banbanag
ti sapsapulenda, ket ammo ti Amayo nga masapulyo dagitoy
nga banbanag.
31 Ngem birukenyo ti pagarianna, ket dagitoy nga ban-
banag ket mainayonto kadakayo.
32 Di kay agbuteng, babassit nga karnero, ta iti Amayo ket
maayatan nga mangted kadakayo iti pagarian.
33 Ilakoyo dagiti sanikuayo ken itedyo kadagiti marigrigat.
Iyaramidanyo dagiti bagbagiyo kadagiti pitaka nga saan a
marunot - kinabaknang idiay langit nga saan a maibus,
saan nga maasitgan iti agtatakaw ken saan nga dadaelen
iti simotsimot.
34 Ta nu sadinno ti ayan ti kinabaknangyo, idiayto met ti
ayan iti pusoyo.
35 Bay-anyo nga nakasuksuk ti atidog nga badoyo iti
barikesyo, ken bay-anyo nga agap-apuy dagiti lamparayo,
36 ken agbalinkayo a kas kadagiti tattao nga mangbirbiruk
iti amongda no agsubli isuna nga aggapu iti kasaran, tapno
inton sumangpet ket agtoktok, dagusda nga lukatan ti ridaw
para kenkuana.
37 Nabendisionan dagiti adipen, nga masangpetan ti
amongda nga mangpadpadaan no sumangpet isuna. Pudno
nga ibagak kadakayo, nga isuksoknanto ti atiddog nga
badona iti barikesna, patugawennanto ida iti panganan, ken

umay ket pagserbianna ida.
38 No ti amo ket sumangpet iti maikadua nga panagbantay
iti rabii, wenno uray pay iti maikatallo nga panagbantay,
ket makitana ida nga sisasagana, nabendisionan dagita nga
adipen.
39 Maysa pay, ammuenyo daytoy, nga no ammo kuma ti
akin balay ti oras nga isasangpet ti agtatakaw, saanna kuma
nga binaybay-an ti balayna nga maserrek.
40 Agsagana kayo met, gapu ta saanyo nga ammo ti oras
nga umay Ti Anak ti Tao."
41 Kinuna ni Pedro, "Apo, ibagbagayo kadi dayta nga
pangngarig kadakami laeng, wenno iti amin?"
42 Kinuna ti Apo, "Siasino ngarud diay napudno ken
nasirib nga mangimatmaton, nga isunto iti isaad ti amongna
nga mangidaulo kadagiti dadduma pay nga adipenna nga
mangted kadakuada iti bingayda a makan iti umno nga
oras?
43 Nabendisionan dayta nga adipen nga masangpetan ti
amongna nga ar-aramidenna dayta inton umay isuna.
44 Pudno nga ibagak kadakayo nga isaadnanto dayta nga
adipen tapno agaywan kadagiti amin a sanikuana.
45 Ngem no ibaga iti dayta nga adipen iti pusona, 'Itanta-
ntan met iti amongko ti panagsublina,' ket rugianannanto
nga kabilen dagiti adipen nga lallaki ken babbai, ken
mangan ken uminom, ken agbartekto,
46 sumangpetto ti among dayta nga adipen iti maysa nga
aldaw a saanna nga mapakadaan, ken iti oras nga saanna
nga ammo, ket tadtadennanto isuna ken ikeddenganna iti
pagyanan a para kenkuana kadagiti saan a mapagtalkan.
47 Dayta adipen nga ammona no ania ti kayat ti amongna
nga aramidenna, ngem saan a nagsagana ken saanna nga
inaramid ti kayat ti amongna, ket mapang-urto iti mamin-
adu.
48 Ngem isuna nga saanna nga ammo, ket nakaaramid
kadagiti banbanag a rumbeng nga pakapang-uranna, ket
sumagmamano laeng ti panakapang-urna. Tunggal maysa
nga naikkan iti adu ket adunto met ti manamnama
kenkuana, ken iti nangitalekan iti ad-adu, ket ad-adunto met
ti dawatenda kenkuana.
49 Immayak ditoy daga tapno uramek iti lubong, ket anian
a kalikagumko nga daytoy ket immapoyen.
50 Ngem adda buniag nga pakabautisarak, ket anian
dukotko agingga a matungpal!
51 Ipagarupyo kadi nga immayak tapno mangted iti kapia
ditoy daga? Saan, ngem ketdi, panagsisina.

52 Ta manipud ita ket addanto lima iti maysa nga pagtaengan a masinasina— ti tallo nga tao ket makisupiat iti dua, wenno dua nga tao ket supiatenda ti tallo nga tao.
53 Masinasina danto, ti ama kontra iti anak a lalaki, ken ti anak a lalaki kontra iti ama; ti ina kontra iti anak a babai, ken ti anak a babai kontra iti inana, ti katugangan a babai kontra iti manugangna a babai, ken ti manugang a babai kontra iti katugangan a babai.”
54 Ibagbaga pay ni Hesus kadagiti tattao, “No makitayo ti ulep nga ngumato iti laud, ibagayo nga dagus, 'Umay ti tudo,' ket isu ti mapaspasamak.
55 Ket no agpuyupoy ti angin nga aggapu iti abagatan, ibagayo nga, 'Addan to iti makasinit nga pudot,' ket isu ti mapasamak.
56 Dakayo nga aginsisingpet, ammoyo no kasano ti mangipatarus iti langa ti daga ken ti langit, ngem kasano nga saanyo nga ammo iti mangipatarus iti agdama?
57 Apay nga saanyo nga maikeddeng no anya ti umno para kadagiti bagbagiyo?
58 Ta no mapan kayo iti ukom a kaduayo ti kabusoryo, idiay paylaeng dalan ket aramidenyo iti pamuspusan tapno maurnos iti banag kenkuana tapno iti kasta ket saannakayo nga idatag iti ukom, ken tapno iti ukom ket saannakayo nga iyawat iti opisyal, ket dinakayto iyaoan ti opisyal iti pagbaludan.
59 Ibagak kadakayo, saan kayonton nga makaruar manipud sadiay agingga a nabayadanyo amin a multa.”

13

1 Iti dayta a tiempo, adda dagiti tattao sadiay nga nangibaga kenkuana iti maipanggep kadagiti taga-Galilea nga ti darada ket inlaok ni Pilato kadagiti mismo nga datonda.
2 Simmungbat ni Hesus ket kinunana kadakuada, “Ipagarupyo kadi nga dagitoy nga taga- Galilea ket ad-adda nga managbasol ngem dagiti dadduma a taga-Galilea gapu ta nagsagabada iti kastoy a wagas?
3 Saan, ibagak kadakayo. Ngem no dikay agbabawi, aminkayo ket mapukaw a kas kadakuada.
4 Wenno dagidiay sangapulo ket walo a tattao idiay Siloe nga nagaburan idi narba ti torre ket isu iti nakatayanda, ipagarupyo kadi a nadakdakesda ngem kadagiti dadduma a tattao idiay Jerusalem?
5 Saan, kunak. Ngem no dikay nga agbabawi, mapukawkayto met amin.”

6 Imbaga ni Hesus daytoy a pangngarig, “Adda iti maysa
a tao nga nagmula iti igos idiay kaubasanna ket immay ken
nagbiruk iti bungana ngem awan nasarakanna.
7 Kinuna ti lalaki iti hardinero, 'Kitaem, tallo a tawenen
nga um-umayak tapno agbirukak iti bunga daytoy a kayo
ti igos ngem awan nasarakak. Pukanemon. Apay nga
ipalubos nga sayangenna ti daga?'
8 Simmungbat iti hardinero ket kinunana, 'Bay-am pay
laeng iti daytoy a tawen ta kaliak iti aglawlawna sakunto
abunoan iti rugit.
9 No agbunga iti daytoy sumaruno nga tawen, nasayaat;
ngem no saan, pukanemton!'”
10 Itatta mangisursuro ni Hesus iti maysa kadagiti sina-
goga iti Aldaw ti Panaginana.
11 Pagammoan, adda iti babai sadiay nga walo a tawenen
nga lugluganan iti dakes nga espiritu iti panagkapsut,
nagbalin a kubbo ket saan a pulos nga makatakder a
nasayaat.
12 Idi nakita ni Hesus ti babai, inayabanna ket kinunana,
“Nawaya-wayaankan iti pagkapuyam.”
13 Impatayna dagiti imana iti babai ket dagus a timmakder
a sililinteg ket nagdaydayaw isuna iti Dios.
14 Ngem nakapungtot ti agturturay iti sinagoga gapu ta
nangpaimbag ni Jesus iti Aldaw ti Panaginana. Isu nga
simmungbat ti mangiturturay ket kinunana kadagiti adu
a tattao, “Adda iti innem nga aldaw nga masapul nga
agtrabaho. Umaykayo ken mapaimbag kayo kadagita, saan
ketdi nga iti Aldaw ti Panaginana.”
15 Simmungbat ti Apo kenkuana ket kinunana, “Managin-
sisingpet! Diyo kadi aya nga warwaran dagiti asno wenno
bakayo iti nakaiparngedanda iti Aldaw ti Panaginana tapno
painumenyo ida?
16 Kasta met iti daytoy nga babai nga anak ni Abraham,
nga inbalud ni Satanas ti babai iti sangapulo ket walo a
tawen, saan kadi aya a mabalin nga mawayawayaan iti
pannakabaludna iti Aldaw ti Panaginana?”
17 Idi kinunana dagitoy a banbanag, amin nga nang-
babalaw kenkuana ket nabainan, ngem nagramrambak
dagiti tattao maipanggep kadagiti amin nga nakaskasdaaw
a banbanag nga inaramidna.
18 Ket Kinuna ni Hesus, “Ania ti kalanglanga iti pagarian
ti Dios ken ania iti mabalinko nga pangiyarigan?
19 Daytoy ket kasla bukel iti mustasa nga innala iti maysa
a lalaki ket impurwakna idiay hardinna, ket dimmakkel
daytoy nga nagbalin a dakkel nga kayo, ken dagiti bilbillit

sadi langit ket nagumokanda iti sangsangana.”
20 Kinunana manen, “Ania ti pangiyarigak iti pagarian ti Dios?
21 Daytoy ket kasla iti lebadura nga innala iti maysa a babai ket inlaokna iti tallo a takal nga arina aginggana a bimsog daytoy.”
22 Bimmisita ni Hesus iti tuggal ili ken barrio nga adda iti dalan a mapan Jerusalem ket sinuroanna ida.
23 Adda nagkuna kenkuana, “Apo, manmano laeng kadi a tattao iti maisalakan?” Isu nga kinunana kadakuada,
24 “Ikarigatanyo ti sumrek iti nailet a ruangan, gapu ta adunto iti mangpadas ket saandanto a makastrek.
25 Inton tummakderen ti makinkukua ti balay ken irikep iti ruangan, agtakderkayonto iti ruar ket agtugtogkayo iti ridaw ken ibagayo, 'Apo, Apo, pastrekennakami.' Sumungbatto ket ibagana kadakayo, 'Saankayo nga am-ammo wenno sadinno ti naggapuanyo.'
26 Ket ibagayonto, 'Nangankami ken imminom iti sangngoanam ken nangisuroka kadagiti kalkalsadami.
27 Ngem isungbatnanto, 'Ibagak kadakayo, saanko nga ammo no sadinno iti naggapuanyo. Umadayokayo kaniak, dakayo nga agar-aramid iti dakes!'
28 Addanto iti panagsasangit ken panagngaretnget iti ngipen inton makitayoda Abraham, Isaac, Jacob ken dagiti amin nga propeta idiay pagarian ti Dios, ngem dakayo—naitapuakkayo iti ruar.
29 Sumangpetdanto manipud daya, laud, amianan ken abagatan ket aginanadanto iti panganan idiay pagarian ti Dios.
30 Ammoenyo daytoy, dagiti naudi ket umuna, ken dagiti umuna ket maudinto.”
31 Iti saan unay a nabayag, adda dagiti Pariseo nga immay kenkuana ket kinunada kenkuana, “Mapanka ket pumanawka ditoy ta ni Herodes ket kayatnaka a papatayen.”
32 Kinuna ni Hesus, “Mapankayo ket ibagayo iti dayta a mauyong nga aso, 'Kitaem, paksiatek dagiti demonio ken mangpapaimbagak itatta ken inton bigat, ket iti maikatlo nga aldaw malpas konton iti rangtak.'
33 Iti aniaman a mapasamak, masapul nga itultuloyko latta iti ar-aramidek ita ken inton bigat ken iti sumarsaruno nga aldaw, gapu ta saan a rumbeng a mapapatay ti propeta iti ruar ti Jerusalem.
34 Jerusalem, Jerusalem, nga nangpapatay kadagiti propeta ken nangub-ubor kadagiti naibaon kenka.. Naminano nga tinarigagayak nga ummongen dagiti an-annakmo

a kas iti panagurnong ti upa kadagiti piekna iti siruk dagiti payyakna, ngem saanyo nga kinayat daytoy.
35 Kitaenyo, nabaybay-an ta balayyo. Ibagak kadakayo, saandakto a makita aginggana nga ibagayo, 'Nabendisionan ti tao nga umay iti nagan ti Apo.'"

14

1 Napasamak iti maysa nga Aldaw ti Panaginana, idi napan isuna iti balay ti maysa a panguloen dagiti Pariseo tapno mangan iti tinapay, nga palpaliiwenda isuna iti kasta unay.
2 Pagammoan, iti sangoananna ket adda lalaki nga agsagsagaba iti ibbal.
3 Sinaludsod ni Hesus kadagiti nalalaing iti Linteg dagiti Judio ken Pariseo, "Naingkalintegan kadi ti panagagas iti Aldaw iti Panaginana, wenno saan?"
4 Ngem nagulimekda. Ngarud inigganan ni Hesus isuna, pinaimbagna isuna, ken pinapanawna isuna.
5 Kinunana kadakuada, "Siasino kadakayo ti addaan anak a lalaki wenno baka nga natnag iti bubon ti Aldaw iti Panaginana, ti saanna a dagos nga guyuden nga iruar isuna?"
6 Saanda nga nakaited iti sungbat kadagitoy nga banbanag.
7 Idi nadlaw ni Hesus no kasano nga pinili dagiti naawis iti tugaw dagiti mararaem, nagsao isuna iti pangngarig, kinunana kadakuada,
8 "No adda nangawis kadakayo iti maysa nga padaya, saan kayo nga agtugaw iti lugar dagiti mararaem, gapu ta amangan no adda pay naawis nga ad-adda nga mararaem ngem kadakayo.
9 Inton ti tao nga nangawis kadakayo nga agpadpada ket summangpet, ibagana kenka, 'Ited mo ti lugarmo iti daytoy maysa a tao,' ket gapu iti bainmo umakarka iti nababbaba nga lugar.
10 Ngem no naawiska, mapanka agtugaw iti kababaan nga lugar, tapno inton summangpet ti nangawis kenka, mabalin nga ibagana kenka, 'Gayyem, inka iti nangatngato.' Ket mapadayawankanto iti imatang dagiti amin a kakaduam nga agtugtugaw iti lamisaan.
11 Agsipud ta iti tunggal maysa nga mangitan-ok iti bagina ket maipababanto, ken isuna nga mangibabbaba iti bagina ket maitan-okto."
12 Ket kastoy pay ti kinuna ni Hesus iti lalaki nga nangawis kenkuana, "No mangipaayka iti pangaldaw wenno pangrabii, saanmo nga awisen dagiti gagayyemmo wenno

kakabsatmo wenno kakabagiam wenno dagiti babaknang nga kaarrubam, ta amangan laeng no awisendakamet, ken masubadanka.
13 Ngem no agpadayaka, awisem dagiti nakurapay, dagiti paralitiko, dagiti pilay,
14 ken dagiti bulag, ket mabendisyonankanto, agsipud ta saandaka a masubadan. Ta masubadankanto iti panagungar dagiti nalinteg.”
15 Idi nangngeg ti maysa a nakitugaw iti lamisaan nga ayan ni Hesus dagitoy nga banbanag, kinunana kenkuana,” Nabendisionan isuna a makipanganto iti tinapay iti pagarian ti Dios!”
16 Ngem kinuna ni Hesus kenkuana, “Adda maysa nga lalaki nga nangisagana iti dakkel nga pangrabii ket nagawis iti adu.
17 Idi naisaganan ti pangrabii, imbaona ti adipenna tapno ibagana kadagiti naawis, 'Umaykayon, agsipud ta nakasagana aminen.'
18 Ngem padapadada amin nga nangrugi nga agpambar. Kinuna kekuana ti umuna, 'Gimmatangak iti taltalon, ket masapul nga mapanak ket kitaek daytoy. Dispensarennak.'
19 Kinuna met ti maysa, 'Nakagatangak met iti lima nga paris iti baka, ket mapanko padasek ida. Dispensarennak.'
20 Kinuna met ti maysa a lalaki, 'Kaas-asawak laeng, ket ngarud saanak nga makaumay.'
21 Nagsubli ti adipen ken imbagana iti amona dagitoy nga banbanag. Ket nakapungtot ti amo nga makinbalay ket kinunana iti adipenna, ' Darasem iti rumuar ket ingka kadagiti kalkalsada ken daldalan iti siudad ket iyegmo ditoy dagiti nakurapay, dagiti paralitiko, dagiti bulag, ken pilay.'
22 Kinuna ti adipen, 'Amo, naaramidkon iti imbilinmo kaniak, ngem adda pay latta iti pagyanan.'
23 Kinuna ti amo iti adipen, 'Rumuarka kadagiti kalkalsada ken bitbit-ang ket pilitem isuda nga sumrek, tapno mapunno ti balayko.
24 Ta ibagak kenka, nga awan kadagiti lallaki nga immuna a naawis iti makaramanto iti pangrabiik.”"
25 Itatta adu unay nga tattao iti sumursurot kenkuana, ken timmalyaw isuna ket kinunana kadakuada,
26 “No adda siasinnoman nga umay kaniak ket saanna a guraen ti bukodna nga ama, ina, asawa, annak, kakabsat nga lallaki ken babbai—wen, ken iti bukodna met laeng ngabiag-saan isuna nga agbalin nga adalak.
27 Ti siasinoman a saan nga mangawit ti bukodna nga krus ken umay sumorot kaniak ket saan nga agbalin nga adalak.

28 Ta siasino kadakayo, nga agtarigagay nga agpatakder
iti tore, ti saan nga agtugaw nga umuna ken mangbilang
iti gatad tapno makwentana metlaeng no adda kenkuana
dagiti masapulna nga mangleppas iti daytoy?
29 Ta no saan, no naikabilnan ti pundasyon ket saan
nga kinabaelan nga inleppas, uyawento dagiti amin nga
makakita iti daytoy
30 a kunaenda, 'Nangrugi nga nangipatakder daytoy nga
tao ngem saanna met nga kinabaelan nga inleppas.'
31 Wenno ania nga ari, iti ipapanna nga mangsango
iti maysa pay nga ari iti gubat, ket saan nga agtugaw
nga umuna ken dumngeg iti pammagbaga no kabaelanna
babaen iti sangapulo a ribo nga lallaki nga makira kaduana
ti duapulo a ribo nga lallaki?
32 Ket no saan, kabayatan nga adayo pay ti sabali
nga bunggoy dagiti suldado, mangibaon iti mangibagi ket
dawatenna ti panagkapiada.
33 Isu nga, siasinoman nga saan nga mangibbat kadagiti
amin nga adda kenkuana ket saan nga agbalin nga adalak.
34 Nasayaat ti asin, ngem no mapukaw daytoy ti ramanna,
kasano nga paapgaden manen?
35 Awanen ti usarna para iti daga wenno uray pay iti
takki nga napenpen. Maibelleng daytoy iti adayo. Isuna
nga adda lapayagna nga agdengngeg, bay-anyo isuna nga
agdengngeg.”

15

1 Itatta, amin dagiti agsingsingir ti buis ken dadduma
pay nga managbasol ket um-umayda ken ni Hesus tapno
agdengngeg kenkuana.
2 Dagiti Fariseo ken Eskriba ket agtatanabutobda iti
tunggal maysa, a kunada, “Awaten met daytoy a tao dagiti
managbasol, ken makipangan pay kadakuada.”
3 Sinarita ni Hesus daytoy a pangngarig kadakuada a
kinunana,
4 “Siasino kadakayo, no bilang adda sangagasut a
karnerona ket napukaw ti maysa kadagitoy, ti saan a
mangpanaw kadagiti siam a pulo ket siam idiay let-ang,
ken mapanna sapulen ti napukaw a maysa agingga a
masarakanna daytoy?
5 Ket inton nasarakanna daytoyen, baklayenna daytoy ken
agragsak.
6 Inton addan iti balay, ayabanna dagiti gagayyem ken
kaarubana, a kunana kadakuada, “Umaykayo makipagrak-
sak kaniak, ta nasapulak ti napukaw a karnerok.'

7 Ibagak kadakayo nga ad-adda pay ti panagrag-o idiay
langit iti maysa nga agbabawi, ngem iti sanga pulo ket siam
nga nalinteg a tattao nga saan a masapul nga agbabawi.
8 Wenno siasinno ti babai nga addaan sangapulo a pirak,
no bilang ta mapukawna iti maysa nga pirak, ti saan
nga mangsindian iti pagsilawan, walisanna iti balay, ken
sapulenna a naimbag agingga a masarakanna daytoy?
9 Ket inton nasarakanna daytoyen, ayabanna dagiti
gagayyem ken kaarubana, a kunana, 'Umay kayo makipa-
gragsak kaniak, ta nasapulak ti pirak a napukawko.'
10 Kasta met, ibagak kadakayo, adda panagragsak iti
presensya dagiti angel ti Dios gapu iti maysa a managbasol
nga agbabawi."
11 Ket kinuna ni Jesus, "Adda maysa a lalaki nga addaan
dua nga annak a lallaki,
12 ket kinuna ti inaudi nga anak, 'Ama, itedmo itan ti
sanikua a naituding a tawidek.' Ket biningayna ngarud ti
kinabaknangna kadakuada.
13 Kalpasan ti saan unay nga adu nga aldaw, nagrubwat
ti inaudi nga anak ket nagdalyasat a napan iti adayo a
pagilian, ket idiay binusbosna amin a tawidna iti nalabes
unay a panagbiag.
14 Idi awanen ti kuartana, adda dakkel nga panagbisin
a napasamak iti dayta a pagilian, ket mangrugin nga
agksapulan isuna.
15 Napan isuna ket nagpatangdan iti maysa kadagiti tattao
iti dayta a pagilian, nga nangibaon kenkuana idiay taltalon
tapno agpakan kadagiti baboy.
16 Ket ragragsakenna kuma payen nga kanen dagiti taraon
ti baboy, gapu ta awan ti mangted ti uray ania nga kanenna.
17 Ngem idi nakapagpanpanunot ti inaudi nga anak,
kinunana, 'Nagadu kadagiti tatangdanan nga adipen ni
amak iti aglaplapusanan ti taraonna, idinto a addaak ditoy
nga matmatay iti bisin!
18 Pumanawak ditoy ket mapanak ken ni amak, ket ibagak
kenkuana, "Ama, nagbasolak iti langit ken iti imatangmo.
19 Saanakon a maikari nga maawagan nga anakmo;
aramidennak laengen kas maysa kadagiti tangtangdanan
nga adipenmo."'
20 Pimmanaw ngarud ti inaudi nga anak, ket nagsubli
ken amana. Idi adayo paylaeng isuna, nakita ti amana ket
naasian. Iti kasta, nagtaray a simmabat ket inarakup ken
inagkanna ti anakna.
21 Ket ti anak a lalaki kinunana, 'Ama, nakabasolak
iti langit ken iti imatangmo. Saanakun a maikari nga

maawagan nga anakmo.'
22 Kinuna ti ama kadagiti babaunenna, 'Iyegyo a dagus ti
kapipintasan a pagan-anay ket ikawesyo kenkuana, singsing-
ganyo ti imana ken sapatosanyo dagiti sakana.
23 Alaenyo pay ti napalukmeg a baka ket partienyo.
Mangan ken agrambak tayo.
24 Ta natay ngem nagbiag daytoy anakko, napukaw ngem
nasarakan met laeng.' Ket rinugianda ngarud ti nagrambak.
25 Iti dayta a kanito, adda ti inauna nga anak iti talon. Idi
makaasideg iti balay, nakangngeg iti tukar ken salsala.
26 Inayabanna ti maysa kadagiti babaunen ket sinalud-
sodna kenkuana no ania ti kaipapanan dagitoy a banbanag.
27 Kinuna ti babaunen kenkuana, 'Simmangpeten ti kab-
satmo ket nagpaparti ti amam iti napalukmeg a baka, gapu
ta simmangpet a sitatalged.'
28 Nakapungtot ti inauna nga anak, ken saan a sumrek,
ket rimmuar ti amana, ken nagpakpakaasi kenkuana.
29 Ngem ti inauna nga anak, simmungbat ket kinunana
iti ama na, "Kitaem, nagpatagaboak kadakayo iti adu a
tawtawen, ket saanko a pulos nga linabsing ti paglinte-
ganyo, ngem saandak manlang nga inikkan iti urbon a kald-
ing tapno agrambak kami kuma met kadagiti gagayemko,
30 ngem idi simmangpet ti anakyo, a nangbusbos
ti kinabaknangyo kadagiti balangkantis, pinartiyo para
kenkuana ti napalukmeg a baka.'
31 Kinuna ti ama kenkuana, "Anakko, addaka nga
kanayon iti dennak, ken amin a kukuak ket kukuammet.
32 Ngem rumbeng laeng para kadatayo nga agrambak ken
agragsak, agsipud ta iti kabsatmo ket natay, ket ita sibibiag;
napukaw isuna ngem ita nasarakan.'"

16

1 Kinuna pay ni Hesus kadagiti adalanna, "Adda
maysa nga baknang nga addaan iti mangimatmaton, ken
naipadamag kenkuana nga busbusbosen ti mangimatmaton
dagiti kinabaknangna.
2 Inayaban ngarud ti baknang ti mangimatmaton ket
kinunana, 'Ania daytoy a madamdamag ko maipanggep
kenka? Itedmo kaniak ti listaan dagiti amin a naaramidam,
ta saan kan nga mangimaton.'
3 Kinuna ti mangimatmaton iti bagina, 'Ania ti nasken
nga aramidek, agsipud ta alaenen ti amongko iti trabahok
nga mangimaton? Saanko met nga kabaelan ti agkali, ken
mabainak met nga agpakaasi.

4 Ammokon ti aramidek, tapno inton maikkatak iti trabahok, awatendakto dagiti tattao iti babbalayda.'
5 Inayaban ngarud ti mangimatmaton ti tunggal maysa kadagiti nakabulod iti amongna ket dinamagna iti immuna, 'Mano ti binulodmo iti amongko?'
6 Ket kinunana, 'Sangagasut a rukod iti lana ti olibo,' Ket kinunana kenkuana, 'Alaem ti listaan, agtugawka nga dagus ket isuratmo iti limapulo.'
7 Ket kinuna ti mangimatmaton iti maysa, 'Ket mano ti utangmo?' Kinunana, 'Sangagasut a rukod iti trigo.' Kinunana kenkuana, 'Alaem ti listaam, ket isuratmo ti walopulo.'
8 Dinayaw ngarud ti baknang ti saan a nalinteg a mangimatmaton gapu iti inaramidna a kinasikap. Ta dagiti annak daytoy a lubong ket ad-adda iti kinasikapda no maipanggep kadagiti tattaoda, ngem dagiti annak iti lawag.
9 Ibagak daytoy kadakayo, makigayyemkayo babaen kadagiti kinabaknang ditoy lubong, tapno inton awanen, mabalin nga pasangbayen dakayo idiay agnanayon a pagtaengan.
10 Siasinoman a mapagtalkan iti bassit ket mapagtalkan met iti adu, ken siasinoman a saan nga mapagtalkan iti bassit ket saan met a mapagtalkan iti adu.
11 Ngarud, no saankayo a mapagtalkan iti panangusaryo iti kinabaknang ditoy lubong, siasino ti mangitalek kadakayo iti pudno nga kinabaknang?
12 Kastamet, a no saankayo nga mapagtalkan iti banag nga kukua ti sabali, siasino ti mangted kadakayo iti bukodyo?
13 Awan adipen a mabalinna ti agserbi iti duwa nga amo, ta masapul nga guraenna ti maysa ken ipategna ti maysa. Wenno agbalin a napasnek iti maysa ken umsienna ti maysa. Saankayo nga makapagserbi iti Dios ken iti kinabaknang."
14 Idi nangngeg daytoy dagiti Pariseo a mangay-ayat iti kuarta, pinagang-angawanda isuna.
15 Ket imbagana kadakuada, "Palintegenyo dagiti bagbagiyo iti imatang dagiti tattao, ngem ammo ti Dios ti puspusoyo. Agsipud ta ti nangato iti imatang dagiti tattao ket makapakarurod iti imatang ti Dios.
16 Maar-aramat ti linteg ken dagiti propeta agingga nga immay ni Juan. Manipud idi, ti naimbag a damag ti pagarian ti Dios ket naikasaba, ken tunggal maysa ket padpadasenda nga ipilit ti wagas da iti daytoy.
17 Ngem nalaklaka a mapukaw ti langit ken daga ngem iti pannakaawan-serbi ti maysa nga letra iti linteg.

18 Tunggal maysa a mangisina iti asawana a babai ken
mangasawa iti sabali ket nakikamalala, ken siasinoman a
mangasawa iti babai nga naisina iti asawana ket nakika-
malala.
19 Itatta adda maysa nga baknang a nakakawes iti maris-
lila ken pino nga lino, ken inaldaw a ragragsakenna ti
kinabaknangna.
20 Adda met maysa nga agpalpalama a managan Lazaro
nga adda iti ruanganna ken napunno iti gaddil,
21 ket kanayon nga agtartarigagay nga mapakan iti ania-
man nga matinnag iti lamisaan ti baknang - malaksid iti
dayta, umay pay dagiti aso a mangdilpat kadagiti gaddilna.
22 Ti napasamak ket natay ti agpalpalama ket impan dagiti
anghel iti sibay ni Abraham. Natay met ti baknang ket
naitabon,
23 ket idiay hades, idi madama nga agsagsagaba, inngа-
tona iti panagkitana ket nakitana iti adayo ni Lasaro nga
nakasanggir iti barukong ni Abraham.
24 Ket inyikkisna a kunana, 'Ama Abraham, kaasiannak
koma. Ibaonmo ni Lazaro ta basaenna ti murdong ti
ramayna iti danom, ket umayna isagid ditoy dilak, ta
agsagsagabaak unay iti daytoy nga apuy.'
25 Ngem insungbat ni Abraham, 'Anak, laglagipem nga
inawatmo dagiti agkakaimbag a banbanag iti unos ti panag-
biagmo, ket inawat met ni Lazaro dagiti agkakadakes a
banbanag. Ngem ita ket adda ditoy a maliwliwa,
26 ket addaka iti nakaro a panagrigat. Ken malaksid
kadagitoy, adda dakkel a yuyeng nga nalagda a naikabil,
tapno dagiti adda ditoy a kayatna ti bumallasiw ket saan a
makapan dita, ken awan makaumay ditoy nga aggapu dita.'
27 Kinuna ti baknang, 'Agpakpakaasiak kenka, Ama Abra-
ham, nga ibaonmo isuna idiay balay ni amak -
28 ta adda lima nga kakabsat ko a lallaki - tapno maballaa-
ganna isuda, tapno agbutengda ket saanda met nga umay
iti daytoy nga lugar a pagtutuokan.'
29 Ngem kinuna ni Abraham, 'Adda kadakuada ni Moises
ken dagiti propeta; bay-am nga dumngegda kadakuada.'
30 Insungbat ti baknang, 'Saan, Ama Abraham, ngem no
adda maysa nga mapan kadakuada manipud kadagiti natay,
agbabawida.'
31 Ngem imbaga ni Abraham kenkuana, 'No saanda nga
dumngeg kenni Moises ken kadagiti propeta, saanda met
laeng nga maallukoy uray adda agbiag manipud ken patay.'

17

1 Kinuna ni Hesus kadagiti adalanna, “Pudno nga umay

dagiti banbanag a pakaigapuan iti panagbasol, ngem asi pay isuna a pagapuan dagitoy nga ummay!

2 Nasaysayaat pay no makabilan ti tengngedna iti bato a paggilingan ken maitapuak isuna iti baybay, ngem ti agbalin a pakaigapuan a maysa kadagitoy nga babassit nga maitublak.

3 Siputanyo dagiti bagbagiyo. No nakabasol ti kabsatyo, babalawenyo isuna, ken no agbabawi, pakawanenyo isuna.

4 No nakabasol isuna kenka iti naminpito a daras iti maysa nga aldaw, ken maminpito a daras nga agsubli kenka, a kunana, 'Agbabawiak,' masapul a pakawanenyo isuna!”

5 Kinuna dagiti apostol iti Apo, “Padakkelem ti pammatimi.”

6 Kinuna ti Apo, “No adda pammatiyo a kas iti bukel ti mustasa, mabalinyo nga kunaen iti daytoy nga kayo iti sikamoro, 'Maparutka, ken maimulaka iti baybay,' ken adda nga agtulnog kenka.

7 Ngem siasino kadakayo, nga addaan iti adipen nga agararado wenno aggay-aywan iti karnero, ibagana kenkuana no sumangpet manipud iti taltalon, 'Umayka a dagus ket agtugawka tapno manganka.'

8 Saanna kadi nga ibaga kenkuana, 'Mangisaganaka iti aniaman a taraon nga kanek, ken agikabilka iti barikes dita kawesmo ken pagserbiannak agingga a malpasak a mangan ken uminom. Ket kalpasanna mabalinkan a mangan ken uminom'?

9 Saan isuna nga agyaman iti adipen gapu ta inaramidna dagiti banbanag a naibilin, saan kadi?

10 Uray met kadakayo, inton naaramidyo amin nga naibilin kadakayo, masapul nga ibagayo, 'Dikami maikari nga ad-adipen. Inaramidmi laeng no ania ti rumbeng nga aramidenmi.'”

11 Napasamak ket kabayatan nga addada iti dalan nga agturong idiay Jerusalem, agdaldalyasat isuna idiay nagbaetan ti Samaria ken ti Galilea.

12 Idi sumrek isuna iti maysa nga barrio, sadiay sinabat isuna iti sangapulo a lallaki nga agketong. Nakatakderda iti adayo manipud kenkuana

13 ken inngatoda dagiti timekda, a kunada, “Hesus, Maestro, kaasiannakami.”

14 Idi nakitana isuda, kinunana kadakuada, “Mapankayo ken agparangkayo kadagiti papadi.” Ken dimteng dayta a kanito, kabayatan nga mapmapanda, isuda ket nadalusan.

15 Idi nakita ti maysa kadakuada nga immimbagen isuna, nagsubli, ket iti napigsa a timek ket indaydayawna iti Dios.

16 Nagdumog isuna iti sakaanan ni Hesus, ket nagyaman kenkuana. Isuna ket Samaritano.
17 Iti sungbat ni Hesus, kinunana, “Saan aya nga sangapulo ti nadalusan? Ayandan dagiti siam?
18 Awan kadin ti dadduma nga nagsubli nga mangted dayaw iti Dios, malaksid iti daytoy a gangannaet?”
19 Kinunana kenkuana, “Tumakderka, ken mapanka. Ti pammatim ti nangpaimbag kenka.”
20 Gapu ta sinaludsod dagiti Pariseo no kaano nga umay ti pagarian ti Dios, simmungbat ni Hesus kadakuada a kinunana, “Ti pagarian ti Dios ket saan a maysa nga banag a maimatangan.
21 Urayno ibagadanto, 'Kumita ditoy! wenno, 'Kumita idiay!' gapu ta iti pagarian ti Dios ket adda kadakayo.”
22 Kinuna ni Jesus kadagiti adalan, “Umayto dagiti al-aldaw a tarigagayanyo nga makita ti maysa kadagiti aldaw iti Anak iti Tao, ngem daytoy ket saanyonto a makita.
23 Ibagada kadakayo, 'Kitaenyo, idiay! Kitaenyo, ditoy!' Ngem diyo mapan kitaen, wenno sursuroten ida,
24 gapu ta no kasano ti panagparang ti kimat inton aggilap manipud iti maysa a paset ti tangatang nga agturong iti maysa a paset ti tangatang, ngarud kasdiayto met ti Anak ti Tao inton aldawna.
25 Ngem masapul nga agsagaba nga umuna iti adu a banbanag ken laksiden daytoy a kaputotan.
26 Kas iti napasamak idi al-aldaw ni Noe, kasdiayto met ti mapasamak kadagiti al-aldaw iti Anak ti Tao.
27 Nanganda, nagbartekda, nangasawada, ken naitedda nga maasawa, agingga iti aldaw nga simrek ni Noe iti daong - ken immay ti layus a nangdadael kadakuada amin.
28 Kasta met iti napasamak idi al-aldaw ni Lot, nanganda, nagbartek, naggatang, naglaku, nagmula, ken nagpatakderda.
29 Ngem iti aldaw nga rimmuar ni Lot manipud iti Sodoma, nagtudo iti apuy ken asupre manipud langit ket dinadaelna ida amin.
30 Kastanto met ti mapasamak inton aldaw nga maipakaamo iti Anak ti Tao.
31 Iti dayta nga aldaw, saanto a mapalubosan ti siasinoman nga adda iti tuktok ti balay nga bumaba tapno iruarna dagiti gamengna manipud iti balay. Ken saanto met a mapalubusan nga agsubli ti siasinoman nga adda iti kataltalunan.
32 Lagipenyo ti asawa ni Lot.
33 Ti siasinoman nga mangbiruk tapno magun-odna iti biagna ket mapukawnanto daytoy, ngem ti siasinoman nga

makapukaw iti biagna maisalakannanto daytoy.
34 Ibagak kadakayo, iti dayta a rabii addanto dua nga
lalaki iti maymaysa a pagiddaan. Maalanto ti maysa, ket
mabatinto ti maysa.
35 Addanto ti dua a babbai nga agkadua nga aggilgiling.
Maalanto ti maysa ket mabatinto ti maysa.” *
36 Addanto dua iti taltalon, maalanto ti maysa ket mabat-
into ti maysa.
37 Dinamagda kenkuana, “ Sadinno, Apo?” Ken kinunana
kadakuada, “No sadinno ti ayan iti bagi, saddiayto met ti
paguurnungan dagiti buitre.”

18

1 Ket nagsao isuna kadakuada iti maysa nga pangngarig
no kasanoda koma nga agkararag a kanayon, ken saan nga
maupay,
2 kinunana, “Adda iti maysa nga siudad iti maysa nga
ukom nga awan panagbutengna iti Dios ken saan nga
agraem iti tattao.
3 Tatta adda ti maysa nga balo iti dayta nga siudad, ket
masansan iti ipapanna kenkuana, a kunkunana, 'Tulungan-
nak a manggun-od iti hustisya kontra iti kabusorko.'
4 Iti naunday a tiempo ket saanna nga kayat a tulongan
isuna, ngem kalpasan dayta kinunana iti bagina, 'No man
pay saanak nga agbuteng iti Dios wenno agraem iti tao,
5 ngem gapu ta mangmangted kanniak iti riribok daytoy
nga balo, tulungakon isuna nga manggun-od iti hustisya,
tapno saannak nga bannugen babaen iti kanayonna nga
panagsubli-subli.'”
6 Ket kinuna ti Apo, “Denggenyo no ania ti kuna iti saan
a nalinteg nga ukom.
7 Ita saan aya nga iyegto met ti Dios iti hustisya kadagiti
napilina a tattao nga umawag kenkuana iti aldaw ken rabii?
Saanna kadi ida nga anusan?
8 Ibagak kadakayo nga itednanto a dagus ti hustisya
kadakuada. Ngem inton umay iti Anak ti Tao, addanto pay
ngata pammati nga masarakanna ditoy daga?”
9 Ket sinaritana pay iti maysa a pangngarig kadagiti
dadduma nga naallukoy iti bagida nga isuda ket nalinteg
ken mangum-umsi kadagiti dadduma nga tattao,
10 “Adda dua a lalaki a napan idiay templo nga agkararag
- iti maysa ket Pariseo ken iti maysa ket agsingsingir iti buis.
11 Timmakder ti Pariseo ket inkararagna dagitoy a ban-
banag maipanggep iti bagina, 'Dios, agyamanak ta saanak a

* **17:35** Dagiti kasayaatan nga nagkauna nga kopya iti Lucas 17: 36 ket naikkat.

kas kadagiti sabali a tattao nga agtatakaw, saan nga nalinteg nga tattao, mannakikamalala, wenno kas iti daytoy nga agsingsingir iti buis.
12 Agayunarak iti dua a daras iti makalawas. Itedko ti agpakapulo iti amin a masapulak.'
13 Ngem iti agsingsingir iti buis, nga agtaktakder iti adayo, pulos a saanna pay nga maitangad ti mata sadi langit, ngem dandanogenna iti barukongna, kunkunana, 'O Dios, maasika kaniak, a managbasol.'
14 Ibagak kadakayo, nagsubli daytoy a tao iti pagtaenganna nga ad-adda a napalinteg ngem iti sabali, agsipud ta iti tunggal maysa nga mangitan-ok iti bagina ket maipababanto, ngem iti tunggal maysa nga mangipakumbaba iti bagina ket maitan-okto."
15 Dagiti tattao ket iyegda pay dagiti maladagada kenkuana, ta bareng no sagidenna ida, ngem idi nakita dagiti adalan daytoy, binabalawda ida.
16 Ngem inayaban ida ni Hesus kenkuana, kunana, "Palubosanyo dagiti babassit nga ubbing nga umay kaniak, ken saanyo ida nga paritan. Gapu ta iti pagarian ti Dios ket maipaay iti kas kadakuada.
17 Pudno ibagak kadakayo, siasinoman a saan nga umawat iti pagarian iti Dios a kas iti ubing ket saanto pulos nga makastrek iti daytoy."
18 Maysa nga mangiturturay iti nagdamag kenkuana, kunana, "Naimbag nga maestro, ania iti masapul nga aramidek tapno matawidko iti agnanayon nga biag?"
19 Kinuna ni Hesus kenkuana, "Apay nga awagannak a naimbag? Awan ti naimbag no di ket ti Dios laeng.
20 Ammom dagiti bilbilin - saanka nga makikamalala, saanka nga pumatay, saanka nga agtakaw, saanka nga agsaksi iti ulbod, raemem ti amam ken ti inam."
21 Kinuna ti mangiturturay, "Amin dagitoy nga banbanag ket pinagtulnogak manipud pay iti kinaagtutubok."
22 Idi nangngegan ni Hesus dayta, kinunana kenkuana, "Adda pay maysa nga banag nga pagkurangam. Masapul nga ilakom iti amin nga adda kenka ket iwarasmo kadagiti nakurapay, ket maaddaankanto iti gameng sadi langit - ket umayka, surotennak."
23 Ngem idi nangngeganna dagitoy a banbanag, nakaro iti ladingitna agsipud ta isu ket nabaknang unay.
24 Ket idi nakita ni Hesus, isuna, nagladingit unay ket kinunana, "Nagrigat ketdin aya para kadagiti nabaknang ti sumrek iti pagarian ti Dios!
25 Agsipud ta nalaklaka pay nga sumrek ti kamelio iti mata

iti dagum, ngem iti nabaknang a tao nga sumrek iti pagarian ti Dios.”
26 Kinuna dagiti nakangngeg iti daytoy, “Ket siasino ngarud iti mabalin nga maisalakan?”
27 Simmungbat ni Hesus, “Dagiti banbanag nga saan a mabalin iti tao ket mabalin iti Dios.”
28 Kinuna ni Pedro, “Adtoy, imbatimi amin nga banag nga kukuami ket simmurot kami kenka.”
29 Kinuna ngarud ni Hesus kadakuada, “Pudno, ibagak kadakayo nga awan ti siasinoman a nangpanaw iti balayna, wenno iti asawana a babai, wenno iti kakabsatna a lalaki, wenno dagiti nagannakna, wenno dagiti annakna, para iti pagsayaatan iti pagarian ti Dios,
30 a saanto nga umawat iti ad-adu pay iti daytoy a lubong, ken iti lubong nga umay, biag nga agnanayon.”
31 Kalpasan nga inummongna dagiti sangapulo ket dua kenkuana, kinunana kadakuada, “Kitaenyo, sumang-attayo idiay Jerusalem, ket amin a banbanag nga insurat dagiti propeta maipanggep iti Anak ti Tao ket matungpalto.
32 Agsipud ta maiyawatto isuna kadagiti Hentil, ken mairurumento, ken mapabainanto, ken matupraanto.
33 Kalpasan nga saplitenda isuna, papatayenda isuna ken iti maikatallo nga aldaw, agungarto.
34 Awan ti naawatanda kadagitoy a banbanag, ken dagitoy nga sasao ket nailemmeng kadakuada, ken saanda nga naawatan dagiti banbanag nga naisao.
35 Napasamak nga bayat nga umas-asideg ni Hesus iti Jerico, adda maysa a bulsek a nakatugaw iti igid ti kalsada nga agpalpalama,
36 ket idi nangngegna nga lumablabas ti adu nga tattao, sinaludsodna no ania iti mapaspasamak.
37 Imbagada kenkuana nga lumablabas ni Hesus a taga Nazaret.
38 Nagpukkaw ngarud ti bulsek a kunana,”Hesus, anak ni David, maasi ka kaniak.”
39 Tinubngar dagiti adda iti sango ket imbagada kenkuana nga agulimek. Ngem inyad-addana pay iti nagpukkaw, “Anak ni David, maasika kaniak.”
40 Simmardeng ni Hesus ket inbilinna nga iyegda iti lalaki kenkuana. Ket idi asidegen ti bulsek a lalaki, sinaludsod ni Hesus kenkuana,
41 “Ania ti kayatmo nga aramidek para kenka?”Kinuna ti lalaki, “Apo, kayatko nga maawat iti panagkitak.”
42 Kinuna ni Hesus kenkuana, “Awatem ti panagkitam. Pinaimbagnaka iti pammatim.”

43 Dagus nga naawatna iti panagkitana, ken simmurot
kenkuana, nga agdaydayaw iti Dios. Idi nakita daytoy dagiti
amin a tattao, indayawda iti Dios.

19

1 Simrek ni Hesus ken lumablabas idiay Jerico.
2 Sadiay, adda iti tao nga managan Zakeo. Isuna ket
panguloen dagiti agsingsingir iti buis ken nabaknang.
3 Padpadasenna nga kitaen no siasino ni Hesus, ngem
saanna nga makita ta malingdan iti tallaong, gapu ta bassit
isuna iti tayag.
4 Nagtaray ngarud nga inunaanna dagiti tattao ket
kimmalay-at iti maysa nga kayo a sikamoro nga mangkita
kenkuana, gapu ta lumabas ni Hesus sadiay.
5 Idi immayen ni Hesus idiay nga lugar, timmangad ket
kinunana kenkuana, "Zakeo, umulog kadta nga dagus, ta
ita nga aldaw, masapul nga aggianak idiay balaymo."
6 Isunga nagdardaras nga immulog ket sirararag-o nga
pinasangbayna isuna.
7 Idi nakita daytoy dagiti amin, magsitanabutobda a
kunada, "Simrek met isuna nga mangbisita iti tao nga
managbasol."
8 Timmakder ni Zakeo ket kinunana iti Apo, "Kitaenyo
Apo, kagudua kadagiti sanikuak ket itedko kadagiti na-
panglaw, ken no bilang man ta adda iti kinusit ko iti
aniaman a banag, isublik iti mamin-uppat nga daras iti
sigud nga dagupna."
9 Kinuna ni Hesus kenkuana, "Ita nga aldaw, immay iti
pannakaisalakan iti daytoy nga pagtaengan, gapu ta isuna
ket anak met ni Abraham.
10 Agsipud ta immay iti Anak ti Tao tapno inna biruken
ken isalakan dagiti tattao nga napukaw."
11 Kabayatan a nangngeganda dagitoy a banbanag, intu-
loyna iti nagsao ket imbagana ti maysa nga pangngarig gapu
ta asideg isunan idiay Jerusalem, ken pinanunotda nga iti
pagarian ti Dios agparangen iti mabiit.
12 Isu nga kinunana, "Adda ti maysa nga mararaem nga
tao nga napan iti adayo a pagilian tapno inna awaten ti
maysa a pagarian ket agsubli kalpasanna.
13 Inayabanna iti sangapulo kadagiti adipenna ket
inikkanna ida iti sangapulo nga mina, ken kinunana
kadakuada, 'Agnegosyo kayo aginggana nga agsubliak.'
14 Ngem kagurgura isuna dagiti kailianna, isu nga nan-
gibaonda kadagiti mangibagi kadakuada nga nangsaruno
kenkuana, kunada, 'Saanmi nga itulok nga iturayan nakami
daytoy nga tao.'

15 Ket napasamak nga idi nagsubli, ta naawatnan iti
pagarian, pinaayabanna dagiti adipenna a nangtedanna
iti kuarta tapno maammoanna no ania iti ganansia nga
naaramidanda iti pinagnegosyoda.
16 Immay kenkuana ti immuna ket kinunana, 'Apo, ti
minam ket nakaaramid iti sangapulo pay nga mina.'
17 Ket kinuna ti mararaem a tao kenkuana, 'Nasayaat ti
inaramid mo, naimbag nga adipen. Gapu ta managtungpal
ka iti bassit nga banag, iturayam iti sangapulo nga siudad.'
18 Immay ti maikadua ket kinunana, 'Ti minam apo, ket
nakaaramid iti lima nga mina.'
19 Kinuna ti mararaem a tao kenkuana, 'Iturayam iti lima
nga siudad.'
20 Ket immay ti sabali pay a kinunana, 'Apo, adtoy ti
minam, nga indulin ko a sitatalged iti lupot,
21 agsipud ta mabutengak kenka, nalabes ka ngamin nga
tao. Alaem dagiti saan mo nga indisso ken apitem ti saan
mo nga inmula.'
22 Kinuna ti mararaem a tao kenkuana, 'Babaen kadagiti
sinaom ket ukomenka, sika nga nadakes nga adipen.
Ammom met gayam nga nalabesak a tao, ta alaek dagiti
saan ko nga indisso, ken apitek uray saan ko nga inmula.
23 Ket apay ngarud ta saan mo nga indulin ti kuartak iti
bangko tapno iti panagsublik ket alikumkumek nga adda iti
tubuna?'
24 Kinuna ti mararaem nga tao kadagiti nakatakder,
'Alaenyo kenkuana ti mina, ket itedyo iti addaan sangapulo
nga mina.'
25 Kinunada kenkuana, 'Apo, adda ti sangapulonan nga
mina.'
26 Ibagak kadakayo, nga tunggal maysa nga addaan
ket maikkan pay, ngem kenkuana nga awanan, uray ti
kakaisuna ket maala pay.
27 Ngem dagitoy nga kabusorko, dagiti saan nga
mangkayat kaniak a mangituray kadakuada, iyegyo isuda
ditoy ket patayenyo ida iti sangwanak.'"
28 Idi naibaganan dagitoy nga banbanag, immuna isuna
nga simmang-at idiay Jerusalem.
29 Ket napasamak nga idi umasidegen isuna idiay Betfage
ken Betania, idiay bantay nga maawagan ti Olibo, imbaonna
iti dua kadagiti adalanna
30 nga kinunana, "Mapan kayo iti sumaruno nga bario.
No nakastrek kayon, masarakanyo ti urbon a saan pay
namanso. Warwarenyo ti galotna ket iyegyo kaniak.
31 No adda iti agsaludsod kadakayo, 'Apay ta warwar-

warenyo ti galotna?' Ibagayo nga 'Kasapulan ngamin ti Apo.'"
32 Napan dagiti naibaon ket nasarakanda diay urbon a kas
iti imbaga ni Jesus kadakuada.
33 Kabayatan nga warwarwarenda ti galotna, kinuna dag-
iti akinkukua kadakuada, "Apay ngay ta warwarwarenyo ti
galot ti urbon?"
34 Kinunada, "Kasapulan ngamin ti Apo."
35 Inyegda daytoy ken ni Jesus ket inyaplagda dagiti
kagayda iti likud ti urbon ket pinagsakayda ni Jesus.
36 Bayat iti ipapanna, inyaplagda dagiti kagayda iti
kalsada.
37 Kabayatanna nga umasidegen isuna iti pasalog a
paset ti Bantay Olibo, rinugian amin dagiti nakaad-adu
nga adalan nga nagrag-o ken nagdayawda iti Dios nga
ipukpukkawda dagiti naimatanganda nga aramid a pakak-
itaan iti pannakabalin,
38 a kunada, "Mabendisionan ti ari nga immay iti nagan
ti Apo! Kapia idiay langit ken dayag iti kangatoan!"
39 Dagiti dadduma a Fariseo nga adda kadagiti nakaad-
adu nga tao ket kinunada kenkuana, "Maestro, tubngarem
man dagiti adalanmo."
40 Simmungbat ni Jesus ket kinunana, "Ibagak kadakayo,
no agtatalna dagitoy, dagiti batbato iti agriyaw."
41 Idi asidegen ni Jesus iti siudad, sinangitanna daytoy,
42 kunana, "Uray sika, no koma ta naammoam iti daytoy
nga aldaw, dagiti banbanag a makaited iti kapia kenka!
Ngem ita, nailemmengen dagitoy kadagiti matam.
43 Ta sumangbay to dagiti aldaw kenka, inton dag-
iti kabusormo ket mangipatakderda kadagiti barikada iti
aglawlawmo, ken palikawkawandaka, ken darupendaka
manipud kadagiti amin a sikigan.
44 Pak-ulendaka aginggana nga maidasayka ken dagiti
annakmo iti daga. Awan ti ibatida nga bato a naituon iti
sabali, gapu ta saanmo nga nailasin daytoy idi padpadasen
ti Dios nga isalakannaka."
45 Simrek ni Jesus iti templo ket rinugianna ti nangpata-
law kadagiti aglaklako,
46 kinunana kadakadua, "Ti naisurat, 'Ti balay ko ket
balay to a pagkararagan,' ngem pinagbalinyo nga rukib
dagiti agtatakaw."
47 Isu nga inaldaw nga nangisuro ni Jesus idiay templo.
Kayat isuna nga patayen dagiti panguloen a papadi ken
dagiti eskriba ken dagiti mangidadaulo kadagiti tattao
48 ngem awan ti makitada nga wagas tapno aramiden

daytoy, agsipud ta amin dagiti tattao ket sigagagar nga agdengdengngeg kenkuana.

20

1 Immay iti maysa nga aldaw, kabayatan nga agisursuro ni
Hesus kadagiti tattao nga adda iti templo ken ikaskasabana
ti ebanghelio, immay kenkuana dagiti panguloen a papadi
ken dagiti eskriba nga kaduada dagiti panglakayen.
2 Nagsaritada, a kunada kenkuana, “Ibagam kadakami no
ania ti kalintegam a mangaramid kadagitoy a banbanag?
Wenno siasino ti nangted iti daytoy a kalintegan kenka?”
3 Simmungbat isuna ket kinunana kadakuada, “Uray
siak adda met saludsodko kadakayo. Ibagayo kaniak iti
maipapan
4 iti panangbautisar ni Juan. Naggapu kadi sadi langit
wenno naggapu iti tattao?”
5 Naginnadalda iti tunggal maysa, a kunada, “No iba-
gatayo nga, 'Naggapu sadi langit,' ibagana nga, 'Apay ngarud
a dikayo namati kenkuana?'
6 Ngem no ibagatayo nga, 'Naggapu iti tao,' uborendatayo
dagiti tattao, gapu ta naallukoyda a ni Juan ket maysa nga
propeta.”
7 Isu nga insungbatda a dida ammo ti naggapuanna.
8 Kinuna ni Hesus kadakuada, “No kasta ngarud saanko
met ibaga no naggapuan ti kalintegak nga mangaramid
kadagitoy a banbanag.”
9 Imbagana kadagiti tattao daytoy a pangngarig, “Adda
maysa a tao a nagmula iti kaubasan, impaupana iti agu-
ubas, ket napan iti sabali a pagillian iti nabayag a tiempo.
10 Iti naituding nga tiempo ket nangibaon isuna iti
adipen nga mapan idiay agu-ubas, nga masapul nga itedda
kenkuana ti bunga iti kaubasan. Ngem kinabkabilda isuna,
ken pinapanawda nga ima-ima.
11 Nangibaon ngarud isuna iti sabali pay nga adipen ket
kinabkabilda manen, imbabainda, ken pinapanawda isuna
nga ma-ima.
12 Nangibaon manen isuna iti maikatlo pay ngem sinug-
sugatanda laeng, sadanto impuruak isuna iti ruar.
13 Isu nga kinuna ti akinkukua iti kaubasan, 'Ania ti
aramidek? Ibaonko laengen ti patpatgek nga anak. Nalabit
a padayawanda isuna.'
14 Ngem idi nakita dagiti mangay-aywan ti ubas isuna,
nagtutulagda a kunada, 'Daytoy ti agtawid. Papatayentayo
isuna, tapno ti tawid ket matagikuatayo.'

15 Impuruakda isuna iti ruar ti kaubasan, ken pinapatayda isuna. Ania ngarud ti aramiden ti akinkukua ti kaubasan kadakuada?
16 Umay ket pirdienna dagitoy nga mangay-aywan iti ubas, ken ited ti kaubasan iti sabali.”Ket idi nangngegda dayta, kinunada.”Saan nga ipalubos ti Dios!”
17 Ngem ni Hesus kinitana ida, a kinunana, “Ania ti kayat a sawen daytoy nasantoan nga surat? 'Ti bato nga imbelleng dagiti nagpatakder iti balay ket nagbalin a pasuli'?
18 Siasinoman a matinnag iti dayta a bato ket maburak, ngem siasinoman a pakaitupakanna, ket marumek.”
19 Isu nga dagiti eskriba ken dagiti panguloen a papadi ket nagsiim tapno tiliwenda isuna iti dayta nga oras, ta ammoda nga imbagana daytoy a pangngarig a maisupiat kadakuada. Ngem nagbutengda kadagiti tattao.
20 Pinaliiwda isuna a naimbag, nangibaonda iti tattao nga agsiim nga nagpammarang a nalinteg, tapno makabirokda ti kammalina babaen iti panagsaona, nga panggapuanda kenkuana a mangiyawat iti pannangituray ken paglintegan iti gobernador.
21 Nagdamagda kenkuana a kunada, “Maestro, ammomi nga ti ibagbaga ken isursurom ket husto, ken dika agpaimpluwensiya iti siasinoman, ngem isurom ti pudno maipanggep ti wagas ti Dios.
22 Nainkalintegan kadi nga agbayadkam ti buis ken ni Cesar, wenno saan?”
23 Ngem naawatan ni Hesus ti kinatusoda, ket kinunana kadakuada,
24 “Mangiparangkayo kaniak iti denario. Siasino ti akin ladawan ken akinnagan iti daytoy?” “Ni Cesar,” insungbatda.
25 Kinunana kadakuada, “Itedyo ken ni Cesar dagiti banag a kukua ni Cesar, ken iti Dios, dagiti banag a kukua ti Dios.”
26 Dagiti eskriba ken dagiti panguloen a papadi ket awan nabalinanda nga nangdillaw iti imbagana iti sangoanan dagiti tattao. Nasdaawda iti insungbatna ket awan ti imbagada.
27 Immasideg kenkuana dagiti sumagmamano nga Saduseo, isuda dagiti mangibagbaga nga awan ti panagungar,
28 ket dinamagda kenkuana, a kunada, “Maestro, insurat ni Moses kadatayo a no ti maysa a lalaki ket natay ti kabsatna a lalaki, ket addaan asawa, ngem awanan anak, nasken nga asawaen ti lalaki ti asawa iti kabsatna tapno aganakda a pannaka-anak ti kabsatna a lalaki.

29 Adda pito nga lallaki nga agkakabsat, diay inauna ket
nangasawa ngem natay nga awan putotna,
30 kasta met ti maikadua.
31 Ti maikatlo innalana isuna, ket kasta metlaeng nga
dagiti pito ket awan ti inbatida nga annak, ket natay.
32 Saan nga nagbayag ket natay diay babai.
33 Inton panagungar, siasino ti akin asawa kenkuana? Ta
aminda nga pito ket nagbalinda nga asawana."
34 Kinuna ni Hesus kadakuada, "Dagiti annak ditoy lubong
ket agaassawa, ken maitedda a maasawa.
35 Ngem dagiti naukom nga maikari nga mangawat iti
panagungar manipud patay a sumrek iti agnanayon ket
saanen nga agasawa, wenno maited a maasawa.
36 Ket saandan nga matay, gapu ta kasda la kadagiti
anghel ken kadagiti an-annak ti Dios, nagbalinda nga annak
ti panagungar.
37 Ngem gapu ta dagiti natay ket mapagungar, uray ni
Moses ket impakitana, iti lugar maipapan iti bassit a kayo,
no sadino nga inawaganna ni Apo nga Dios ni Abraham ken
Dios ni Isaac ken Dios ni Jacob.
38 Isuna ita ket saan nga Dios dagiti natay ngem Dios dagiti
sibibiag. Gapu ta sibibiag amin kenkuana."
39 Simmungbat dagiti dadduma nga eskriba, "Maestro,
nasayaat unay ti sungbatmo."
40 Ta saandan a maitured ti agdamag kenkuana iti
dadduma pay a salsaludsod.
41 Kinuna ni Hesus kadakuada, "Kasano nga naibagada a
ti Kristo ket anak ni David?
42 Ta ni David nga mismo ket imbagana iti libro dagiti
Salmo, Kinuna ti Apo iti Apok, 'Agtugawka iti makan-
nawanko,
43 aginggana a mapagbalinko ti kabusormo a pagbatayan
ti sakam.'
44 Inawagan ngarud ni David ni Kristo nga 'Apo', kasano
ngarud nga nagbalin isuna nga anak ni David?"
45 Iti panagdengngeg dagiti amin nga tattao kinunana
kadagiti adalanna,
46 "Agalwadkayo kadagiti eskriba, nga pagaayatda ti
agbadbado iti atiddug nga pagan-anay, ken pagaayatda
ti madaydayaw iti kaaduan ti tattao, ken kangatoan a
tugtugaw iti sinagoga, ken kangatoan nga lugar iti piesta.
47 Gamgamenda dagiti babbalay dagiti balo, ken ag-
pampammarangda nga atiddog ti kararagda. Dagitoy ket
umawat iti nadagdagsen a pannusa."

21

1 Timmangad ni Hesus ket nakitana dagiti nababaknang
nga lalaki a mangikabkabil kadagiti sagsagut iti pagip-
isukan.
2 Nakitana ti nakurapay nga balo a babai nga nagipisok
iti dua a barya.
3 Isu nga kinunana, "Pudno, ibagak kadakayo, daytoy nga
balo ket ad-adu pay ti naitedna ngem kadakuada amin.
4 Ta paset laeng ti nawadwad a gamengda ti naitedda
a sagut. Ngem daytoy nga balo, manipud kinakurapayna,
intedna ti amin nga pagbiagna."
5 Kabayatan a dadduma kadakuada ket pagtutungton-
ganda ti maipanggep iti templo, no kasanu nga naarkusan
iti napipintas a batbato ken datdaton, kinunana,
6 "No maipanggep kadagitoy a banbanag a makitkitayo,
umayto dagiti al-aldaw nga uray maysa kadagiti batbato ket
awanto ti mabati nga nagtutuon a saan a marba."
7 Isunga nagdamagda kenkuana, kunada, "Maestro, kaa-
nunto nga mapasamak dagitoy a banbanag? Ken anyanto ti
pagilasinan nu dagitoy a banbanag ket mapasamaken."
8 Simungbat ni Jesus, "Agannad kayo ket di kay ag-
paallilaw. Ta adunto ti umay iti nagan ko, a kunada, 'Siak
isuna,' ken, 'Asidegen ti tiempo.' Saanyo nga suruten ida.
9 Inton makangngeg kayo kadagiti gubat ken riribuk, saan
kayo nga agbuteng, ta masapul a mapasamak dagitoy nga
umuna, ngem ti panungpalan ket saan pay nga mapasamak
a dagus."
10 Ket kinunana kadakuada, "Aggiginnubatto dagiti pag-
ilian ken pagarian a maibusur iti pagarian.
11 Addanto napipigsa nga gingined, ken panagbisin ken
didigra kadagiti nadumaduma a lugar. Addanto dagiti
nakabutbuteng a paspasamak ken nakaskasdaaw a pagilasi-
nan manipud langit.
12 Ngem sakbay kadagitoy amin a banbanag, kabilen-
dakayto ken idadanes dakayto, maidarum ken mausigkayto
kadagiti sinagoga ken ibaluddakayto, ken isangodakayto
kadagiti ar-ari ken gobernador gapu iti nagan ko.
13 Daytoy ket iturongnakayto iti gundawayyo a mangi-
pakaammo iti pammaneknekyo.
14 Ngarud, ikeddengyo iti puspusoyo nga diyo isagana ti
isungbatyo,
15 ta itedkonto kadakayo ti sao ken kinasirib a dinto
masungbatan wenno supiaten dagiti amin a kabusoryo.
16 Ngem iyawat dakayto met dagiti nagannak, kakabsat,

kakabagian, ken dagiti gagayyem, ket papatayendanto dag-
iti dadduma kadakayo.
17 Kaguradakayto ti amin gapu iti nagan ko.
18 Ngem awan to iti uray maysa nga buokyo a mapukaw.
19 Gapu iti panagibturyo, magun-odyonto ti kararruayo.
20 No makitayo ti Jerusalem nga napalawlawan dagiti
suldado, ammuyon nga asidegen ti pannakadadaelna.
21 Iti kasta masapul nga palubusanyo dagiti taga Judea
nga kumamang kadagiti banbantay, ken pumanaw dagiti
adda iti tengnga ti siyudad, ket diyo itulok nga sumrek dagiti
naggapu iti away.
22 Ta dagitoy dagiti panawen iti panagibales, tapno amin
nga banbanag a naisurat ket matungpal.
23 Kaasidanto pay dagiti masikog ken agpaspasuso iti
dayta nga aldaw! Ta addanto ti nakaro a rigat iti pagilian,
ken pungtot iti daytoy a tattao.
24 Ket matumbadanto iti murdong ti kampilan, ken
maipanawdanto nga agbalin a balod kadagiti amin nga
nasnasyon, ket baddebaddekanto dagiti Gentil ti Jerusalem
agingga a matungpal ti tiempo dagiti Hentil.
25 Addanto dagiti pagilasinan iti init, ken iti bulan ken
kadagiti bitbituen. Ken iti rabaw iti daga, addanto iti rigat
kadagiti pagilian, gapu iti butengda manipud daranudor iti
baybay ken dalluyon.
26 Addanto lallaki a matalimudaw gapu iti butengda ken
iti namnamaenda nga banbanag nga umay iti lubong. Gapu
ta dagiti bileg ti langit ket magungonto.
27 Ket makitadanto iti Anak ti Tao nga um-umay iti ulep
nga addaan pannakabalin ken dayag.
28 Ngem inton mangrugi a mapasamak dagitoy nga
banbanag, tumakder, ken tumangad kayo, gapu ta iti
pannakaisalakanyo ket asidegen."
29 Nagsarita ni Jesus kadakuada iti pangarig, "Kitaenyo
diay igos ken amin nga kaykayo.
30 No agrugi da nga agbulongen, makitayo ken ammoyo a
ti kalgaw ket asidegen.
31 Kastamet, inton makitayo dagitoy a banbanag a mapas-
pasamak, ammoyo a ti pagarian ti Dios ket umadanin.
32 Ibagak kadakayo, pudno nga daytoy a kaputotan ket
saan nga mapukaw, agingga nga saan a mapasamak dagitoy
a banbanag.
33 Ti langit ken ti daga ket mapukawto, ngem dagiti sasaok
ket saan to pulos mapukaw.
34 Ngem kitaenyo dagiti bagbagiyo, tapno saan nga
madagsenan dagiti puspusoyo iti kinadakes, panagbartek

ken ania man a pakasikuran iti daytoy a biag. Ta kellaatto
nga umay kadakayo dayta nga aldaw
35 kas palab-og. Ta umayto kadagiti amin nga agbibiag iti
rabaw ti daga.
36 Ngem naridam kaykoma a kankanayon, ikarkararagyo
nga naan-anay koma ti pigsayo a manglibas kadagitoy nga
banbanag nga mapasamak, ken agtakder iti sangnguanan ti
Anak ti Tao."
37 Isu nga kadagiti aldaw ket agisuro isuna idiay templo
ken iti rabii ket rummuar isuna, ken agpatpatnag idiay
bantay a maawagan ti Olibo.
38 Ket dagiti amin nga tattao, masapada tapno denggen da
isuna idiay templo.

22

1 Ita umadanin ti Fiesta iti Tinapay nga awan Lebadurana
a maawagan ti Ilalabas.
2 Nagnunumoan dagiti panguloen ti papadi ken dagiti
eskriba no kasanoda nga ipapatay ni Hesus, gapu ta
agamakda kadagiti tattao.
3 Simrek ni Satanas ken ni Judas Iskariote, maysa kadagiti
sangapulo ket dua.
4 Ni Judas ket napan nakisarita kadagiti panguloen ti
papadi ken kadagiti kapitan no kasanona nga iyawat ni
Hesus kadakuada.
5 Naragsakanda amin ken nagnunumoanda a bayadanda
isuna iti kuarta.
6 Immannugot isuna ket nangbirok iti gundaway tapno
iyawatna kadakuada ni Hesus manipud kadagiti adu nga
tattao.
7 Nadanon ti aldaw ti tinapay nga awan lebadurana, nga
isu iti panangidaton ti kordero para iti Ilalabas.
8 Imbaon ngarud ni Hesus da Pedro ken Juan, a kinunana,
"Inkayo ket isaganayo ti makan a maipaay ti Ilalabas, tapno
mangantayo."
9 Sinaludsodda isuna, "Sadino ti kayatmo nga pangis-
aganaanmi?"
10 Simmungbat isuna kadakuada, "Dumngegkayo, no
nakastrekkayon iti siudad, adda maysa nga lalaki a
nakabaklay iti burnay ti danum nga sumabat kadakayo.
Surutenyo isuna agingga iti balay nga papananna.
11 Ket ibagayo iti makinbalay, 'Kuna iti Maestro kenka,
"Sadino ti siled a pangsangailian, a panganak ti Ilalabas a
kaduak dagiti adalak?"
12 Ipakitananto kadakayo ti nalawa ken nakasagana a
ngatoen nga siled. Sadiay ngarud iti pangidasaranyo."

13 Napanda ngarud, ket nasarakanda amin a kas iti
inbagana kadakuada. Ket insaganada ti pannangan iti
Ilalabas.
14 Idi nadanon iti tiempo, nakitugaw kadagiti adalan.
15 Ket kinunana kadakuada, "Tarigagayak nga makipan-
gan kadakayo iti daytoy nga Fiesta ti Ilalabas sakbay nga
agsagabaak.
16 Ta ibagak kadakayo, saanakto a makipangan manen iti
daytoy aginggana nga matungpal ti pagarian ti Dios."
17 Nangala ngarud ni Hesus iti kopa, ken nagyaman, a
kinunana, "Alaenyo daytoy, ken ibingayyo iti tumunggal
maysa kadakayo.
18 Ta ibagak kadakayo, saanakto nga uminom manen iti
bunga ti ubas, aginggana nga umay ti pagarian ti Dios."
19 Ket nangala ti tinapay, kalpasan nga nagyaman, pinisi-
pisina, ken inyawatna kadakuada, a kunana, "Daytoy
ti bagik nga maipaay kadakayo. Aramidenyo daytoy a
pananglaglagip kaniak."
20 Nangala ti kopa kalpasan a nangrabii, a kinunana,
"Daytoy nga kopa ti baro a tulag iti darak, nga isu a
naibukbok a maipaay kadakayo.
21 Ngem dumngegkayo. Ti mangliput kaniak ket adda ita
a kaduak ditoy lamisaan.
22 Ta ti Anak ti Tao ket pudno nga agturong iti nakaitudin-
ganna. Ngem asi pay dayta nga tao a mangliput kenkuana!"
23 Ket rinugiananda ti nagsisinnaludsod iti tungal maysa
no siasino kadakuada ti mangaramid iti daytoy a banag?"
24 Ket adda rimsua a panagsusupiat kadakuada no siasino
ti maibilang a katan-okan.
25 Kinunana kadakuada, "Dagiti Ar-ari ti Hentil ket
addaan turay kadakuada, ket ti siasinoman nga addaan
panagturay kadakuada isu ti maawagan a madaydayaw.
26 Ngem saan a rumbeng nga maaramid daytoy kadakayo.
Ngem ketdi, maaramid nga ti katatan-okan kadakayo ag-
balin nga isu ti kaubingan. Kasta met nga no siasinoman ti
kangrunaan agbalin nga kapada ti agserserbi.
27 Siasino kadi iti natan-ok, diay kadi nakatugaw iti
lamisaan, wenno diay agidasdasar? Saan kadi nga isu diay
nakatugaw iti lamisaan? Ngem addaak kadakayo a kas
maysa nga agserserbi.
28 Ngem nagtalinaedkayo a kaduak iti amin a pannaka-
suotko.
29 Ikkankayo iti pagarian a kas inted ni Amak nga
pagarian kaniak,
30 tapno mangan ken uminumkayo iti lamisaan idiay

pagariak. Ket agtugawkayo kadagiti trono nga ukomenyo dagiti sangapulo ket dua a tribo ti Israel.

31 Simon, Simon, agannadka, dinawatnaka ni Satanas, tapno taepannakayo a kas trigo.

32 Ngem inkararagankayo, nga ti pammatiyo ket saan nga agkapoy. Ket inton agsublika manen, papigsaem dagiti kakabsatmo."

33 Kinuna ni Pedro kenkuana, "Apo, nakasaganaak nga sumurot kenka sadiay pagbaludan wenno iti patay."

34 Simmungbat ni Hesus, " Ibagak kenka, Pedro, saanto pay nga nagtaraok ti kawitan itatta nga aldaw, sakbay nga ilibaknak iti tallo a daras nga am-ammonak."

35 Kalpasanna kinuna ni Hesus kadakuada, "Idi inbaonkayo nga awanan pitaka, supot ti pagkasapulan, wenno sapatos, nagkasapulankayo kadi?" Ket simmungbatda, "Awan."

36 Ngarud kinunana kadakuada, "Ngem itatta, ti addaan pitaka, alaenna latta, agraman ti supot ti pagkasapulan. Siasinoman nga awanan kampilan ket ilakona ti kagayna ket gumatang iti maysa.

37 Ta ibagak kadakayo, no ania man ti naisurat maipanggep kaniak ket masapol nga matungpal, 'Ket naibilang isuna a kas maysa nga awanan linteg.' Ta aniaman ti naipadto maipanggep kaniak ket isu iti matungpal."

38 Ket kinunada, "Apo, kitaem! Adtoy ti dua a kampilan." Simmungbat ni Hesus kadakuada, "Umanayen."

39 Kalpasan ti panangrabii, napan ni Hesus, a kas gagangay nga ar-aramidenna, idiay Bantay ti Olibo, ket simmurot dagiti adalanna.

40 Idi nakadanonda, kinunana kadakuada, "Agkararagkayo nga dikay sumrek iti pannakasuot."

41 Immadayo isuna manipud kadakuada iti saan unay nga adayo, ket nagparintumeng ket nagkararag,

42 a kinunana, "Ama, no pagayatam, ikkatem daytoy nga kopa manipud kaniak. Numanpay kasta saan nga iti pagayatak, no di ket ti pagayatam ti mapasamak."

43 Ket nagparang ti maysa nga anghel a naggapu sadi langit, a nangpapigsa kenkuana.

44 Kabayatan nga agsagsagaba, sipipinget a nagkararag isuna, ket ti ling-etna kasla dara a nagtedted iti daga.

45 Idi timmakder isuna manipud iti panagkararagna, napan kadagiti adalan, ket nasarakanna ida nga matmaturog gapu iti ladingitda,

46 ket nagsaludsod kadakuada, " Apay a matmaturogkayo? Bumangonkayo ken agkararagkayo nga saan kayo nga

sumrek iti pannakasuot.”
47 Idi madama nga agsasao pay laeng, adtoy, nagparang
ti adu nga tattao, kaduada ni Hudas, maysa kadagiti sanga-
pulo ket dua, nga isu ti nangidaulo kadakuada. Immasideg
ken ni Hesus tapno agkanna,
48 ngem kinuna ni Hesus kenkuana, “Judas, lipliputam
kadi ti Anak ti Tao babaen iti agek?”
49 Idi nakita dagiti adda iti aglawlaw ni Hesus no ania ti
mapaspasamak, kinunada, “Apo, tagbatenmi kadi isuda iti
kampilan?”
50 Ket tinagbat ti maysa kadakuada ti adipen ti pangu-
loen dagiti papadi, ken piningasanna ti makannawan nga
lapayagna.
51 Kinuna ni Hesus, “Husto daytan.” Ket sinagidna ti
lapayag diay adipen, ket pinaimbagna.
52 Kinuna ni Hesus iti panguloen dagiti papadi, agraman
kadagiti kapitan ti templo, ken panglakayen, nga immay
bumusor kenkuana, “Umaykayo kadi, a kas maibusor iti
agtatakaw, nga adaan ti kampilan ken pang-or?
53 Idi addaak kadakayo iti inaldaw idiay templo, saanyo
nga impatay dagiti imayo kaniak. Ngem daytoy ti orasyo,
ken iti panagturay ti sipnget.”
54 Tiniliwda ni Hesus, ket inyadayoda isuna, ket impanda
iti balay ti panguloen iti papadi. Ngem simmursurot ni
Pedro iti saan unay nga adayo.
55 Kalpasan nga nagaronda iti tengnga iti paraangan ket
nagtugawda nga sangsangkamaysa, nakitugaw met ni Pedro
iti nagtetengngaanda.
56 Maysa nga adipen a babai ti nakakita kenkuana a
nakatugaw iti masilsilawan iti apoy, ket minatmatanna a
kinunana, “Daytoy nga tao ket kaduana met laeng.”
57 Ngem inlibak ni Pedro daytoy, a kinunana, Babai,
saanko nga am-ammo isuna.”
58 Kalpasan ti sumagmamano a kanito adda ti sa-
bali a nakakita kenkuana, ket kinunana, “Maysaka met
kadakuada.” Ngem kinuna ni Pedro, “Lalaki, saan a siak.”
59 Kalpasan ti agarup maysa oras inpapilit ti maysa pay
a lalaki a kinunana, “Pudno a daytoy nga tao ket kaduana
met laeng, gapu ta isu ket taga Galilea.”
60 Ngem kinuna ni Pedro, “Lalaki, saan ko nga ammo
dayta ibagbagam.” Ket dagus, kabayatan nga agsasao pay
laeng isuna, nagtaraok ti kawitan.
61 Timmalyaw ti Apo ket kimmita ken ni Pedro. Ket
nalagip ni Pedro ti sao ti Apo, idi a kinunana. “Sakbay nga
agtaraok ti kawitan ita nga aldaw ket ilibaknakto iti mamitlo

nga daras.
62 Rimmuar ni Pedro ket nagsangit ti nasaem.
63 Ket linalais ken dinangran dagiti lallaki nga agbanbantay ni Hesus.
64 Kalpasan nga inabbunganda ti matana, sinaludsodda isuna, a kinunada, “Pugtuam! Siasino ti nangdangran kenka?”
65 Nagsaritada iti adu nga banbanag a maibusor ken ni Hesus, ken tinabtabbaawanda.
66 Idi bumigbigaten, naguummong dagiti panglakayen ti umili, karaman dagiti panguloen a papadi ken dagiti eskriba. Impanda ni Hesus iti Pangukuman,
67 a kinunkunada, “No sika ti Kristo, ibagam kadakami.” Ngem kinunana kadakuada, No ibagak kadakayo, saanyo met a patien,
68 ket no salodsudenkayo, saankayo met a sumungbat.
69 Ngem manipud ita, agtugawto ti Anak ti Tao iti makanawan nga ima iti pannakabalin ti Dios.”
70 Kinunada amin, “Ket sika ngarud ti Anak ti Dios?” ket kinuna ni Hesus kadakuada, “Dakayo ti nangibaga a Siak.”
71 Kinunada, “Apay nga kasapulantayo pay laeng ti mangsaksi? Ta nangngegantayo amin manipud iti ngiwatna.”

23

1 Timmakder ti sibubukel a bunggoy, ket indatagda ni Hesus iti sangoanan ni Pilato.
2 Pabpabasolenda isuna, kinunkunada, “Nakitami a mangririribuk daytoy nga tao iti pagilian tayo, mangiparparit nga mangted ti pammadayaw a maipaay ken ni Cesar, ken ibagbagana pay nga isuna ti Kristo, ken maysa nga ari.”
3 Nagsaludsod ni Pilato kenkuana, ket kinunana, “Sika kadi ti Ari dagiti Judio?” Ket simmungbat ni Hesus, “Imbagamon.”
4 Nagsao ni Pilato kadagiti panguloen a papadi ken kadagiti adu nga tattao, “Awan iti makitak nga basol daytoy a tao. “
5 Ngem ipilitda latta nga kunada, “Riribukenna dagiti tattao, agisursuro iti intero nga Judea, manipud Galilea ken uray pay iti daytoy a lugar.”
6 Isunga idi nangngeg daytoy ni Pilato, sinaludsodna no taga-Galilea ti lalaki.
7 Ket idi naammoanna nga isuna ket adda iti turay ni Herodes, impatulodna ni Hesus ken ni Herodes, ta isuna ket adda met iti Jerusalem kadagidiay nga al-aldaw.

8 Idi makita ni Herodes ni Hesus, naragsakan isuna,
agsipud ta nabayagen a tiempo nga kayatna a makita
isuna. Adda nangnangngegnan maipanggep kenkuana ken
mangnamnama isuna a makakita kadagiti nakaskasdaaw
nga aramidenna.
9 Adu dagiti saludsod ni Herodes kenni Hesus, ngem awan
a pulos iti insungbatna kenkuana.
10 Timmakder dagiti panguloen a papadi ken kasta
met dagiti eskriba, ket nakaro unay iti pammabasolda
kenkuana.
11 Linais ni Herodes ken dagiti suldadona isuna, ken
pinag-gaangaawanda isuna, ket kinawesanda iti napintas a
pagan-anay, kalpasanna impatulodda ken ni Pilato.
12 Nagbalin nga aggayyem ni Herodes ken ni Pilato iti
dayta met laeng nga aldaw (numan pay agkabusor dagitoy
idi).
13 Inayaban ni Pilato amin dagiti panguloen dagiti papadi
ken dagiti agtuturay ken dagiti tattao,
14 ket kinunana kadakuada, “Indatagyo kaniak daytoy
a tao nga kasla iti tao a mangidadaulo nga agaramid
iti dakes, ken kitaenyo, Siak, pinagsaludsodak isuna iti
sangoananyo, awan masarakak nga biddut daytoy nga
lalaki a maipanggep kadagiti banbanag nga ipabpabasolyo
kenkuana.
15 Saan, uray ni Herodes, isu nga insublina isuna ka-
datayo, ken kitaenyo, awan iti masarakak nga pakaigapuan
iti pannakapapatayna.
16 Ngarud dusaek laeng isuna, ken sakonto palubosan.”
17 * Ita, rebbengen ni Pilato nga palubosan ti maysa a
balud nga Judio iti aldaw ti fiesta.
18 Ngem sangsangkamaysada nga nagriyaw, a kunkunada,
“Ipanawyo daytoy a lalaki, ken palubosanyo ni Barrabas!”
19 Naibalud ni Barrabas gapu iti panagsukirna ti linteg iti
siudad ken pammapatayna.
20 Nagsao manen kadakuada ni Pilato, ta tarigagayna nga
wayawayaan ni Hesus.
21 Ngem nagriyawda a kunkunada, “Ilansa isuna, ilansa
isuna.”
22 Ket kinunana kadakuada iti maikatlo nga gundaway,
“Apay, ania iti dakes a naaramid daytoy nga lalaki? Awan
iti masarakak nga rason tapno madusa isuna iti pannaka-
papatay. Ngarud apaman nga malpas ti pannakadusana,
wayawayaakton isuna.”

* **23:17** Naikkat daytoy a paset (Lucas 23:17), iti kadaanan a sursurat.

23 Ngem impigpigsada pay ti nagriyaw, ipapilitda nga
mailansa isuna iti krus. Ket ti timekda ti nangallukoy ken
ni Pilato.
24 Isu nga ingkeddeng ni Pilato a tungpalenna ti dawdawa-
tenda.
25 Pinalubosanna ti maysa nga naibalud a dinawatda gapu
iti panangriribuk ken panangpatayna. Ket intedna ni Hesus
kadakuada tapno maaramidda ti kaykayatda.
26 Iti panangipanawda kenkuana, nasabatda ti maysa a
Simon a taga-Cirene, paumay a naggapu idiay bangir a pag-
ilian, ket impabaklayda kenkuana ti krus, sada impasaruno
ken ni Hesus.
27 Adu a tattao, ken babbai nga agsangsangit ken
agdungdnung-aw para kenkuana, ti sumursurot kenkuana.
28 Ngem tinalyawna ida, kinuna ni Hesus "An-annak nga
babbai ti Jerusalem, saankayo nga agsangit para kaniak,
ngem agngitkayo ketdi para iti bagbaggiyo ken para kadagiti
annakyo.
29 Ta kitaenyo, umayto dagiti al-aldaw ket kunaendanto,
'Nagasat dagiti baog ken dagiti aanakan a saan nga
nagsikog, ken dagiti saan nga nagpasuso.'
30 Ket kunaento dagiti tattao kadagiti bambantay, 'Tu-
pakannakamin,' ken uraypay kadagiti turturod, 'Gaburan-
nakamin.'
31 Ta no aramidenda dagitoy nga banbanag kabayatan nga
naganus pay ti kayo, ania iti mapasamak no nagangonton?"
32 Adda pay sabali a lallaki, dua nga kriminal, ti maigid-
dan kenkuana a mapapatay.
33 Idi makasangpetda iti lugar nga maawagan a Ti
Bangabanga, idiayda nga inlansa isuna iti krus ken dagiti
kriminal, maysa iti makannawanna ken ti maysa met iti
makannigidna.
34 Kinuna ni Hesus, "Ama, pakawanem ida, ta saanda
nga ammu iti ar-aramidenda." Ken nagbibinnunotda,
nagbibingayanda ti pagan-anayna.
35 Sitatakder nga agbuybuya dagiti tattao kabayatan a
lalaisen dagiti agtuturay isuna, kunkunada, "Insalakanna
ti sabali. Bay-anyo nga isalakanna met ti bagina, no isuna
iti Kristo ti Dios, ti napili."
36 Pinagang-angawan pay isuna dagiti suldado, inaset-
ganda isuna, inyawatanda iti suka,
37 ken kunkunada, "No sika ti Ari dagiti Judio, isalakanmo
ti bagim."
38 Adda pay iti pagilasinan iti ngatoenna a kastoy, "DAY-
TOY TI ARI DAGITI JUDIO."

39 Maysa kadagiti kriminal a nailansa, ti nanglais
kenkuana, a kunkunana, “Saan kadi nga sika ti Kristo?
Isalakanmo ti bagim ken isalakannakami met.”
40 Ngem simmungbat ti maysa, a panangtubngarna
kenkuana a kinunana, “Saanka kadi nga agbuteng iti Dios,
ta agpapada iti naikeddeng a dusa tayo?
41 Rebbengna laeng nga agsagabata gapu kadagiti
inaramidta. Ngem awan ti madi nga inaramid daytoy nga
tao.”
42 Ken innayonna pay, “Hesus, laglagipennakto inton
addaka iti pagariam.”
43 Kinuna ni Hesus kenkuana, “Pudno nga ibagak kenka,
ita nga aldaw makipagyankanto kaniak idiay paraiso.”
44 Umadanin ti maikainnem nga oras, ken immay ti
sipnget iti intero nga daga agingga iti maikasiam nga oras
nga
45 saan a naglawag ti init. Ket ti kurtina iti templo, napigis
iti tengnga.
46 Nagsangit ni Hesus iti napigsa, ket kinunana, “Ama,
kadagita imam iyawatko ti espirituk.” Apaman nga naiba-
likasna daytoy, natayen isuna.
47 Idi makita ti kapitan dagiti suldado no ania ti na-
pasamak, nagdaydayaw isuna iti Dios a kunkunana, “Ag-
payso nga nalinteg daytoy a lalaki.”
48 Idi nakita dagiti adu a tattao nga naguummong a
mangsaksi iti daytoy nga pasamak a naaramid dagitoy nga
banbanag, nagsublida ket dinandanogda iti barukongda.
49 Ngem amin dagiti am-amona, ken dagiti babbai nga
simmurot kenkuana manipud Galilea, ket nakatakder iti
saan unay nga adayo, a mangbuybuya kadagitoy nga
banbanag.
50 Pagammoan, adda maysa a lalaki nga managan Jose, a
kameng iti Sanhedrin, maysa a nalinteg ken nasayaat nga
tao
51 (saan isuna nga immanamong kadagiti tignay ken
pangngeddengda), naggapo idiay Arimatea, maysa nga
siudad dagiti Judio, nga agur-uray iti iyuumay ti pagarian
iti Dios.
52 Daytoy nga tao, ket napan kenni Pilato, ket nakitung-
tong nga alaenna ti bagi ni Hesus.
53 Imbabana daytoy, ken binalkotna iti pino nga lino, ket
sana impaidda iti pagitaneman a bato nga saan pay nausar.
54 Aldaw idi ti Panagsagana, ken umadanin ti Aldaw ti
Panaginana.
55 Dagiti babbai, a sumursurot kenkuana manipud
Galilea, a simmaruno kadakuada, ket nakitada ti tanem ken

no kasano ti pannakaipaidda ti bagina.
56 Nagsublida ket insaganada dagiti bangbanglo ken
sapsapo. Ket iti Aldaw ti Panaginana, naginanada kas
maiyannurot iti bilbilin.

24

1 Iti parbangon ti umuna nga aldaw iti lawas, napanda
idiay tanem, intugotda dagiti pabanglo nga insaganada.
2 Nakitada nga naitulid diay bato nga naiyadayo idiay
tanem.
3 Simrekda, ngem awan ti nakitada nga bagi ni Apo Hesus.
4 Ti napasamak, kabayatan nga marirriribukanda
maipanggep iti daytoy, kellaat nga adda dua a lallaki
nga nakitakder kadakuada nga nakakawes iti makasisirap
a pagan-anay.
5 Kabayatan nga napunno iti buteng dagiti babbai ken iti
panagpaklebda iti daga, kinunada kadagiti babbai, "Apay
nga birbirukenyo ti sibibiag kadagiti natay?
6 Awan isuna ditoy, ngem ketdi nagungaren! Lagipenyo
nu kasano iti pannakitungtongna kadakayo idi adda pay
laeng isuna idiay Galilea,
7 kinunana nga maiyawat ti Anak ti Tao kadagiti im-ima
dagiti managbasol nga lallaki ken mailansa iti krus, ket iti
maikatlo nga aldaw, ket bumangon manen."
8 Nalagip dagiti babbai dagiti sasaona,
9 ket nagsublida manipud tanem ket impadamagda amin
dagitoy a banbanag kadagiti sangapulo ket maysa ken
kadagiti amin.
10 Itatta, ni Maria Magdalena, Juana, Maria nga ina ni
Santiago ken dagiti dadduma pay nga babbai nga kaduada,
impadamagda dagitoy nga banbanag kadagiti apostol.
11 Ngem daytoy nga mensahe ket kasla awan serbina nga
sarita para kadagiti apostol, ket saanda nga pinati dagiti
babbai.
12 Ngem, timmakder ni Pedro, sa nagtaray nga napan
idiay tanem, ket nagdumog ken kimmita idiay uneg, ket diay
lupot nga linen laeng ti nakitana. Nagawid ni Pedro idiay
balayna a masmasdaaw no ania iti napasamak.
13 Iti dayta, dua kadakuada ti mapmapan iti dayta
metlaeng nga aldaw idiay baryo a managan Emmaus, nga
innem a pulo nga estadia manipud Jerusalem.
14 Pagtungtungtunganda ti maipanggep kadagiti amin nga
banbanag a napasamak.
15 Ti napasamak, kabayatan ti pinagtungtungtungda
ken pinagdindinnamagda, ket immasideg ni Hesus ken
nakikuyog kadakuada.

16 Ngem dagiti matmatada nalappedan isu nga saanda nga
nailasin isuna.
17 Kinuna ni Hesus kadakuada, “Annia ti pagtungtungtun-
ganyo nga dua kabayatan ti pannagnayo?” Ket nagtakderda
idiay nga makita a nalidayda.
18 Ket maysa kadakuada a managan Cleopas, iti simmung-
bat kenkuana, “Apay sika laeng ti tao idiay Jerusalem nga
saan a makaammo kadagiti banbanag a napasamak idiay
iti napalabas nga al-aldaw?”
19 Kinuna ni Hesus kadakuada, “Annia nga banbanag?”
Insungbatda kenkuana, “Dagiti banbanag nga maipanggep
kenni Hesus nga taga-Nazaret nga propeta, mannakabalin
iti aramid ken saona iti imatang ti Dios ken iti amin nga
tattao.
20 Ken no kasanu nga inyawat dagiti panguloen ti papadi
ken dagiti turay nga maikeddeng a matay ken inlansada.
21 Ngem ninamnamami nga isuna ti mangpawayawaya iti
Israel. Wen, ken malaksid pay kadagitoy amin, maikatlo
itan nga aldaw manipud napasamak dagidiay nga ban-
banag.
22 Ngem maysa pay, dagiti dadduma a kakaduami nga
babbai ket pinagsiddaaw dakami iti ipapan da idiay tanem
iti bigbigat.
23 Idi saanda nga nabirukan ti bagina, immayda, ket
kinunada pay nga nakitada dagiti anghel iti maysa a sirmata
ket inbagada a sibibiag isuna.
24 Dagiti dadduma a kakaduami nga lallaki ket napanda
idiay tanem, ket nakitada daytoy a kas iti kinuna dagiti
babbai. Ngem saanda nga nakita isuna.”
25 Kinuna ni Hesus kadakuada, “O maag nga tattao ken
nabuntog ti puspusoda nga mamati kadagiti inbaga dagiti
propeta!
26 Saan aya nga masapul a sagabaen ni Kristo dagitoy nga
banbanag, ken sumrekto idiay gloriana?”
27 Ket manipud kenni Moses ken kadagiti amin nga
propeta, impalawag ni Hesus kadakuada iti amin a ban-
banag maipapan kenkuana kadagiti amin nga nasantoan a
sursurat.
28 Kabayatan nga umas-asidegda iti bario nga papananda,
nagpammarang ni Hesus nga kasla adayo pay ti papananna.
29 Ngem pinilitda isuna, a kinunada, “Makidagus kan
kadakami, ta rumabiin ket ti aldaw ket dandanin nga mal-
pas.” Isu nga simrek ni Hesus nga nakidagus kadakuada.
30 Ti napasamak, idi nakitugawen isuna kadakuada a
mangan, innalana ti tinapay, binendisyonanna, ket iti
pananngguduana, intedna daytoy kadakuada.

31 Ket naluktan dagiti matmatada, nailasinda isuna, ket
nagpukaw isuna iti imatangda.
32 Kinunada iti tunggal maysa, “Saan kadi nga agap-
apoy dagiti puspuso nga adda kadatayo, kabayatan nga
makitungtungtong kadata idiay dalan, kabayatan nga
nilukatanna kadata dagiti nasantoan a surat?”
33 Nagrubwatda iti dayta met laeng nga oras ket nagsub-
lida idiay Jerusalem. Nasangpetanda nga naurnong dagiti
sangapulo ket maysa ken dagiti kakaduada,
34 nga ibagbagada nga, “Ti Apo ket nagungar nga agpayso,
ket nagpakita pay kenni Simon.”
35 Isunga imbagada dagiti banbanag nga napasamak idiay
dalan, ken no kasanu nga naipakita kadakuada ni Hesus
babaen iti pannakapisipisi iti tinapay.
36 Kabayatan nga ibagbagada dagitoy nga banbanag,
nagtakder ni Hesus iti nagtengtengngaanda, ket kinunana
kadakuada, “Kapia kuma ti adda kadakayo.”
37 Ngem nakigtotda ken napnoanda iti buteng, ta impa-
garupda nga nakakitada iti espiritu.
38 Kinuna ni Hesus kadakuada, “Apay nga mariribukan
kayo? Apay adda rumusing a saludsod dita pusoyo?
39 Kitaenyo dagiti imak ken dagiti sakak, siak a mismo
daytoy. Sagidendak ket makitayo. Gapu ta ti espiritu ket
awan lasag ken tulangna, kas makitayo met nga addaanak.”
40 Idi naibagana daytoy, impakitana kadakuada dagiti ima
ken dagiti sakana.
41 Kabayatan nga kasta la unay ti ragsakda, ken agsidsid-
daawda, kinuna ni Hesus kadakuada, “Adda kadi uray ania
nga makanyo?”
42 Inikkanda isuna iti tinuno a lames.
43 Innala ni Hesus, ket kinnanna iti imatangda.
44 Kinunana kadakuada, “Idi addaak kadakayo, imbagak
kadakayo nga amin nga nakasurat iti linteg ni Moses ken
kadagiti insurat dagiti propeta, ken kadagiti Salmo ket
masapul nga matungpal.”
45 Kalpasannna, linukatanna dagiti panunotda, tapno
maawatanda dagiti nasantoan a sursurat.
46 Kinunana kadakuada, “Kas iti naisurat, masapul nga
agsagaba ni Kristo, ken agungar manipud kadagiti natay
inton maikatlo nga aldaw.
47 Ket ti panagbabawi ken pannakapakawan dagiti basba-
sol, masapol a maikasaba babaen iti naganna kadagiti amin
a nasyon, nga mangrugi idiay Jerusalem.
48 Dakayo ti testigo kadagitoy nga banbanag.

49 Kitaenyo, ibaonko kadakayo ti kari ni Amak. Ngem
aguray kayo idiay siyudad, inggana nga makawesan kayo
iti pannakabalin nga naggapo idiay ngato.”
50 Ket inturong ida ni Hesus a rimuar inggana nga
makaasidegda idiay Betania. Inngatona dagiti imana, ket
binendisionanna ida.
51 Ti napasamak, kabayatan ti panangbendisionna
kadakuada, imbatina ida ket nabagkat a naipangato idiay
langit.
52 Ket dinayawda isuna, sada nagsubli idiay Jerusalem nga
napalalo ti ragsakda.
53 Ket tuloytuloy nga addada idiay templo nga nagday-
dayaw iti Dios.

Juan

1 Idi punganay ket addan ti Sao, kadua ti Dios ti Sao ket ti
Sao ket Dios.
2 Daytoy, ti Sao, ket kadua ti Dios idi punganay.
3 Naaramid amin a banbanag babaen kenkuana, awan ti
naaramid a banag uray maysa no awan isuna.
4 Adda kenkuana ti biag, ken dayta a biag ti silaw iti amin
a tattao.
5 Agranraniag ti silaw iti kasipngetan ken saan nga
iniddep ti kasipngetan daytoy.
6 Adda ti maysa a lalaki a naibaon manipud iti Dios nga
agnagan ti Juan.
7 Immay isuna a kas saksi a mangpaneknek maipapan iti
silaw tapno mabaelan iti amin a mamati babaen kenkuana.
8 Saan a ni Juan ti silaw no di ket immay isuna tapno
mapaneknekanna ti maipapan iti silaw.
9 Dayta ti pudno a silaw nga umay ditoy lubong ken
manglawag iti tunggal maysa.
10 Adda isuna iti lubong, ken naaramid ti lubong babaen
kenkuana ngem saan isuna a naammoan iti lubong.
11 Immay isuna kadagiti bukodna a banbanag ngem saan
isuna nga inawat dagiti tattaona.
12 Ngem kadagiti adu nga immawat kenkuana, ken namati
iti naganna, inikkanna dagitoy ti kalintegan nga agbalin nga
an-annak iti Dios.
13 Naipasngayda saan a babaen iti dara, saan a babaen iti
pagayatan ti lasag, saan a babaen ti pagayatan iti tao, no di
ket babaen iti Dios.
14 Ita, nagbalin a lasag ti Sao ken nakipagnaed kadatayo.
Nakitami ti dayagna, dayag a naidumduma kas kakaisuna
a tao a naggapu iti Ama, napnoan isuna ti parabur ken
kinapudno.
15 Pinaneknekan ni Juan ti maipapan kenkuana ket
impukpukkawna, “Daytoy a tao ti imbagak kadakayo, 'Ti
umay a sumarsaruno kaniak ket nangatngato ngem siak
gapu ta adda isuna sakbay kaniak.”'
16 Gapu ta manipud iti kinabuslonna ket inawattayo ti
maysa a sagut kalpasan ti maysa a sagut.
17 Naited ti linteg babaen kenni Moises, ngem immay ti
parabur ken kinapudno babaen kenni Jesu-Cristo.
18 Awan ti tao a nakakita ti Dios uray kaanoman. Ti maysa
ken kakaisuna a tao, ti Dios, nga adda iti barukong iti Ama,
inyam-ammona isuna.

19 Ita, daytoy ti pammaneknek ni Juan idi nangibaon dagiti Judio kenkuana kadagiti papadi ken levita manipud Jerusalem tapno saludsodenda isuna, “Siasinoka?”
20 Siwayawaya nga imbagana ken saanna nga inlibak ket sinungbatanna ida, “Saan a siak ti Cristo.”
21 Ket sinaludsodda isuna, “Siasinoka ngarud? Sika kadi ni Elias?” Kinunana kadakuada, “Saan.” Kinunada kenkuana “Sika kadi ti profeta?” Simmungbat isuna, “Saan.”
22 Ket kinunada kenkuana, “Siasinoka? Ania ti makunam maipapan iti bagim tapno adda ti maitedmi a sungbat kadagiti nangibaon kadakami?,”
23 Kinuna ni Juan, “Siak ti timek ti maysa nga ag-pukpukkaw iti let-ang: 'Aramidenyo a nalinteg ti dalan ti Apo,' kas imbaga iti profeta Isaias.”
24 Ita, adda sadiay dagiti imbaon dagiti Fariseo. Nagsalud-sodda kenni Juan ket kinunada kenkuana,
25 “No saan a sika ti Cristo, ni Elias wenno ti profeta, ket apay a mangbaubautisarka?”
26 Simmungbat ni Juan ket kinunana, “Mangbautisarak iti danum, nupay kasta, adda ti maysa a nakatakder iti nagbabaetanyo a saanyo a mabigbig.
27 Isuna ti umay kalpasan kaniak, saanak a maikari a mangwarwar iti tali iti sandaliasna.”
28 Napasamak dagitoy idiay Betania iti bangir iti Jordan a pagbaubautisaran ni Juan.
29 Iti simmaruno nga aldaw, nakita ni Juan nga um-umay ni Jesus kenkuana ket kinunana, “Kitaenyo, dayta iti Kordero ti Dios a mangik-ikkat iti basol iti lubong!
30 Daytoy ti maysa nga imbagak kadakayo, 'Ti umay a sumarsaruno kaniak ket nangatngato ngem siak gapu ta adda isuna sakbay kaniak.'
31 Saanko a nabigbig isuna ngem napasamak dagitoy tapno maipakaammo isuna iti Israel, isunga immayak a mangbaubautisar iti danum.”
32 Pinaneknekan ni Juan, “Nakitak a bumabbaba ti Espiritu a kas kalapati manipud iti langit ken nagtalinaed daytoy kenkuana.
33 Saanko a nabigbig isuna ngem imbaga iti nangibaon kaniak a mangbautisar iti danum a, 'No siasino ti makitam a pagbabaan ken pagtalinaedan iti Espiritu, isuna ti mang-bautisar iti Espiritu Santo.'
34 Nakitak ken pinaneknekak nga isu ti Anak ti Dios.”
35 Iti simmaruno manen nga aldaw, kabayatan nga agtaktakder ni Juan ken ti dua nga adalanna,

36 nakitada ni Jesus a magmagna ket kinuna ni Juan,
“Kitaenyo, dayta ti Kordero iti Dios!”
37 Idi nangngeg iti dua nga adalan ti imbaga ni Juan,
sinurotda ni Jesus.
38 Timmaliaw ni Jesus ket nakitana a sumursurot ida
kenkuana ket kinunana kadakuada, “Ania ti kayatyo?”
Simmungbatda, “Rabbi ('Manursuro ti kaipapananna)
sadino ti pagnanaedam?”
39 Imbaga ni Jesus kadakuada, “Umaykayo ken kitaenyo.”
Ket napanda ken nakitada ti pagnanaedan ni Jesus.
Nagtalinaedda sadiay a kadua ni Jesus iti dayta nga
aldaw gapu ta umadanin ti maikasangapulo nga oras.
40 Maysa kadagiti dua a nakangngeg kenni Juan ken
simmurot kenni Jesus ket agnagan ti Andres, kabsat a
lalaki ni Simon Pedro.
41 Nakitana nga immuna ni Simon a kabsatna ket kinu-
nana kenkuana, “Nasarakanmin ti Mesias (naipatarus a
kas, 'ti Cristo').
42 Intugotna isuna kenni Jesus, kinita ni Jesus isuna
ket kinunana, “Sika ni Simon nga anak ni Juan, Cefas ti
maiawag kenka” ('Pedro' ti kaipapananna).
43 Iti simmaruno nga aldaw, idi nangngeddeng ni Jesus
a mapan iti Galilea, nasarakanna ni Felipe ken kinunana
kenkuana, “Surotennak.”
44 Ita, ni Felipe ket taga Bethsaida nga siudad ni Pedro
ken Andres.
45 Nasarakan ni Felipe ni Natanael ket kinunana
kenkuana, “Nasarakanmin ti ibagbaga ni Moises kadagiti
linteg ken dagiti insurat dagiti profeta, ni Jesus nga anak
ni Jose a taga Nasaret.”
46 Imbaga ni Natanael kenkuana, “Adda kadi ti naimbag
a banag nga aggapo manipud iti Nazaret?” Kinuna ni
Felipe kenkuana, “Umayka ket kitaem.”
47 Idi nakita ni Jesus nga um-umay ni Natanael kenkuana
ket kastoy ti imbagana maipapan kenkuana, “Kitaenyo,
adda ditoy ti pudno nga Israelita ket awan kenkuana ti
aniaman a kinaulbod.”
48 Kinuna ni Natanael kenkuana, “Kasano nga am-
ammonak?” Simmungbat ni Jesus ken kinunana kenkuana,
“Nakitakan sakbay nga inayabannaka ni Felipe, idi addaka
iti sirok iti kayo nga igos.”
49 Simmungbat ni Natanael, “Rabbi, sika ti Anak ti Dios
ken ari ti Israel!”
50 Simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Gapu ta imbagak a,
'Nakitaka nga adda idiay sirok iti kayo nga igos, 'Mamatika
kadi?” Makakitaka pay ti nabilbileg a banbanag ngem

daytoy.”
51 Kinuna ni Jesus, “Pudno, pudno, ibagak kenka, makitamto a nalukatan ti langit ket agpangato ken agpababa dagiti anghel ti Dios iti Anak ti Tao.”

2

1 Kalpasan ti tallo nga aldaw, adda ti kasaran idiay Cana iti Galilea, adda sadiay ti ina ni Jesus.
2 Naawis ni Jesus agraman dagiti adalanna iti kasaran.
3 Idi naibus ti arak, imbaga iti ina ni Jesus kenkuana, “Awanen ti arakda.”
4 Simmungbat ni Jesus, “Babai, ania ti maaramidak iti dayta? Saan pay a dimteng ti tiempok.”
5 Imbaga ti ina ni Jesus kadagiti adipen, “Aramidenyo ti aniaman nga ibagana kadakayo.”
6 Ita, adda ti innem a burnay nga ar-aramaten dagiti Judio maipaay iti seremonia iti pannakaugas, ti maysa a burnay ket makaanay iti 80-120 a litro.
7 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Punnoenyo iti danum dagiti burnay.” Pinunnoda ngarud dagitoy inggana iti ngarab.
8 Ket imbagana kadagiti adipen, “Mangalakayo itan iti sumagmamano ket iruaryo ken ipanyo daytoy iti mangidadaulo kadagiti mangidasdasar.” Isu ngarud ti inaramidda.
9 Rinamanan iti mangidadaulo kadagiti mangidasdasar ti danum a nagbalin nga arak, ngem saanna nga ammo no sadino ti naggapuan iti daytoy (ngem ammo daytoy dagiti adipen a nangikabil iti danum).
10 Ket inayabanna ti nobio ket kinunana kenkuana, “Idasar nga umuna iti tunggal lalaki ti kasasayaatan nga arak ken sumaruno ti kalakaan nga arak no nabartek aminen dagiti tattao. Ngem agingga ita, induldulinmo pay laeng iti kasasayaatan nga arak.”
11 Daytoy a milagro idiay Cana iti Galilea ket ti nangrugian iti panagaramid ni Jesus kadagiti nakaskasdaaw a pagilasinan, daytoy ti nangipakita ti dayagna isu a namati kenkuana dagiti adalanna.
12 Kalpasan daytoy, simmalog ni Jesus, ti inana, dagiti kakabsatna a lallaki ken dagiti adalanna idiay Capernaum. Nagtalinaedda sadiay iti sumagmamano nga al-aldaw.
13 Ita, umadanin ti Ilalabas dagiti Judio, isu a simmang-at ni Jesus idiay Jerusalem.
14 Nakitana idiay templo dagiti aglalako iti baka, karnero ken dagiti kalapati. Agtugtugaw met sadiay dagiti agsuksukat iti kuarta.

15 Nangaramid ngarud ni Jesus iti pagbaut a tali ket
pinatalawna amin ida iti templo, agraman dagiti baka ken
karnero. Imbukbokna dagiti kuarta dagiti agsuksukat iti
kuarta ken binalintuagna dagiti lamisaanda.
16 Kinunana kadagiti aglaklako iti kalapati, “Ipanawyo
dagitoy a banbanag ditoy. Isardengyo ti panangar-aramid a
pagtagilakoan iti balay ti Amak.”
17 Nalagip dagiti adalanna a naisurat, “Kasla gumilgil-
ayab nga apoy ti panagayat ko iti balaymo.”
18 Simmungbat dagiti mangiturturay a Judio ket kin-
unada kenkuana, “Ania a pagilasinan ti ipakitam kadakami
agsipud ta ar-aramidem dagitoy a banbanag?”
19 Simmungbat ni Jesus, “Dadaelenyo daytoy a templo ket
bangonekto kalpasan iti tallo nga aldaw.”
20 Ket kinuna dagiti mangiturturay a Judio, “Naibangon
daytoy a templo iti las-ud iti uppat a pulo ket innem a tawen,
ngem bangonemto iti las-ud iti tallo nga aldaw?”
21 Nupay kasta, ti sarsaritaen ni Jesus ket maipapan iti
templo iti bagina.
22 Isunga idi nagungar isuna manipud iti patay, nalagip
dagiti adalanna nga imbagana daytoy ket namatida iti
Nasantoan a Surat ken iti imbaga ni Jesus.
23 Ita, idi adda isuna idiay Jerusalem kabayatan iti fiesta
iti Ilalabas, adu ti namati iti naganna idi nakitada dagiti
nakaskasdaaw a pagilasinan nga inaramidna.
24 Ngem ammo ni Jesus dagiti amin a tattao isu a saanna
ida a pinagtalkan.
25 Saanna a masapul ti siasinoman nga agsaksi kenkuana
maipapan no ania a kita dagiti tattao gapu ta ammona no
ania ti adda kadakuada.

3

1 Ita, adda Fariseo nga agnagan iti Nicodemo a kameng iti
konseho dagiti Judio.
2 Napan daytoy a tao kenni Jesus iti rabii ket kinunana
kenkuana, “Rabbi, ammomi a sika ti manursuro a naggapu
iti Dios agsipud ta awan ti makaaramid kadagitoy a pagilasi-
nan nga inaramidmo malaksid no adda kenkuana ti Dios.”
3 Simmungbat ni Jesus kenkuana, “Pudno, pudno, malak-
sid no maysa ket maiyanak manen, saanna a makita ti
pagarian iti Dios.”
4 Kinuna ni Nicodemo kenkuana, “Kasano a maiyanak ti
tao no lakayen isuna? Saan a mabalin nga agsubli isuna iti
maikadua iti uneg iti tiyan iti inana ken maiyanak manen,
kabaelanna kadi?”

5 Simmungbat ni Jesus, “Pudno, pudno malaksid no maysa
ket maiyanak iti danum ken iti Espiritu, saanto isuna a
makastrek iti Pagarian iti Dios.”
6 Ti maiyanak iti lasag ket lasag, ken ti maiyanak iti
Espiritu ket espiritu.
7 Saanka nga agsiddaaw iti imbagak kenka, 'Masapul a
maiyanakka manen.'
8 Agpuyot ti angin no sadino ti kayatna, mangngegmo ti
unina ngem saanmo nga ammo no sadino ti naggapuanna
ken ti papananna. Kasta met ti isu amin a naipasngay iti
Espiritu.”
9 Simmungbat ni Nicodemo ket kinunana, “Kasano a
mapasamak dagitoy a banbanag?”
10 Simmungbat ni Jesus kenkuana, “Manursuroka kadi iti
Israel ta saanmo pay a naawatan dagitoy a banbanag?
11 Pudno, pudno ibagbagami no ania ti ammomi, ken
panpaneknekanmi no ania ti nakitami. Ngem dakayo a
tattao saanyo nga awaten dagiti pammaneknekmi.
12 No ibagak kadakayo a tattao ti maipanggep kadagiti
naindagaan a banbanag ken saanyo a patien, kasanokayo a
mamati no ibagak kadakayo dagiti nailangitan a banbanag?
13 Awan ti siasinoman a nagpangato idiay langit malaksid
kenkuana a nagpababa manipud langit, ti Anak iti Tao.
14 Kas iti panangipangato ni Moises iti uleg idiay let-ang,
masapul a maipangato met uray pay ti Anak iti Tao
15 tapno maaddaan ti amin a mamati kenkuana iti biag
nga agnanayon.
16 Gapu ta kasta unay ti panagayat iti Dios iti lubong,
intedna ti naidumduma nga Anakna tapno saan a mapukaw
ti siasinoman a mamati kenkuana no diket maadaan iti biag
nga agnanayon.
17 Saan nga imbaon iti Dios ti Anakna tapno ilunodna
ti lubong no diket tapno maisalakan ti lubong babaen
kenkuana.
18 Saan a mailunod ti mamati kenkuana. Isuna a saan a
mamati ket nailunoden gapu ta saan a namati babaen iti
nagan iti naidumduma nga Anak iti Dios.
19 Daytoy ti maigapu iti panakaukom no apay nga immay
ti lawag ditoy lubong. Kaykayat dagiti tattao ti sipnget ngem
ti lawag gapu ta dagiti aramidda ket dakes.
20 Ta ti amin nga agar-aramid iti dakes ket kagurada ti
lawag ken saan a mapan iti lawag tapno saan a makita dagiti
ar-aramidna.
21 Nupay kasta, mapmapan ti agar-aramid iti kinapudno
iti lawag tapno nalawag a makita dagiti ar-aramidna ken ti
panagtulnogda iti Dios.”

22 Napan ni Jesus ken dagiti adalanna idiay Judea
kalpasan daytoy. Inusarna idiay ti tiempona kadakuada ken
nangbaubautisar isuna.
23 Mangbaubautisar met ni Juan ita idiay Enon nga asideg
iti Salim ta ad-adu ti danum sadiay. Mapmapan dagiti tattao
kenkuana ken nabautisaranda
24 ta saan pay idi a naibilleng ni Juan iti pagbaludan.
25 Nangrugi ditoy ti saan a pagkinnaawatan dagiti dad-
duma nga adalan ni Juan ken ti maysa a Judio maipapan iti
seremonia iti panakaugas.
26 Napanda kenni Juan ket kinunada kenkuana, “Rabbi,
ti kadwam idi a pinaneknekam, adda isuna idiay bangir
iti karayan Jordan, kitaem mangbaubautisar isuna ken
mapmapanda amin kenkuana.”
27 Simmungbat ni Juan, “Saan a makaawat iti aniaman a
banag ti tao malaksid no maited daytoy kenkuana manipud
iti langit.
28 Mabalinyo a paneknekan ti imbagak 'Saan a siak ti
Cristo' ngem iti imbagak, 'Naibaonak sakbay kenkuana.'
29 Isuna nga addaan iti nobia ket isu ti nobio. Ti
agtaktakder ken agdingdingngeg ita a gayyem iti nobio ket
agrag-o iti kasta unay gapu iti timek iti nobio. Daytoy met
ti nangan-anay iti pagragsakak.
30 Masapul a dumakkel isuna ngem masapul met a
bumassitak.
31 Isuna nga immay a naggapu idiay ngato ket isu ti
kangatoan iti amin. Isuna nga adda iti daga ket nagtaud iti
daga ken agsasao kadagiti naindagaan a banbanag. Isuna
nga immay a naggapu idiay langit ket isu ti kangatoan iti
amin.
32 Panpaneknekkanna no ania ti nakitana ken
nangngegna ngem awan ti tao a mangawat iti
pammaneknekna.
33 Isuna a nangawat iti pammaneknekna ket
pinaneknekanna a pudno ti Dios.
34 Ta ibagbaga iti maysa nga imbaon iti Dios dagiti sasao iti
Dios. Saana nga it-ited ti Espiritu babaen iti panangrukod.
35 Ay-ayaten iti Ama ti Anak ken intedna amin a banbanag
iti imana.
36 Isuna a mamati iti Anak ket maadaan iti biag nga
agnanayon ngem isuna a saan nga agtulnog iti Anak ket
saanna a makita ti biag ngem agnaed ti pungtot iti Dios
kenkuana.”

4

1 Ita, idi naammoan ni Jesus a nangngeg dagiti Fariseo nga

ad-adu ti baubatisaranna ken ar-aramidenna nga adalan ngem kenni Juan
2 (nupay saan nga isuna ti mangbaubautisar, no diket dagiti adalanna),
3 pinanawanna ti Judea ket napan isuna idiay Galilea.
4 Ita, kasapulan a lumabas isuna idiay Samaria.
5 Isu a napan isuna idiay Sychar nga ili iti Samaria. Asideg daytoy iti bassit a daga nga inted ni Jacob iti anakna a ni Jose.
6 Adda sadiay ti bubon ni Jacob. Nagtugaw ni Jesus idiay bubon agsipud ta nabannog isuna manipud iti panag-dalyasatna. Umadanin idi ti katengngaan iti aldaw.
7 Immay ti babai a Samaritano tapno agsakdo iti danum. Kinuna ni Jesus kenkuana, “Ikkannak iti danum nga inomek.”
8 Daytoy ket agsipud ta napan dagiti adalanna idiay ili tapno gumatang iti taraon.
9 Ket kinuna iti babai a Samaritano kenkuana, “Apay a sika a Judio ket dumawdawat kaniak, a babai a Samaritano iti mainum?” Daytoy ket agsipud ta saan a makikadkadua dagiti Judio kadagiti Samaritano.
10 Sinungbatan ni Jesus isuna, “No naammoam ti sagut iti Dios, siasino ngarud dayta a mangibagbaga kenka, 'Ikkanak iti mainom,' dinamagmo koma isuna ket ikkannaka iti sibibiag a danum.”
11 Simmungbat ti babai, “Apo, awan ti timbam, ken nauneg ti bubon. Sadino ti pangalaam iti dayta a sibibiag a danum?
12 Saanka a nabilbileg, wenno nabilbilegka kadi ngem ti amami a ni Jacob a nangted kadakami iti bubon ken imminom manipud iti daytoy a kas iti inaramid dagiti annakna ken ti bakana?”
13 Simmungbat ni Jesus, “mawawto manen ti amin nga uminom iti daytoy a danum,
14 ngem saanto pulos a mawaw ti siasinoman nga uminom iti itedko a danum kenkuana. Ngem ketdi, agbalinto a burayok kenkuana ti danum nga itedko ken agubbog iti agnanayon a biag.”
15 Kinuna iti babai kenkuana, “Apo, itedmo kaniak dayta a danum tapno saannakto a mawaw ken saannakton nga umay ditoy tapno agsakdo iti danum.”
16 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Mapanka ket ayabam ti asawam ken agsublikayo ditoy.”
17 Simmungbat ti babai kenkuana, “Awan ti asawak.” Simmungbat ni Jesus, “Imbagam ti nasayaat, 'Awan ti asawak,'

18 agsipud ta addaanka iti lima nga asawa ken ti adda
kenka ita ket saanmo nga asawa. Nagsaoka iti nasayaat iti
daytoy!”
19 Kinuna iti babai kenkuana, “Apo, makitak a sika ket
profeta.
20 Nagdayaw dagiti ammami iti daytoy a bantay. Ngem
imbagayo a tattao nga idiay Jerusalem ti lugar a rumbeng a
pagrukbaban dagiti tattao.”
21 Simmungbat ni Jesus kenkuana, “Mamatika kaniak
babai, um-umayen ti oras no agrukbabkayo iti Ama, saan
nga iti daytoy a bantay ken saan met nga idiay Jerusalem.
22 Agrukrukbabkayo a tattao iti saanyo nga
ammo. Agrukrukbabkami iti ammomi agsipud ta ti
pannakaisalakan ket naggapu kadagiti Judio.
23 Nupay kasta, um-umayen ti oras, ken itan ti tiempo, no
agrukbab dagiti pudno nga agrukrukbab iti Ama iti espiritu
ken kinapudno, ta agbirbiruk ti Ama kadagiti tattao nga
agrukbab kenkuana.
24 Ti Dios ket Espiritu, ken rumbeng nga agrukbab
dagiti tattao nga agrukrukbab kenkuana iti espiritu ken
kinapudno.”
25 Imbaga iti babai kenkuana, “Ammok nga umayto ti
Messias, ti maaw-awagan a Kristo. Iwaragawagnanto ti
amin kadatayo no umayto isuna.
26 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Siak a makisarsarita kenka,
siak isuna.”
27 Nagsubli dagiti adalanna iti dayta a kanito. Masmas-
daaw ita dagiti adalanna no apay a makikatkatungtong
isuna iti babai, ngem awan ti nangibaga iti, “Ania ti kay-
atmo?” wenno “Apai a makikatkatungtongka kenkuana?”
28 Isu nga imbati iti babai ti timba iti danum. Nagsubli
isuna idiay ili ket imbagana kadagiti tattao,
29 “Umaykayo, kitaenyo ti lalaki a nangibaga iti amin nga
inaramidko. Saan a mabalin nga isuna ti Cristo, mabalin
kadi?
30 Pinanawanda ti ili ken napanda kenkuana.
31 Iti daytoy a kanito, al-alukuyen isuna dagiti adalan,
“Rabbi, manganka iti aniaman”
32 Ngem kinuna ni Jesus kadakuada, “Adda ti taraonko a
saanyo nga ammo ti maipapan iti daytoy.”
33 Kinuna dagiti adalan iti tunggal maysa, “Awan ti
siasinoman a nangted iti aniaman a kanenna, adda kadi?”
34 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Ti taraonko ket ti man-
garamid iti pagayatan iti nangibaon kaniak ken mangleppas
iti trabahona.

35 Saanyo kadi nga ibaga, 'Adda pay ti uppat a bulan
ket umayen ti panagaapit'? Ibagbagak kadakayo, tuman-
gadkayo ken kitaenyo dagiti taltalon agsipud ta naluomen
dagitoy ken mabalinen a maapit!
36 Makaawat iti tangdan ti agap-apit ken agur-urnong iti
bunga a maipaay iti biag nga agnanayon tapno agmaymaysa
nga agrag-o ti nagmula ken ti nagapit.
37 Iti daytoy pagsasao ket pudno, 'Maysa ti agmulmula ken
sabali ti mangap-apit.'
38 Imbaonkayo tapno mangapit iti saanyo a trinabaho.
Nagtrabaho ti dadduma ken simrekkayo iti trabahoda."
39 Adu kadagiti Samaritano iti dayta a siudad ti namati
kenkuana gapu iti imbaga iti babai a mangpanpaneknek,
"Imbagana amin kaniak nga inaramidko."
40 Idi napan dagiti Samaritano kenni Jesus, nagpak-
pakaasida kenkuana a makipagtalinaed pay laeng isuna
kadakuada isu a nagtalinaed isuna sadiay iti dua nga aldaw.
41 Ket adu pay dagiti namati gapu iti saona.
42 Ibagbagada iti babai, "Mamatikami saan laeng a gapu
kadagiti sasaom, nangngegmi met ken ammomi pay a
daytoy ti pudno a mangisalakan iti lubong."
43 Pimmanaw isuna sadiay, napan isuna idiay Galilea
kalpasan iti dua nga aldaw
44 ta imbaga ni Jesus nga awan ti dayaw iti profeta iti
bukodna a pagilian.
45 Idi napan isuna idiay Galilea, pinasangbay isuna
dagiti taga Galilea. Nakitada dagiti amin a banbanag nga
inaramidna idi fiesta iti Jerusalem, agsipud ta napanda met
laeng idiay fiesta.
46 Ita, nagsubli manen ni Jesus idiay Cana a lugar iti
Galilea a nangaramidanna iti arak manipud iti danum.
Adda ti opisial iti ari, masakit ti anakna a lalaki nga adda
idiay Capernaum.
47 Idi nangngegna a pimmanaw ni Jesus idiay Judea
ken nagsubli idiay Galilea, napan isuna kenni Jesus ket
nagpakpakaasi kenkuana a bumaba isuna ken agasanna ti
masakit nga anakna a dandanin a matay.
48 Imbaga ni Jesus kenkuana, "Malaksid no makakitakayo
a tattao kadagiti pagilasinan ken pagsiddaawan, saankayo
a mamati."
49 Kinuna iti opisial kenkuana, "Apo, umaykan sakbay a
matay ti anakko."
50 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Mapankan, agbiag ti
anakmo." Namati ti lalaki iti imbaga ni Jesus kenkuana ket
napan isuna iti dalanna.

51 Kabayatan a bumabbaba isuna, sinabat isuna dagiti
adipenna ket kinunada nga agbibiag ti anakna.
52 Dinamagna kadakuada no ania nga oras a nangrugi
nga immimbag ti anakna. Simmungbatda kenkuana,
“Pinanawan isuna iti gurigorna idi maikapito nga oras idi
kalman.”
53 Naamiris iti ama nga isu ti oras idi imbaga kenkuana
ni Jesus, “Agbiag ti anakmo.” Namati ngarud isuna ken ti
amin a pamiliana.
54 Daytoy ti maikadua a pagilasinan nga inaramid ni Jesus
idi rimuar isuna idiay Judea a napan idiay Galilea.

5

1 Kalpasan daytoy adda fiesta dagiti Judio ken simmang-at
ni Jesus iti Jerusalem.
2 Iti Jerusalem, iti ruangan dagiti karnero, adda
pagdigosan a maawagan iti Hebreo iti Betesda. Addaan
daytoy iti lima a naatepan a portiko.
3 Adu a bilang dagiti masakit a tattao, bulsek, lugpi ken
paralitiko ti nakaidda kadagitoy a portiko.
4 *
5 Adda maysa a lalaki idiay a saan a makagaraw iti
tallopulo ket walo a tawen.
6 Idi nakita ni Jesus isuna a nakaidda sadiay, ken
kalpasan a naamirisna a nabayagen isuna sadiay, kinunana
kenkuana, “kayatmo kadi ti umimbag?”
7 Simmungbat ti agsaksakit a lalaki, “Apo, awan ti kaduak
a mangikarga kaniak iti pagdigosan, no makiburen ti
danum, padpadasek pay laeng, addan sabali a bimmaba iti
sangoanak.”
8 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Tumakderka, alaem ti
ikamenmo ket magnaka.”
9 Dagus nga immimbag ti lalaki. Innalana ti pagiddaanna
ket nagna. Ita, dayta nga aldaw ket Aldaw a Panaginana.
10 Isu a kinuna dagiti Judio iti tao a naagasan, “Itatta ket
Aldaw a Panaginana, saanka a mapalubosan a mangawit iti
ikamenmo.”
11 Simmungbat ti lalaki, “Ti nangagas kaniak a lalaki iti
nangibaga, 'pidutem ti ikamenmo ket magnaka.”'
12 Sinaludsodda kenkuana, “Siasino dayta a tao a nan-
gibaga kenka, 'Pidutem ti pagiddaam ket magnaka?'”

* **5:4** Ta pasaray bumaba ti maysa nga anghel ti apo ket pagarawenna ti danum, iti kasta siasinoman a tumapog kabayatan iti panaggaraw ti danum maagasan manipud iti aniaman a sakit sagsagabaenna.

13 Nupay kasta, saan nga ammo ti lalaki a naagasan no siasino ti nangpaimbag kenkuana agsipud ta pimmanaw ni Jesus a sililimed, ta adda adu a tattao iti dayta a lugar.

14 Kalpasanna, nasarakan ni Jesus isuna idiay templo ket kinunana kenkuana, “Kitaem, immimbagkan! saanka nga agbasolen amangan no adda ti dakdakes pay a mapasamak kenka.”

15 Immadayo ti lalaki ket imbagana kadagiti Judio a ni Jesus ti nangpaimbag kenkuana.

16 Gapu kadagitoy, inusig dagiti Judio ni Jesus gapu ta inaramidna dagitoy a banbanag iti Aldaw a Panaginana.

17 Kinuna ni Jesus kadakuada, “ Agtrabtrabaho ti Amak uray ita, uray siak agtrabtrabahoak met.

18 Gapu iti daytoy, ad-adda a pinanggep dagiti Judio a papatayen ni Jesus agsipud ta saanna laeng a binurak ti Aldaw a Panaginana, inawaganna ti Dios nga Amana, inaramidna a kapadpadana ti Dios.

19 Simmungbat ni Jesus kadakuada, “Pudno, pudno, awan ti maaramidan ti Anak babaen kenkuana laeng, malaksid no makitana nga ar-aramiden ti Ama. Ta no ania ti ar-aramiden iti Ama, ar-aramiden met laeng iti Anak dagitoy a banbanag.

20 Gapu ta ay-ayaten iti Ama ti Anak, ipakpakitana amin nga ar- aramidenna kenkuana ken ipakitana pay dagiti naindaklan a banbanag tapno agsiddaawkayo.”

21 Ta kas pagung-ungaren ti Ama dagiti natay ken mang-mangted iti biag kadakuada, kasta met a, mangmangted met iti biag ti Anak kadagiti siasinoman a tarigagayanna.

22 Ta saan a mangukom ti Ama iti siasinoman, ngem intedna ti amin a panangukom iti Anak

23 tapno padayawanda ti Anak a kas panangpadayawda iti Ama. Ti siasinoman a saan a mangpadayaw iti Anak, saanna a padayawan ti Ama a nangibaon kenkuana.

24 Pudno, Pudno, siasinoman a makangkangngeg iti saok ken mamatpati iti nangibaon kaniak ket maaddaan iti biag nga agnanayon ken saan a mailunod. Ngem ketdi, nalabsanna ti pannakatay iti biag.

25 Pudno, pudno, ibagak kadakayo, ti oras ket umadanin ken adda ditoyen. Mangngeg dagiti natay ti timek iti Anak iti Dios, ken agbiag dagiti makangngeg.

26 Kas iti Ama nga adda biag kenkuana, ngarud, intedna met ti biag iti Anak tapno maadda ti biag kenkuana.

27 Inted met iti Ama iti Anak ti turay a mangaramid iti panangukom gapu ta isuna ti “Anak iti Tao”.

28 Saankayo a masdaaw iti daytoy, ta dumteng ti oras nga
amin dagiti adda iti tanem ket mangngegda ti timekna
29 ken rumuarto dagiti nagaramid iti naimbag iti pana-
gungar iti biag ken dagiti nagaramid iti kinadakes iti
panagungar iti pannakaukom.
30 Awan ti maaramidak manipud iti bagik, apaman a
mangngegko, mangukomak, ken nalinteg ti panangukomko
gapu ta saanko a birbiruken ti bukodko a pagayatan ngem
ti pagayatan iti nangibaon kaniak.
31 No agsaksiak maipapan iti bagik, saan a pudno ti
pammaneknekko.
32 Adda iti sabali nga agsaksi maipapan kaniak, ken
ammok a pudno ti pammaneknek nga itedna maipapan
kaniak.
33 Imbaonmo kenni Juan ken pinaneknekanna iti kina-
pudno.
34 Nupay kasta, saan a naggapu iti tao ti pammaneknek
a naawatko. Ibagak kadakayo dagitoy a banbanag tapno
maisalakankayo.
35 Ni Juan ket pagsilawan a sumsumged ken agranraniag,
ken immannugotkayo nga agrag-o iti panawen iti lawagna.
36 Ngem ti pammaneknek nga adda kaniak ket dakdakkel
ngem ti adda ken ni Juan, gapu ta dagiti trabaho nga
inted ti Ama a leppasek, dagiti trabaho nga ar-aramidek ket
mangpaneknek maipapan kaniak nga imbaonnak ti Ama.
37 Ti Ama a nangibaon kaniak ket nagsaksi maipapan
kaniak. Saanyo a nangngeg ti timekna wenno nakita ti
langana iti uray ania nga oras.
38 Awan ti saona a nagtalinaed kadakayo, ta saankayo a
namatpati iti imbaonna.
39 Sukimatenyo ti Nasantoan a Kasuratan gapu ta panpa-
nunutenyo nga adda kadakuada ti biagyo nga agnanayon
ken dagitoy isu met laeng a Nasantoan a Kasuratan ket
mangpaneknek ti maipapan kaniak
40 ken saanyo a kayat ti umay kaniak tapno maad-
daankayo iti biag.
41 Saanak nga umaw-awat iti pammadayaw manipud
kadagiti tattao,
42 ngem ammok nga awan kadakayo ti ayat iti Dios
kadagiti bagbagiyo.
43 Immayak iti nagan iti Amak ken saandak nga inawat.
No sabali ti umay iti bukodna a nagan, awatenyo isuna.
44 Kasano a mamatikayo, dakayo nga immawat iti pamma-
dayaw manipud iti sabali ngem saankayo nga nagbirbiruk
iti pammadayaw a naggapu iti maymaysa a Dios?

45 Saanyo a panunoten nga idarumkayo iti sangoanan iti
Ama. Ti nangidarum kadakayo ket ni Moises a nangikabi-
lanyo iti namnamayo.
46 No mamatpatikayo ken Moises, mamatikayonto met
kaniak gapu ta isu ti nangisurat iti maipapan kaniak.
47 No saankayo a mamati kadagiti insuratna, kasano a
patienyo dagiti sasaok?

6

1 Kalpasan dagitoy a banbanag, napan ni Jesus iti bangir
iti Baybay iti Galilea, maawagan met iti Baybay iti Tiberias.
2 Adu a tattao ti sumursurot kenkuana gapu ta makitki-
tada dagiti pagilasinan nga ar-aramidenna kadagidiay nga
agsaksakit.
3 Simmang-at ni Jesus iti igid iti bantay ken nagtugaw
sadiay a kaduana dagiti adalanna.
4 (Asideg itan ti Ilalabas, ti fiesta dagiti Judio).
5 Idi timmangad ni Jesus ket nakitana nga adu a tattao
ti um-umay kenkuana, kinunana kenni Felipe, “Sadino ti
paggatangantayo iti tinapay tapno mapakantayo dagitoy?”
6 (Ngem imbaga ni Jesus daytoy tapno padasenna ni Fe-
lipe, ta ammo ni Jesus no ania ti rumbeng nga aramidenna).
7 Simmungbat ni Felipe kenkuana, “Saan pay a maka-
anay ti dua gasut a dinarii a balor iti tinapay tapno
makapanganda iti saggabassit.”
8 Kinuna ti maysa kadagiti adalan, ni Andres, a kabsat ni
Simon Pedro ken Jesus,
9 “Adda maysa nga ubing ditoy nga addaan iti lima a
sebada a tinapay ken dua a lames, ngem ania dagitoy iti
kasta a kaadu?”
10 Kinuna ni Jesus, “Pagtugawem dagiti tattao.” (Adda adu
a ruruot iti dayta a lugar). Isu a nagtugaw dagiti lallaki,
agarup lima ribu ti bilangda.
11 Innala ngarud ni Jesus dagiti tinapay ket kalpasan a
nagyaman, inwarasna dagitoy kadagiti agtugtugaw. In-
warasna met dagiti lames iti isu met laeng a wagas
aginggana a kayatda.
12 Idi nabsugen dagiti tattao, imbagana kadagiti adalanna,
“urnungenyo dagiti napirpirsay a tinapay a nabati tapno
awan ti madadael.”
13 Isu nga inurnongda amin dagiti napirpirsay a tinapay
ket nakapunnoda iti sangapulo ket dua a basket manipud
kadagiti lima a sebada a tinapay, dagitoy ti nabati dagiti
nalpasen a nangan.

14 Idi nakita dagiti tattao ti pagilasinan nga inaramidna,
kinunada, “Daytoy ti pudno a profeta nga immay ditoy
lubong.”
15 Idi naamiris ni Jesus nga umaydan tapno tengngelenda
isuna tapno pilitenda a pagbalinenda nga ari, pimmanaw
manen isuna nga agmaymaysa a napan iti ngato iti bantay.
16 Idi rumabiin, simmalog dagiti adalan iti dan-aw.
17 Nagluganda iti bangka ket mapmapandan iti baybay
nga agturong iti Capernaum. (Nasipnget idin, awan pay
ni Jesus kadakuada).
18 Iti dayta a kanito, agpulpul-oyen ti angin iti napigsa ken
nariribuken ti baybay.
19 Idi nakagauden dagiti adalan iti agarup duapulo
ket lima wenno tallopulo a “stadia”, nakitada ni Jesus
a magmagna iti baybay ken umas-asideg iti bangka ket
nagbutengda.
20 Nupay kasta, kinunana kadakuada, “Saankayo nga
agbuteng, Siak daytoy.”
21 Immannugotda ngarud nga awaten isuna iti bangka.
Dagus a nakadanon ti bangka iti lugar a papananda.
22 Iti simmaruno nga aldaw, agtaktakder dagiti tattao iti
bangir ti baybay, nakitada nga awan ti sabali a bangka
malaksid iti simrekan ni Jesus ken dagiti adalan, ngem
pimmanawen dagiti adalan a saanda a kadua ni Jesus.
23 (Nupay kasta adda sumagmamano a bangka a naggapu
idiay Tiberias asideg iti lugar a nangananda iti tinapay
kalpasan a nagyaman iti Apo.
24 Idi naammuan dagiti tattao nga awan ni Jesus ken
uray dagiti adalan sadiay, limmuganda kadagiti bangka ken
napanda biniruk ni Jesus idiay Capernaum.
25 Kalpasan a nasarakanda isuna iti bangir iti dan-aw,
kinunada kenkuana, “Rabbi, kaanu nga immayka ditoy?”
26 Simmungbat ni Jesus kadakuada a kunkunana, “Pudno,
pudno, birukendak saan a gapu ta nakakitakayo iti pagilasi-
nan, ngem gapu ta nangankayo iti tinapay ket napnekkayo.
27 Isardengyo ti agtrabaho maipaay kadagiti taraon a ma-
pukaw, ngem agtrabahokayo kadagiti taraon a makaibtur
iti agnanayon a biag nga ited iti Anak iti Tao kadakayo, ta
inkabil iti Dios Ama ti markana kenkuana.
28 Ket kinunada kenkuana, “Ania ti rumbeng nga arami-
denmi tapno maaramidmi dagiti trabaho iti Dios?”
29 Simmungbat ni Jesus, “Daytoy ti trabaho iti Dios: a
mamatikayo iti maymaysa nga imbaonna.”
30 Isu nga imbagada kenkuana, “Ania ti pagilasinan nga
aramidem, tapno makitami ken mamatikami kenka? Ania

ti aramidem?
31 Nangan dagiti ammami iti mana idiay let-ang, kas
naisurat, nangted isuna iti tinapay manipud langit tapno
manganda.”
32 Simmungbat ni Jesus kadakuada, “Pudno, pudno, saan
a ni Moises ti nangted kadakayo iti tinapay a naggapu iti
langit, ngem ti Amak ti mangmangted kadakayo iti pudno a
tinapay a naggapu iti langit.
33 Ta ti tinapay iti Dios ket diay aggapu iti langit ken isu ti
mangted iti biag iti lubong.”
34 Isu nga imbagada kenkuana, “Apo itedmo kadakami
daytoy a tinapay iti amin nga oras.”
35 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Siak ti tinapay ti biag,
siasinoman nga umay kaniak ket saan a mabisinan ken
siasinoman a mamati kaniak ket saan a mawaw.”
36 Nupay kasta, ibagak kadakayo a nakitadak ngem
saankayo latta a namati.
37 Amin nga ited ti Ama kaniak ket umayto kaniak, ken
awan duadua a saanko a papanawen ti siasinoman nga
umay kaniak.”
38 “Ta immayak a bimmaba manipud langit, saan a tapno
aramidek ti pagayatak, no di ket ti pagayatan ti nangibaon
kaniak.
39 Daytoy ti pagayatan iti nangibaon kaniak, ken awan ti
rumbeng a mapukaw kadagidiay nga intedna kaniak ngem
masapul a mapagungardanto iti kamaudianan nga aldaw.
40 Ta daytoy ti pagayatan iti Amak, a isuamin a makakita
iti Anak ken mamati kenkuana ket maaddaan iti biag nga
agnanayon; ken pagungarekto iti kamaudianan nga aldaw.
41 Nagtanabutob dagiti Judio maipapan kenkuana gapu ta
imbagana, “Siak ti tinapay a bimmaba a naggapu iti langit.”
42 Ket kinunada, “Saan kadi a daytoy ti Jesus nga anak ni
Jose, nga am-ammotayo ti ina ken amana?” Kasano ngarud
nga ibagana, 'Bimmabaak a naggapu iti langit?'”
43 Simmungbat ni Jesus ket imbagana kadakuada, “Isar-
dengyo ti agtantanabutob,
44 awan iti tao a makaumay kaniak, malaksid no iyasideg
isuna iti Ama a nangibaon kaniak ken pagungarekto isuna
iti kamaudianan nga aldaw.
45 Naisurat kadagiti profeta, Isuronto ida iti Dios, Isuamin
a nakangngeg ken nakasursuro manipud iti Ama ket umay
kaniak.”
46 “Saan a ta adda nakakita iti Ama, malaksid isuna a
naggapu iti Dios— nakitana ti Ama.
47 Pudno, pudno, siasinoman a mamati ket adda biagna
nga agnanayon.”

48 Siak ti tinapay iti Biag.
49 Kinnan dagiti ammayo ti mana idiay let-ang ket
natayda.
50 Daytoy ti tinapay a bimmaba a naggapu iti langit, tapno
saan a matay ti tao a mangan iti daytoy.
51 Siak ti sibibiag a tinapay a bimmaba a naggapu iti
langit. Agbiag iti agnanayon ti siasinoman a mangan iti
daytoy a tinapay. Ti itedko a tinapay ket ti lasagko a
maipaay iti biag iti lubong.
52 Nakaunget dagiti Judio kadagiti bagbagida ket rinu-
gianda ti nagsisinnupiat a kunkunada, "Kasano nga ited
daytoy a tao ti lasagna tapno kanen?"
53 Kinuna ngarud ni Jesus kadakuada, "Pudno, pudno,
malaksid no manganka iti lasag ti Anak iti Tao, ken
uminomka iti darana, saanka a maaddaan iti biag."
54 Siasinoman a mangan iti lasagko ken uminom iti darak
ket maaddaan iti agnanayon a biag, ken pagungarekto isuna
iti kamaudianan nga aldaw.
55 Gapu ta ti lasagko ket pudpudno a taraon ken pudpudno
a mainom ti darak.
56 Siasinoman a mangan iti lasagko ken uminom iti darak
ket agtalinaed kaniak ken siak kenkuana.
57 Kas imbaonnak iti sibibiag nga Ama, ken bayat nga
agbibiagak gapu iti Ama, kasta met ti siasinoman a mangan
kaniak, agbiag met isuna gapu kaniak.
58 Daytoy ti tinapay a bimmaba a naggapu iti langit, saan
a kas iti kinnan dagiti amma ket natay. Isuna a mangan iti
daytoy a tinapay ket agbiag nga agnanayon.
59 Imbaga ni Jesus dagitoy a banbanag iti sinagoga
kabayatan nga mangisursuro isuna idiay Capernaum.
60 Idi nangngeg dagiti kaaduan kadagiti adalan daytoy,
kinunada,"Narigat daytoy a panursuro, siasino ti makaawat
iti daytoy?"
61 Gapu ta ammo ni Jesus nga agtantanabutob dagiti
adalanna, kinunana kadakuada, "Napasaktannakayo kadi
daytoy?"
62 Ket kasano ngarud no makitayo ti Anak iti Tao nga
agpangato iti ayanna idi?
63 Ti espiritu ti mangmangted iti biag. Awan ti magungo-
nam iti lasag. Dagiti imbagak kadakayo a sasao ket espiritu
ken dagitoy ket biag.
64 Ngem adda ti sumagmamano kadakayo a saan a
mamati, ta ammo ni Jesus manipud pay idi rugina no siasino
dagiti saan a mamati ken no siasino ti mangliput kenkuana.
65 Kinunana, "daytoy ti makagapu nga ibagak kadakayo

nga awan ti makaumay kaniak malaksid no ipaay iti Ama kenkuana."
66 Kalpasan daytoy, adu kadagiti adalanna ti nagsubli ken
saanen a nakipagna kenkuana.
67 Kinuna ngarud ni Jesus kadagiti sangapulo ket dua,
"Saanyo met kadi a kayat ti pumanaw, kayatyo kadi?"
68 Simmungbat ni Simon Pedro kenkuana, "Apo, siasino
koma ti sumurotanmi? Adda kenka ti sao iti agnanayon a
biag,
69 namatikami ken naammuanmi a sika ti Nasantoan a
Maymaysa a Dios.
70 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Saan aya a pinilikayo a
sangapulo ket dua, ken diablo ti maysa kadakayo?
71 Ita, ti ibagbagana ket ni Judas, anak ni Simon Iscariote,
gapu ta isuna, maysa kadagiti sangapulo ket dua, ti man-
gliput ken Jesus.

7

1 Kalpasan dagitoy a banbanag, nagdaliasat ni Jesus idiay
Galilea ta saanna a kayat ti mapan idiay Judea agsipud ta
agar-aramid iti plano dagiti Judio a papatayen isuna.
2 Ita asidegen ti fiesta dagiti Judio, ti Fiesta dagiti Abong-
abong.
3 Kinuna ngarud kenkuana dagiti kakabsatna a lallaki,
"Panawam daytoy a lugar ket mapanka idiay Judea tapno
makita met dagiti adalam dagiti ar-aramidem.
4 Awan iti mangaramid iti aniaman a banag nga nalimed
no kayatna a nalatak a maam-amo isuna. No aramidem
dagitoy a banbanag, ipakitam ti bagim iti lubong."
5 Ta uray dagiti kakabsatna a lallaki ket saan a namati
kenkuna.
6 Gapuna kinuna ni Jesus kadakuada, "Saan pay a dimteng
ti oras ko ngem kankanayon a nakasagana iti orasyo.
7 Saannakayo a kagura ti lubong, ngem siak kagurana
agsipud ta pinaneknekak a dagiti aramidna ket dakes.
8 Sumang-at kayo iti fiesta; saan pay a nadanon iti tiempok
isu a saanak nga umay iti daytoy a fiesta.
9 Nagtalinaed isuna idiay Galilea kalpasan nga imbagana
dagitoy kadakuada.
10 Nupay kasta, kalpasan a simmang-at iti fiesta dagiti
kakabsatna, simmang-at met laeng isuna ngem saan a
nalatak ngem sililimed.
11 Sapsapulen dagiti Judio isuna iti fiesta ket kinunada, "
Sadino isuna?"
12 Nagado iti panaglilinnawag dagiti tattao maipanggep
kenkuana sadiay. Sumagmamano iti nagkuna, "Nasayaat a

tao isuna.” Kinuna iti dadduma, “Saan ta inyaw-awanna dagiti tattao.”
13 Awan iti nagsao iti nalatak maipanggep kenkuana gapu iti butengda kadagiti Judio.
14 Idin ta malpas ti kagudua iti fiesta, immuli ni Jesus iti templo ket nangrugi a nangisursuro. Masmasdaaw dagiti Judio ket ibagbagada,
15 “Kasano nga adu iti ammona daytoy a tao ket saan met a nakaadal.”
16 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Saanko a kukua ti isursurok ngem ketdi isuna a nangibaon kaniak.”
17 No adda ti siasinoman nga agtarigagay a mangaramid iti pagayatan iti maysa, ammona iti kaipapanan dagitoy a sursuro, ammoenna no naggapu iti Dios, wenno nagsaoak iti bagik.
18 Ti siasinoman nga agsasao iti bukodna, birbirukenna ti bukodna a dayag, ngem ti tao a mangbirbirok iti dayag iti nangibaon kenkuana, pudno dayta a tao ken awan iti saan a nalinteg kenkuana.
19 Saan kadi a ni Moises ti nangted kadakayo iti linteg? Ngem awan kadakayo iti mangar-aramid iti linteg. “Apay a kayatdak a papatayen?”
20 Simmungbat dagiti tattao, “Adda kaniam iti demonio, siasino iti mangayat a mangpapatay kenka?”
21 Simmungbat ni Jesus ket kinuna kadakuada, “Nagaramidak iti maysa nga aramid ket nasdaaw kayo amin gapu iti daytoy.
22 Inted ni Moises kadakayo iti pannakakugit (saan nga naggapo ken Moises ngem kadagiti kapuonan) ket mangkugit kayo iti maysa a lalaki iti Aldaw a Panaginana.
23 No makaawat ti pannakakugit ti lalaki iti Aldaw a Panaginana tapno saan a maburak iti linteg ni Moises. Apay a makaungetkayo kaniak no inaramid ko a naan-anay a naagasan ti lalaki iti Aldaw a Panaginana?
24 Saankayo a mangukom a maiyanatup iti akin ruar a langa, ngem mangukomkayo iti nalinteg.”
25 Kinuna dagiti sumagmamano kadakuada a manipud iti Jerusalem, “Saan kadi a daytoy a lalaki ti birbirukenda a papatayen?
26 Ket kitaenyo, agsao isuna a silalatak, ken awan maibagada kenkuana. Saan a mabalin a pudno unay nga ammo dagiti mangiturturay a daytoy ket ti Cristo, mabalin kadi?
27 Ammotayo iti naggapuan daytoy a tao, no umay ti Cristo awan ti makaammo no sadino ti paggapuanna.”
28 Agpukpukkaw a mangisursuro ni Jesus idiay templo,

ken ibagbagana, “Agpada nga am-ammodak ken ammoyo
no sadino ti naggapuak, saanak nga immay iti bukodko
laeng, ngem pudno iti nangibaon kaniak ken saanyo isuna
nga am-ammo.
29 Am-ammok isuna gapu ta naggapuak kenkuana ken
imbaonnak.”
30 Padpadasenda a tiliwen isuna, ngem awan uray maysa
a nangipatay iti imana kenkuana agsipud ta saan pay nga
immay iti orasna. Nupay kasta, adu kadagiti tattao ti namati
kenkuana, kinunada,
31 “Inton umay ti Cristo agaramidto met ngata isuna
kadagiti ad- adu a pagilasinan ngem kadagiti inaramid
daytoy a tao?”
32 Nangngeg dagiti Fariseo nga agiinnarasaas dagiti tattao
kadagitoy a banbanag maipapan ken Jesus. Nangibaon
dagiti panguloen a papadi ken dagiti Fariseo kadagiti opisial
tapno tiliwenda isuna.
33 Kinuna ngarud ni Jesus, “Iti ababa a panawen, addaak
pay laeng kadakayo, ken mapanakto kenkuana a nangibaon
kaniak.
34 Birukendakto ngem saandak a masarakan, saankayonto
a makaumay idiay papanak.”
35 Ibagbaga ngarud dagiti Judio kadagiti bagbagida,
“Papanan ngata daytoy a lalaki a saan tayonto isuna a
mabirukan. Mapan ngata kadagiti Naiwaras a Griego ken
mangisuro kadakuada?
36 Ania daytoy nga imbagana, 'Birukendakto ngem saan-
dak a masarakan, saankayonto a makaumay idiay pa-
panak'?”
37 Ita ti maudi nga aldaw, ti naindaklan nga aldaw iti
fiesta, nagtakder ni Jesus ken ipukpukkawna, “No adda ti
siasinoman a mawaw, palubusanyo nga umay kaniak ket
uminom.
38 Ti siasinoman a mamati kaniak kas imbaga iti Nasan-
toan a Surat, manipud iti unegna, agayos dagiti karkarayan
iti sibibiag a danum.”
39 Ngem imbaga ni Jesus daytoy maipapan iti Espiritu, nga
awaten dagiti namati kenkuana ngem saan pay a naited ti
Espiritu agsipud ta saan pay a napadayawan ni Jesus.
40 Kinuna dagiti sumagmamano kadagiti tattao idi
nangngegda dagitoy a sasao, “Daytoy iti pudno a profeta.”
41 Kinuna met iti sumagmamano a, “Daytoy iti Cristo.”
Ngem kinuna met dagiti dadduma “Ania, aggapu kadi iti
Galilea ti Cristo?
42 Saan kadi nga imbaga iti Nasantoan a Surat nga agtaud
iti Cristo iti linya ni David, idiay Betlehem a bario ni David

idi?”
43 Isu a rimsua ngarud iti panagsisina kadagiti adu a tattao
gapu kenkuana.
44 Tiliwen koma iti sumagmamano isuna, ngem awan
uray maysa a nangipatay iti im-imada kenkuana.
45 Nagsubli dagiti opisyal kadagiti panguloen a papadi ken
kadagiti Fariseo a nangibaga kadakuada,
46 “Apay a saanyo isuna nga inyeg,” Simmungbat dagiti
opisyal, “ Awan pay pulos idi ti tao a nagsao kas iti daytoy.”
47 Simmungbat ngarud dagiti Fariseo kadakuada,
“Naiyaw-awankayo kadi met?
48 Adda kadi siasinoman kadagiti agtuturay wenno siasi-
noman a Fariseo ti namati kenkuana?
49 Ngem nailunod dagitoy a tattao a saan a makaammo iti
linteg.”
50 Kinuna ni Nicodemo kadakuada, (isuna a napan ken
Jesus iti nasapsapa, maysa isuna kadagiti Fariseo),
51 “Mangukom kadi iti lintegtayo iti tao malaksid a
mangngegan isuna nga umuna wenno maammoan iti
inaramidna?”
52 Simmungbatda ket kinunada kenkuana, “Maysaka kadi
met a taga Galilea? Sukimatem ket makitam nga awan iti
profeta nga aggapu iti Galilea.”
53 Kalpasanna, napan iti tunggal maysa iti bukodna a
balay.

8

1 Napan ni Jesus idiay Bantay ti Olibo.
2 Nagsubli manen isuna iti templo iti dayta nga agsapa ket
napan kenkuana dagiti amin a tattao, nagtugaw isuna ket
insurona ida.
3 Impan dagiti eskriba ken dagiti Fariseo iti tengnga ti
maysa a babai a natiliwanda a makikamkamalala.
4 Imbagada ken Jesus, “Manursuro, natiliwan ken nakita
daytoy a babai a maikamkamalala.
5 Ita iti linteg, binilinnatayo ni Moises a masapul a batoen
iti kasta a tattao, ania iti maibagam kenkuana?”
6 Imbagada daytoy tapno palab-oganda isuna tapno adda
pangigappuanda a mangpabasol kenkuana, ngem nagrukob
ni Jesus ken nagsurat iti daga babaen iti ramayna.
7 Idi intuloyda ti nagsalsaludsod kenkuana, timmakder ni
Jesus ket imbagana kadakuada a, “Palubusam nga umuna
a mangbato iti babai ti siasinoman kadakayo nga awan
basolna.”
8 Nagrukob manen ni Jesus ket nagsurat iti daga babaen
iti ramayna.

9 Idi nangngeganda daytoy, saggaysada a pimmanaw,
mangrugi iti kalakayan. Ti kamaudiananna ket agmay-
maysa a nabati ni Jesus kadwana iti babai nga adda iti
tengngada.
10 Timmakder ni Jesus ket kinunana kenkuana, “Babai,
sadino dagiti nangidarum kenka? Awan kadi uray maysa ti
nangdusa kenka?”
11 “Awan uray maysa Apo,” kinuna iti babai. Kinuna ni
Jesus, “Uray siak saanka a dusaen, inkan ket saan kan nga
agbasol.”]
12 Nagsao manen ni Jesus kadagiti tattao, ibagbagana,
“Siak ti silaw iti lubong; ti sumursurot kaniak ket saan a
magna iti kinasipnget ngem maaddaanto iti silaw iti biag.”
13 Kinuna dagiti Fariseo kenkuana, “Sika a mismo iti
mangsaksaksi iti bagim; saan a pudno ti panagsaksim.”
14 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kadakuada, “Urayno
siak iti mangpanpaneknek iti bagik, ti pammaneknekko ket
pudno. Ammok ti papanak ken ammok iti naggapuak ngem
dakayo saanyo nga ammo iti naggapuak kenno sadino ti
papanak.
15 Mangukom kayo maibatay iti lasag, saanak a mangu-
ukom iti uray asinoman.
16 Ngem no mangukomak, pudno ti panangukomko
agsipud ta saanak nga agmaymaysa, no di ket addaak iti
Ama a nangibaon kaniak.
17 Wen, naisurat iti lintegyo a ti panagsaksi iti dua a tao
ket pudno.
18 Siak iti mangpanpaneknek iti maipaay iti bagik, ken ti
Ama a nangibaon kaniak iti mangpanpaneknek maipapan
kaniak.”
19 Kinunada kenkuana, “Sadino iti ayan ti amam?” Sim-
mungbat ni Jesus, “Am-ammodak kadi wenno ti Amak, no
am-ammodak, am-ammoyo met koma ti Amak.”
20 Imbagana dagitoy a sasao idiay asideg iti kaha bayat
iti panangisurona idiay templo ngem awan iti nangtiliw
kenkuana ta saan pay a dimteng iti orasna.
21 Kinunana manen kadakuada, “Umadayoak, biruk-
endakto ken mataykayonto gapu iti basolyo. Saan kayo a
makaumay idiay papanak”
22 Kinuna dagiti Judio, “Papatayenna ngata iti bagina, isu
a nangibaga a, 'Saan kayo a makaumay idiay papanak'?”.
23 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Naggapokayo ditoy baba,
naggapoak iti ngato. Maibilangkayo ditoy lubong; Saanak a
maibilang ditoy lubong.
24 Ngarud, imbagak kadakayo a mataykayonto kadagiti

basbasolyo malaksid a mamati kayo a SIAK, mataykayonto kadagiti basbasolyo.”
25 Kinunada ngarud kenkuana, “Siasinoka?” Kinuna ni Jesus kadakuada, “No ania ti imbagak kadakayo manipud idi punganay.
26 Adu dagiti banbanag nga ibagak a mangukomto kadakayo. Nupay kasta, pudno iti nangibaon kaniak; ken dagiti nangngegak a banbanag manipud kenkuana, dagitoy a banbanag ti ibagbagak iti lubong.”
27 Saanda a naawatan nga iti ibagbagana kadakuada ket maipapan iti Ama.
28 Kinuna ni Jesus, “No itan-okyo ti Anak iti Tao, maamoanyo a SIAK, ket awan aramidek iti bukodko. Ibagbagak dagitoy kadakayo kas insuro ti Amak kaniak.
29 Adda kaniak iti nangibaon kaniak ket saannak a pinanawan nga agmaymaysa, ta dagiti laeng banbanag a makay-ayo kenkuana iti kankanayon nga aramidek.”
30 Adu iti namati ken Jesus idi nangngegda dagitoy a banbanag nga ibagbagana.
31 Kinuna ni Jesus kadagiti Judio a namati kenkuana, “No agtalinaedkayo ti saok, pudno a dakayo ket adalak;
32 ken maammoanyonto ti kinapudno, ken wayawayaannakayonto iti kinapudno,”.
33 Simmungbatda kenkuana, “Kaputotannakami ni Abraham ken saankami pay pulos a natagabu iti siasinoman, kasano nga ibagam a, 'Mawayawayaankayo'?”
34 Simmungbat ni Jesus kadakuada, “Pudno, pudno, ibagak kadakayo, amin nga agaramid iti basol ket tagabo iti basol,.
35 Saan nga agnanayon nga agtalinaed ti tagabo iti balay, ngem iti anak a lalaki ket agtalinaed nga agnanayon.
36 Ngarud, no wayawayaannakayo iti Anak, pudno a mawayawayaankayo.
37 Ammok a kaputotannakayo ni Abraham, birukendak ken papatayendak gapu ta awan iti lugar ti saok kadakayo.
38 Ibagak dagiti banbanag a nakitak iti Amak, ken aramidenyo met dagiti banbanag a nangngegyo manipud iti amayo.”
39 Simmungbatda kenkuana, “Ti amami ket ni Abraham.” Kinuna ni Jesus kadakuada, “No annaknakayo ni Abraham, aramidenyo iti aramid ni Abraham.
40 Ngem birukendak a patayen, ti tao a nangibaga kadakayo iti pudno a nangngegak manipud iti Dios. Saan nga inaramid ni Abraham daytoy.

41 Aramidenyo dagiti trabaho iti amayo.” Kinunada
kenkuana, “Saankami a naiyanak iti kinaderrep, maymaysa
ti Amami, ti Dios.”
42 Kinuna ni Jesus kadakuada, “No ti Dios iti Amayo,
ayatendak koma, ta naggapoak iti Dios; ta saanak nga
immay iti bukbukodko ngem imbaonnak.
43 Apay a saanyo a maawatan dagiti sasaok? Agsipud ta
saanyo a kabaelan a denggen dagiti sasaok.
44 Maibilangkayo iti amayo, ti diablo, ket tarigagayanyo
nga aramiden dagiti kinaderrep a pagayatan iti amayo.
Mamapatay isuna sipud pay idi punganay ken saanna a
pagtaktakderan iti kinapudno agsipud ta awan iti kina-
pudno kenkuana. No agsasao isuna iti inuulbod, agsao kas
kadawyanna agsipud ta ulbod isuna ken ama iti kinaulbod.
45 Urayno kasta, agsipud ta agsasaoak iti kinapudno
saankayo a mamatpati kaniak.
46 Siasino kadakayo iti mangpabasol kaniak? No
agsasaoak iti kinapudno, apay a saankayo a mamatpati
kaniak?
47 Siasinoman nga adda iti Dios ket mangmangeganna
dagiti sasao iti Dios. Saanyo a mangmangngeg daytoy
agsipud ta saankayo a maibilang iti Dios.”
48 Simmungbat dagiti Judio ken kinunada kenkuana,
“Saan kadi a pudno ti ibagbagami a Samaritanoka ken adda
iti demonio kenka?”.
49 Simmungbat ni Jesus, “Awan iti demonio kaniak ngem
padayawak ti Amak, ken saandak a padayawan.”
50 Saanko a birbiruken ti bukodko a dayag. Adda maysa
nga agbirbirok ken manguk-ukom.
51 Pudno, pudno, ibagak kadakayo, no siasinoman ti
mangsalsalimetmet iti saok saanna a makita iti patay.”
52 Kinuna dagiti Judio kenkuana, “Ita ammomin nga adda
kaniam iti demonio. Natay ni Abraham ken dagiti profeta;
ngem ibagbagam, 'Siasinoman a mangsalsalimetmet kadag-
iti sasaok, saanna a maramanan iti patay,'
53 Saanka a natantan-ok ngem iti amami a ni Abraham a
natay, wenno natantan-okka kadi? Uray dagiti profeta ket
natay met. Siasino koma iti kayatmo a pagbalinan?”
54 Simmungbat ni Jesus, “No itan-okko iti bagik, awan
serbi iti dayawko; ti mangitantan-ok kaniak ket ti Amak nga
ibagbagayo nga isu iti Diosyo.
55 Saanyo a naammoan isuna ngem am-ammok isuna.
No ibagak a, 'Saanko nga am-ammo isuna,' agbalinak a
kapadayo nga ulbod. Nupay kasta, am-ammok isuna ken
salsalimetmetak iti saona.

56 Nagrag-o ti amayo a ni Abraham a mangkitkita iti
aldawko, nakita na daytoy ket naragsak isuna."
57 Kinuna dagiti Judio kenkuana, "Awan pay iti limapulo
a tawenmo, kasanom a nakita ni Abraham?".
58 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Pudno, pudno, ibagak
kadakayo, sakbay a naiyanak ni Abraham, ket SIAK."
59 Pimmidotda kadagiti batbato tapno battuenda isuna
ngem naglemmeng ni Jesus ket rimmuar idiay templo.

9

1 Ita, kabayatan a lumablabas ni Jesus, nakakita isuna iti
maysa a lalaki a bulsek manipud pay idi naiyanak.
2 Dinamag dagit adalanna kenkuana, "Rabbi, siasino kadi
ti nagbasol, daytoy kadi a lalaki wenno dagiti nagannakna,
nga isuna ket naiyanak a bulsek?"
3 Simmungbat ni Jesus, "Saan a nagbasol daytoy a lalaki
uray pay dagiti nagannakna, ngem gapu ti dayta, dagiti
aramid ti Dios ket maipakita kenkuana.
4 Masapul nga aramidentayo dagiti trabaho ti nangibaon
kaniak kabayatan nga aldaw pay laeng. Umayen ti rabii ket
awan ti makabael nga agtrabaho.
5 Kabayatan nga addaak ditoy lubong, siak ti silaw ti
lubong."
6 Kalpasan nga imbaga ni Jesus dagitoy a banbanag,
nagtupra isuna iti daga, nangaramid isuna iti pitak nga adda
tuprana ken pinulotanna ti mata ti lalaki iti pitak,
7 Imbagana kenkuana, "Mapanka, agbuggoka idiay pagdi-
gusan idiay Siloam, (naipatarus nga "ibaon"). Pimmanaw
ngarud ti lalaki, nagbuggo ken nagsubli a makakitan.
8 Kalpasanna, ibagbaga dagiti kaaruba iti lalaki a nakakita
idi kenkuana nga agpalpalama, "Saan kadi a daytoy a lalaki
ket ti sigud nga agtugtugaw ken agpalpalama?"
9 Ibagbaga dagiti dadduma, "Wen, isuna dayta." Ngem
ibagbaga met dagiti dadduma, "Saan, kasla laeng isuna
dayta." Ngem ibagbagana, "Siak daydiay."
10 Imbagada kenkuana, "Kasano ngarud a nalukatan
dagiti matam?"
11 Simmungbat isuna, "Nangaramid iti pitak ti lalaki nga
agnagan iti Jesus ken pinulotanna dagiti matak ken imba-
gana kaniak, 'Mapanka idiay Siloam ken agbuggoka'. Isu a
napanak ken nagbuggoak, ket nagsublin dagiti panagkitak."
12 Imbagada kenkuana, "Sadino ti ayanna?" Simmungbat
isuna, "Saanko nga ammo."
13 Impanda ti lalaki a sigud a bulsek iti ayan dagiti Fariseo.

14 Ita, Aldaw a Panaginana idi nangaramid ni Jesus iti
pitak ken idi linukatanna dagiti mata ti lalaki.
15 Ket dinamag manen dagiti Fariseo no kasano a
naawatna ti panagkitana. Imbaga iti lalaki kadakuada,
“Inikkanna ti pitak dagiti matak, nagbugguak, ket makakita
akun ita.”
16 Imbaga dagiti dadduma a Fariseo, “Saan a nagtaud iti
Dios daytoy a lalaki gapu ta saanna a sinalimetmetan ti
Aldaw a Panaginana.” Kinuna dagiti dadduma, “Kasano a
ti maysa a tao a managbasol ket makaaramid iti kasta a
pagilasinan?” Ngarud, adda ti panagsisina kadakuada.
17 Isu a dinamagda manen ti bulsek a lalaki, “Ania ti
maibagam maipapan kenkuana gapu ta linukatanna dagiti
matam?” Kinuna ti bulsek a lalaki, “Profeta isuna.”
18 Ita, saan latta a namati dagiti Judio iti maipapan
iti lalaki a sigud a bulsek ken nakaawat ti panagkitana,
aginggana a pinaayabanda dagiti nagannak iti lalaki a
nakaawat ti panagkita.
19 Dinamagda dagiti nagannakna, “Daytoy kadi ti anakyo
nga ibagbagayo a naiyanak a bulsek? Kasano a makakitan
isuna ita?”
20 Simmungbat ngarud dagiti nagannakna kadakuada,
“Ammomi a daytoy ti anakmi ken naiyanak isuna a bulsek.
21 Saanmi nga ammo no kasano a makakitan isuna ken
saanmi met nga ammo no siasino ti nanglukat kadagiti
matana. Damagenyo kenkuana. Nataenganen isuna.
Kabaelannan ti agsao para iti bagina.”
22 Imbaga dagiti nagannakna dagitoy a banbanag gapu ta
mabutengda kadagiti Judio. Ta nalpasen a nagtutulag dagiti
Judio a mapapanaw iti sinagoga ti siasinoman a mangibaga
a ni Jesus ket Cristo.
23 Gapu iti daytoy, imbaga dagiti nagannakna, “Nataenga-
nen isuna. Damagenyo kenkuana.”
24 Isunga iti maikadua a daras, pinaayabanda manen ti
lalaki a sigud a bulsek ket kinunada kenkuana, “Itedmo ti
dayag iti Dios. Ammomi a daytoy a tao ket managbasol.”
25 Ket simmungbat dayta a lalaki, “Saanko nga ammo no
managbasol isuna. Ngem daytoy ti ammok: Bulsekak idi
ngem makakita akun ita.”
26 Kalpasanna imbagada kenkuana, “Ania ti inaramidna
kenka? Kasano a linukatanna dagiti matam?”
27 Simmungbat isuna, “Imbagakon kadakayo ket saanyo
kayat a dinggen. Apay ta kayatyo manen a mangngeg?
Saanyo met a kayat ti agbalin nga adalanna, kayatyo kadi?
28 Nakaungetda kenkuana ket kinunada, “Adalannaka
ngem sikami ket adalan ni Moises.

29 Ammomi a nakitungtong ti Dios kenni Moises ngem
daytoy a tao, saanmi pay ammo no sadino ti naggapuanna."
30 Simmungbat ti lalaki ken kinunana kadakuada, "Apay,
nakakaskasdaaw daytoy a banag, a saanyo nga ammo no
sadinno ti naggapuanna ngem nilukatanna dagiti matak.
31 Ammotayo a saan a dingdinggen ti Dios dagiti manag-
basol, ngem no ti siasinoman ket agrukrukbab iti Dios ken
ar-aramidenna ti pagayatan iti Dios, dingdinggen isuna ti
Dios.
32 Manipud pay idi nairugi ti lubong saan pay pulos a
nangngeg nga adda ti siasinoman a nanglukat iti mata iti
tao a naiyanak a bulsek.
33 No daytoy a tao ket saan a nagtaud iti Dios, awan koma
ti maaramidanna.
34 Simmungbatda ket kinunada kenkuana, "Dakayo a
sangkamaysa ket naiyanak iti basbasol ket tatta isursurona
kami?" Kalpasanna, pinapanawda isuna iti sinagoga.
35 Nangngeg ni Jesus a pinapanawda isuna iti sinagoga.
Nabirukanna isuna ket kinunana kenkuana, "Mamatika
kadi iti Anak iti Tao?"
36 Simmungbat isuna ken kinunana, "Sino kadi isuna,
Apo, tapno mamatiak met kenkuana?"
37 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Nakitamon isuna ken ti
makitungtungtong kenka ket isuna.
38 Kinuna iti lalaki, "Apo, mamatiak." Kalpasanna
nagrukbab isuna kenkuana.
39 Kinuna ni Jesus, "Gapu ti panangukom isu nga im-
mayak ditoy lubong tapno makakita dagiti saan a makakita
ken agbalin a bulsek dagiti makakita."
40 Nangngeg dagiti dadduma a Fariseo a kaduana dagitoy
a banbanag ket dinamagda isuna, "Bulsekkami met kadi?"
41 Imbaga ni Jesus kadakuada, "No bulsek kayo, awan
koma ti basolyo. Nupay kasta, ita ibagbagayo, 'Makakita
kami,' isu nga agtalinaed ti basolyo."

10

1 Pudno, Pudno, Ibagak kadakayo. Ti saan a sumrek
babaen ti ruangan ti pagapunan dagiti karnero, no di ket
umuli iti sabali a dalan, dayta a tao ket agtatakaw ken
tulisan.
2 Ti sumrek ti ruangan ti pagapunan ket ti pastor dagiti
karnero.
3 Lukatan ti agbanbantay ti ruangan para kenkuana.
Dinggen dagiti karnero ti timekna ken aw-awaganna dagiti
bukodna a karnero babaen iti naganda ken idadauloanna
ida a rumuar.

4 No nairuarnan amin dagiti karnerona, umun-una isuna
ngem dagitoy ken sumurot kenkuana dagiti karnero, gapu
ta ammoda ti timekna.
5 Saanda a sumurot iti saanda nga amammo ngem ketdi
liklikanda daytoy gapu ta saanda nga ammo ti timek iti
saanda nga amammo."
6 Imbaga ni Jesus daytoy a pangngarig kadakuada, ngem
saanda a naawatan no ania dagitoy a banbanag nga
ibagbagana kadakuada.
7 Kinuna ngarud manen ni Jesus kadakuada, "Pudno,
Pudno, Ibagak kadakayo, siak ti ruangan dagiti karnero.
8 Dagiti amin nga immuna nga immay ngem siak ket
agtatakaw ngem saan a dimngeg dagiti karnero kadakuada.
9 Siak ti ruangan. Maisalakan ti siasinoman nga sumrek
babaen kaniak; umuneg isuna ken rumuar ket makabiruk
iti pagaraban.
10 Ti agtatakaw saan nga umay malaksid no agtakaw,
mangpapatay ken mangdadael. Immayak tapno maad-
daanda iti biag nga aglaplapusanan.
11 Siak ti naimbag a pastor. Ited iti naimbag a pastor ti
biagna para kadagiti karnero.
12 Ti natangdanan nga adipen, ken saan a pastor, saanna
a kukua dagiti karnero, makitana ti um-umay a lobo ket
ibatina dagiti karnero ken aglibas. Itaray ken warawaraen
ti lobo dagiti karnero.
13 Tumaray isuna gapu ta natangdanan laeng isuna nga
adipen ken saanna nga ipatpateg dagiti karnero.
14 Siak ti naimbag a pastor ken ammok ti kukuak ken
ammodak met dagiti kukuak.
15 Ammonak ti Ama ken ammok met ti Ama ken itedko
ti biagko para kadagiti karnero. Adda pay dagiti sabali a
karnerok nga awan pay ditoy nga arban.
16 Masapul met nga ipanko isuda ditoy, ken mangngegda
ti timekko tapno addanto laeng iti maysa a bunggoy ken
pastor.
17 Daytoy ti makagapu no apay nga ayayatennak ti Amak:
Itedko ti biag ko a mabalin a maalakto manen.
18 Awan ti siasinoman a mangala iti daytoy kaniak, ngem
itedko a bukodko. Adda ti turayko a mangited ken adda
met laeng ti turayko a mangala manen iti daytoy. Naawatko
daytoy a bilin manipud iti Amak."
19 Adda manen ti panagsisina kadagiti Judio gapu kadag-
itoy a sasao.
20 Adu kadakuada ti nangibaga, "Adda ti demonio
kenkuana ken agmauyong isuna. Apay a dumdumngegkayo
kenkuana?"

21 Kinuna dagiti dadduma, “Saan a kastoy ti ibagbaga iti
maysa a naluganan iti demonio. Kabaelan kadi iti demonio
ti manglukat iti mata iti bulsek?”
22 Dimteng ti Fiesta ti Pannakaidaton idiay Jerusalem.
23 Panawen idi iti lammiis, ken magmagna ni Jesus idiay
Beranda ni Solomon idiay templo.
24 Inaribungbungan isuna dagiti Judio ket kinunada
kenkuana, “Kasano kabayag a paggagarennakami? Ibagam
kadakami a nalawag no sika ni Cristo.”
25 Simmungbat ni Jesus kadakuada, “Imbagak kadakayon,
ngem saankayo a mamati. Dagiti trabaho nga ar-aramidek
iti nagan iti Amak, dagitoy ti mangpaneknek maipapan
kaniak.
26 Ngem, saankayo a mamati, agsipud ta saan kayo a
maysa kadagiti karnerok.
27 Dinggen dagiti karnerok ti timekko; am-ammok isuda,
ken sumurotda kaniak.
28 Itedko kadakuada ti biag nga agnanayon; saandanto
pulos a mapukaw, ken awan ti siasinoman a makarabsut
kadakuada manipud iti imak.
29 Ti Amak, nga isu ti nangited kadakuada kaniak, ket
ti katan-okan iti isu amin ken awan ti siasinoman a
makarabsut kadakuada manipud iti ima ti Ama.
30 Siak ken ti Ama ket maymaysa.”
31 Nangala manen dagiti Judio iti batbato tapno batoenda
isuna.
32 Simmungbat ni Jesus kadakuada, “Impakitak kadakayo
iti adu a nasasayaat nga aramid a naggapu iti Ama. Ta ania
kadagitoy ti pangbatoanyo kaniak?”
33 Simmungbat dagiti Judio kenkuana, “Saandaka a ba-
toen gapu kadagiti nasayaat a naaramidmo no diket iti
panagtabbaaw, gapu ta sika, maysa a tao ket araramidem ti
bagim a Dios.”
34 Simmungbat ni Jesus kadakuada, “Saan kadi a naka-
surat iti lintegyo, 'Imbagak, “Dakayo ket dios”?”
35 No inawaganna ida a dios, siasinno ti immayan ti sao
ti Dios (saan a maburak ti Nasantoan a Surat),
36 ibagbagayo kadi kenkuana no siasinno ti insagut ken
imbaon ti Ama ditoy lubong, “Agtabtabaaawka,' gapu ta
imbagak a, 'Siak ti Anak ti Dios'?
37 No saanko nga ar-aramiden dagiti trabaho ti Amak,
saandak a patien.
38 Nupay kasta, no araramidek dagitoy, uray no saankayo
a mamati kaniak, patienyo dagiti aramid tapno maammoan
ken maawatanyo nga adda ti Ama kaniak ken addaak iti
Ama.

39 Pinadasda manen a tiliwen ni Jesus, ngem nakalibas
isuna manipud iti imada.
40 Pimmanaw manen ni Jesus ket napan iti labes ti
Jordan iti lugar a pagbaubautisaran ni Juan idi ununana
ket nagnaed isuna idiay.
41 Adu a tattao iti napan kenni Jesus. Kanayonda nga
ibagbaga, "Pudno nga awan naaramid ni Juan a pagilasinan,
ngem pudno amin dagiti banbanag nga imbagana maipa-
pan iti daytoy a lalaki."
42 Adu ti namati kenni Jesus sadiay.

11

1 Ita, ti lalaki a managan Lazaro ket masakit. Nagtaud
isuna idiay Betania, ti purok ni Maria ken ti kabsatna a
Marta.
2 Isu met laeng ti Maria a mangibukbok iti mira iti saka
ni Jesus ken mangpunas iti sakana babaen iti buokna, a ti
kabsatda a Lazaro ket masakit.
3 Nangipatulod dagiti agkabsat a babbai iti mensahe
ken ni Jesus a kinunada, "Apo, kitaem, ti ay-ayatem ket
masakit."
4 Idi nangngeg ni Jesus daytoy, kinunana, "Daytoy a
sakit ket saan nga agtungpal iti ipapatay, ngem ketdi
maipaay iti pakaidayawan ti Dios tapno ti Anak ti Dios ket
mapadayawan babaen iti daytoy."
5 Ita, ay-ayaten ni Jesus ni Marta ken ti kabsatna a babai
ken ni Lazaro.
6 Idi nangngegna a masakit ni Lazaro, nagtalinaed ni Jesus
iti dua pay nga aldaw iti lugar nga ayanna.
7 Ket kalpasan daytoy, kinunana kadagiti adalan, "Intayo
manen idiay Judea."
8 Kinuna dagiti adalan kenkuana, "Rabbi, kaano laeng ket
kayatdaka nga uboren dagiti Judio, ket agsublika manen
idiay?"
9 Simmungbat ni Jesus, "Saan kadi nga adda sangapulo
ket dua nga oras iti maysa nga aldaw? No ti maysa a tao ket
magna iti aldaw, saan a maitublak isuna, gapu ta makakita
isuna babaen iti lawag ti aldaw."
10 Nupay kasta, no magna isuna iti rabii, maitublak isuna
gapu ta awan lawag kenkuana."
11 Imbaga ni Jesus dagitoy a banbanag, ken kalpasan
dagitoy a banbanag, kinunana kadakuada, "Ti gayyem tayo
a ni Lazaro ket nakaturog, ngem mapanak ta mapanko
riingen manipud iti pannaturogna."
12 Kinuna ngarud dagiti adalan kenkuana, "Apo, no
nakaturog isuna ket umimbag."

13 Ita nagsao ni Jesus iti maipanggep iti ipapatay ni
Lazaro, ngem ti ammoda ket agsasao isuna iti maipanggep
iti panaginana iti pannaturog.
14 Ket kinuna ni Jesus kadakuada a nalawag, “Natay ni
Lazaro.”
15 “Maragsakanak, maigapu kadakayo, nga awanak idiay
tapno mamatikayo. Mapantayo kenkuana.”
16 Ni Tomas a maawagan Didimo ket kinunana kadagiti
padana nga adalan, “Mapantayo met tapno mataytayo a
kadua ni Jesus.”
17 Idi immay ni Jesus, natakuatanna nga uppat nga
aldawen ti kaadda ni Lazaro iti tanem.
18 Ita agarup sangapulo ket lima nga estadio ti kaadayo ti
Betania idiay Jerusalem.
19 Adu kadagiti Judio ti immay kada Marta ken ni Maria,
tapno liwliwaenda isuda maipanggep iti kabsatda a lalaki.
20 Idi nangngeg ni Marta nga um-umay ni Jesus, napan
ket sinabatna isuna, ngem ni Maria ket nakatugaw latta iti
balay.
21 Ket kinuna ni Marta ken ni Jesus, “Apo, no addaka koma
idi ditoy, saan koma a natay ti kabsatko.
22 Uray ita, ammok nga aniaman a dawatem iti Dios,
itedna kenka.”
23 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Agungar ti kabsatmo.”
24 Kinuna ni Marta kenkuana, “Ammok a bumangunto
isuna inton panagungar iti maudi nga aldaw.”
25 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Siak ti panagungar ken ti
biag; ti mamati kaniak, uray matay, agbiagto,
26 ken siasinoman nga agbiag ken mamati kaniak ket
saanto pulos a matay. Patiem daytoy?”
27 Kinunana kenkuana, “Wen, Apo, mamatiak a sika ti
Kristo, ti Anak ti Dios, ti maysa nga umay iti lubong.”
28 Idi naibagana daytoy, pimmanaw isuna ket inayabanna
iti nalimed ni Maria a kabsatna. Kinunana, “Adda ti
Mannursuro ditoy ket papaayabannaka.”
29 Idi nangngeg ni Maria daytoy, dagus a timmakder ket
napan ken Jesus.
30 Ita saan pay laeng a nakadanon ni Jesus iti purok ngem
adda paylaeng iti lugar a nangsabatan ni Marta kenkuana.
31 Ket dagiti Judio a kadua ni Maria iti balay a mangli-
wliwa kenkuana, idi nakitada a dagus a timmakder isuna
ket rimuar, sinurotda isuna; ipagarupda nga amangan no
mapan iti tanem tapno agsangit sadiay.
32 Ket ni Maria, idi immay isuna iti ayan ni Jesus
ket nakitana isuna, nagparintumeng iti sakaananna ket

kinunana kenkuana, “Apo, no addaka koma idi ditoy, saan koma a natay ti kabsatko.”
33 Idi nakita ni Jesus isuna nga agsangsangit, ken dagiti Judio a nakiumay kenkuana ket agsangsangit, nagsennaay isuna iti espiritu ken nariribukan;
34 kinunana, “Sadino ti nangitanemanyo kenkuana?” Kinunada kenkuana, “Apo, umayka ket kitaem.”
35 Nagsangit ni Jesus.
36 Ket kinuna dagiti Judio, “Kitaenyo no kasano ti panagayatna ken ni Lazaro!”
37 Ngem dadduma kadakuada ti nagkuna, “Saan kadi a nabaelan daytoy a tao, a nanglukat iti mata ti maysa a bulsek, mabalinanna met nga aramiden a daytoy a lalaki ket saan a matay?”
38 Ket ni Jesus, kabayatan nga agsensennaay manen, napan iti tanem. Ita ket maysa a rukib, ken adda bato a naipasanggir iti daytoy.
39 Kinuna ni Jesus, “Ikkatenyo ti bato.” Ni Marta a kabsat ti natay a ni Lazaro, ket nagkuna ken ni Jesus, “Apo, kadagitoy a kanito ti bagi ket agruprupsan ta uppat nga aldawen a natay.”
40 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Saan kadi nga imbagak kenka a no mamatika, makitam ti dayag ti Dios?”
41 Isu nga inikkatda ti bato. Intangadna ti panagkitana ket kinunana, “Ama, agyamanak kenka ta dinengngegnak.
42 Ammok a kanayonnak a dengdenggen, ngem gapu kadagitoy adu a tattao nga agtaktakder iti aglikmutko nga kinunak daytoy, tapno mamatida koma nga imbaonnak.”
43 Kalpasan a naibagana daytoy, nagpukkaw babaen iti napigsa a timek, “Lazaro, rumuarka!”
44 Rimuar ti natay a lalaki, naputipotan/nabaredbedan ti ima ken sakana iti luplupot a mausar iti natay, ken naputipotan/nabaredbedan ti rupana iti lupot. Kinuna ni Jesus kadakuada, “Warwaranyo ket bay-anyo isuna a mapan.”
45 Ket adu kadagiti Judio a nakikuyog ken ni Maria ti nakakita iti inaramid ni Jesus, namatida kenkuana;
46 ngem dadduma kadakuada ti pimmanaw a napan kadagiti Pariseo ket imbagada kadakuada dagiti banbanag nga inaramid ni Jesus.
47 Ket inummong dagiti panguloen a papadi ken dagiti Pariseo ti konseho ket kinunada, “Ania ti aramidentayo? Daytoy a tao ket mangar-aramid iti adu a pagilasinan.
48 No baybay-antayo isuna a kasta, adu dagiti mamati kenkuana, umayto dagiti Romano ket alaenda dagiti lugar

ken ti nasiontayo.”
49 Nupay kasta, maysa a tao a managan Caifas, a nangato
a padi iti dayta a tawen, kinunana kadakuada, “Awan pulos
ammoyo.
50 Saanyo a mapanunot a nasay-sayaat para kadakayo
a matay ti maysa a tao maipaay kadagiti tattao ngem
mapukaw ti entero a nasion.”
51 Ita, saanna daytoy nga imbaga iti bukbukodna, ngem
ketdi, kas nangato a padi iti dayta a tawen, impadtona a
masapul a matay ni Jesus maipaay iti nasion;
52 ken saan laeng a maipaay iti nasion, ngem tapno
mabalin nga urnungen ni Jesus dagiti annak ti Dios a
naiwaras iti naduma-duma a lugar.
53 Isu nga manipud idin pinaggepdan/naplanodan no
kasano ti panangpatayda ken ni Jesus.
54 Saanen a nakipagna ni Jesus a nawaya kadagiti Judio,
ngem pimmanaw idiay ket napan iti away iti asideg ti let-
ang iti ili nga Efraim, nagian ni Jesus idiay a kaduana dagiti
adalanna.
55 Idi asidegen ti Ilalabas, adu a tattao ti simmang-at
idiay Jerusalem manipud iti away sakbay ti Ilalabas tapno
mapasin-aw dagiti bagbagida.
56 Sapsapulenda ni Jesus, ket kunkunada iti tunggal maysa
idi agtaktakderda iti templo, “Ania ti panagkunayo? Saan
ngata nga umay iti fiesta?”
57 Ita nangited iti bilin dagiti panguloen a papadi ken
dagiti Pariseo a no adda makaammo no sadino ti ayan
ni Jesus, masapul nga ipakaammona kadakuada tapno
tiliwenda/kimmegenda isuna.

12

1 Innem nga aldaw sakbay iti Ilalabas, immay ni Jesus
idiay Betania, nga ayan ni Lazaro a pinagungarna manipud
iti patay.
2 Insaganaanda ngarud isuna iti pangrabian idiay, ket ni
Marta ti nagdasdasar, kabayatan a ni Lazaro ket maysa
kadagiti agtugtugaw iti lamisaan a kadua ni Jesus.
3 Ket nangala ni Maria iti libra ti bangbanglo a naaramid
iti pasig a nardo, napateg launay, binukbukanna dagiti
saka ni Jesus iti daytoy, ket pinunasanna dagiti saka ni
Jesus babaen iti buokna; ti balay ket napno iti ayamuom
ti bangbanglo.
4 Ni Judas Escariote, maysa kadagiti adalanna, ti man-
gliputto ken ni Jesus, kinunana,
5 “Apay a saan a nailako daytoy a bangbanglo iti tallo a
gasut a denario ket maited kadagiti nakurapay?”

6 Ita kinunana daytoy, saan a gapu ta kailalaanna dagiti
nakurapay, ngem gapu ta isuna ket agtatakaw: isuna ti
agig-iggem iti pagkargaan iti kuarta ken mangala isuna iti
dadduma nga adda iti dayta para iti bagina.
7 Kinuna ni Jesus, "Bay-anyo isuna a mangidulin iti
aniaman nga adda kenkuana para iti kaaldawan ti pan-
nakaitabonko.
8 Dagiti nakurapay ket kanayon nga addada kadakayo;
ngem saanto a kanayon ti kaaddak kadakayo."
9 Ita naammmoan dagiti adu a Judio nga adda ni Jesus
idiay, ket immayda, saan laeng a maigapu ken ni Jesus,
ngem tapno makitada met ni Lazaro a pinagungar ni Jesus
manipud iti patay.
10 Nagtutulag dagiti panguloen a papadi tapno patayenda
met ni Lazaro;
11 ta gapu kenkuana ket adu kadagiti Judio ti pimmanaw
ken namati ken ni Jesus.
12 Iti simmaruno nga aldaw, adu a tattao ti immay
iti fiesta. Idi nangngegda nga um-umay ni Jesus idiay
Jerusalem,
13 nangalada kadagiti sangsanga dagiti kayo a palma ket
sinabatda isuna ken impukawda, "Hosana! Nagasat ti isu
nga umay iti nagan ti Apo, ti ari ti Israel."
14 Nasarakan ni Jesus ti maysa nga urbon nga asno ket
nagtugaw iti daytoy; a kas naisurat,
15 "Saanka nga agbuteng, babai nga anak ti Zion; kitaem,
um-umay ti arim, nakatugaw iti urbon ti asno."
16 Dagiti adalan ket saanda a maawatan dagitoy a ban-
banag idi damo; ngem idi maitagtag-ay ni Jesus, nalagipda
a dagitoy a banbanag ket naisurat maipanggep kenkuana
ken naaramidda dagitoy a banbanag kenkuana.
17 Ita dagiti adu a tattao a kadua ni Jesus idi inayabanna
ni Lazaro manipud iti tanem ken pinagungarna isuna
manipud iti patay, nagsaksi kadagiti dadduma.
18 Daytoy met laeng ti makagapu a rimuar dagiti tattao
kenkuana gapu ta nangngegda nga inaramidna dagitoy a
pagilasinan.
19 Kinuna ngarud dagiti Pariseo iti bagbagida, "Ki-
taenyo, awan maaramidanyo; kitaenyo, simmurot ti lubong
kenkuana."
20 Ita adda dagiti Griego a kaddua dagiti napan nga
agdayaw iti fiesta.
21 Napan dagitoy ken ni Felipe, a nagtaud idiay Betsaida iti
Galilea, ket dinamagda kenkuana, kinunada, "Apo, kayatmi
a makita ni Jesus."

22 Napan ni Felipe iti ayan ni Andres; nakikuyog ni Andres
ken ni Felipe ket imbagada ken ni Jesus.
23 Simmungbat ni Jesus kadakuada ket kinunana, “Im-
mayen ti oras tapno mapadayawan ti Anak Ti Tao.
24 Pudno, pudno, ibagak kadakayo, inggana a saan a
maregreg ti bukel ti trigo iti daga ken matay, agtalinaed nga
agmaymaysa; ngem no matay, agbunganto iti adu.”
25 Ti agayat iti biagna ket mapukawna; ngem ti gumura
iti biagna iti daytoy a lubong ket salimetmetannanto para
iti agnanayon a biag.
26 No adda man agserbi kaniak; bay-anyo a surotennak;
ken sadino man ti ayanko, addanto met sadiay ti adipenko.
No adda man agserbi kaniak, padayawanto ti Ama isuna.
27 Mariribukan ti kararuak ita: ania ti rumbeng nga
ibagak? 'Ama, isalakannak manipud iti daytoy nga oras'?
Ngem para iti daytoy a rason immayak iti daytoy nga oras.
28 Ama, padayawam ti naganmo.” Ket immay ti timek
a nagtaud iti langit ket kinunana, “Pinadayawakon ket
padayawak manen.”
29 Ket dagiti adu a tattao a nakatakder ken nakangngeg iti
daytoy ket kunada a nagguruod. Kinuna dagiti dadduma,
“Adda anghel a nagsao kenkuana.”
30 Simmungbat ni Jesus ket kinunana, “Saan nga immay
ti timek a maigapu kaniak, ngem maigapu kadakayo.
31 Itan ti pannakaukom daytoy a lubong: Ita ti prinsipe
daytoy a lubong ket mapapanaw.
32 Ket siak, no maipangatoak manipud iti daga,
iasidegkonto dagiti amin a tattao kaniak.”
33 Imbagana daytoy tapno ipakaawatna no ania a wagas
ti ipapatayna.
34 Simmungbat dagiti adu a tattao kenkuana,
“Nangngegmi manipud iti linteg a ti Cristo ket agtalinaed
iti agnanayon. Kasano a maibagam a, 'Ti Anak ti Tao ket
maipangato'? Siasino daytoy nga Anak ti Tao?”
35 Kinuna ni Jesus kadakuada, “Iti saan nga agbayag ti
lawag ket adda pay kadakayo. Magnakayo kabayatan nga
adda kadakayo ti lawag, tapno saannakayo a makamakam ti
kinasipnget. Ti magna iti kinasipnget ket saanna nga ammo
ti papananna.
36 Kabayatan nga adda kadakayo ti lawag, mamatikayo iti
lawag tapno agbalinkayo nga annak ti lawag.” Imbaga ni Je-
sus dagitoy a banbanag ket pimmanaw ken inlemmenganna
ida/naglemmeng manipud kadakuada.
37 Uray pay no adu dagiti pagilasinan nga inaramid ni
Jesus iti sangoananda, saanda latta a namati kenkuana

38 tapno matungpal ti insurat ni Isaias a propeta a
kinunana: “Apo, siasino ti namati kadagiti padamagmi?
Ken siasino ti nakaipakitaan iti takkiag ti Apo?”
39 Iti daytoy a makagapu ket saanda a namati, ta kinuna
manen ni Isaias,
40 “Binulsekna dagiti matada, ken pinatangkenna dagiti
puspusoda; ta no saan ket makitada kadagiti matada
ken maawatanda kadagiti puspusoda, ket agsublida, ket
paimbagek isuda.”
41 Imbaga ni Isaias dagitoy a bambanag gapu ta nakitana
ti dayag ni Jesus ken nagsarita iti maipapan kenkuana.
42 Nupay kasta, uray adu dagiti turay ti namati ken ni
Jesus; ngem gapu kadagiti Pariseo, saanda nga inaklon
daytoy tapno saannda a maparitan iti sinagoga.
43 Ad-adda a pagaayatda dagiti pammadayaw nga agtaud
kadagiti tattao ngem ti pammadayaw nga agtaud iti Dios.
44 Nagpukkaw ni Jesus ket kinunana, “Ti mamati kaniak,
saan laeng a siak ti pinatina ngem mamati met kenkuana a
nangibaon kaniak,
45 ken ti makakitkita kaniak, makitkitana met isuna a
nangibaon kaniak.”
46 Immayak a kas lawag iti lubong tapno siasinoman a
mamati kaniak ket saan nga agtalinaed iti kinasipnget.
47 No adda dumngeg kadagiti sasaok ngem saanna a
salimetmetan dagitoy, saanko nga ukomen isuna; ta saanak
nga immay tapno mangukom iti lubong ngem tapno
mangisalakan iti lubong.
48 Ti manglaksid kaniak ken saan nga umawat kadagiti
sasaok ket addaan iti mangukom kenkuana: ti sao nga
insaok ket isu ti mangukom kenkuana iti maudi ng aldaw.
49 Ta saanak nga nagsao iti bukbukodko. Ngem ketdi,
ti Ama a nangibaon kaniak, ti nangited kaniak iti bilin
maipanggep iti masapul nga ibagak ken no ania ti masapul
nga isaok.
50 Ammok a ti bilinna ket biag nga agnanayon; tapno
dagiti banag nga ibagak-kas iti imbaga ti Ama kaniak, ti
ibagak met kadakuada.”

13

1 Tatta sakbay iti Fiesta ti Ilalabas, gapu ta ammo ni
Jesus nga immayen iti orasna a masapul a pumanawen
isuna iti daytoy a lubong a mapan iti Ama, nga inay-ayatna
ti bukodna nga adda iti lubong, inayatna isuda aginga iti
panungpalan.

2 Tatta naikabelen daytoy ti diablo iti puso ni Judas
Iscariote, nga anak a lalaki ni Simon, tapno liputanna ni
Jesus.
3 Ammon ni Jesus nga inted ti Ama amin nga banbanag
kadagiti imana ken naggapu isuna manipud iti Dios ken
agsubli iti Dios.
4 Timmakder isuna manipud iti pangrabii ken indissuna
ti makinrabaw a kawesna. Ket nangala isuna iti tualia ket
inbalabalna iti bagina.
5 Ket nangibukbok isuna iti danom iti palanggana ket
rinugiananna a bugwan dagiti saksaka dagiti adalan ken
tapno punasanna isuda iti tualia a naibalabal kenkuana.
6 Napan isuna ken ni Simon Pedro, ket kinuna ni Pedro
kenkuana, “Apo, umaymo kadi bugwan dagiti sakak?”
7 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kenkuana, “no ania
iti ar-aramidek ket saanmo pay a maawatan ita, ngem
maawatamto daytoy.”
8 kinuna ni Pedro kenkuana, “saanmonto a mabuguan a
pulos dagiti sakak.” Simmungbat ni Jesus kenkuana, “no
saanka a bugwan, maawananka iti paset kaniak.”
9 Kinuna ni Simon Pedro kenkuana, “Apo, saan laeng nga
iti sakak iti bugwam, ken uray pay dagiti imak ken ti ulok.”
10 Kinuna ni Jesus kenkuana, “siasinoman a nakadigosen
ket saan a mabugwan iti aniaman kenkuana malaksid
kadagiti sakana, ket naan-anayen iti pannakadalusna,
nadaluskayon, ngem saan a dakayo amin.”
11 Ta ammon ni Jesus no siasino iti mangliput kenkuana;
nga no apay a kinunana a, “saan nga amin kadakayo ket
nadalus.”
12 Idi nabugwanen ni Jesus dagiti sakada ket innalana
dagiti lupotna ken nagtugaw manen, kinunana kadakuada,
“ammoyo kadi no ania iti inaramidko kadakayo?
13 Awagandak iti maestro ken 'Apo,' ken ibagayo ti umno,
gapu ta siak.
14 Ket no siak, ti Apo ken ti Maestro, a nangbuggo kadagiti
saksakayo, maikarikayo met a mangbuggo kadagiti saka ti
maysa ken maysa.
15 Ta inikkankayon iti pagtuladan tapno iti kasta masapul
nga aramidenyo met kas iti inaramidko maipaay kadakayo.
16 Pudno, pudno, ibagak kadakayo, ti adipen ket saan a
nangatngato ngem iti Amona; wenno nangatngato ti maysa
nga isu iti naibaon ngem ti nangibaon kenkuana.
17 No ammoyo dagitoy a banbanag, nagasatkayo no
aramidenyo dagitoy.
18 Saanak nga agsasao maipanggep kadakayo amin, ta

ammok no siasino dagiti pinilik-ngem ibagak daytoy tapno iti kasta ti Nasantuan a Surat ket matungpalto koma: 'isuna a mangan ti tinapayko ingatona iti mukodna a maibusor kaniak.'

19 Ibagak daytoy tatta kadakayo sakbay a mapasamak tapno iti kasta inton mapasamak daytoy, patienyo koma a Siak.

20 Pudno, pudno, ibagak kadakayo, isuna nga umawat kaniak awatenna ti siasinoman nga inbaonko, ken isuna nga umawaat kaniak awatenna ti maysa nga nangibaon kaniak."

21 Idi naibaga ni Jesus daytoy, nariribukan ti espirituna, pinaneknekanna ken kinunana,"Pudno, pudno, ibagak daytoy kadakayo a maysa kadakayo ti mangliputto kaniak."

22 Nagkikinnita dagiti adalan iti maysa ken maysa, masmasdaawda no siasino ti sarsaritaenna.

23 Idiay lamisaan adda nakasangger iti barukong ni Jesus maysa kadagiti adalanna, ti maysa nga patpatgen ni Jesus.

24 Sineniasan ngarud ni Simon Pedro daytoy nga adalan ket kinunana, "Ibagam kadakami no siasino daytoy nga isu ket sarsaritaenna."

25 Nagsanggir dayta nga adalan iti barukong ni Jesus ket kinunana kenkuana, "Apo, siasino daytoy?"

26 Ket simmungbat ni Jesus, "isuna daytoy isawsawsawakto iti pirsay ti tinapay ket itedko daytoy kenkuana." Isu nga idi naisawsawna ti tinapay, intedna daytoy ken ni Judas, nga anak ni Simon Iscariote.

27 Ket kalpasan ti tinapay, ket simrek ni Satanas kenkuana. Ket kinuna ni Jesus kenkuana, "No ania iti dandanim nga aramiden, partakam nga aramiden."

28 Tatta awan idiay lamisaan iti nakaammo ti makagapu nga imbaga ni Jesus daytoy kenkuana.

29 Pagarupen ti dadduma nga, gapu ta adda ken Judas ti supot nga ayan ti kuarta, kinuna ni Jesus kenkuana, "gatangem dagiti banbanag a masapultayo para iti Fiesta," wenno dayta masya a banag a masapul nga itedna kadigiti marigrigat.

30 Kalpasan a naawat ni Judas ti tinapay, rimuar a dagus isuna ket rabii idin.

31 Idi nakapanawen ni Judas, kinuna ni Jesus "tatta ti Anak ti Tao ket naitag-ay ken ti Dios ket naitag-ay kenkuana.

32 Itag-ayto ti Dios isuna iti bagina, ken itag-aynanto a dagus isuna.

33 Babassit nga ub-ubbing, addaak paylaeng kadakayo uray iti ababa a kanito. birukendakto, ken kas naibagak

kadagiti Judio, no 'Sadino iti papanak, saankayo nga makaumay.' Tatta ibagak met daytoy kadakayo.
34 Itedko kadakayo ti barbaro a bilin, a masapul nga ayatenyo ti maysa ken maysa; kas iti panagayatko kadakayo, isu a masapul met nga ayatenyo ti maysa ken maysa.
35 Ta babaen iti daytoy maammoanto dagiti amin a tattao a dakayo dagiti adalak, no adda ayatyo iti maysa a maipaay iti sabali."
36 Kinuna ni Simon Pedro kenkuana, "Apo, sadino iti papanam?" simmungbat ni Jesus, "Idiay papanak, tatta saanyo a mabalin iti sumurot, ngem kalpasanna sumurotkayonto."
37 Kinuna ni Pedro kenkuana, "Apo, apay a saan a mabalin nga sumurotak kenka uray itatta? Ipaayko ti biagko kenka."
38 Simmungbat ni Jesus, "Mabalinkadi nga ipaaymo ti biagmo kaniak? Pudno, pudno, ibagak kenka, inyulbodnakton iti mamintalo a daras sakbay nga agtaraok ti kawitan."

14

1 "Saanyo nga itulok a mariribukan dagiti pusoyo. Mamatikayo iti Dios; mamatikayo met kaniak.
2 Idiay balay ni Amak ket adu dagiti lugar a pagianan; no saan, imbagak koma kadakayo, ta apanko isagana ti lugar nga maipaay kadakayo.
3 No apanak ken isagana iti lugar a maippaay kadakayo, umayakto manen ken awatenkayo tapno iti kasta sadinoman ti ayanko addakayo met.
4 Ammoyo ti dalan no sadino iti papanak."
5 Kinuna ni Tomas ken ni Jesus, "Apo, saanmi nga ammo no sadino iti papanam; kasanomi a maammoan ti dalan?"
6 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Siak ti dalan, ti pudno, ken ti biag; awan iti makaapan iti Ama malaksid no babaen kaniak.
7 No amammodakon, amammoyo metten ti Ama; manipud itatta ammoyon isuna ken nakitkitayon isuna."
8 Kinuna ni Felipe ken ni Jesus, "Apo, Ipakitam kadakami ti Ama, ket umanayto daytan maipaay kadakami."
9 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Nagtalinaeddak kadakayo iti nabayag, ket saandak pay laeng nga amammo, Felipe? Siasinoman a nakakita kaniak nakitana metten ti Ama; kasanom nga ibaga, 'Ipakitam ti Ama kadakami'?
10 Saankayo kadi a mamati nga addaak iti Ama, ken ti Ama ket adda kaniak? Dagiti sasao nga ibagbagak kadakayo ket ibagak a saan a nagtaud kaniak; ketdi, daytoy ket ti Ama nga agtataeng kaniak nga mangar-aramid iti trabahona.

11 Mamatikayo kaniak, a siak ket adda iti Ama, ken ti Ama
ket adda kaniak; wenno mamatikayo kaniak gapu kadagiti
ar-aramidko.
12 Pudno, pudno, ibagak kadakayo, isuna a mamati
kaniak, dagiti trabaho nga aramidek, aramidennanto met
dagitoy a trabaho; ken aramidennanto pay dagiti naindak-
lan a trabaho agsipud ta apanakon iti Ama.
13 Aniaman dagiti dawatenyo iti naganko, aramidekto
daytoy tapno iti kasta maitag-ayto koma ti Ama iti Anak.
14 No dumawatkayo iti aniaman a banag iti naganko,
dayta ket aramidekto.
15 No ayatendak, salimetmetanyo dagiti bilbilinko.
16 Ken agkararagakto iti Ama, ket ikkannakayonto iti
maysa pay a Mangliwliwa tapno iti kasta addanto isuna
kadakayo iti agnanyon,
17 ti Espiritu iti kinapudno. Saanto nga awaten ti lubong
isuna gapu ta saan a makita isuna wenno amammo isuna.
Dakayo, nupay, ammoyo isuna, gapu ta nagtaltalinaed isuna
kadakayo ken addanto isuna kadakayo.
18 Saan kayonto a panawan nga agmaymaysa; agsubliakto
kadakayo.
19 Iti apagbiit, ti lubong ket saannakton a makita pay,
ngem makitadak. Gapu ta agbiagak, agbiagkayonto met.
20 Iti dayta nga aldaw maammoanyonto nga addaak ken
ni Amak, ken addakayo kaniak, ken addaak kadakayo.
21 Siasinoman nga adda kenkuana dagiti bilbilinko ken
salimetmetanna dagitoy, ket isuna ti maysa nga agay-ayat
kaniak; ken isuna nga agay-ayat kaniak maayatto babaen
ken ni Amak, ken ayatekto isuna ken iparangarangkonto ti
bagik kenkuana."
22 Judas (saan a ni Escariote) kinunana ken ni Jesus, "Apo,
ania iti mapaspasamak nga agparangkanto kadakami ken
saan nga iti lubong?"
23 Simmungbat ni Jesus ket kinunana kenkuana, "No siasi-
noman nga agay-ayat kaniak, salimetmetannanto ti saok.
Ayatento ni Amak isuna, ken mapankaminto kenkuana ken
aramidenminto ti pagnaedan a lugar a kaduatayo isuna.
24 Siasinoman a saan nga agayat kaniak saanna a salimet-
metan dagiti sasaok. Ti sao a mangngeganyo ket saanko a
kukua ngem iti Ama a nangibaon kaniak.
25 Inbagak kadakayo dagitoy a banbanag, kabayatan nga
agtaltalinaedak kadakayo.
26 Nupay kasta, ti Mangliliwa, ti Santo Espiritu, nga isu
iti ipatuludto ti Ama iti naganko, nga agisuronto kadakayo

kadagiti amin a banbanag ken mangiyegto iti pakalaglagipanyo amin nga imbagak kadakayo.
27 Kapia iti ibatik kadakayo; itedko ti kapiak kadakayo. Saanko nga ited daytoy kas iti it-ited ti lubong. Saanyo nga itulok nga mariribukan dagiti pusoyo, ken saanyo nga itulok iti agbuteng.
28 Nangngegyo no kasano iti panangibagak kadakayo, 'Umadayoak, ket agsubliakto kadakayo.' No inayatdak, nagrag-okayo koma gapu ta mapanakon iti Ama, ta ti Ama ket dakdakkel ngem Siak.
29 Tatta imbagakon kadakayo sakbay a mapasamak tapno iti kasta, inton mapasamak daytoy, mamatikayo koma.
30 Saanak nga agsao iti adu pay kadakayo, ta ti prinsipe iti daytoy a lubong ket umayen. Awan iti pannakabalinna kaniak,
31 ngem iti kasta maammoan koma iti lubong nga ayayatek ti Ama, aramidek no ania dagiti bilbilin ti Ama kaniak, kas iti panangtedna kaniak iti bilin. Tumakderkayo, panawantayon daytoy a lugar.”

15

1 Siak ti pudno a puon, ken ti Amak ti mangpadpadakkel iti puon.
2 Alaenna nga iyadayo ti tunggal sanga nga adda kaniak a saan nga agbunga, ken dalusanna ti tunggal sanga nga agbungbunga tapno ad-adu pay ti ibungana.
3 Nadalusankayon gapu iti mensahe nga imbagak kadakayo.
4 Agtalinaedkayo kaniak, ken kastaak met kadakayo. Kas iti sanga a saan nga agbunga iti bukodna, malaksid no agtalinaed iti puon, kasta met kadakayo, malaksid no agtalinaedkayo kaniak.
5 Siak ti puon; dakayo dagiti sanga. Siasinoman nga agtalinaed kaniak ket kastaak met kenkuana, dayta met laeng a tao ket agbunga iti adu, ta awan ti maaramidanyo no naisinakayo kaniak.
6 No saan nga agtalinaed kaniak iti siasinoman, maibelleng isuna iti adayo a kas iti sanga ket magango; ummongen dagiti tattao dagiti sanga ket ipuruakda iti apoy, ket mapuoranda.
7 No agtalinaedkayo kaniak, ken no ti saok ket agtalinaed kadakayo, dawatenyo no aniaman ti tarigagayyo, ket mapasamakto daytoy kadakayo.
8 Iti daytoy a maitan-ok ti Amak, nga agbungakayo iti adu ken dakayo ti agbalin nga adalak.

9 Kas iti panagayat ti Ama kaniak, inayatkayo met;
agtalinaedkayo iti ayatko.
10 No salimetmetanyo dagiti bilinko, agtalinaedkayonto iti
ayatko a kas ti panangsalimetmetko kadagiti bilin ni Amak
ket nagtalinaedak iti ayatna.
11 Sinaritak dagitoy a banbanag kadakayo tapno ti
ragsakko ket maadda kadakayo ken tapno ti rag-oyo ket
agbalin a naan-anay.
12 Daytoy ti bilinko, a masapul nga ayatenyo ti tunggal
maysa a kas panagayatko kadakayo.
13 Awanen ti ayat a dakdakel pay ngem iti daytoy, a
rumbeng nga ipaayna ti biagna para kadagiti gagayyemna.
14 Dakayo dagiti gagayyemko no aramidenyo dagiti ban-
banag nga ibilinko kadakayo.
15 Saankayon nga awagan nga adipen, ta saan nga ammo
ti adipen no ania ti ar-aramiden iti amona. Inawagankayon
a gagayyem, ta impakaammok kadakayo dagiti amin a
banbanag a nangngegak manipud iti Amak.
16 Saan a dakayo ti nangpili kaniak, ngem siak pinilikayo
ken dinutokankayo a mapan ket makapagbungakayo, ken
tapno agtalinaed iti bungayo. Daytoy ket tapno aniaman a
dawatenyo iti Ama iti naganko, itednanto kadakayo.
17 Imbilinko dagitoy a banbanag kadakayo, tapno ay-
atenyo ti tunggal maysa.
18 No guraennakayo ti lubong, ammoyo a ginuranak
daytoy sakbay a ginuradakayo.
19 No addakayo ti lubong, ayatennakayo ti lubong a kas
bukodna; ngem gapu ta saankayo a para iti lubong ken
gapu ta pinilikayo manipud ti lubong, daytoy ti rason a
guraennakayo ti lubong.
20 Laglagipenyo ti sao nga imbagak kadakayo, 'Ti adipen
ket saan a natantan-ok ngem ti amona.' No idadanesdak,
idadanes dakayonto met; no salimetmettanda ti saok,
kastanto met kadakayo.
21 Aramidendanto dagitoy a banbanag kadakayo para iti
naganko gapu ta saanda nga am-ammo isuna a nangibaon
kaniak.
22 No saanak nga immay ken nagsao kadakuada, saanda
koma a naaddaan ti basol; ngem ita awan ti pambar para
kadagiti basolda.
23 Siasinoman a gumura kaniak ken gumura met iti Amak.
24 No saanko nga inaramid dagiti trabaho nga awan pay
ti siasinoman a nakaaramid, saanda koma a naaddaan ti
basol; ngem ita nakitadan ket ginuradak ken ni Amak.
25 Dagitoy ket mapaspasamak tapno maipatungpal dayta

a sao a naisurat kadagiti lintegda: 'Ginuradak nga awan gapuna.'
26 No umayto ti Mangliwliwa, nga isu ti ibaonko kadakayo manipud iti Ama, dayta ket, ti Espiritu ti kinapudno, a naggapu manipud iti Ama, isuna ti mangpaneknek maipapan kaniak.
27 Mangpaneknekkayo met gapu ta nakadkaduadak manipud pay iti damo.

16

1 “Insaok dagitoy a banbanag kadakayo tapno rumbeng a saankayo a maitibkol.
2 Paruaren dakayto kadagiti sinagoga; pudno unay, umayen iti oras nga uray siasinoman a mangpapatay kadakayo ket panunotenna nga agar-aramid iti naimbag a trabaho maipaay iti Dios.
3 Aramidendanto dagitoy a banbanag gapu ta saandak nga am-ammo wenno iti Ama.
4 Insaok dagitoy a banbanag kadakayo tapno inton umay iti oras a mapasamak para kadakuada, malagipyonto ida ken no kasano iti panangibagak kadakayo iti maipapan kadakuada. Saanko nga imbaga iti maipanggep kadagitoy a banbanag kadakayo idi punganay gapu ta addaak kadakayon.
5 Nupay kasta, mapanak ita kenkuana nga isu iti nangibaon kaniak; awan pay kadakayo iti nagdamag kaniak, 'Sadino ti papanam?'
6 Gapu ta imbagak dagitoy a banbanag kadakayo, napnoan iti pannakaladingit iti pusoyo.
7 Nupay kasta, ibagak kadakayo iti kinapudno: pagsayaatanyo no pumanawak; gapu ta no saanak a pumanaw, saan nga umay kadakayo ti Mangliwliwa; ngem no pumanawak, ibaonkonto isuna kadakayo.
8 Inton umay isuna, paneknekanto ti Mangliwliwa iti lubong ti maipapan iti basol, maipapan iti kinalinteg, ken maipapan iti panangukom—
9 maipapan iti basol, gapu ta saanda a mamati kaniak;
10 maipapan iti kinalinteg, gapu ta mapanak iti Ama, ket saandakton a makita;
11 ken ti maipapan iti panangukom, gapu ta ti prinsipe iti daytoy a lubong ket naukomen.
12 Adu dagiti banbanag nga ibagak kadakayo, ngem saanyo pay a maawatan ita.
13 Nupay kasta, no isu, ti Espiritu iti kinapudno, ket umay, iwanwannakayto iti amin a kinapudno; gapu ta saan isuna nga agsao manipud iti bukodna a bagi; ngem aniaman

dagiti banbanag a mangngeganna, ibagananto dagita a banbanag; ket ipakaammonanto kadakayo dagiti banbanag nga umayto.
14 Padayawannakto, gapu ta alaenna dagiti banbanag a kukuak ket ipakaammonanto dagidiay kadakayo.
15 Amin a banbanag nga adda iti Ama ket kukuak; ngarud, imbagak nga iti Espiritu ket alaennanto dagiti banbanag a kukuak ket ipakaammonanto dagidiay kadakayo.
16 Ti bassit a tiempo, saandakton a makita; ken kalpasan ti bassit a tiempo manen, makitadakto."
17 Kinuna dagiti sumagmamano nga adalanna iti tunggal maysa, "Ania daytoy nga imbagana kadatayo, "Ti bassit a tiempo, ket saandakton a makita,' ken manen, 'Ti bassit a tiempo manen, ket makitadakto,' ken, 'Gapu ta mapanak iti Ama'?"
18 Kinunada ngarud, "Ania daytoy nga ibagbagana, 'Iti bassit a tiempo'? Saantayo nga ammo no ania iti ibagbagana."
19 Nakita ni Jesus nga aggagarda nga agdamag kenkuana, ket kinunana kadakuada, "Dinamagyo kadi dagiti bagbagiyo ti maipapan iti daytoy, nga imbagak, 'Ti bassit a tiempo, saandakton a makita; kalpasan iti bassit a tiempo manen, ket makitadakto'?
20 Pudno, pudno, nga ibagak kadakayo, agsangit ken agdung-awkayto, ngem ti lubong ket agrag-onto; agladingitkayto, ngem iti ladingityo ket agbalinto a rag-o.
21 Agladingit iti babai no isunanto ket agpasikal gapu ta ti tiempo a panagpasngayna ket umayto; ngem no naipasngaynan iti ubing, saannanton a malagip dagiti ututna gapu iti rag-ona nga ti ubing ket naipasngayen iti lubong.
22 Kasta met kadakayo, adda ti ladingityo ita, ngem makitakayonto manen; ken ti pusoyo ket agrag-onto, ken awanto ti siasinoman a makabael a mangikkat iti rag-o manipud kadakayo.
23 Iti daytanto nga aldaw, saankayonton nga agsaludsod pay kaniak. Pudno, pudno, nga ibagak kadakayo, no dumawatkayo iti aniaman a banag iti Ama, itednanto daytoy babaen iti naganko.
24 Aginggana ita awanpay iti dinawatyo iti naganko; dumawatkayo, ket umawatkayto tapno mapnoankayonto iti rag-o.
25 Insaok dagitoy a banbanag kadakayo iti saanyo a maawatan a pagsasao, ngem umayen iti oras a saanakon nga agsao kadakayo ti di maawatan a pagsasao ngem ketdi ibagakto iti nalawag kadakayo ti maipanggep iti Ama.

26 Iti daytanto nga aldaw dumawatkayto iti naganko, ken
saanko nga ibaga kadakayo nga ikararagkayonto iti Ama;
27 gapu ta ti Ama ket ay-ayatennakayo gapu ta ay-
ayatendak ken gapu ta namatikayo nga immayak manipud
iti Ama.
28 Immayak manipud iti Ama, ken immayak iti lubong;
maminsan pay, panawak ti lubong ket mapanak iti Ama."
29 Kinuna dagiti adalanna, "Kitaem, agsasaoka itan iti
nalawag ken saanka nga agus-usar ti di maawatan a
pagsasao.
30 Naammoanmin ita nga ammom dagiti amin a ban-
banag, ken saanen a kasapulan nga adda iti siasinoman
nga agsaludsod kenka. Gapu iti daytoy, mamatikami a
naggapuka manipud iti Dios.
31 Simmungbat ni Jesus kadakuada, "mamatikayo kadin
ita?"
32 Kitaenyo, ti oras um-umayen, wen, ken pudno nga
umay, inton mawarawarakayo, ti tunggal maysa iti bukodna
a sanikua, ket panawandakto nga agmaymaysa. Ngem
saanak nga agmaymaysa gapu ta adda kaniak iti Ama.
33 Insaok dagitoy a banbanag kadakayo tapno babaen
kaniak maaddaankayo iti kapia. Iti lubong addaankayo
kadagiti pakariribukan, ngem maparegtakayo: Napagballi-
giak ti lubong."

17

1 Kinuna ni Jesus dagitoy a banbanag, kalpasanna ket
intangadna dagiti matana iti langlangit ket kinunana, "Ama,
dimtengen ti oras; padayawam toy Anak mo tapno ti Anak
padayawan na ka—
2 a kas iti panangtedmo kenkuana ti turay kadagiti amin
a lasag tapno mangted isuna ti biag nga agnanayon kadagiti
amin nga intedmo kenkuana.
3 Daytoy ti biag nga agnanayon: a maam-ammodaka,
ti maymaysa a pudno a Dios, ken kenkuana nga isu iti
imbaonmo, ni Jesu-Cristo.
4 Indaydayawka ditoy daga, naturposko ti trabaho nga
intedmo kaniak nga aramidek.
5 Ita, Ama, padayawannak dita biangmo iti dayag nga
adda kaniak idi addaak kenka dita dennam sakbay a
naparsua ti lubong.
6 Impakaammok ti naganmo kadagiti tattao nga intedmo
kaniak a nagtaud iti lubong. Kukuam ida; ket intedmo ida
kaniak, ken sinalimetmetanda ti saom.
7 Ita ammoda nga aniaman a banbanag nga inted mo
kaniak ket nagtaudda kenka,

8 ta dagiti sao nga inted mo kaniak— intedko dagitoy
a sasao kadakuada. Inawatda dagitoy ken pudno nga
ammoda a nagtaudak kenka, ket namatida nga imbaonnak.
9 Agkararagak para kadakuada, saanak nga agkarkararag
para iti lubong ngem kadagiti intedmo kaniak, ta kukuam
ida.
10 Amin a banbanag a kukuak ket kukuam, ken amin
a banbanag a kukuam ket kukuak; maidaydayawak
kadakuada.
11 Awanakon iti lubong, ngem addada dagitoy a tattao
iti lubong ket umayakon kenka. Nasantoan nga Ama,
pagtalinaedem ida iti naganmo nga intedmo kaniak tapno
agbalinda a maymaysa, a kas kadata a maymaysa.
12 Bayat iti kaaddaak kadakuada, sinalimetmetak ida iti
naganmo nga intedmo kaniak; inaywanak ida, ket awan
kadakuada iti uray maysa a napukaw, malaksid ti anak iti
pannakadadael, tapno ti kasta matungpal dagiti sursurat.
13 Itan umayakon kenka; ngem ibagbagak dagitoy a
banbanag iti lubong tapno iti kasta maipaay kadakuada ti
rag-ok a naananay.
14 Intedko kadakuada ti saom; ginura ida ti lubong gapu
ta saanda a taga-lubong, a kas kaniak a saan a taga-lubong.
15 Saanko nga ikararag a masapul nga alaem ida manipud
ditoy lubong ngem masapul nga iyadayom ida manipud iti
maysa a dakes.
16 Saanda a taga lubong a kas kaniak a saan a taga lubong.
17 Idatonmo ida kenka iti kinapudno, ta ti saom ket
kinapudno.
18 Imbaonnak iti lubong, ket imbaonko ida iti lubong.
19 Maipaay iti pagimbaganda indatonko ti bagik kenka
tapno maidatonda met dagiti bagbagida kenka iti kina-
pudno.
20 Saanko laeng nga ikarkararag dagitoy, ngem uray pay
dagiti asinoman a mamati kaniak babaen iti saoda,
21 tapno mabalinda amin iti agmaymaysa, uray a kas
kenka, Ama, addaka kaniak, ket addaak kenka. Ikararagko
pay nga addada met kadata tapno mamati ti lubong nga
imbaonnak.
22 Ti dayag nga intedmo kaniak—intedko kadakuada,
tapno kasta agmaymaysada, a kas met kadata a maymaysa-
23 Addaak kadakuada, ken addaka kaniak, tapno ag-
balinda a naan-anay iti panagmaymaysa; iti kasta maam-
moan ti lubong nga imbaonnak, ken inayatmo ida, a kas iti
panangayatmo kaniak.
24 Ama, dagidiay nga intedmo kaniak— Tarigagayak pay
nga addada kaniak no sadino ti ayanko tapno makitada ti

dayagko, nga intedmo kaniak: ta inayatnak manipud pay idi sakbay iti pannakabangon ti lubong.

25 Nalinteg nga Ama, saannaka nga am-ammo ti lubong, ngem am-ammoka; ken ammo dagitoy nga imbaonnak.

26 Impakaammok ti naganmo kadakuada, ket ipakaammok daytoy tapno ti ayat a panangayatmo kaniak ket adda koma kadakuada, ket addaak kadakuada."

18

1 Kalpasan a naibaga ni Jesus dagitoy a sasao, napan isuna ken dagiti adalanna idiay Tanap ti Kidron, nga adda idiay ti minuyongan a simrekanda, isuna ken dagiti adalanna.

2 Ita ni Judas, a manglipot kenkuana, ammona met ti lugar, ta masansan a pappapananda Jesus ken dagiti adalanna.

3 Kalpasanna nga inawat ni Judas ti bunggoy dagiti soldado ken dagiti opisyal manipud kadagiti panguloen a papadi ken dagiti Fariseo, napanda idiay nga addaan iti hasag, tubong a pagsilawan, ken ar-armas.

4 Kalpasanna ammo ni Jesus, amin a banbanag a mapasamak kenkuana, sinabatna ida ken nagsaludsod kadakuada, "Ta siasino ti birbirukenyo?"

5 Simmungbatda kenkuana "Ni Jesus a taga-Nasaret." Imbaga ni Jesus kadakuada, "Siak." Ni Judas a nangliput kenkuana ket agtaktakder pay a kadua dagiti soldado.

6 Isu nga idi naibagana kadakuada a, "Siak," napasanudda ket natuangda iti daga.

7 Kalpasanna, nagdamag manen isuna kadakuada, "Ta siasino aya ti birbirukenyo?" Imbagada manen, "Ni Jesus a taga-Nasaret."

8 Simmungbat ni Jesus, "Imbagakon kadakayo a Siak isuna; isu a no siak ti birbirukenyo, ipalubosyo a pumanaw dagitoy dadduma a tattao."

9 Daytoy ket tapno maipatungpal ti sao nga imbagana: "Kadagiti amin nga intedmo kaniak, awan uray maysa a napukawko."

10 Kalpasanna ni Simon Pedro nga adda idi kampilanna, inasutna daytoy ken tinagbatna ti adipen ti kangatoan a padi ket naisina ti makinkannawan a lapayagna. Ita ti nagan ti adipen ket Malco.

11 Kinuna ni Jesus kenni Pedro, "Isublim dayta kampilanmo iti kalubanna. Ti kopa nga inted kaniak ti Ama, saanko aya nga inumen daytoy?"

12 Isu a ti bunggoy dagiti soldado ken ti kapitan, ken dagiti opisial dagiti Judio, tinilewda ni Jesus ket ginalutanda isuna.

13 Inyapanda nga umuna kenni Anas, ta isu ti katugangan
ni Caifas, isuna ti kangatoan a padi iti dayta a tawen.
14 Ita ni Caifas ti nangted ti pammagbaga kadagiti Judio
a nasaysayaat no maysa a tao ti masapul a matay para
kadagiti tattao.
15 Sinurot ni Simon Pedro ni Jesus, ket kasta met ti sabali
nga adalan. Ita dayta nga adalan ket mabigbig ti kangatoan
a padi, ket simrek isuna a kakuyog ni Jesus iti pangukoman
ti kangatoan a padi;
16 ngem ni Pedro ket agtaktakder iti ruar ti ridaw. Isu a ti
sabali nga adalan, a mabigbig ti kangatoan a padi, rimmuar
ken nakisarita iti adipen a babai nga agbanbantay iti ridaw
ket pinaunegna ni Pedro.
17 Ket imbaga ti adipen a babai nga agbanbantay iti ridaw
kenni Pedro, "Saan aya a maysaka met kadagiti adalan
daytoy a tao?" Kinuna "Saan a siak."
18 Ita agtaktakder dagiti adipen ken opisial sadiay; nang-
puorda kadagti uging, ta nalam-ek, ken nagin-inudoda.
Adda pay ni Pedro a kaduada, agtaktakder ken agin-inudo.
19 Kalpasanna nagsaludsod ti kangatoan a padi kenni Je-
sus maipapan kadagiti adalanna ken kadagiti insursurona.
20 Simmungbat ni Jesus kenkuana, "Nagsaoak a nawaya
iti lubong; Nagisuroak a kanayon kadagiti sinagoga ken iti
templo a pagtataripnongan dagiti amin a Judio. Awan ti
imbagak iti nalimed.
21 Apay nga agsaludsodkayo kaniak? Damagenyo kadagiti
nagdengngeg kaniak maipapan kadagiti imbagak. Ammo
dagitoy a tattao dagiti banbanag nga imbagak."
22 Kalpasan a naibaga ni Jesus daytoy, maysa kadagiti
opisial nga agtaktakder ti nangtungpa kenni Jesus ket
imbagana, "Kasta kadi no kasano ti panangsungbatmo iti
kangatoan a padi?"
23 Simmungbat ni Jesus kenkuana, "No adda ti imbagak
a saan a nasayaat, paneknekam a dakes. No pay kasta, no
simmungbatak a nasayaat, apay a tungpaennak?"
24 Inpayapan ngarud ni Anas ni Jesus a sirereppet kenni
Caifas a kangatoan a padi.
25 Ita agtaktakder ni Simon Pedro nga agin-inudo. Ket
kinuna dagiti tattao kenkuana, "Saan aya a maysaka
met kadagiti adalanna?" Inlibakna daytoy ket kinunana,
"Saan."
26 Maysa kadagiti adipen ti kangatoan a padi, a kabagian
ti lalaki nga insina ni Pedro ti lapayagna, ti nagkuna, "Saan
aya a sika ti nakitak a kaduana idiay minuyongan?
27 Naglibak manen ni Pedro, ken dagus a nagtaraok ti

kawitan.
28 Kalpasanna impanda ni Jesus manipud kenni Caifas nga
agturong iti Praetorio. Nasapa unay ti bigbigat, ken isuda a
mismo ket saanda a makauneg iti Praetorio tapno saanda a
matulawan ken tapno makapanganda iti Fiesta ti Ilalabas.
29 Isu a rimmuar ni Pilato kadakuada ket imbagana, “Ania
ti pangidarumanyo maibusor iti daytoy a tao?
30 Simmungbatda ket kunada kenkuana, “No daytoy a
tao ket saan nga agar-aramid iti dakes, saanmi koman nga
idatag kenka.”
31 Imbaga ngarud ni Pilato kadakuada, “Alaenyo isuna,
ket ukomenyo isuna a maiyannurot iti paglinteganyo.”
Kinuna dagiti Judio kenkuana, “Saan a nainkalintegan
kadakami ti mangipataw a mapapatay ti siasinoman.”
32 Imbagada daytoy tapno maipatungpal ti sao ni Jesus,
ti sao a naibagana a naisaad no ania a kita ti patay a
pakatayanna.
33 Immuneg manen ni Pilato iti Praetorio ken inayabanna
ni Jesus; kinunana kenkuana, “Sika kadi ti ari dagiti Judio?”
34 Simmungbat ni Jesus, “Salsaludsodem kadi daytoy iti
bukodmo, wenno imbaga iti sabali a saludsodem daytoy
kaniak?”
35 Simmungbat ni Pilato, “Saanak a Judio, saan kadi?
Dagiti kailiam ken dagiti panguloen a papadi ti nangidatag
kenka kaniak, ania aya ti inaramidmo?”
36 Simmungbat ni Jesus, “Ti pagariak ket saan nga iti
daytoy a lubong. No ti pagariak ket paset daytoy a lubong,
ngarud makigubat koman dagiti adipenko tapno saanak a
maidatag kadagiti Judio. Kinapudnona ti pagariak ket saan
nga aggapu ditoy.”
37 Imbaga ngarud ni Pilato kenkuana, “No kasta ngarud
maysaka nga ari?” Simmungbat ni Jesus “Imbagamon a
maysaak nga ari. Ta iti daytoy a panggep naiyanakak, ken
ta iti daytoy a panggep immayak iti daytoy a lubong tapno
paneknekak iti kinapudno. Tunggal maysa a maibilang iti
kinapudno ket dumdumngeg iti timekko.”
38 Kinuna ni Pilato kenkuana, “Ania ti kinapudno?” Idi
naibagana daytoy, rimmuar manen isuna a napan kadagiti
Judio ket kinunana kadakuada, “Awan masarakak a krimen
iti daytoy a tao.
39 Adda ti kaugallianyo a masapul a mangwayawayaak iti
maysa a tao kada Fiesta ti Ilalabas. Isu a kayatyo kadi a
wayawayaak kadakayo ti Ari dagiti Judio?”
40 Ngem impukkawda ket imbagada, “Saan a daytoy a tao,
ngem ni Barabas.” Ita ni Barabas ket maysa nga agtatakaw.

19

1 Kalpasanna, innala ni Pilato ni Jesus ket sinaplitanda
isuna.
2 Nangtiritir dagiti soldado kadagiti sisiit tapno agaramid
iti korona. Inkabilda daytoy iti ulo ni Jesus ken binadoanda
isuna ti maris-ube a pagan-anay.
3 Immayda kenkuana sada kinuna, “Agbiag, ti Ari dagiti
Judio!” ken kinabilda isuna babaen kadagiti imada.
4 Kalpasanna, rimmuar manen ni Pilato ket kinunana
kadagiti tattao, “Kitaenyo, iruarko ti lalaki kadakayo tapno
maammoanyo nga awan ti nasarakak a basol kenkuana.”
5 Ngarud rimmuar ni Jesus; nakasuot kenkuana iti sisiit a
korona ken ti pagan-anay a maris ube. Ket kinuna ni Pilato
kadakuada, “Kitaenyo, adtoyen ti lalaki!”
6 Idi ngarud nakita dagiti panguloen a papadi ken dagiti
opisiales ni Jesus, nagpukkawda ket kinunada, “Ilansa isuna
iti krus, ilansa isuna iti krus!” Kinuna ni Pilato kadakuada,
“Alaenyo isuna ket dakayo ti mangilansa iti krus kenkuana,
ta awan masarakak a krimen kenkuana.”
7 Simmungbat dagiti Judio kenni Pilato, “Adda ti lin-
tegtayo, ken babaen iti dayta a linteg masapul a matay isuna
gapu ta inaramidna ti bagina nga Anak ti Dios.”
8 Idi nangngeg ni Pilato daytoy a salaysay, nagbuteng
isuna iti nakaru,
9 ken simrek manen isuna iti uneg ti Pretorio ket kin-
unana kenni Jesus, “Sadino ti nagtaudam?” No pay kasta,
saan a nangted ni Jesus kenkuana ti sungbat.
10 Kinuna ni Pilato kenkuana, “Saanka kadi a mak-
isarsarita kaniak? Saanmo kadi ammo nga adda pan-
nakabalinko a mangpalubos kenka, ken pannakabalin a
mangilansa kenka iti krus?”
11 Simmungbat ni Jesus kenkuana, “Awan ti pannaka-
balinmo a bumusor kaniak malaksid no naited kenka a
manipud iti ngato. Isu a ti tao a nangiyawat kaniak kenka
ti addaan ti dakdakkel a basol.
12 Iti daytoy a sungbat, pinadas ni Pilato a palubosan
isuna, ngem nagpukkaw dagiti Judio a kunkunada, “No
palubosam daytoy a tao, saannaka a gayyem ni Cesar: Tung-
gal maysa a mangaramid iti bagina nga ari ket agsarsarita
a maibusor kenni Cesar.”
13 Idi nangngegan ni Pilato dagitoy a sasao, inruarna ni
Jesus ket nagtugaw iti ayan ti tugaw a pagukoman iti lugar
a maawagan Ti Plataforma a Bato, ngem iti Hebreo, ket
Gabata.
14 Ita ket aldaw ti panangisagana para iti Ilalabas, agarup
maikainnem iti oras. Kinuna ni Pilato kadagiti Judio,
“Kitaenyo, adtoyen ti ariyo!”

15 Nagpukkawda, “Umadayoka kenkuana, umadayoka
kenkuana; ilansa isuna iti krus!” Kinuna ni Pilato
kadakuada, “Masapul kadi a Siak ti mangilansa iti krus ti
Ariyo? Simmungbat dagiti panguloen a papadi, “Awan ti
arimi no saan a ni Cesar.”
16 Kalpasanna, inyawat ni Pilato kadakuada ni Jesus tapno
mailansa iti krus.
17 Kalpasanna, innalada ni Jesus, ket rimuar isuna, a
bakbaklayenna ti bukodna a krus, nga agturong iti lugar
a maawagan Ti Lugar iti Banga-banga, nga iti Hebreo ket
maawagan a Golgota.
18 Inlansada ni Jesus sadiay, ken kaduana ti dua a lallaki,
maysa iti tunggal sikigan, nga adda ni Jesus iti tengnga.
19 Nangisurat pay ni Pilato iti pagilasinan ket inkabilna
daytoy iti krus. Idiay a naisurat daytoy “JESUS ITI NAZARET,
TI ARI DAGITI JUDIO.”
20 Adu kadagiti Judio ti nakabasa daytoy a naisurat gapu
ta ti nakailansaan ni Jesus ket asideg iti siudad. Naisurat ti
pagilasinan iti Hebreo, Latin, ken Griego.
21 Kalpasanna, kinuna dagiti panguloen a papadi dagiti
Judio kenni Pilato, “Saan nga isurat, 'Ti Ari dagiti Judio'
ngem ketdi kinunana, 'Siak ti Ari dagiti Judio.”
22 Simmungbat ni Pilato, “No ania ti naisuratkon,
naisuratkon.”
23 Kalpasan nga inlansa dagiti soldado ni Jesus, innalada ti
pagan-anayna ken pinagkapatda, maysa a paset iti tunggal
soldado; ken kasta met ti bado. Ita ti lupot ken awanan ti
dait, nalaga manipud ngato nga agpababa.
24 Ket kinunada iti tunggal maysa, “Saantayo a pigisen,
ngem ketdi agipuruaktayo ti pagbubunotan tapno makita
no asino ti akinkukua.” Napasamak daytoy tapno
maipatungpal ti naibaga iti Nasantoan a Surat, “Ginud-
uaguduada dagiti pagan-anayko, ken nagbibinnunotanda
para iti lupotko.”
25 Inaramid dagiti soldado dagitoy a banbanag. Ti ina ni
Jesus, ti kabsat ti inana, ni Maria nga asawa ni Clopas, ken
ni Maria Magdalena-dagitoy a babbai ket agtaktakderda iti
asideg iti krus ni Jesus.
26 Idi nakita ni Jesus ti inana ken ti adalan nga inayatna
nga agtaktakder iti asideg, kinunana iti inana, “Babai,
kitaem, adtoy ti anakmo!”
27 Ket kinunana iti adalan, “Kitaem, adtoyen ti inam!”
Manipud iti dayta nga oras ti adalan ket innalana ti babai
nga impan iti balayna.
28 Kalpasan daytoy ni Jesus, gapu ta ammona a nalpasen
amin a banbanag, tapno pumudno ti naibaga iti Nasantoan

a Surat, kinunana, “Mawawak.”
29 Ti napunno a pagikkan ti naalsem nga arak ket naikabil
sadiay, isu nga nangikabilda ti espongha a napno iti naalsem
nga arak iti murdong ti sanga ti kayo ket inggaw-atda daytoy
iti ngiwatna.
30 Idi naramanan ni Jesus ti suka, kinunana, “Nalpasen.”
Indumogna ti ulona ket pinalubosanna ti espirituna.
31 Panagsagana idi, ken tapno saan nga agtalinaed dagiti
bagi idiay krus kabayatan ti Aldaw ti Panaginana (ta ti
Aldaw ti Panaginana ket napateg nga aldaw), kiniddaw
dagiti Judio kenni Pilato a tukkolendan dagiti tulang dagiti
saka dagiti napapatay a lallaki tapno maiyulog dagiti
bagida.
32 Kalpasanna tinukkol dagiti soldado dagiti saka ti im-
muna a lalaki ken ti maikadua a lalaki a kadua ni Jesus a
nailansa.
33 Idi napanda kenni Jesus, nakitada isuna a natayen, isu
a saandan a tinukkol pay dagiti sakana.
34 No pay kasta, tinudok ti maysa kadagiti soldado ti
bakrang ni Jesus babaen iti gayang, ket dagus a rimmuar
ti dara ken danum.
35 Ti maysa a nakakita iti daytoy ti mangpaneknek ken
ti pammaneknekna ket pudno. Ammona a no ania ti
imbagana ket pudno tapno dakayo met ket mamati.
36 Dagitoy a banbanag ket napasamak tapno maipatung-
pal ti kinuna ti nasantoan a Surat, “Awan uray maysa a
tulangna ti natukkol.”
37 Manen, ibagbaga ti sabali a nasantoan a surat, “Kitaen-
danto isuna a dinuyokda.”
38 Kalpasan dagitoy a banbanag immay ni Jose a taga-
Arimatea, agsipud ta adalan isuna ni Jesus, ngem nalimed
gapu ti butengna kadagiti Judio, kiniddawna kenni Pilato
nga iyadayona ti bagi ni Jesus. Pinalubosan ni Pilato isuna.
Isu nga immay ni Jose ket innalana nga inyadayo ti bagina.
39 Immay met ni Nicodemo, isuna nga idi immuna ket
napan kenni Jesus iti maysa a rabii. Nangiyeg isuna iti
naglaok a mira ken kadagiti aloe, nga agarup maysa a gasut
a litro ti kadagsenna.
40 Isu nga innalada ti bagi ni Jesus ket binungonda iti lupot
a lino nga adda ti rek-rekado, a kas iti kaugalian dagiti Judio
ti panangitanem kadagiti bagi.
41 Ita iti ayan ti nakailansaanna ket adda idiay ti maysa a
hardin; ken idiay a hardin ket adda iti tanem nga awan pay
iti tao a naipunpon.
42 Gapu ta aldaw ti panagsagana para kadagiti Judio ken
gapu ta asideg iti tanem, impaiddada ni Jesus idiay.

20

1 Ita iti agsapa ti umuna nga aldaw ti lawas, bayat
a nasipnget pay laeng, napan ni Maria Magdalena idiay
tanem; nakitana a naipatulid ti bato manipud iti tanem.
2 Isu a nagtaray isuna ket napan kenni Simon Pedro ken ti
sabali pay nga adalan nga inay-ayat ni Jesus, ket kinunana
kadakuada, "Innalada nga inyadayo ti Apo iti tanemna, ket
saanmi nga ammo no sadino ti nangikabilanda kenkuana."
3 Rimmuar da Pedro ken ti sabali pay nga adalan, ket
napanda iti tanem.
4 Nagtarayda a dua; inunaan ti sabali nga adalan ni Pedro
ket immuna a nakadanun iti tanem.
5 Nagdumog ket kimmita iti uneg; nakitana dagiti lupot a
lino a naiyaplag sadiay, ngem saan pay isuna nga immuneg.
6 Nakadanon met ni Simon Pedro ket napan iti uneg ti
tanem. Nakitana dagiti lupot a lino a naiyaplag sadiay
7 ken ti lupot nga ingkabilda idi iti ulona. Saan daytoy a
naitipon iti lupot a lino ngem nalukot a naikabil kas iti dati
nga ayanna.
8 Kalpasanna, immuneg ti sabali pay nga adalan, ti
immuna a nakadanon iti tanem, nakitana ket namati.
9 Ta agingga iti dayta a tiempo saanda pay laeng nga
ammo ti nasantoan a surat a masapul nga agbiag manen
ni Jesus manipud iti patay.
10 Isu a pimmanaw manen dagiti adalan ket nagawidda
kadagiti pagtaenganda.
11 Nupay kasta, sitatakder ni Maria iti ruar iti tanem nga
agsangsangit; bayat ti panagsangitna, nagdumog isuna ken
kimmita iti uneg ti tanem.
12 Nakitana dagiti nakapuraw a dua nga anghel nga
agtugtugaw, ti maysa ket iti ayan ti uloanan ken ti maysa
ket iti sakaanan, nga ayan ti nakaipaiddaan ti bagi ni Jesus.
13 Kinunada kenkuana, "Babai, apay nga agsangsangit
ka?" Kinunana kadakuada, "Gapu ta impanawda ti
Apok, ket saan ko nga ammo no sadino ti nangikabilanda
kenkuana."
14 Idi naibagana daytoy, timmalliaw ket nakitana ni Jesus
nga agtaktakder sadiay, ngem saanna nga ammo nga isu ni
Jesus.
15 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Babai, apay nga agangsan-
gitka? Ta asino ti birbirokem?" Impagarupna nga isu
ti hardinero sadiay, isu a kinunana kenkuana, "Apo, no
sika ti nangiyadayo kenkuana, ibagam kaniak no sadino ti
nangikabilam kenkuana, ket alaek isuna nga iyadayo."
16 Kinuna ni Jesus kenkuana, "Maria." Timmalliaw isuna,
ket kinunana iti Aramaic a pagsasao, "Rabboni" a kayatna

a sawen ket, “Maestro.”
17 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Saannak a sagiden, ta
saanak pay a naipangato iti Ama; ngem mapanka kadagiti
kakabsatko ket ibagam kadakuada a maipangatoakon kenni
Amak ken Amayo, ti Diosko ken Diosyo.”
18 Napan ngarud ni Maria Magdalena ket imbagana
kadagiti adalan, “Nakitak ti Apo” ket imbagana dagitoy a
banbanag a naibaga kenkuana.
19 Idi rumabii, iti dayta nga aldaw, ti umuna nga aldaw
ti lawas, ken kabayatan a nakarikep dagiti ridaw nga
ayan dagiti adalan ta mabutengda kadagiti Judio, immay
ni Jesus ken nagtakder iti nagtetengngaanda ket kinunana
kadakuada, “Kapia koma ti adda kadakayo.”
20 Idi naibagana daytoy, impakitana kadakuada dagiti
imana ken ti bakrangna. Ket idi nakita dagiti adalan ti Apo,
naragsakanda.
21 Kinuna manen ni Jesus kadakuada, “Kapia koma ti adda
kadakayo. A kas iti panangibaon ti Ama kaniak, isu nga
ibaonkayo.”
22 Idi naibagan ni Jesus daytoy, sinang-awanna ida ket
kinunana kadakuada, “Awatenyo ti Espiritu Santo.
23 Siasinoman a nakabasol a pakawanenyo,
mapakawanda a maipaay kadakuada, siasinoman a
nakabasol a saanyo a pakawanen, saanda a mapakawan.”
24 Ni Tomas, a maaw-awagan iti Didimo, a maysa kadagiti
sangapulo ket dua, ket awan kadakuada idi immay ni Jesus.
25 Iti saan a nagbayag kinuna dagiti sabali nga adalan
kenkuana, “Nakitami ti Apo.” Kinunana kadakuada,
“Malaksid no makitak kadagiti imana ti gapuanan dagiti
lansa, ken ikabilko ti ramayko iti gapuanan dagiti lansa, ken
ikabilko ti imak iti bakrangna, saanakto a mamati.”
26 Kalpasan manen ti walo nga aldaw, adda dagiti
adalanna iti uneg, ken kaduada ni Tomas. Immuneg ni Jesus
idinto a nakarikep dagiti ridaw, nagtakder kadakuada, ket
kinunana, “Kapia koma ti adda kadakayo.”
27 Ket kinunana kenni Tomas, “Iyawatmo dagiti ramaymo,
ket kitaem dagiti imak; iyawatmo ditoy ti imam, ket ikabil
iti bakrangko; saanka a maawanan iti pammati, ngem
mamatika.”
28 Simmungbat ni Tomas ket kinunana kenkuana, “Apok
ken Diosko.”
29 Kinuna ni Jesus kenkuana, “Gapu ta nakitanak, na-
matikan. Nagasat dagidiay saan a nakakita, ngem namati
latta.”
30 Ita, nagaramid ni Jesus iti adu a naduma-duma a
pagilasinan iti sangoanan dagiti adalan, dagiti pagilasinan

a saan a naisurat iti daytoy a libro;
31 ngem naisurat dagitoy tapno mabalin a mamatikayo
a ni Jesus isu ti Cristo, ti Anak ti Dios, ken tapno iti
panamatiyo, maaddaankayo iti biag babaen iti naganna.

21

1 Kalpasan dagitoy a banbanag, impakita manen ni Jesus
ti bagina kadagiti adalan idiay Baybay ti Tiberias; kastoy ti
wagas a panangipakitana iti bagina:
2 Agkakadua da Simon Pedro, ni Tomas a maawagan iti
Didimo, ni Natanael a manipud iti Cana idiay Galilea, dagiti
annak ni Zebedeo, ken dua pay nga adalan ni Jesus.
3 Kinuna ni Simon Pedro kadakuada, "Mapanak agkalap."
Kinunada kenkuana, "Sumurotkami met kenka." Napanda
ngarud ket limmuganda iti bangka, ngem awan a pulos ti
nakalapanda iti dayta nga agpatnag.
4 Idi sumingsingisingen ti init, nagtakder ni Jesus iti igid ti
baybay, ngem saan nga ammo dagiti adalan nga isu ni Jesus.
5 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Agtutubo a lallaki, adda
kadi aniaman a makan dita?" Simmungbatda kenkuana,
"Awan."
6 Kinunana kadakuada, "Iwayatyo ti iketyo iti makan-
nawan ti bangka, ket adda sumagmamano a maalayo." Isu
nga inwayatda ti iketda, ngem saanda a kabaelan a guyoden
daytoy gapu iti kaadu dagiti lames.
7 Kalpasanna, kinuna ti adalan nga inay-ayat ni Jesus
kenni Pedro, "Isu dayta ti Apo." Idi nangngeg ni Simon
Pedro nga isu ti Apo, ingatona ti akin-ruar a badona
(ta nakabado isuna iti naingpis unay), ket timappuak iti
baybay.
8 Immay ti sabali pay nga adalan iti bangka (ta saanda
unay nga adayo iti daga, agarup dua gasut a kubit), ket
ingguyguyodda ti iket a napno iti lames.
9 Idi nakatakdangda iti daga, nakitada idiay ti apoy ti
beggang ken adda maituntuno a lames, nga addaan iti
tinapay.
10 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Mangiyegkayo iti lames a
kakalkalapyo."
11 Napan ngarud ni Simon Pedro ket ingguyodna ti iket
iti daga, a napunno iti dadakkel a lames; sangagasut ken
limapulo ket tallo amin dagiti lames, uray no adu unay
dagiti nakalapanda, saan a napigis ti iket.
12 Kinuna ni Jesus kadakuada, "Umaykayo ket mammi-
gatkayo." Awan kadagiti adalan ti nakaitured a nagsalud-
sod kenkuana iti, "Siasinoka?" Ammoda nga isu ti Apo.

13 Immay ni Jesus, ket innalana ti tinapay ken innalana
pay ti lames, ket intedna dagitoy kadakuada.
14 Daytoy ti maikatlo a gundaway a panagpakitana kadag-
iti adalan kalpasan ti panagungarna.
15 Kalpasan ti panammigatda, kinuna ni Jesus kenni
Simon Pedro, “Simon, nga anak ni Juan, ay-ayatennak kadi
iti nalablabes ngem kadagitoy?” Kinuna ni Pedro kenkuana,
“Wen, Apo; ammom nga ay-ayatenka.” Kinuna ni Jesus
kenkuana, “Pakanem dagiti korderok.”
16 Kinunana manen kenkuana iti maikadua a gundaway,
“Simon, nga anak ni Juan, ay-ayatennak kadi?” kinuna ni
Pedro kenkuana, “Wen, Apo; ammom nga ay-ayatenka.”
Kinuna ni Jesus kenkuana, “Aywanam dagiti karnerok.”
17 Kinunana kenkuana iti maikatlo a gundaway, “Simon,
nga anak ni Juan, ay-ayatennak kadi?” Nagliday ni
Pedro gapu ta maikatlon a gundaway nga imbaga ni Jesus
kenkuana iti, “Ay-ayatennak kadi?” Kinunana kenkuana,
“Apo, ammom amin dagiti banbanag, ammom nga ay-
ayatenka.” Kinuna ni Jesus kenkuana, “Pakanem dagiti
karnerok.
18 Pudno, pudno, ibagak kenka, idi ubingka pay, kawesam
ti bagim ken mapanka iti sadinoman a kayatmo, ngem inton
lumakayka, iyunnatmo dagiti imam, ken sabalinto a tao
ti mangkawes kenka ket iyapannaka iti saanmo a kayat a
papanan.”
19 Ita, imbaga ni Jesus daytoy tapno pagilasinan no
anianto a kita ti ipapatay ni Pedro a pakaidayawan ti
Dios. Kalpasan a naibagana daytoy, kinunana kenni Pedro,
“Surotennak.”
20 Timmalliaw ni Pedro ket nakitana a sumursurot
kadakuada ti adalan nga inay-ayat ni Jesus - ti tao a
nagsadag idi iti barukong ni Jesus iti panangrabii ken
nagkuna nga, “Apo, asinonto ti mangliput kenka?”
21 Kinita ni Pedro isuna, ket kalpasanna kinunana kenni
Jesus, “Apo, anianto ti aramiden daytoy a tao?”
22 Kinuna ni Jesus kenkuana, “No kayatko a masapul
nga aguray isuna agingga iti iyuumayko, ania koma dayta
kenka? Surotennak.”
23 Isu a nagwaras dayta a salaysay kadagiti kakabsat, a
saanto a matay dayta nga adalan. Ngem, saan nga imbaga ni
Jesus kenni Pedro a saanto a matay dayta nga adalan, ngem
ketdi, “No kayatko a masapul nga aguray isuna agingga iti
iyuumayko, ania koma dayta kenka?”
24 Daytoy nga adalan ti mangpaneknek maipanggep
kadagitoy a banbanag, ken isu ti nangisurat kadagitoy a
banbanag. Ket ammomi a pudno dagiti naimatanganna.

25 Adu pay dagiti dadduma a banbanag nga inaramid ni
Jesus. No tunggal maysa ket maisurat, makunak nga uray ti
lubong ket saanna a malaon dagiti libro a pakaisauratanna.

Dagiti Aramid

1 Ti immuna a libro nga insuratko, O Teofilo, imbagana
amin dagiti inrugi ni Jesus nga aramiden ken isuro,
2 agingga iti aldaw a naawat isuna sadiay ngato. Daytoy
ket kalpasan nga intedna ti bilin babaen iti Espiritu Santo
kadagiti pinilina nga apostol, nga isu dagiti nagparanganna
a sibibiag
3 kalpasan iti panagsagsagabana. Iti uppat a pulo nga al-
aldaw, intultuloyna ti nagparang kadakuada, nangibagbaga
kadagiti banbanag a maipanggep iti pagarian ti Dios.
4 Idi nakisinnarak isuna kadakuada, imbilinna a saanda
a panawan ti Jerusalem, ngem urayenda ti kari iti Ama, a
kinunana, "Nangngegyo manipud kaniak
5 a pudno unay a nangbautisar ni Juan babaen iti danum,
ngem mabautisarankayto babaen iti Espiritu Santo, iti
mabiit."
6 Idi naummongda, sinaludsodda kenkuana, "Apo, daytoy
kadin ti tiempo nga isublim ti pagarian iti Israel?"
7 Kinunana kadakuada, "Saan a para kadakayo ti
mangammo iti tiempo wenno iti panawen nga inkeddeng
ti Ama babaen iti bukodna a turay.
8 Ngem umawatkayonto iti pannakabalin, inton umay
kadakayo ti Espiritu Santo, ket dakayonto dagiti saksik idiay
Jerusalem ken iti amin a Judea ken Samaria, ken kadagiti
sulsuli ti daga."
9 Idi naibagan ni Apo Jesus dagitoy a banbanag, bayat a
kumitkitada sadiay ngato, naipangato isuna, ket inlemmeng
isuna iti ulep manipud kadagiti matada.
10 Kabayatan iti napinget a panangkitada iti langit bayat
a mapmapan isuna, kellaat nga adda dua a lallaki a
nakapuraw a nakatakder ti abayda.
11 Kinunada, "Dakayo a lallaki iti Galilea, apay a
nakatakder kayo ditoy a kumitkita idiay langit? Daytoy
Jesus a nagpangato idiay langit ket agsublinto iti wagas a
kas metlaeng iti nakitayo a pannakaipangatona sadi langit."
12 Kalpasanna, nagsublida idiay Jerusalem manipud idiay
Bantay ti Olibo, nga asideg iti Jerusalem, a madalliasat iti
kas kapaut ti Aldaw a Panaginana.
13 Idi nakasangpetdan, napanda iti akin-ngato a siled,
nga isu iti pagigiananda. Isuda da Pedro, Juan, Santiago,
Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago nga anak
ni Alfeo, Simon a Patriota, ken Judas nga anak ni Santiago.

14 Sangsangkamaysada amin a sipapasnek a nangitultuloy
iti panagkararag. Ket karaman ditoy dagiti babbai, ni Maria
nga ina ni Jesus, ken dagiti kakabsat ni Jesus a lallaki.
15 Kadagidiay nga al-aldaw, timmakder ni Pedro iti
nagtetengngaan dagiti kakabsat, agarup sangagasut ket
duapulo a tattao, ket kinunana,
16 "Kakabsat, nasisita a matungpal ti Nasantoan a Surat,
nga insaksakbay nga insao ti Espiritu Santo babaen iti ngi-
wat ni David maipapan kenni Judas, nga isu iti nangidaulo
kadagiti nangtiliw kenni Jesus.
17 Ta maysa met isuna kadatayo ken inawatna ti bingayna
kadagiti pagnumaran iti daytoy a ministerio."
18 (Tatta, daytoy a lalaki ket nakagatang iti taltalon babaen
iti birok ti dakes nga aramidna. Kalpasanna, natinnag nga
umuna ti ulona, ken bimtak ti bagina, ket amin a lalaem iti
tianna ket naiburais.
19 Naammoan daytoy dagiti amin nga agnanaed idiay
Jerusalem, isu nga iti bukodda a pagsasao, inawaganda
dayta a taltalon iti "Akeldama," dayta ket, "Kataltalunan ti
Dara.")
20 Ta naisurat iti Libro dagiti Salmo, 'Mabaybay-an koma
dagiti taltalonna, ken awan koma ti uray a tao nga agnaed
sadiay'; ken, 'Maipasublat koma iti sabali ti takemna a
kinamangidadaulo.'
21 Nasisita ngarud, a maysa kadagiti lallaki a kim-
muykuyog kadatayo iti amin a tiempo a kaadda ni Apo Jesus
kadatayo,
22 manipud idi nangrugi a nangbautisar ni Juan agingga
iti aldaw a naala ni Jesus manipud kadatayo, masapul a
kaduatayo a saksi iti panagungarna."
23 Impasangoda dagiti dua a lallaki, ni Jose a maawagan
Barsabas, a managan met laeng iti Justo, ken ni Matias.
24 Nagkararagda ket kinunada, "Sika, Apo, ammom ti
adda iti puspuso iti amin a tattao, isu nga ipaltiingmo koma
no siasino kadagitoy a dua ti napilim
25 a mangsublat iti akem iti daytoy a ministerio ken
kinaapostol a linabsing ni Judas iti ipapanna iti bukodna
a lugar."
26 Binunotda no siasino kadakuada ti napili ket nabunot
ni Matias. Ket naibilang isuna kadagiti sangapulo ket maysa
nga apostol.

2

1 Idi dimteng ti aldaw ti Pentecostes, naummongda amin
iti isu met laeng a lugar.

2 Kellaat nga adda immay manipud langit nga ungor a
kasla daranudor iti napigsa nga angin, ket pinunnona ti
entero a balay nga ayanda.
3 Adda nagparang kadakuada a sinan-dila nga apuy a
naiwaras, ket nagdisso iti tunggal maysa kadakuada.
4 Napnoanda amin iti Espiritu Santo ket nangrugida nga
agsao iti sabali a pagsasao, kas inted ti Espiritu Santo
kadakuada nga isaoda.
5 Ita, adda dagiti Judio nga agnanaed idiay Jerusalem,
dagiti nadiosan a lallaki, manipud iti tunggal pagilian iti
sirok ti langit.
6 Idi nangngegda daytoy nga ungor, naummong dagiti
nakaad-adu a tattao ken nariribukanda gapu ta nangngeg
ti tunggal maysa ti bukodna a pagsasao nga insao dagiti
napnoan iti Espiritu Santo.
7 Nagsiddaawda ken nakigtotda; kinunada, “Agpayso,
saan kadi nga amin dagitoy nga agsasao ket taga-Galilea?”
8 Apay a mangmanggegtayo ida nga agsasao kadagiti
bukodtayo a pagsasao sipud idi naiyanaktayo?
9 Dagiti pagsasao dagiti taga-Partia, ken Medes ken Elam,
ken kadagiti agnanaed idiay Mesopotamia,
10 idiay Judea ken Capadocia, idiay Pontus ken Asia, idiay
Frigia ken Pamfilia, idiay Ehipto ken dagiti paset ti Libya
nga asideg iti Cirene, ken dagiti sangaili manipud Roma,
11 dagiti Judio ken Hentil, dagiti taga Creta ken Arabia,
mangmangngegtayo nga isasaoda kadagiti pagsasaotayo ti
maipanggep kadagiti naindaklan nga aramid ti Dios.”
12 Nagsiddaawda amin ken nariribukan; kinunada iti
maysa ken maysa, “Ania ti kayat a sawen daytoy?”
13 Ngem nanglais dagiti dadduma a kinunada, “Nap-
noanda ketdi a iti baro nga arak.”
14 Ngem timmakder ni Pedro a kaduana dagiti sangapulo
ket maysa, impigsana ti timekna, a kinunana kadakuada,
“Lallaki iti Judea ken dakayo amin nga agnanaed iti
Jerusalem, ammoenyo koma daytoy; denggenyo a naimbag
dagiti sasaok.
15 Ta saan a nabartek dagitoy nga tattao kas iti pagarupyo,
ta maikatlo pay laeng nga oras iti aldaw.
16 Ngem daytoy ti naisao babaen kenni profeta Joel:
17 'Daytoy ket kadagitinto maudi nga al-aldaw,' kuna ti
Dios, 'Pagnaedekto ti Espirituk kadagiti amin a tattao. Agi-
padtonto dagiti annakyo a lallaki ken babbai, makakitanto
iti sirmata dagiti agtutuboyo a lallaki ken agtagtagainepto
dagiti panglakayenyo.
18 Kasta met a kadigidinto nga al-aldaw ket pagnaedekto

ti Espirituk kadagiti adipenko ken kadagiti babbai nga adipenko, ket agipadtodanto.
19 Mangipakitaakto kadagiti pagsiddaawan iti tangatang ken kadagiti pagilasinan iti daga, dara, apuy, ken alibungubong ti asok.
20 Sumipngetto ti init ken agbalin a kasla dara ti bulan, sakbay a dumteng ti naindaklan ken nakaskasdaaw nga aldaw ti Apo.
21 Ket mapasamakto a tunggal maysa nga umaw-awag iti nagan ti Apo ket maisalakan.'
22 Lallaki iti Israel, denggenyo dagitoy a sasao: Ni Jesus a Taga-Nasaret, ti tao a pinaneknekan ti Dios kadakayo babaen kadagiti nabileg nga ar-aramid ken kadagiti nakaskasdaaw ken pagilasinan nga inaramid ti Dios babaen kenkuana iti nagtetengngaanyo, kas ammoyo a mismo-
23 gapu iti naikeddengen a plano ken sigud a Pakaammo ti Dios, naiyawat isuna, ket dakayo, babaen iti ima dagiti awanan linteg a lallaki, inlansayo iti krus ken pinapatayyo isuna;
24 isuna a pinagungar ti Dios, napalukayan ti ut-ot ni patay manipud kenkuana, gapu ta saan a mabalin a tenglen isuna iti patay.
25 Ta kuna ni David maipanggep kenkuana, 'Nakitak ti Apo a kankanayon nga adda iti sangoanak, gapu ta isu ket adda iti sibay ti makannawanko tapno saanak a magaraw.
26 Isu a nagrag-o ti pusok ken nagragsak ti dilak. Kasta met nga agbiagto ti lasagko iti kinatalged.
27 Ta saanmonto a baybay-an ti kararuak idiay hades, wenno ipalubos iti Nasantoam a makitana ti panagrupsa.
28 Impakaammom kaniak dagiti wagas ti panagbiag; pagbalinennakto a napnuan iti rag-o babaen iti rupam.'
29 Kakabsat, sitatalgedak nga agsao kadakayo iti maipanggep kenni David nga ama iti puli: natay isuna ken naipunpon, ket adda pay laeng kadatayo ita ti nakaitanemanna.
30 Ngarud, isuna ket maysa a profeta ken ammona a nagsapata ti Dios iti maysa a kari kenkuana, a pagtugawento ti Dios ti maysa kadagiti kaputotanna iti tronona.
31 Nakitana daytoy ken nagsao maipanggep iti panagungar ti Cristo, 'Saan isuna a nabaybay-an idiay hades, wenno nakita iti lasagna ti panagrupsa.
32 Daytoy a Jesus- pinagungar isuna ti Dios, nga iti daytoy ket nagbalintayo amin a saksi.
33 Isu nga iti pannakaipangatona idiay makannawan nga ima ti Dios ken iti panangawatna iti naikari nga Espiritu

Santo manipud iti Ama, pinagnaedna daytoy, kas makitkita
ken mangmangngegyo.
34 Ta saan a nagpangato ni David idiay langit, ngem
kunana, 'Kinuna ti Apo iti Apok, “Agtugawka iti makan-
nawanko,
35 agingga a pagbalinek a pagbatayan dagita sakam dagiti
kabusormo.”
36 Ngarud, ammoen koma dagiti amin a babbalay iti Israel
ti kinapudno a pinagbalin ti Dios isuna nga Apo ken Cristo,
daytoy a Jesus nga inlansayo iti krus.
37 Ita, idi nangngeganda daytoy, kasla la natudok kadagiti
pusoda, ket kinunada kenni Pedro ken kadagiti dadduma
pay nga apostol, “Kakabsat, ania iti rumbeng nga arami-
denmi?”
38 Ket kinuna ni Pedro kadakuada, “Agbabawi ken ag-
pabautisarkayo, tunggal maysa kadakayo, iti nagan ni Jesu-
Cristo para iti pannakapakawan dagiti basbasolyo, ket
awatenyonto ti sagut iti Nasantoan nga Espiritu.
39 Ta para kadakayo ti kari ken para kadagiti annakyo
ken para iti amin nga adda iti adayo, kas kaadu ti tattao
nga awaganto ti Apo a Diostayo.”
40 Babaen iti adu pay a dadduma a sasao ket
pinaneknekanna ken inallukoyna ida; kinunana,
“Isalakanyo dagiti bagbagiyo manipud iti daytoy a
managdakdakes a henerasyon.”
41 Ket inawatda ti saona ken nabautisaranda, ket adda
nainayon iti dayta nga aldaw nga agarup tallo ribo a
karkararua.
42 Nagtultuloyda a nagdengdengngeg iti sursuro dagiti
apostol ken naglilinnangenda, inaramidda pay ti panang-
pispisi iti tinapay ken nagkarkararagda.
43 Nagbuteng ti tunggal kararua, ket adu a nakakaskas-
daaw ken pagilasinan ti naaramid babaen kadagiti apostol.
44 nagkakadua amin dagiti namati ken nagririnnanudda
iti amin a banbanag,
45 ket inlakoda dagiti sanikuada ken gamgamengda ket
inwarasda iti amin, segun iti pakasapulan iti siasinoman.
46 Ngarud, inaldaw-aldaw a nagtultuloyda iti Templo,
nga addaan iti maymaysa a panggep, ken inaramidda
ti panangpisi iti tinapay kadagiti uneg iti pagtaengan,
ken nagbibinningayda iti taraon nga addaan ragsak ken
kinapakumbaba iti puso;
47 nagdayawda iti Dios ken immawatda iti panagraem
manipud kadagiti amin a tattao. Ket inaldaw-aldaw nga
adda inaynayon ti Apo kadakuada a maisalsalakan.

3

1 Ita, mapan da Pedro ken Juan iti templo iti oras ti
panagkararag, iti maika-siam nga oras.
2 Ket adda maysa a lalaki, a pilay manipud pay iti pan-
nakaipasngayna, nga inaldaw a mabagbagkat ken maipa-
paidda iti ruangan ti templo a naawagan iti Napintas, tapno
makadawat ti limos manipud kadagiti tattao a mapan iti
templo.
3 Idi nakitana da Pedro ken Juan a nganngganin sumrek iti
uneg ti templo, dimmawat isuna iti limos.
4 Ket ni Pedro a kaduana idi ni Juan, minatmatanna ti
lalaki ket kinunana, "Kitaennakami."
5 Kimmita ti pilay a lalaki kadakuada, a mangnamnama a
makaawat iti maysa a banag manipud kadakuada.
6 Ngem kinuna ni Pedro, "Awananak iti pirak ken balitok,
ngem ti adda kaniak, itedko kenka. Iti nagan ni Jesu-Cristo
ti Nasaret, magnaka."
7 Iniggaman ni Pedro isuna iti makannawan nga imana,
ket pinatakderna isuna: ket dagus a pimmigsa dagiti sakana
ken dagiti tultulang ti lipay-lipayna.
8 Limmagto ti pilay a lalaki ket timmakder ken nan-
grugin a magna; ket simrek isuna iti templo; magmagna,
aglaglagto, ken agdaydayaw iti Dios, a kaduana da Pedro
ken Juan.
9 Nakita dagiti amin a tattao isuna a magmagna ken
agdaydayaw iti Dios.
10 Nabigbigda nga isu daydiay lalaki a nakatugaw nga
agpalpalama idi iti Napintas a Ruangan ti templo; ket
kasta unay iti panagsiddaaw ken panagmalangada gapu iti
napasamak kenkuana.
11 Bayat a kumkumpet isuna kada Pedro ken Juan,
nagtataray amin dagiti tattao a napan kadakuada iti Pasilio
a naawagan iti Kukua ni Solomon, agsidsiddaawda unay.
12 Idi nakita ni Pedro daytoy, sinungbatanna dagiti tattao.
"Dakayo a lallaki iti Israel, apay nga agsiddaawkayo? Apay
a perperrengen dakami, a kasla pinapagnami isuna babaen
iti bukodmi a pannakabalin wenno kinanadiosan?
13 Ti Dios ni Abraham, ni Isaac, ni Jacob, ti Dios dagiti
ammatayo, intandudona ti adipenna a ni Jesus. Isuna
daydiay impaimayo ken inumsiyo iti sangoanan ni Pilato,
idi inkeddengnan a wayawayaan isuna.
14 Inumsiyo ti Nasantoan ken Nalinteg, ket dinawatyo
ketdi a ti mammapatay iti mawayawayaan kadakayo.
15 Pinatayyo ti Prinsipe ti biag; a pinagungar ti Dios
manipud iti patay; ken saksi kami iti daytoy.

16 Ita, babaen iti panamati iti naganna, daytoy a tao a
makitkita ken am-ammoyo, ket napapigsa. Ti pammatina
nga adda kenni Jesus, inikkanna isuna iti daytoy a naan-
anay a salun-at iti imatangyo amin.
17 Ita, kakabsat a lallaki, ammok a nagtignay kayo iti
kinaawan-Pakaammo, kas met iti inaramid dagiti mangitur-
turayyo.
18 Ngem dagiti banbanag nga insakbay ti Dios babaen iti
ngiwat dagiti amin a profeta, a masapul nga agsagaba ti
Cristona, natungpalnan.
19 Isu nga agbabawikayo ken tumallikodkayo, tapno
maikkat dagiti basbasolyo, tapno addanto met umay a
panawen ti pannakaparegta manipud iti presensia ti Apo;
20 ken tapno ibaonna ti Cristo a nadutokan para kadakayo,
a ni Jesus.
21 Isuna ti masapul nga awaten ti langit agingga iti
tiempo pannakaisubli iti kasisigud dagiti amin a banbanag,
kas insao ti Dios isi un-unana, babaen iti ngiwat dagiti
nasantoan a profetana.
22 Pudno a kinuna ni Moises, 'Mangpataudto ti Apo a
Dios iti profeta a kas kaniak manipud kadagiti kakabsatyo.
Masapul a denggenyo ti amin nga ibagananto kadakayo.'
23 Mapasamakto a tunggal tao a saan a dumngeg iti dayta
a profeta ket naan-anayto a madadael manipud kadagiti
tattao.
24 Wen, ken amin a profeta manipud kenni Samuel
ken dagiti simmaruno kenkuana, nagsaoda amin ken im-
pakaammoda ti maipapan kadagitoy nga al-aldaw.
25 Dakayo dagiti annak dagiti profeta ken iti tulag a
nakitulagan ti Dios kadagiti kapuonanyo, kas imbagana
kenni Abraham, 'Babaen iti bukelmo, mabendisionanto
amin dagiti pamilia iti lubong.'
26 Kalpasan nga binangon ti Dios ti adipenna, imbaonna
nga umuna kadakayo, tapno bendisionannakayo babaen iti
panangpatallikodna iti tunggal maysa kadakayo manipud iti
kinadakesyo.

4

1 Bayat nga agsasao da Pedro ken Juan kadagiti tattao,
immay kadakuada dagiti papadi ken ti kapitan iti templo
ken dagiti Saduceo.
2 Nariribukanda unay gapu ta isursuro da Pedro ken
Juan kadagiti tattao ti maipapan kenni Jesus ken iwarwara-
gawagda ti maipapan iti panagungarna manipud iti patay.
3 Tiniliwda ida ket impanda ida iti pagbaludan agingga iti
simmaruno a bigat, gapu ta rabiin.

4 Ngem adu kadagiti tattao a nakangngeg iti mensahe ti
namati; ket ti bilang dagiti lallaki a namati ket agarup lima
a ribu.
5 Napasamak iti simmaruno nga aldaw, a dagiti man-
giturturayda, dagiti panglakayen, ken dagiti eskriba ket
nagtitipon idiay Jerusalem.
6 Ni Anas a kangatoan a padi ket adda sadiay, kasta met
ni Caifas, ni Juan, ni Alejandro, ken amin a kabagian ti
kangatoan a padi.
7 Idi naiyasmangdan da Pedro ken Juan iti sangoananda,
sinaludsodda kadakuada, "Babaen iti ania a pannakabalin,
wenno ania a nagan, nga inaramidyo daytoy?"
8 Ket ni Pedro, a napnoan iti Espiritu Santo, kinunana
kadakuada, "Dakayo a mangiturturay kadagiti tattao, ken
dakayo a panglakayen,
9 no dakami, iti daytoy nga aldaw, ket maus-usig gapu iti
naimbag nga aramid a naaramid iti agsaksakit a lalaki- iti
ania a wagas a napaimbag daytoy a lalaki?
10 Ammoenyo koma, dakayo amin ken dagiti amin a
tattao iti Israel, nga iti nagan ni Jesu-Cristo a taga-Nasaret,
nga inlansayo iti krus, a pinagungar ti Dios manipud iti
patay- babaen kenkuana sisasalun-at a nakatakder ditoy
sangoananyo daytoy a lalaki.
11 Ni Jesu-Cristo ti bato linaksidyo, dakayo a maiyarig iti
agipatpatakder, ngem isu iti nagbalin a kangrunaan a pasuli
a bato.
12 Awanen sabali pay a tao nga ayan ti pannakaisalakan:
gapu ta awanen sabali pay a nagan iti siruk ti langit, a naited
kadagiti tao, nga isu iti pakaisalakanantayo."
13 Ita, idi nakitada ti kinatured da Pedro ken Juan, ken
nabigbigda nga isuda ket kadawyan laeng, awan adalda a
lallaki, napasiddaawda, ket naamirisda a nakikadkadua da
Pedro ken Juan kenni Jesus.
14 Gapu ta nakita dagiti mangidadaulo a Judio ti lalaki a
napaimbag a makipagtaktakder kadakuada, awan maiba-
gada a maibusor kadakuada.
15 Ngem kalpasan a binilinda dagiti apostol a pumanawda
iti taripnong dagiti mammagbaga, nagtutungtungda nga is-
isuda laeng.
16 Kinunada, "Ania iti rumbeng nga aramidentayo kadag-
itoy a lallaki? Ta ti kinapudno nga adda nakaskasdaaw
a milagro a naaramid babaen kadakuada ket ammo ti
tungngal maysa nga agnanaed iti Jerusalem; saantayo a
mailibak daytoy.
17 Ngem tapno saan a maiwaras pay daytoy kadagiti
tattao, ballaagantayo ida a masapul a saandan a dakamaten

pay daytoy a nagan iti siasinoman.”
18 Inayabanda da Pedro ken ni Juan ket binilinda ida a
saandan a dakamaten wenno isuro ti nagan ni Jesus.
19 Ngem simmungbat da Pedro ken Juan a kinunada
kadakuada, “No ania ti umno iti imatang ti Dios, ti
agtulnogkadakayo a saan ketdi a kenkuana, dakayo ti
mangngeddeng.
20 Saanmi ngamin a mabaelan ti saan nga agsao
maipanggep kadagiti banbanag a nakitami ken nangnge-
ganmi.”
21 Kalpasan ti panangbalaagda pay kada Pedro ken Juan,
pinalubusanda ida a pumanaw. Saanda a nakasarak iti
aniaman a panggappuanda a mangdusa kadakuada, gapu
ta amin dagiti tattao ket agdaydayaw iti Dios gapu iti
naaramid.
22 Ti lalaki a nakapadas iti daytoy a milagro a pannaka-
paimbag ket agtawen iti nasurok uppat a pulo.
23 Kalpasan iti pannakawayawayada, dimteng da Pedro
ken Juan iti ayan dagiti kakaduada ket impadamagda amin
dagiti imbaga kadakuada dagiti panguloen a papadi ken
dagiti panglakayen.
24 Idi nangngeganda daytoy, impigsada dagiti timtim-
mekda iti Dios nga addaanda iti sangsangkamaysa a pa-
nunot, a kinunada, “Apo, sika a nangaramid iti langit ken
daga ken iti baybay, ken amin nga adda kadakuada,
25 sika a babaen iti Espiritu Santo, babaen iti ngiwat
ni amami a ni David nga adipenmo, kinunam, 'Apay
a nakaunget dagiti pagilian a Hentil, ken agpanpanunot
kadagiti awan serserbina a banbanag dagiti tattao?
26 Nagkaykaysa dagiti ar-ari iti daga, ken nagtitiponda a
maibusor iti Apo, ken maibusor iti Cristona.'
27 Kinapudnona, uray da Herodes ken ni Poncio Pilato,
agraman dagiti Hentil ken dagiti tattao iti Israel, nagti-
tiponda iti daytoy a suidad, maibusor iti nasantoan nga
adipenmo a ni Jesus, a pinulutam.
28 Nagtitiponda a mangaramid iti amin nga inkeddengen
ti imam ken tarigagaymo a mapasamak.
29 Ita, Apo, kitaem koma dagiti pakdaarda ket ikkam koma
dagiti adipenmo iti tured a mangisao iti saom.
30 Tapno bayat nga iyun-unnatmo ti imam tapno mang-
paimbag, mabalin a mapasamak dagiti pagilasinan ken
dagiti nakaskasdaaw babaen iti nagan ti nasantoan nga
adipenmo a ni Jesus.”
31 Kalpasan iti panagkararagda, naggingined iti lugar a
nagtataripnonganda, ket napnoanda amin iti Espiritu Santo,

ket situturedda nga insao ti sao ti Dios.
32 Adu kadagiti namati ti sangsangkamaysa iti pusoda ken kararuada: ket awan uray maysa kadakuada a nagkuna nga aniaman a banag a kukuana ket kukuana laeng;
33 ngem ketdi, amin a banag ket nagririnnanudanda. Sibibileg nga inwarwaragawag dagiti apostol dagiti pammaneknekda maipapan iti panagungar ni Apo Jesus, ket dakkel a parabor ti adda kadakuada amin.
34 Awan ti siasinoman a tao kadakuada nga agkurang iti aniaman a banag, gapu ta amin nga addaan titulo iti daga wenno balbalay ket inlakoda ken inyegda amin a kuarta a naglakoanda
35 ken indatagda iti sakaanan dagiti apostol. Ken naaramid ti panangibunong iti tunggal namati, segun iti pagkasapulan iti tunggal maysa.
36 Ni Jose, a Levita, maysa a lalaki a naggapu idiay Chipre, ket inawagan dagiti apostol a Barnabas, (a ti kayatna a sawen ket anak ti pannakapabileg).
37 Addaan isuna iti taltalon, inlakona daytoy ket inyegna ti kuarta a naglakoanna iti sakaanan dagiti apostol.

5

1 Ita, adda lalaki a managan Ananias, kaduana ni Safira nga asawana, nangilakoda iti paset ti sanikuada,
2 ket nangidulin isuna iti paset ti naglakoanna (ammo met ti asawana daytoy), ken inyegna dagiti dadduma a paset daytoy ket indatagna iti sakaanan dagiti apostol.
3 Ngem kinuna ni Pedro, "Ananias, apay nga intulokmo nga iturayan ni Satanas dayta pusom ket pinagulbodam ti Espiritu Santo ken nangidulinka iti paset ti naglakoam?
4 Idi saanmo pay a nailako daytoy, saankadi a sika met iti makinkukua? Ket idi nailakon, saan kadi a sika met laeng iti makaammo? Apay ngarud a napanunotmo daytoy a banag? Saan a kadagiti tattao iti nagulbodam, no di ket iti Dios.
5 Idi nangngegna dagitoy a sasao, natuang ni Ananias ket inyangesna ti maudi nga angesna. Ket kasta unay iti panagbuteng dagiti amin a nakangngeg iti daytoy.
6 Immay iti sangoanan dagiti agtutubo a lallaki ket binungonda isuna, ket binagkatda isuna nga inruar ket intanemda isuna.
7 Kalpasan iti agarup tallo nga oras, simrek ti asawana, a dina ammo no ania iti napasamak.
8 Kinuna ni Pedro kenkuana, "Ibagam kaniak no kastoy laeng a gatad ti naglakoanyo iti daga." Kinunana, "Wen, kasta laeng."

9 Ket kinuna ni Pedro kenkuana, “Apay met ta
nagkaykaysakayo a mangsuot iti Espiritu ti Apo? Kitaem,
addan iti ruangan dagiti saksaka dagiti nangitanem ti
asawam, ket bagkatendakanto nga iruar.”
10 Dagus a natuang isuna iti sakaanan ni Pedro, ket in-
yangesna ti maudi nga angesna, ket simrek dagiti agtutubo
a lallaki ket nasarakanda isuna a natay; binagkatda isuna
nga inruar ket intanemda iti abay ti asawana.
11 Nakaro a buteng ti immay iti sibubukel nga iglesia, ken
kadagiti amin a nakangngeg kadagitoy a banbanag.
12 Adu a pagilasinan ken nakaskasdaaw iti mapas-
pasamak kadagiti tattao babaen kadagiti ima dagiti apostol.
Naummongda amin iti pasilio ni Solomon.
13 Ngem awan pulos ti nakaitured a maitipon kadakuada;
nu pay kasta, rinaraem ida dagiti tattao.
14 Adda latta dagiti namati a mainaynayon a mamati iti
Apo, adu a lallaki ken babbai,
15 ket uray da la ibagkat nga ipan kadagiti kalsada dagiti
masakit ken ipaiddada ida kadagiti papag ken ikamen,
tapno iti ilalabas ni Pedro ket mabalin a maibatog ti
anniniwanna iti dadduma kadakuada.
16 Adda met naummong a dakkel a bilang dagiti tattao a
nagtaud kadagiti il-ili iti aglawlaw ti Jerusalem, a nangiyeg
kadagiti masakit ken dagiti parparigaten iti narugit nga
espiritu, ket immimbagda amin.
17 Ngem timmakder ti kangatoan a padi, ken amin dagiti
kakaduana (nga isu ti sekta dagiti Saduceo); ket napnoanda
iti apal
18 ket tiniliwda dagiti apostol, ken inkabilda ida iti
pampubliko a pagbaludan.
19 Nupay kasta, iti rabii, adda anghel ti Dios a nangilukat
iti ruangan ti pagbaludan ket indalanna ida a rimmuar, ket
kinunana,
20 “Mapankayo agtakder idiay templo ket ibagayo kadagiti
tattao dagiti amin a sasao iti daytoy a Biag.”
21 Idi nangngeganda daytoy, simrekda iti templo idi
nganngganin aglawag ket nagisuroda. Ngem immay ti
kangatoan a padi, ken dagiti kakaduana, ket inummongna
ti konseho, dagiti amin a panglakayen dagiti tattao ti
Israel, ket nangibaon idiay pagbaludan tapno maiyeg dagiti
apostol.
22 Ngem saan ida a nasarakan dagiti opisyal a napan iti
pagbaludan, ket nagsublida ken impadamagda,
23 “Nasarakanmi a natalged ti pannakairikep ti pagbalu-
dan ken sitatakder dagiti guardia iti ruangan, ngem idi

linukatanmi daytoy, awan uray maysa a nasarakanmi iti uneg."
24 Ita, idi nangngeg ti kapitan iti templo ken dagiti panguloen a papadi dagitoy a sasao, kasta unay ti siddaawda maipapan iti mabalin a napasamak kadakuada.
25 Kalpasanna, adda immay nangibaga kadakuada, "Dagiti lallaki nga inkabilyo iti pagbaludan ket nakatakderda idiay templo ken mangisursuroda kadagiti tattao."
26 Isu a napan ti kapitan a kaduana dagiti opisyal ket inyegda ida nga insubli, ngem awan iti nadangran, ta nagbutengda nga amangan no batoen ida dagiti tattao.
27 Idi naiyegdan ida, inkabilda ida iti sangoanan ti konseho. Pinalutpot ida ti kangatoan a padi, a
28 kunana, "Naingetmi nga imbilin kadakayo a saanyo nga isuro ti maipanggep iti daytoy a nagan, ngem ita, pinunnoyo ti Jerusalem iti sursuroyo, ken tarigagayyo nga ipabaklay kadakami ti pannakatay daytoy a lalaki."
29 Ngem simmungbat ni Pedro ken dagiti apostol, "Masapul nga agtulnogkami iti Dios a saan ket a kadagiti tattao.
30 Ti Dios dagiti ammami, pinagungarna ni Jesus a pinapatayyo babaen iti panangibitinyo iti kayo.
31 Intan-ok isuna ti Dios iti makannawan nga imana tapno agbalin a prinsipe ken mannangisalakan, a mangted iti panagbabawi iti Israel, ken iti pannakapakawan dagiti basbasol.
32 Mapaneknekanmi dagitoy a banbanag, ken kasta met ti Espiritu Santo, nga inted ti Dios kadagiti agtulnog kenkuana."
33 Idi nangngegan dagiti kameng ti konseho daytoy, nakaungetda ket kayatda a papatayen dagiti apostol.
34 Ngem ti Pariseo a managan Gamaliel, maysa a mangisursuro iti linteg, a raraemen dagiti amin a tattao, timmakder ken imbilinna a mairuar pay laeng dagiti apostol.
35 Ket kinunana kadakuada, "Lallaki iti Israel, kitaenyo a naimbag no ania iti isingasingyo nga aramiden kadagitoy a tattao.
36 Ta iti naglabas a tiempo, timmaud ni Teudas a nagpammarang nga isuna ket mabigbigbig, ken agarup uppat a gasut a lallaki iti timmipon kenkuana. Napapatay isuna, ket amin a nagtultulnog kenkuana, nawarawarada ken awan nagbanaganda.
37 Kalpasan iti daytoy a lalaki, timmaud ni Judas a taga-Galilea idi panawen ti sensus ket adda met dagiti sumagmamano a tattao a simmurot kenkuana. Natay

met isuna, ket nawarawara dagiti amin a nagtultulnog kenkuana.
38 Ita, ibagak kadakayo, adaywanyo dagitoy a lallaki ket
baybay-anyo ida, ta no daytoy a panggep wenno aramid ket
nagtaud kadagiti tattao, maparmekto daytoy.
39 Ngem no daytoy ket nagtaud iti Dios, diyonto kabaelan
a parmeken ida; mabalin pay ketdi a masarakanyo a
busbusorenyo ti Dios." Iti kasta ket naallukoyda.
40 Ket pinaayabanda dagiti apostol iti uneg ket kinabilda
ida ken binilinda ida a saanda nga agsasao iti maipanggep
iti nagan ni Jesus, ket pinalubosanda ida a pumanaw.
41 Pinanawanda ti konseho a siragragsak ta naibilangda a
maikari nga agsagaba iti pannakababain para iti Nagan.
42 Manipud idi iti tunggal aldaw, idiay templo ken iti
tunggal balay, intultuloyda nga insursuro ken inkaskasaba
a ni Jesus ket isu iti Cristo.

6

1 Ita, kadagidiay nga al-aldaw, idi umad-adu ti bilang
dagiti adalan, adda rimsua a riri dagiti Judio a taga Gresya
a maibusor kadagiti Hebreo, gapu ta nabaybay-an dagiti
balo kadakuada, maipanggep iti inaldaw a pannakaiwaras
ti taraon.
2 Inayaban dagiti sangapulo ket dua nga apostol dagiti adu
nga adalan ket kinunada,
3 "San a rumbeng nga isardeng ti panangisuro iti sao
ti Dios tapno agidasarkami kadagiti lamisaan. Ngarud
kakabsat, mangpilikayo iti pito a lallaki kadakayo met
laeng, lallaki nga addaan iti nasayaat a pakasarsaritaan,
napnoan iti Espiritu ken iti kinasirib, ket isu iti dutokantayo
a mangimaton iti daytoy a trabaho.
4 Ket dakami met, agtultuloykami latta iti panagkararag
ken iti ministerio maipapan iti sao."
5 Naay-ayo ti panagsaoda dagiti adu a tattao. Pinilida
ngarud ni Esteban, maysa a lalaki a napnoan iti pammati
ken iti Espiritu Santo, kasta met da Felipe, Procoro, Nicanor,
Timon, Parmenas, ken ni Nicolas, a maysa a ganganaet a
nagtaud idiay Antiokia.
6 Indatag dagiti namati dagitoy a lallaki iti sangoanan
dagiti apostol, a nangikararag ken nangipatay kadagiti
imada kadakuada.
7 Isu a nagwaras ti sao ti Dios; ken ti bilang dagiti adalan
ket immadu iti kasta unay idiay Jerusalem; ket adda dakkel
a bilang dagiti papadi a nagbalin a natulnog iti pammati.

8 Ita, ni Esteban a napnoan iti parabur ken kinabileg,
ket nagar-aramid kadagiti nakakaskasdaaw ken pagilasinan
kadagiti tattao.
9 Ngem adda tattao a kameng iti sinagoga a maawagan iti
sinagoga dagiti Nawayawayaan a tattao, a taga-Cirene ken
taga-Alejandria, ken dadduma met ket nagtaud idiay Cilicia
ken Asia. Makisinsinnuppiat dagitoy a tattao kenni Esteban.
10 Ngem saanda a nabaelan a tubngaren ti kinasirib ken
ti Espiritu nga adda kenni Esteban iti panagsaona.
11 Ket limed a nangallukoyda kadagiti a lallaki a man-
gibaga, “Nangngeganmi a tinabbaawan ni Esteban ni Moi-
ses ken ti Dios.”
12 Sinugsoganda dagiti tattao, dagiti panglakayen, ken
dagiti eskriba, ket binabalawda ni Esteban, tiniliwda isuna,
ken inyegda isuna iti konseho.
13 Nangiyegda kadagiti ulbod a saksi, a nangibaga, “Day-
toy a tao ket saan nga agsarsardeng nga agsasao iti sasao
maibusor iti daytoy a nasantoan a lugar ken iti linteg.
14 Ta nangngegmi isuna a nangibaga a dadaelen daytoy a
Jesus ti Nasaret daytoy a lugar ken sabalianna ti kaugalian
nga inted ni Moises kadatayo.”
15 Tunggal maysa a situtugaw idiay konseho ket nakatur-
ong dagiti matada kenkuana ket nakitada a ti rupana ket
kasla rupa iti anghel.

7

1 Kinuna ti kangatoan a padi, “Pudno kadi dagitoy a
banbanag?”
2 Kinuna ni Esteban, “Kakabsat ken amma, dumngegkayo
kaniak: Nagparang ti nadayag a Dios iti amatayo a ni
Abraham idi adda isuna idiay Mesopotamia, sakbay a
nagnaed isuna idiay Haran;
3 kinunana kenkuana, “Panawam ti dagam ken dagiti
kakabagiam, ket mapanka iti daga nga ipakitakto kenka.
4 Ket pimmanaw isuna iti daga dagiti Caldeo ket nagnaed
idiay Haran; manipud sadiay, kalpasan ti ipapatay ti amana,
inyeg isuna ti Dios iti daytoy a daga a pagnanaedanyo ita.
5 Awan iti daytoy ti intedna a kas tawid kenkuana, awan,
awan ti uray umanay laeng a pagbaddekan ti saka. Ngem
inkarina - uray no awan pay laeng iti anak ni Abraham -
nga itednanto ti daga kenkuana ken kadagiti kaputotanna a
sumaruno kenkuana kas sanikuana.
6 Nagsasao ti Dios kenkuana iti kas iti daytoy, nga ag-
naedto dagiti kaputotanna iti sabali a daga, iti adu a tawen,
ken tagabuento ida dagiti tattao sadiay ken parigatendanto
ida iti las-ud iti uppat a gasut a tawen.

7 Ket ukomekto ti pagilian a pagbalinanda a tagabu,'
kinuna ti Dios, 'ket kalpasan dayta, rummuardanto ken
agdayawdanto kaniak iti daytoy a lugar.'
8 Ket intedna kenni Abraham ti tulag iti pannakakugit,
ket naaddaan ni Abraham iti putot nga isu ni Isaac ket
kinugitna isuna iti maikawalo nga aldaw; imputot met ni
Isaac ni Jacob, ket imputot met ni Jacob dagiti sangapulo
ket dua a nalatak a kapuonan iti puli.
9 iti apal, napagandat dagiti kapuonan ti puli a maibusor
kenni Jose ket inlakoda isuna idiay Egipto, ket ti Dios adda
kenkuana,
10 insalakanna isuna manipud kadagiti amin a
panagsagsagabana, ken pinagbalinna isuna a makaay-
ayo ken nasirib iti imatang ni Faraon, nga ari iti Egipto.
Pinagbalin isuna ni Faraon a gobernador iti Egipto ken iti
entero a sangkabalayanna.
11 Ita, adda dimteng a panagbisin iti entero nga Egipto ken
Canaan ken nakaro a panagsaba: ket awan ti nasarakan
dagiti ammatayo a taraon.
12 Ngem idi nangngegan ni Jacob nga adda trigo idiay
Egipto, imbaonna dagiti amaentayo iti umuna a gundaway.
13 Iti maikadua a gundaway, impakaammo ni Jose ti
bagina kadagiti kakabsatna; ket naam-ammo ni Faraon ti
pamilia ni Jose.
14 Imbaon ni Jose dagiti kakabsatna a mapanda ibaga
kenni Jacob nga amana nga umay isuna idiay Egipto, kasta
met dagiti amin a kakabagianna, pito-pulo ket limada amin.
15 Napan ngarud ni Jacob idiay Egipto; ket natay isuna,
isuna ken dagiti ammatayo.
16 Naiyakarda idiay Sikem ket naipunponda idiay tanem
a ginatang ni Abraham iti pirak manipud kadagiti annak ni
Hamor idiay Sikem.
17 Idi nganngganin ti tiempo nga inkari ti Dios kenni
Abraham, dimmakkel ken immadu dagitoy a tattao idiay
Egipto,
18 agingga a nagturay iti Egipto ti maysa nga ari a saan a
makaammo iti maipanggep kenni Jose.
19 Inallilaw daytoy nga ari dagiti tattaotayo ken rinang-
gasanna dagiti amaentayo, isu nga tapno agbiagda, uray da
la ibelleng iti ruar dagiti maladagada.
20 Iti dayta a tiempo, naipasngay ni Moises; nakaim-imnas
unay isuna iti imatang ti Dios ket naaywanan isuna iti las-ud
iti tallo a bulan iti balay ti amana.
21 Idi naibelleng isuna iti ruar, innala isuna iti anak a
babai ni Faraon ket pinadakkelna isuna a kas bukodna nga

anak.
22 Naadal ni Moises dagiti amin a sursuro dagiti Egipcio;
ken nabileg isuna iti sasao ken ar-aramid.
23 Ngem idi agarup uppat a pulo ti tawenna, immay iti
panunotna a sarungkaranna dagiti kakabsatna a lallaki,
dagiti annak ti Israel.
24 Iti pannakakitana iti saan a nasayaat a pannakatrato
iti maysa nga Israelita, inkanawana isuna ken imbalesanna
isuna a naparigat, babaen iti panangpatayna iti Egipcio:
25 impagarupna a maawatan dagiti kakabasatna nga
isalakan ida ti Dios babaen iti imana, ngem saanda a
naawatan.
26 Iti simmaruno nga aldaw, adda nadanunanna nga Is-
raelita a madama nga agap-apa; pinadasna ida a pagkapia-
en; kinunana, 'Lallaki, agkabsatkayo; apay a dangranyo iti
tunggal maysa?'
27 Ngem daydiay nangdangran iti karrubana, induronna
isuna ket kinunana, 'Siasino iti namagbalin kenka a mangi-
turay ken ukom kadakami?
28 Kayatnak met kadi a patayen iti Egipcio idi kalman?'
29 Timmaray ni Moises kalpasan a nangngeganna daytoy;
nagbalin isuna a ganggannaet iti daga ti Midian, a nagbali-
nanna nga ama iti dua nga annak a lallaki.
30 Idi napalabas iti uppat a pulo a tawen, adda anghel a
nagparang kenkuana idiay let-ang iti Bantay Sinai, iti gil-
ayab ti apuy iti bassit a kayo.
31 Idi nakita ni Moises ti apuy, nagsiddaaw isuna iti
nakitana; ket iti yaasidegna a mangkita iti daytoy, nagsao
ti Apo a kunana,
32 'Siak ti Dios dagiti ammam, ti Dios ni Abraham, ken
ni Isaac, ken ni Jacob.' Uray la nagpigerger ni Moises ken
saanna a maitured ti kumita.
33 Kinuna ti Apo kenkuana, 'Ikkatem dagita sandaliasmo,
gapu ta ti disso a pagtaktakderam ket nasantoan a disso.
34 Pudno a nakitak ti panagsagaba dagiti tattaok nga
adda idiay Egipto; Nangngegak dagiti un-unnoyda, ket
bimmabaak tapno isalakanko ida; ita umayka, ibaonka
idiay Egipto.'
35 Daytoy Moises nga inumsida, idi kinunada, 'Siasino ti
namagbalin kenka a mangituray ken ukom?' - isuna ti
imbaon ti Dios kas mangituray ken mangisalakan. Imbaon
isuna ti Dios babaen iti ima ti anghel a nagparang kenni
Moises iti bassit a kayo.
36 Indaulloan ida ni Moises a pimmanaw idiay Egipto,
kalpasan a nangar-aramid isuna kadagiti milagro ken

pagilasinan idiay Egipto ken iti Baybay dagiti Runo, ken idiay let-ang bayat iti uppat a pulo a tawen.
37 Daytoy metlaeng a Moises ti nangibaga kadagiti tattao iti Israel iti, 'Mangpataudto ti Dios iti profeta para kadakayo manipud kadagiti kakabasatyo a lallaki, maysa a profeta a kas kaniak.'
38 Daytoy ti lalaki nga adda idi iti taripnong idiay let-ang a kaduana ti anghel a nagsao kenkuana idiay Bantay Sinai. Daytoy ti lalaki a kinadkaddua idi dagiti amaentayo; daytoy ti lalaki a nangawat kadagiti sibibiag a sasao tapno itedna kadatayo.
39 Daytoy ti lalaki a saan a kinayat a pagtulnogan dagiti amaentayo; induronda isuna a paadayo manipud kadagiti bagbagida, ket kadagiti puspusoda nagsublida idiay Egipto.
40 Iti dayta a tiempo imbagada ken ni Aaron, 'Iyaramidandakami kadagiti dios a mangidaulo kadakami. No maipapan iti daytoy a Moises, a nangidaulo kadatayo a pumanaw iti daga ti Egipto, saanmi nga ammo no ania iti napasamak kenkuana.'
41 Isu a nangaramidda iti urbon a baka kadagidiay nga al-aldaw ket nangiyegda iti daton iti didiosen, ket nagragsakda gapu iti inaramid dagiti imada.
42 Ngem timmalikod ti Dios ket binaybay-anna ida nga agdayaw kadagiti bitbituen iti tangatang; kas naisurat iti libro dagiti profeta, 'Nangisagut kadi kaniak kadagiti natay nga atap nga ayup ken kadagiti daton iti uppat a pulo a tawen idiay let-ang, balay ti Israel?
43 Inawatyo ti tabernakulo ni Molec ken ti bituen iti dios a ni Refan, ken dagiti inaramidyo a kalanglanga ti maysa a banag tapno dayawenyo: Ket ipankayto iti ad-adayo pay ngem iti Babilonia.'
44 Adda idi kadagiti amaentayo ti tabernakulo iti testimonio, idiay let-ang, kas imbilin ti Dios idi imbagana kenni Moises a masapul nga aramidenna daytoy a kas iti pagtuladan a nakitana.
45 Daytoy ti tolda a dagiti ammaentayo, iti batangda, ket inyegda iti daga a kaduada ni Josue. Napasamak daytoy idi simrekda a nangtagikua kadagiti nasion a pinapanaw ti Dios iti imatang dagiti amaentayo. Kastoyen agingga kadagiti aldaw ni David,
46 a nakasarak iti pabor iti imatang ti Dios; dinawatna a mangsapul iti pagnaedan a lugar para iti Dios ni Jacob.
47 Ngem ni Solomon ti nangipatakder iti balay para iti Dios.
48 Nupay kasta, ti Kangangatoan ket saan nga agnanaed kadagiti balay a naaramid babaen kadagiti im-ima; daytoy

ket kas iti ibagbaga iti profeta,
49 'Ti langit ti tronok, ket ti lubong, isu ti pagbatayan
dagiti saksakak. Ania a kita iti balay ti maipatakdermo para
kaniak? kuna ti Apo: Wenno sadino ti lugar a paginanak?
50 Saan kadi a ti imak ti nangaramid kadagitoy amin a
banbanag?'
51 Dakayo a tattao a simikkil ti tengngedna ken saan a
nakugit ti puso ken laplapayagna, kanayonyo a suksukiren
ti Espiritu Santo; agtigtignaykayo a kas iti pinagtignay dagiti
amaenyo.
52 Siasino kadagiti profeta ti saan nga indadanes dagiti
amaenyo? Pinapatayda dagiti profeta a nagparang sakbay
iti iyuumay ti Nalinteg; ket ita, dakayo, kasla liniputan ken
pinatayyo met isuna,
53 dakayo a tattao nga immawat iti linteg nga impasdek
dagiti anghel, ngem saanyo a tinungpal daytoy."
54 Ita, idi nangngegan dagiti kamkameng ti konseho
dagitoy a banbanag, nasugat ti pusoda, ket nagngaretngetda
dagiti ngipenda kenni Esteban.
55 Ngem isuna, a napnoan iti Espiritu Santo, timmangad
ket pimmereng idiay langit ket nakitana ti dayag ti Dios; ket
nakitana ni Jesus nga agtaktakder iti makannawan nga ima
ti Dios.
56 Kinuna ni Esteban, "Kitaenyo, makitak a naglukat ti
langit, ket agtaktakder ti Anak ti Tao iti makanawan nga
ima ti Dios."
57 Ngem nagpukkaw iti napigsa dagiti kamkameng iti
konseho, sinullatanda dagiti lapayagda, ket sangsangka-
maysada a nangdarup kenkuana:
58 impanda isuna iti ruar iti siudad ket binatbatoda isuna:
ket indisso dagiti saksi dagiti makinruar a kawesda iti
sakaanan ti agtutubo a lalaki a managan Saulo.
59 Bayat a batbatoenda ni Esteban, saan a nagsardeng
nga immawag iti Apo a kunana, "Apo Jesus, awatem ti
espirituk."
60 Nagparintumeng isuna ket babaen iti napigsa a timek,
immawag a kunana, "Apo, saanmo koma ida a pagbayaden
gapu iti daytoy a basol." Idi naisaona daytoy, naturog isuna.

8

1 Inanamungan ni Saulo ti ipapatay ni Esteban. Nangrugi
ngarud iti dayta nga aldaw ti pannakaparigat ti iglesia nga
adda idiay Jerusalem; ket amin dagiti namati, nagwarasda
kadagiti amin a rehion iti Judea ken Samaria, malaksid
kadagiti apostoles.

2 Impunpon dagiti nainget a tattao ni Esteban ket kasta
unay iti panangdung-awda kenkuana.
3 Ngem nakaro ti panangdangran ni Saulo iti iglesia;
sinaggaysana dagiti babbalay ket ingguyodna nga inruar
dagiti lallaki ken babbai, ket imbaludna ida iti pagbaludan.
4 Nupay kasta, dagiti namati a naiwaras ket napanda
inkaskasaba ti sao.
5 Simmalog ni Felipe iti siudad iti Samaria ket inwara-
gawagna kadakuada ti maipapan iti Cristo.
6 Idi nangngegan ken nakita iti adu a bilang ti tattao dagiti
pagilasinan nga inaramid ni Felipe, sangsangkamaysada a
dimngeg a naimbag iti imbagana.
7 Ta adu a tattao a linuganan iti narugit nga espiritu ti
napaimbag ket uray la agiikkis dagiti narugit nga espiritu
bayat a rumrummuarda kadagiti linugananda a tattao; ken
adu a paralitiko ken pilay a tattao ti napaimbag.
8 Ket kasta unay ti panagrag-o iti dayta a siudad.
9 Ngem adda maysa a lalaki iti siudad a managanan
Simon, a nagar-aramid iti panagsalamangka kadagiti na-
palabas a panawen; idi ket pinagsiddaawna dagiti tattao iti
Samaria, ket imbagbagana pay nga isuna ket napateg a tao.
10 Amin dagiti Samaritano, manipud kababaan agingga
iti katatan-okan, dimngegda kenkuana; kinunada, "Daytoy
a tao ket isu ti pannakabalin ti Dios a naawagan iti
Naindaklan."
11 Dimngegda kenkuana, gapu ta pinagsiddaawna ida iti
atiddug a tiempo babaen iti panagsalamangkana.
12 Ngem idi pinatida ti inkasaba ni Felipe maipanggep iti
ebanghelio maipapan iti pagarian ti Dios ken iti nagan ni
Jesu-Cristo, nabautisaranda, dagiti lallaki ken babbai.
13 Ket uray ni Simon, namati met; kalpasan a nabauti-
saran isuna, intuloyna a nakikadua ken ni Felipe; idi
nakitana dagiti pagilasinan ken addaan pannakabalin nga
ar-aramid a naaramid, nagsiddaaw isuna.
14 Ita, idi nangngegan dagiti apostoles idiay Jerusalem a
naawat ti Samaria ti sao ti Dios, imbaonda kadakuada ni
Pedro ken ni Juan.
15 Idi simmalogda, inkararaganda ida; tapno awatenda ti
Espiritu Santo.
16 Ta agingga iti dayta a tiempo, saan nga immay ti
Espiritu Santo iti uray siasino kadakuada, nabautisaranda
laeng iti nagan ni Apo Jesus.
17 Ket impatay da Pedro ken ni Juan dagiti imada
kadakuada, ket inawatda ti Espiritu Santo.
18 Ita, idi nakita ni Simon a naited ti Espiritu Santo babaen
iti panangipatay dagiti apostoles kadagiti imada, nangidiaya

isuna iti kuarta kadakuada.
19 Kinunana, “Itedyo met kaniak daytoy a pannakabalin,
tapno ti siasinoman a pangipatayak kadagiti imak ket
awatenna met ti Espiritu Santo.
20 Ngem kinuna ni Pedro kenkuana, “Makipukaw koma
kenka ti pirak, gapu ta pinanunotmo a gun-oden ti sagut ti
Dios babaen iti kuarta.
21 Awan paset wenno bingaymo iti daytoy a banag, gapu
ta ti adda iti pusom ket saan a maiyannatup iti pagayatan
ti Dios.
22 Isu nga agbabawika iti daytoy a kinadangkesmo, ket
agkararagka iti Apo, ta bareng no pakawanennaka iti
tinarigagayam.
23 Ta makitak nga addaka iti sabidong ti apal ken iti
kawkawar ti basol.”
24 Simmungbat ni Simon ket kinunana, “Ikararagandak
iti Dios, nga awan koma kadagitoy a banbanag a naisaoyo
ti mapasamak kaniak.”
25 Kalpasan iti panangpaneknek da Pedro ken Juan ken
insaoda ti sao ti Apo, nagsublida idiay Jerusalem; ket iti
dalan, inkaskasabada ti ebanghelio kadagiti adu a bario
dagiti Samaritano.
26 Ita, adda anghel ti Apo a nagsao kenni Felipe a
kinunana, “Tumakderka ket agpaabagatanka iti dalan a
sumalog manipud Jerusalem agingga iti Gaza.” (Daytoy a
dalan ket adda iti disierto.)
27 Timmakder isuna ket napan. Pagammoan, adda maysa
a lalaki a nagtaud idiay Etiopia, maysa a eunuko nga addaan
iti dakkel a turay iti babaen ni Candace, a reyna dagiti
taga-Etiopia. Isuna ti mangimatmaton kadagiti amin a
kinabaknang ti reyna. Immay isuna idiay Jerusalem tapno
agdayaw.
28 Pasubli isuna ken nakatugaw iti karwahena, ken
basbasaenna ti libro ni profeta Isaias.
29 Kinuna ti Espiritu kenni Felipe, “Sumang-atka ket
kuyugem daytoy a karwahe.”
30 Nagtaray ngarud ni Felipe a napan kenkuana, ket
nangngegna a babsabaen ti lalaki ti insurat ni profeta Isaias,
ket kinunana, “Maawatam met laeng kadi ti basbasaem?”
31 Kinuna ti taga-Etiopia, “Kasano a maawatak, no awan
met iti mangidalan kaniak?” Ket nagpakaasi kenni Felipe
nga umuli koma iti karwahe ket makitugaw kenkuana.
32 Ita, ti paset iti nasantoan a surat a basbasaen ti taga-
Etiopia ket daytoy, “Kaiyariganna ti maysa a karnero a
maip-ipan iti pagparpartian; ken naulimek isuna a kas iti
maysa a karnero nga adda iti sangoanan ti mangpukis

kenkuana, saanna nga ungapen ti ngiwatna:
33 Iti pannaikababainna, naikkat ti pannakaukomna:
Siasinonto ti mangipakaammo iti kaputotanna?
Ta naalan ti biagna manipud iti daga."
34 Nagsaludsod ngarud ti eunuko kenni Felipe a kinunana,
"Pangaasim koma, siasino ti dakdakamaten ti profeta? "
Ti bagina, wenno sabali a tao?"
35 Inrugi ni Felipe nga agsao; inrugina iti daytoy a
Nasantoan a Surat iti Isaias nga inkasaba iti eunoko ti
maipanggep kenni Jesus.
36 Iti kaaddada iti dalan, dimtengda iti maysa a bassit a
danum; kinuna iti eunuko, "Kitaem, adda danum ditoy; ania
iti manglapped kaniak manipud iti pannakabautisar?"
37 *
38 Pinagsardeng ngarud ti taga-Etiopia ti karwahe.
Bimmaba iti danum ni Felipe ken ti eunuko, ket binautis-
aran ni Felipe isuna.
39 Idi timmakdangda manipud iti danum, innala ti Espir-
itu ti Dios ni Felipe: ket saanen a nakita pay ti eunuko isuna,
ket agragrag-o isuna a nagtuloy iti panagdaliasatna.
40 Ngem nagparang ni Felipe idiay Azoto. Nagna isuna iti
dayta a rehion ket inkasabana ti ebanghelio kadagiti amin
a siudad, agingga a nakadanon isuna idiay Cesarea.

9

1 Ngem ni Saulo, a mangibagbaga latta iti pangta uray pay
iti pammapatay, maibusor kadagiti adalan ti Apo, napan iti
nangato a padi
2 ket nagkiddaw kenkuana iti sursurat para kadagiti
sinagoga idiay Damasco, tapno no adda mabirukanna a
kameng iti Dalan, lallaki man wenno babbai, ket ipanna
koma ida idiay Jerusalem kas balud.
3 Kabayatan nga agdaldaliasat isuna, napasamak nga
idi asidegen isuna idiay Damasco, kellaat nga adda lawag
manipud langit a nanglawag iti aglawlawna;
4 ket natuang isuna iti daga ken nakangngeg iti timek
a mangibagbaga kenkuana, "Saulo, Saulo, apay a parpari-
gatennak?"
5 Simmungbat ni Saulo, "Siasinoka, Apo?" Kinuna ti Apo,
"Siak ni Jesus nga idaddadanesmo;
6 ngem tumakderka, sumrekka iti siudad, ket maipakaam-
monto kenka no ania iti rumbeng nga aramidem."

* **8:37** (Naikkat kadagiti kasayaatan nga nagkauna a kopia ti Aramid 8:37, kinuna ni Felipe, "No mamatika iti amin a pusom, mabalinka a mabautisaran." Simmungbat ti taga-Etiopia, "Mamatiak a ni Jesu-Cristo ket isu ti Anak ti Dios.")

7 Siuulimek a nakatakder dagiti lallaki a kadua ni Saulo
a nagdaliasat, mangmangngegda ti timek ngem awan mak-
itada.
8 Timmakder ni Saulo manipud iti daga, ket idi inmu-
lagatna dagiti matana, awan a pulos iti makitana; isu a
kinibinda isuna ket impanda isuna idiay Damasco.
9 Iti tallo nga aldaw ket saan isuna a makakita, ket saan
isuna a nangan wenno imminom.
10 Ita, adda maysa nga adalan idiay Damasco a managan
Ananias; ket nagsao ti Apo kenkuana iti maysa a sirmata,
"Ananias." Ket kinunana, "Adtoyak, Apo."
11 Kinuna ti Apo kenkuana, "Tumakderka, ket mapanka
iti kalsada a maawagan Nalinteg, ket iti balay ni Judas,
damagem ti agnagan iti Saulo, maysa a lalaki a naggapu
idiay Tarso; ta agkarkararag isuna;
12 ken nakitana iti maysa a sirmata a simrek ti tao a
managan Ananias ken impatayna ti imana kenkuana, tapno
awatenn ti panagkitana."
13 Ngem simmungbat ni Ananias, "Apo, nangngegko
manipud iti kaaduan ti maipanggep iti daytoy a tao, no
kasano ti panangranggas nga inaramidna kadagiti tattaom
idiay Jerusalem.
14 Addaan isuna iti karbengan manipud iti panguloen
dagiti papadi a mangtiliw iti tunggal maysa ditoy nga umaw-
awag iti naganmo."
15 Ngem kinuna ti Apo kenkuana, "Mapanka, ta isuna
ket napili nga agbalin nga instrumentok, a mangawit iti
naganko kadagiti Hentil ken ar-ari ken kadagiti annak ti
Israel;
16 ta ipakitakto kenkuana no kasanonto kadagsen ti
masapul a sagabaenna maigapu iti naganko."
17 Pimmanaw ngarud ni Ananias, ket simrek iti balay.
Iti panangipatayna iti imana kenkuana, kinunana, "Kabsat
Saulo, ni Apo Jesus a nagparang kenka idiay kalsada
idi paumayka, ket imbaonnak tapno maawatmo koma ti
panagkitam ken mapnoanka iti Espiritu Santo."
18 Dagus nga adda kasla siksik a natinnag manipud iti
mata ni Saulo, ket inawatna ti panagkitana; timmakder
isuna ken nabautisaran;
19 ken nangan isuna ket napapigsa. Nakipagian isuna
kadagiti adalan idiay Damasco iti sumagmamano nga al-
daw.
20 Dagus nga inwaragawagna ni Jesus kadagiti sinagoga,
imbagbagana a ni Jesus ti Anak ti Dios.
21 Amin a nakangngeg kenkuana ket nasdaaw ken kin-
unada, "Saan kadi a daytoy ti lalaki a nangidadanes kadagiti

adda idiay Jerusalem nga immawag iti daytoy a nagan? Ken immay isuna ditoy tapno ipanna ida a sibabalud kadagiti panguloen dagiti papadi.
22 Ngem napabileg ni Saulo a mangikasaba ken mangriro kadagiti Judio nga agnanaed idiay Damasco babaen iti panangpaneknekna a daytoy a Jesus ket isu ti Cristo.
23 Kalpasan ti adu nga aldaw, sangsangkamaysa a pinanggep dagiti Judio a papatayen isuna.
24 Ngem naamoan ni Saulo ti panggepda. Binantayanda dagiti ruangan iti aldaw ken rabii tapno patayenda isuna.
25 Ngem innala isuna dagiti adalanna iti rabii ket inyulogda iti pader, impababada babaen iti kuribot.
26 Idi immay isuna idiay Jerusalem, pinadas ni Saulo ti makikadua kadagiti adalan, ngem mabutengda amin kenkuana, saanda a mamati nga isuna ket maysa nga adalan.
27 Ngem innala isuna ni Barnabas ket impanna isuna kadagiti apostol. Ket imbagana kadakuada no kasano a nakita ni Saulo ti Apo iti dalan kalsada ken imbagana a nakisao ti Apo kenkuana, ken no kasano a situtured a nangasaba ni Saulo idiay Damasco iti nagan ni Jesus.
28 Nakisinnarak isuna kadagiti apostol ken kadagiti dadduma pay a namati nga adda idiay Jerusalem. Situtured isuna a nagsao iti nagan ni Apo Jesus
29 ken nakilinnawag isuna kadagiti Judio a taga-Grecia; ngem kanayonda a padpadasen a papatayen isuna.
30 Idi naammoan dagiti kakabsat daytoy, insalogda isuna idiay Cesarea ket kalpasanna, imbaonda isuna idiay Tarso.
31 Ket idin, dagiti iglesia iti amin a Judea, Galilea, ken Samaria ket naaddaan iti talna ken napadakkel; ken, agbibiagda nga addaan panagbuteng iti Apo ken panangliwliwa ti Espiritu Santo, ket immadu ti iglesia.
32 Ita, napasamak nga iti ipapan ni Pedro iti entero a rehion, napan met isuna kadagiti tao ti Dios nga agnanaed iti ili ti Lidda.
33 Sadiay, adda nasarakanna a maysa a tao a managan Eneas, a tallo a tawenen nga adda iti iddana, ta isuna ket paralisado.
34 Kinuna ni Pedro kenkuana, “Eneas, pinaimbagnaka ni Jesu-Cristo. Tumakderka ket isimpam ta nagiddaam.” Ket dagus a timmakder isuna.
35 Isu nga amin dagiti agnanaed idiay Lidda ken Sarona ket nakitada ti lalaki ket namatida iti Apo.
36 Ita, adda maysa nga adalan idiay Joppa a managan Tabita, a naipatarus a kas “Dorcas.” Daytoy a babai ket

napnoan iti naimbag ken addaan asi nga ar-aramid nga inaramidna kadagiti marigrigat.
37 Immay ti kanito kadagidi nga al-aldaw a nagsakit isuna
ket natay; idi nabugoandan isuna, impaiddada isuna iti
akin-ngato a siled.
38 Gapu ta asideg ti Lidda iti Joppa, ken nangngeg dagiti
adalan nga adda ni Pedro sadiay, nangibaonda iti dua
a lallaki kenkuana, a nagpakpakaasi kenkuana, "Umayka
kadakami a dagus."
39 Timmakder ni Pedro ket nakikuyog kadakuada. Idi
simmangpetdan, impanda isuna iti akin-ngato a siled. Ket
amin dagiti balo, nakatakderda iti abayna nga agsangsangit,
impakpakitada kenkuana dagiti kagay ken luplupot nga
inaramid ni Dorcas idi adda paylaeng isuna kadakuada.
40 Pinarruar ida amin ni Pedro manipud iti siled, nagpar-
intumeng, ket nagkararag; tinalliawna ti bagi ket kinunana,
"Tabita, bumangonka." Nagmulagat isuna, ket idi nakitana
ni Pedro, nagtugaw isuna.
41 Inyawat ni Pedro ti imana kenkuana ket pinatakderna
isuna; ket idi inayabanna dagiti namati ken dagiti balo,
imparangna isuna a sibibiag kadakuada.
42 Daytoy a banag ket naammoan iti entero a Joppa, ket
adu a tattao ti namati iti Apo.
43 Napasamak ngarud a nakipagian ni Pedro iti adu nga
aldaw idiay Joppa iti tao a managan Simon, maysa nga
agkurkurti iti lalat.

10

1 Ita, adda maysa a tao iti siudad ti Cesarea a managan
Cornelio, maysa a kapitan dagiti soldado iti makunkuna a
Rehimento Italiana.
2 Maysa isuna a napinget a tao, maysa nga agdaydayaw
iti Dios a kaduana dagiti amin a kabbalayna; nangted isuna
iti adu a kuarta kadagiti tattao a Judio ken kanayon nga
agkarkararag iti Dios.
3 Idi nganngganin ti maika-siam nga oras iti aldaw,
nalawag a nakitana iti maysa a sirmata ti maysa nga anghel
ti Dios nga um-umay kenkuana. Kinuna ti anghel kenkuana,
4 "Cornelio!" Miningmingan ni Cornelio ti anghel ken
kasta unay ti pigergerna ket kinunana, "Apay, apo?" Kin-
una ti anghel kenkuana, "Dagiti karkararag ken sagsagutmo
kadagiti nakurapay ket nagpangato a kas pakalaglagipan a
daton iti presensia ti Dios.
5 Ita, mangibaonka iti tattao idiay ili ti Joppa a mangiyeg
iti tao a managan Simon, a managan met laeng iti Pedro.

6 Makipagnanaed isuna iti maysa nga agkurkurti iti lalat
a managan met laeng iti Simon, a ti balayna ket adda iti igid
ti baybay.
7 Idi pimmanawen ti anghel a nakisarita kenkuana,
inayaban ni Cornelio ti dua kadagiti adipen iti balayna,
ken ti maysa a soldado nga agdaydayaw iti Dios manipud
kadagiti soldado nga agserserbi met laeng kenkuana.
8 Imbaga ni Cornelio kadakuada ti amin a napasamak ket
imbaonna isuda idiay Joppa.
9 Ita, iti kabigatanna, idi nganngan in ti maika-innem
nga oras, kabayatan nga agdaldaliasatda ken asidegdan
iti siudad, napan met ni Pedro iti tuktok ti balay tapno
agkararag.
10 Ket nabisinan isuna ket kayatna ti mangan iti uray
ania, ngem idi madama nga aglutluto dagiti tattao iti taraon,
nakakita isuna iti maysa a sirmata;
11 ket nakitana a nalukatan ti tangatang ken adda maysa a
pagkabilan a bumabbaba, maysa a banag a kasla dakkel nga
ules a bumabbaba iti daga, a naipababa babaen iti uppat a
sulina.
12 Iti unegna ket amin a kita dagiti ayup nga addaan iti
uppat a saka ken banbanag nga agkarayam iti daga, ken
dagiti billit iti tangatang.
13 Ket nagsao ti maysa a timek kenkuana, “Bumangonka
Pedro, mangpartika ket manganka.”
14 Ngem kinuna ni Pedro, “Saan Apo; ta saanak nga
nangnangan iti aniaman a narugit ken saan a nadalus.”
15 Ngem nagsao manen ti timek kenkuana iti maikadua
a gundaway: “Ti aniaman a dinalusan ti Apo, saanmo nga
awagan a narugit.”
16 Napasamak daytoy iti tallo a daras; ket dagus a
naipangato ti pagkabilan idiay tangatang.
17 Kabayatan a mariro unay ni Pedro no ania ti mabalin a
kayat a sawen ti sirmata a nakitana, nakatakder met dagiti
lallaki nga imbaon ni Cornelio iti sangoanan ti ruangan,
kalpasan a dinamagda ti pagnaanda a mapan iti balay.
18 Ket immawagda ken dinamagda no ni Simon a mana-
gan met laeng iti Pedro ket agigian sadiay.
19 Kabayatan a panpanunoten pay laeng ni Pedro ti
maipanggep iti sirmata, kinuna ti Espiritu kenkuana, “Ki-
taem, adda tallo a lallaki a mangbirbirok kenka.
20 Tumakderka ket umulogka ket kumuyogka kadakuada.
Saanka nga agbuteng a kumuyog kadakuada, gapu ta
imbaonko ida.”
21 Isu nga immulog ni Pedro a napan kadagiti lallaki ket
kinunana, “Siak ti birbirukenyo. Apay nga immaykayo?”

22 Kinunada, “Ti kapitan dagiti soldado a managan Cornelio, maysa a nalinteg a tao ken maysa nga agdaydayaw iti Dios, ken nasayaat ti pakasarsaritaanna iti entero a pagilian dagiti Judio ket binagaan ti nasantoan nga anghel ti Dios a mangibaon iti umay kenka tapno umayka idiay balayna, tapno agdengngeg isuna iti mensahe nga aggapu kenka.”
23 Isu nga inawis ida ni Pedro a sumrek ken makipagian kenkuana. Iti simmaruno a bigat, bimmangon ket kimmuyog kadakuada, ket dadduma kadagiti kakabsat manipud Joppa ti nangkadua kenkuana.
24 Iti simmaruno nga aldaw, simmangpetda idiay Cesarea. Agur-uray ni Cornelio kadakuada; inummongna dagiti kakabagianna ken dagiti asideg a gagayyemna.
25 Ket napasamak nga idi simrek ni Pedro, sinabat isuna ni Cornelio ket nagdumog iti sakaananna kas panangipakitana iti panangdayawna kenkuana.
26 Ngem pinatakder isuna ni Pedro ket kinunana, “Tumakderka; siak ket tao met laeng.”
27 Kabayatan a makisarsarita ni Pedro kenkuana, simrek isuna ket nasarakanna iti adu a tattao a naummong.
28 Kinunana kadakuada, “Dakayo a mismo, ammoyo a saan a maiparbeng para iti maysa a Judio a makikadua wenno mangsarungkar iti siasinoman manipud iti sabali a pagilian. Ngem impakita kaniak ti Dios a masapul a saanko nga awagan ti siasinoman iti narugit wenno saan a nadalus.
29 Isu nga immayak a saanak a nakirikiar, idi napaayabanak. Ngarud, damagek kadakayo no apay a pinaayabandak.”
30 Kinuna ni Cornelio, “Uppat nga aldawen iti napalabas, iti kastoy met laeng nga oras, agkarkararagak iti maikasiam nga oras iti balayko; pagammoan, maysa a lalaki a sikakawes iti naraniag ti nagtakder iti sangoanak.
31 Kinunana, 'Cornelio, nanggeg ti Dios ti kararagmo, ken dagiti sagsagutmo kadagiti nakurapay ket impalagipna iti Dios ti maipanggep kenka.
32 Isu a mangibaonka iti tao idiay Joppa, ket paayabam ti tao a managan Simon, a maawagan met laeng iti Pedro. Agnanaed isuna iti balay ti maysa nga agkurkurti iti lalat a managan Simon, iti igid ti baybay.' *
33 Isu a dagus a nangibaonak iti mangayab kenka. Naimbagka iti iyaaymo. Ket ita, addakami amin ditoy iti imatang ti Dios, tapno agdengngeg iti tunggal banag nga insuro ti

* **10:32** [Sumagmamano kadagiti kaunaan a nagsurat ti nanginayon iti: Inton umay isuna, makisarita isuna kenka.]

Dios nga ibagam." †
34 Ket nagsao ni Pedro a kinunana, "Pudno, maawatak nga
awan iti idumduma ti Dios.
35 Ngem ketdi, ti tunggal pagilian nga agdaydayaw ken
agar-aramid kadagiti nalinteg nga ar-aramid ket awatenna.
36 Ammoyo ti mensahe nga intedna kadagiti tattao ti
Israel, idi impakaammona ti naimbag a damag maipanggep
iti talna babaen kenni Jesu-Cristo, nga Apo ti amin-
37 dakayo a mismo ket ammoyo dagiti napaspasamak,
a naaramid iti entero a Judea, nangrugi idiay Galilea,
kalpasan iti pannakabuniag nga inwaragawag ni Juan;
38 dagiti pasamak a mainaig kenni Jesus ti Nasaret, no
kasano nga inikkan isuna ti Dios iti Espiritu Santo ken
iti pannakabalin. Napan isuna nagar-aramid iti nasayaat
ken pinaimbagna amin nga indadanes ti diablo, gapu ta
kaduana ti Dios.
39 Saksikami kadagiti amin a banag nga inaramidna iti
pagilian dagiti Judio ken idiay Jerusalem-daytoy Jesus a
pinatayda, babaen iti panangibitinda kenkuana iti kayo.
40 Daytoy a tao a pinagungar ti Dios iti maikatlo nga aldaw
ken namagbalin kenkuana a nalatak,
41 saan a kadagiti amin a tattao, ngem kadagiti saksi a
sakbay pay ket pinilin ti Dios - dataki a mismo, a nangan ken
imminom a kaduana kalpasan a nagungar isuna manipud
iti patay.
42 Binilinnakami nga ikasabami kadagiti tattao ken sak-
sianmi a daytoy ti napili ti Dios nga agbalin nga Ukom dagiti
sibibiag ken dagiti natay.
43 Isuna ti saksaksian dagiti amin a profeta, tapno tunggal
maysa a mamati kenkuana ket umawatto iti pannaka-
pakawan dagiti basbasol babaen iti naganna."
44 Kabayatan nga ibagbaga pay laeng ni Pedro dagitoy
a banbanag, immay ti Espiritu Santo kadagiti amin nga
agdengdengngeg iti mensahena.
45 Dagiti tattao a naibilang iti nakugit a bunggoy dagiti
namati - amin dagidiay nakikuyog kenni Pedro-ket nagsid-
daawda, gapu ta ti sagut ti Espiritu Santo ket naibukbok met
kadagiti Hentil.
46 Ta nangngegdan dagitoy a Hentil nga agsasao iti sabali
a pagsasao ken agdaydayaw iti Dios. Ket simmungbat ni
Pedro,
47 "Adda kadi siasinoman a manglapped iti pannakabausi-
tar dagitoy a tattao, dagitoy a tattao a nangawat iti Espiritu
Santo a kasta met kadatayo?"

† **10:33** [Sumagmamano kadagiti kaunaan a nagsurat ti nanginayon iti: insuro ti Dios nga ibagam.]

48 Kalpasan ket binilinna isuda a mabautisaranda iti nagan ni Jesu-Cristo. Ket dinawatda kenkuana a makipagnaed isuna kadakuada iti sumagmamano nga aldaw.

11

1 Ita, dagiti apostol ken dagiti kakabsat a lallaki nga adda idiay Judea, nangngegda a dagiti Hentil ket inawatda met ti sao ti Dios.
2 Idi simmang-at ni Pedro idiay Jerusalem, binabalaw isuna dagiti naibilang iti bunggoy ti pannakakugit;
3 kinunada, "Nakikaduaka kadagiti saan a nakugit a lallaki ken nakipangan kadakuada!"
4 Ngem ni Pedro inrugina a bininsabinsa nga impalawag ti banag kadakuada; kinunana,
5 "Agkarkararagak idi idiay siudad ti Joppa, ket iti maysa a sirmata, nakakitaak iti pagkargaan a bumabbaba, kasla dakkel nga ules a naipababa manipud langit babaen kadagiti uppat a sulina. Bimmaba kaniak.
6 Kinitak daytoy ket pinanunotko ti maipanggep iti daytoy; nakitak dagiti ayup nga uppat ti sakana iti daga, dagiti atap nga ayup, dagiti agkarkarayam nga ayup, ken dagiti billit iti tangatang.
7 Ket nakangngegak iti timek a kunana kaniak, "Tumakderka, Pedro; mangpatartika ket manganka!"
8 Kinunak, "Saan a kasta, Apo: Gapu ta pulos nga awan ti aniaman a saan a nasantoan wenno saan a nadalus nga immuneg iti ngiwatko."
9 Ngem simmungbat manen ti timek manipud langit, "Ti imbaga ti Dios a nadalus ket saanmo nga awagan a saan a nadalus.
10 Napasamak daytoy iti namitlo a daras, ket kalpasanna, naipangato idiay langit.
11 Pagammoan, kellaat nga adda tallo a lallaki a nagtakder iti sangoanan ti balay a pagnanaedak; naibaonda kaniak manipud idiay Cesarea.
12 Binilinnak ti Espiritu a kumuyogak kadakuada, ken masapul nga awan iti idumdumak. Kimmuyog kaniak dagiti innem a kakabsat a lallaki, ket napankami iti balay daydiay a lalaki.
13 Imbagana kadakami no kasano a nakitana ti anghel nga agtaktakder iti balayna a nagkuna, "Mangibaonka kadagiti lallaki a mapan idiay Joppa ken mangisubli ditoy kenni Simon, nga agnagan met laeng iti Pedro.
14 Ibagananto kenka ti mensahe a pakaisalakanam- sika ken ti sangkabalayam."

15 Apaman a nangrugiak nga agsao kadakuada, immay
ti Espiritu Santo kadakuada, a kas met laeng kadatayo idi
damo.
16 Nalagipko dagiti sasao ti Apo, no sadino ket imbagana,
“Pudno a nangbautisar ni Juan iti danum; ngem mabautis-
arankayonto ti Espiritu Santo.”
17 Ngarud, no inted ti Dios kadakuada ti isu met laeng a
sagut a kas iti intedna kadatayo idi namatitayo kenni Apo
Jesu-Cristo, siasino-ak koma a mangsuppiat iti Dios?”
18 Idi nangngeganda dagitoy a banbanag, awan naibagada
a sungbat, no di ket indayawda ti Dios ken kinunada, “Inted
met ngarud ti Dios ti panagbabawi para iti biag kadagiti
Hentil.”
19 Isu a dagiti namati, gapu iti pannakaparigat a nangrugi
iti pannakatay ni Esteban ket naiwaras nga immadayo
manipud idiay Jerusalem- dagitoy a namati ket nagwaras
agingga idiay Fenicia, Cyprus, ken Antiokia. Inwaragawgda
ti mensahe maipanggep kenni Jesus kadagiti laeng Judio,
awanen sabali pay.
20 Ngem dadduma kadakuada, dagiti lallaki manipud
Cyprus ken Cirene, ket napan idiay Antiokia ken nagsao
met kadagiti Griego ken inkasabada ti maipanggep kenni
Apo Jesus.
21 Ket adda kadakuada ti ima ti Apo; dakkel ti bilang dagiti
namati ken nagsubli iti Apo.
22 Ti damag maipanggep kadakuada ket immay kadagiti
lapayag ti iglesia idiay Jerusalem: ket imbaonda ni Bernabe
angingga idiay Antiokia.
23 Idi immay isuna ken nakitana ti sagut ti Dios,
naragsakan isuna; ket pinabilegna ida amin nga agtali-
naedda iti Apo iti amin a pusoda.
24 Ta isuna ket naimbag a lalaki ken napnoan iti Espiritu
Santo ken iti pammati, ket adu a tattao ti nainayon iti Apo.
25 Napan ngarud ni Bernabe idiay Tarso tapno birukenna
ni Saulo.
26 Idi nasarakanna isuna, inkuyogna isuna idiay Antiokia.
Napasamak nga iti las-ud ti makatawen, nakiummongda iti
iglesia ken sinuruanda ti adu a tattao. Idiay Antiokia ti
immuna a nakaawagan dagiti adalan iti Cristiano.
27 Ita, kadagitoy nga aldaw, simmalog ti sumagmamano
kadagiti profeta manipud Jerusalem tapno mapanda idiay
Antiokia.
28 Maysa kadakuada a managan Agabo ti timmakder ket
babaen iti Espiritu, impasimudaagna nga adda dakkel a
panagbisin a mapasamakto iti amin a lubong. Daytoy ket
napasamak kadagiti aldaw ni Claudio.

29 Isu a dagiti adalan, segun iti kabaelan ti tunggal maysa,
inkeddengda a mangipatulod iti tulong kadagiti kakabsat
idiay Judea.
30 Inaramidda daytoy; nangipatulodda iti kuarta kadagiti
panglakayen babaen iti ima da Bernabe ken Saulo.

12

1 Ita, kadagidiay metlaeng a tiempo, ni Herodes nga
ari, inkabilna ti imana iti dadduma kadagiti nagtaud iti
taripnong tapno pagaramidanna ida iti saan a nasayaat.
2 Pinatayna ni Santiago a kabsat ni Juan babaen iti
kampilan.
3 Kalpasan a nakitana a naay-ayo daytoy dagiti Judio,
intuloyna a tiniliw met ni Pedro. Dayta ket kabayatan dagiti
aldaw ti saan a nalebaduraan a tinapay.
4 Kalpasan a tiniliwda isuna, impupokna isuna iti pag-
baludan ken nangdutok isuna iti uppat a bunggoy dagiti
soldado a mangbantay kenkuana; pangpanggepenna nga
ipan isuna kadagiti tattao kalpasan ti Ilalabas.
5 Isu a ni Pedro ket nagtalinaed iti pagbaludan, ngem sipa-
pasnek ti taripnong a nagkararag iti Dios para kenkuana.
6 Iti rabii ti aldaw sakbay iti ipapan ni Herodes a
mangirruar kenkuana, matmaturog ni Pedro iti nagbaetan
ti dua a soldado, nagalutan iti dua a kawar; ken adda
dagiti guardia iti sango ti ruangan a mangbanbantay iti
pagbaludan.
7 Pagammoan, adda anghel ti Apo a kellaat a nagparang
iti abayna, ket adda lawag a nagraniag iti selda. Sinagidna
iti sikigan ni Pedro ken riniingna isuna ket kinunana,
“Partakam ti bumangon.” Kalpasanna, dagiti kawar ket
natinnag manipud kadagiti imana.
8 Kinuna ti anghel kenkuana, “Agkaweska ken ikur-
songmo dagiti sandaliasmo.” Kasta ngarud ti inaramid ni
Pedro. Kinuna ti anghel kenkuana, “Ikawesmo ti makinruar
a pagan-anaymo ken surotennak.”
9 Isu a simmurot ni Pedro ket rimmuarda. Saanna nga
ammo a ti inaramid ti anghel ket pudno. Iti pagarupna,
sirmata ti makitkitana.
10 Kalpasan a linabsanda ti umuna a guardia ken ti
maikadua, dimtengda iti landok a ruangan nga agturong
iti siudad; naglukat daytoy a bukbukodna para kadakuada.
Rimmuarda ken simmalogda iti kalsada, ket dagus a
pinanawan isuna ti anghel.
11 Idi agbalaw ni Pedro, kinunana, “Ita, pudno nga
ammokon nga imbaon ti Apo ti anghelna ket insalakannak

manipud iti ima ni Herodes, ken manipud iti amin a namnamaen dagiti tattao a Judio."

12 Kalpasan a naamirisna daytoy, dimteng isuna iti balay ni Maria, ti ina ni Juan a ti apilyedona ket Marcos; adu a namati ti naguummong sadiay ken agkarkararag.

13 Idi nagtuktok isuna iti ridaw ti ruangan, immay simmungbat ti adipen a babai a managan Rhoda.

14 Idi nabigbigna ti timek ni Pedro, saannan a linukatan ti ridaw gapu iti ragsakna; no di ket nagtaray isuna a napan iti siled; impadamagna nga agtaktakder ni Pedro iti ridaw.

15 Isu a kinunada kenkuana, "Agmauyongka." Ngem impapilitna a dayta ti pudno. Kinunada, "Dayta ket ti anghelna."

16 Ngem intuloy ni Pedro ti nagtuktuktok, ket idi linukatanda ti ridaw, nakitada isuna ket nagsiddaawda.

17 Nagsenyas ni Pedro kadakuada babaen iti imana nga agulimekda, ken imbagana kadakuada no kasano nga inruar isuna ti Dios idiay pagbaludan. Kinunana, "Ipadamagyo dagitoy a banbanag kenni Santiago ken kadagiti kakabsat a lallaki." Kalpasanna, pimmanaw isuna ket napan iti sabali a lugar.

18 Ita, idi umaldawen, awan ti uray bassit a gagar kadagiti soldado maipapan iti napasamak kenni Pedro.

19 Kalpasan a biniruk isuna ni Herodes ket saanna a mabirukan isuna, pinalutpotna dagiti guardia ket kalpasanna, imbilinna a mapapatayda. Kalpasanna, simmalog isuna manipud Judea ket nagturong idiay Caesarea ket nagtalinaed sadiay.

20 Ita, nakapungtot unay ni Herodes kadagiti tattao ti Tiro ken Sidon. Nagkuyog dagitoy a napan kenkuana. Inallukoyda ni Blasto, a katulongan ti ari, a tulunganna ida. Ket dinawatda ti kapia, gapu ta adda idi naawat ti pagilianda a taraon manipud iti pagilian ti ari.

21 Iti naituding nga aldaw, nagkawes ni Herodes iti pagananayna kas ari ket nagtugaw iti trono; nagbitla kadakuada.

22 Nagpukkaw dagiti tattao, "Daytoy ket timek iti maysa a dios, saan nga iti tao!

23 Dagus a dinangran isuna ti anghel ti Dios, gapu ta saanna nga inted iti Dios ti pammadayaw; kinnan isuna dagiti igges ket natay.

24 Ngem ti sao ti Dios ket dimmakel ken immadu.

25 Kalpasan a lineppas da Bernabe ken Saulo ti gapuanan iti nakaibaonanda idiay Jerusalem, nagsublida manipud sadiay; inkuyogda ni Juan, a Marcos ti apilyedona.

13

1 Ita, iti taripnong idiay Antiokia, adda sumagmamano
a profeta ken manursuro. Isuda da Bernabe, Simeon (a
maawagan Negro), Lucio ti Cirene, Manaen (ti ampon a
kabsat a lalaki ni Herodes nga agturay), ken Saulo.
2 Kabayatan nga agdaydayawda iti Apo ken agay-
ayunarda, kinuna ti Espiritu Santo, "Ilasinyo kaniak ni
Bernabe ken Saulo, a mangaramid iti trabaho a nangayabak
kadakuada."
3 Kalpasan a nagayunar ken nagkararag ti taripnong
ken impatayda dagiti imada kagitoy a lallaki, kalpasanna,
imbaonda ida.
4 Nagtulnog ngarud da Bernabe ken Saulo iti Espiritu
Santo ket simmalogda idiay Seleucia; manipud sadiay,
naglayagda a napan iti isla ti Cyprus.
5 Idi addada iti siudad ti Salamina, inwaragawagda ti sao
ti Dios kadagiti sinagoga dagiti Judio. Adda met kadakuada
ni Juan Marcos kas katulonganda.
6 Idi sinursorda ti sibubukel nga isla agingga idiay Pafo,
nakasarakda iti maysa a salamangkero, maysa a Judio a
palso a profeta a managan Bar Jesus.
7 Daytoy a salamangkero ket nakikadkaddua iti gober-
nador ti ili, a ni Sergio Paulo, a maysa a nalaing a lalaki.
Pinaayaban daytoy a lalaki ni Bernabe ken ni Saulo, gapu
ta kayatna a mangngegan ti sao ti Apo.
8 Ngem ni Elimas a "ti salamangkero" (kasta iti pan-
nakaitarus ti naganna) sinuppiatna ida; pinadasna a patal-
likuden ti gobernador ti ili manipud iti pammati.
9 Ngem ni Saulo, a maaw-awagan met laeng iti Pablo ken
napnoan iti Espiritu Santo; pinerrengna
10 ket kinunana, "Sika nga anak ti diablo, napnoanka iti
adu a kita ti panangallilaw ken kinadakes. Kabusornaka ti
tunggal kita iti kinalinteg. Saankanto pulos nga agsardeng
a mangpakillo kadagiti nalinteg a dalan ti Apo, saan kadi?
11 Ita, kitaem, ti ima ti Apo ket adda kenka, ket ag-
balinkanto a bulsek. Saanmonto a makita ti init iti mabayag.
"Dagus nga adda immay ken Elimas nga angep ken sipnget;
nangrugi isuna a manglikaw a mangdawdawat kadagiti
tattao a kibinenda koma isuna
12 Kalpasan a nakita ti gobernador ti ili ti napasamak,
namati isuna, gapu ta napasiddaaw unay isuna iti sursuro
maipanggep iti Apo.
13 Ita, nangrugi a naglayag ni Pablo ken dagiti
gagayyemna manipud idiay Pafo ket dimtengda idiay Perga
iti Pamfilia. Ngem ni Juan, imbatina ida ket nagsubli idiay
Jerusalem.

14 Nagdalyasat da Pablo ken dagiti gagayyemna manipud
Perga ket dimtengda idiay Antiokia iti Pisidia. Sadiay,
napanda kadagiti sinagoga iti aldaw a Panaginana ket
nagtugawda.
15 Kalpasan iti pannakaibasa ti linteg ken dagiti profeta,
nangibaon dagiti mangidadaulo iti sinagoga iti mangibaga
iti mensahe a kunana, "Kakabsat a lallaki, no addaankayo
iti aniaman a mensahe a mangpabileg kadagiti tattao ditoy,
ibagayo."
16 Isu a nagtakder ni Pablo ken nagsenyas babaen iti
imana; ket kinunana, "Lallaki iti Israel ken kadakayo a
mangpadpadayaw iti Dios, dumngegkayo.
17 Ti Dios dagitoy a tattao ti Israel, pinilina dagiti ka-
puonantayo ket pinagbalinna a nakaad-adu dagiti tattao idi
nagnaedda idiay daga ti Egipto, ken babaen iti nakangato a
takkiag ket indaulloanna ida a rumuar sadiay.
18 Iti agarup uppat a pulo a tawen inan-anusanna ida idiay
let-ang.
19 Kalpasan a dinadaelna ti pito a pagilian idiay daga ti
Canaan, intedna kadagiti tattaotayo ti daga kas tawidda.
20 Amin dagitoy a pasamak ket naaramid iti nasurok nga
uppat a gasut ken limapulo a tawen. Kalpasan amin dagitoy
a banbanag, inikkan ida ti Dios iti uk-ukom agingga kenni
Samuel a profeta.
21 Kalpasan daytoy, dimmawat dagiti tattao iti ari, isunga
inted ti Dios kadakuada ni Saulo nga anak a lalaki ni Kis,
maysa a lalaki iti tribu ni Benjamin, iti uneg ti uppat a pulo
a tawen.
22 Kalpasan nga inikkat ti Dios isuna manipud iti ki-
naarina, dinutokanna ni David nga agbalin nga arida.
Maipanggep kenni David ti kinuna ti Dios a, "Nasarakak ni
David nga anak a lalaki ni Jesse a lalaki nga asideg ditoy
pusok; aramidennanto ti tunggal banag a tarigagayak."
23 Manipud iti kaputotan daytoy a lalaki, inyegan ti Dios
ti Israel iti Manubbot, ni Jesus, kas inkarina nga aramiden.
24 Daytoy ket nangrugi a mapasamak idi, sakbay nga
immay ni Jesus, inwaragawag nga umuna ni Juan ti bautisar
iti panagbabawi kadagiti amin a tattao ti Israel.
25 Bayat a liplippasen ni Juan ti trabahona, kinunana
'Siasinoak iti panagkunayo? Saan a siak daydiay. Ngem
dumngegkayo, adda ti umay kalpasan kaniak, ket ti sapatos
kadagiti sakana ket saanak a maikari a mangwarwar.'
26 Kakabsat a lallaki, annak ti kaputotan ni Abraham,
ken kadagiti adda kadakayo nga agdaydayaw iti Dios, ti
mensahe maipanggep iti daytoy a pannakaisalakan ket
datayo ti nakaitedanna.

27 Ta dagiti agnanaed idiay Jerusalem, ken dagiti mangiturturay kadakuada, saanda a pudpudno nga am-ammo isuna, ken saanda a pudno a maawatan ti timek dagiti profeta a maibasbasa tunggal Aldaw a Panaginana; isu a tinungpalda dagiti mensahe dagiti profeta babaen iti panangipatawda iti dusa a patay kenni Jesus.
28 Uray no saanda a nakasarak iti pakaigapuan a mapapatay isuna, kiniddawda ken Pilato a mapapatay isuna.
29 Idi natungpaldan dagiti amin a banbanag a naisurat maipanggep kenkuana, imbabada isuna manipud iti kayo ket impaiddada isuna iti tanem.
30 Ngem pinagungar isuna ti Dios manipud iti patay.
31 Nakita isuna dagiti kakaduana a simmang-at manipud Galilea agingga idiay Jerusalem iti adu nga al-aldaw. Dagitoy a tattao itan ti saksina kadagiti tattao.
32 Isunga iyegmi kadakayo ti naimbag a damag maipanggep kadagiti kari a naikari kadagiti amaentayo:
33 Tinungpal ti Dios dagitoy a karkari kadatayo, nga annakda, babaen iti panangpagungarna kenni Jesus manipud iti patay. Daytoy metlaeng ti naisurat iti maikaddua a Salmo: 'Sika ket anakko a lalaki, ita nga aldaw nagbalinak nga amam.'
34 Kasta met a maipanggep iti kinapudno a pinagungarna isuna manipud iti patay tapno saan nga agrupsa ti bagina, kastoy ti sinaritana: 'Itedko kenka dagiti nasantoan ken saan a pagduaduaan a bendisyon ni David.'
35 Daytoy ti magapu no apay a kinunana met iti sabali pay a salmo, “Saanmonto nga ipalubos a ti Nasantoam ket mapadasna ti agrupsa.'
36 Ta kalpasan a nagserbi ni David segun iti tarigagay ti Dios iti bukodna a henerasyon, naturog isuna, naipaidda a kaduana dagiti ammana, ket napadasna ti nagrupsa,
37 ngem isuna a pinagungar ti Dios ket saanna a napadasan ti nagrupsa.
38 Isu a maipakaammo ngarud kadakayo, kakabsat a lallaki, a babaen iti daytoy a lalaki ket naiwaragawag kadakayo ti pannakapakawan dagiti basbasol.
39 Babaen kenkuana, ti tumunggal maysa a mamati ket napalinteg manipud kadagiti amin a banbanag a saannakayo a kabaelan a palintegen ti linteg ni Moises.
40 Ket ngarud, agannadkayo tapno ti banag a sinarita dagiti profeta ket saan a mapasamak kadakayo:
41 Kitaenyo, dakayo nga aguy-uyaw, ket agsidaawkayonto ken kalpasanna mapukawkayonto; Ta agtrabtrabahoak kabayatan dagiti al-aldawyo, trabaho a saanyonto pulos a

patien, uray no adda mangiwaragawag kadakayo.
42 Idi pumanawen da Pablo ken Bernabe, nagpakpakaasi
dagiti tattao kadakuada a saritaenda koma manen dagitoy
a sasao iti sumaruno nga Aldaw a Panaginana.
43 Idi nalpasen ti panagtitipon idiay sinagoga, adu kadagiti
Judio ken kadagiti saan a Judio iti simmurot kada Pablo ken
Bernabe, a nagsao kadakuada ken nangallukoy kadakuada
nga agtultuloyda iti parabur ti Dios.
44 Iti simmaruno nga Aldaw a Panaginana, nganngani a ti
sibubukel a siudad ket naummong nga agdengngeg iti sao
ti Apo.
45 Idi nakita dagiti Judio ti adu a tattao, kasta unay
ti apalda ket nagsaoda iti maibusor kadagiti banbanag a
naibaga ni Pablo ken pinabainanda isuna.
46 Ngem ni Pablo ken ni Bernabe ket situtured a nagsao
a kinunada, "Kasapulan a ti sao ti Dios ket maibaga pay
nga umuna kadakayo. Makitak nga idurunyo a paadayo
kadagiti bagbagiyo daytoy ken ibilangyo a dagiti bagbagiyo
ket saan a maikari iti awan patinggana a biag, kitaenyo,
ibaw-ingmin daytoy kadagiti Hentil.
47 Ta isu ti imbilin ti Apo kadakami, kinunana, 'Inka-
bilkayo a kas silaw kadagiti Hentil, a masapul nga ipanyo ti
pannakaisalakan agingga iti pungto a paset ti lubong.'"
48 Idi nangngegan dagiti Hentil daytoy, naragsakanda
ket indaydayawda ti sao ti Apo. Namati ti adu kadagiti
naituding iti awan patinggana a biag.
49 Ti sao ti Apo ket nagwaras iti sibubukel a rehion.
50 Ngem inallukoy dagiti Judio dagiti napasnek ken nap-
ateg a babbai, kasta met dagiti lallaki a mangidadaulo iti
siudad. Dagitoy ti nangirugi iti pannakaparigat da Pablo
ken Bernabe ket imbellengda ida iti labes ti beddeng ti
siudadda.
51 Ngem pinagpag da Pablo ken Bernabe dagiti tapok
manipud kadagiti sakada a maibusor kadakuada. Kalpasan
ket napanda idiay siudad ti Iconio.
52 Ket napnoan dagiti adalan iti rag-o ken iti Espiritu
Santo.

14

1 Ket napasamak met nga idiay Iconio, agkadua a simrek
da Pablo ken Bernabe idiay sinagoga dagiti Judio ket
nagsaoda iti wagas a ti adu a bilang dagiti tattao a Judio
ken Griego ket namati.
2 Ngem dagiti Judio a nasukir ket kiniborda ti panunot
dagiti Hentil ken nagaramidda iti makagapu tapno gumura
dagitoy kadagiti kakabsat a lallaki.

3 Isu a nagtalinaedda sadiay iti nabayag a tiempo, ket
nagsasaoda a situtured babaen iti pannakabalin ti Apo,
kabayatan a nangted isuna iti pammaneknek maipanggep
iti mensahe ti paraburna. Inaramidna daytoy babaen iti
panangipaayna kadagiti pagilasinan ken nakakaskasdaaw
nga aaramid babaen kadagiti ima ni Pablo ken ni Bernabe.
4 Ngem ti kaadduan iti siudad ket nabingay: dagiti
dadduma a tao ket nakikadua kadagiti Judio, ken dagiti
dadduma ket kadagiti apostol.
5 Idi pinadas dagiti Hentil ken dagiti Judio nga allukoyen
dagiti mangidadaulo kadakuada a ranggasan ken uborenda
ni Pablo ken Bernabe,
6 naammoanda daytoy ket naglibasda kadagiti siudad iti
Licaonia, Listra ken Derbe, ken kadagiti aglawlaw a rehion,
7 ket sadiay, inkaskasabada ti ebanghelio.
8 Idiay Listra, adda maysa a lalaki a nakatugaw, saan a
makakuti dagiti sakana, pilay manipud pay iti aanakan ni
inangna, ket saan pulos a makapagna.
9 Nangngegan daytoy a lalaki ni Pablo nga agsasao.
Pinerreng isuna ni Pablo ket nakitana nga addaan daytoy
iti pammati nga isuna ket mapaimbag.
10 Isu a kinunana kenkuana iti napigsa a timek, "Tu-
makderka kadagita sakam." Ket limmagto ti lalaki ken
nagpagnapagna.
11 Idi nakita dagiti adu a tattao ti inaramid ni Pablo,
nagpukkawda, a kunada iti pagsasao ti Licaonia, "Bimmaba
dagiti didiosen kadatayo iti langa ti tao."
12 Inawaganda ni Bernabe iti "Zeus" ken ni Pablo, iti
"Hermes" gapu ta isuna ti kanayon nga agsasao.
13 Ti padi ni Zeus, a ti templona ket adda laeng iti ruar ti
siudad, ket nangyeg idiay ruangan iti baka ken sabsabong
a naaramid a sinankuwintas; ket kayatna ken dagiti adu a
tattao a mangipaay iti sagut.
14 Ngem idi nangngeg daytoy dagiti apostol, a ni Bernabe
ken Pablo, pinisangda dagiti kawesda ket dagus a rimuarda
a napan kadagiti adu a tattao, agpukpukkawda
15 a kunada, "Lallaki, apay nga ar-aramidenyo dagitoy
a banbanag? Tattao kami metlaeng nga addaan iti rikna
a kas kadakayo. Iyegmi kadakayo ti naimbag a damag,
a nasken a tallikodanyo dagitoy nga awan serserbina a
banbanag ket ibaw-ingyo ti panagdayawyo iti sibibiag a
Dios, a nangaramid iti tangatang, iti daga, ken iti baybay
ken amin nga adda kadakuada.
16 Kadagiti napalpalabas a tawtawen, pinalubusanna
dagiti amin a pagilian a magna kadagiti bukodda a wagas.

17 Ngem no pay kasta, saanna a binaybay-an ti bagina nga
awan mangpaneknek, ta nangaramid isuna iti nasayaat ken
intedna kadakayo dagiti tudo manipud langit ken nabunga
a panpanawen, a nangpunno kadagiti pusoyo iti taraon ken
kinaragsak."
18 Uray pay kadagitoy a sasao, nganngani saan a
nalappedan da Pablo ken Bernabe dagiti adu a bilang ti
tattao manipud iti panagdatonda kadakuada.
19 Ngem dadduma a Judio a naggapu idiay Antiokia ken
Iconio ket immayda ken inallukoyda dagiti adu a tattao.
Inuborda ni Pablo ket iparangguyodda isuna nga inruar iti
siudad, impagarupda a natayen isuna.
20 Ngem kabayatan nga agtaktakder dagiti adalan iti
aglawlawna, bimmangon isuna ket simrek iti siudad. Iti
simmaruno nga aldaw, napan isuna idiay Derbe a kadduana
ni Bernabe.
21 Kalpasan a naikasabada ti ebanghelio iti dayta a siudad
ken adu ti nagbalin nga adalan, nagsublida idiay Listra,
idiay Iconium ken idiay Antiokia.
22 Nagtultuloy da a nangpappapigsa kadagiti kapa-
nunutan dagiti adalan ken ginuyugoyda isuda nga agtuloy
iti pammati. Imbagada kadakuada a babaen iti adu a
panagsagaba a datayo ket sumrek iti pagarian ti Dios.
23 Idi nakadutokdan kadagiti panglakayen iti tunggal
taripnong dagiti namati, ken nagkararagda a nabuyugan iti
panagayunar, intalekda isuda iti Dios, nga isu a pinatida.
24 Kalpasanna, nagnada idiay Pisidia ket dimtengda idiay
Pamfilia.
25 Idi naibagadan ti sao idiay Perga, simmalogda idiay
Atalia.
26 Manipud sadiay naglayagda a napan idiay Antiokia, a
nakaitalkanda iti parabur ti Dios para iti trabaho nga ita ket
nalpasdan.
27 Idi simmangpetda idiay Antiokia ken inummongda ti
taripnong, impadamagda amin a banbanag nga inaramid
ti Dios kadakuada, ken no kasano a nanglukat isuna iti
ruangan ti pammati para kadagiti Hentil.
28 Nagtalinaedda kadagiti adalan iti nabayag a tiempo.

15

1 Adda lallaki a bimmaba manipud idiay Judea ken
sinuroanda dagiti kakabsat a lallaki, a kunada, "Malaksid
a makugit kayo a mayannurot iti kaugalian ni Moises,
saankayo a maisalakan."
2 Idi saan nga immanamong da Pablo ken Bernabe, ken
nakisinnupiatda kadakuada, inkeddeng dagiti kakabsat a

lallaki a masapul a sumang-at da Pablo, Bernabe, ken dadduma pay idiay Jerusalem, ket mapanda kadagiti apostol ken panglakayen maipanggep iti daytoy a saludsod.

3 Ngarud, iti panangibaon kadakuada ti iglesia, nagnada idiay Fenicia ken Samaria ket impadamagda ti panamati dagiti Hentil. Nangyegda iti kasta unay a rag-o kadagiti amin a kakabsat a lallaki.

4 Idi dimtengda idiay Jerusalem, pinasangbay ida ti iglesia ken dagiti apostol ken dagiti panglakayen, ket impadamagda dagiti amin a banbanag nga inaramid ti Dios kadakuada.

5 Ngem adda dagiti lallaki a namati, a kameng ti bunggoy dagiti Pariseo, a nagtakder ken kinunada, "Kasapulan a makugitda ken surotenda ti linteg ni Moises.

6 Naummong ngarud dagiti apostol ken dagiti panglakayen tapno pagtutungtonganda daytoy a banag.

7 Kalpasan ti adu a panagsisinnuppiat, nagtakder ni Pedro ket kinunana kadakuada, "Kakabsat a lallaki, ammoyo nga iti nabayagen a tiempo, nangpili ti Dios kadakayo, a babaen iti ngiwatko ket mangngeg dagiti Hentil ti ebanghelio, ken mamatida.

8 Ti Dios, a makaammo iti adda iti puso, ket agsaksi kadakuada, itedna kadakuada ti Nasantoan nga Espiritu, kas inaramidna kadatayo;

9 ket awan indumdumana kadatayo ken kadakuada, ket pinagbalinna a nadalus dagiti pusoda babaen iti pammati.

10 Ita ngarud, apay a suotenyo ti Dios, ta kinabilanyo iti sangol dagiti tengged dagiti adalan nga uray pay dagiti ammatayo ken datayo ket saantayo a kabaelan a baklayen?

11 Ngem mamati tayo a maisalakan tayo babaen iti parabur ni Apo Jesus, kas kadakuada idi."

12 Nagtalna amin dagiti tattao kabayatan nga ag-dengdengngegda iti ipadpadamag da Bernabe ken Pablo maipanggep kadagiti pagilasinan ken kadagiti nakaskas-daaw nga inaramid ti Dios kadagiti Hentil, babaen kadakuada.

13 Kalpasan iti panagsaoda, simmungbat ni Santiago, kinunana," Kakabsat a lallaki, dumngegkayo kaniak.

14 Imbaga ni Simon no kasano a sipaparabur a tinulungan nga immuna ti Dios dagiti Hentil tapno iti kasta ket adda tattao nga agtaud kadakuada a maipaay iti naganna.

15 Umanamong iti daytoy dagiti sasao dagiti profeta, kas naisurat,

16 Agsubliakto kalpasan dagitoy a banbanag, ken ipatakderko manen ti tolda ni David, a narba; Tarimaanekto ken ipatakderko manen dagiti nabati a pasetna,

17 tapno dagiti nabati a tattao ket mabalinda a biruken
ti Apo, pakairamanan dagiti amin a Hentil a naawagan
babaen iti naganko.'
18 Daytoy ti ibagbaga ti Apo, a nangaramid kadagitoy a
banbanag a naammoanen idi pay laeng un-unana a tiempo.
19 Isu a ti kapanunotak ket saantayo a riribuken dagiti
Hentil nga nagsubli iti Dios;
20 ngem agsurattayo ketdi kadakuada a masapul nga uma-
dayoda manipud iti panangtulaw dagiti didiosen, manipud
iti immoralidad, ken manipud iti aniaman a nabekkel, ken
manipud iti dara.
21 Manipud pay kadagiti nagkauna a kaputotan, addan
dagiti tattao iti tunggal siudad a mangikaskasaba ken man-
gibasbasa iti insurat ni Moises kadagiti sinagoga, tunggal
Aldaw ti Panaginana".
22 Ket kasla nasayaat kadagiti apostol ken kadagiti
panglakayen, kaduada ti isu amin nga iglesia, a pilienda
ni Judas a managan metlaeng Barsabas, ken ni Silas, a
mangidadaulo iti iglesia, ken ibaonda ida idiay Antiokia a
kaduada ni Pablo ken Bernabe.
23 Insuratda daytoy, "Dagiti apostol, dagiti panglakayen
ken kakabsat a lallaki, kadagiti kakabsat a Hentil iti
Antiokia, Siria ken Cilicia, kablaaw.
24 Nangngegmi nga adda dagiti lallaki, a saanmi met a
binilin, a naggapu kadakami ti nangburiborkakayo kadagiti
panursuro a nangburibor kadagiti kararuayo.
25 Isu a kasla nasayaat para kadakami amin nga
agkaykaysa a mangpili iti lallaki ken ibaonmi ida kadakayo,
kaduada dagiti ay-ayatenmi a Bernabe ken Pablo,
26 tattao a nagpeggad dagiti bibiagda para iti nagan ni Apo
tayo a Jesu-Cristo.
27 Imbaonmi ngarud da Judas ken Silas, a mangibaga met
laeng kadakayo iti isu met laeng a banbanag.
28 Ta daytoy ket kasla nasayaat met iti Espiritu Santo ken
kadakami, a saankamin a mangted kadakayo iti ad-adu a
dadagsen no di laeng dagitoy a napapateg a banbanag:
29 nga adaywanyo dagiti banbanag a naidaton kadagiti
didiosen, dara, banbanag a nabekkel, ken manipud iti
immoralidad. No saluaddanyo dagiti bagbagiyo manipud
kadagitoy, nasayaat ti pagbanaganyo. Agpakadakamin."
30 Isu nga isuda, idi napalubusanda, simmalogda idiay
Antiokia; kalpasan nga inummongda dagiti adu a tattao,
inyawatda ti surat.
31 Idi nabasada daytoy, naragsakanda gapu iti pannang-
pabileg.

32 Da Judas ken Silas, a maibilang met a profeta, pinaregtada dagiti kakabsat a lallaki babaen iti adu a sasao ken pinapigsada ida.
33 Kalpasan a nagtalinaedda sadiay iti sumagmamano a tiempo, napalubosanda a pumanaw a sitatalna manipud kadagiti kakabsat a lallaki tapno agsublida kadagiti nangibaon kadakuada.
34 *
35 Ngem da Pablo ken ni Bernabe ket nagtalinaed idiay Antiokia a kaduada dagiti dadduma pay, a no sadino ket insuro ken inkasabada ti sao ti Apo.
36 Kalpasan iti mano nga aldaw, imbaga ni Pablo kenni Bernabe, "Agsublitan ita ken bisitaenta dagiti kakabsat a lallaki iti tunggal siudad a nangiwaragawaganta iti sao ti Apo, ken kitaenta no kasano iti kasasaadda.
37 Kayat ni Bernabe nga ikuyog met ni Juan a maawagan Marcos.
38 Ngem pinanunot ni Pablo a saan a nasayaat nga ikuyogda ni Marcos, a nangpanaw kadakuada idiay Pamfilia ken saan a nagtuloy a kimmuyog kadakuada iti trabaho.
39 Kalpasan ket adda rimsua a nabara a panagsinnupiat, isu a nagsisinada, ket inkuyog ni Bernabe ni Marcos ket naglayagda nga immadayo a nagturong idiay Cyprus.
40 Ngem pinili ni Pablo ni Silas ket pimmanawda, kalpasan nga intalek isuna dagiti kakabsat a lallaki iti parabur ti Apo.
41 Ket napan isuna idiay Siria ken Cilicia, a nangpabpabileg kadagiti iglesia.

16

1 Dimteng met laeng ni Pablo idiay Derbe ken idiay Listra; ket pagammoan, adda sadiay ti maysa nga adalan nga agnagan iti Timoteo, anak a lalaki ti maysa a babai a Judio a namati; ti amana ket Griego.
2 Nasayaat ti ibagbaga dagiti kakabsat a lallaki nga adda idiay Listra ken Iconio maipanggep kenkuana.
3 Kayat ni Pablo a makipagdaliasat isuna kenkuana; isu nga inkuyogna ken kinugitna isuna gapu kadagiti Judio nga adda kadagidiay a paset, ta ammoda amin a ti amana ket Griego.
4 Iti ipapanda kadagiti siudad, impanda kadagiti iglesia dagiti pagannurutan a tungpalen dagitoy, dagiti pagannurutan nga insurat dagiti apostol ken dagiti panglakayen idiay Jerusalem.

* **15:34** Iti kasasayaatan a nagkakauna a kopia ket naikkat ti bersikulo 34 (Kitaen Aramid 15:40). vs. 34, ngem kasla nasayaat para kenni Silas nga agtalinaed sadiay.

5 Isu a napabileg ti pammati ti iglesia ken inaldaw a
manaynayunan ti bilangda.
6 Napan da Pablo ken dagiti kakaduana kadagiti rehion
ti Frigia ken Galacia, gapu ta ti Espiritu Santo, pinaritanna
ida a mapan mangikasaba iti sao iti probinsia ti Asia.
7 Idi asidegdan idiay Misia, pinanggepda a mapan idiay
Bitinia, ngem pinaritan ida ti Espiritu ni Jesus.
8 Isu nga iti ilalabasda idiay Misia, bimmabada iti siudad
ti Troas.
9 Maysa a sirmata iti nagparang kenni Pablo iti maysa a
rabii: Maysa a lalaki iti Macedonia ti nakatakder sadiay, ay-
ayabanna isuna nga ibagbagana, "Umayka ditoy Macedonia
ket tulungannakami."
10 Idi nakita ni Pablo ti sirmata, dagus nga inkeddengmi a
mapan idiay Macedonia, pinanunotmi nga inayabannakami
ti Dios a mapan mangikasaba iti ebanghelio kadakuada.
11 Naglayagkami ngarud manipud Troas, nagdiretsokami
a napan idiay Samotracia, ket iti simmaruno nga aldaw,
dimtengkami idiay Neapolis;
12 Manipud sadiay, napan kami idiay Filipos, maysa a
siudad iti Macedonia, ti kapapatgan a siudad iti distrito
ken masakupan ti Roma, ken nagtalinaed kami iti daytoy
a siudad iti sumagmamano nga aldaw.
13 Iti Aldaw a Panaginana, napankami iti ruar ti ruan-
gan, iti igid ti karayan, impagarupmi nga adda disso a
pagkararagan sadiay. Nagtugaw kami ken nagsao kami
kadagiti babbai nga immay a naummong.
14 Maysa a babai nga agnagan iti Lydia, nga aglaklako iti
lila a lupot manipud iti siudad ti Tiatira, a agdaydayaw iti
Dios iti nagdenggeg kadakami. Linuktan ti Dios ti pusona
tapno indenganna dagiti banbanag a sinao ni Pablo.
15 Idi nabautisaranen isuna, ken ti sangkabalayanna, in-
allukoy nakami, a kinunana, "No namatikayo a napudnoak
iti Apo, umay kayo iti balayko ket aggiankayo sadiay." Ket
inallukoynakami.
16 Napasamak a kabayatan ti ipapanmi iti lugar a
pagkararagan, adda maysa a balasang nga addaan iti es-
piritu a mangmangted kenkuana iti kabaelan a mangibaga
iti mapasamak iti masakbayan a nangsabatkadakami.
Ket dakkel a gatad ti kuarta ti maiyaw-awatna kadagiti
amongna babaen iti panagpadlesna.
17 Sinurotnakami kada Pablo daytoy a babai ken nag-
pukkaw a kinunana, "Dagitoy a lallaki ket adipen ti Kan-
gatoan a Dios. Iwarwaragawagda kadakayo ti dalan iti
pannakaisalakan."

18 Inaramidna daytoy ti adu nga aldaw. Ngem ni Pablo,
a kasta unay ti pannakasingana kenkuana, simmango ket
kinunana iti espiritu, "Manmandaranka iti nagan ni Jesu-
Cristo a rumuarka kenkuana." Ket dagus a rimuar daytoy.
19 Idi nakita dagiti amongna a ti namnama ti pag-
birukanda ket awanen, tiniliwda da Pablo ken Silas ken im-
parangguyodda ida nga impan idiay lugar a pagtagilakoan
iti sangoanan dagiti mangiturturay.
20 Iti panangidatagda kadakuada kadagiti opisyal nga
addaan iti turay a mangukom, kinunada, "Dagitoy a lallaki
ket Judio ken mangparparnuayda iti adu a riribuk iti
siudadtayo.
21 Agisursuroda kadagiti banbanag a saan a nainkalinte-
gan nga awatentayo wenno aramidentayo a kas Romano.
22 Kalpasanna, nagkaykaysa dagiti adu a tattao a bimmu-
sor kada Pablo ken Silas; pinisang dagiti mangiturturay nga
addaan turay a mangukom dagiti kawes da Pablo ken Silas
ken imbilinda a masaplitan dagitoy.
23 Idi nasaplitanda idan iti namin-adu, impanda ida iti
pagbaludan ken binilinda ti guardia a bantayanna ida a
nalaing.
24 Kalpasan a naawatna daytoy a bilin, impanna ida iti
akin-un-uneg a paset ti pagbaludan ken inkawarna dagiti
saksakada iti kayo.
25 Idi agtengngan ti rabii, agkarkararag da Pablo ken
Silas ken agkankantada kadagiti himno iti Dios, ket agdeng-
dengngeg dagiti dadduma a balbalud kadakuada.
26 Pagammoan, kellaat a naggingined iti napigsa, isu a
dagiti pundasyon ti pagbaludan ket nagungon, ken dagus
a nalukatan ti amin a ruangan, ken nawarwar dagiti kawar
ti tunggal maysa,
27 Nakariing ti guardia manipud iti pannaturogna, ken
nakitana dagiti nakalukat a ruangan ti pagbaludan, in-
nalana ti kampilanna ket patayenna koman ti bagina, gapu
ta napanunotna a naglibas dagiti balud.
28 Ngem impukkaw ni Pablo iti napigsa a timek, kunana,
"Saanmo a dangran dayta bagim, gapu ta addakami amin
ditoy.
29 Nagpaala iti silaw ti guardia ken nagdardaras a simrek
ken nagkurno iti sakaanan da Pablo ken Silas nga uray la
agpigpigerger iti buteng,
30 ket inruarna ida ken kinunana, "Apo, ania iti masapul
nga aramidek tapno maisalakanak?"
31 Kinunada, "Mamatika kenni Apo Jesus, ket maisalakan
ka, sika ken ti balaymo."

32 Imbagada ti sao ti Apo kenkuana, kaduana iti tunggal
maysa iti balayna.
33 Kalpasanna, inkuyog ida ti guardia iti dayta met laeng
nga oras iti rabii, ken binuguanna dagiti sugatda, ket
nabautisaran isuna ken ti sangkabalayanna.
34 Ingkuyogna da Pablo ken Silas iti ngato ti balayna
ken nangisagana iti taraon iti sangoananda. Kasta unay
iti panagragsakna a kaduana ti sangkabalayanna, gapu ta
namatida amin iti Dios.
35 Ita, idi aldawen, nangbilin dagiti agtuturay iti mapan
mangibaga kadagiti guardia a kunada, "Palubosanyo a
pumanaw dagidiay a lallaki."
36 Impadamag ti guardia ti sasao kenni Pablo a kunana,
"Nangbilin dagiti agtuturay iti mangibaga kaniak a palubu-
san kayon a pumanaw: Ita ngarud rumuarkayon, ket
mapankayo nga addaan iti kapia."
37 Ngem kinuna ni Pablo kadakuada, "Sinaplitandakami
iti publiko ken pinaibaluddakami iti pagbaludan, nupay
umilikami iti Roma ken saankami pay a nakedngan; ket
ita papanawendakami a sililimed? Saan a mabalin; bay-am
nga isuda ti umay mangiruar kadakami. "
38 Impakaammo dagiti guardia dagitoy a sasao kadagiti
agtuturay; nagbuteng dagiti agtuturay idi nangegda a
Romano gayam ni Pablo ken ni Silas.
39 Immay nagpakaasi kadakuada dagiti agtuturay; ket idi
nairuarda idan iti pagbaludan, kiniddawda kada Pablo ken
Silas a pumanawdan iti siudad.
40 Nakaruar ngarud da Pablo ken Silas iti pagbaludan
ket napanda iti balay ni Lydia. Idi nakita da Pablo ken
Silas dagiti kakabsat a lallaki, pinabilegda dagitoy ket
kalpasanna, pimmanawda iti siudad.

17

1 Ita, idi nalabsandanda dagiti siudad ti Amfipolis ken
Apolonia, dimtengda iti siudad ti Tesalonica, no sadino ket
adda iti sinagoga dagiti Judio.
2 Kas nakaugalian ni Pablo, napan isuna kadakuada,
ket iti tallo nga Aldaw a Panaginana, nakiinnadal isuna
kadakuada manipud iti Nasantoan a Sursurat.
3 Linukatanna ti Nasantoan a Sursurat ken impalawagna
a masapul nga agsagaba ti Cristo ken agungar manipud
iti patay. Kinunana, "Daytoy Jesus nga iwarwaragawagko
kadakayo ket isu ti Cristo."
4 Dadduma kadagiti Judio ket naallukoy ken nakikadua
kada Pablo ken Silas, agraman dagiti napasnek a Griego,
adu kadagiti mangidadaulo a babbai ken adu a tattao.

5 Ngem dagiti saan a namati a Judio, gapu iti apal,
nangikuyogda kadagiti nadangkes a lallaki manipud idiay
pagtagilakuan, nangummongda iti adu a tattao, ken nang-
parnuayda iti gulo iti siudad. Iti panangrautda iti balay ni
Jason, kayatda koma nga irruar da Pablo ken Silas kadagiti
tattao.
6 Ngem idi saanda ida a nasarakan, ingguyodda ni Jason
ken dadduma kadagiti kakabsat a lallaki iti sangoanan dag-
iti agtuturay iti dayta a siudad, ket impukkawda, "Dagitoy a
lallaki a nangparnuay iti riribuk ket immay met ditoy.
7 Dagitoy a lallaki a sinangaili ni Jason ket agtigtignay a
maibusor kadagiti linteg ni Caesar; ibagada nga adda iti
sabali nga ari - isu ni Jesus."
8 Idi nangngegan dagiti adu a tattao ken dagiti opisial ti
siudad dagitoy a banbanag, nariribukanda.
9 Kalpasan a naalada ti kuarta a multa ni Jason ken dagiti
dadduma, pinalubosanda ida a pumanaw.
10 Iti dayta a rabii, imbaon dagiti kakabsat a lallaki da
Pablo ken Silas idiay Berea. Idi simmangpetdan sadiay,
napanda iti sinagoga dagiti Judio.
11 Ita, dagitoy a tattao ket addaan iti nangatngato a
panagpapanunot ngem kadagiti adda idiay Tesalonica, ta
inawatda ti sao nga addaan iti nakasagana a panunot, ket
inaldaw nga ad-adalenda ti Nasantoan a Sursurat tapno
kitaenda no dagitoy a banbanag ket pudno.
12 Adu ngarud kadakuada ti namati, karaman dagiti
sumagmamano a nabileg a Griego a babbai ken adu a
lallaki.
13 Ngem idi naammoan dagiti Judio idiay Tesalonica nga
iwarwaragawag met ni Pablo ti sao ti Dios idiay Berea,
napanda sadiay ket kinibur ken riniribukda dagiti adu a
tattao.
14 Ket dagus nga imbaon dagiti kakabsat a lallaki ni Pablo
idiay baybay, ngem nagtalinaed sadiay da Silas ken Timoteo.
15 Dagiti mangidaldalan kenni Pablo ket impanda isuna
agingga iti siudad ti Atenas. Idi ibatidan ni Pablo sadiay,
imbilinna kadakuada nga ibagada kada Silas ken Timoteo
nga umayda koma kenkuana a dagus no mabalin.
16 Ita, kabayatan nga ur-urayen ida ni Pablo idiay Atenas,
nariribukan ti espirituna iti pannakakitana iti siudad a
napnoan iti didiosen.
17 Isu a nakiinnadal isuna kadagiti Judio idiay sinagoga
ken kadagiti nagdaydayaw iti Dios ken kasta met kadagiti
masalsalawna iti pagtagilakuan iti tunggal aldaw.
18 Ngem adda met dagiti Epicureo ken Estoico a manag-
biruk iti pudno a nakasalaw kenkuana. Ket kinuna dagiti

dadduma, “Ania ti padpadasen nga ibaga daytoy a salawa-saw?” Ket kinuna dagiti dadduma, “Kasla mangaskasaba isuna maipanggep iti saan nga am-ammo a dios,” gapu ta ikaskasabana ti maipanggep kenni Jesus ken ti panagungar.
19 Innalada ni Pablo ket impanda isuna iti Areopago, kunada, “Mabalinmi kadi nga ammoen daytoy baro a sursuro a sasawem?
20 Ta nangiyegka kadagiti lapayagmi iti banbanag a saanmi nga ammo. Isu a kayatmi a maammoan no ania ti kayat a sawen dagitoy a banbanag.”
21 (Ita, amin dagiti taga-Atenas ken dagiti ganganaet nga agnanaed sadiay ket busbusbosenda dagiti tiempoda iti awan sabali no di laeng ti mangibaga wenno agdengngeg iti maipanggep iti maysa a banag a barbaro.)
22 Nagtakder ngarud ni Pablo iti tengnga ti Areopago ket kinunana, “Dakayo a lallaki iti Atenas, makitak a relihiosokayo unay iti amin a wagas.
23 Ta kabayatan iti ilalabasko ken panangpaliiwko kadag-iti banbanag a pagrukrukbabanyo, nasarakak ti maysa nga altar nga addaan iti naisurat a, PARA ITI SAAN NGA AM-AMMO A DIOS. No ania ngarud ti daydayawenyo iti kinaawan ammo, daytoy ti iwaragawagko kadakayo.
24 Ti Dios a nangaramid iti lubong ken amin a banbanag nga adda iti daytoy, yantangay ta isuna ket Apo iti langit ken daga, saan nga agnaed kadagiti templo nga impasdek dagiti ima.
25 Saan met isuna a pagserbian ti im-ima dagiti tattao a kasla kasapulanna ti aniaman a banag, yantangay ta isuna mismo ti mangmangted iti biag kadagiti tattao ken anges ken dadduma pay a banbanag.
26 Ket manipud iti maysa a tao, inaramidna ti tunggal pagilian dagiti tattao nga agnanaed iti rabaw ti daga, ket inkeddengnan dagiti naidutok a tiempoda ken dagiti pagpatinggaan dagiti disso a pagnaedanda.
27 Ngarud, masapul a birukenda ti Dios ket nalabit a makaasidegda kenkuana ken masarakanda isuna, ken iti kinapudnona, saan isuna nga adayo manipud iti uray siasinoman kadatayo.
28 Gapu ta kenkuana, agbibiagtayo ken agtigtignaytayo ken addaantayo iti katatao, a kas kinuna iti maysa kadagiti bukodyo a dumadaniw, 'Ta datayo met dagiti kaputotanna.'
29 Isu nga agsipud ta kaputotannatayo ti Dios, masapul a saantayo a panpanunoten a ti kinadios ket kasla balitok, wenno pirak, wenno batbato, a sinukog ti laing ken kapanunotan ti tao.
30 Pinalabas ngarud ti Dios dagiti tiempo ti kinaawan

ammo, ngem ita bilbilinenna amin a tattao iti sadinoman nga agbabawi.
31 Daytoy ket gapu ta nangikeddeng isuna iti aldaw a
panangukomnanto iti lubong iti kinalinteg babaen iti tao
a pinilina. Pinaneknekan ti Dios daytoy a tao iti tumunggal
maysa babaen iti panangpagungarna kenkuana manipud iti
patay."
32 Ita, idi nangngegan dagiti tattao idiay Atenas ti pana-
gungar ti natay, linais dagiti dadduma ni Pablo; ngem ki-
nuna dagiti dadduma, "Agdengngegkaminto manen kenka
maipanggep iti daytoy a banag."
33 Kalpasan dayta, pinanawan ida ni Pablo.
34 Ngem nakitipon kenkuana ti dadduma kadagiti tattao
ken namatida, pakairamanan ni Dionisio nga Areopago, ti
babai a managan Damaris, ken dadduma pay a kaduada.

18

1 Kalpasan dagitoy a banbanag, pimmanaw ni Pablo idiay
Atenas ken napan idiay Corinto.
2 Sadiay, nasarakanna ti maysa a Judio a managan Akila,
maysa a lalaki a nayanak idiay Ponto; kagapgapuna laeng
idiay Italia a kaduana ti asawana a ni Priscila, gapu ta
imbilin ni Claudio a masapul a pumanaw amin dagiti Judio
idiay Roma; ket immay ni Pablo kadakuada;
3 nakipagnaed ken nakipagtrabaho ni Pablo kadakuada
gapu ta kapadpadada isuna iti panggedan. Isuda ket agar-
aramid iti tolda.
4 Isu a makiin-innadal ni Pablo idiay sinagoga iti tunggal
Aldaw a Panaginana. Agpada nga al-allukoyenna dagiti
Judio ken dagiti Griego.
5 Ngem idi simmalog da Silas ken Timoteo manipud Mace-
donia, tinignay ti Espiritu Santo ni Pablo a paneknekanna
kadagiti Judio a ni Jesus ket isu ti Cristo.
6 Idi sinuppiat ken linais isuna dagiti Judio, pinagpag ni
Pablo ti pagan-anayna kadakuada ket kinunana kadakuada,
"Sapay koma ta ti darayo ket maikabil iti bukodyo nga ulo;
Awan basolko. Manipud ita, mapanakon kadagiti Hentil."
7 Ket pimmanaw isuna manipud sadiay ken napan idiay
balay ni Ticio Justo, maysa a lalaki nga agdaydaydaw iti
Dios. Kaabay ti balayna ti sinagoga.
8 Ni Crispo, a panguloen iti sinagoga ken amin nga adda
iti balayna ket namati iti Apo. Adu kadagiti taga-Corinto a
nakangngeg kenni Pablo ti namati ken nabautisaran.
9 Iti rabii, kinuna ti Apo kenni Pablo iti maysa a sirmata,
"Saanka nga agbuteng, ngem agsaoka ken saanka nga
agulimek.

10 Ta addaak kenka, ken awan ti siasinoman a mangpadas
a mangdangran kenka, ta adu dagiti tattaok iti daytoy a
siudad."
11 Nagnaed ni Pablo sadiay iti maysa a tawen ken innem
a bulan, nangisursuro isuna iti sao ti Dios kadakuada.
12 Ngem idi nagbalin ni Galion a gobernador iti Acaya,
nagkaykaysa dagiti Judio a nangbusor kenni Pablo ket
indatagda isuna iti pangukoman;
13 kinunada, "Al-allukoyen daytoy a lalaki dagiti tattao
nga agdayaw iti Dios iti wagas a naisupadi iti linteg."
14 Ngem idi agsao koman ni Pablo, kinuna ni Galion
kadagiti Judio, "Dakayo a Judio, no pudno a daytoy ket
maipanggep iti dakes a banag wenno krimen, rebbengna
koma nga ukomenkayo.
15 Ngem gapu ta dagitoy ket saludsod a maipanggep
kadagiti sasao ken nagnagan ken iti bukodyo a linteg,
urnusenyo daytoy iti bukodyo laeng. Saanko a tarigagay
ti agbalin nga ukom kadagitoy a banbanag."
16 Pinapanaw ida ni Galion iti pangukoman.
17 Isu nga aminda, tiniliwda ni Sostenes, ti mangitur-
turay iti sinagoga, ken kinabilda isuna idiay sangoanan
iti pangukoman. Ngem awan aniamanna kenni Galion ti
inaramidda.
18 Kalpasan iti panagtalinaed ni Pablo idiay iti adu pay
nga al-aldaw, pinanawanna dagiti kakabsat a lallaki ket
naglayag a nagturong idiay Siria a kaduana da Priscila
ken Akila. Sakbay a pimmanaw isuna idiay sangladan iti
Cencrea, inpakuskosna ti ulona gapu ta nagsapata isuna iti
Nazireo a sapata.
19 Idi dimtengdan idiay Efeso, pinanawan ni Pablo da
Priscila ken Akila sadiay, ngem napan isuna iti sinagoga nga
is-isuna laeng ken nakilinnawag isuna kadagiti Judio.
20 Idi kiniddawda nga agtalinaed pay ni Pablo sadiay iti
at-atiddug pay a tiempo, nagkedked isuna.
21 Ngem idi pumanawen isuna kadakuada, kinunana,
"Agsubliakto manen kadakayo no pagayatan ti Dios."
Kalpasanna, naglayag isuna manipud Efeso.
22 Idi simmanglad ni Pablo idiay Cesarea, simmang-
at isuna ken kinablaawanna ti iglesia iti Jerusalem ket
kalpasanna, simmalog idiay Antiokia.
23 Kalpasan a nagtalinaed isuna iti sumagmamano a
tiempo sadiay, pimmanaw ni Pablo ket napan kadagiti
rehion ti Galacia ken Frigia ken pinabilegna dagiti amin nga
adalan.
24 Ita, maysa a Judio a managan Apollos, a naiyanak idiay
Alejandria, ti napan idiay Efeso. Isuna ket nalaing nga

agbitla ken adu ti ammona maipanggep iti Nasantoan a Sursurat.
25 Nasuroan ni Apollos kadagiti sursuro ti Apo. Sip-ipinget isuna a nagsao ken nangisurona kadagiti banbanag maipapan kenni Jesus, ngem ti laeng ammona ket ti panangbautisar ni Juan.
26 Nangrugi ni Apollos a nagsao a situtured iti sinagoga. Ngem idi nangngeg da Priscila ken Akila isuna, ginayyemda isuna ken impalawagda a nasayaat kenkuana ti dalan ti Dios.
27 Idi tinarigagayanna a mapan idiay Acaya, pinabileg isuna dagiti kakabsat a lallaki ken nagsuratda kadagiti adalan idiay Acaya a sangailienda isuna. Idi simmang-pet isuna, kasta unay ti panangtulongna kadagiti namati babaen iti parabur.
28 Inabak ni Apollos dagiti Judio babaen iti bileg ken kinalaingna iti imatang ti tattao, impakitana babaen iti Nasantoan a Sursurat a ni Jesus ket isu ti Cristo.

19

1 Napasamak a kabayatan nga adda ni Apollos idiay Corinto, nagna ni Pablo iti makinngato a pagilian ket dimteng iti siudad ti Efeso, ken nakasarak sadiay iti sumagmamano nga adalan.
2 Kinuna ni Pablo kadakuada "Inawatyo kadin ti Espiritu Santo idi namatikayo?" Kinunada kenkuana, "Saan, saan-minto pay a nangnangngegan ti maipanggep iti Espiritu Santo."
3 Kinuna ni Pablo, "Iti ania ngarud ti nakabautisaranyo?" Kinunada, "Iti bautisar ni Juan."
4 Isu a simmungbat ni Pablo, "Nangbautisar ni Juan babaen iti bautismo ti panagbabawi. Imbagana kadagiti tattao a masapul a mamatida iti umay kalpasan kenkuana, dayta ket ni Jesus."
5 Idi nangngegan dagiti tattao daytoy, nabautisaranda iti nagan ni Apo Jesus.
6 Ket idi impatay ni Pablo dagiti imana kadakuada, immay ti Espiritu Santo kadakuada ket nagsaoda iti sabali a pagsasao ken nagipadtoda.
7 Agarup sangapulo ket dua da amin a lallaki.
8 Napan ni Pablo iti sinagoga ken situtured isuna a nagsao iti las-ud iti tallo a bulan. Indauloanna ti panagiinnadal ken inal-allukoyna dagiti tattao maipanggep kadagiti banbanag a maipapan iti pagarian ti Dios.
9 Ngem idi dagiti dadduma a Judio ket timmangken ken saanda a nagtulnog, nangrugida a nagsao iti dakes

maipanggep iti dalan ni Cristo iti sangoanan dagiti adu a tattao. Ngarud, pinanawan ida ni Pablo ken inyadayona dagiti namati manipud kadakuada. Inrugina ti nagsarita iti inaldaw idiay pagisursuroan ni Tirano.

10 Nagtultuloy daytoy iti las-ud ti dua a tawen, isu nga amin nga agnanaed idiay Asia ket nangngeganda ti sao ti Apo, dagiti Judio ken dagiti Griego.

11 Nagaramid ti Dios kadagiti agkakabileg nga aramid babaen kadagiti ima ni Pablo,

12 isu nga uray dagiti masaksakit ket napaimbag, ken rimmuar dagiti dakes nga espiritu kadagiti naluganan, idi innalada dagiti panio ken dagiti biddang manipud iti bagi ni Pablo.

13 Ngem adda met dagiti Judio, a mangpakpaksiat kadagiti dakes nga espiritu, a nagdaldaliasat iti dayta a disso a nangar-aramat iti nagan ni Jesus para iti bukodda a pagsayaatan. Insaoda daytoy kadagiti addaan kadagiti dakes nga espiritu; kinunada, "Bilinenka a pumanaw babaen kenni Jesus nga ikaskasaba ni Pablo. "

14 Dagidiay a nangaramid iti daytoy ket dagiti pito nga annak a lallaki ti panguloen a padi a Judio, a ni Sceva.

15 Simmungbat ti dakes nga espiritu kadakuada, "Am-ammok ni Jesus, am-ammok ni Pablo; ngem siasinokayo?"

16 Limmagto ti lalaki a linuganan iti dakes nga espiritu kadagiti mangpakpaksiat iti dakes nga espiritu ket inabakna ida ken kinabilna ida. Ket lamo-lamo ken sugat-sugatda a pimmanaw iti dayta a balay.

17 Naammoan iti isu amin daytoy, dagiti Judio ken Griego, nga agnanaed idiay Efeso. Kasta unay ti butengda, ket napadayawan ti nagan ni Apo Jesus.

18 Kasta met nga adu kadagiti namati ti immay ket impudnoda ken binigbigda dagiti dakes a banbanag nga inaramidda.

19 Adu kadagiti salamangkero ti nangurnong kadagiti libroda ken pinuoranda dagitoy iti imatang ti tumunggal maysa. Idi binilangda ti balor dagitoy, limapulo a ribu a piraso iti pirak.

20 Isu a nagwaras ti sao ti Apo iti nabileg a wagas.

21 Ita, idi nalpasen ni Pablo ti ministeryona idiay Efeso, inkeddengna iti Espiritu a lasatenna ti Macedonia ken Acaya iti dalanna a mapan idiay Jerusalem; kinunana, "Kalpasan ti panaggapuk sadiay, masapul a kitaek met ti Roma."

22 Nangibaon ni Pablo idiay Macedonia iti dua kadagiti adalanna, da Timoteo ken Erasto, a timmulong kenkuana. Ngem nagtalinaed pay laeng isuna idiay Asia.

23 Iti dayta met laeng a tiempo, adda timmaud a dakkel a
riribuk idiay Efeso maipapan iti Dalan.
24 Maysa nga agpanpanday iti pirak a managan Demetrio,
a nangaramid kadagiti kalanglanga ti didiosen a ni Diana
babaen iti pirak, ket nangiyeg iti adu a panggedan para
kadagiti agpanpanday.
25 Isu nga inurnongna dagiti trabahador iti dayta a tra-
baho, ket kinunana, "Kakadua, ammoyo a makateggedtayo
iti adu a kuarta iti daytoy a panggedan.
26 Makitayo ken mangngegyo a saan laeng nga idiay Efeso,
ngem nganngani nga iti entero ti Asia, nga inallukoy ken
pinatallikud ni Pablo dagiti adu a tattao. Ibagbagana nga
awan ti dios a naaramid babaen kadagiti im-ima.
27 Ken saan laeng a ti pagsapulantayo ti agpeggad a saan-
ton a masapul, ngem kasta met a ti templo ti naindaklan
a diosa a ni Diana ket maibilangton nga awan serserbina.
Ket mapukawnanto uray pay ti kinatan-okna, isuna a
daydayawen iti amin nga Asia ken iti sangalubongan."
28 Idi nangngeganda daytoy, napnoanda iti pungtot ket na-
gririyawda, a kunada, "Naindaklan ni Diana a daydayawen
dagiti tattao iti Efeso."
29 Napnoan iti pannakariribuk ti entero a siudad, ket
nagdardaras dagiti tattao a sangsangkamaysa a napan
iti pagbuyaan. Tiniliwda dagiti kakadua ni Pablo iti
panagdaliasatna, ni Gayo ken ni Aristarco, a naggapu idiay
Macedonia.
30 Kayat ni Pablo a sumrek iti ayan dagiti adu a tattao,
ngem linapdan isuna dagiti adalan.
31 Kasta met a dadduma kadagiti opisial ti probinsiya
ti Asia a gagayyemna ket nangipatulod iti mensahe a
mangibagbaga a saan koma isuna a sumrek iti pagbuyaan.
32 Dadduma a tattao ket nagpukkaw iti maysa a banag,
ken dadduma met ket sabali, ta dagiti adu a tattao ket
marirriribokan. Kaaduan kadakuada ket saanda nga ammo
no apay a naummongda.
33 Inruar dagiti Judio ni Alejandro ken impanda iti
sangoanan dagiti tattao. Nagsenyas ni Alejandro babaen iti
imana tapno agpalawag kadagiti tattao.
34 Ngem idi naamirisda nga isuna ket maysa a Judio,
inriyawda amin a sangsangkamaysa iti las-ud ti dua nga
oras, "Naindaklan ni Diana dagiti tattao ti Efeso."
35 Idi pinatalna ti sekretario ti ili dagiti adu a tattao,
kinunana, "Dakayo a lallaki iti Efeso, adda kadi lalaki
ditoy a saan a makaammo a ti siudad dagiti tattao ti Efeso
ket banbantayanna ti templo ti natan-ok a Diana ken ti

kalanglangana a natinnag manipud langit?
36 Kas nakitayo ngarud a dagitoy a banbanag ket saan
a mailibak, rebbengna laeng koma nga agulimekkayo ken
saankayo nga agaramid iti saan a nasayaat.
37 Ta inyegyo dagitoy a lallaki ditoy a pangukoman,
ket saanda met nga agtatakaw kadagiti templo wenno
mannagtabbaaw iti diostayo.
38 Ngarud, no ni Demetrio ken dagiti agtrabtrabaho a kad-
uana ket addaan ti pammabasol a maibusor iti siasinoman,
dagiti pangukoman ket silulukat ken adda met dagiti 'ukom.'
Bay-anyo nga agpipinnabasolda.
39 Ngem no maipanggep iti sabali pay a banbanag ti
sapsapulenyo, masapul nga maurnos a dagus iti kadawyan
a panaguummong.
40 Ta pudno unay nga agpeggadtayo a mapabasol maipa-
pan ti riribuk a napasamak iti daytoy nga aldaw. Awan ti
makagapu iti daytoy a riribuk, ken saanmi a kabaelan nga
ilawlawag daytoy."
41 Idi naibagana daytoy, pinagawidna dagiti naummong.

20

1 Kalpasan a nagsardeng ti riribuk, imbaon ni Pablo dagiti
adalan ket pinabilegna ida. Ket imbagana nga agpakadan
isuna kadakuada ket pimmanaw a napan idiay Macedonia.
2 Idi napan isuna kadagidiay a rehion ken pinabilegna iti
kasta unay dagiti namati, napan isuna idiay Grecia.
3 Kalpasan iti tallo a bulan a panagtalinaedna sadiay,
maysa a dakes a panggep ti binuangay dagiti Judio a
maibusor kenkuana idi dandanin nga aglayag isuna a
mapan idiay Siria, isu nga inkeddengna ti agsubli a magna
idiay Macedonia.
4 Dagiti kimmuykuyog kenkuana agingga idiay Asia ket
ni Sopatro nga anak ni Pirro a naggapu idiay Berea; da
Aristarko ken Segundo, nga agpada a nagtaud kadagiti
namati a taga-Tesalonia; ni Gayo ti Derbe; ni Timoteo; ken
ni Tikiko ken ni Trofimo a naggapu idiay Asia.
5 Ngem immun-una dagitoy a lallaki ket inuray dakami
idiay Troas.
6 Naglayag kami nga immadayo manipud Filipos kalpasan
dagiti aldaw ti tinapay nga awan lebadurana, ket iti uneg iti
lima nga aldaw, simmangpetkami kadakuada idiay Troas.
Sadiay, nagtalinaed kami iti pito nga aldaw.
7 Iti umuna nga aldaw iti lawas, idi naummong kami a
mangpisi iti tinapay, nagsao ni Pablo kadagiti namati.
8 Pangpanggepenna a pumanaw iti sumaruno nga aldaw,
isu nga nagtultuloy isuna a nagsasao agingga iti tengnga

ti rabii. Adu ti silaw nga adda iti akin-ngato a siled a naguummonganmi.
9 Iti ayan ti tawa ket adda agtugtugaw a maysa a baro nga agnagan iti Eutico, a nakaturog iti kasta unay. Kabayatan ti atiddog a panagsao ni Pablo, daytoy a baro, a matmaturog latta, ket natinnag manipud iti maikatlo a kadsaaran ket natayen idi innalada.
10 Ngem bimmaba ni Pablo, inyunnatna ti bagina kenkuana, ket inarakupna. Kalpasan ket kinunana, "Saankayon nga agdanag, ta isuna ket sibibiag."
11 Ket napan manen isuna iti ngato ken nangpisi iti tinapay ket nangan. Kalpasan iti pannakitungtongna kadakuada iti nabaybayag pay agingga iti parbangon, pimmanaw isuna.
12 Insublida ti ubing a lalaki a sibibiag ket naliwliwada unay.
13 Immun-unakami a nagdaliasat ngem ni Pablo babaen iti barko ket naglayagkami a napan idiay Assos, ket sadiay, pinanggepmi nga ilugan ni Pablo. Daytoy metlaeng ti kayatna nga aramiden, gapu ta panggepna a mapan sadiay babaen iti panagdaliasatna iti daga.
14 Idi nagkikita kami idiay Assos, insurotmi isuna iti barko ket napankami idiay Mitelin.
15 Ket naglayagkami manipud sadiay ken dimmanun kami iti simmaruno nga aldaw iti kabangibang nga isla ti Chio. Iti simmaruno nga aldaw nadalananmi ti isla ti Samo, ken iti simmaruno nga aldaw ket dimtengkami iti siudad ti Miletus.
16 Ta inkeddeng ni Pablo nga aglayag a lumabas iti Efeso, tapno saanen nga agpalabas isuna iti tiempo idiay Asia; gapu ta agdardaras isuna a makapan idiay Jerusalem para iti aldaw ti Pentecostes, no mabalinanna nga aramiden daytoy.
17 Manipud idiay Miletus, nangibaon isuna iti lallaki a mapan idiay Efeso ken inayabanna dagiti panglakayen iti iglesia a mapan kenkuana.
18 Idi napanda kenkuana, kinunana kadakuada, "Ammoyo a mismo no kasano a kanayonko a busbusen ti tiempok kadakayo manipud iti umuna nga aldaw nga imbaddekko ti sakak iti Asia.
19 Nagtultuloyak a nagserbi iti Dios nga addaan iti amin a kinapakumbaba ti panunot ken kadagiti lulua, ken kadagiti panagsagaba a napasamak kaniak gapu kadagiti panggep dagiti Judio.
20 Ammoyo no kasano a saanko nga impaidam nga inwaragawag kadakayo ti aniaman a banag nga adda pakausaranna, ken no kasano a sinuroankayo iti imatang

ti tattao ken kasta met a mapmapanak iti tunggal balay.
21 Ammoyo a saanak a nagsarday a nangballaag nga ag-
pada kadagiti Judio ken Griego maipanggep iti panagbabawi
nga agturong iti Dios ken pammati kenni Apo tayo a Jesus.
22 Ket ita, kitaenyo, mapanak a sibabalud iti Espiritu Santo
idiay Jerusalem, a saanko nga ammo dagiti banbanag a
mapasamakto kaniak sadiay,
23 malaksid a ti Espiritu Santo ket panpaneknekanna
kaniak iti tunggal siudad ken ibagbagana nga agur-uray
kaniak dagiti kawar ken panagsagaba.
24 Ngem saanko nga ibilang a ti biagko iti aniaman a
wagas ket napateg kaniak, tapno iti kasta maturposko koma
ti pannakisalisalko ken ti ministreyo nga inawatko manipud
kenni Apo Jesus, a mangpaneknek iti ebanghelio ti parabur
ti Dios.
25 Ket ita, kitaenyo, ammok a dakayo amin, a napanak a
nangikaskasabaan iti maipanggep iti pagarian, saanyonton
a makita pay ti rupak.
26 Ngarud panneknekak kadakayo iti daytoy nga aldaw,
nga awan nakabasolak iti dara iti siasinoman a tao.
27 Gapu ta saanko nga impaidam iti panangiwaragawag
kadakayo iti sibubukel a pagayatan ti Dios.
28 Ngarud, agbalinkayo a naannad maipapan kadagiti
bagbagiyo, ken maipapan kadagiti amin nga arban a
pinaaywan kadakayo ti Espiritu Santo. Agannadkayo a
mangaywan iti gimong ti Apo, a ginatangna babaen iti
bukodna a dara.
29 Ammok a kalpasan iti ipapanawko, sirrekennakayto
dagiti adu a narungsot a lobo, ket saandanto a mamingga
agingga a saanda a madangran ti arban.
30 Ammok nga addanto pay ti agtaud kadakayo a mismo a
sumagmamano a lallaki nga umay ken agsao kadagiti naalas
a banbanag, tapno iyadayoda dagiti adalan ket sumurotda
kadakuada.
31 Ngarud, agannadkayo. Laglagipenyo nga iti las-ud iti
tallo a tawen, saannak a nagsardeng a nangisursuro iti
tunggal maysa kadakayo nga adaan iti lulua iti rabii ken
aldaw.
32 Ket ita italekkayo iti Dios, ken iti sao ti paraburna,
isuna a makabael a mangpapigsa kadakayo ken mangted
kadakayo iti tawid kadagiti isuamin a nailasin para iti Apo.
33 Saanko a tinarigagayan ti pirak, balitok, wenno pagan-
anay iti siasinoman.
34 Dakayo a mismo, ammoyo a dagitoy nga im-ima ti
nagserbi para iti bukodko a kasapulan ken dagiti kasapulan
dagidiay adda kaniak.

35 Iti amin a banbanag, inikkankayo iti pagtuladan no
kasano a tulonganyo dagiti nakapuy babaen iti panag-
trabaho, ken no kasano a lagipenyo dagiti sasao ni Apo
Jesus, sasao nga isuna met laeng iti nangibaga: “Ad-adda
a nabendisionan ti mangted ngem ti umawat.”
36 Kalpasan a naisaona ti kastoy, nagparintumeng isuna
ket nagkararag a kaduana amin ida.
37 Nagsangitda amin iti kasta unay ket nagsadagda iti
barukong ni Pablo ken inagkanda isuna.
38 Nagliday ti kaaduan gapu iti imbagana a saandanton a
makita manen ti rupana. Ket kinaduaanda isuna a napan
iti barko.

21

1 Idi simminakamin kadakuada ken naglayagkami, nag-
turongkami iti siudad ti Cos, ken iti sumaruno nga aldaw
idiay siudad ti Rodas, ket manipud sadiay, napankami iti
siudad ti Patara.
2 Idi nakasarakkami iti bapor nga agballasiw a mapan
idiay Fenicia, nagluganka mi ken naglayag.
3 Idi matantannawaganmin ti isla iti Cyprus, nilab-
sananmi daytoy ket nagturongkami iti makattigid ket
naglayagkami a nagturong idiay Siria, ket simmangladkami
idiay siudad ti Tiro, gapu ta sadiay ti pangibabaan ti bapor
iti kargamentona.
4 Kalpasan a nasarakanmi dagiti adalan, nagtalinaedkami
sadiay iti pito nga aldaw. Imbaga dagitoy nga adalan kenni
Pablo babaen iti Espiritu a saan isuna a bumaddek idiay
Jerusalem.
5 Idi nabusbusmin dagiti aldaw, pimmanawkamin ken
intuloymi ti panagdaliasatmi. Aminda, kaduada dagiti as-
assawa ken an-annakda, intuloddakami iti dalan aginggana
a nakaruarkami iti siudad. Ket nagparintumengkami iti
igid ti baybay, nagkararag, ken nagpipinnakada iti tunggal
maysa.
6 Nagluganka mi iti bapor kabayatan nga isuda ket nag-
sublida manen iti pagtaenganda.
7 Idi nalpas ti panagdaliasatmi manipud Tiro, simmang-
petkami idiay Tolemaida. Sadiay kinablaawanmi dagiti
kakabsat ken nakipagtalinaedkami kadakuada iti maysa
nga aldaw.
8 Iti simmaruno nga aldaw, pimmanawkami ket napan
kami idiay Cesarea. Simrekkami iti balay ni Felipe a
mangaskasaba iti ebanghelio, nga isu iti maysa kadagiti
pito, ken nakipagtalinaedkami kenkuana.

9 Ita, daytoy a tao ket addaan iti uppat a birhen nga annak
a babbai a agipadpadto.
10 Iti panagtalinaedmi sadiay iti sumagmamano nga al-
daw, bimmaba sadiay manipud Judea ti maysa a profeta
nga agnagan iti Agabo.
11 Immay isuna kadakami ken innalana ti barikes ni
Pablo. Babaen iti daytoy, ginalutanna dagiti bukodna a
saksaka ken im-ima ket kinunana, "Kastoy iti kinuna ti
Espiritu Santo, 'Kastanto met a dagiti Judio sadiay Jerusalem
ket galutanda iti tao a makinkukua iti daytoy a barikes ken
iyawatdanto isuna iti ima dagiti Hentil.'"
12 Idi nangngegmi dagitoy a banbanag, dakami ken dagiti
tattao nga agnanaed iti dayta a lugar ket nagpakaasi kenni
Pablo a saan isuna a sumang-at idiay Jerusalem.
13 Kalpsanna, simmungbat ni Pablo, "Ania ti ar-
aramidenyo, agsasangit ket burburakenyo ti pusok?
Agsipud ta nakasaganaak saan laeng a tapno maigalot ngem
tapno matay pay idiay Jerusalem para iti nagan ni Apo
Jesus."
14 Gapu ta ni Pablo ket saanna a tinarigagayan ti paal-
lukoy, nagsardengkami a nangpadas ket kinunami, "Ti
pagayatan iti Apo ti maaramid."
15 Kalpasan dagitoy nga al-aldaw, pinidotmi dagiti baga-
hemi ket simmang-atkami idiay Jerusalem.
16 Kimmuyog met laeng kadakami sadiay dagiti dadduma
nga adalan a naggapu idiay Cesarea. Intugotda met ti maysa
a lalaki a managan Mnason, maysa a lalaki a naggapu
idiay Cyprus, a maysa kadagiti kauunaan nga adalan, a
pakipagtalinaedanmi.
17 Idi nakadanunkamin idiay Jerusalem, siraragsak a
pinasangbaydakami dagiti kakabsat.
18 Iti simmaruno nga aldaw kimmuyog ni Pablo kadakami
a napan kenni Santiago, ken adda amin a panglakayen
sadiay.
19 Kalpasan a kinablaawanna ida, impadamagna ti tung-
gal banag a naaramidan ti Dios kadagiti Hentil babaen iti
ministeriona.
20 Idi nangngegda daytoy, indaydayawda ti Dios ket
kinunada kenkuana "Kitaem, kabsat, no kasano a rinibo
kadagiti Judio iti namati. Desididoda amin a tungpalen ti
linteg.
21 Naibaga kadakuada ti maipapan kenka nga insurom
kano amin a Judio nga agnanaed kadagiti Hentil a
panawanda ni Moises, ken imbagam kano kadakuada a
saanen a masapul a makugit dagiti annakda, ken uray
saandan a suroten dagiti daan a kaugalian.

22 Ania iti rumbeng nga aramidenmi? Sigurado a
mangngegandanto nga immayka.
23 Isu nga aramidemon ti ibagami kenka ita: Addaankami
ti uppat a lallaki a nagkari.
24 Isurotmo dagitoy a lallaki ket dalusam ti bagim a
kaduam ida, ken bayadam dagiti gastosda tapno kalboenda
dagiti ul-uloda. Iti kasta maamoan iti tunggal maysa a dagiti
banbanag a naibaga kadakuada a maipanggep kenka ket
saan a pudno. Ket maammoanda a tungtungpalem met ti
linteg.
25 Ngem maipanggep kadagiti Hentil a namati, nag-
suratkami ken intedmi dagiti bilbilin a masapul nga iyaday-
oda dagiti bagbagida manipud kadagiti banag a maipapaay
kadagiti didiosen manipud iti dara, manipud iti aniaman a
nabekkel, ken manipud iti kinaderrep."
26 Ket insurot ni Pablo dagiti lallaki, ket iti simaruno nga
aldaw, dinalusannna ti bagina a kaduana ida ket napanda
idiay templo ket impakaammona no kasano kabayag ti
aldaw ti pannakadalusda, aginggana a ti daton ket naidaton
para iti tunggal maysa kadakuada.
27 Idi nganngan a malpas ti pito nga aldaw, adda dagiti
Judio manipud Asia a nakakita kenni Pablo idiay templo, ket
kiniburda amin dagiti adu a tattao, ket tinengngelda isuna.
28 Impukpukkawda "Lallaki iti Israel, tulongandakami.
Daytoy ti tao a nangisuro kadagiti amin a tattao iti sadino-
man kadagiti banbanag a maibusor kadagiti tattao, iti linteg,
ken iti daytoy a lugar. Saan laeng a dayta, nangikuyog
pay kadagiti Griego idiay templo ket tinulawanda daytoy a
nasantoan a lugar."
29 Ta iti napalabas ket nakitada ni Trofimo a tao iti
Efeso a kaduana idiay siudad ket pinanunotda a ni Pablo
ti nangipan kenkuana idiay templo.
30 Napagagar ti amin a siudad ken nagtataray a
sangsangkamaysa dagiti tattao ken tinnengngelda ni Pablo.
Ingguyodda isuna paruar iti templo, ken dagiti ruangan ket
dagus a nagserra.
31 Bayat a padpadasenda a papatayen isuna, immay ti
damag iti kangatoan a kapitan ti guardia nga amin a
Jerusalem ket umariwawa.
32 Dagusna nga inkuyog dagiti soldado ken dagiti sentu-
rion ket nagtarayda pababa kadagiti adu a tattao. Idi nakita
dagiti tattao ti kangatoan a kapitan ken dagiti soldado,
insardengda ti panangkabkabilda kenni Pablo.
33 Ket immasideg ti panguloen a kapitan ken tinengngelna
ni Pablo, ket imbilinna a makawaran daytoy iti dua a kawar.

Sinalusodna no siasino isuna ken no ania iti naaramidna.
34 Dadduma kadagiti tattao iti mangipukpukkaw iti maysa
a banag ken dagiti dadduma ket sabali. Gapu ta saan a
makaibaga iti kapitan iti aniaman a banag gapu iti ariwawa,
imbilinna a maiyapan ni Pablo idiay kuartel.
35 Idi dimteng isuna kadagiti agdan, binagkat isuna dagiti
soldado gapu iti kinaringgor dagiti tattao.
36 Gapu ta dagiti adu a tattao ket simmurot ken
ipukpukkawda "Ipanaw isuna!"
37 Idi dandanin a maiyapan ni Pablo iti kuartel, imbagana
iti kangatoan a kapitan, "Mabalin nga adda ibagak kenka?"
Imbaga ti kapitan, "Agsasaoka kadi iti Griego?
38 Saankadi a sika ti taga-Egipto, a nangidaulo iti napal-
abas a panagrebelde ken nangiyapan kadagiti uppat a ribu
a mangbutbuteng idiay let-ang?"
39 Kinuna ni Pablo, "Maysaak a Judio, a naggapu iti siudad
ti Tarso idiay Cilicia. Maysaak nga umili iti maysa a napateg
a siudad. Dawatek kenka, palubosannak nga agsao kadagiti
tattao."
40 Idi inikkan isuna iti kapitan iti pammalubos, nagtakder
ni Pablo iti agdan ket insenyasna ti imana kadagiti tattao.
Idi adda iti nakaro a panagulimek, nagsao isuna kadakuada
iti Hebreo. Kinunana,

22

1 "Kakabsat ken amma, dumngegkayo iti panangikalinte-
gak nga isu ita iti aramidek iti imatangyo."
2 Idi nangngeg dagiti adu a tattao a nagsao ni Pablo
kadakuada iti pagsasao a Hebreo, timmalnada. Kinunana,
3 Siak ket Judio, naiyanakak idiay Tarso iti Cilicia, ngem
nagadalak iti daytoy a siudad iti sakaanan ni Gamaliel.
Nasuroanak babaen kadagiti nainget a wagas iti linteg dagiti
kapuonantayo. Naregtaak para iti Dios, kas kadakayo amin
ita.
4 Indadanesko daytoy a Dalan agingga iti pannakatay;
Ginalutak nga agpada dagiti lallaki ken babbai ken impanko
ida iti pagbaludan.
5 Kasta met a ti kangatoan a padi ken dagiti amin a
panglakayen ket mabalinda a paneknekan a nakaawatak
kadagiti surat a naggapu kadakuada para kadagiti kakabsat
idiay Damasco, tapno agdaliasatak sadiay. Isublik koma a
nakakawar dagidiay adda iti daytoy a Dalan a madusa idiay
Jerusalem.
6 Ti napasamak ket idi agdaldaliasatak ken umasidegakon
idiay Damasco, idi agtengngan ti aldaw, kellaat nga adda

iti naindaklan a silaw manipud iti langit a nangrugi a nagraniag iti aglawlawko.
7 Natumbaak iti daga ken nakangngegak iti timek a nagsao kaniak, 'Saulo, Saulo, apay nga idaddadanesnak?'
8 Simmungbatak, 'Siasinnoka Apo?' Kinunana kaniak, 'Siak ni Jesus ti Nasaret, nga idaddadanesmo.'
9 Nakita dagiti kakaduak ti lawag, ngem saanda a nangngeg ti timek ti nangkatungtong kaniak.
10 Kinunak, 'Ania iti rumbeng nga aramidek, Apo? Kinuna ti Apo kaniak, 'Bumangonka ket mapanka idiay Damasco, sadiay maibaganto kenka ti tunggal banag a masapul nga aramidem.'
11 Saanak a makakita gapu iti dayta a raniag ti silaw, isu a napanak sadiay Damasco a naiturong babaen kadagiti im-ima dagiti kakaduak.
12 Sadiay, nakaam-ammoak iti tao nga agnagan iti Ananias, maysa a napasnek a tao no maipanggep iti linteg ken nasayaat ti ibagbaga dagiti amin a Judio nga agnanaed sadiay maipanggep kenkuana.
13 Immay isuna kaniak, nagtakder iti abayko, ket kinunana, 'Kabsat a Saulo, awatem ti panagkitam.' Iti dayta met laeng nga oras, nakitak isuna.
14 Ket kinunana, 'Pinilinaka ti Dios dagiti kapuonantayo a mangammo iti pagayatanna, a mangkita iti Daydiay Nalinteg, ken denggem iti timek nga aggapu iti ngiwatna.
15 Ta sikanto iti mangpaneknek kenkuana kadagiti amin a tattao maipanggep iti nakitam ken nangngegmo.
16 Ket ita apay nga agur-urayka? Tumakderka, agpabautisar ken ugasam dagiti basbasolmo, ken umawagka iti naganna.'
17 Kalpasan a nagsubliak idiay Jerusalem ken kabayatan nga agkarkararagak idiay templo, nakakitaak iti sirmata.
18 Nakitak isuna ket kinunana kaniak, 'Darasem a pumanaw iti Jerusalem, gapu ta saanda nga awaten ti pammaneknekmo maipanggep kaniak.'
19 Kinunak, 'Apo, ammoda nga imbaludko ken sinaplitak dagiti namati kenka iti tunggal sinagoga.
20 Idi nagaruyot ti dara ni Esteban a saksim, nagtaktakderak met sadiay ken imman-anamong, ken binanbantayak dagiti pagan-anay dagiti nangpapatay kenkuana.'
21 Ngem kinunana kaniak, 'Pumanawka, gapu ta ibaonka kadagiti Hentil.'"
22 Pinalubosan isuna dagiti tattao nga agsao agingga iti daytoy a punto. Ngem kalpasanna nagpupukkawda a kunada, 'Ipanaw ti kastoy a tao iti daga: Ta saan a rumbeng

nga agbiag isuna.”
23 Kabayatan nga agpupukkawda, impurwakda dagiti
kawesda ken nagipurwakda iti tapok sadiay tangatang.
24 Ket imbilin ti kangatoan a kapitan a maiyapan ni Pablo
idiay kuartel. Imbilinna a rumbeng isuna a masaludsod
a nakadwaan iti pannakadusa, tapno isuna a mismo ket
maamoanna no apay nga agpukpukawda iti kasta a maibu-
sor kenni Pablo.
25 Idi ginalotanda isuna iti lalat, imbaga ni Pablo iti
senturion nga agtaktakder, “Nainkalintegan kadi kenka a
mangdusa iti tao a Romano ken saan pay a nausig?”
26 Idi nangngeg daytoy ti senturion, napan isuna iti
panguloen a kapitan ket imbagana kenkuana, a kunana
“Ania ti aramidem? Ta daytoy a tao ket umili iti Roma.”
27 Immay ti panguloen a kapitan ket imbagana kenkuana,
“Ibagam kaniak, umili ka kadi iti Roma?” Kinuna ni Pablo,
“Wen.”
28 Simmungbat ti panguloen a kapitan, “ Gapu laeng iti
dakkel a gatad iti kwarta a nagun-odko iti kina-Romano.”
Ngem kinuna ni Pablo, “Naiyanakak nga umili iti Roma.”
29 Kalpasanna, dagus a pinanawan isuna dagiti lallaki a
mangpalutpot koma kenkuana. Nabutngan met ti pangu-
loen a kapitan idi naamoanna a ni Pablo ket maysa nga
umili iti Roma, gapu ta inggalotna isuna.
30 Iti simmaruno nga aldaw, kayat a maammoan ti kanga-
toan a kapitan ti kinapudno maipanggep iti panangpabasol
dagiti Judio a maibusor kenni Pablo. Isu a winarwarna dag-
iti galotna ket binilinna dagiti panguloen a papadi ken dagiti
amin a mammagbaga nga agguummongda. Ket inyapanna
ni Pablo iti baba ken ingkabilna isuna iti nagtetengngaanda.

23

1 Kimmita a diretso ni Pablo kadagiti kameng ti konseho
ket kinunana, “Kakabsat, nagbiagak iti sangoanan ti Dios iti
amin a nasayaat a konsensiak agingga iti daytoy nga aldaw.”
2 Minandaran ti kangatoan a padi a ni Ananias dagiti
nakatakder iti abay ni Pablo a tibabenda ti ngiwatna.
3 Ket kinuna ni Pablo kenkuana, “Dusaennaka ti Dios,
sika a pader a napintaan iti puraw. Agtugtugawka kadi a
mangukom kaniak babaen iti linteg, ngem ibilin mo met a
makabilak a maisuppiat iti linteg?”
4 Kinuna dagiti nakatakder, “Kastoy kadi ti panangpabain
mo iti kangatoan a Padi ti Dios?”
5 Kinuna ni Pablo, “Diak ammo kakabsat, nga isuna ket
nangato a padi. Ta naisurat, Saanka nga agsao iti dakes iti
mangiturturay kadagiti tattaom.”

6 Idi nakita ni Pablo a iti maysa a paset ti Konseho
ket Saduceo ken dadduma ket Pariseo, nagsao isuna iti
napigsa kadagiti mammagbaga, “Kakabsat, siak ket Pariseo,
anakdak ti Pariseo. Mauk-ukomak ditoy gapu ta sitatalekak
a mangnamnama nga adda iti panagungar dagiti natay.
7 Idi naibagana daytoy, rimsua ti panagsusuppiat iti
nagbabaetan dagiti Pariseo ken Saduceo ket nabingay ti
taripnong.
8 Ta ibagbaga dagiti Saduceo nga awan panagungar, awan
dagiti anghel ken dagiti espiritu, ngem kuna dagiti Pariseo
nga amin dagitoy ket adda.
9 Napasamak ngarud ti dakkel a riri, ken dadduma kadag-
iti eskriba a pakairamanan dagiti Pariseo ket timmakder
ken simmuppiatda, a kunada, “Awan masarakanmi a biddut
iti daytoy a tao. No ngay adda espiritu wenno anghel a
nagsao kenkuana?”
10 Ket idi adda rimsua a dakkel a panagririri, nagbuteng
ti panguloen a kapitan nga amangan no rangrangkayenda
ni Pablo, isu a minandaranna dagiti soldado a bumabada
ket pilitenda nga alaen isuna manipud kadagiti kameng iti
mammagbaga, ken ipanda isuna idiay kuartel.
11 Iti karabianna, nagtakder ti Apo iti abayna ket kin-
unana, “Saanka nga agbuteng, kas iti panangpaneknekmo
maipapan kaniak ditoy Jerusalem, kasta met a masapul a
paneknekam idiay Roma.”
12 Ket idi immaldawen, adda dagiti Judio a nangaramid
iti tulag ken nangayab iti lunod kadagiti bagbagida: ket ki-
nunada a saandanto a mangan wenno uminom iti aniaman
agingga a mapatayda ni Pablo.
13 Adda ti nasurok nga uppat a pulo a lallaki a nangaramid
iti daytoy a nalimed a panggep.
14 Napanda kadagiti panguloen a padi ken kadagiti
panglakayen ket kinunada, “Inkabilmi dagiti bagbagimi iti
sirok ti dakkel a lunod, nga awan iti mangan aginggana a
mapataymi ni Pablo.
15 Ita ngarud, palubosanyo ti konseho nga ibagada iti
panguloen a kapitan a paulogenda a maiyeg kadakayo, a
kasla kayatyo a palutputen a naimbag iti kasona. Dakami
met, nakasaganakami a mangpatay kenkuana sakbay nga
umay ditoy.”
16 Ngem nangngegan ti anak a lalaki ti kabsat a babai ni
Pablo a kumlebda nga aguray, isu a napan ken simrek iti
kuartel ket imbagana kenni Pablo.
17 Inayaban ni Pablo ti maysa kadagiti senturion ket im-
bagana, “Ipanyo daytoy nga agtutubo a lalaki iti panguloen

a kapitan, ta adda banag nga ibagana kenkuana.
18 Inkuyog ngarud ti senturion ti agtutubo a lalaki ket
impanna isuna iti panguloen a kapitan ket kinunana,
“Inayabannak ni Pablo a balud ken dinawatna nga iyegko
daytoy nga agtutubo a lalaki kenka. Adda banag nga
ibagana kenka.”
19 Iniggaman ti panguloen a kapitan ti ima ti agtutubo
ket napanda iti pribado a lugar ket nagsaludsod kenkuana,
“Ania kadi dayta a masapul nga ibagam kaniak?”
20 Kinuna ti agtutubo a tao, “Nagtutulagan dagiti Judio
a kiddawenda kenka a paulogem ni Pablo no bigat iti
konseho, a kasla agsaludsodda pay iti naing-inget maipapan
iti kasona.
21 Ngem saanmo nga itulok ti kayatda, gapu ta adda
nasurok uppat a pulo a lallaki a kumkumleb a mangur-
uray kenkuana. Nagsapatada a saandanto a mangan
wenno uminom agingga a mapatayda isuna. Uray ita
nakasaganadan, ur-urayenda iti pammalubos nga aggapu
kenka.
22 Pinalubusan ngarud ti panguloen a kapitan a mapanen
ti agtutubo a lalaki, kalpasan iti panangisurona kenkuana,
“Awan iti pangibagaam a naibagam dagitoy a banbanag
kaniak.”
23 Ket nangayab iti dua kadagiti senturion ken imbagana,
“Mangala kayo ti dua gasut a soldado a nakasagana a mapan
agingga idiay Cesarea, ken pito pulo a kumakabayo a lallaki,
ken dua gasut a pumipika a lallaki. Pumanawkayo iti
maikatlo nga oras iti rabii.”
24 Imbilinna met kadakuada a maipaayan ni Pablo kadag-
iti ayup a mabalinna a pagsakayan, ken ipanda isuna a
natalged kenni Felix a gobernador.
25 Ket nagsurat iti surat a kastoy:
26 Claudius Lisias, iti kalalaingan a gobernador Felix,
kablaaw.
27 Daytoy a tao ket tiniliw dagiti Judio ken nag nganganida
a patayen, idi napanak kadakuada a kaduak dagiti soldado
ket insalakanmi isuna, manipud idi naammoak nga isuna
ket maysa nga umili iti Roma.
28 Kayatko a mammoan no apay a pinabasolda isuna, isu
nga impanko isuna iti konsehoda.
29 Naammoak nga isu ket napabasol maipanggep kadagiti
salsaludsod maipapan iti lintegda, ngem awan iti pammaba-
sol a maibusor kenkuana a matudingan iti patay wenno
pannakaibalud.
30 Ket naipakaammo kaniak nga adda iti panggep a
maibusor iti daytoy a tao, isu a dagus nga imbaonko kenka

ken imbagak met kadagiti mangpabpabasol kenkuana nga iyegda dagiti darum a maibusor kenkuana iti imatangmo. Agpakadaakon.”
31 Isu a tinungpal dagiti soldado dagiti bilinna: innalada
ni Pablo ket impanda isuna idiay Antipatris iti rabii.
32 Iti simmaruno nga aldaw, kaadduan kadagiti soldado
ti nangpanaw kadagiti nakakabalyo a lallaki a mangkadua
kenkuana ket nagsusublida iti kuartel.
33 Idi nakadanonen dagiti nakakabalyo a lallaki idiay Ce-
sarea ken naituloddan ti surat iti gobernador, imparangda
met ni Pablo kenkuana.
34 Idi nabasa ti gobernador ti surat, sinaludsodna no ania
a probinsia ti naggapuan ni Pablo; ket idi naammoanna nga
isuna ket naggapu idiay Cilicia,
35 kinunana, “Denggenkanto a naimbag inton umay dagiti
nangidarum kenka ditoy.” Ket imbilinna a maipupok isuna
idiay palasio ni Herodes.

24

1 Kalpasan iti lima nga aldaw, napan sadiay ni Ananias
a panguloen a padi, sumagmanano a panglakayen ken
maysa a bumibitla nga agnagan iti Tertulo. Immay indarum
dagitoy a lallaki ni Pablo iti gobernador.
2 Idi simmango ni Pablo iti gobernador, inrugi ni Tertulo a
pabasolen isuna ket imbagana iti gobernador, “Gapu kenka,
addaankami iti naindaklan a kapia ken ti panangkitam ket
mangmangyeg iti nasayaat a pannakapabaro iti pagilianmi;
3 ngarud, iti amin a panagyaman ket awatenmi ti amin
nga aramidem, kalaingan a Felix.
4 Tapno saankan a taktaken pay, dawatek kenka a
denggennak koma iti ababa a kanito nga addaan kinaanus.
5 Ta natakuatanmi a daytoy a tao ket peste ken mang-
parparnuay iti panagrebelde kadagiti amin a Judio iti entero
a lubong. Isuna ket pangulo ti sekta a Nazareno.
6 Ket pinadasna pay a tulawan ti templo, isu a tiniliwmi
isuna.
7 *
8 Inton palutputem ni Pablo maipapan kadagitoy amin
a banbanag, uray sika met ket maadalmo no ania ti
pangidardarumanmi kenkuana.”
9 Nagkaykaysa dagiti Judio a nangidarum kenni Pablo ket
imbagada a pudno dagitoy a banbanag.

* **24:7** Naikkat iti kapintasan a kaunaan a kopya ti bersikulo 7, “Ngem ni Lisias, nga opisial, ket immay ken pinilitna nga innala isuna kadagiti im-imami.

10 Ngem idi sinenyasan ti gobernador ni Pablo nga agsao,
simmungbat ni Pablo, “Maawatak nga iti adu a tawen, sika
ti ukom iti daytoy a pagilian, ken isu a maragsakannak a
mangilawlawag iti bagik kenka.
11 Mabalinmo a mapaneknekan nga awan pay iti sanga-
pulo ket dua nga aldaw manipud napanak nagdaydayaw
idiay Jerusalem;
12 ket idi nasarakandak idiay templo, saanak a nakisin-
nuppiat iti siasinoman ken saanak a nangriribuk kadagiti
naummong a tattao, wenno kadagiti sinagoga, wenno iti
siudad;
13 ken saanda a mapaneknekan kenka dagiti pammabasol
nga ar-aramidenda a maibusor kaniak ita.
14 Ngem aminek daytoy kenka a babaen iti dalan nga aw-
awaganda a sekta, iti dayta met laeng a dalan, agserserbiak
iti Dios dagiti kapuonanmi. Napudnoak iti amin nga adda
iti linteg ken kadagiti sursurat dagiti profeta.
15 Addaanak iti isu metlaeng a namnama iti Dios, a kas
met laeng kadagitoy a lallaki nga agur-uray iti dayta, ti umay
a panagungar dagiti natay, agpada iti nalinteg ken saan a
nalinteg;
16 ket iti daytoy, agtrabtrabahoak tapno maaddaanak iti
konsensia nga awan pakababalawanna iti sangoanan ti Dios
ken kadagiti lallaki iti amin a banbanag.
17 Ita, kalpasan iti adu a tawen, immayak a mangyeg iti
tulong iti pagiliak ken sagsagut a kuarta.
18 Idi inaramid ko daytoy, nasarakandak dagiti dadduma
a Judio a naggapu idiay Asia iti maysa a seremonia ti
pannakadalus idiay templo, nga awan iti adu a tattao wenno
iti riribuk.
19 Rebbengna koma nga umay dagitoy a lallaki iti san-
goanam ita ken ibagada no ania ti adda kadakuada a
maibusor kaniak, no addaanda man.
20 Wenno saan, ibaga koma dagitoy met laeng a lallaki
no ania ti biddut a nasarakanda kaniak idi simmangoak iti
konseho dagiti Judio;
21 malaksid no maipapan iti daytoy maysa a banag nga
imbagak a napigsa idi nagtakderak kadakuada, 'Maipapan
iti panagungar dagiti natay nga us-usigendak ita'.”
22 Naipakaammo a nasayaat kenni Felix ti maipapan
iti Dalan, isu a pinagurayna dagiti Judio. Kinunana,
“Inton bumaba ditoy ni komandante Lisias manipud idiay
Jerusalem, ikeddengkonto ti kasom.”
23 Kalpasan ket minandaranna ti senturion a bantayanna
ni Pablo, ngem maaddaan iti bassit a wayawaya, ken awan

koma iti manglapped kadagiti gagayyemna a tumulong kenkuana wenno mangsarungkar kenkuana.

24 Kalpasan iti sumagmamano nga aldaw, nagsubli ni Felix a kaduana ni Drusila nga asawana, maysa a Judio, ken pinaayabanna ni Pablo ket nakangngeg kenkuana iti maipapan iti pammati kenni Cristo Jesus.

25 Ngem idi naginnadalda kenni Pablo maipapan iti kinalinteg, panagteppel ken iti umay a pannakaukom, nagbuteng ni Felix ket insungbatna, "Pumanawka pay laeng, ngem no addanto manen oras ko, paayabankanto."

26 Kadagidiay metlaeng a tiempo, kalkalikagumanna a mangted ni Pablo iti kuarta kenkuana, isu a masansan a paayabanna isuna ken makisarsarita kenkuana.

27 Ngem idi napalabasen ti dua a tawen, nagbalin a gobernador ni Porcio Festo a simmublat kenni Felix, ngem kayat ni Felix a makagun-od iti nasayaat a pannakikadua kadagiti Judio, pinanawanna ngarud ni Pablo nga agtultuloy a mabanbantayan.

25

1 Ita, simrek ni Festo iti probinsia, ken kalpasan iti tallo nga aldaw, simmang-at isuna idiay Jerusalem manipud Cesarea.

2 Nangiyeg dagiti panguloen a padi ken dagiti mabigbigbig a Judio kadagiti pammabasol a maibusor ken Pablo kenni Festo, ken nagsaoda a sipipigsa kenni Festo.

3 Ken nagdawatda iti tulong kenni Festo iti maipapan kenni Pablo, bareng no ayabanna idiay Jerusalem tapno iti kasta ket mabalinda a patayen isuna iti dalan.

4 Ngem insungbat ni Festo a ni Pablo ket balud idiay Cesarea, ket iti mabiit, agsubli isuna sadiay.

5 "Ngarud, kadagidiay makabael," kinunana, "masapul a makisurot kadakami sadiay. No adda man ti banag a saan a nasayaat iti dayta a tao, masapul nga idarumyo isuna."

6 Kalpasan a nagtalinaed isuna iti walo wenno sangapulo pay nga aldaw, bimmaba isuna idiay Cesarea. Ket iti simmaruno nga aldaw, nagtugaw isuna iti tugaw iti pangukoman ket imbilinna a maiyeg ni Pablo kenkuana.

7 Idi simmangpet isuna, agtaktakder iti asideg dagiti Judio a naggapu idiay Jerusalem, ket nangyegda iti adu a nadagsen a pammabasol a saanda a mapaneknekan.

8 Inkalintegan ni Pablo iti bagina ken kinunana, "Saan a maibusor iti nagan dagiti Judio, saan a maibusor iti templo, ken saan a maibusor kenni Cesar, adda kadi iti naaramidko a dakes."

9 Ngem kayat ni Festo a maalana ti rikna dagiti Judio, ket
sinungbatanna ngarud ni Pablo a kinunana, “Kayatmo kadi
iti sumang-at idiay Jerusalem ken tapno maukomka babaen
kaniak maipanggep kadagitoy a banbanag sadiay?
10 Kinuna ni Pablo, “ Agtaktakderak iti sangoanan iti
tugaw a pangukoman ni Cesar a rumbeng a pakaukomak.
Awan iti nagkamaliak kadagiti Judio, kas ammoyo met a
nalaing.
11 Ngem no nakaaramidak iti dakes ken no nakaaramidak
iti banag a pakaikariak iti pannakatay, saanak nga agkedked
a matay. Ngem no dagiti pammabasolda ket awan kinapud-
nona, awan iti siasinoman a mabalin a mangiyawat kaniak
kadakuada. Umawagak kenni Cesar.”
12 Ket nakisarita ni Festo iti konseho, ken kalpasanna
simmungbat isuna, “Immawagka ken ni Cesar; mapankanto
ken ni Cesar.”
13 Ita kalpasan iti sumagmamano nga aldaw, simmangpet
da Ari Agripa ken Bernice idiay Cesarea tapno agipaay iti
opisial a panangsarungkar kenni Festo.
14 Kalpasan nga adda isuna idiay iti adu nga aldaw, im-
parang ni Festo ti nakaidaruman ni Pablo iti ari; kinunana,
“Adda maysa a lalaki nga imbati ni Felix ditoy a kas balud.
15 Idi addaak idiay Jerusalem, nangiyeg kaniak dagiti
panguloen a papadi ken dagiti panglakayen dagiti Judio
kadagiti pammabasol a maibusor iti daytoy a tao, ken
dinawatda iti pannakaikeddeng a maibusor kenkuana.
16 Iti daytoy, simmungbatak a saan a kaugalian dagiti
Romano a mangiyawat iti tao a kas pabor; ngem ketdi, rum-
beng nga adda iti gundaway iti naidarum a tao a mangsango
kadagiti nangidarum kenkuana tapno maikalinteganna ti
bagina a maibusor kadagiti pammabasol.”
17 Ngarud, idi immayda nga agkakadua ditoy, saanak a
naguray, ngem iti simmaruno nga aldaw nagtugawak iti
tugaw iti pangukoman ket imbilinko a maiyeg dayta a tao.
18 Idi timmakder dagiti nangidarum ken inakusaranda
isuna, napanunotko nga awan iti nadagsen kadagiti
pammabasol nga inyegda a maibusor kenkuana.
19 No di ket, adda laeng iti saanda a pagkikinnaawatan
maipapan iti bukodda a relihion ken maipapan iti maysa
nga agnagan Jesus a natayen, nga ibagbaga ni Pablo a
sibibiag.
20 Maburburtiaanak iti maipanggep iti daytoy, no
kasanok a palutputen iti daytoy a banag, ken dinamagko
kenkuana no mapan idiay Jerusalem tapno maukom sadiay
maipanggep kadagitoy a banbanag.

21 Ngem idi dinawat ni Pablo a maguardiaan pay laeng agingga iti panangikeddeng kenkuana ti Emperador, imbilinko nga agtalinaed isuna a sibabalud agingga nga ibaonko isuna kenni Cesar.
22 Nagsao ni Agripa kenni Festo, “Kayatko met iti dumngeg iti daytoy a tao.” “Inton bigat,” Kinuna ni Festo, “Mangngegmonto isuna.”
23 Isu nga iti simmaruno nga aldaw, immay ni Agripa ken ni Bernice nga adda ti adu a seremonia; immayda idiay pangukoman a kaduada dagiti opisyal dagiti soldado ken dagiti mabigbigbig a tao iti siudad. Ket idi insao ni Festo ti bilin, naiyeg ni Pablo kadakuada.
24 Kinuna ni Festo, “Ari Agripa, ken kadakayo amin a lallaki nga adda kadakami ditoy, makitayo daytoy a lalaki; nakiyuman kaniak dagiti amin a Judio idiay Jerusalem ken uray met ditoy, ken impukkawda kaniak a saanen a rumbeng nga agbiag daytoy a tao.
25 Ngem naadalko nga awan iti naaramidna a rumbeng a pakatayanna; ngem gapu ta immawag isuna iti Emperador, inkeddengko nga ibaon isuna.
26 Ngem awan ti ammok nga uray ania nga isuratko iti Emperador. Gapu iti daytoy, inyegko isuna kadakayo, nangnangruna kenka, Ari Agripa tapno adda koma iti maisuratko maipanggep iti nakaidarumanna.
27 Ta makitak a saan a rumbeng a mangibaonak iti balud ken saanko pay nga ipablaak dagiti pammabasol a maibusor kenkuana.”

26

1 Kinuna ngarud ni Agripa kenni Pablo, “Mabalinka nga agsao para iti bagim.” Kalpasanna, inyunnat ni Pablo ti imana ken inkalinteganna ti bagina.
2 “Ibilangko ti bagik a naragsak, Ari Agripa, a mangsungbat iti nakaidarumak iti sangoanam ita nga aldaw, a maibusor kadagiti amin a pammabasol dagiti Judio;
3 nangnangruna, gapu ta nalaingka kadagiti amin a kaugalian dagiti Judio ken kadagiti saludsod. Isu a dawatek kenka nga anusannak a denggen.
4 Pudno, ammo dagiti amin a Judio no kasanoak a nagbiag manipud iti kinaagtutubok iti bukodko a pagilian ken idiay Jerusalem.
5 Am-ammodak manipud pay idi damo ken rumbeng nga aklunenda a nagbiagak a kas Pariseo, maysa a nainget unay a sekta iti relihionmi.
6 Ita agtakderak ditoy tapno maukom gapu ta birbirukek ti kari nga inkari ti Dios kadagiti amaenmi.

7 Ta daytoy ti kari a namnamaen dagiti sangapulo ket dua
a pulimi a maawatda, iti sipapasnek a panagrukbabda iti
Dios iti rabii ken aldaw. Gapu iti daytoy a namnama, Ari
Agrippa, nga indarumdak dagiti Judio.
8 Apay a panunoten ti siasinoman kadakayo a saan a
nakapapati a pagungaren ti Dios dagiti natay?
9 Iti maysa a tiempo, impagarupko a masapul nga
agaramidak iti adu a banbanag a maibusor iti nagan ni Jesus
ti Nasaret.
10 Inaramidko daytoy idiay Jerusalem; pinaibaludko ti adu
a sasanto idiay pagbaludan, ken addaanak iti pammalubos
manipud kadagiti panguloen a papadi nga aramidek daytoy;
ket idi a napapatayda, intedko pay iti panangayonko iti
maibusor kadakuada.
11 Masansan iti panangdusak kadakuada kadagiti amin a
sinagoga ken pinadasko a pagtabbaawen ida. Kasta unay
ti pungtotko kadakuada ket kinamkamatko ida uray pay
kadagiti sabali a siudad.
12 Kabayatan nga ar-aramidek daytoy, napanak idiay
Damasco nga addaan turay ken bilbilin manipud kadagiti
panguloen a papadi;
13 ket iti dalan a mapan sadiay, iti tengga ti aldaw, apo Ari,
nakakitaak iti lawag manipud langit a nalawlawag ngem
iti init ken linawaganna ti aglawlawmi kadagiti tattao a
kaduak nga agdaldaliasat.
14 Idi natumbakami amin iti daga, nakangngegak iti
maysa a timek nga agsasao kaniak a kinunana iti pagsasao
a Hebreo, “Saulo, Saulo, apay nga idaddadanesnak? Pakari-
gatam ti panangkugtarmo iti natirad a ruting.
15 Kalpasanna kinunak, 'Siasinoka, Apo?' Simmungbat ti
Apo, 'Siak ni Jesus nga idaddadanesmo.
16 Ita bumangonka ket tumakderka; nagparangak kenka
gapu iti daytoy a panggep, tapno dutokanka nga agbalin nga
adipen ken maysa a saksi maipapan kadagiti banbanag nga
ammom, maipanggep kaniak ita ken kadagiti banbanag nga
ipakitakto kenka iti mabiit;
17 ken ispalenkanto manipud kadagiti tattao ken manipud
kadagiti Hentil a pangibabaonak kenka,
18 tapno lukatam dagiti matmatada ken tapno pagtalliku-
dem ida manipud iti sipnget a mapan iti lawag ken manipud
iti pannakabalin ni Satanas a maiturongda iti Dios, tapno iti
kasta ket maawatda manipud iti Dios ti pammakawan dagiti
basbasol ken ti tawid nga intedko kadakuada nga inlasinko
para iti bagik babaen iti panamati kaniak.
19 Ngarud, Ari Agrippa, saanko a sinalungasing ti nainlan-
gitan a sirmata;

20 ngem, umuna kadagidiay adda iti Damasco, ken
kalpasanna iti Jerusalem, ken iti entero a pagilian ti Judea,
ken kasta met kadagiti Hentil, nangasabaak a nasken nga
agbabawida ken agsublida iti Dios, nga agaramidda kadagiti
banbanag a napateg, a mangipakita iti panagbabawi.
21 Ta gapu iti daytoy tiniliwdak dagiti Judio idiay templo
ken pinadasdak a patayen.
22 Tinulongannak ti Dios agingga ita, isu nga agtakderak
ken ipaduyakyakko kadagiti kadawyan a tattao ken kadagiti
natatan-ok ti maipanggep iti ad-adu pay ngem ti imbaga ni
Moises ken dagiti profeta a mapasamak,
23 a masapul nga agsagaba ti Cristo, ken isuna ti umuna a
mapagungar manipud iti patay ken iwaragawagna ti silaw
kadagiti tattao a Judio ken kadagiti Hentil.
24 Idi nalpasen ni Pablo ti panangikalinteganna, bin-
ugkawan isuna ni Festo, " Pablo, agmauyongka; pinagbalin-
naka nga agmauyong ti nangato nga adalmo."
25 Ngem kinuna ni Pablo, "Saanak nga agmauyong,
kalaingan a Festo; ngem agsaoak nga addaan tured kadagiti
sasao a pudno ken maiparbeng.
26 Ta ammo ti ari ti maipanggep kadagitoy a banbanag; ket
isu a nagsaoak a siwawaya kenkuana, ta pudno nga awan
kadagitoy ti nailimed manipud kenkuana; ta saan daytoy a
nalpas iti suli.
27 Mamatika kadi dagiti profeta, Ari Agripa? Ammok a
mamatika."
28 Kinuna ni Agripa kenni Pablo, "Allukoyennak kadi iti
ababa a tiempo ken pagbalinennak a Kristiano?"
29 Kinuna ni Pablo, "Agkararagak iti Dios, nga uray iti
ababa a tiempo, saan laeng koma a sika, ngem uray pay
ti amin a dumngeg kaniak ita nga aldaw, ket agbalin a kas
kaniak, ngem awanan kadagitoy kawar iti pagbaludan."
30 Kalpasanna, timmakder ti Ari ken ti gobernador ken
uray pay ni Bernice, ken dagiti nakitugtugaw kadakuada;
31 idi nakapanawdan iti siled, nagsasaritada ket kinunada,
"Awan ti naaramid daytoy a tao a rumbeng a pakatayanna
wenno pakaibaludanna."
32 Kinuna ni Agripa kenni Festo, "Mawayawayaan koma
daytoy a tao no saan isuna a kimmamang kenni Cesar."

27

1 Idi naikeddengen a masapul nga aglayag kamin a mapan
idiay Italia, impaimada ni Pablo ken dadduma kadagiti
balud iti senturion a managan Julio, a kameng ti Rehimiento
Augustan.

2 Naglugan kami iti barko a naggapu idiay Adrumeto, a
nakasaganan nga aglayag iti igid ti Asia. Isu a napan kami iti
baybay. Kimmuyog kadakami ni Aristarco a naggapu idiay
Tesalonica iti Macedonia.
3 Iti simmaruno nga aldaw, dimteng kami iti siudad ti
Sidon, sadiay ket nasayaat iti panangtrato ni Julio kenni
Pablo, ket pinalubosanna a mapan kadagiti gagayemna
tapno awatenna ti panangaywanda.
4 Manipud sadiay, napan kami iti baybay ken naglayag
kami iti aglawlaw ti Isla ti Cyprus a nasalakniban manipud
iti angin, gapu ta ti angin ket maisupadi kadakami.
5 Idi naglayagkamin a bimmalasiw iti danum nga asideg
iti Cilicia ken Pamfilia, dimteng kami idiay Mira, maysa a
siudad iti Licia.
6 Sadiay, nakasarak ti senturion iti maysa a barko a nag-
gapu idiay Alejandria a mapan idiay Italia. Inlugannakami
iti daytoy.
7 Idi naglayagkami nga in-innayad iti adu nga al-aldaw,
ken kamaudiananna ket simmangpetkami a nagparigat iti
asideg ti Cnido, ta saannakami a palubosan ti angin a
mapan iti dayta a dalan, isu a nagtuloykami a naglayag iti
nalengdan nga igid iti Creta, bangir iti Salmon.
8 Nagparigat kami a naglayag iti igid, agingga a dimmanun
kami iti maysa a lugar a managan Natalged a Sangladan,
nga asideg iti siudad ti Lasea.
9 Nagbayag kami sadiay, ket ti tiempo a panagayunar
dagiti Judio ket naglabas metten, ket nagbalinen a napeggad
ti aglayag. Isu a binallaagan ida ni Pablo,
10 a kinunana “Lallaki, makitak nga iti umadani a
panaglayagtayo ket addaan dunor ken dakkel a pukaw, saan
laeng nga iti kargamento ken iti barko, ngem uray pay dagiti
biagtayo.”
11 Ngem ad-adda nga impangag ti senturion ti amo ken ti
akinkukua iti barko, ngem dagiti banbanag nga imbaga ni
Pablo.
12 Gapu ta ti sangladan ket saan a nalaka a pagyanan
iti panawen ti lam-ek, kaaduan kadagiti aglaylayag ti nan-
gibaga a masapul nga aglayag a pumanaw manipud sadiay,
no babaen iti aniaman a pamuspusan ket madanonmi ti
siudad ti Fenix, tapno sadiay a palabsen ti lam-ek. Ti Fenix
ket isu iti sangladan idiay Creta, ket sumango daytoy iti
amianan a daya ken abagatan a daya.
13 Idi mangrugi nga agpayugpog a nainayad ti angin nga
aggapu iti abagatan, pinanunot dagiti marino nga addan
dagiti kasapulanda. Isu nga inngatodan ti angkla ket
naglayagda iti igid ti Creta, asideg iti igid ti baybay.

14 Ngem kalpasan ti apagbiit a tiempo, ti napigsa nga
angin, a maawagan iti Amian ket nangrugi a bimmaut
kadakami manipud iti ballasiw ti isla.
15 Idi sinubang ti angin ti barko, binaybay-anmin daytoy
nga inturongnakami.
16 Naiturongkami iti nalengdan a paset ti bassit nga isla
a maawagan Cauda; ket uray narigatan kami, nabaelanmi
nga isalbar ti bangka.
17 Idi ginuyodda nga impangato, rineppetda ti barko
babaen kadagiti taltali. Mabutengda a maisadsadkami iti
kadaratan ti Sirte, isu nga imbabada ti angkla ti barko iti
baybay ket naiturong daytoy.
18 Binautbaot nakami ti nadawel nga angin, isu nga
iti simmaruno nga aldaw, nangrugi dagiti marino nga
agitapuak kadagiti kargamento.
19 Iti maikatlo nga aldaw, nangibelleng dagiti marino
kadagiti maar-aramat iti barko babaen kadagiti im-imada.
20 Idi saan nga agraniag kadakami ti init ken bitbituen iti
adu nga al-aldaw, ken saplisaplitan nakami latta ti nadawel
a bagyo, aniaman a namnamami a makalasat ket napukaw.
21 Idi nabayagen a saanda a nangnangan, nagtakder ni
Pablo kadagiti marino ket kinunana, “Dakayo a Lallaki,
dimngegkayo koma ngamin kaniak, ket saantayo a naglayag
manipud Creta, nga isu iti nakaalantayo kadagitoy a dunor
ken pukaw.
22 Ket ita, karitenkayo nga agbalinkayo a natured, ta
awanto iti mapukaw a biag kadakayo, ngem ti laeng
mapukaw ket ti barko.
23 Ta idi rabii, maysa nga anghel ti Dios a makinkukua
kaniak ken pagdaydayawak- ket nagtakder iti abayko
24 ket kinunana, “Saanka nga agbuteng, Pablo. Masapul
nga agtakderka iti sangngoanan ni Ceasar, ken kitaem, ti
Dios, iti kinasayaatna, ket intedna kenka dagiti amin a
kaduam nga aglaylayag.
25 Ngarud, dakayo a lallaki, agbalinkayo a natured, gapu
ta agtalekak iti Dios, a mapasamak dayta a kas naibaga
kaniak.
26 Ngem masapul a maisadsadtayo iti maysa nga isla.”
27 Idi nadanun ti maikasangapulo ket uppat a rabbi,
kabayatan a naiturong kami iti daytoy a dalan ken iti
Baybay Adriatico, idi agtengngan ti rabii, impagarup dagiti
marino nga asidegdan iti daga.
28 Nangalada iti pangrukod iti danum ket nasarakanda
a dua pulo a karukod ti kaunegna; kalpasan iti sumag-
mamano a kanito, nangalada iti ad-adu a pangrukod iti

danum ket nasarakanda a sanga pulo ket lima a karukod ti kaunegna.
29 Nagbutengda nga amangan no maidungpar kami iti kabatbatoan, isu nga imbabada ti uppat nga angkla manipud iti likod ti barko ken nagkararagda a bumigat koman.
30 Mangkitkita dagiti marino iti wagas tapno panawanda ti barko ken ibabada ti bangka iti baybay, ket impammarangda nga impurwakda dagiti angkla manipud iti parupa ti barko.
31 Ngem kinuna ni Pablo iti senturion ken kadagiti soldado, "Malaksid a dagitoy a lallaki ket agtalinaedda iti barko, saankayo a maisalakan.
32 Ket dagiti soldado, pinutedda dagiti taltali ti bangka ket binay-anda a maiyanud.
33 Idi lumawagen, ginuyugoy ida amin ni Pablo a mangalada iti sangkabassit a makan. Kinunana, "Daytoy nga aldaw ti maikasangapulo ket uppat nga aldaw a naguraykayo ken saan a nangan; awan a pulos ti kinnanyo.
34 Isu a kiddawek kadakayo a mangan kayo iti uray sangkabassit a makan, ta daytoy ket para iti pannakailasatyo; ket awanto ti uray maysa a buok iti uloyo a mapukaw."
35 Idi naibagana daytoy, nangala iti tinapay ket nagyaman iti Dios iti imatang ti tunggal maysa. Ket nangpirsay iti tinapay ket nangrugi a nangan.
36 Ket napabilegda amin ket nangalada met iti makan.
37 Dua gasut pito pulo ket innem kami amin iti barko.
38 Idi nakapangandan, pinalag-ananda ti barko babaen iti panangibellengda iti trigo iti baybay.
39 Idi bumigaten, saanda a nailasin ti daga, ngem adda nakitada nga igid iti baybay, ket nagtututongda a no mabalin ket iturongda ti barko sadiay.
40 Isu a pinutedda dagiti angkla ket imbatida dagitoy iti baybay. Iti dayta met laeng a kanito, pinalukayanda dagiti tali iti timon ken inngatoda ti layag tapno iduron ti angin; isu a naiturongda iti igid ti baybay.
41 Ngem nakagtengda iti lugar a nagsabatan ti ayus iti dua a danum, ket naiturong ti barko iti daga. Naisadsad ti parupa ti barko sadiay ken nagtalinaed a saan nga aggaraw, ngem ti likodna ket nangrugi a madadael gapu iti nadawel a dalluyon.
42 Ti panggep dagiti soldado ket patayenda dagiti balud tapno awan kadakuada ti makalanguy nga umadayo ken makalibas.
43 Ngem ti senturion ket kayatna nga isalakan ni Pablo, isu a pinasardengna ti panggepda; ket imbilinna a dagiti

makalangoy ket umuna a lumagto manipud iti barko ken mapanda iti daga.
44 Ket dagiti nabati a lallaki, masapul a sumarunoda, dadduma ket agpataw iti tabla, ken dadduma ket agpatawda kadagiti banbanag a naggapu iti barko. Iti kasta a wagas, napasamak a dakami amin ket nakagteng a sitatalged iti daga.

28

1 Idi nailasatkamin a sitatalged, naammoanmi a ti isla ket maawagan iti Malta.
2 Saan laeng a gagangay a kinasayaat ti impakita kadakami dagiti umili sadiay, ngem ketdi, nangpasgedda iti apuy ken pinasangbaydakami amin, gapu iti agtultuloy a tudo ken lam-ek.
3 Ngem idi nagurnong iti sangareppet a ruting ni Pablo ken ingkabilna iti apuy, maysa a karasaen nga uleg ti rimmuar gapu iti pudot, ket nagbitin iti imana.
4 Idi nakita dagiti umili sadiay ti ayup a nakabitin iti imana, kinunada iti tunggal maysa, “Daytoy a tao ket maysa a mammapatay a nakalibas manipud iti baybay, ngem iti hustisia ket saanna a palubosan nga agbiag isuna.”
5 Ngem inwagsakna ti ayup iti apuy ken saan a nadangran.
6 Ur-urayenda isuna nga aggurigor wenno kellaat a matumba a matay. Ngem kalpasan iti panangbuybuyada kenkuana iti nabayag, nakitada nga awan ti karkarna kenkuana. Binalbaliwanda ti panunotda ket kinunada nga isuna ket maysa a dios.
7 Ita, iti asideg a lugar, adda dagiti daga a kukua ti kangatoan a tao ti isla, maysa a tao nga agnagan iti Publio. Sinangailinakami ken naasi a nangipaay iti para kadakami iti tallo nga aldaw.
8 Napasamak a ti ama ni Publio ket nabayagen a masaksakit nga addaan gurigor ken sika. Idi napan ni Pablo kenkuana, nagkararag isuna, ken impatayna ti imana kenkuana, ket pinaimbagna isuna.
9 Kalpasan a napasamak daytoy, dagiti dadduma a tattao iti isla a masaksakit ket immayda met ket naimbaganda.
10 Pinadayawanda kami met dagiti tattao iti naisangsangayan a pammadayaw. Idi agsagsagana kamin nga aglayag, intedda kadakami ti aniaman a kasapulanmi.
11 Kalpasan iti tallo a bulan, naglayag kami iti maysa a barko iti Alejandria a simmanglad iti isla idi kalam-ekna, ket ti adda iti ulona ket Ti Singin nga Agkabsat a Lalaki.
12 Kalpasan a simmanglad kami iti siudad ti Siracusa, nagtalinaed kami sadiay iti tallo nga aldaw.

13 Manipud sadiay, naglayagkami ken nakasangpetkami
iti siudad ti Regio. Kalpasan iti maysa nga aldaw, nag-
puyupoy ti angin manipud iti abagatan. Iti las-ud ti dua
nga aldaw, nakasangpetkami iti siudad ti Puteoli.
14 Sadiay, adda nasarakanmi a kakabsat ken naawiskami
a makipaggian kadakuada iti las-ud ti pito nga aldaw. Iti
kasta, nakasangpet kami met laengen idiay Roma.
15 Manipud sadiay, kalpasan a nangngeg dagiti kakabsat
ti maipanggep kadakami, immayda simmabat agingga iti
pagtagtagilakuan ni Appio ken iti Tres Tabernas. Idi nakita
ni Pablo dagiti kakabsat, nagyaman iti Dios ket napabileg.
16 Idi nakastrek kamin idiay Roma, napalubosan ni Pablo
nga agmaymaysa a kaduana ti soldado a mangbanbantay
kenkuana.
17 Ket napasamak a kalpasan iti tallo nga aldaw, inum-
mong ni Pablo dagiti lallaki a mangidadaulo kadagiti Judio.
Idi nagguummongdan, kinunana kadakuada, "Kakabsat a
lallaki, numan pay saanak a nakaaramid iti aniaman a saan
a nasayaat a maibusor iti tattao wenno kadagiti kaugalian
dagiti amaentayo, naipanak a kas balud manipud Jerusalem
ken naiyawatak kadagiti ima dagiti Romano.
18 Kalpasan iti panangpalutputda kaniak, tinarigagayanda
a wayawayaandak, gapu ta awan ti rason tapno madusaak
iti pannakatay.
19 Ngem idi nagsao dagiti Judio a maibusor kadagiti
tarigagayda, napilitanak nga kamumamang kenni Caesar.
Nupay kasta, saanko met a pabpabasulen iti aniaman ti
pagiliak.
20 Gapu iti panagkiddawko, dinawatko a makitakayo
ken makisaritaak kadakayo. Ti makagapu a siak ket
sibabaludak iti daytoy a kawar ket ti pagtaltalkan ti Israel."
21 Kinunada kenkuana, "Saankami a nakaawat iti surat
manipud Judea iti maipanggep kenka, wenno uray kakabsat
nga immay ken nangipadamag wenno nangibaga iti ania-
man a saan a nasayaat a maipanggep kenka.
22 Ngem kayatmi iti makangngeg manipud kenka no ania
iti panpanunotem maipanggep iti daytoy a sekta, gapu ta
naammoanmi nga agsasao dagiti tattao iti maibusor iti
daytoy iti sadinnoman.
23 Idi nangitudingda iti aldaw para kenkuana, adu pay
a tattao ti immay kenkuana idiay paggigiananna a balay.
Imparangna kadakuada ti banag, ken pinaneknekanna
ti maipanggep iti pagarian ti Dios. Pinadasna ida nga
allukoyen maipanggep kenni Jesus, manipud iti linteg ni
Moises ken manipud kadagiti profeta, manipud agsapa
agingga iti rabii.

24 Naallukoy dagiti dadduma iti maipanggep kadagiti
banbanag a naibaga, ngem dagiti dadduma ket saan a
namati.
25 Idi saanda nga immanamong iti tunggal maysa, pim-
manawda kalpasan nga insao ni Pablo daytoy maysa a sao,
“Nagsao a nasayaat ti Espiritu Santo babaen kenni Isaias a
profeta kadagiti amaenyo.
26 Kinunana, 'Mapankayo kadagitoy a tattao ket ibagayo,
'Babaen iti panagdengngegyo ket mangngeganyonto, ngem
saanyo a maawatan; Ken iti panangkitayo ket makitayonto,
ngem saanyonto a mailasin.
27 Ta ti puso dagitoy a tattao ket nagbalin a nakuneng;
dagiti lapayagda ket narigat a dumngeg; inkidemda dagiti
matmatada; ket amangan no mailasinda babaen kadagiti
matada, ken makangngegda babaen kadagiti lapayagda,
ken maawatanda babaen kadagiti puspusoda, ken agsublida
manen, ket mabalin a paimbagek ida.'
28 Ngarud, masapul a maamoanyo a daytoy a
panangisalakan ti Dios ket naipatuloden kadagiti Hentil,
ket dumngegdanto.
29 *
30 Nagian ni Pablo iti dua a tawen iti inabanganna a balay,
sinangailina amin a napan
31 kenkuana. 31Inkasabana ti pagarian iti Dios ken
nangisuro iti maipanggep ken ni Apo Hesu-Cristo a situ-
tured. Awan iti nangpasardeng kenkuana.

* **28:29** Dagiti Aramid 28:29- Naikkat kadagiti kasayaatan a nagkauna wenno kadaanan a kopia ti bersikolo 29. Idi naibagana dagitoy a banbanag, pimmanaw dagiti Judio, nga addaan dakkel a panagriri kadakuada met laeng.

Roma

1 Ni Pablo, maysa nga adipen ni Jesu-Cristo, naayaban nga
agbalin nga apostol, ken nailasin para iti ebanghelio ti Dios.
2 Daytoy ti ebanghelio nga inkarina sakbay iti amin
babaen kadagiti propetana iti Nasantoan a Sursurat.
3 Maipapan daytoy iti Anakna a naipasngay manipud
kadagiti kaputotan ni David no maipapan iti lasag.
4 Naipakaammo isuna nga isu ti Anak ti Dios babaen iti
pannakabalin iti Espiritu iti kinasanto babaen iti panagun-
gar manipud iti patay, ni Jesu- Cristo nga Apotayo.
5 Inawattayo ti parabur ken panagbalin nga apostol
babaen kenkuana para iti panagtulnog iti pammati kadagiti
amin a nasion, a maigapu iti naganna.
6 Kadagitoy a nasion, naayabankayo met nga agbalin a
kukua ni Jesu-Cristo.
7 Daytoy a surat ket para kadagiti amin nga adda idiay
Roma, dagiti ay-ayaten ti Dios, a naayaban nga agbalin a
nasantoan a tattao. Parabor koma ti adda kadakayo, ken
kapia manipud iti Dios nga Amatayo ken ni Apo Jesu-Cristo.
8 Umuna, agyamanak iti Diosko babaen kenni Jesu-Cristo
gapu kadakayo amin, gapu ta naiwaragawag ti pammatiyo
iti entero a lubong.
9 Ta ti Dios ti saksik, a pagserserbiak iti espirituk iti
ebanghelio ti Anakna, no kasano nga itultuloyko a dakdaka-
matenkayo.
10 Kankanayonko a kidkiddawen kadagiti kararagko a
babaen iti aniaman a wagas ket agballigi-ak koman ita
babaen iti pagayatan ti Dios iti iyuumayko kadakayo.
11 Gapu ta tartarigagayak a makitakayo, tapno man-
gitedak koma kadagiti naespirituan a sagut, tapno mapa-
pigsakayo.
12 Dayta ket, kalkalikagumak a makipinnabileg kadakayo,
babaen iti pammati ti tunggal maysa, pammatiyo ken
pammatik.
13 Ita, saanko a kayat a saanyo nga ammo, kakabsat,
a masansan a pangpanggepek nga umay kadakayo, ngem
malaplappedanak agingga ita. Kayatko daytoy tapno maad-
daanak met kadagiti bunga kadakayo a kas met kadagiti
nabatbati a Hentil.
14 Adda pagrebbengak kadagiti Griego ken kadagiti gan-
gannaet, kadagiti masirib ken kadagiti maag.

15 Ngarud, no maipapan kaniak, nakasaganaak met a
mangiwaragawag iti ebanghelio kadakayo nga adda dita
Roma.
16 Gapu ta saanko nga ibain ti ebanghelio, agsipud ta day-
toy ti pannakabalin ti Dios a maipaay iti pannakaisalakan
iti amin a mamati, umuna ket para kadagiti Judio ket
kalpasanna kadagiti Griego.
17 Ta iti daytoy, naipakaammo ti kinalinteg ti Dios
manipud pammati agingga iti pammati, a kas naisurat,
“Agbiagto dagiti nalinteg babaen iti pammati.”
18 Ta naipakaammo ti pungtot ti Dios manipud langit a
maibusor iti amin a saan a nadiosan ken kinakillo dagiti
tattao, a babaen iti kinakillo ket igawidna ti kinapudno.
19 Daytoy ket gapu ta makitada ti nammoan maipanggep
iti Dios. Ta linawlawagan ida ti Dios.
20 Ta nagbalin a silalawag a makita dagiti saan a makita
a kababalinna sipud pay iti pannakaparsua ti lubong.
Maawatan dagitoy babaen kadagiti naparsua a banbanag.
Dagitoy a saan a makita a kababalinna ket ti agnanayon
a pannakabalin ken kinaDiosna. Kas pagbanaganna, awan
pagpambar dagitoy a tattao.
21 Daytoy ket gapu ta uray no naammoanda ti maipanggep
iti Dios, saanda nga intan-ok isuna a kas Dios, wenno saanda
a nagyaman kenkuana. Ngem ketdi, nagbalinda a maag iti
panpanunotda, ken limmidem dagiti saan a makarikna a
puspusoda.
22 Ibagbagada a masiribda ngem nagbalinda a maag.
23 Insukatda ti dayag ti saan a madadael a Dios iti kaas-
asping iti langa iti madadael a tao, kadagiti billit, kadagiti
uppat ti sakana nga ayup, ken kadagiti agkarkarayam a
banbanag.
24 Ngarud, binaybay-an ida iti Dios kadagiti panaggartem
ti pusoda iti kinarugit, para iti pakaibabainan dagiti bag-
bagida met laeng.
25 Isuda dagiti nangisukat iti kinapudno ti Dios para iti
inuulbod, ken nangdayaw ken nagserbi iti naparsua imbes
nga iti Namarsua, nga agnanayon a maidaydayaw. Amen.
26 Gapu iti daytoy, binaybay-an ida ti Dios kadagiti
nakababain a regget, ta insukat dagiti babbaida ti gagangay
a pakaaramatanda para iti maibusor iti gagangay a kinasi-
asinoda.
27 Kasta met, pinanawan met dagiti lallaki ti gagangay
a pakaaramatanda kadagiti babbai ket sineggedanda dagiti
kinaderrepda iti maysa ken maysa. Dagitoy dagiti lallaki a
nangaramid iti saan nga umno kadagiti padada a lallaki, ken

nangawat ti rumbeng a dusa kadagiti pannakaiyaw-awanda iti gagangay a nakaiparsuaanda.
28 Gapu ta saanda nga immanamong iti pannakaadda ti Dios iti pannakaammoda, binaybay-an ida ti Dios iti dakes a panunot, tapno aramidenda dagitoy saan a maiparbeng.
29 Napnoda kadagiti amin a kinakillo, kinadangkes, kinaagum ken gura. Napnoanda iti kinaap-apal, kinamammapatay, kinamanagaapa, kinamanangallilaw, ken dakes a pangpanggep.
30 Mannaritada, mammaperdi, ken managgura iti Dios. Naranggasda, natangsit, ken napangas. Isuda dagiti agar-aramid kadagiti dakes a banbanag, ken nasukirda kadagiti nagannakda.
31 Awan iti pannakaawatda; saanda a mapagtalkan, awanan gagangay a panagayat, ken saan a manangngaasi.
32 Maawatanda dagiti annuroten ti Dios, a maikari iti patay dagiti agar-aramid iti kasta a banbanag. Ngem saanda laeng nga ar-aramiden dagitoy a banbanag, anamonganda met dagiti dadduma nga agar-aramid kadagitoy.

2

1 Ngarud awan pagpambarmo, sika a tao, sika nga aguk-ukom, ta uk-ukomem ti bagim gapu iti panaguk-ukommo iti sabali. Ta sika a manguk-ukom ket ar-aramidem met laeng dagiti isu met laeng a banbanag.
2 Ngem ammotayo a ti panangukom ti Dios ket segun iti kinapudno inton maidissuor kadagitoy nga agar-aramid iti kasta a banbanag.
3 Ngem utobem daytoy, sika a tao, sika a manguk-ukom kadagiti agar-aramid iti kasta a banbanag no man pay ar-aramidem dagiti isu met laeng a banbanag. Makalibaskanto kadi iti panangukom ti Dios?
4 Wenno tagtagibassitem kadi ti kinabaknang iti kinaimbagna, ti maitantantan a panangdusana, ken ti kinaanusna? Saanmo kadi nga ammo a naipakita ti kinaimbagna a mangidalan kenka iti panagbabawi?
5 Ngem agingga iti kinatangkenmo ken saan a managbabawi a pusom nga agur-urnongka para iti bagim iti pungtot inton aldaw ti panagpupungtot, dayta ket, ti aldaw a panangipakaammo iti nalinteg a panangukom ti Dios.
6 Subadannanto ti tunggal tao iti isu met laeng a rukod dagiti ar-aramidna:
7 kadagiti maipapan iti kinatunos, nagun-od ti nasayaat nga ar-aramidda ti pammadayaw, pannakaitan-ok, ken saan a pannakadadael, ikkannanto iti awan patinggana a biag.

8 Ngem kadagiti bukbukodda laeng ti panpanunotenda,
nga agsuksukir iti kinapudno ngem agtultulnog iti kinakillo,
umayto ti pungtot ken nakaro nga unget.
9 Mangiyegto ti Dios ti nalabes a panagrigrigat ken riribuk
iti tunggal kararua ti tao a nangaramid iti dakes, umuna
kadagiti Judio, ken kasta met kadagiti Griego.
10 Ngem pammadayaw, pannakaitan-ok ken kapia ti
umayto kadagiti amin nga agar-aramid iti naimbag, umuna
kadagiti Judio, ken kasta met kadagiti Griego.
11 Ta awan panangidumduma iti Dios.
12 Ta matayto met nga awanan linteg ti kas kaadu dagiti
nagbasol nga awanan linteg, ken maukomto babaen iti
linteg ti kas kaadu dagiti nagbasol no maipapan iti linteg.
13 Ta saan a dagiti dumdumngeg iti paglintegan dagiti
nalinteg iti sangoanan ti Dios, ngem dagiti agar-aramid iti
paglintegan ti mapalintegto.
14 Gapu ta dagiti Hentil, nga awan kadakuada ti linteg
ket gagangay nga ar-aramidenda dagiti banbanag iti linteg,
isuda, ket linteg kadagiti bagbagida, no man pay awan
kadakuada ti linteg.
15 Babaen iti daytoy, ipakpakitada a naisurat kadagiti pu-
soda dagiti ar-aramid a sapsapulen ti linteg. Ti kosensiada
ti mangsaksi met kadakuada, ken akusaran wenno ikanawa
ida dagiti panpanunotda.
16 ken uray met iti Dios. Mapasamakto dayta iti aldaw
inton ukomento ti Dios dagiti palimed dagiti amin a tattao,
segun iti ebangheliok, babaen kenni Jesu- Cristo.
17 Kaspangarigan nga awagam ti bagim a Judio, nga
agtaltalekka iti paglintegan, agragragsakka a sipapannakkel
iti Dios,
18 ammom ti pagayatanna, ken subokem dagiti banbanag
a naidumduma iti daytoy gapu ta nasuroanka babaen iti
linteg.
19 Ken kaspangarigan a natalgedka a mangiturong iti
bulsek, maysa a silaw kadagiti adda iti kinasipnget,
20 mangngatur kadagiti maag, manursuro kadagiti mal-
adaga, ken adda kenka iti linteg ti langa iti pannakaammo
ken iti kinapudno.
21 Sika ngarud a mangisursuro iti sabali, saanmo kadi a
sursuroan ti bagim? Sika a mangikaskasaba a saan nga
agtakaw, agtaktakawka kadi?
22 Sika a mangibagbaga a saan a makikamkamalala,
makikamkamalalaka kadi? Sika a marurod kadagiti did-
iosen, taktakawam kadi dagiti templo?

23 Sika a sipapannakkel nga agragragsak iti linteg,
ibabainmo kadi ti Dios babaen iti panaglabsingmo iti linteg?
24 Ta “naibabain ti nagan ti Dios kadagiti Hentil gapu
kadakayo,” a kas naisurat.
25 Ta pudno nga adda pagimbagan ti pannakakugit kenka
no agtulnogka iti linteg, ngem no managlabsingka iti linteg,
agbalin a saan a pannakakugit ti pannakakugitmo.
26 No salimetmetan ngarud ti saan a nakugit a tao dagiti
kasapulan ti linteg, saan kadi a maibilang a pannakakugit
ti saanna a pannakakugit?
27 Ken saannakanto kadi nga ukomen ti gagangay a saan
a nakugit, no tungtungpalenna ti linteg? Daytoy ket gapu
ta adda kenka dagiti naisurat a Nasantoan a Sursurat ken
pannakakugit ngem managlabsingka latta iti linteg!
28 Ta saan a Judio isuna iti ruar a kinataona; wenno saan
nga iti pannakakugit iti lasag.
29 Ngem Judio isuna iti kaungganna, ken ti pannakakugit
ket ayan ti puso, iti espiritu, saan nga iti letra. Saan nga
aggapu kadagiti tattao ti pammadayaw iti kasta a tao ngem
aggapu iti Dios.

3

1 Ania ngarud a pangatiwan ti adda kadagiti Judio? Ken
ania ti pagsayaatan ti pannakakugit?
2 Nasayaat daytoy iti amin a wagas. Umuna iti amin,
naitalek kadagiti Judio ti paltiing manipud iti Dios.
3 Ta no ngay awanan pammati ti sumagmamano a Judio?
Agbalin kadi nga awan kaes-eskanna ti kinapudno ti Dios
gapu iti saanda panamati?
4 Saan koma a pulos. Ngem ketdi, masarakan koma a
napudno ti Dios, uray pay no ulbod ti tunggal tao. A kas
iti naisurat, “Tapno maiparangka koma a nalinteg kadagiti
sasaom, ken mangabakka koma inton maukomka.”
5 Ngem no iparparang ti kinakillotayo ti kinalinteg iti Dios,
ania ti makunatayo? Saan a killo ti Dios iti panangidis-
dissuorna ti pungtotna, saan kadi? Agsasao-ak segun iti
nataoan a pangibasaran.
6 Saan koma a pulos! Ta kasano ngarud nga ukomen ti
Dios ti lubong?
7 Ngem no mangipaay iti aglalapusanan a pammadayaw
para kenkuana ti kinapudno iti Dios babaen iti panagul-
bodko, apay a mauk-ukomak pay laeng a kas managbasol?
8 Apay a ditay ibaga, kas iti inuulbod a naipadamag nga
ibagbagami, ken kas panpaneknekan ti sumagmamano nga

ibagbagami, “Agaramidtayo iti agkakadakes, tapno umay ti nasayaat”? Nalinteg ti pannakaukom kadakuada.

9 Ania ngarud? Ilaklaksidtayo kadi dagiti bagbagitayo? Saan a pulos. Ta pinabasoltayon dagiti Judio ken Griego, aminda, nga adda iti panagbasol.

10 Daytoy ket kas iti naisurat: “Awan ti nalinteg, awan uray maysa.

11 Awan iti makaaw-awat. Awan iti mangbirbirok iti Dios.
Timmallikudda amin.

12 Nagbalinda amin nga awan serserbina. Awan iti agar-aramid iti nasayaat, awan, awan uray maysa.

13 Silulukat a tanem dagiti karabukobda. Nangallilaw dagiti dildilada. Adda kadagiti bibigda ti gita dagiti uleg.

14 Napno iti panangilunlunod ken kinapait dagiti ngiwngi-watda.

15 Napardas a mangpadara dagiti saksakada.

16 Adda kadagiti daldalanda ti pannakadadael ken panagsagsagaba.

17 Saan a naammoan dagitoy a tattao iti dalan iti kapia.

18 Awan panagbuteng iti Dios kadagiti matada.”

19 Ita, ammotayon nga aniaman nga ibagbaga ti linteg, ibagbagana daytoy kadagiti adda iti linteg. Daytoy ket tapno agulimek koma ti tunggal ngiwat ken tapno paiturayan iti amin a lubong ti pannusa iti Dios.

20 Daytoy ket gapu ta awan lasag a mapalinteg iti imatangna babaen iti ar-aramid ti linteg. Ta babaen iti linteg, umay ti pannakaammo iti basol.

21 Ngem ita, naipakaammo ti kinalinteg ti Dios gapu ti iyaadayo ti linteg. Napaneknekan daytoy iti linteg ken dagiti profeta,

22 dayta ket, ti kinalinteg iti Dios babaen iti pammati kenni Jesu-Cristo a maipaay kadagiti amin a mamati. Ta awan ti nagdudumaan.

23 Ta nagbasol amin ken nagkurang iti dayag iti Dios.

24 Siwawaya a napalintegda babaen iti paraburna babaen iti pannakasubot nga adda kenni Cristo Jesus.

25 Ta impaay iti Dios ni Cristo Jesus a kas pakapakawanan dagiti basbasol babaen iti pammati iti darana. Indatonna ni Cristo a kas pammaneknek iti kinalintegna, gapu ti panangilaksidna kadagiti napalabas a basbasol

26 iti kinaanusna. Napasamak amin dagitoy a maipaay iti pannakaipakita iti kinalintegna iti daytoy agdama a tiempo. Daytoy ket tapno mapaneknekenna a nalinteg isuna, ken tapno ipakitana a palintegenna ti siasinoman gapu iti pammati kenni Jesus.

27 Sadino ngarud ti ayan ti panagpaspasindayaw?
Naikkaten daytoy. Iti ania a gapu? Kadagiti aramid? Saan,
ngem gapu iti pammati.
28 Ibilangmi ngarud a napalinteg ti maysa a tao babaen iti
pammati uray awan dagiti ar-aramid ti linteg.
29 Wenno Dios laeng aya dagiti Judio iti Dios? Saan kadi
met nga isuna ti Dios dagiti Hentil? Wen, kadagiti Hentil
met.
30 No pudno a maymaysa iti Dios, palintegenna ti pan-
nakakugit ken ti saan a pannakakugit babaen iti pammati.
31 Pagbalinentayo kadi nga awan serserbi ti linteg babaen
iti pammati? Saan koma a pulos! Ngem ketdi, agtultulnog-
tayo iti linteg.

4

1 Ania ngarud iti ibagatayo a natakkuatan ni Abraham,
nga ammaentayo segun iti lasag?
2 Ta no napalinteg ni Abraham babaen dagiti ar-aramid,
addaan koma isuna iti rason nga agpasindayag, ngem saan
nga iti sangoanan ti Dios.
3 Ta ania iti ibagbaga ti Nasantoan a Surat? "Pinati
ni Abraham ti Dios, ket naibilang kenkuana daytoy a kas
kinalinteg."
4 Ita para kenkuana nga agtrabtrabaho, saan a naibilang
a kas parabur ti tangdan, ngem kas nateggedan.
5 Ngem para kenkuana a saan nga agtrabtrabaho ngem
ketdi mamati iti daydiay mangpalpalinteg iti saan a na-
diosan, naibilang ti pammatina a kas kinalinteg.
6 Ibagbaga met ni David ti kinagasat ti tao nga ibilbilang
ti Dios a nalinteg uray awan ti ar-aramidna.
7 Kinunana, "Nagasat dagiti napakawan dagiti basba-
solda, ken nakalluban dagiti basbasolda.
8 Nagasat ti tao a saanto nga ibilang ti Apo ti basolna."
9 Naibalikas laeng kadi ngarud daytoy a bendision kadag-
iti adda iti pannakakugit, wenno kasta met kadagiti awan
iti pannakakugit? Ta ibagatayo, "Pammati ti nakaibilang
kenni Abraham iti kinalinteg."
10 Isu a kasano a naibilang daytoy? Idi adda ni Abraham
iti pannakakugit wenno idi awan iti pannakakugit? Saan
nga iti pannakakugit ngem iti saan a pannakakugit.
11 Inawat ni Abraham ti pagilasinan ti pannakakugit.
Daytoy ket selyo iti kinalinteg ti pammati a natagikuanan
idi awan pay iti pannakakugit. Ti nagbanagan daytoy
a pagilasinan ket nagbalin isuna nga ama dagiti amin a
mamati, uray pay no addada iti saan a pannakakugit. Kayat
a sawen a maibilangto ti kinalinteg para kadakuada.

12 Kayat pay a sawen a nagbalin ni Abraham nga ama
ti pannakakugit para kadagiti umay a saan laeng a kadagiti
nagtaud iti pannakakugit, ngem kasta met kadagiti sumurot
kadagiti addang ni amatayo nga Abraham. Ket daytoy ti
pammati nga adda kenkuana idi awan pay iti pannakakugit.
13 Ta saan a babaen iti linteg a naited ti kari kenni
Abraham ken kadagiti kaputotanna, daytoy a kari nga
agbalindanto a tagatawid ti lubong. Ngem ketdi, babaen
iti kinalinteg ti pammati.
14 Ta no tagatawid dagiti adda iti linteg, nagbalinen nga
awan serserbi ti pammati, ken awan metten ti nagma-
maayan ti kari.
15 Ta iyeg ti linteg ti pungtot, ngem no sadino ti awan
linteg, awan met ti saan a panagtulnog.
16 Ta gapu iti daytoy, mapasamak daytoy babaen iti pam-
mati, tapno mapasamak koma daytoy babaen iti parabur.
Kas pagbanaganna, awan duadua iti kari para kadagiti amin
a kaputotan. Ket karaman dagitoy a kaputotan saan laeng
dagiti makaaammo ti linteg, ngem kasta met dagiti nagtaud
iti pammati ni Abraham. Ta isuna ti Amatayo amin,
17 a kas naisurat, "Inaramidka nga ama iti adu a pag-
ilian." Adda ni Abraham iti presensiana a nagtalkanna,
dayta ti Dios, a mangmangted iti biag kadagiti natay ken
mangpaadda kadagiti banbanag nga awan.
18 Uray pay adda dagiti saan a nasayaat a paspasamak, si-
tatalged a nagtalek ni Abraham iti Dios para iti masakbayan.
Isu a nagbalin isuna nga Ama ti adu a pagilian, segun iti
naibaga, "... Kas met kadagiti kaputotamto."
19 Saan isuna a nakapuy iti pammati. Binigbig ni Abra-
ham a natayen ti bagina—agarup sangagasut ti tawenna.
Binigbigna met ti kinaawan serserbi ti aanakan ni Sarah.
20 Ngem gapu iti kari ti Dios, saan a nagsarimadeng iti
saan a panamati ni Abraham. Ngem ketdi, napapigsa iti
pammatina ken nangted iti pammadayaw iti Dios.
21 Siaanay a naallukoy isuna a kabaelanna met nga
ileppas ti inkari iti Dios.
22 Naibilang met ngarud kenkuana daytoy a kas kinalin-
teg.
23 Ita, saan laeng a naisurat daytoy para iti pagsayaatanna,
naibilang daytoy para kenkuana.
24 Naisurat met daytoy a para kadatayo, nga imbilang iti
Dios a nalinteg, datayo a mamati kenkuana a nangpagungar
kenni Jesus nga Apotayo manipud patay.
25 Daytoy ti naiyawat a para kadagiti basbasoltayo ken
napagungar para iti pannakapalintegtayo.

5

1 Agsipud ta napalintegtayo babaen iti pammati, addaantayo iti kapia iti Dios babaen kenni Apotayo a Jesu-Cristo.
2 Babaen kenkuana naaddaantayo met iti dalan babaen ti pammati iti daytoy a parabur a pagtaktakderantayo. Agrag-otayo iti talged nga it-ited ti Dios kadatayo para iti masakbayan, ti talged a pagraranudantayonto iti dayag ti Dios.
3 Saan laeng a daytoy, ngem agragrag-otayo met kadagiti panagsagsagabatayo. Ammotayo a patauden ti panagsagsagaba iti panagibtur.
4 Patauden iti panagibtur iti panaganamong, ken patauden iti panaganamong ti talged para iti masakbayan.
5 Saan a makaupay daytoy a kinatalged, gapu ta naibukbok iti ayat ti Dios kadagiti puspusotayo babaen iti Espiritu Santo, a naited kadatayo.
6 Ta kabayatan a nakapuytayo latta, natay ni Cristo iti umno a tiempo para kadagiti saan a nadiosan.
7 Ta narigat para iti maysa a tao a matay para iti nalinteg a tao. Dayta ket, nalabit nga adda natured a matay para iti naimbag a tao.
8 Ngem panpaneknekan ti Dios ti bukodna nga ayat kadatayo, gapu ta bayat a managbasoltayo pay laeng, natay ni Cristo para kadatayo.
9 Ngarud, ad-adda pay ita a napalintegtayo babaen iti darana, maisalakantayo babaen iti daytoy manipud iti pungtot iti Dios.
10 Ta bayat a kabusornatayo iti Dios, nakikapiatayo iti Dios babaen iti pannakatay ti Anakna, ad-adda pay a kalpasan a nakikapiatayo, maisalakantayonto babaen iti biagna.
11 Saan laeng a daytoy, ngem agrag-otayo met iti Dios babaen kenni Apotayo a Jesu-Cristo, naawattayo ita babaen kenkuana daytoy a pannakaikapia.
12 Ngarud simrek ti basol iti lubong babaen iti maysa a tao, iti daytoy a wagas simrek ti patay babaen iti basol. Ken nagsaknap ti patay iti amin a tattao, gapu ta nagbasol ti amin.
13 Ta agingga nga adda iti linteg ket adda iti basol iti lubong, ngem awan maibilang a basol no awan iti linteg.
14 Uray no kasta, nagari ti patay manipud kenni Adan agingga kenni Moises, uray kadagiti saan a nagbasol a kas iti panagsukir ni Adan, a kas kenkuana nga umayto.
15 Ngem uray pay, ti sagut nga awan bayadna ket saan a kas iti panagsalungasing. Ta no ti nakatayan ti kaadduan ket gapu iti panagsalungasing ti maysa, ad-adda pay a nawadwad ti parabur ti Dios para iti kaadduan, ken ti

sagut babaen iti parabur ti maysa a tao, a ni Jesu-Cristo, a nagsaknap iti kaadduan.

16 Ta iti sagut ket saan a kas iti nagbanagan ti nagbasol. Ta iti sabali a bangir, immay ti ukom iti pannakadusa gapu iti panagsalungasing ti maysa a tao. Ngem iti sabali nga bangir, immay ti awan bayadna a sagut a nagbanag iti pannakapalinteg kalpasan iti adu a panagsalungasing.

17 Ta no nagturay ti patay gapu iti panagsalungasing ti maysa, ad-addanto pay nga agturay dagiti umawat iti aglaplapusanan a parabur ken agturay ti sagut iti kinalinteg babaen ti biag iti maysa, a ni Jesu-Cristo.

18 Iti pannakaiyeg ngarud iti pannusa iti amin a tattao ket gapu iti panagsalungasing ti maymaysa, kasta met immay ti pannakapalinteg iti biag iti amin a tattao babaen iti maysa a panagtignay iti kinalinteg.

19 Ta iti saan a panagtulnog ti maysa a tao, adu dagiti nagbalin a managbasol, kasta met nga adunto ti mapalinteg babaen iti panagtulnog iti maysa.

20 Ngem immay ti linteg, tapno agsaknap koma ti panagsukir. Ngem iti nagsaknapan ti basol, ad-adda pay a nagsaknap iti parabur.

21 Napasamak daytoy tapno kas panagturay ti basol iti patay, kasta met a mabalin nga agari uray ti parabur babaen iti kinalinteg a para iti agnanayon a biag babaen kenni Jesu-Cristo nga Apotayo.

6

1 Ania ngarud ti ibagatayo? Agtultuloytayo kadi nga agbasol tapno umado ti parabur?

2 Saan koma. Datayo a natay iti basol, kasano nga agbiagtayo pay latta iti daytoy?

3 Saanyo kadi nga ammo a ti kaadu iti nabautisaran kenni Cristo Jesus ket nabautisaran iti pannakatayna?

4 Kaduanatayo ngarud a naitabon babaen iti pannakabautisar iti ipapatay. Napasamak daytoy tapno kas iti pannakapagungar ni Cristo babaen iti dayag ti Ama, kasta met a magnatayo iti kinabaro ti biag.

5 Ta no nakipagmaymaysatayo kenkuana iti ipapatayna, makipagmaymaysatayonto met iti panagungarna.

6 Ammotayo daytoy, a naikrus a kaduana ti daan a kinataotayo, tapno madadael ti bagi ti basol. Napasamak daytoy tapno saantayon nga agbalin a tagabu ti basol.

7 Naibilang a nalinteg ti tao a natay no maipapan iti basol.

8 Ngem no nataytayo a kadua ni Cristo, mamatitayo a makipagbiagtayo met kenkuana.

9 Ammotayo a napagungar ni Jesus manipud kadagiti
natay, ken saanen a natay isuna. Saanen nga agturay ti
patay kenkuana ni kaanoman.
10 Ta maipapan iti ipapatay a nakatayanna iti basol, natay
isuna a naminpinsan para iti amin. Nupay kasta, ti biag a
pagbibiaganna, pagbibiaganna daytoy a para iti Dios.
11 Iti isu met laeng a wagas, masapul met nga ibilangyo
dagiti bagbagiyo a natay iti basol, ngem sibibiag iti Dios
kenni Cristo Jesus.
12 Ngarud, saanyo nga itulok nga agturay ti basol iti
nainlasagan a bagiyo tapno pagtulnoganyo ti gartemna.
13 Saanyo nga idatag dagiti paset ti bagiyo iti basol
a maaramat iti kinaawan linteg, ngem idatagyo dagiti
bagbagiyo iti Dios, kas sibibiag manipud iti patay. Ket
idatagyo dagiti paset ti bagiyo a maaramat iti kinalinteg a
maipaay iti Dios.
14 Saanyo nga ipalubos nga agturay ti basol kadakayo. Ta
awankayon iti linteg no di ket iti parabur.
15 Ania ngaruden? Agbasoltayo kadi gapu ta awantayo
iti panangituray ti linteg, ngem iti panangituray ti parabur?
Saan koma.
16 Saanyo kadi nga ammo a ti pangidataganyo iti bagiyo
kas adipen, isu dayta ti nagbalinanyo nga adipen, ti rum-
beng a pagtulnoganyo? Pudno daytoy nga adipennakayo
man ti basol a mangiturong kadakayo iti patay wenno
adipennakayo ti panagtulnog a mangiturong kadakayo iti
kinalinteg.
17 Ngem agyamanak iti Dios! Ta nagbalinkayo nga adipen
ti basol, ngem nagtulnogkayo a sipupuso iti kita ti sursuro
a naited kadakayo.
18 Nawayawayaankayo manipud iti basol, ken napag-
balinkayon nga adipen ti kinalinteg.
19 Agsasaoak a kas tao gapu iti kinakapuy ti lasagyo. Ta
idi indatagyo dagiti paset ti bagiyo kas tagabu iti kinarugit
ken iti dakes, iti isu met laeng a wagas ita, idatagyo ti bagiyo
a kas tagabu ti kinalinteg para iti pannakapasanto.
20 Ta idi adipennakayo ti basol, nawayakayo manipud iti
kinalinteg.
21 Iti dayta a tiempo, ania a bunga ti naadda kadakayo
manipud kadagiti banbanag nga ibainyo ita? Ta patay ti
pagbanagan dagitoy a banbanag.
22 Ngem ita ta nawayawayaankayon manipud iti basol
ken nagbalinkayo a tagabu ti Dios, adda kadakayo ti
bungayo para iti pannakapasanto. Agnanayon a biag ti
pagbanaganna.

23 Ta patay ti bayad ti basol, ngem ti awan bayadna a sagut
ti Dios ket agnanayon a biag kenni Cristo Jesus nga Apotayo.

7

1 Wenno saanyo kadi nga ammo, kakabsat, (ta agsasaoak
kadagiti tattao a makaammo iti linteg), a ti linteg ti
mangtengtengngel iti maysa a tao kabayatan nga agbibiag
isuna?
2 Ta inggalut ti linteg ti naasawaanen a babai iti asawana
a lalaki kabayatan a sibibiag daytoy, ngem no matay ti
asawana a lalaki, mawayawayaan isuna manipud iti linteg
ti panagasawa.
3 Ngarud, kabayatan a sibibiag pay ti asawana a lalaki,
no makitipon isuna iti sabali pay a lalaki, maawagan isuna
a mannakikamalala a babai. Ngem no matay ti asawana a
lalaki, nawaya isunan manipud iti linteg, isu a saan isuna a
mannakikamalala no makitipon isuna iti sabali a lalaki.
4 Ngarud kakabsatko, nagbalinkayo met a natay iti linteg
babaen iti bagi ni Cristo. Daytoy ket tapno mabalinkayo
a makitipon iti sabali, dayta ket, kenkuana a napagungar
manipud iti patay tapno makapagbungatayo para iti Dios.
5 Ta idi addatayo iti lasag, nariing ti managbasol a
kalikagum kadagiti kamengtayo babaen iti linteg tapno
makapagbunga iti ipapatay.
6 Ngem ita, nawayawayaantayon manipud iti linteg.
Nataytayo iti dayta a nakatengngelantayo. Daytoy ket tapno
makapagserbitayo iti kinabaro ti Espiritu, ken saan nga iti
kinadaan iti surat.
7 Ania ngarud ti ibagatayo? Ti linteg kadi ket basol? Saan
koma. Nupay kasta, saanko koma a naammoan ti basol, no
saan a babaen iti linteg. Ta saanko koma a naammoan ti
panagagum no saan nga imbaga ti linteg a, “Saanka nga
agag-agum.”
8 Ngem innala ti basol ti gundaway babaen iti bilin ken
pinaruarna amin a derrep nga adda kaniak. Ta iti kinaawan
ti linteg, natay ti basol.
9 Iti naminsan, nagbiagak nga awan ti linteg, ngem idi
immay ti bilin, nagbiag manen ti basol, ket natayak.
10 Nagbalin a patay kaniak ti bilin a mangiyumay koma
iti biag.
11 Ta innala ti basol ti gundaway babaen iti bilin ket
inallilawnak. Babaen iti bilin, pinataynak.
12 Isu a nasantoan ti linteg, ken nasantoan, nalinteg ken
nasayaat iti bilin.
13 Ngarud, nagbalin kadi a patay kaniak ti nasayaat?
Saan koma. Ngem ti basol, tapno maipakita a basol daytoy

babaen iti nasayaat, inyegna kaniak ti ipapatay. Daytoy ket tapno babaen iti bilin, maipakita a ti basol ket basol a saan a marukod.
14 Ta ammotayo a naespirituan ti linteg, ngem addaak iti lasag. Nailakoak iti pannakatagabu iti basol.
15 Ta ti ar-aramidek, pudno a saanko a maawatan. Ta ti kayatko nga aramiden, saanko a maaramid, ken ti kagurgurak, isu ti ar-aramidek.
16 Ngem no aramidek ti diak kayat, umanamongak iti linteg a nasayaat ti linteg.
17 Ngem ita, saanen a siak ti mangar-aramid, ngem ti basol nga agnanaed kaniak.
18 Ta ammok a saan nga agnaed kaniak ti kabaelan nga agaramid iti nasayaat a banbanag, dayta ket iti lasagko. Ta adda kaniak ti tarigagay para iti pagimbagan, ngem diak maaramid.
19 Ta saanko nga ar-aramiden ti nasayaat a kayatko, ngem ti dakes a diak kayat, dayta ti ar-aramidek.
20 Ita, no aramidek ti diak koma kayat nga aramiden, ket saanen a siak ti mangar-aramid, ngem ketdi, ti basol nga agnanaed kaniak.
21 Natakuatak ngarud a ti pagannurotan nga adda kaniak ket kayatko nga aramiden ti nasayaat, ngem iti kinapudnona ket dakes ti adda kaniak.
22 Ta agrag-oak iti linteg ti Dios babaen iti akin-uneg a kinatao.
23 Ngem makitak ti naidumduma a pagannurotan kadagiti paset ti bagik. Busbusorenna dayta a baro a pagannurotan iti nakemko. Pagbalbalinennak a balud babaen iti pagannurotan ti basol nga adda kadagiti paset ti bagik.
24 Nakakaasiak a lalaki! Siasino ti mangispal kaniak manipud iti daytoy a bagi ti patay?
25 Ngem agyamanak iti Dios babaen kenni Jesu-Cristo nga Apotayo! Ngarud, agserserbiak iti linteg ti Dios iti nakemko. Nupay kasta, babaen iti lasag, pagserserbiak ti pagannurotan ti basol.

8

1 Ngarud, awan itan ti pannaka-ukom kadagiti adda kenni Cristo Jesus.
2 Ta winayawayaannak ti pagannurotan ti Espiritu iti biag nga adda kenni Cristo Jesus manipud iti pagannurotan ti basol ken patay.
3 Ta inaramid ti Dios ti saan a kinabaelan ti linteg nga aramiden gapu ta nakapuy daytoy iti lasag. Inbaonna ti bukodna nga Anak iti kas iti langa ti managbasol a lasag

tapno agbalin a daton para iti basol, ken inukomna ti basol iti lasag.

4 Inaramidna daytoy tapno matungpal kadatayo dagiti sapsapulen ti linteg, datayo a magmagna a saan a maiyannurot iti lasag, ngem maiyannurot iti Espiritu.

5 Dagiti agbibiag a maiyannurot iti lasag ket ikankanoda dagiti banbanag ti lasag, ngem dagiti agbibiag a maiyannurot iti Espiritu ket ikankanoda dagiti banbanag ti Espiritu.

6 Ta ti panagpanpanunot ti lasag ket patay, ngem ti panagpanpanunot ti Espiritu ket biag ken talna.

7 Daytoy ket gapu ta ti panagpanpanunot ti lasag ket sumalungasing iti Dios, ta awan daytoy iti panangituray iti linteg ti Dios, wenno saanna a kabaelan a paiturayan iti lasag.

8 Dagiti adda iti lasag ket saanda a maparagsak iti Dios.

9 Nupay kasta, awankayo iti lasag ngem addakayo iti Espiritu, no pudno nga agnanaed ti Espiritu ti Dios kadakayo. Ngem no adda ti awan ti Espiritu ni Cristo kenkuana, saan isuna a kukua ni Cristo.

10 No adda ni Cristo kadakayo, natay ti bagi no maipapan iti basol, ngem sibibiag ti espiritu no maipapan iti kinalinteg.

11 No agnanaed kadakayo ti Espiritu a nangpagungar kenni Cristo, isuna a nangpagungar kenni Cristo manipud kadagiti natay ket mangted met iti biag ti nainlasagan a bagiyo babaen iti Espirituna, nga agnanaed kadakayo.

12 Ngarud kakabsat, nakautangtayo, ngem saan nga iti lasag tapno agbiag a maiyannurot iti lasag.

13 Ta no agbiagkayo a maiyannurot iti lasag, agtungpalkayo iti patay, ngem no babaen iti espiritu ti panangpapatayyo kadagiti galad ti bagi, agbiagkayonto.

14 Ta kas kaadu iti indalan ti Espiritu ti Dios, dagitoy dagiti annak ti Dios.

15 Ta saanyo manen a naawat ti espiritu ti pannakatagabu tapno agbutengkayo. Ngem ketdi, inawatyo ti espiritu ti pannakaampon, isu nga ipukkawtayo ti, “Abba, Ama!”

16 Kadua ti espiritutayo ti Espiritu nga agsaksi nga annaknatayo ti Dios.

17 No datayo ket annak, tagatawidnatayo met ngarud ti Dios. Ken makipagtawidtayonto kenni Cristo, no pudno a makipagsagabatayo kenkuana tapno mapadayawantayo met a kaduana.

18 Ta ibilangko a saan a maikari dagiti sagsagabaentayo iti daytoy agdama a tiempo a maidilig iti dayag ti Dios a maiparangarangto kadatayo.

19 Ta agur-uray ti nagagar a namnamaen ti nakaparsuaan
iti pannakaiparangarang dagiti annak ti Dios.
20 Ta naikeddeng nga awan serserbina ti sangaparsuaan,
saan nga iti bukodna a pagayatan, ngem kenkuana a
nangikeddeng iti dayta. Adda dayta iti panangnamnama
21 a maispalto ti sangaparsuaan manipud iti pan-
nakatagabu iti panagrupsa, ket maipanto iti pannakawaya-
waya ti dayag dagiti annak ti Dios.
22 Ta ammotayo nga agas-asug ken agrigrigat ti sanga-
parsuaan agpapan ita.
23 Saan laeng a dayta, ngem uray pay datayo mismo, nga
addaan kadagiti immuna a bunga ti Espiritu—uray agas-
asugtayo iti kaunggantayo, nga agur-uray iti pannakaam-
pontayo, ti pannakasubbot ti bagitayo.
24 Ta naisalakantayo babaen iti daytoy a namnama. Ngem
ti namnamaentayo a mapasamak ket saan pay a nakitkita,
ta siasino ti sinanama nga agur-uray iti makitkitanan?
25 Ngem no sinanamatayo maipanggep iti saantayo pay a
nakita, aguraytayo ngarud a siaanus para iti daytoy.
26 Iti isu met laeng a wagas, tumultulong met ti Espiritu
kadagiti pagkapuyantayo. Ta saantayo nga ammo ti rum-
beng a panagkararagtayo, ngem ti Espiritu mismo ti man-
gibabaet kadatayo nga addaan kadagiti saan a maibalikas
nga asug.
27 Ti mangsuksukimat kadagiti puso ket ammona ti
panpanunoten ti Espiritu, gapu ta isuna ti mangibabaet
kadagiti namati segun iti pagayatan ti Dios.
28 Ammotayo a para kadagiti agay-ayat iti Dios, pagtitim-
puyogenna dagiti amin a banbanag para iti pagimbagan,
para kadagiti naayaban segun iti panggepna.
29 Gapu ta dagiti sigud nga am-ammona, dinutokanna met
ida a maiyasping iti langa ti Anakna, tapno agbalin isuna
nga inauna kadagiti adu nga agkakabsat.
30 Dagiti pinilina, ayabanna met ida. Dagiti inayabanna,
palintegna met ida. Dagiti pinalintegna, padayawanna met
ida.
31 Ania ngarud ti maibagatayo maipanggep kadagitoy
a banbanag? No kaduatayo ti Dios, siasino ti bumusor
kadatayo?
32 Isuna a saan a nangipaidam iti Anakna ngem in-
yawatna ketdi isuna a para kadatayo amin, kasano a
saannanto met nga ited kadatayo nga awan bayadna dagiti
amin a banbanag a kas met ti pannangtedna iti Anakna?
33 Siasino ti mangiyeg iti pammabasol kadagiti pinili ti
Dios? Ti Dios ti mangpalpalinteg.

34 Siasino ti mangukom? Ni Cristo ti natay iti krus para
kadatayo, ken saan laeng a dayta, napagungar met isuna.
Agturturay isuna a kadua ti Dios iti lugar ti kinatan-ok, ken
isuna ti mangibabaet kadatayo.
35 Siasino ti makaisina kadatayo manipud iti ayat ni
Cristo? Pannakaparigat kadi, wenno panagtuok, wenno
pannakaidadanes, wenno bisin, wenno kinalamo-lamo,
wenno peggad, wenno kampilan?
36 Ta kas naisurat, "Mapapataykami iti agmalem para iti
pagimbagam. Naibilangkami a karnero para iti pagpar-
tian."
37 Kadagitoy amin a banbanag, atiwtayo pay dagiti mang-
parparmek babaen iti maysa a mangay-ayat kadatayo.
38 Ta naallukoyak nga uray patay, wenno biag, wenno
dagiti anghel, wenno ti gobierno, wenno dagiti banbanag
nga adda, wenno dagiti banbanag nga umay, wenno
pannakabalin,
39 wenno kinangato, wenno kinauneg, wenno dadduma
pay a naparsua, ket saannatayo a maisina manipud iti ayat
ti Dios nga adda kenni Cristo Jesus nga Apotayo.

9

1 Ibagak ti kinapudno gapu kenni Cristo. Saanak nga
agulbod ken makipagpaneknek kaniak ti konsensiak iti
Espiritu Santo,
2 nga addaanak iti nakaro a ladingit ken saan nga
agsarsardeng a panaas iti pusok.
3 Ta mabalin a kalikagumak a mailunod ken maisinaak
manipud kenni Cristo a para kadagiti kakabsatko a lallaki,
dagiti nagtaud iti pulik segun iti lasag.
4 Israelitada. Naamponda, naaddaanda iti dayag, dagiti
tulag, ti sagut iti linteg, ti panagdayaw iti Dios, ken dagiti
karkari.
5 Kaputotan ida dagiti kapuonan iti iyaay ni Cristo no
maipapan iti lasag—isuna a Dios iti amin. Maidaydayaw
koma isuna iti agnanayon. Amen.
6 Ngem kasla saan a nagballigi dagiti karkari ti Dios. Ta
pudno a saan nga amin iti Israel ti maibilang iti Israel.
7 Kasta met a pudno a saan nga amin a kaputotan
ni Abraham ket annakna. Ngem, "Ni Isaac ti gapuna a
maawaganto dagiti kaputotam."
8 Dayta ket, saan nga annak ti Dios dagiti annak iti lasag.
Ngem dagiti annak ti kari ket maibilang a kaputotan.
9 Ta daytoy ti sao ti kari: "Umayakto iti daytoy a tiempo,
ken maikkanto iti anak a lalaki ni Sara."

10 Saan laeng a daytoy, ngem kalpasan met a nagsikug ni
Rebecca babaen iti maysa a lalaki, ti amatayo a ni Isaac—
11 ta saan pay a naipasngay dagiti ubbing ken saanpay
a nakaaramid iti aniaman a naimbag wenno dakes, tapno
mapasamak ti panggep ti Dios segun iti panangpilina, saan
a gapu kadagiti ar-aramid, ngem gapu kenkuana a mangay-
ayab—
12 naibaga kenkuana, "Pagserbianto ti inauna ti inaudi."
13 Dayta ket kas iti naisurat: "Inayatko ni Jacob, ngem
ginurak ni Esau."
14 Ania ngarud iti makunatayo? Adda kadi kinakillo iti
Dios? Awan koma.
15 Gapu ta kinunana kenni Moises, "Kaasiakto ti kaasiak,
ken makipagriknaakto iti pakipagriknaak."
16 Ngarud, saan a gapu kenkuana a makin pagayatan,
wenno gapu kenkuana nga agtartaray, ngem gapu iti Dios,
a manangngaasi.
17 Ta kuna iti Nasantoan a Surat kenni Faraon, "Binan-
gonka gapu iti daytoy a panggep, tapno maiparangarangko
ti pannakabalinko kenka, ken tapno maiwaragawag ti
naganko iti sangalubongan."
18 Ngarud, kaasian ti Dios iti kayatna a kaasian, ken
pagbalinenna a natangken ti ulo ti kayatna a patangkenen.
19 Ket ibagayonto kaniak, "Apay nga adda pay laeng ti
masarakanna a biddut? Ta adda kadi iti nakasupring iti
pagayatanna?"
20 Ngem sika a tao, siasinoka a sumungbat maibusor
iti Dios? Ibaga kadi ti nadamili iti nangdamili kenkuana,
"Apay nga inaramidnak a kastoy?"
21 Awan kadi karbengan ti agdamdamili a mangusar iti
daga tapno agaramid iti pagkargaan para iti naisangsan-
gayan a pakausaran manipud iti isu met laeng a daga, ken
sabali a pagkargaan a mausar iti inaldaw?
22 No ngay ti Dios, a situtulok a mangipakita iti pungtot
ken mangipakaammo iti pannakabalinna, inan-anusanna
nga inibturan dagiti pagkargaan ti pungtot a naisagana a
pangdadael?
23 No ngay inaramidna daytoy tapno ipakaammona dagiti
kinabaknang ti dayagna nga adda kadagiti pagkargaan ti
asi, nga insagananan para iti dayag?
24 No ngay inaramidna met daytoy a maipaay kadatayo
nga inayabanna, saan laeng a manipud kadagiti Judio, ngem
manipud met kadagiti Hentil?
25 Kas kunana met iti Libro ni Oseas: "Awagakto a tattaok
dagiti saanko a tattao, ken ti ay-ayatenna a saan a maay-
ayat.

26 Ket mapasamakto dayta iti lugar a nakaibagaan
kadakuada, 'Saan a dakayo dagiti tattaok,' maawagandanto
sadiay nga 'annak ti sibibiag a Dios.”'
27 Ipukkaw ni Isaias maipapan iti Israel, “No ti bilang
dagiti annak ti Israel ket kas iti darat ti baybay, dagitinto
laeng mabati iti maisalakan.
28 Ta asidegen nga ipatungpalto ti Apo ti saona ditoy
lubong
29 Ken kas iti imbaga ni Isaias idi, “No saan a nangibati
ti Apo a Mannakabalin-Amin iti kaputotan para kadatayo,
nagbalintayo koma a kas iti Sodoma, ken nagbalintayo
koma a kas iti Gomorra.
30 Ania ngarud iti makunatayo? A dagiti Hentil, a saan
a mangsursurot iti kinalinteg, nagun-odda iti kinalinteg, ti
kinalinteg babaen iti pammati.
31 Ngem ti Israel, a nangsurot iti linteg ti kinalinteg, ket
saan a dimteng iti dayta.
32 Apay ta saan? Gapu ta saanda a sinurot daytoy babaen
iti pammati, ngem babaen kadagiti aramid. Naitibkolda iti
bato a pakaitibkolan,
33 kas iti naisurat, “Kitaenyo, mangikabilak sadiay Sion
iti pakaitibkolan a bato ken dakkel a bato a pakarurodan.
Saan a maibabain ti mamati iti dayta.”

10

1 Kakabsat, para ti pannakaisalakanda ti tarigagay ti
pusok ken ti kiddawko iti Dios.
2 Ta agsaksiak maipanggep kadakuada nga addaanda iti
regta para ti Dios, ngem saan a maitutop iti pannakaammo.
3 Gapu ta saanda nga ammo ti kinalinteg ti Dios, ken
pinadasda nga ipasdek ti bukodda a kinalinteg. Saanda a
nagpaituray iti kinalinteg ti Dios.
4 Gapu ta ni Cristo iti nakatungpalan iti linteg para iti
kinalinteg a maipaay kadagiti amin a namati.
5 Gapu ta insurat ni Moises ti maipanggep iti kinalinteg
nga agtaud iti linteg: “Agbiag ti tao nga agar-aramid iti
kinalinteg ti linteg babaen iti daytoy a kinalinteg.”
6 Ngem ibagbaga daytoy iti kinalinteg a nagtaud iti
pammati, “Saanyo nga ibaga dita pusoyo, 'Siasino iti umuli
idiay langit?' (dayta ket, panangiyulog kenni Cristo).
7 Ken saanyo nga ibaga 'Siasino iti umulog sadiay
yuyeng?”' (dayta ket, panangiyuli kenni Cristo manipud ti
patay.)
8 Ngem ania iti ibagbagana? “Asideg ti sao kadakayo,
iti ngiwatyo ken iti pusoyo.” Dayta ti sao ti pammati, nga
iwarwaragawagmi.

9 Gapu ta no bigbigenyo kadagiti ngiwatyo ni Jesus a kas
Apo, ken mamatikayo iti pusoyo a pinagungar isuna ti Dios
manipud iti patay, maisalakankayonto.
10 Ta gapu iti puso a mamati ti tao iti kinalinteg, ken
bigbigbigenna ti pannakaisalakan babaen iti ngiwat.
11 Ta ibagbaga ti Nasantoan a Sursurat, "Saan a maibabain
ti Amin a mamati kenkuana."
12 Ta awan iti nagdumaan iti Judio ken Griego. Ti Apo met
laeng ti Apo iti isu-amin, ken narang-ay isuna iti amin nga
umaw-awag kenkuana.
13 Ta maisalakan amin nga umawag iti nagan ti Apo.
14 Kasano ngarud nga umawagda kenkuana, kenkuana
a saanda a pinati? Ken kasanoda a mamati kenkuana,
kenkuana a saanda pay a nangngegan? Ken kasanoda a
makangngeg no awan iti mangasaba?
15 Ken kasanoda a mangasaba, malaksid no naibaonda?
—Kas iti naisurat, "Anian a nagpintas dagiti saksaka dagiti
mangiwaragawag iti naragsak a damdamag ti naimbag a
banbanag!"
16 Ngem saanda amin a dimngeg iti ebanghelio. Gapu ta
kinuna ni Isaias, "Apo, siasino ti namati iti mensahemi?"
17 Ngarud, agtaud ti pammati manipud iti panagdeng-
dengngeg, ken panagdengdengngeg iti sasao ni Cristo.
18 Ngem kinunak, "Dida kadi nangngeg?" Wen, ken awan
duadua. Naiwaras ti unida iti sangalubongan, ken dagiti
sasaoda kadagiti pagpatinggaan ti lubong."
19 Maysa pay, Ibagak, "Saankadi a naammoan ti Israel?"
Umuna, ibagbaga ni Moises, "Paapalenkayo babaen iti
maysa a saan a nasion. Babaen iti nasion nga awan
pannakaawatna, pagpungtutenkayo."
20 Ken natured ni Isaias ken kinunana, "Nasarakandak
dagiti saan a nangbiruk kaniak. Nagparangak kadagiti saan
a nangdawat kaniak."
21 Ngem iti Israel kunana, "Iti agmalem, inyunnato dagiti
imak kadagiti saan a natulnog ken kadagiti managkedked a
tattao."

11

1 Ibagak ngarud, linaksid kadi ti Dios dagiti tattaona?
Saan. Gapu ta maysaak met nga Israelita, a kaputotan ni
Abraham, iti tribu ni Benhamin.
2 Saan a linaksid ti Dios dagiti tattaona, nga am-ammona
idi pay laeng. Saanyo kadi nga ammo iti kinuna iti
Nasantoan a Sursurat maipanggep kenni Elias, no kasano
ti panagpakpakaasina iti Dios a maibusor iti Israel?

3 “Apo, pinatayda dagiti profetam, dinadaelda dagiti
altarmo. Sisiak laeng ti nabati, ket an-anupenda ti biagko.”
4 Ngem ania ti kuna iti sungbat ti Dios kenkuana?
“Nagilasinak para iti bagik iti pito a ribo a lallaki a saan
a nagparintumeng kenni Baal.”
5 Uray pay no kasta, iti daytoy met nga agdama a tiempo,
adda ti nabati gapu iti panangpili ti parabur.
6 Ngem no babaen iti parabur, saanen a babaen iti ar-
aramid.
7 Ta no saan, pulos a saanen a parabur ti parabur. Ania
ngarud? Ti banag a birbiruken ti Israel, saanna a nagun-od,
ngem nagun-od daytoy dagiti napili, ken napatangken dagiti
dadduma.
8 Daytoy ket kas iti naisurat: “Inikkan ida ti Dios ti espiritu
ti kinakuneng, matmata tapno saanda a makakita, ken
laplapayag tapno saanda a makangngeg, agingga iti daytoy
nga aldaw.”
9 Ken kinuna ni David, “Adda koma maaramid nga iket
iti lamisaanda, palab-og, pakaitibkolan, ken panangbales
kadakuada.
10 Sumipnget koma dagiti matada tapno saanda a
makakita. Kankanayonna ida a pagkubboen iti Dios.”
11 Ibagak ngarud, “Naitibkolda kadi tapno matnagda?”
Saan. Ngem ketdi, gapu iti nagkuranganda, immay iti
pannakaisalakan kadagiti Hentil, tapno paapalen ida.
12 Ita, no ti nagkuranganda ket dagiti kinabaknang ti
lubong, ken no ti pukawda ket isu iti kinabaknang dagiti
Hentil, dinto aya dakdakkel ti pannakaan-anayda?
13 Ket agsasaoak ita kadakayo a Hentil. Yantangay ta
apostolak kadagiti Hentil, ipagpannakkelko ti ministeryok.
14 Nalabit a mapaapalko dagiti nagtaud iti lasagko. Nal-
abit a maisalakantayo dagiti dadduma kadakuada.
15 Ta no ti pannakailaksid dagitoy ket ti panagkakapia ti
lubong, anianto ti pannakaawatda no di ket biag manipud
iti patay?
16 No nailasin dagiti umuna a bunga, kasta met ti masa a
maaramid iti tinapay. No nailasin ti ramut, kasta met dagiti
sanga.
17 Ngem no natukkol dagiti dadduma kadagiti sanga, no
sika, a balang a sanga iti olibo, ket naisilpo kadakuada, ken
no nakibingayka kadakuada iti nabaknang a ramut iti puon
ti olibo,
18 saanka nga agpasindayag kadagiti sanga. Ngem no
agpasindayagka, saan a sika iti mangtultulong iti ramut,
ngem ti ramut ti mangtultulong kenka.

19 Ket ibagamto ngarud, “Natukkol dagiti sanga tapno
maisilpoak.”
20 Pudno dayta. Natukkolda gapu iti saanda a panamati,
ngem sititibkerkayo a nakatakder gapu iti pammatiyo.
Saanyo a panunoten a nangato unay ta bagiyo, ngem
agbutengkayo.
21 Ta no saan a kinailalaan ti Dios dagiti kadawyan a
sanga, saannakayo met a kailalaan.
22 Kitaenyo ngarud dagiti naimbag a tignay ken ti kin-
aulpit ti Dios. Iti sabali a bangir, immay ti kinaulpit
kadagiti Judio a natinnag. Ngem iti sabali a bangir,
umay ti kinaimbag ti Dios kadakayo, no agtultuloykayo iti
kinaimbagna. No saan, maputedkayonto met.
23 Ken kasta met, no saanda nga agtultuloy iti saanda a
panamati, maisilpodanto manen. Ta kabaelan ti Dios nga
isilpo manen ida.
24 Ta no naputedkayo manipud iti naggapuanyo a puon a
balang nga olibo, ket naisupadi iti kadawyan, naisilpokayo
iti napintas a puon ti olibo, saan kadi nga ad-adda pay
kadagitoy a Judio, nga isuda dagiti pudno a sangsanga, a
maisilpoda manen iti bukodda a puon ti olibo?
25 Ta saanko kayat a saanyo a maammoan, kakabsat, iti
daytoy a palimed, tapno saankayo nga agbalin a nasirib iti
bukodyo a panagpanpanunot. Daytoy a palimed ket adda
napasamak a sangkapaset a pannakapatangken iti Israel,
agingga a dumteng ti pannakaan-anay dagiti Hentil.
26 Maisalakanto ngarud amin nga Israel, kas iti naisurat:
“Umayto manipud ti Sion ti Mangisalakan. Ikkatennanto iti
kinadakes manipud kenni Jacob.
27 Ket daytoyto ti tulagko kadakuada, inton ikkatek dagiti
basbasolda.”
28 Iti sabali a bangir, maipapan iti ebanghelio, nagurada
gapu kadakayo. Iti sabali met a bangir, segun iti panangpili
ti Dios, naay-ayatda gapu kadagiti kapuonan.
29 Ta saan a mabaliwan dagiti sagut ken ayab ti Dios.
30 Ta sigud a nasukirkayo iti Dios, ngem ita naawatyo ti
asi gapu iti saanda a panagtulnog.
31 Kasta met nga ita, nagbalin a nasukir dagitoy a Judio. Ti
nagbanaganna dayta ket babaen ti asi a naipakita kadakayo
ket umawatda met ita iti asi.
32 Ta pinagtalinaed ida ti Dios iti kinasukir tapno maipak-
itana ti asina iti amin.
33 Anian ti kinaadalem dagiti kinabaknang ti kinasirib
ken kinalaing ti Dios! Anian a saan a mabirukan dagiti
panangukomna, ken saan a matakwatan dagiti wagasna!

34 “Ta siasino ti nakaammo iti panunot ti Dios? Wenno
siasino ti nagbalin a manangbalakadna?
35 Wenno siasino ti immuna a nangted iti uray ania a
banag iti Dios, tapno masubadan daytoy kenkuana?”
36 Ta manipud kenkuana, ken babaen kenkuana, ken
kenkuana, ti amin a banbanag. Kenkuana ti dayaw iti
agnanayon. Amen.

12

1 Guyugoyenkayo ngarud kakabsat, babaen iti asi ti Dios,
nga idatagyo dagiti bagiyo a kas daton a sibibiag, nasantoan,
ken makaay-ayo iti Dios. Daytoy ti rumbeng a panagserbiyo.
2 Saankayo nga umanamong iti daytoy a lubong, ngem
ipalubosyo a mabalbaliwankayo babaen iti pannakapabaro
iti panunotyo. Aramidenyo daytoy tapno maammoanyo ti
nasayaat, makaay-ayo ken naan-anay a pagayatan ti Dios.
3 Ta ibagak, gapu iti parabor a naited kaniak, a tunggal
maysa nga adda kadakayo ket saanda koma a panunoten
nga ad-adda a nangato ti bagbagida ngem iti ipagarupda.
Ngem ketdi, agpanunotda koma iti nainsiriban a wagas, a
kas maiyannurot iti dagup ti pammati nga inted ti Dios iti
tunggal maysa.
4 Ta adu ti kamkamengtayo iti maysa a bagi, ngem saan
nga amin a kamkameng ket agpapada ti pakaaramatanda.
5 Iti isu met laeng a wagas, datayo nga adu ket maysa a
bagi kenni Cristo, ken saggaysa a kamkameng iti maysa ken
maysa.
6 Addaantayo kadagiti agduduma a sagsagut segun iti
parabor a naited kadatayo. No panangipadto ti sagut ti
maysa, maaramid koma daytoy segun iti rukod ti pam-
matina.
7 No panagserbi ti sagut ti maysa, bay-anyo nga agserbi
isuna. No panangisuro ti sagut ti maysa, bay-anyo nga
agisuro isuna.
8 No panangparegta ti sagut ti maysa, bay-anyo a mang-
paregta isuna. No pannangted ti sagut ti maysa, bay-anyo
nga aramidenna a sibubuslon. No panangidaulo ti sagut
ti maysa, maaramid koma nga addaan panagannad. No
panangaasi ti sagut ti maysa, maaramid koma nga addaan
ti kinaragsak.
9 Awan koma ti panaginsisingpet ti ayat. Guraenyo ti
dakes; salimetmetanyo ti nasayaat.
10 No maipapan iti panagayat kadagiti kakabsat, naay-
atkayo koma iti tunggal maysa. No maipapan iti panang-
dayaw, raemenyo koma iti tunggal maysa.

11 No maipapan iti kinagagaget, saankayo nga agduadua.
No maipapan iti espiritu, nagagarkayo koma. No maipapan
iti Apo, agserbikayo kenkuana.
12 Agrag-okayo iti namnama nga adda kadakayo
maipanggep iti masakbayan. Agibturkayo kadagiti
pakariribukanyo. Kankanayonkayo nga agkarkararag.
13 Makipagpasetkayo kadagiti kasapulan dagiti namati.
Mangsapulkayo kadagiti adu a wagas a mangipakita iti
panangsangaili.
14 Bendisionanyo dagiti mangidadanes kadakayo; mang-
bendisionkayo ken saankayo a mangilunod.
15 Makipagragsakkayo kadagiti agragragsak, makipagsan-
gitkayo kadagiti agsangsangit.
16 Masapul nga agpapada ti kapanunotanyo iti tunggal
maysa. Saankayo nga agpanunot iti napasindayag a wagas,
ngem awatenyo dagiti napakumbaba a tattao. Saankayo a
mammasirib kadagiti bukodyo a panpanunot.
17 Awan ti supapakanyo iti dakes gapu iti dakes.
Agaramidkayo kadagiti naimbag a banbanag iti imatang ti
amin a tattao.
18 No mabalin, agingga iti kabaelanyo, makikapiakayo iti
amin a tattao.
19 Patpatgek, saanyo nga ibalsan dagiti bagbagiyo, ngem
wayaanyo ti pungtot ti Dios. Ta naisurat, “Kukuak ti
panangibales; supapakakto,' kuna ti Apo.
20 “Ngem no mabisin ti kabusormo, pakanem. No mawaw
isuna, ikkam ti inumenna. Ta no aramidem daytoy,
mangigabsuonkanto kadagiti beggang ti apuy iti ulona.”
21 Saanka nga agpaabak iti dakes, ngem abakem ti dakes
babaen iti nasayaat.

13

1 Agtulnog koma ti tunggal kararua kadagiti nangangato
a turay, gapu ta awan iti turay malaksid no nagtaud iti Dios.
Ken dagiti turay a napaadda ket dinutokan ti Dios.
2 Ngarud siasinoman a sumukir iti dayta a turay ket sal-
salungasingena ti bilin ti Dios; ken dagiti mangsalungasing
iti daytoy ket awatendanto ti dusa kadagiti bagida.
3 Ta saan a pagbutngan dagiti naimbag nga aramid dagiti
agtuturay, ngem kadagiti dakes nga aramid. Tartariga-
gayanyo kadi ti saan nga agbuteng iti turay? Aramidenyo
iti nasayaat, ket dayawendakayonto gapu iti daytoy.
4 Gapu ta isuna ket adipen ti Dios kadakayo para iti
pagsayaatan. Ngem no aramidenyo iti dakes, agbutengkayo;

gapu ta saanna nga alaen ti kampilan nga awan ti makagapu. Gapu ta adipen ti Dios isuna, a mangikanawa ti pungtot iti agar-aramid iti dakes.

5 Masapul nga agtulnogkayo ngarud, saan laeng a gapu iti pungtot, ngem gapu met iti konsensia.

6 Agbaybayadkayo met kadagiti buis gapu iti daytoy. Ta ad-adipen ti Dios dagiti mangiturturay, nga agtultuloy nga agar-aramid iti daytoy a banag.

7 Bayadanyo ti tunggal maysa ti rumbeng a bayadan kadakuada: buis para kadagiti rumbeng a pagbayadan ti buis; bayad para kadagiti rumbeng a pagbayadan ti bayad; pagbutngan ti rumbeng a pagbutngan; padayawan ti rumbeng a padayawan.

8 Awan koma ti pakautanganyo iti uray ania a banag, malaksid iti panagiinnayatyo. Gapu ta ti mangay-ayat iti kaarruba ket natungpalna ti linteg.

9 Ta, "Saanka a makikamalala, saanka a pumatay, saanka nga agtakaw, saanka nga umapal," ken no adda pay iti aniaman a bilin, nadakamaten iti daytoy maymaysa a bilin: "Ayatenyo ti kaarrubayo kas panagayatyo iti bagiyo."

10 Saan a dangran ti ayat ti kaarruba ti maysa a tao. Ngarud, ti ayat ti nakatungpalan ti linteg.

11 Gapu iti daytoy, ammoyo ti tiempo, a tiempon ti panagriingyo iti pannaturog. Gapu ta as-asidegen ita ti pannakaisalakantayo ngem idi damo a namatitayo.

12 Malmalpasen ti rabii, ket umas-asidegen ti aldaw. Saantayo ngaruden nga aramiden dagiti aramid ti kinasipnget, ken ikawestayo ti igam ti lawag.

13 Magnatayo nga addaan iti umno a wagas, a kas iti aldaw, saan nga iti nalabes a panagramrambak wenno panagbarbartek. Ken saantayo a magna iti naderrep wenno saan a matengngel a gartem, ken saan nga iti apa wenno imon.

14 Ngem ikawesyo ketdi ni Apo Jesu-Cristo, ken saanyo a pagustoan ti kasapulan iti lasag, a para kadagiti gartemna.

14

1 Awatenyo ti siasinoman a nakapuy iti pammati, nga awan panangdillaw kadagiti kapanunotanna.

2 Addaan ti pammati ti maysa a tao a mangan iti uray ania, ti sabali met a nakapuy ket mangan laeng kadagiti natnateng.

3 Sapay koma ta saan a laisen ti mangmangan iti amin a banag ti saan a mangmangan iti amin a banag. Ken sapay koma ta saan nga ukomen ti saan a mangmangan iti amin

banag ti mangmangan iti amin banag. Ta inawat isuna ti Apo.
4 Siasinnoka koma, sika a manguk-ukom iti adipen ti sabali? Ti laeng amona ti mangikeddeng no awatenna wenno saan. Ngem mapagtakderto isuna, ta kabaelan ti Dios a pagtakderen isuna.
5 Kuna ti maysa a tao a napatpateg ti maysa nga aldaw ngem dagiti dadduma nga aldaw. Kuna met ti maysa nga agpapada dagiti aldaw. Maallukoy koma ti tunggal tao iti bukodna a kapanunotan.
6 Isuna a mangngilin iti aldaw ket ngilinenna para iti Apo. Ken isuna a mangan, mangan para iti Apo, ta pagyamananna ti Dios. Isuna a saan a mangan, saan a mangan para iti Apo. Agyamyaman met isuna iti Dios.
7 Ta awan kadatayo ti agbibiag para iti bagina, ken awan ti matay para iti bagina.
8 Ta no agbiagtayo, agbiagtayo para iti Apo. Ket no mataytayo, mataytayo para iti Apo. Ket agbiagtayo man wenno matay, kukuanatayo ti Apo.
9 Ta iti daytoy a panggep, natay ni Cristo ken nagbiag manen, tapno agbalin isuna nga Apo dagiti natay ken dagiti sibibiag.
10 Ngem sika, apay nga ukomem ti kabsatmo? Ken sika, apay nga umsiem ti kabsatmo? Ta agtakdertayto amin iti sangoanan iti tugaw a pangukoman ti Dios.
11 Ta naisurat, "Bayat nga agbibiagak," kuna ti Apo, "ag-parintumengto kaniak ti amin a tattao, ken agdaydayawto ti tunggal dila iti Dios."
12 Ngarud, dumatagto ti tunggal maysa kadatayo iti Dios.
13 Saantayo ngaruden nga ukomen ti tunggal maysa, ngem ketdi ikeddengtayo daytoy nga awanto ti mangikabil iti pakaitibkolan wenno mangsilo iti kabsatna.
14 Ammok ken nauyotanak kenni Apo Jesus, nga awan ti narugit a bukbukodna. Kenkuana laeng a mangibilbilang a saan a nadalus ti aniaman a banag, saan a nadalus daytoy kenkuana.
15 No mapasakitan ti kabsatmo gapu iti taraon, saankan a magmagna iti ayat. Saanmo a dadaelen ti tao gapu iti taraonmo a nakaigapuan ti pannakatay ni Cristo.
16 Isu a saanyo nga itulok nga uyawen dagiti tattao dagiti ipagarupyo a nasayaat nga ar-aramidyo.
17 Ta ti pagarian ti Dios ket saan a maipapan iti taraon ken mainom, ngem maipanggep iti kinalinteg, kapia, ken rag-o nga ited iti Espiritu Santo.
18 Ta ti tao nga agserserbi kenni Cristo iti kastoy a wagas

ket paragsakenna ti Dios ken anamungan dagiti tattao.
19 Ngarud, gun-odentayo koma dagiti banbanag a
mangted kapia ken dagiti banbanag a mangpabileg iti
tunggal maysa.
20 Saanmo a dadaelen ti trabaho ti Dios gapu iti taraon.
Pudno a nadalus ti amin a banbanag, ngem dakes daytoy
para iti dayta a tao a mangan ken pakaitibkulanna.
21 Nasayaat ti saan a mangan iti karne, wenno uminom
iti arak, wenno aniaman a banag a pakasairan ti kabsatmo.
22 Dagitoy a pammati nga adda kadakayo, dakayo laeng
ken ti Dios ti makaammo. Nagasat ti tao a saanna a
mariribuk ti konsensiana maipanggep iti an-anamonganna.
23 Mariribuk ti konsensia ti agduadua, no mangan isuna,
gapu ta saan daytoy a nagtaud iti pammati. Ken basol ti
aniaman a saan a nagtaud iti pammati.

15

1 Ita, datayo a napigsa ket masapul a tulongantayo
iti pagkapsutan dagiti nakapsut, ken saan a masapul a
paragsaken iti bagbagitayo.
2 Paragsaken koma ti tunggal maysa kadatayo iti kaar-
rubana ta dayta iti nasayaat, tapno mapatibker isuna.
3 Ta uray ni Cristo ket saanna a pinaragsak iti bagina.
Ngem ketdi, daytoy ket kas naisurat, “Natnag kaniak dagiti
panangpabain dagiti nangpabain kadakayo.”
4 Ta no ania iti naisurat iti naglabas ket naisurat para iti
pakasursuroantayo, tapno maaddaantayo ti talged babaen
iti kinaanus ken babaen iti panangpabileg iti nasantoan a
sursurat.
5 Ipaay koma ita ti Dios kadakayo iti kinaanus ken
pannakapabileg iti agpada a panunot ti tunggal maysa a
maiyannurot kenni Cristo Jesus.
6 Aramidenna koma daytoy tapno iti maymaysa a panunot
ket mapadayawanyo ti Dios ken Ama ti Apotayo a ni Jesu-
Cristo.
7 Awatenyo ngarud iti tunggal maysa, a kas panangawat
met ni Cristo kadakayo, iti pammadayaw iti Dios.
8 Ta ibagak a nagbalin nga adipen ti pannakakugit ni
Cristo iti biang ti kinapudno iti Dios. Inaramidna daytoy
tapno maipatungpalna dagiti kari a naited kadagiti amma,
9 ken tapno itan-ok dagiti Hentil ti Dios gapu iti asina.
Kas naisurat, “Mangtedakto ngarud iti pammadayaw kenka
kadagiti Hentil ken agkantaakto ti pagdaydayaw iti na-
ganmo.”
10 Imbagana pay daytoy, “Agrag-okayo, dakayo a Hentil,
kadagiti tattaona.”

11 Kunana manen, “Idaydayawyo ti Apo, dakayo amin a
Hentil; Idaydayaw koma amin a tattao isuna.”
12 Ibagbaga manen ni Isaias, “Addanto iti kaputotan
ni Jesse, ken ti tumakderto nga agturay kadagiti Hentil.
Maaddaanto iti talek dagiti Hentil kenkuana.”
13 Punoennakayo koma ti Dios iti talged iti amin rag-o ken
kapia iti panamatiyo, tapno dumakkel ti talgedyo, babaen iti
pannakabalin ti Espiritu Santo.
14 Mamatiak mismo maipanggep kadakayo, kakabsatko.
Mamatiak met a napnoankayo iti kinaimbag, napnoan iti
amin a pannaka-ammo. Mamatiak met a kabaelanyo iti
mangbagbaga iti tunggal maysa.
15 Ngem ad-adda a timmuredak nga agsursurat kadakayo
maipanggep iti sumagmamano a banbanag tapno palagi-
pankayo manen, gapu iti sagut nga inted ti Dios kaniak.
16 Daytoy a sagut ket tapno agbalinak nga adipen ni
Cristo Jesus a naibaon kadagiti Hentil, tapno idaton a kas
padi ti ebanghelio iti Dios. Rumbeng nga aramidek daytoy
tapno agbalin a makaay-ayo iti panagidatdaton dagiti Hentil
maipaay iti Dios babaen iti Espiritu Santo.
17 Isu nga iti pakaragsakak ket adda kenni Cristo Jesus ken
kadagiti banbanag iti Dios.
18 Ta saanak nga agbain a mangibaga iti aniaman a banag
malaksid ti naaramidan ni Cristo babaen kaniak gapu iti
panagtulnog dagiti Hentil. Naaramid dagitoy a banbanag
babaen iti sao ken aramid,
19 babaen ti pannakabalin dagiti pagilasinan ken dagiti
nakakaskasdaaw ken babaen ti pannakabalin iti Espiritu
Santo. Isu a manipud iti Jerusalem ken agingga iti kas
kaadayo iti Ilirico, naan-anay a naikasabak ti ebanghelio ni
Cristo.
20 Iti kastoy a wagas, tarigagayko iti mangiwaragawag
ti ebanghelio, ngem saan nga ti lugar a naam-ammon iti
nagan ni Cristo, tapno saanak a mangipatakder iti rabaw ti
pondasion iti sabali a tao.
21 Kas naisurat: “Dagiti immay a saan pay a nakadamag
kenkuana ket makitadanto isuna ken maawatanto dagiti
saan pay a nakangngeg.”
22 Nalapdanak met ngarud iti namin-adu a daras iti
iyuumayko kadakayo.
23 Ngem ita, awananakon ti lugar kadagitoy a rehion ken
tinartarigagayak iti ad-adu pay a tawen nga iyuumayko
kadakayo.
24 Isu a no mapanak idiay Espania, namnamaek a maki-
takayo iti ilalabasko ken agpatulodak iti dalanko kadakayo

kalpasan a makipagragsakak kadakayo iti apagbiit.
25 Ngem mapanakon ita idiay Jerusalem tapno agserbi
kadagiti namati.
26 Ta pakaragsakan dagiti taga Macedonia ken taga Grecia
ti mangted iti maysa a tulong kadagiti nakurapay kadagiti
namati nga adda idiay Jerusalem.
27 Wen, pakaragsakanda ken pudno, isuda dagiti nakau-
tang. Ta no nakibingay dagiti Hentil kadagiti naespirituan a
banbanag, ket nakautangda met kadakuada nga agserbida
iti material a banbanag.
28 Inton maleppaskon ngarud daytoy ken naiyawatkon
daytoy a bunga kadakuada, mapanakton iti dalan nga
agturong idiay Espania.
29 Ammok dayta, nga inton umayak kadakayo, umayakto
a napnoan iti bendision ni Cristo.
30 Ita, guyugoyenkayo, kakabsat, babaen kenni Apotayo a
Jesu-Cristo, ken babaen iti ayat iti Espiritu, a buyogandak iti
nainget a panagkararagyo iti Dios para kaniak.
31 Ikararagyo a mailisiak koma kadagiti saan nga agtulnog
idiay Judea ken maawat koma dagiti namati iti panagserbik
idiay Jerusalem.
32 Ikararagyo a makaumayakto koma kadakayo a sirarag-
o babaen iti pagayatan ti Dios, ken tapno koma agkakadu-
atayo, a makasarak iti inana.
33 Sapay koma ta adda kadakayo amin ti Dios a mangted
iti talna. Amen

16

1 Irekomandarko kadakayo ti kabsattayo a babai a ni Febe,
nga adipen iti iglesia nga adda idiay Cencrea,
2 tapno mabalin nga awatenyo isuna iti Apo. Arami-
denyo daytoy iti wagas a maikari kadagiti namati ken ag-
takderkayo iti sibayna iti aniaman a banag a pakasapulanna
kadakayo. Ta nagbalin isuna a katulongan iti kaadduan, ken
uray pay kaniak.
3 Kablaawanyo da Priscila ken Akila, dagiti kaduak a
trabahador kenni Cristo Jesus,
4 nagpeggad ti biagda gapu kaniak. Agyamanak
kadakuada, ken saan laeng a Siak, ngem uray pay dagiti
amin nga iglesia dagiti Hentil.
5 Kablaawanyo ti iglesia nga adda iti pagtaenganda.
Kablaawanyo ti ay-ayatek nga Epeneto, nga isu iti immuna
a bunga iti Asia a maipaay kenni Cristo.
6 Kablaawanyo ni Maria, a nagtrabaho iti kasta unay para
kadakayo.

7 Kablaawanyo da Adronico ken Junia, a kabagiak, ken dagiti padak a balud. Nalatakda kadagiti apostol, nga addada met ken Cristo sakbay kaniak.

8 Kablaawanyo ni Ampliato, ti ay- ayatek iti Apo.

9 Kablaawanyo ni Urbano, ti padatayo a trabahador kenni Cristo ken Estakis nga ay- ayatek.

10 Kablaawanyo ni Apeles, ti napaneknekan ken ni Cristo. Kablaawanyo dagiti adda iti sangakabbalayan ni Aristobulo.

11 Kablaawanyo ni Herodion, a kabagiak. Kablaawanyo dagiti adda iti sangakabbalayan ni Narciso nga adda iti Apo.

12 Kablaawanyo ni Trifena ken Trifosa, nga agtrabtrabaho iti kasta unay iti Apo. Kablaawanyo ti inay-ayat a ni Persida, nga adu iti natrabahoanna iti Apo.

13 Kablaawanyo ni Rufo, a napili para iti Apo, ken ti inana ken inak.

14 Kablaawanyo ni Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, ken dagiti kakabsat nga adda kadakuada.

15 Kablaawanyo da Filologo ken Julia, ni Nereo ken ti kabsatna a babai, ken ni Olimpas, ken dagiti amin a namati nga adda kadakuada.

16 Kablaawanyo ti tunggal maysa iti nasantoan nga agek. Kablaawannakayo amin nga iglesia ni Cristo.

17 Guyogoyenkayo ita kakabsat, a panunotenyo ti maipanggep kadagiti mangparparnuay iti panagsisina ken pakatibtibkulan. Lumablabesda iti sursuro a naadalyo. Adaywanyo ida.

18 Ta saanda nga agserserbi kenni Cristo Apotayo dagitoy a tattao, ngem dagiti bukodda a tian. Allilawenda dagiti puso dagiti awan basolna babaen iti panagsaoda ti naalumamay ken nalabes a panangipadayaw.

19 Ta nakadanun iti tunggal maysa ti pagulidanan iti panagtulnogyo. Makipagragrag-oak ngarud kadakayo, ngem kayatko nga agbalinkayo a masirib no ania iti naimbag, ken awanan iti ammo iti dakes.

20 Rumekento ti Dios iti kapia ni Satanas iti mabiit babaen kadagiti sakayo. Adda koma kadakayo ti parabur ni Apotayo a Jesu-Cristo.

21 Kablaawannakayo ni Timoteo padak a trabahador, ken Lucio, Jason, ken Sosiparo, a kabagiak.

22 Siak, ni Tercio, a nangisurat iti daytoy, kablaawankayo iti Apo.

23 Kablaawannakayo ni Gayo, ti nangsangaili kaniak ken iti entero nga iglesia. Kablaawannakayo ni Erasto a tresurero iti siudad, ken ti kabsat a ni Cuarto.

24 Adda koma kadakayo ti parabur ni Apotayo a Jesu-
Cristo.
25 Ita, kenkuana a mangpatakder kadakayo maiyannurot
iti ebangheliok ken ti ikaskasaba ni Jesu- Cristo, kas
maiyannurot iti nailatak a palimed a naidulin a nalimed
iti nabayagen,
26 ngem naiparangen ken naipakaammo itan babaen
kadagiti naipadto a nasantoan a sursurat a maiyannurot
iti bilin iti agnanayon a Dios, a para iti panagtulnog iti
pammati kadagiti amin a Hentil?
27 para iti maymaysa laeng a masirib a Dios, babaen kenni
Jesu- Cristo, maadda koma kenkuana ti dayag iti agnanayon.
Amen.

1 taga-Corinto

1 Ni Pablo nga inayaban ni Cristo Jesus nga agbalin nga
apostol babaen iti pagayatan ti Dios, ken ni Sostenes a
kabsattayo,
2 iti iglesia ti Dios idiay Corinto ken kadagidiay naidaton
kenni Cristo Jesus, a naayaban nga agbalin a nasantoan a
tattao. Agsursuratkami pay kadagiti amin nga umaw-awag
iti nagan ti Apotayo a ni Jesu-Cristo iti amin a lugar, ti Apoda
ken Apotayo.
3 Maadda koma kadakayo ti parabur ken talna a naggapu
iti Dios nga Amatayo ken ni Apo a Jesu-Cristo.
4 Kanayonak nga agyamyaman iti Diosko gapu kadakayo,
gapu iti parabur ti Dios nga inted ni Cristo Jesus kadakayo.
5 Pinabaknangnakayo iti amin a wagas, iti amin a
panagsao ken iti amin a pannakaammo.
6 Pinabaknangnakayo, a kas iti pammaneknek
maipanggep kenni Cristo ket napaneknekan a pudno
kadakayo.
7 Ngarud dikay nagkurang iti naespirituan a sagut, bayat
iti sigagagar a panagur-urayyo iti pannakaiparangarang ti
Apotayo a ni Jesu- Cristo.
8 Papigsaennakayonto pay agingga iti panungpalan, tapno
awanto iti pakapilawanyo inton aldaw ti Apotayo a ni Jesu-
Cristo.
9 Napudno ti Dios a nangayab kadakayo iti pannakikadua
iti Anakna a ni Jesu-Cristo nga Apotayo.
10 Guyugoyenkayo ita, kakabsat a lallaki ken babbai,
babaen iti nagan ti Apotayo a ni Jesu-Cristo, nga umana-
mongkayo amin, ken awan koma iti panagsisina kadakayo.
Guyugoyenkayo nga agtitipon nga addaan iti agpada a
kapanunotan ken agpada a panggep.
11 Ta naipadamag dagiti tattao ni Chloe kaniak a rumrum-
sua ti pannakabingay-bingay kadakayo.
12 Daytoy ti kayatko a sawen: Ibagbaga iti tunggal maysa
kadakayo, “Kenni Pabloak,” wenno “Kenni Apollosak,”
wenno “Kenni ni Cefasak,” wenno “Kenni Cristoak.”
13 Nabingay kadi ni Cristo? Nailansa kadi ni Pablo iti krus
para kadakayo? Nabautisarankayo kadi iti nagan ni Pablo?
14 Agyamanak iti Dios nga awan iti binautisarak
kadakayo, malaksid kada Crispo ken Gayo,
15 Daytoy ket tapno awan makaibaga a binautisarankayo
babaen iti naganko.

16 (Binautisarak pay dagiti sangkabalayan ni Estefanas.
Malaksid iti dayta, saanko nga ammo no adda pay binautisarak a sabali.)
17 Ta saannak nga imbaon ni Cristo a mangbautisar ngem
tapno mangikasaba ti ebanghelio. Saannak nga imbaon a
mangasaba kadagiti nainsiriban a pagsasao ti tao, tapno
saan a mapukaw ti pannakabalin ti krus ni Cristo.
18 Ta ti mensahe a maipanggep ti krus ket kinamaag
kadagiti matmatayen. Ngem kadagiti isalsalakan ti Dios, ket
isu iti pannakabalin ti Dios.
19 Ta naisurat, "Dadaelekto ti kinasirib dagiti masirib.
Lappedakto ti pannakaawat dagiti nasaririt."
20 Sadino ti ayan ti nasirib a tao? Sadino ti ayan ti
napnoan iti adal? Sadino ti ayan ti mannakisuppiat iti
daytoy a lubong? Saan kadi a pinagbalinen ti Dios ti
kinasirib ti lubong a kinamaag?
21 Yantangay ta iti kinasirib ti lubong ket saanna nga
am-ammo ti Dios, naay-ayo ti Dios babaen iti minamaag a
panangaskasaba tapno maisalakan dagiti mamati.
22 Ta agkidkiddaw dagiti Judio kadagiti nakakaskasdaaw
a pagilasinan ken birbiruken dagiti Griego ti kinasirib.
23 Ngem ikasabami ti pannakailansa ni Cristo idiay krus,
a pakaitibkolan a bato kadagiti Judio ken kinamaag kadagiti
Griego.
24 Ngem kadagiti inayaban ti Dios, agpada a Judio ken
dagiti Griego, ikaskasabami a ni Cristo ti pannakabalin ken
sirib ti Dios.
25 Ta ti kinamaag ti Dios ket nasirsirib ngem dagiti tattao,
ken ti kinakapsut ti Dios ket nabilbileg ngem dagiti tattao.
26 Kitaenyo iti panangayab ti Dios kadakayo, kakabsat
a lallaki ken babbai. Saan nga adu kadakayo ti masirib
babaen iti pagannurotan ti tao. Saan nga adu kadakayo ket
nabileg. Saan nga adu kadakayo ti addaan iti natan-ok a
pannakaiyanak.
27 Ngem pinili ti Dios dagiti minamaag a banbanag iti
lubong tapno pabainanna ti masirib. Pinili ti Dios ti
nakapsut iti lubong a mangpabain iti napigsa.
28 Pinili ti Dios no ania ti nababa ken maum-umsi iti
lubong. Pinilina pay dagiti banag a naibilang kas awan
kaes-eskanna, tapno pagbalinenna nga awan kaes-eskanna
dagiti banbanag a naibilang a napateg.
29 Inaramidna daytoy tapno awan ti rason nga agpasin-
dayag ti siasinoman iti sangoananna.
30 Gapu iti inaramid ti Dios, addakayon ita kenni Cristo
Jesus, a nagbalin para kadatayo a kinasirib manipud ti Dios.

Nagbalin isuna a kinalinteg, kinasanto ken pannakasubbottayo.
31 Kas nagbanaganna, kas kinuna ti Nasantoan a Surat, “Ti siasinoman nga agpasindayag, agpasindayag koma iti Apo.”

2

1 Idi immayak kadakayo, kakabsat a lallaki ken babbai, saanak nga immay nga addaan iti kinalaing iti panagsao wenno kinasirib kas inwaragawagko dagiti nakalemmeng a kinapudno maipanggep iti Dios.
2 Ta inkeddengko nga awan iti ammok idi addaak kadakayo malaksid kenni Jesu-Cristo, ken iti pannakailansana.
3 Ken addaak kadakayo iti kinakapuy, ken iti buteng ken iti kasta unay a panagpigerger.
4 Ken ti mensahek ken iti panangiwaragawagko ket saan nga iti makaallukoy a sasao ti kinasirib. Ngem ketdi, addada ti panangilawlawag ti Espiritu ken ti pannakabalin,
5 tapno ti pammatiyo ket saan nga iti kinasirib dagiti tattao, ngem iti pannakabalin ti Dios.
6 Ita, agsaokami ti kinasirib kadagiti nataengan, ngem saan a ti kinasirib iti daytoy a lubong, wenno kadagiti agturturay iti daytoy a tawen, a mapukpukawen.
7 Ngem ketdi, ibagami ti kinasirib ti Dios iti nailemmeng a kinapudno, ti nailemmeng a kinasirib nga inkeddeng ti Dios sakbay dagiti tawtawen para iti dayagtayo.
8 Awan kadagiti agtuturay iti daytoy a tawen ti makaammo iti daytoy a kinasirib, ta no naawatanda daytoy iti dayta a tiempo, saanda koma nga inlansa iti krus ti Apo iti dayag.
9 Ngem kas naisurat, “Banbanag nga awan ti nakakita, awan pay nakangngeg, awan iti nakaarapaap, dagiti banbanag nga insagana ti Dios maipaay kadagidiay mangayayat kenkuana.”
10 Dagitoy dagiti banbanag nga imparangarang ti Dios kadatayo babaen iti Espiritu. Ta suksukimaten ti Espiritu dagiti amin a banag, uray dagiti nauuneg a banbanag iti Dios.
11 Ta siasino iti makaammo kadagiti kapanunotan ti tao malaksid ti espiritu iti daytoy a tao nga adda kenkuana? Kasta met, awan iti makaammo kadagiti nauuneg a banbanag ti Dios malaksid iti Espiritu ti Dios.
12 Ngem saantayo nga inawat ti espiritu iti lubong, ngem ti Espiritu a naggapu iti Dios, tapno maamoantayo dagiti banbanag a siwayawaya nga inted ti Dios kadatayo.

13 Agsaokami maipanggep kadagitoy a banbanag iti sasao
a saan a maisuro ti kinasirib iti tao, ngem ti isursuro iti Es-
piritu kadakami. Ipatpatarus ti Espiritu dagiti naespirituan
a sasao iti naespirituan a kinasirib.
14 Saan nga awaten ti saan a naespirituan a tao dagiti
banbanag a kukua ti Espiritu iti Dios, ta kinamaag dagitoy
kenkuana. Saanna a maammoan dagitoy gapu ta mailasin
dagitoy babaen iti espiritu.
15 Ukomen ti naespirituan dagiti amin a banbanag, ngem
saan isuna nga ukomen dagiti sabali.
16 "Ta siasino ti makaammo iti panunot ti Apo, a ma-
suroanna isuna?" Ngem adda kadatayo ti panunot ni Cristo.

3

1 Ken siak, kakabsat a lallaki ken babbai, ket saan a
makasao kadakayo a kas naespirituan a tattao, ngem ketdi
kas nainlasagan a tattao, a kas maladaga kenni Cristo.
2 Tinaraonankayo iti gatas ken saan a karne, ta saankayo
pay a nakasagana idi para iti karne. Ken uray ita ket
saankayo pay a nakasagana.
3 Ta nainlasagankayo pay laeng. Ta adda kadakayo iti
panagimon ken panagririri, saankayo kadi nga agbibiag
segun iti lasag, ken saankayo kadi a magmagna babaen
kadagiti pagannurotan ti tao?
4 Ta no kuna ti maysa, "Surotek ni Pablo," ken ibagbaga
iti sabali, "Surotek ni Apollos," saankayo kadi nga agbibiag
a kas tattao?
5 Siasino ngarud ni Apollos? Ken siasino ni Pablo? Dagiti
adipen a babaen kadakuada ket namatikayo, a nangtedan
ti Apo kadagiti trabaho.
6 Nagmulaak, sinibugan ni Apollos, ngem inted ti Dios iti
panagdakkel.
7 Isu ngarud, awan aniaman no siasino ti agmula wenno
ti mangsibug. Ngem ti Dios ti mangpadpadakkel.
8 Ita, ti agmula ken ti mangsibug ket maymaysa, ken
awatento ti tunggal maysa ti bukodna a tangdan segun iti
bukodna nga aramid.
9 Ta kapadanakami a trabahador ti Dios. Dakayo ti
minuyongan ti Dios, ti pasdek ti Dios.
10 Segun iti parabur ti Dios a naited kaniak a kas
nalaing nga agipatpatakder, nangilatagak/nangiplastarak
iti pundasyon ken adda sabali a nagpatakder iti rabawna
daytoy. Ngem agannad koma ti tunggal maysa no kasano
nga agipatakder isuna iti daytoy.

11 Ta awanen ti makaipatakder/makaiplastar iti sabali a
pundasion ngem ti maysa a naipatakderen, dayta ket ni
Jesu-Cristo.
12 Ita, no mangipatakder ti siasinoman iti rabaw ti
pundasyon nga addaan iti balitok, pirak, napateg a batbato,
kayo, garami, wenno nagirikan,
13 maipakaammonto ti trabahona, ta ipakaammonto day-
toy ti lawag ti aldaw. Ta maipakaammonto daytoy babaen
iti apuy. Subokento ti apuy ti kita dagiti naaramidan ti
tunggal maysa.
14 No agtalinaed ti aniaman nga ipatakder ti tao, magun-
gunaanto isuna.
15 Ngem no napuuran ti trabaho ti siasinoman, agsaga-
banto isuna iti pannakapukaw. Ngem maisalakanto isuna,
a kasla agliblibas iti apuy.
16 Saanyo kadi nga ammo a templonakayo ti Dios ken
agnanaed ti Espiritu iti Dios kadakayo?
17 No dadaelen ti siasinoman ti templo iti Dios, dadaelento
ti Dios dayta a tao. Ta nasantoan ti templo iti Dios, ken kasta
kayo met.
18 Awan koma ti mangallilaw iti bagina. No adda ti
siasinoman kadakayo iti agpanunot a masirib isuna iti
daytoy a panawen, bay-am isuna nga agbalin a “maag”
tapno agbalin isuna a masirib.
19 Ta ti kinasirib iti daytoy a lubong ket kinamaag iti Dios.
Ta naisurat, “Tiltiliwenna ti masirib kadagiti kinasikapda.”
20 Ket manen, “Ammo ti Apo nga awan mamaayna ti
panagrasrason iti masirib.”
21 Isu nga awanen ti panagpaspasindayag maipanggep
kadagiti tattao! Ta kukuayo dagiti amin a banbanag,
22 ni Pablo man, wenno ni Apollos, wenno ni Cephas,
wenno ti lubong, wenno biag, wenno patay, wenno dagiti
banbanag iti agdama, wenno dagiti banbanag a dumtengto.
Kukuayo dagiti amin a banbanag,
23 ken kukuanakayo ni Cristo, ken kukua ti Dios ni Cristo.

4

1 Kastoy ti rumbeng a panangibilang dagiti tao kadakami,
kas dagiti adipen ni Cristo ken dagiti mangay-aywan kadag-
iti nailimed a kinapudno ti Dios.
2 Iti kasta nagrud, kasapulan para kadagiti mangay-aywan
nga agbalinda a mapagtalkan.
3 Ngem para kaniak bassit unay a banag a maukomak
babaen kadakayo wenno babaen iti aniaman a pangukо-
man iti tao. Ta saanko pay nga uk-ukomen ti bagik.

4 Saanko nga ammo ti aniaman a pammabasol a naaramid
maibusor kaniak, ngem saanna a kayat a sawen dayta nga
awan ti basolko. Ti Apo ti mangukom kaniak.
5 Ngarud, saankayo nga agibalikas iti panangukom
maipanggep iti aniaman a banag sakbay ti tiempo, sakbay
nga umay ti Apo. Ipannanto iti lawag dagiti nailimed a
banbanag iti sipnget ken iparangna dagiti panggep iti puso.
Ket awatento ti tunggal maysa ti pammadayawna manipud
iti Dios.
6 Ita, kakabsat a lallaki ken babbai, inusarko dagitoy a pa-
gannurotan iti bagik ken ni Apolos para iti pagimbaganyo,
tapno mabalinyo masursuro kadakami ti kayat a sawen
iti pagsasao a, "Saankayo a lumabes iti naisurat." Daytoy
ket tapno awan kadakayo ti mangitangsit iti maysa a tao
maibusor ti sabali.
7 Ta siasino ti makakita ti aniaman a nagdumaanyo ken
dagiti sabali? Ania iti adda kadakayo a saanyo a siwawaya
a naawat? No siwawaya a naawatyo daytoy, apay nga
agpalanggguadkayo a kasla saanyo a siwaya-waya a naawat
daytoy?
8 Addan kadakayo iti amin a kayatyo! Bimmak-
nangkayon! Nangrugikayon nga agturay—nga adayo ma-
nipud kadakami! Pudno, tarigagayak a nagturaykayo koma,
tapno mabalinkami a makipagturay kadakayo.
9 Ta ti pagarupko ket inkabilnakami ti Dios nga apostol
a maiparang a kas ti kaudian iti pila ti prusision ken kasla
kadagiti lallaki a naikeddeng a mapapatay. Nagbalinkami a
naisangsangayan a pabuya iti lubong, kadagiti anghel ken
kadagiti tattao.
10 Maagkami para kenni Cristo, ngem masiribkayo
kenni Cristo. Nakapuykami, ngem napigsakayo. Napa-
dayawankayo, ngem naum-umsikami.
11 Agingga iti daytoy nga agdama a tiempo, mabisin ken
mawawkami, nakawesankami a sikukurapay, nakabilka-
bilkami iti nakaro, ken awan ti pagtaenganmi.
12 Agtrabahokami ti kasta unay, agtrabtrabahokami
babaen kadagiti bukodmi nga ima. No mailunodkami,
mangbendisionkami. No maidadaneskami, agibturkami.
13 No napadakeskami, agsaokami ti kinaimbag. Nag-
balinkami, ken maibilbilang pay laeng a basura ti lubong
ken ti karugitan kadagiti amin a banbanag.
14 Saanko nga isursurat dagitoy a banbanag tapno
pabainankayo, ngem tapno ilintegkayo a kas ay-ayatek nga
annakko.
15 Ta uray no addaankayo iti sangapulo a ribu a mangay-
aywan kenni Cristo, awan ti adu nga ammayo. Ta nagbali-

nak nga amayo kenni Cristo Jesus babaen iti ebanghelio.
16 Isu a guyugoyenkayo a tuladendak.
17 Isu nga imbaonko ni Timoteo kadakayo, ti ay-ayatek ken napudno nga anakko iti Apo. Ipalagipna kadakayo dagiti wagasko kenni Cristo, kas isursurok dagitoy iti sadinoman ken iti tunggal iglesia.
18 Ita, napalangguad unay ti sumagmamano kadakayo, nga agtigtignay a kasla saanakon nga umay kadakayo.
19 Ngem umayakto kadakayo iti mabiit, no pagayatan ti Apo. Ken maammoakto saan laeng nga iti sasao dagitoy a napalangguad unay, ngem makitakto ti bilegda.
20 Ta ti pagarian ti Dios ket saan a nabukel iti sasao ngem ti pannakabalin.
21 Ania ti kayatyo? Umayak kadi kadakayo nga addaan ti pang-or wenno addaan ti ayat ken espiritu iti kinaalumamay?

5

1 Nangngegmi ti maysa a padamag nga adda ti kinaderrep kadakayo, maysa a kita iti kinaderrep a saan pay a mapalubosan uray kadagiti Hentil. Ti padamag ket maysa kadakayo iti makikakaidda ti asawa ni amana.
2 Ken natangsitkayo unay! Saan kadi a rumbeng nga agladingitkayo koma? Ti nangaramid iti daytoy ket masapul a maikkat manipud kadakayo.
3 Ta, uray no awanak iti bagi ngem addaak iti espiritu, inukomkon ti nangaramid iti daytoy, a kasla addaak sadiay.
4 No aguummongkayo nga agkakadua iti nagan ni Apotayo a Jesus, ket adda met ti espirituk sadiay iti pannakabalin ni Apotayo a ni Jesus, inukomkon daytoy a tao.
5 Inaramidko daytoy tapno iyawatko daytoy a tao kenni Satanas para iti pannakadadael iti lasag, tapno mabalin a maisalakan ti espirituna iti aldaw ti Apo.
6 Saan a nasayaat ti panagpanpannakkelyo. Saanyo kadi nga ammo a ti bassit a lebadura ket paalsaenna ti sibubukel a tinapay?
7 Dalusanyo dagiti bagbagiyo iti daan a lebadura tapno agbalinkayo a baro a masa, tapno agbalinkayo a tinapay nga awan lebadurana. Ta ni Cristo, ti korderatayo iti Ilalabas, ket naidatonen.
8 Isu a rambakantayo ngarud ti fiesta, saan nga iti daan a lebadura, ti lebadura iti saan a nasayaat a kababalin ken kinadakes. Ngem ketdi, agrambaktayo babaen iti tinapay nga awan lebadurana iti kinapasnek ken kinapudno.

9 Insuratko kadakayo a saankayo a makikadua kadagiti
naderrep a tattao.
10 Pulos a saanko a kayat a sawen a dagiti naderrep a tat-
tao iti daytoy a lubong, wenno dagiti naagum, wenno dagiti
manangallilaw, wenno dagiti agrukbab kadagiti didiosen,
agsipud ta ti umadayo manipud kadakuada ket masapul a
rummuarkayo iti lubong.
11 Ngem ita agsursuratak kadakayo a saankayo a
makikadua iti siasinoman a maawagan iti kabsat a lalaki
wenno kabsat a babai ken Cristo ngem agbibiag iti kinader-
rep, wenno ti naagum, wenno ti agrukbab kadagiti didiosen,
wenno ti naranggas ti panagsasaona, wenno mammartek,
wenno manangallilaw. Saankayo a makipangan iti kasta a
tao.
12 Ta kasanoak a nairaman iti panangukom kadagiti adda
iti ruar ti iglesia? Ngem ketdi, saan kadi a dakayo ti
mangukom kadagiti adda iti uneg ti iglesia?
13 Ngem ukomen ti Dios dagiti adda iti ruar. “Ikkatenyo ti
dakes a tao manipud kadakayo.”

6

1 No ti maysa kadakayo ket addaan iti riri iti sabali a
tao, natured kadi isuna a mapan iti sibil a pangukoman
iti sangoanan iti saan a namati nga ukom, imbes nga iti
sangoanan dagiti namati?
2 Saanyo kadi nga ammo nga ukomento dagiti namati
ti lubong? Ken no ukomenyonto ti lubong, saanyo kadi a
kabaelan nga urnosen dagiti saan a napateg a banbanag?
3 Saanyo kadi nga ammo nga ukomentayonto dagiti
anghel? Saan kadi nga ad-adda pay a mabalintayo nga
ukomen dagiti banbanag iti daytoy a biag?
4 Ket no masapul a mangukomkayo maipapan iti inaldaw
a panagbiag, apay nga idatdatagyo dagiti kasta a banbanag a
kas kadagitoy iti sangoanan dagiti awan ti saadna iti iglesia?
5 Ibagak daytoy para ti pannakaibabainyo. Awan kadi
iti masirib kadakayo a mangurnos iti riri iti nagbabaetan
dagiti kakabsat a lallaki ken babbai?
6 Ngem kas mapaspasamak, mapan ti maysa a namati
iti pangukoman maibusor iti sabali a namati, ken naidatag
dayta a banag iti sangoanan ti saan a namati nga ukom!
7 Ti kinapudno nga adda ti aniaman a riri iti nagbabaetan
dagiti Kristiano ket pannakaabaken para kadakayo. No
ngay ngata sagabaenyo iti dakes? No ngay ngata itulokyo
laengen dagiti bagbagiyo a makusitan?
8 Ngem ginuliban ken kinusitanyo dagiti dadduma, ken
dagitoy ket bukodyo a kakabsat a lallaki ken babbai!

9 Saanyo kadi nga ammo a saanto a matawid dagiti saan
a nalinteg ti pagarian iti Dios? Saanyo a patien dagiti inu-
ulbod. Dagiti naderrep, dagiti agrukbab kadagiti didiosen,
dagiti mannakikamalala, dagiti lallaki a balangkantis, dagiti
aggartem ti padada a lalaki wenno padada a babai,
10 dagiti agtatakaw, dagiti naagum, dagiti mammartek,
dagiti mamadpadakes, ken dagiti manangallilaw—awan
kadakuada ti makatawid iti pagarian ti Dios.
11 Ket kasta ti sumagmamano kadakayo. Ngem nadalu-
sankayon, ngem naidatonkayon iti Dios, ngem napalin-
tegkayon iti Dios iti nagan ni Apo Jesu Cristo ken babaen
iti Espiritu ti Diostayo.
12 "Amin a banag ket nalinteg para kaniak," ngem saan
nga amin a banbanag ket makaipaay iti pagimbagan. "Amin
a banag ket nalinteg para kaniak," ngem saanakto nga
agpaituray iti aniaman kadagitoy.
13 "Ti makan ket para iti tian, ken ti tian ket para iti
makan," ngem agpadpadanto a gibusan ti Dios ida. Ti bagi
ket saan a naaramid para iti kinaderrep. Ngem ketdi, ti bagi
ket para iti Apo, ken mangipasabet ti Apo para iti bagi.
14 Pinagungar iti Dios ti Apo ken pagungarennatayunto
met babaen iti pannakabalinna.
15 Saanyo kadi nga ammo a kamkameng ni Cristo ti
bagiyo? Iyadayok kadi dagiti kamkameng ni Cristo ken
itiponko iti maysa a balangkantis? Saan a mabalin!
16 Saanyo kadi nga ammo a ti makitipon iti balangkantis
ket agbalin a maysa a lasag kenkuana? Kas kinuna ti
Nasantoan a Surat, "Agbalinto a maysa a lasag dagiti dua."
17 Ngem ti naitipon iti Apo ket agbalin a maysa nga
espiritu kenkuana.
18 Umadayokayo manipud iti kinaderrep! "Tunggal sabali
a basol a maaramid ti maysa a tao ket adda ti ruar iti bagi,"
ngem ti naderrep a tao ket agbasbasol iti bukodna a bagi.
19 Saanyo kadi nga ammo a ti bagiyo ket templo ti
Espiritu Santo, nga agnanaed kadakayo, nga adda kadakayo
manipud iti Dios? Saanyo kadi nga ammo a saanyo a kukua
ti bukodyo?
20 Ta nagatangkayo ti nangina. Ngarud dayawenyo ti Dios
babaen ti bagiyo.

7

1 Ita maipapan kadagiti banbanag nga insuratyo kaniak:
Adda dagiti tiempo a nasayaat para iti lalaki a saan a
makikaidda iti asawana a babai.
2 Ngem gapu kadagiti sulisog dagiti adu a dinederrep
nga ar-aramid, tunggal lalaki ket masapul nga addaan

iti bukodna nga asawa a babai, ken ti tunggal babai ket masapul nga addaan iti bukodna nga asawa a lalaki.

3 Masapul nga ited ti asawa a lalaki iti asawana a babai ti karbenganna a kas asawa, ken kasta met ti asawa a babai iti asawana a lalaki.

4 Saan nga ti asawa a babai ti addaan iti turay iti bukodna a bagi, ti asawa a lalaki ti addaan ti turay. Ken kasta met, awan ti turay ti asawa a lalaki iti bukodna a bagi, ngem ti asawa a babai ti addaan.

5 Saanyo nga ipaidam iti tunggal maysa ti panagkaiddayo, malaksid iti napagnomoanyo ken para iti maysa a naituding a tiempo. Aramidenyo daytoy tapno maipamaysayo dagiti bagbagiyo iti panagkararag. Kalpasanna, masapul nga agtiponkayo manen, tapno saannakayo a masulisog ni Satanas gapu iti kinakurang iti panagteppelyo kadagiti bagbagiyo.

6 Ngem ibagbagak dagitoy a banbanag kadakayo a kas pammalubos ken saan a kas bilin.

7 Kalkalikagumak nga iti tunggal maysa ket kasla kaniak. Ngem addaan ti tunggal maysa iti bukodna a sagut a naggapu iti Dios. Addaan iti kastoy a sagut ti maysa a tao, ken ti sabali ket dayta a kita.

8 Kadagiti saan pay a nagasawa ken kadagiti balo, ibagak a nasayaat para kadakuada no agtalinaedda a saan nga agasawa, kas kaniak.

9 Ngem no saanda a maaramid ti panagteppel iti bagida, masapul nga agasawada. Ta nasaysayaat para kadakuada ti mangasawa ngem ti sumged iti derrep.

10 Ita, kadagiti adda asawana, itedko daytoy a bilin—saan a siak, ngem ti Apo: "Masapul a saan a makisina ti asawa a babai iti asawana a lalaki."

11 Ngem no makisina isuna iti asawana a lalaki, masapul nga agtalinaed isuna nga awanan iti asawa wenno makitipon manen iti asawana. Ken "Masapul a saan nga isina ti asawa a lalaki ti asawana a babai."

12 Ngem ibagak kadagiti dadduma—siak, saan a ti Apo—a no ti siasinoman a kabsat a lalaki ket addaan iti asawa a babai a saan a namati, ken no mapnek isuna iti pannakidennana kenkuana, masapul a saanna nga isina isuna.

13 No ti maysa a babai ket addaan iti saan a namati nga asawa a lalaki, ken no mapnek isuna iti pannakidennana kenkuana, masapul a saanna nga isina isuna.

14 Ta ti saan a namati nga asawa a lalaki ket nailasin gapu iti namati nga asawana a babai, ken ti saan a namati nga asawa a babai ket nailasin gapu iti asawana a lalaki a namati. No pay kasta, narugit dagiti annakyo, ngem ti

kinapudnona, nailasinda.
15 Ngem no ti saan a Kristiano nga asawa ket pumanaw,
bay-am isuna a pumanaw. Kadagiti kastoy a kasasaad, saan
a naibalud ti kabsat a lalaki wenno babai kadagiti sapatada.
Inawagannatayo iti Dios nga agbiag nga addaan iti talna.
16 Ta kasano nga ammom, sika a babai, no maisalakan-
monto ti asawam a lalaki? Wenno kasano nga ammom, sika
a lalaki, no maisalakanmonto ti asawam a babai?
17 Bay-am nga agbiag laeng ti tunggal maysa babaen iti
biag nga intuding ti Apo kadakuada, iti tunggal maysa kas
inayaban ti Dios ida. Daytoy ti pagalagadak kadagiti amin
nga iglesia.
18 Nakugit kadi ti siasinoman idi naawagan isuna a
mamati? Masapul a saanna a padasen nga ikkaten dagiti
marka iti pannakakugitna. Adda kadi ti saan a nakugit idi
naawagan isuna iti pammati? Masapul a saan a makugit
isuna.
19 Ta saan a ti pannakakugit wenno saan a pannakakugit
ti napateg. Ti napateg ket ti panagtulnog kadagiti bilbilin ti
Dios.
20 Masapul nga agtalinaed ti tunggal maysa iti awagna idi
inawagan isuna ti Dios a mamati.
21 Tagabuka kadi idi inawagannaka ti Dios? Saanka a
maseknan iti maipapan iti daytoy. Ngem no mabalinka a
mawayawayaan, aramidem dayta.
22 Ta ti siasinoman nga inawagan ti Apo a kas adipen ket
nawaya a tao iti Apo. Kasta met nga ti maysa a tao a nawaya
idi naawagan a mamati ket adipen ni Cristo.
23 Nagatangkan, isu a saanka nga agbalin nga adipen
dagiti tattao.
24 Kakabsat a lallaki ken babbai, aniaman a panagbiag
ti adda iti tunggal maysa kadatayo idi naawagantayo a
mamati, agtalinaedtayo a kasta.
25 Ita, maipanggep kadagidiay saan pay pulos a nagasawa,
awan iti bilinko a naggapu iti Apo. Ngem itedko ti
kapanunotak kas maysa a mapagtalkan babaen iti asi ti Apo.
26 Ngarud, panpanunotek a gapu iti dumdumteng a rigat,
nasayaat para iti maysa a tao nga agtalinaed a kas iti
kasasaadna.
27 Naibaludkayo kadi iti babai gapu iti sapata ti pan-
nagkallaysa? Saankayo nga agbirok iti wayawaya manipud
iti daytoy. Nawayakayo kadi manipud iti asawa a babai
wenno saan a panagasawa? Saankayo nga agbirok iti asawa
a babai.
28 Ngem no agasawakayo, saankayo a nakabasol. Ken no
mangasawa ti saan pay a nagasawa a babai, saan isuna a

nakabasol. Ngem maaddaanto dagiti makiasawa iti adu a kita ti riribuk kabayatan iti panagbiagda, ket kayatkayo nga isalakan manipud kadagitoy.

29 Ngem daytoy ti ibagak, kakabsat a lallaki ken babbai: Ababa ti tiempo. Manipud ita, bay-anyo a dagiti addaan iti assawa a babbai ket agbiag a kasla awan ti asawada.

30 Dagiti a agsangsangit, ket masapul nga agtignay a kasla saanda nga agsangsangit ken dagiti agrag-o, a kasla a saanda nga agragrag-o ken dagiti gumatgatang kadagiti aniaman, a kasla saanda a nagtagikua iti aniaman a banag.

31 Ken dagiti adda pakainaganna iti lubong ket masapul nga agtignayda a kasla awan iti pankainaiganda iti daytoy, ta ti wagas daytoy a lubong ket aggibgibusen.

32 Kayatko a mawayawayaankayo manipud kadagiti panagdandanag. Maseknan ti saan a nagasawa a lalaki kadagiti banbanag a para iti Apo, no kasano nga ay-ayoen isuna.

33 Ngem maseknan ti addaan asawa a lalaki kadagiti banbanag iti lubong, no kasanona nga ay-ayoen ti asawana a babai,

34 nabingay isuna. Maseknan ti saan a nagasawa a babai wenno ti birhen kadagiti banbanag para iti Apo, no kasano a mailasin iti bagi ken iti espiritu. Ngem maseknan ti adda asawana a babai maipanggep kadagiti banbanag iti lubong, no kasanona nga ay-ayoen ti asawana a lalaki.

35 Ibagak daytoy para iti bukodyo a pagimbagan, ken saan a tapno lappedankayo. Ibagak daytoy gapu ta isu iti umno, tapno napasnekkayo koma iti Apo nga awan ti aniaman a pakariribukan.

36 Ngem no ipagarup ti siasinoman a saanna a tratratoen ti nobiana nga addaan iti panagraem gapu ta napigsa unay dagiti tarigagayna, bay-am nga asawaenna isuna kas tarigagayanna. Saan a basol daytoy.

37 Ngem no nangngeddeng isuna a saan a mangasawa, ken awan iti panagapura, ken no malapdanna dagiti nasged a tarigagayna, nasayaat latta isuna no saanna nga asawaen isuna.

38 Isu a ti mangikasar iti nobiana ket nasayaat ti maaramidna, ket ti mangpili a saan a mangasawa ket nasaysayaat pay ti maaramidna.

39 Naibalud ti babai iti asawana a lalaki inggana a sibibiag pay ti lalaki. Ngem no matay ti asawana a lalaki, nawaya isuna a makiasawa iti siasinoman a tarigagayanna a pakiasawaan, ngem iti Apo laeng.

40 Ngem iti pannakaawatko, naragragsak isuna no agbiag isuna a kas iti kasasaadna. Ken ammok nga adda met

kaniak ti Espiritu ti Dios.

8

1 Ita, maipanggep iti taraon a naidaton kadagiti didiosen:
Ammotayo nga “adda amin pannakaammotayo.” Agpannakkel ti pannakaammo, ngem dumakdakkel ti ayat.
2 No ipagarup ti siasinoman nga ammona ti maysa a
banag, dayta a tao ket saanna pay nga ammo a kas ti
rumbeng nga ammona.
3 Ngem no ay-ayaten ti siasinoman ti Dios, dayta a tao ket
am-ammona.
4 Isu a maipanggep iti panangan iti naidaton a makan
kadagiti didiosen: Ammotayo a “ti didiosen iti daytoy a
lubong ket awan serserbina” ken “awan sabali a Dios no
di ket ti maymaysa a Dios.”
5 Ta adu dagiti maaw-awagan a dios idiay langit wenno
ditoy daga, a kas ti kinaadda dagiti adu a “dios ken appo.”
6 “Ngem para kadatayo, adda laeng maymaysa a Dios
Ama, nagtaud kenkuana amin a banbanag, ken agbibiagtayo gapu kenkuana, ken maymaysa nga Apo a ni Jesu-
Cristo, a babaen kenkuana ket adda amin a banbanag, ken
babaen kenkuana nga addatayo.”
7 Nupay kasta, daytoy a pannakaammo ket awan iti
tunggal maysa. Ngem ketdi, nagrukbab dagiti dadduma idi
iti didiosen, ken kankanenda daytoy a taraon a kasla maysa
a banag a naidaton iti didiosen. Iti kasta narugitan dagiti
konsensiada gapu ta nakapoy daytoy.
8 Ngem ti taraon ket saannatayo nga iyasideg iti Dios.
Saantayo a dakes no saantayo a mangan wenno nasayaat
no kanentayo daytoy.
9 Ngem salwadam a ti wayawayam ket saan nga agbalin
a pakaitibkolan ti maysa a nakapsut ti pammatina.
10 Ta kaspangarigan adda maysa a tao a makakita kenka,
nga addaaan iti pannakaammo, a mangmangan iti taraon
idiay templo ti didiosen. Saan kadi a ti nakapuy a konsensiana ket mapatured a mangan iti naidaton iti didiosen?
11 Isu a gapu iti pannakaawatyo maipanggep iti pudno a
kababalin dagiti didiosen, ti nakapkapsut a kabsat a lalaki
wenno babai, a nakatayan ni Cristo, ket nadadael.
12 Ngarud, no makabasolka iti kakabsatmo a lallaki ken
babbai ken nasugatam ti nakapuy a konsensiada, makabasolka kenni Cristo.
13 Ngarud, no ti taraon ti pakaitibkolan ti kabsatko a lalaki
wenno babai, saanakton pulos a mangan manen ti karne,

tapno saan a siak ti pakaigapuan a matinnag ti kabsatko a lalaki wenno babai.

9

1 Saanak kadi a nawaya? Saanak kadi nga apostol? Saanko kadi a nakita ni Jesus nga Apotayo? Saan kadi a dakayo dagiti gapuanak iti Apo?
2 No saanak nga apostol kadagiti dadduma, uray kaskasano ket apostolak kadakayo. Ta dakayo ti pammaneknek ti kinaapostolko iti Apo.
3 Daytoy ti salaknibko kadagiti mangbabalaw kaniak.
4 Awan kadi ti karbenganmi a mangan ken uminom?
5 Awan kadi ti karbenganmi a mangitugot iti asawa a babai a namati a kas ar-aramiden dagiti dadduma nga apostol, ken dagiti kakabsat iti Apo, kenni Cephas?
6 Wenno dakami kadi laeng kenni Bernabe ti masapul nga agtrabaho?
7 Siasino ti agserbi a kas suldado iti bukodna a gastos? Siasino ti agmula iti kaubasan a saan a mangan iti bungana? Wenno siasino ti agtaraken ti arban ken saan nga uminom iti gatas manipud iti daytoy?
8 Ibagbagak kadi dagitoy a banbanag maibasar iti turay dagiti tattao? Saan kadi nga ibagbaga met laeng ti linteg daytoy?
9 Ta naisurat iti linteg ni Moises, "Saanmo a busalan ti baka no madama nga agir-irik daytoy." Dagiti kadi baka ti pudno a pakaseknan ti Dios?
10 Saan kadi a datayo ti ibagbagana? Naisurat daytoy para kadatayo, gapu ta ti agar-arado ket rumbeng nga agarado a sinanama, ken ti agir-irik ket rumbeng nga agirik nga adda namnamaenna a bingayna iti panagapit.
11 No nagmulakami iti naespirituan a banbanag kadakayo, nalabes kadi para kadakami nga agapit kadagiti namaterialan a banbanag manipud kadakayo?
12 No ipakat dagiti dadduma daytoy a karbengan kadakayo, saan kadi nga ad-adda pay kadakami? Nupay kasta, saanmi nga inusar daytoy a kalintegan. Ngem ketdi, inibturanmi dagiti amin a banag ngem ti agbalin a lapped iti ebanghelio ti Cristo.
13 Saanyo kadi nga ammo nga al-alaen dagiti agserserbi iti templo dagiti taraonda iti templo? Saanyo kadi nga ammo a dagiti agserserbi iti altar ket makibingayda iti naidaton iti altar?
14 Iti isu met laeng a wagas, imbilin ti Apo a dagiti mangiwaragawag iti ebanghelio ket rumbeng nga alaenda ti pagbiaganda manipud iti ebanghelio.

15 Ngem saanko nga inusar ti aniaman kadagitoy a
karbengan. Ken saanko nga isursurat daytoy tapno adda
mabalin a maaramid para kaniak. Matayak laengen ngem
ti lappedannak ti siasinoman iti daytoy a panagpannakkel.
16 Ta no ikasabak ti ebanghelio, awan ti rasonko nga
agpannakkel, gapu ta masapul nga aramidek daytoy. Ken
asi-ak pay no saanko nga ikasaba ti ebanghelio!
17 Ta no aramidek daytoy a situtulok, adda gunggonak.
Ngem no saanak a situtulok, adda latta ti pagrebbengan a
naitalek kaniak.
18 Ania ngarud ti gunggonak? Nga inton mangasabaak,
mabalinko nga idiaya ti ebanghelio nga awan bayadna ken
tapno saanko a mausar ti amin a karbengak iti ebanghelio.
19 Ta uray no nawayaak manipud kadagiti amin, nagbali-
nak nga adipen kadagiti amin, tapno makaawisak pay iti
ad-adu.
20 Kadagiti Judio nagbalinak a kasla Judio, tapno
maawisko dagiti Judio. Kadagiti adda iti babaen iti linteg,
nagbalinak a kas iti maysa a tao nga adda iti babaen iti
linteg tapno maawisko dagiti adda iti babaen iti linteg.
Inaramidko daytoy uray pay awanak iti babaen ti linteg.
21 Kadagiti saan a makaammo iti linteg, nagbalinak a kas
iti maysa a saan a makaammo iti linteg, uray no saanak a
maysa kadagiti saan a makaammo iti linteg ti Dios, ngem
addaak iti babaen ti linteg ni Cristo. Inaramidko daytoy
tapno maawisko dagidiay saan a makaammo iti linteg.
22 Kadagiti nakapuy nagbalinak a nakapuy, tapno
maawisko dagiti nakapuy. Nagbalinak nga amin a ban-
banag kadagiti amin a tattao, tapno iti amin a pamuspusan
ket maisalakanko dagiti dadduma.
23 Aramidek amin a banbanag gapu iti ebanghelio, tapno
mabalinak a makipaset kadagiti bendisionna.
24 Saanyo kadi nga ammo nga iti lumba, agtaray amin dag-
iti tumataray, ngem maysa laeng ti makaawat iti gunguna?
Isu nga agtaraykayo tapno magun-odyo ti gunguna.
25 Us-usaren ti atleta ti panagteppel iti bagina iti amin a
panagsanayna. Ar-aramidenda daytoy tapno maawatda ti
balangat a madadael, ngem agtaraytayo tapno mabalintayo
a maawat ti saan a madadael a balangat.
26 Ngarud saanak nga agtartaray nga awanan iti panggep
wenno dumanog a dumandanog iti angin.
27 Ngem iturayak ti bagik ken aramidek a tagabu, tapno
kalpasan iti panangasabak kadagiti dadduma, siak a mismo
ket saan a maikkat.

10

1 Kayatko a maamoanyo, kakabsat a lallaki ken babbai,
a dagiti ammatayo ket addada amin iti babaen ti ulep ken
limmasatda amin iti baybay.
2 Nabautisaranda amin kenni Moises iti ulep ken iti
baybay,
3 ken nanganda amin iti maymaysa a naespirituan a
taraon.
4 Imminomda amin iti maymaysa a naespirituan a
mainom. Ta imminomda manipud iti naespirituan a bato
a simmurot kadakuada, ken dayta a bato ket ni Cristo.
5 Ngem saan unay a naay-ayo ti Dios iti kaadduan
kadakuada, ket naiwara dagiti bangkayda iti let-ang.
6 Ita, pagtuladan dagitoy a banbanag para kadatayo, tapno
saantayo nga agtarigagay kadagiti dakes a banbanag a kas
iti inaramidda.
7 Saankayo nga agbalin a managrukbab kadagiti didiosen,
a kas kadagiti dadduma kadakuada. Daytoy ket kas iti
naisurat, "Nagtugaw a nangan ken uminom dagiti tattao,
ken timmakder nga agsala nga addaan iti tarigagay a
kinaderrep."
8 Saantayo nga agaramid iti kinaderrep, a kas iti inaramid
ti kaadduan kadakuada. Duapulo ket tallo a ribo ti natay iti
maysa nga aldaw gapu iti daytoy.
9 Saantayo a suoten ni Cristo, a kas iti inaramid ti
kaadduan kadakuada ket nadadaelda babaen kadagiti ul-
uleg.
10 Ken saankayo nga agtanabutob, a kas ti inaramid ti
kaadduan kadakuada, ket nadadaelda babaen iti anghel ti
patay.
11 Ita, napasamak dagitoy a banbanag kadakuada a kas
pagtuladan maipaay kadatayo. Naisuratda maipaay iti
pakasursuruantayo - maipaay kadatayo nga immayan ti
pagpatinggaan ti panawen.
12 Ngarud, ti siasinoman a mangipagarup a makatakder
ket agannad koma a saan a matinnag.
13 Awan ti sulisog nga immay kadakayo a saan a gagangay
iti amin a sangkataoan. Ngem ketdi, napudno ti Dios.
Saanna nga ipalubos a masulisogkayo iti labes ti kabae-
lanyo. Iti sulisog ket ipaayna met laeng ti wagas tapno
makalisi, tapno maibturanyo daytoy.
14 Ngarud, ay-ayatek, umadayokayo kadagiti panagruk-
bab kadagiti didiosen.
15 Agsaoak kadakayo a kas nanakman a tattao, tapno
mabalinyo nga ukomen ti ibagbagak.

16 Ti kopa ti bendision a binendisyonantayo, saan kadi
a pannakibingay daytoy iti dara ni Cristo? Ti tinapay a
pinisitayo, saan kadi a pannakibingay daytoy iti bagi ni
Cristo?
17 Gapu ta adda maysa a tinapay, datayo nga adu ket
maymaysa a bagi. Mangalatayo amin iti maysa a tinapay
a sangsangkamaysa.
18 Kitaenyo dagiti tattao ti Israel: saan kadi a dagiti
mangmangan kadagiti naidaton ket karaman iti altar?
19 Ania ngarud ti ibagbagak? A ti maysa a didiosen ket
adda mamaayna? Wenno dayta a taraon a naidaton iti
didiosen ket adda mamaayna?
20 Ngem ibagak ti maipanggep kadagiti banbanag a
daton dagiti pagano a Hentil, nga indatdatonda dagitoy a
banbanag kadagiti demonio ket saan nga iti Dios. Saanko
kayat a makikadduakayo kadagiti demonio!
21 Saankayo a mabalin nga uminom iti kopa ti Apo ken iti
kopa dagiti demonio. Saankayo a mabalin a makilangen iti
lamisan iti Apo ken iti lamisaan dagiti demonio.
22 Wenno pagpungtutentayo kadi ti Apo iti imon? Napig-
pigsatayo kadi ngem isuna?
23 "Nainkalintegan amin a banbanag," ngem saan nga
amin a banag ket mangipaay iti pagimbagam. "Nainkalin-
tegan amin a banbanag," ngem saan nga amin a banag ket
mangpabileg kadagiti tattao.
24 Awan ti rumbeng a mangbirok ti bukodna a pagim-
bagan. Ngem ketdi, biruken koma ti tunggal maysa ti
pagimbagan iti kaarrubana.
25 Mabalinyo a kanen ti aniaman a lako idiay pagtagtagi-
lakuan, nga awan ti pannakariribuk iti konsensia.
26 Ta "Ti daga ket kukua ti Apo, ken ti linaonna daytoy."
27 No awisennaka a mangan ti saan a namati ket kayat mo
iti mapan, kanem ti aniaman a naikabil iti sangoanam nga
awan ti pannakariribuk iti konsensia.
28 Ngem no ibaga ti maysa a tao kenka, "Daytoy a taraon
ket naggapu iti daton ti pagano," saanmo a kanen daytoy.
Daytoy ket para iti pagimbagan ti nangipaka-ammo kenka,
ken para iti pagimbagan iti konsensia.
29 Saanko a kayat a sawen a ti bukodyo a konsensia, ngem
ti konsensia iti sabali a tao. Ta apay koma a maukom ti
wayawayak babaen ti konsensia iti sabali?
30 No aglak-amak iti taraon nga addaan iti panagyaman,
apay a mapabpabainannak para iti dayta a nagyamanakon?
31 Ngarud, no mangan wenno uminomkayo man, wenno
aniaman nga aramidenyo, aramidenyo amin para iti pakai-

dayawan ti Dios.
32 Saanyo a pasaktan dagiti Judio wenno dagiti Griego,
wenno ti iglesia ti Dios.
33 Padasenyo kas iti panangpadasko nga ay-ayoen dagiti
amin a tattao kadagiti amin a banbanag. Saanko a
birbiroken ti pagimbagak, ngem ti para iti kaaduan. Ar-
aramidek daytoy tapno mabalinda a maisalakan.

11

1 Tuladendak a kas iti panangtuladko kenni Cristo.
2 Ita, dayawenkayo gapu ta malaglagipdak iti amin a
banag. Dayawenkayo gapu ta salsalimetmetanyo dagiti
kaugalian kas iti panangiyawatko kadagitoy kadakayo.
3 Ita, kayatko a maawatanyo a ni Cristo ti ulo iti tunggal
lalaki, a ti lalaki ti ulo iti babai, ken ti Dios ti ulo ni Cristo.
4 Siasinoman a lalaki nga agkararag wenno agipadto a
naabbongan ti ulona ket ibabainna ti ulona.
5 Ngem ti siasinoman a babai nga agkararag wenno
agipadto nga awan abbong ti ulona ket ibabainna ti ulona.
Ta daytoy ket maymaysa ken agpada a banag a kasla
nakuskusan ti ulona.
6 Ta no saan nga abbongan ti babai ti ulona, masapul a
pukisanna ti buokna iti ababa. No kababain para iti babai
a pukisanna ti buokna wenno ipakuskus ti ulona, masapul
nga abbonganna ti ulona.
7 Ta saan a rumbeng nga abbongan ti lalaki ti ulona,
agsipud ta isuna ti ladawan ken dayag ti Dios. Ngem ti babai
ti dayag iti lalaki.
8 Ta saan a naaramid ti lalaki manipud iti babai. Ngem
ketdi, ti babai ket naaramid manipud iti lalaki.
9 Ta saan a naiparsua ti lalaki para iti babai. No di ket
naiparsua ti babai para iti lalaki.
10 Daytoy ti makagapu no apay a ti babai ket masapul
nga addaan ti pagilasinan iti turay iti ulona, gapu kadagiti
anghel.
11 Nupay kasta, iti Apo, saan a makawaywayas ti babai
manipud iti lalaki wenno ti lalaki ket saan a makawaywayas
manipud iti babai.
12 Ta kas nagtaud ti babai iti lalaki, kasta met ti lalaki a
nagtaud iti babai. Ken nagtaud amin a banbanag iti Dios.
13 Mangeddengkayo: Umno kadi para iti babai nga
agkararag iti Dios nga awan abbong ti ulona?
14 Saan kadi nga uray ti nakaiparsuaan ket isursurona
kadakayo a no ti lalaki ket adda atiddog a buokna,
pakaibabainanna daytoy?

15 Saan kadi nga uray ti nakaiparsuaan ket isursuronakayo a no ti babai ket addaan iti atiddog a buok, daytoy ket dayawna? Ta naited ti buok kenkuana a kas pagabbongna.
16 Ngem no adda kadakayo ti makisuppiat maipapan iti daytoy, awanen ti sabali a nakaugaliantayo, uray pay dagiti iglesia ti Dios.
17 Kadagiti sumarsaruno a bilin, saankayo a dayawen. Ta no aguummongkayo a sangsangkamaysa, saan daytoy a para iti pagsayaatan ngem iti pakadaksan.
18 Ta umuna iti amin, nangegko a no aguummongkayo iti iglesia, adda ti panagsisina kadakayo, ket mamatiak bassit iti dayta.
19 Ta nasken met nga adda ti panagbubunggoy-bunggoy kadakayo, tapno dagiti naanamongan ket mabigbig manipud kadakayo.
20 Ta no agtitiponkayo a sangsangkamaysa, saan a ti Pangrabii iti Apo ti kanenyo.
21 No mangankayo, kanen iti tunggal maysa ti bukodna a taraon sakbay a mangan dagiti dadduma. Mabisin ti maysa, ken nabarteken dagiti dadduma.
22 Awan kadi ti babbalayo a panganan ken paginomanyo? Umsienyo kadi ti Iglesia iti Dios ken pabainan dagiti awanan? Ania ti rumbeng nga ibagak kadakayo? Rumbeng kadi a dayawen kayo? Saankayo a dayawen para iti daytoy!
23 Ta inawatko manipud iti Apo ti iyawatko met kadakayo a ni Apo Jesus, iti rabii a naliputan isuna, nangala iti tinapay.
24 Kalpasan ti panagyamanna, pinisipisina daytoy ket kinunana, "Daytoy ti bagik, nga agpaay kadakayo. Aramidenyo daytoy a panglagip kaniak."
25 Iti kasta met laeng a wagas kalpasan iti Pangrabii, innalana ti kopa, ket kinunana, "Daytoy a kopa ket ti baro a tulag ti darak. Aramidenyo daytoy kas kasansan iti panaginomyo, a panglagip kaniak."
26 Ta ti tunggal tiempo a mangankayo iti daytoy a tinapay ken uminom iti daytoy a kopa, iwarwaragawagyo ti pannakatay iti Apo agingga iti iyaayna.
27 Ngarud, siasinoman a mangan iti tinapay wenno uminom iti kopa iti Apo iti saan a maikari a wagas, ket makabasolto iti bagi ken iti dara iti Apo.
28 Sukimaten koma nga umuna ti maysa a tao ti bagina, ket iti daytoy a wagas palubosam isuna a mangan iti tinapay ken uminom iti kopa.
29 Ta ti mangan ken uminom a saanna nga ammoen ti kaipapanan iti bagi, ket mangmangan ken umin-inom iti pannakaukom iti bukodna a bagi.

30 Dayta ti makagapu no apay nga adu kadakayo ti masakit
ken saan nasalun-at, ken sumagmamano kadakayon ti
natayen.
31 Ngem no usigentayo dagiti bagbagitayo saantayto a
maukom.
32 Ngem no ukomennatayo iti Apo, madisiplinaantayo,
tapno saantayo a mairaman iti pannakadusa iti lubong.
33 Ngarud, kakabsatko a lallaki ken babbai, no umaykayo
a sangsangkamaysa a mangan, agi-innuraykayo.
34 No addaman ti mabisin, mangan pay koma isuna
idiay balayda, tapno inton umaykayo a sangsangkamaysa
saanton nga isu ti pakaukoman. Ken maipapan kadag-
iti dadduma a banbanag nga insuratyo, mangtedakto iti
panangidalan inton umayak.

12

1 Maipanggep kadagiti naespirituan a sagsagut, kakabsat
a lallaki ken babbai, saanko a kayat a di kayo mapakaam-
moan.
2 Ammoyo nga idi paganokayo, naiturongkayo a naiyaw-
awan kadagiti awanan ti timek a didiosen, iti aniaman a
wagas a naiturongkayo babaen kadakuada.
3 Ngarud kayatko a maamoanyo nga awan ti siasinoman
nga agsasao babaen iti Espiritu ti Dios ti makaibaga,
“Nailunod ni Jesus.” Awan makaibaga, “Ni Jesus ti Apo,”
malaksid no babaen iti Espiritu Santo.
4 Ita adda dagiti nadumaduma a sagsagut, ngem may-
maysa nga Espiritu.
5 Ken adda dagiti nadumaduma a panagserbi, ngem
maymaysa nga Apo.
6 Ken adda dagiti nadumaduma a kita iti trabaho, ngem
isu met laeng a Dios ti nangted iti kabaelan iti tunggal
maysa.
7 Ita, naited iti tunggal maysa ti pakakitaan iti Espiritu
para iti pagimbagan iti amin.
8 Babaen iti Espiritu maited iti maysa a tao ti mensahe
iti kinasirib, ket maited iti sabali a tao ti menshae iti
pannakaammo babaen iti isu met laeng nga Espiritu.
9 Ket iti sabali maited ti pammati babaen iti isu met laeng
nga Espiritu, ket maited iti sabali dagiti sagut iti panangagas
babaen iti maysa nga Espiritu.
10 Iti sabali maited ti aramid ti pannakabalin, ken iti
sabali ket panangipadto. Iti sabali ket maited ti kababalin
a makailasin kadagiti espiritu, iti sabali ket dagiti nadu-
maduma a kita iti pagsasao, ket iti sabali ti panangipatarus
kadagiti pagsasao.

11 Ngem maymaysa nga Espiritu ti agtrabtrabaho kadagitoy amin a banbanag, a mangmangted kadagiti sagut iti tunggal maysa, a kas mapilina.
12 Ta kas maymaysa ti bagi nga addaan ti adu a kameng
ken amin ket kamkameng iti isu met laeng a bagi, kasta met
ngarud kenni Cristo.
13 Ta nabautisarantayo amin iti maymaysa nga Espiritu
iti maysa a bagi, Judio man wenno Griego, naibalud man
wenno nawaya, ket naaramid amin nga uminom iti maysa
nga Espiritu.
14 Ta saan a maymaysa a kameng ti bagi, ngem adu.
15 No ibaga ti saka, "Agsipud ta saan a siak ti ima, saanak
a paset iti bagi," saan nga agbalin a bassit a paset daytoy ti
bagi.
16 Ket no kunaento ti lapayag, gapu ta saan a siak ti mata,
saanak a paset iti bagi," saan nga agbalin daytoy a bassit a
paset ti bagi.
17 No ti sibubukel a bagi ket mata, sadino ti ayan iti
pangdengngeg? No ti sibubukel a bagi ket lapayag, sadino
ti ayan iti pagangot?
18 Ngem inurnos iti Dios ti tunggal paset iti bagi kas
pinangngepna daytoy.
19 Ket no aminda ket agpada a kameng, sadino ti ayan iti
bagi?
20 Ita ngarud aduda a kameng, ngem maymaysa laeng a
bagi.
21 Saan a mabalin nga ibaga ti mata iti ima, "Awan ti
kasapulak kenka." Wenno ibaga ti ulo iti saka, "Awan ti
kasapulak kenka."
22 Ngem dagiti kameng ti bagi a kasla a saan unay a
mabigbig ket napapateg.
23 Ken dagiti kameng ti bagi a ti pagaruptayo ket saan
unay a mabigbig ket ikkantayo ida iti naiindaklan a pammadayaw, ken kadagiti naalas a kamengtayo ket addaan iti
ad-adu a dayaw.
24 Ita, dagiti napipintas a kamkamengtayo ket saanen a
kasapulan nga ikkan iti pammadayaw, gapu ta addaandan
iti dayaw. Ngem pinagmaymaysa amin ti Dios dagiti
kamkameng, ken inikanna iti ad-adda a pammadayaw
dagiti agkurang iti daytoy.
25 Inaramidna daytoy tapno awan koma iti panagsisina iti
uneg ti bagi, ngem dagiti kamkameng ket aywananda koma
ti maysa ken maysa nga addaan iti agpapada nga ayat.
26 Ket no agsagaba ti maysa a kameng, agsagaba a
sangsangkamaysa dagiti kameng. Wenno no mapadayawan

ti maysa a kameng, agrag-o a sangsangkamaysa dagiti kameng.
27 Ita dakayo ti bagi ni Cristo ken tunggal maysa ket kameng iti daytoy.
28 Ket dinutokan ti Dios iti Iglesia, umuna dagiti apostol, maikadua dagiti profeta, maikatlo dagiti manursuro, ken dagiti agaramid iti agkakabileg nga aramid, ken dagiti addaan iti sagsagut iti panangagas, dagidiay mangingipaay iti tulong, dagidiay agtrabtrabaho iti panangimaton, ken dagiti addaan iti nadumaduma a kita iti pagsasao.
29 Apostoltayo kadi amin? Profetayo kadi amin? Manursurotayo kadi amin? Agaramidtayo kadi kadagiti agkakabileg nga ar-aramid?
30 Addaantayo kadi amin kadagiti sagut iti panangagas? Agsaotayo kadi amin kadagiti nadumaduma a pagsasao? Aagipatarustayo kadi amin kadagiti pagsasao?
31 Sireregtayo a biruken dagiti dakdakkel a sagsagut. Ket ipakitakto kadakayo ti nasaysayaat pay a wagas.

13

1 Kas pangarigan agsaoak kadagiti pagsasao dagiti tattao ken dagiti anghel. Ngem no awan ti ayatko, nagbalinak a natagari a gansa wenno umaw-aweng a piangpiang.
2 Kas pangarigan addaanak iti sagot iti panangipadto ken maawatak dagiti amin a nailimed a kinapudno ken pannakaammo, ken adaanak iti amin a pammati a mangikkat kadagiti banbantay. Ngem no awan ti ayatko, awan pulos serserbik.
3 Ken kas pangarigan itedko amin a kukuak a mangpakan kadagiti nakurapay, ken itedko ti bagik tapno mapuoran. Ngem no awan ti ayatko, awan ti magunggonak.
4 Ti ayat ket naanus ken naasi. Ti ayat ket saan a naapal wenno napasindayag. Saan a natangsit
5 wenno naalas ti kababalinna daytoy. Saan daytoy a managinbubukod. Saan a nalaka nga agpungtot, wenno saan nga agbilang ti biddut.
6 Saan nga agrag-o daytoy iti saan a nalinteg. Ngem ketdi, agrag-o daytoy iti kinapudno.
7 Ti ayat anusanna amin a banbanag, patienna ti amin a banbanag, addaan iti talek maipapan iti amin a banbanag, ken ibturanna iti amin a banbanag.
8 Ti ayat ket saan nga agpatingga. No adda dagiti padto, mapukawdanto. No adda dagiti pagsasao, agsardengdanto. No adda iti pannakaammo, mapukawdanto.
9 Ta paset laeng ti ammotayo ken paset laeng ti ipadto tayo.

10 Ngem no dumteng ti kinaan-anay, dayta a saan a naan-
anay ket mapukawto.
11 Idi ubingak, nagsaoak a kas maysa nga ubing, nagpa-
nunotak a kas maysa nga ubing, nagrasonak a kas maysa
nga ubing. Idi nagbalinakon a nataengan, inikkatkon dagiti
inuubing a banbanag.
12 Ta ita makitatayo iti sarming, a kas iti nasipnget a
langa, ngem iti rupanrupa. Ita ammok ti dadduma a paset,
ngem maammoakto a naan-anay a kas iti naan-anay a
pannakaammo kaniak.
13 Ngem ita, agtalinaed dagitoy a tallo: pammati, nam-
nama iti masakbayan, ken ayat. Ngem ti kadakkelan
kadagitoy ket ayat.

14

1 Gun-odem ti ayat ken agbalinka a naregta nga umawat
kadagiti naespirituan a sagsagut, nangnangruna tapno
makaipadtokayo.
2 Ta ti agsasao iti sabali a pagsasao ket saan a
makikatkatungtong kadagiti tattao no diket iti Dios. Ta
awan ti siasinoman a makaaw-awat kenkuana gapu ta
ibagbagana dagiti naidulin a banbanag ti Espiritu.
3 Ngem ti agipadpadto ket makikatkatungtong kadagiti
tattao tapno papigsaen, pabilgen ken tapno liwliwaenna ida.
4 Ti agsao iti sabali a pagsasao ket papigsaenna ti bagina
ngem ti maysa nga agipadpadto ket pappapigsaenna ti
iglesia.
5 Ita tarigagayak nga agsaokayo amin iti sabali a pagsasao.
Ngem iti nalablabes pay iti dayta, tarigagayak nga agipad-
tokayonto. Natantan-ok ti maysa nga agipadpadto ngem
ti agsasao iti sabali a pagsasao (malaksid no adda iti
mangipakaawat), tapno mapapigsa ti iglesia.
6 Ngem ita kakabsat, no umayak kadakayo nga agsasao iti
sabali a pagsasao, kasanokayo a maikkan iti pagimbagan?
Saankayo a maikkan iti pagimbagan, malaksid no agsaoak
kadakayo nga addaan iti paltiing, wenno pannakaamo,
wenno padto, wenno panursuro.
7 No awan ti bukod nga uni dagiti awan biagna nga
instrumento a kas iti plauta wenno arpa, kasanonto a
maammoan ti siasinoman no ania nga instrumento ti
matuktukar?
8 Ta no sabsabali ti uni ti napuyotan a trumpeta,
kasanonto a maammoan iti siasinoman no tiempon iti
panagsagana iti gubat?
9 Isu a kasta met kadakayo. No agibagakayo iti sasao a
saan a maawatan, kasanonto a maawatan ti siasinoman

ti imbagam? Agsasaokanto, ket awanto ti siasinoman a
makaawat kenka.
10 Awan duadua nga adu ti nadumaduma a pagsasao iti
lubong, ken awan ti awanan ti kaipapanan.
11 Ngem no saanko nga ammo ti kayat a sawen ti pagsasao,
agbalinakto a ganganaet iti agsasao ken agbalinto met a
gangannaet kaniak ti agsasao.
12 Kasta met kadakayo. Agsipud ta nagagarkayo iti pakak-
itaan ti panagtrabaho ti Espiritu, agbalinkayo a naregta iti
panagtrabahoyo a mangpapigsa iti iglesia.
13 Isu a masapul nga agkararag ti agsasao iti sabali a
pagsasao tapno makaipakaawat isuna.
14 Ta no agkararagak iti sabali a pagsasao, agkarkararag
ti espirituk ngem saan a nabunga ti panunotko.
15 Ania ngarud ti aramidek? Agkararagak iti espirituk,
ngem agkararagak met laeng iti panunotko. Agkantaak iti
espirituk ken agkantaak met laeng iti panunotko.
16 Ta no saan, no dayawem ti Dios iti espiritum, kasano a
maibaga dagiti taga ruar ti "Amen" no mangmangtedka iti
panagyaman, no saanna nga ammo no ania ti ibagbagam?
17 Ta pudno a nagyamanka, ngem saan a napapigsa ti
sabali a tao.
18 Agyamanak iti Dios ta ad-adda a makasaoak iti sabali a
pagsasao ngem iti amin kadakayo.
19 Ngem iti iglesia, kaykayatko pay nga agibagaak laeng
iti lima a sasao a maaw-awatak tapno maisurok dagiti
dadduma, ngem iti sangapulo a ribo a sasao iti sabali a
pagsasao.
20 Kakabsat, saankayo nga agbalin nga ubbing iti panag-
panunotyo. Ngem ketdi, no maipapan iti dakes, agbalinkayo
a kasla maladaga. Ngem agbalinkayo a nataengan iti
panagpanunotyo.
21 Naisurat iti linteg, "Babaen kadagiti pagsasao dagiti
gangannaet ken babaen kadagiti bibig dagiti gangannaet,
agsaoakto kadagitoy a tattao. Uray no kasta saandakto a
denggen," kinuna ti Apo.
22 Ngarud, pagilasinan dagiti sabali a pagsasao, saan a
para kadagiti namati, no di ket kadagiti saan a namati.
Ngem ti panangipadpadto ket para iti pagilasinan, saan a
para kadagiti saan a namati, no di ket para kadagiti namati.
23 Ngarud no aguummong ti sibubukel nga iglesia ken
agsaoda amin iti sabali a pagsasao ket umay dagiti taga
ruar ken saan a namati, saandanto kadi nga ibaga nga
agmauyongkayo?
24 Ngem no agipadpadtokayo amin ket adda sumrek a
saan a namati wenno taga ruar, matignay isuna babaen

kadagiti amin a mangngeganna. Maukomto isuna babaen kadagiti amin a naibaga.

25 Maiparangto dagiti palimed iti pusona. Kas pagbanaganna, agpaklebto isuna ken agrukbab iti Dios. Iwaragawagnanto a pudno nga adda ti Dios kadakayo.

26 Ania ngarud ti sumaruno kakabsat? No agkakadduakayo, addaan ti psalmo ti tunggal maysa, sursuro, paltiing, sabali a pagsasao wenno panangipakaawat. Aramidenyo amin a banag tapno mapapigsayo ti iglesia.

27 No agsao ti siasinoman iti sabali a pagsasao, rumbeng nga adda ti dua wenno tallo ken agsisinnublatda. Ken rumbeng nga adda ti maysa a mangipakaawat iti aniaman a naibaga.

28 Ngem no awan ti siasinoman a mangipakaawat, agulimek koma ti tunggal maysa kadakuada iti iglesia. Bayanyo ti tunggal maysa ket makitungtong iti bukodna a bagi ken ti Dios.

29 Bay-anyo nga agsao ti dua wenno tallo a profeta, ken bay-anyo a dumngeg dagiti dadduma nga addaan iti pannakaammo iti naibaga.

30 Ngem no adda naited a kapanunotan iti maysa nga agtugtugaw iti serbisyo, masapul nga agulimek ti agsasao.

31 Ta mabalin nga agipadto a saggaysa ti tunggal maysa kadakayo tapno makasursuro ti tunggal maysa ken mapabileg iti amin.

32 Ta ti espiritu dagiti profeta ket adda iti tengngel dagiti profeta.

33 Ta ti Dios ket saan a Dios iti riribok, ngem iti kappia. Kas kadagiti amin nga iglesia dagiti namati,

34 masapul nga agulimek dagiti babbai kadagiti iglesia. Ta saanda a mapalubosan nga agsao. Ngem ketdi, rumbeng nga agpaiturayda, kas imbaga ti linteg.

35 No adda ti aniaman a banag a kayatda a maammoan, masapul a damagenda koma kadagiti asawada iti pagtaenganda. Ta pakaibabainan ti panagsao iti babai iti iglesia.

36 Naggapu kadi ti sao ti Dios kadakayo? Dakayo laeng kadi ti nakadanonanna?

37 No ipagarup ti siasinoman nga isuna ket profeta wenno naespirituan, masapul a bigbigenna a bilin ti Apo dagiti banbanag nga isursuratko kadakayo.

38 Ngem no saan a bigbigen ti siasinoman daytoy, bayanyo a saan isuna a mabigbig.

39 Ngarud kakabsat, tarigagayanyo a sipapasnek ti panangipadto, ken saanyo a lapdan ti siasinoman nga agsao kadagiti sabali a pagsasao.

40 Ngem maaramid koma amin a banag iti kinatakneng
ken naurnos.

15

1 Ita, ipalagipko kadakayo kakabsat, ti maipapan iti
ebanghelio nga inwaragawagko kadakayo, nga inawatyo
ken pagtaktakderanyo.
2 Naisalakankayo babaen iti daytoy nga ebanghelio, no
iggamanyo a sititibker ti sao nga inkasabak kadakayo,
malaksid no inuubbaw ti panamatiyo.
3 Ta intedko kadakayo a kas umuna a kapatgan ti isu
met laeng nga inawatko: a natay ni Cristo gapu kadagiti
basbasoltayo segun iti Nasantoan a Sursurat,
4 a naitanem ken nagungar isuna iti maikatallo nga aldaw
segun iti Nasantoan a Surat.
5 Ken nagparang isuna kenni Cefas ken kalpasanna,
kadagiti Sangapulo ket Dua.
6 Kalpasanna naminpinsan a nagparang isuna kadagiti
nasurok a lima gasut a kakabsattayo. Kaadduan kadakuada
ti sibibiag pay laeng ngem nakaturogen dagiti dadduma.
7 Kalpasanna nagparang isuna kenni Santiago, ken kadag-
iti amin nga apostol.
8 Maudi iti amin, nagparang isuna kaniak, a kas iti maysa
nga ubing a naiyanak iti saan nga umiso a tiempo.
9 Ta siak ti kababaan kadagiti amin nga apostol. Saanak
a maikari a maawagan nga apostol, gapu ta indadanesko ti
iglesia ti Dios.
10 Ngem babaen iti parabur ti Dios siak ket siak, ken saan
nga ubbaw ti parabur ti Dios nga adda kaniak. Ngem ketdi,
ad-adda nga inkarkarigatak ti nagtrabaho ngem iti amin
kadakuada. Ngem saan a siak ti nagtrabaho no di ket ti
parabur ti Dios nga adda kaniak.
11 Ngarud, siak man wenno isuda, nangasabakami isu a
namatikayo.
12 Ita no naiwaragawag ni Cristo a kas nagungar manipud
iti patay, kasano a maibaga iti dadduma kadakayo nga awan
ti panagungar dagiti natay.
13 Ngem no awan ti panagungar dagiti natay, saan met
ngarud a napagungar uray pay ni Cristo.
14 Ken no saan a napagungar ni Cristo, ubbaw ngarud
dagiti ikaskasabatayo ken uray dagiti pammatiyo ket ubbaw
met laeng.
15 Ken naduktalan a datayo ket palso a saksi ti Dios,
gapu ta nangibagatayo iti pammaneknek a maibusor ti Dios,
ibagbagatayo a pinagungarna ni Cristo, ngem saan met.

16 Ta no saan a napagungar dagiti natay, saan met garud
a napagungar ni Cristo.
17 Ket no saan a napagungar ni Cristo, dagiti pammatiyo
ket ubbaw, ken addakayo pay laeng kadagiti basbasolyo.
18 Ket uray dagidiay natay kenni Cristo ket napukawda
met.
19 No iti daytoy laeng a biag nga addaantayo iti namnama
para iti masakbayan kenni Cristo, datayo ti kangrunaan a
makaassian kadagiti amin a tattao.
20 Ngem ita, napagungaren ni Cristo manipud iti patay,
dagiti umuna a bunga dagiti natay.
21 Agsipud ta immay ti patay babaen iti tao, babaen met
laeng iti tao nga immay ti panagungar dagiti natay.
22 Ta kas kenni Adan a matay ti amin, kas met laeng kenni
Cristo mapabbiag ti amin.
23 Ngem iti panagsasaruno segun kenni Cristo: Ni Cristo,
ti immuna a bunga, ken kalpasanna, mapabbiagto met
dagidiay naibilang kenni Cristo iti yaayna.
24 Ket daytoyto ti pagleppasanna, inton ited ni Cristo ti
pagarian ti Dios Ama. Mapasamak daytoy inton ikkatenna
amin a paglintegan, turay ken pannakabalin.
25 Ta masapul nga agturay isuna aginggana a maikabilna
amin dagiti kabusorna iti sirok iti sakana.
26 Ti kabusor a maudi a madadael ket ti patay.
27 Ta “inkabilna amin a banag iti sirok dagiti sakana.”
Ngem no ibagbaga nga, “inkabilna ti amin a banag,”
nalawag a saan a mairaman ti nangikabil iti tunggal banag
iti turayna.
28 Inton iturturayannan ti tunggal banag, mismo a ti
Anak ket iturayan met ti nangikabil iti amin iti turayna.
Mapasamak daytoy tapno agbalin ti Dios Ama nga amin
kadagiti amin.
29 Ta no saan, ania ngarud ti aramiden dagidiay nabauti-
saran maipaay kadagiti natay? No saan a pulos a napagun-
gar dagiti natay, apay ngarud ta nabautisaranda maipaay
kadakuada?
30 Ken apay ngarud nga adda tayo iti peggad iti tunggal
oras?
31 Kakabsat, babaen ti panangipasindayawko kadakayo,
nga adda kaniak kenni Cristo Jesus nga Apotayo, ipakdaarko
daytoy: Inaldawak a matmatay.
32 Ania ti magun-odko, manipud iti panagkita dagiti
tattao, no makirangetak kadagiti narurungsot nga ayup
idiay Efeso, no saan a napagungar dagiti natay? “Mangan
ken uminomtayo, ta mataytayon no bigat.”

33 Saankayo nga agpaallilaw, “Daddadaelen dagiti dakes a
kakadua dagiti nasasayaat a kagagalad.”
34 Agriingkayo! Agbiagkayo iti nalinteg! Saanyon nga
itultuloy ti agbasol. Ta ti dadduma kadakayo ket awan ti am-
moda maipapan ti Dios. Ibagak daytoy tapno agbainkayo.
35 Ngem addanto ti mangibaga, “Kasano a napagungar
dagiti natay? Ania a kita ti bagi ti pagbalinanda no umayda?
36 Nagkukunengkayo unay! Saan a mangrugi a dumakkel
ti aniaman nga inmulayo malaksid a matay daytoy.
37 Ken ti inmulayo ket saanto nga isu ti bagi a pagbali-
nanna, ngem maysa laeng a bukel. Mabalin nga agbalin
daytoy a trigo wenno sabali.
38 Ngem ikkanto ti Dios daytoy iti bagi segun iti pagay-
atanna, ken iti tunggal bukel ti bukodda a bagi.
39 Saan nga agpapada ti amin a lasag. No diket, adda
ti maysa a lasag dagiti tattao ken sabali pay a lasag para
kadagiti ay-ayup, ken adda pay sabali a lasag para kadagiti
billit ken sabali pay para kadagiti lames.
40 Adda met dagiti banbanag nga adda iti tangatang
ken dagiti naindagaan a babanag. Ngem ti dayag dagiti
banbanag nga adda iti tangatang ket maysa a kita ti dayag
ken sabali met a dayag ti dayag dagiti naindagaan.
41 Adda ti maysa a dayag ti init, ken sabali pay a dayag
ti bulan ken sabali a dayag dagiti bitbituen. Ta naiduma ti
dayag ti maysa a bituen kadagiti sabali pay a bituen.
42 Kastoy met laeng iti panagungar dagiti natay. Mapukaw
ti aniaman a naimula, ken saan a mapukaw ti napagungar.
43 Naimula daytoy iti pannakaibabain, napagungar daytoy
iti dayag. Naimula daytoy iti kinakapsut, napagungar
daytoy iti pannakabalin.
44 Naimula daytoy a gagangay a bagi, napagungar daytoy
a naespirituan a bagi. No adda ti gagangay a bagi, adda met
ti naespirituan a bagi.
45 Isu a naisurat met laeng, “Nagbalin a sibibiag a kararua
ti immuna a lalaki a ni Adan.” Nagbalin nga espiritu a
mangit-ited iti biag ti naudi nga Adan.
46 Ngem saan nga immuna nga immay ti naespirituan
ngem ketdi ti gagangay, ken kalpasanna ti naespirituan.
47 Ti immuna a lalaki ket nagtaud iti daga a naaramid
manipud iti tapuk. Ti maikadua a tao ket naggapu idiay
langit.
48 Kas iti maysa a naaramid manipud iti tapuk, kasta
met dagiti naaramid manipud iti tapok. Ken kas iti tao a
naggapu iti langit, kasta met dagiti naggapu idiay langit.

49 Kas iti panangawit tayo iti ladawan iti tao iti tapuk,
awitentayonto met ti ladawan iti tao iti langit.
50 Ita, daytoy ti ibagak kakabsat, a saan a matawid dayta
a lasag ken dara ti pagarian ti Dios. Saan a matawid uray
pay dagiti mapukaw ti saan a mapukaw.
51 Kitaem! Ibagak kadakayo ti palimed a kinapudno:
Saantayo amin a matay, ngem mabaliwantayonto amin.
52 Mabaliwantayonto iti apagbiit, iti panagkirem iti mata,
iti maudi a panaguni ti trumpeta. Ta aguninto ti trumpeta,
ken mapagungarto dagiti natay a saanen a mapukaw, ken
mabaliwantayonto.
53 Ta daytoy a mapukaw ket masapul nga ikabilna ti saan a
mapukaw ken ti matay ket masapul nga ikabilna kenkuana
ti saan a matay.
54 Ngem no inkabilen daytoy a mapukaw ti saan a
mapukaw ken inkabilen ti matay ti saan a matay, ket
mapasamakto iti naibaga a nakasurat, "Tinilmonen ti balligi
ti patay."
55 "Patay, sadino ti ayan iti balligim? Patay, sadino ti ayan
iti silud mo?"
56 Ti silud iti patay ket basol ken ti pannakabalin iti basol
ket ti linteg.
57 Ngem agyamantayo iti Dios, nga isu ti mangmangted
kadatayo iti balligi babaen iti Apotayo a ni Jesu-Cristo!
58 Ngarud kakabsatko, agbalinkayo a natibker ken ag-
talinaedkayo iti pinatiyo. Saysayaatenyo a kankanayon ti
panagtrabahoyo maipaay iti Apo, gapu ta ammoyo a saan
nga agbalin nga ubbaw dagiti trabahoyo iti Dios.

16

1 Ita, maipapan iti panagurnong a para kadagiti namati,
aramidenyo met ti insurok kadagiti iglesia idiay Galacia.
2 Iti umuna nga aldaw ti lawas, masapul a mangilasin
ti tunggal maysa kadakayo iti aniaman a banag ken ur-
nungenyo, segun iti kabaelanyo. Aramidenyo daytoy tapno
awan ton ti panagurnong inton umayak.
3 Ket inton sumangpetak, ti siasinoman a palubosanyo
ket ibaonkonto nga addaan kadagiti surat a mangiyapan
kadagiti sagutyo idiay Jerusalem.
4 Ken no rumbeng a mapanak met, kumuyogda kaniak.
5 Ngem umayakto kadakayo, inton lumabasak idiay Mace-
donia. Ta lumabasakto iti Macedonia.
6 Nalabit a makipagnaedakto kadakayo wenno agpal-
abasak pay dita iti panawen iti lammiis, tapno matulungan-
dak iti panagdaliasatko iti sadinoman a papanak.

7 Ta saanko a tarigagayan nga apagbiit laeng a panawen
a makitakayo. Ta namnamaek nga makadua kayo iti
sumagmamano a panawen no ipalubos ti Apo.
8 Ngem agtalinaedak idiay Efeso aginggana Pentecostes,
9 ta adda nalukatan a nalawa a ruangan a maipaay kaniak
ken adda ti adu a kabusor.
10 Ita, inton umay ni Timoteo, kitaenyo a saan isuna
a mabuteng kabayatan nga adda isuna kadakayo, ta ar-
aramidenna ti trabaho ti Apo, a kas iti ar-aramidek.
11 Saanyo a palubosan nga adda ti manglais kenkuana.
Tulunganyo nga adda ti kappia iti panagdaliasatna tapno
makaumay isuna kaniak. Ta namnamaek nga umay isuna
a kaduana dagiti kakabsat a lallaki.
12 Ita maipapan iti kabsattayo a ni Apolos, inallukoyko
isuna iti kasta unay nga umaynakayo sarungkaran a kad-
uana dagiti kakabsat. Ngem inkeddengna a saan pay nga
umay isuna ita. Nupay kasta, umayto isuna no adda ti
gundawayna.
13 Agannadkayo, agtalinaedkayo a natibker iti pammatiyo,
agtignaykayo a kasla nataengan a lallaki, agpapigsakayo.
14 Amin koma nga aramidenyo, aramidenyo nga addaan
iti ayat.
15 Ammoyo ti sangkabalayan ni Estefanas. Ammoyo nga
isuda dagiti immuna a nabalbaliwan idiay Acaya ken nga
intudingdan ti bagbagida iti panagserbi kadagiti namati. Ita
allukoyenkayo kakabsat,
16 nga agpaituray kadagiti kakastoy a tattao, ken kadagiti
tunggal maysa a tumultulong iti trabaho ken makipagrigri-
gat kadatayo.
17 Ken agrag-oak iti iyu-umay ni Estefanas, Fortunato, ken
Acaico. Isuda ti nangsukat iti kinaawanyo.
18 Ta nabang-aran ti espirituk ken kasta met kadakayo
gapu kadakuada. Isu ngarud, bigbigenyo dagiti kastoy a
tattao.
19 Kabkablaawandakayo dagiti iglesia ti Asia.
Kablawaawandakayo da Akila ken Priscilla iti nagan ti
Apo, ken ti iglesia nga adda idiay pagtaenganda.
20 Kablaawandakayo dagiti amin nga kakabsattayo.
Kablaawanyo ti maysa ken maysa iti nasantoan nga agek.
21 Siak, ni Pablo, insuratko dagitoy babaen iti bukodko nga
ima.
22 No adda ti siasinoman a saan a mangay-ayat ti Dios, ti
lunod koma ti umadda kenkuana. Apomi, umaykan!
23 Ti parabur iti Apotayo a ni Jesus ti umadda kadakayo.
24 Ti ayatko ti umadda amin kadakayo iti nagan ni Cristo
Jesus.

2 Corinto

1 Ni Pablo nga apostol ni Cristo Jesus babaen iti pagayatan
ti Dios, kenni Timoteo a kabsattayo, kadagiti iglesia ti Dios
nga adda idiay Corinto ken kadagiti amin a namati iti entero
a rehion ti Acaya.
2 Maadda koma kadakayo ti parabur ken kappia manipud
iti Dios nga Amatayo ken ti Apo tayo a ni Jesu- Cristo.
3 Mapadayawan koma ti Dios ken Ama ni Apotayo a Jesu-
Cristo. Isuna ti Ama ti asi ken Dios ti amin a liwliwa.
4 Liwliwaennatayo ti Dios kadagiti amin a pagrigatantayo
tapno maliwliwatayo dagidiay marigrigatan. Liwliwaen-
tayo dagiti sabali iti isu met laeng a liwliwa nga inusar ti
Dios a nangliwliwa kadatayo.
5 Ta no kasano karigat ti panagsagaba ni Cristo gapu
kadatayo, kasta met ti liwliwatayo babaen kenni Cristo.
6 Ngem no maparigatkami, daytoy ket maipaay iti pan-
nakaliwliwa ken pannakaisalakanyo. Ken no maliwli-
wakami, daytoy ket maipaay iti pannakaliwliwayo. Nabileg
nga agtrabtrabaho ti liwliwayo no siaanuskayo a makibin-
gay kadagiti sagsagaba a sagsagabaenmi met laeng.
7 Ken ti panagtalekmi kadakayo ket pudno. Ammomi a
kas makibingbingaykayo met kadagiti panagsagaba, makib-
ingbingaykayo met iti liwliwa.
8 Ta saanmi a kayat nga agbalinkayo a nakuneng, kakab-
sat, maipapan kadagiti riribukmi idiay Asia. Naparigatkami
a naan-anay a nalablabes pay ngem iti kabaelanmi, iti kasta
unay a saanmi payen a ninamnama ti agtultuloy nga agbiag.
9 Pudno, naikeddeng kadakami ti pannakatay. Ngem
naaramid dayta tapno saankami nga agtalek iti bagbagimi,
ngem ketdi, iti Dios, a mangpapaungar kadagiti natay.
10 Inispalnakami manipud iti makapatay a peggad ket
ispalennakaminto manen. Inkabilmi ti panagtalekmi
kenkuana nga isalakannakaminto manen.
11 Aramidenna daytoy kas tultulongandakami met babaen
iti kararagyo. Kalpasanna, adunto ti agyaman iti biangmi
para kadagiti naparabur a pabor a naited kadakami babaen
kadagiti kararag dagiti adu a tattao.
12 Ipagpannakkelmi daytoy: ti pammaneknek ti konsen-
siami. Ta nagbiagkami ditoy lubong babaen iti nasin-
aw a gandat ken ti kinapudno iti Dios. Inaramidmi
daytoy a nangnangruna kadakayo, ken saan a babaen iti
nainlubongan a kinasirib, ngem ketdi, babaen iti parabur ti
Dios.

13 Saankami nga agsursurat kadakayo iti aniaman a banag
a saanyo a mabasa wenno maawatan. Agtalekak
14 a maawatandakamin bassit. Ken agtalekak nga iti
aldaw ni Apotayo a Jesus, dakaminto ti pakaigapuan ti
panagpannakkelyo, a kas dakayo met kadakami.
15 Gapu ta natalgedak maipapan iti daytoy, kayatko ti
umay kadakayo nga umuna, tapno maawatyo ti pagimba-
gan ti mamindua a pannakasarungkar.
16 Pangpanggepek a sarungkarankayo iti dalanko a ma-
pan idiay Macedonia. Kalpasanna, kayatkayo manen a
sarungkaran inton agsubliak nga aggapu idiay Macedonia,
ket kalpasanna matulungandak a mapan idiay Judea.
17 Idi agpanpanunotak iti kastoy a wagas, agduaduaak
kadi? Pangpanggepek kadi dagiti banbanag segun iti
pangrukodan iti tao, tapno ibagak a “Wen, Wen” ken “Saan,
Saan” iti agpada a tiempo?
18 Ngem kas napudno ti Dios, saantayo nga agpada nga
ibaga ti “Wen” ken “Saan.”
19 Ta ti Anak ti Dios, a ni Jesu-Cristo, nga inwaragawagmi
kada Silvano ken Timoteo kadakayo ket saan a “Wen” ken
“Saan.” Ngem ketdi kanayon isuna a “Wen”.
20 Ta amin a karkari ti Dios ket “Wen” kenkuana. Kasta
met a babaen kenkuana ket ibagatayo ti “Amen” iti dayag
ti Dios.
21 Ita, patpatalgedennakami ti Dios kadakayo kenni Cristo
ken dinutokannakami.
22 Inkabilna ti seliona kadakami ken intedna ti espirituna
kadagiti pusomi a kas pammatalged iti itednanto kadakami.
23 Ngem ketdi, awagak ti Dios a mangpaneknek kaniak
a ti rason a saanak nga immay dita Corinto ket tapno
mailisikayo.
24 Daytoy ket saan a gapu ta padpadasenmi a ten-
glen ti pammatiyo. Ngem ketdi, makipagtrabtrabahokami
kadakayo maipaay iti rag-oyo, kas agtaktakderkayo iti
pammatiyo.

2

1 Isu nga inkeddengko para iti bagik a saanakon nga umay
manen kadakayo iti nasakit a paspasamak.
2 No napasaktankayo, siasino ti makaparagsak kaniak no
saan a dagiti napasakitak?
3 Nagsuratak a kas iti inaramidko tapno inton
umayak kadakayo ket saandakto a mapasakitan dagidiay
mangparparag-o koma kaniak. Adda panagtalekko
maipapan kadakayo amin a ti rag-ok ket kapadpada ti
rag-o nga adda kadakayo amin.

4 Ta nagsuratak kadakayo manipud iti nakaro a panagrigat, nga addaan iti mariribukan a puso, ken adu a lulua. Saankayo kayat a pasakitan. Ngem ketdi, kayatko a maammoanyo ti kinauneg ti panagayatko maipaay kadakayo.

5 No adda ti siasinoman a nangpasakit, saanna laeng nga inaramid daytoy kaniak, ngem iti sumagmamano a wagas— tapno saan unay a nagubsang—kadakayo amin.

6 Daytoy a pannakadusa dayta a tao babaen iti kaaduan ket umdasen.

7 Isu nga ita imbes a pannakadusa, masapul a pakawanen ken liwliwaenyo isuna. Aramidenyo daytoy tapno saan isuna a mapunno iti kasta unay a panagladingit.

8 Isu a guyuguyenkayo a pasingkedanyo iti sangoanan dagiti tattao ti ayatyo kenkuana.

9 Daytoy ti makagapu a nagsuratak tapno mapadaskayo ken maammoak no natulnogkayo kadagiti amin a banbanag.

10 No pakawanenyo ti siasinoman, pakawanek met dayta a tao. Ti pinakawanko— no adda ti aniaman a pinakawanko— napakawan para iti pagimbaganyo iti imatang ni Cristo.

11 Daytoy ket tapno saannatayo nga allilawen ni Satanas. Gapu ta saantayo a nakuneng maipapan kadagiti panggepna.

12 Adda ruangan a linuktan ti Dios para kaniak idi napanak idiay siudad ti Troas a mangasaba iti ebanghelio ni Cristo sadiay.

13 Uray no kasta, awan ti talna iti panunotko gapu ta saanko a nasarakan sadiay ti kabsatko a ni Tito. Isu a pinanawak ida ket nagsubliak idiay Macedonia.

14 Ngem agyamanak iti Dios, nga adda kenni Cristo a kanayon a mangiturturongkadakami iti panagballigi. Babaen kadakami, iwarwarasna ti nabanglo nga ayamuom ti pannakaammo kenkuana iti sadinoman.

15 Ta iti Dios, datayo ti nabanglo nga ayamuom ni Cristo, kadagiti naisalakan ken kadagiti mapukpukaw.

16 Kadagiti tattao a mapukpukaw, ayamuom daytoy manipud patay nga agturong iti patay. Kadagiti maisalsalakan, ayamuom daytoy manipud biag nga agturong iti biag. Siasino ti maikari kadagitoy a banbanag?

17 Ta saantayo a kas kadagiti adu a tattao a mangilako iti sasao ti Dios tapno adda magungona. Ngem ketdi, agsaokami kenni Cristo nga addaan iti nasin-aw a panggep, kas nainbaonkami manipud iti Dios, iti imatang ti Dios.

3

1 Rugrugianmi kadi manen a padayawan dagiti bagbagimi? Saanmi a kasapulan dagiti surat a mangirekomendar kadakami kadakayo wenno manipud kadakayo, a kas kadagiti dadduma a tattao, kasapulanmi kadi?

2 Dakayo a mismo ti surat a mangirekomendar kadakami, a naisurat kadagiti puspusomi, a naammoan ken nabasa dagiti amin a tattao.

3 Ken ipakpakitayo a dakayo ket surat manipud kenni Cristo, nga inyawatmi. Naisurat daytoy saan a babaen iti tinta ngem babaen iti Espiritu ti sibibiag a Dios. Saan a naisurat daytoy kadagiti tapi ti bato, ngem kadagiti tapi dagiti puspuso dagiti tattao.

4 Ket daytoy ti kinatalged nga adda kadakami iti Dios babaen kenni Cristo.

5 Saankami a natalged kadagiti bagbagimi a mangaklon a naggapu kadakami ti aniaman a banag. Ngem ketdi, ti kabaelanmi ket naggapu iti Dios.

6 Ta ti Dios ti nangted kadakami iti kabaelan nga agbalin nga adipen iti baro a tulag. Daytoy a tulag ket saan a naggapu iti surat ngem iti Espiritu. Ta ti surat ket pumatay, ngem ti Espiritu ket mangmangted iti biag.

7 Ita, ti aramid iti patay a naikitikit kadagiti letra kadagiti bato ket immay iti kasta unay a kinadayag a dagiti tattao ti Israel a saanda nabaelan ti kumita ti rupa ni Moises. Gapu daytoy iti dayag iti rupana, maysa a dayag nga agpukpukaw.

8 Saan kadi nga ad-adda pay a nadaydayag ti trabaho iti Espiritu?

9 Ta no adda dayag ti trabaho ti pannakaukom, ad-adda pay ti kinadayag ti trabaho iti kinalinteg!

10 Ta pudno unay, a ti naminsan a napagbalin a nadayag ket saanen a nadayag gapu iti dayag a nangartap iti daytoy.

11 Ta no addaan iti dayag ti mapukpukawen, ad-adda pay ti kinadayag ti agtalinaed!

12 Agsipud ta addaankami iti kasta a kinatalged, natured-kami unay.

13 Saankami a kas kenni Moises a nangikabil iti dalungdong iti rupana tapno saan a makita dagiti tattao iti Israel ti pagpatinggaan ti mapukpukawen a dayag.

14 Ngem nakullaapan dagiti panpanunotda. Uray agingga kadagitoy nga aldaw ti isu met laeng a dalungdong ket agtaltalinaed iti panagbasa iti daan a tulag. Saan a nalukatan daytoy, gapu ta babaen laeng kenni Cristo a naaramid daytoy.

15 Ngem uray ita, tunggal basaenda dagiti insurat ni
Moises, adda dalungdong kadagiti puspusoda.
16 Ngem no sumango ti maysa tao iti Apo, maingato a
maiyadayo ti dalungdongna.
17 Ita, ti Dios ket ti Espiritu. Sadinoman nga ayan ti
Espiritu ti Dios, adda wayawaya.
18 Ita, amintayo nga awan ti abbong ti rupana, ket
makitatayo ti dayag ti Apo. Mabalbaliwantayo iti isu met
laeng a kinadayag manipud iti maysa a tukad ti kinadayag
nga agturong iti sabali pay a kinadayag, kas naggapu iti Apo,
nga isu ti Espiritu.

4

1 Ngarud, gapu ta adda kadakami daytoy a trabaho ti Apo,
ken kas nakaaawatkami ti asi, saankami a maupay.
2 Ngem ketdi, imbabawimi dagiti wagas a nakababain ken
nailemmeng. Saankami nga agbiag babaen iti kinasikap,
ken saanmi nga usaren iti saan a nasayaat ti sao ti Dios.
Babaen ti panangiparangmi iti kinapudno, iparangmi ti
bagabagimi iti konsensia ti amin, iti imatang ti Dios.
3 Ngem no nadalungdongan ti ebangheliomi, nadalung-
dongan laeng daytoy kadagidiay mapukpukaw.
4 Iti kasasaadda, binulsek ti dios daytoy a lubong dagiti
saan a mamatmati a panpanunotda. Kas pagbanaganna,
saanda a makita ti silaw iti ebanghelio iti dayag ni Cristo,
nga isu ti ladawan ti Dios.
5 Ta saanmi nga iwarwaragawag dagiti bagbagimi, ngem
ni Cristo Jesus a kas Apo, ken iwarwaragawagmi dagiti
bagbagimi a kas adipenyo maipaay kenni Jesus.
6 Ta ti Dios ti nangibaga, "Agraniag ti silaw manipud iti
kasipngetan." Nagraniag isuna kadagiti puspusomi, tapno
mangted ti silaw iti pannakaammo iti dayag ti Dios iti
presensia ni Jesu-Cristo.
7 Ngem adda kadakami daytoy a gameng a naikabil
kadagiti burburnay a naaramid iti pitak, tapno nalawag a ti
aglaplapusanan a naindaklan a pannakabalin ket kukua ti
Dios ken saan a kadakami.
8 Naparigatkami iti amin a wagas ngem saankami a
naparmek. Nariribukkami ngem saankami a napno iti
ladingit.
9 Naidadaneskami ngem saankami a nabaybay-an. Nat-
uangkami ngem saankami a nadadael.
10 Kanayon a bakbaklayenmi iti bagimi ti ipapatay ni
Jesus, tapno ti biag ni Jesus ket maipakita met kadagiti
bagbagimi.

11 Dakami a sibibiag ket kanayon a maiyaw-awat iti patay
gapu kenni Jesus, tapno ti biag ni Jesus ket maipakita
kadagiti bagbagimi.
12 Gapu iti daytoy, ti patay ket agtrabtrabaho kadakami,
ngem ti biag ket agtrabtrabaho kadakayo.
13 Ngem adda kadatayo ti isu met laeng nga espiritu ti
pammati kas iti naisurat. “Namatiak ket isu a nagsao-ak.”
Mamatikami met, ket isu nga agsaokami met.
14 Ammomi a ti nangpaungar kenni Apo Jesus ket pa-
gungarennakaminto met a kaduana. Ammomi nga itugot-
nakaminto a kaduadakayo iti presensiana.
15 Maipaay amin dagitoy a banbanag iti pagimbaganyo
tapno, kas maiwaras ti parabur kadagiti adu a tattao,
mabalin nga umadu ti panagyaman iti dayag ti Dios.
16 Isu a saankami a maup-upay. Uray pay madad-
dadaelkami iti akinruar, iti akin-uneg, mapabpabarokami
iti inaldaw.
17 Ta daytoy nga agdama, ti nalag-an a panagrigat ket
isagsagananakami para iti dakkel ken agnanayon a dayag
a lumabes iti amin a pangrukodan.
18 Ta saankami nga agur-uray kadagiti banbanag a makita
ngem kadagiti banbanag a saan a makita. Dagiti makitatayo
a banbanag ket saan nga agpa-ut ngem dagiti saan a makita
a banbanag ket agpa-ut iti agnanayon.

5

1 Ammomi a no ti naindagaan a pagtaengan a pag-
nanaedanmi ket nadadael, adda ti patakdermi manipud iti
Dios. Maysa a balay daytoy a saan nga inaramid dagiti ima
iti tattao, ngem maysa nga agnanayon a balay idiay langit.
2 Ta iti daytoy a tolda, agunnoykami, kayatmi la unay ti
makawesan iti nainlangitan a pagtaenganmi.
3 Kayatmi ti maaddaan iti daytoy gapu ta babaen iti
panangikawesmi iti daytoy saandakaminton a masarakan
a lamolamo.
4 Ta pudno a kabayatan nga addakami iti daytoy a
tolda, agun-unnoykami a madagdagsenan. Saanmi kayat ti
maussuban. Ngem ketdi, kayatmi ti makawesan, tapno ti
matay ket mabalin a tilmunen iti biag.
5 Ti nangisagana kadakami para iti daytoy a banag ket ti
Dios, a nangted kadakami ti Espiritu a kas kari ti dumtengto.
6 Ngarud kankanayonkami a natalged. Ammomi a
kabayatan nga agnanaedkami iti daytoy a bagi, adayokami
iti Apo.
7 Ta magmagnakami babaen iti pammati, saan a babaen
iti panagkita.

8 Isu nga addaankami iti kinatalged. Kaykayatmi pay nga
adayokami iti bagi ken adda iti denna ti Apo.
9 Isu nga ikagumaanmi, addakami man iti pagtaenganmi
wenno iti adayo, nga ay-ayoen isuna.
10 Ta masapul a dumatagtayo amin iti sango iti tugaw iti
pangukoman ni Cristo, tapno maawat iti tunggal maysa ti
maikari para kadagiti banbanag nga inaramidna iti bagi,
para iti pagsayaatan man wenno pagdaksan.
11 Ngarud, gapu ta ammomi ti panagbuteng iti Apo,
allukoyenmi dagiti tattao. Ti kinasiasinomi ket nalawag a
makita ti Dios. Namnamaek a nalawag met daytoy kadagiti
konsiensiayo.
12 Saandakayo manen nga al-allukoyen tapno kitaen-
dakami a kas napudno. Ngem ketdi, ik-ikkandakayo iti
rason a mangipannakkel kadakami, tapno adda maisung-
batyo kadagidiay nga agpaspasindayaw iti maipapan iti
langa ngem saan a no ania ti adda iti puso.
13 Ta no awan kami iti nasayaat a panunot, daytoy ket
maipaay ti Dios. Ket no adda kami iti nasimbeng a panunot,
daytoy ket maipaay iti pagimbaganyo.
14 Ta ti ayat ni Cristo ti mangparparegta kadakami,
agsipud ta awan duaduami iti daytoy: nga adda maysa a tao
a natay maipaay iti amin, ket isu ngarud a natay ti amin.
15 Ken natay ni Cristo para iti amin, tapno dagiti agbibiag
ket saandan nga agbiag para kadagiti bagbagida. Ngem
ketdi agbiagda koma para kenkuana a natay ken napagun-
gar.
16 Gapu iti daytoy, manipud ita, saankamin a mangukom
iti siasinoman segun iti pangrukudan iti tao, uray no
inaramidmi idi daytoy a wagas kenni Cristo. Ngem ita
saanmin nga uk-ukomen ti siasinoman iti kastoy a wagas.
17 Ngarud, no adda ti siasinoman kenni Cristo, isuna
ket maysa a baro a parsua. Napukawen dagiti daan a
banbanag. Kitaenyo, nagbalindan a baro.
18 Naggapu amin dagitoy a banbanag iti Dios. Inkap-
pianatayo kenkuana babaen kenni Cristo, ken intedna
kadatayo ti ministerio a panangikapia.
19 Dayta ket, babaen kenni Cristo, ituntunos ti Dios ti
lubong kenkuana, saanna a bilbilangen dagiti panaglablab-
singda a maibusor kadakuada. Italtalekna kadatayo ti
mensahe iti panangikapia.
20 Isu a nadutokankami a kas mangibagbagi ni Cristo, a
kasla agpakpakaasi ti Dios babaen kadakami. Agpakaasi
kami kadakayo, maipaay kenni Cristo: “Makikapiakayo iti
Dios.”

21 Pinagbalinna ni Cristo a daton para iti basoltayo. Isuna
ti saan a pulos a nagbasol. Inaramidna daytoy tapno
agbalintayo a kinalinteg iti Dios kenkuana.

6

1 Ket ngarud, kas makipagtrabtrabaho kenkuana, agpak-
pakaasikami a saanyo nga awaten ti parabor ti Dios nga
awan iti ibungana.
2 Ta kinunana, “Impangagkayo iti umno a tiempo, ken
tinulungankayo iti aldaw iti pannakaisalakan.” “Kitaenyo,
itan ti umno a tiempo. Kitaenyo, itan ti aldaw iti pan-
nakaisalakan.
3 Saankami a mangikabil iti pakaitibkolan iti sangoanan
iti siasinoman, ta saanmi a tarigagayan a maiyeg iti
pannakaibabain ti ministeriomi.
4 Ngem ketdi, paneknekanmi dagiti bagbagimi babaen
kadagiti amin nga aramidmi nga adipennakami ti Dios.
Dakami dagiti adipenna iti napalalo a panagibtur, panagri-
grigat, tuok, panagsaba,
5 pannakapangpang-or, pannakaibalud, gulgulo, iti nari-
gat a trabaho, iti puypuyat, iti panagbisin,
6 iti kinadalus, pannakaammo, kinaanus, kinaimbag, iti
Espiritu Santo, iti napudno nga ayat.
7 Dakami dagiti adipenna iti sao ti kinapudno, iti pannaka-
balin ti Dios. Adda kadakami ti kalasag iti kinalinteg para
iti makannawan nga ima ken para iti makannnigid.
8 Agtrabtrabahokami a mararaem ken saan a mararaem,
iti pannakapadpadakes ken iti pakaidayawan. Napaba-
solkami a manangallilaw ngem napudno kami met.
9 Agtrabtrabahokami a kasla awan makaam-ammo
kadakami ket nalatakkami latta met. Agtrabahokami a
kasla matmataykami ket- kitaenyo! - sibibiagkami pay met
laeng! Agtrabtrabahokami a kas madusdusa gapu kadagiti
aramidmi ngem saan a kas naikeddeng a mapapatay.
10 Agtrabtrabahokami a kas napnoan iti ladingit ngem
kankanayon kami nga agragrag-o. Agtrabtrabahokami a
kas nakurapay, ngem pabpabaknangenmi ti kaadduan.
Agtrabtrabahokami a kasla awanan ngem tagtagikuaenmi
met amin a banbanag.
11 Imbagami ti amin a kinapudno kadakayo a tattao iti
Corinto, ket silulukat ti pusomi.
12 Saan a dakami ti nanglapped kadagiti puspusoyo ngem
nalappedankayo babaen kadagiti bukodyo a karirikna.
13 Ita, iti rumbeng a kasukatna- agsaoak kas kadagiti
ubbing-lukatanyo dagiti puspusoyo.

14 Saankayo a makikaddua kadagiti saan a namati. Ta
ania ti pakainaigan iti nalinteg ken ti awanan ti linteg? Ken
ania ti nagtiponan ti lawag ken sipnget?
15 Ania ti mabalin a pagtunusan ni Cristo kenni Beliar?
Wenno ania ti mabalin a pagbingayan ti namati ken ti saan
a namati?
16 Ken ania ti pagtinunusan iti templo ti Dios ken kadagiti
didiosen? Ta datayo ti templo iti sibibiag a Dios, kas kin-
una ti Dios: "Agnaedakto kadakuada ken makipagnaakto
kadakuada. Siakto ti agbalin a Diosda ket isudanto dagiti
agbalin a tattaok."
17 Ngarud, "Umadayokayo manipud kadakuada, ket
ilasinyo dagiti bagbagiyo," kinuna ti Apo. "Saanyo a sagiden
ti narugit a banag, ket awatenkayonto.
18 Agbalinakto nga Ama kadakayo, ket agbalinkayonto nga
annakko," kinuna ti Mannakabalin-amin nga Apo.

7

1 Ay-ayatek a kakabsat, agsipud ta addakadatayo dagitoy
a karkari, dalusantayo dagiti bagbagitayo kadagiti amin a
banbanag a mangparparugit kadatayo iti bagi ken espiritu.
Gun-odentayo ti kinasanto babaen iti panagbuteng ti Dios.
2 Ikkandakami iti lugar! Awan ti siasinoman a nakaarami-
danmi iti dakes. Awan ti siasinoman a dinangran ken
ginundawayanmi.
3 Saanko nga ibagbaga daytoy tapno ukomenkayo. Ta
naibagakon nga addakayo kadagiti puspusomi, tapno
agkakaduatayo a matay ken agkakaduatayo nga agbiag.
4 Adda ti dakkel a panagtalekko kadakayo, ken ipagpan-
pannakelkayo. Napnoanak iti pannakaliwliwa. Agluplup-
pias ti rag-ok uray pay kadagiti amin a rigrigatmi.
5 Idi simmangpetkami idiay Macedonia, awan inana dagiti
bagbagimi. Ngem ketdi, nariribukankami iti amin a wagas
gapu kadagiti panagsisinupiat iti ruar ken panagbutbuteng
iti uneg.
6 Ngem ti Dios, a mangliwliwa kadagiti naupay, ket
liniwliwanakami babaen iti isasangpet ni Tito.
7 Saan laeng a babaen iti isasangpetna a liniwliwanakami
ti Dios. Babaen pay iti pannakaliwliwa nga inawat ni Tito
manipud kadakayo. Imbagana kadakami ti dakkel nga
ayatyo, ti panagladingityo, ken ti kasta unay a panangilalayo
kaniak. Isu nga ad-adda pay a nagrag-oak.
8 Urayno pinalidaynakayo iti suratko, saanko a pag-
babawyan daytoy. Ngem nagbabawiak idi nakitak a pinali-
daynakayo iti suratko. Ngem apagbiit laeng ti panaglidayyo.

9 Naragsakakon ita, saan a gapu ta naparigatkayo, ngem
gapu ta inyegnakayo ti kinalidayo iti panagbabawi. Na-
padasanyo ti nadiosan a panagladingit, isu a saankayo a
nagsagaba iti pannakapukaw gapu kadakami.
10 Ta iyeg iti nadiosan a panagladingit ti panagbabawi a
mangleppas iti pannakaisalakan nga awan iti panagbabawi.
Nupay kasta, iyeg met iti nainlubongan a panagladingit ti
patay.
11 Kitaenyo ti nagdakkel a regget nga imbunga kadakayo
daytoy a nadiosan a panagladingit. Anian a nagdakkel ti
kinareggetyo a mangpaneknek nga inosentekayo. Anian a
nagdakkel ti gurayo, ti butengyo, ti iliwyo, ti regtayo, ken
ti tarigagayyo a makita a maaramid koma ti hustisia! Iti
amin a banag, pinaneknekanyo nga inosentekayo iti daytoy
a banag.
12 Urayno nagsuratak kadakayo, saanak a nagsurat a para
iti pagsayaatan dagiti agar-aramid iti dakes wenno para
iti nagsagaba iti dakes. Nagsuratak tapno ti kinapasnekyo
kadakami ket maipakaammo kadakayo iti imatang ti Dios.
13 Babaen iti daytoy a napabilegkami. Mainayon iti
pannakaliwliwami, ad-adda pay a nagrag-omi gapu iti rag-
o ni Tito, gapu ta napabaro ti espirituna babaen kadakayo
amin.
14 Ta no impasindayawkayo kenkuana, saanak a
naibabain. Nupay kasta, kas pudno amin a banag nga
imbagami kadakayo, napaneknekan a pudno amin a
panangipasindayawmi kadakayo kenni Tito.
15 Ad-adda pay ti ayatna kadakayo, kas malaglagipna
ti kinatulnogyo amin, ken no kasano ti panangawatyo
kenkuana nga addaan ti buteng ken panagpigpigerger.
16 Agrag-oak gapu ta adda ti naan-anay a panagtalekko
kadakayo.

8

1 Kayatmi a maamoanyo, kakabsat, ti maipapan iti
parabur ti Dios a naited kadagiti iglesia iti Macedonia.
2 Kabayatan ti nakaro a pannakapadas iti panagrigat, ti
aglaplapusanan a rag-o ken ti napalalo a kinakuraypayda
ket nangipaay ti dakkel a kinabaknang iti naparabur a
panangited
3 Ta paneknekak a nangitedda iti adu kas kabaelanda,
ken nalablabes pay ngem iti kabaelanda. Ken iti bukodda a
pagayatan
4 nga addaan iti nakaro a panagpakpakaasi ket kinid-
dawda kadakami ti gundaway a makibingay iti daytoy a

ministerio kadagiti namati. Saan a napasamak daytoy a kas ninamnamami.

5 Ngem ketdi, intedda nga immuna dagiti bagbagida iti Apo. Kalpasanna, intedda dagiti bagbagida kadakami babaen iti pagayatan ti Dios.

6 Isu a ginuyugoymi ni Tito, a nangirugin iti daytoy nga aramid, a lippasenna daytoy nga aramid iti naparabur a panagited iti pasetyo.

7 Ngem nabaknangkayo iti amin a banbanag - iti pammati, iti panagsao, iti pannakaamo, iti amin a kinapasnek, ken iti panagayatyo kadakami. Kasta met a siguraduenyo a nabungakayo iti daytoy a naparabur nga aramid.

8 Ibagak daytoy saan a kas maysa a bilin. Ngem ketdi, ibagak daytoy tapno padasek ti kinapudno ti ayatyo babaen iti panangidilig iti gagar dagiti dadduma a tattao.

9 Gapu ta ammoyo ti parabur ni Apotayo a Jesu-Cristo. Numan pay nabaknang isuna, para iti pagimbaganyo ket nagbalin isuna a napanglaw, tapno babaen iti kinakurapayna ket agbalinkayo koma a nabaknang.

10 Balakadankayo maipapan iti daytoy a banag tapno matulongannakayo. Iti napalabas a tawen, saanyo laeng a rinugian nga aramiden ti maysa a banag, ngem tinarigagayanyo nga aramiden daytoy.

11 Ita, leppasenyo daytoy. Kas iti kaadda iti gagar ken tarigagay a mangaramid iti daytoy idi, lippasenyo met koma ngarud daytoy, iti amin a kabaelanyo.

12 Ta no magagarankayo a mangaramid iti daytoy a banag, nasayaat ken nakaay-ayo daytoy a banag. Masapul a maibasar daytoy no ania ti adda iti maysa a tao, saan a no ania iti awan kenkuana.

13 Ta daytoy nga aramid ket saan a tapno mapaglaganan dagiti dadduma ken dakayo ket mapadagsenan. Ngem ketdi, adda koma iti panagpapada.

14 Ti kinawadwadyo ita a tiempo ti mangipaay iti kasapulanda. Daytoy ket, tapno ti kinawadwadda met ti mangipaay iti kasapulanyo, tapno adda iti panagpapada.

15 Daytoy ket kas iti naisurat: "Ti addaan ti ad-adu ket awan ti aniaman a nateddana, ken ti addaan iti bassit ket awan ti aniaman a nagkuranganna."

16 Ngem agyamanak iti Dios, ti nangikabil iti puso ni Tito iti isu met laeng a napasnek a panangipateg nga adda kaniak para kadakayo.

17 Ta saanna laeng nga inawat ti kiddawmi, ngem kasta pay unay ti kinapasnekna maipapan iti daytoy. Immay isuna kadakayo iti bukodna a pagayatan.

18 Imbaonmi a kaduana ti kabsat a lalaki a madaydayaw
kadagiti amin nga iglesia gapu iti trabahona iti panangiwar-
waragawag iti ebanghelio.
19 Saan laeng a daytoy, ngem napili pay isuna dagiti iglesia
a makipagdaliasat kadakami iti panangipatungpal iti daytoy
nga aramid iti kinaparabur. Daytoy ket para iti pakaitan-
okan ti Apo ken ti kinagagarmi a tumulong.
20 Likliklikanmi nga adda ti siasinoman nga agreklamo
maipapan kadakami maipanggep iti daytoy a naparabur a
panangited nga ar-aramidenmi.
21 Naannadkami a mangaramid iti nadayaw, saan laeng
nga iti sangoanan ti Apo, ngem uray iti sangoanan dagiti
tattao.
22 Mangibaon kami pay iti sabali a kabsat a lalaki a
kadakuada. Masansan ti panangpadasmi kenkuana, ket
naammoanmi ti kinaregtana para kadagiti adu nga ar-
aramid. Ad-adda pay a napaspasnek isuna ita gapu iti
dakkel a kinatalgedna kadakayo.
23 No maipanggep kenni Tito, katakunaynay ken padak
a trabahador isuna maipaay kadakayo. No maipapan met
kadagiti kakabkabsattayo a lallaki, imbaon ida dagiti iglesia.
Pakaitan-okan ida ni Cristo.
24 Isu nga ipakitayo kadakuada ti ayatyo, ken ipakitayo
kadagiti iglesia ti makagapu iti panagpaspasindayawmi
maipapan kadakayo.

9

1 Maipapan iti ministerio maipaay kadagiti namati, nal-
abesen para kaniak nga agsurat pay kadakayo.
2 Ammok ti maipapan iti tarigagayyo, nga isu ti impasin-
dayawko kadagiti tattao iti Macedonia. Imbagak kadakuada
nga agsagsagana ti Acaia manipud pay idi napalabas a
tawen. Pinaregta ti kinagagaryo ti kaadduan kadakuada
nga agtignay.
3 Ita, imbaonko dagiti kakabsat a lallaki tapno ti panagpas-
pasindayawmi maipapan kadakayo ket saan a maawanan
ti serbi, ken tapno nakasagana kayonto, kas imbagak nga
aramidenyo.
4 Ta no saan, no adda ti siasinoman a taga-Macedonia
a kumuyog kaniak ket maammoanda a saankayo a
nakasagana, maibabainkaminto - awan ti maibagakon
maipapan kadakayo - gapu ta nagtalekak unay kadakayo.
5 Isu a napanunotko a masapul a guyugoyen dagiti
kakabsat a lallaki nga umay kadakayo ken makitulag nga
umuna maipaay iti sagut nga inkariyo. Daytoy ket tapno

maisagana a kas bendision, ken saan a kas maysa a banag
a napilit a naala.
6 Daytoy ti kayatko nga ibaga: ti agmulmula iti saggabassit
ket agapitto met iti saggabassit, ken ti agmulmula a ti
panggepna ket bendision ket agapitto met iti bendision.
7 Mangted koma ti tunggal maysa a kas pinanggepna iti
pusona. Saan koma a mangted isuna a silaladingit wenno
mapilpilitan. Gapu ta ay-ayaten ti Dios ti siraragsak a
mangmangted.
8 Ken kabaelan ti Dios a paadduen ti tunggal bendision
para kadakayo, tapno, kankanayon, iti amin a banbanag,
nga adda kadakayo iti amin a kasapulanyo. Daytoy ket
tapno mapaaduyo ti tunggal naimbag nga aramid.
9 Daytoy ket kas iti naisurat: "Inwarasna dagiti kin-
abaknangna ken intedna dagitoy kadagiti napanglaw. Ti
kinalintegna ket agtalinaed iti agnanayon."
10 Ti mangmangted iti bukel iti agmulmula ken tinapay a
kas taraon, ket ited ken paaduennanto met laeng ti bukelyo
para iti panagmula. Paaduennanto ti apit ti kinalintegyo.
11 Mapabaknangkayonto iti amin a wagas tapno ag-
balinkayo a naparabur iti panangited. Mangparnuayto
daytoy iti panagyaman iti Dios babaen kadatayo.
12 Ta ti panangipatungpal iti daytoy a panagserbi ket
saanna laeng a sabsabeten dagiti kasapulan dagiti namati.
Agbalin pay daytoy nga adu nga aramid iti panagyaman iti
Dios.
13 Gapu iti pannakasuot ken pannakapaneknekyo babaen
iti daytoy a panagserbi, padpadayawanyo pay ti Dios
babaen iti panagtulnogyo iti panangbigbigyo iti ebanghelio
ni Cristo. Padpadayawanyo pay ti Dios babaen iti kina-
parabur ti sagutyo kadakuada ken iti tunggal maysa.
14 Kalkalikagumandakayo, ken ikarkararagandakayo. Ar-
aramidenda daytoy gapu iti naindaklan unay a parabur ti
Dios nga adda kadakayo.
15 Pagyamanan ngarud ti Dios gapu iti saan a maiyebkas
a sagutna!

10

1 Siak, ni Pablo, agpakpakaasiak kadakayo babaen iti
kinapakumbaba ken kinaalumanay ni Cristo. Naemma-ak
no addaak iti presensiayo, ngem naturedak kadakayo no
addaak iti adayo.
2 Agpakpakaasiak kadakayo a no addaak kadakayo,
saankon a kasapulan nga agbalin a natured nga addaan iti
napigsa a pakinakem. Ngem panpanunotek a masapulko

ti agbalin a natured inton suppiatek dagidiay mangipagpagarup nga agbibiagkami segun iti lasag.

3 Ta uray no magmagnakami iti lasag, saankami a makigubgubat segun iti lasag.

4 Ta ti pakirangrangetmi nga ig-igam ket saan a nainlasagan. Ngem ketdi, addaanda iti nadiosan a pannakabalin a mangdadael kadagiti natibker a sarikedked. Pagbalinenda nga awan mamaayna dagiti mangiyaw-awan a panagsisinnupiat.

5 Dadaelenmi met ti tunggal natangsit a banag a ngumato maibusor iti pannakaammo iti Dios. Ibaludmi ti tunggal kapanunotan nga agtulnog kenni Cristo.

6 Ket agsagsaganakami a mangdusa iti tunggal aramid iti kinasukir, apaman a naan-anayen ti panagtulnogyo.

7 Kitaenyo no ania ti nalawag nga adda iti sangoananyo. No maallukoy ti siasinoman nga isuna ket kukua ni Cristo, ipalagipna koma iti bagina a no isuna ket kukua ni Cristo, kastakami met.

8 Ta uray no agpasindayawak iti nalabes bassit maipapan iti turaymi, nga inted ti Apo kadakami a mangpatibkerkadakayo ken saan ket a mangdadael kadakayo, saanakto a mabain.

9 Saanko a kayat nga agparang a butbutngenkayo babaen kadagiti sursuratko.

10 Ta ibagbaga dagiti dadduma a tattao, “Naganetget ken nabileg dagiti sursuratna, ngem nakapuy met ti bagina. Saan a napateg a denggen dagiti sasaona.”

11 Masapul a maammoan dagiti kasta a tattao a no ania ti ibagbagami babaen iti surat no adayokami ket isu met laeng ti aramidenminto no addakami sadiay.

12 Saanmi nga ibilang dagiti bagimi wenno idilig dagiti bagimi kadagidiay a mangpadpadayaw kadagiti bagbagida. Ngem no rukudenda dagiti bagbagida babaen kadakuada met laeng ken idiligda iti bagbagida iti tunggal maysa, awan iti pannakaawatda.

13 Nupay kasta, saankami nga agpasindayaw iti nalabes unay. Ngem ketdi, aramidenminto laeng daytoy iti uneg iti pagpatinggaan iti nangisaadan ti Dios kadakami, pagpatinggaan a dumanon agingga kadakayo.

14 Ta saankami a limmabes iti pagpatinggaan idi dinanondakayo. Dakami ti immuna a nakadanun iti kas kaadayuyo a mangipakaammo iti ebanghelio ni Cristo.

15 Saankami a nagpasindayaw iti nalabes unay maipapan kadagiti aramid dagiti dadduma. Ngem ketdi, namnamaenmi a kas dumakdakkel ti pammatiyo ket lumawanto

met ti masaknapan iti trabahomi, ken adda pay laeng iti umiso a pagpatinggaan.

16 Namnamaenmi daytoy, tapno maikasabami ti ebanghelio uray kadagiti rehion iti labesyo. Saanminto nga ipasindayaw ti maipapan iti trabaho a maar-aramid iti paset dagiti dadduma.

17 "Ngem ti agpaspasindayaw ket agpasindayaw koma iti Apo."

18 Ta saan nga ti umanamong iti bagina ti naanamongan. Ngem ketdi, daytoy ket ti an-anamongan ti Apo.

11

1 Sapay koma ta maanusandak iti kinamaagko. Ngem pudno nga an-anusandak!

2 Ta agimonak maipapan kadakayo. Adda ti nadiosan a panagimonko kadakayo agsipud ta inkarikayo a maikallaysa iti maysa nga asawa a lalaki. Inkarik nga idatagkayo a kas nasin-aw a birhen kenni Cristo.

3 Ngem mabutengak, a kas ti panangallilaw ti uleg kenni Eba babaen ti kinasikapna, amangan no maiyaw-awan dagiti panpanunotyo manipud iti napudno ken nasin-aw a panagdayawyo kenni Cristo.

4 Ta kaspangarigan adda ti umay ket iwaragawagna ti sabali a Jesus ngem ti inkasabami. Wenno kaspangarigan nga inawatyo ti sabsabali nga espiritu ngem ti inawatyo. Wenno kaspangarigan nga adda inawatyo a sabsabali nga ebanghelio ngem ti inawatyo. Itulokyo unay dagitoy a banbanag!

5 Ta ammok a saan a siak ti kababaan kadagiti maawagan a nalaing unay nga apostol.

6 Ngem uray no saanak a nalaing a sumao, saanak met nga agkurang ti pannakaammo. Inaramidmi dagitoy iti amin a wagas ken iti amin a banbanag tapno maamoanyo.

7 Nagbasolak kadi iti panagpakumbabak tapno maitan-okkayo? Ta inkasabak a siwawaya ti ebanghelio ti Dios kadakayo.

8 Tinakawak dagiti dadduma nga iglesia babaen iti panangawatko iti tulongda tapno makapagserbiak kadakayo.

9 Saanko a pinarigat ti siasinoman idi addaak kadakayo ken idi agkasapulanak. Ta insabet dagiti kakabsat a naggapu idiay Macedonia dagiti kasapulak. Iti amin a banag, inkarigatak a saanak nga agbalin a pakadagsenanyo, ken itultuloyko nga aramiden dayta.

10 Kabayatan nga adda kaniak ti kinapudno ti Dios, saanto a sumardeng ti panagpasindayawko kadagiti paset ti Acaya.

11 Apay? Gapu ta saankayo nga ay-ayaten? Ammo ti Dios
nga ay-ayatenkayo.
12 Ngem aramidek met laeng ti ar-aramidek. Aramidek
daytoy tapno mabalinko a putden ti gundaway dagiti mang-
tartarigagay ti gundaway a masarakan ida a kas kadakami
iti ipaspasindayawda.
13 Ta dagiti kasta a tattao ket palso nga apostol ken
manangallilaw a trabahador. Agpampammarangda a kas
dagiti apostol ni Cristo.
14 Ken saan a nakaskasdaaw daytoy, ta uray ni Satanas ket
nagpammarang a kas anghel iti lawag.
15 Saan unay a nakaskasdaaw nga agpammarang met
dagiti adipenna a kas adipen ti kinalinteg. Dagiti gasatda
ket ti maikari kadagiti ar-aramidda.
16 Ibagak manen: Awan koma ti mangpanunot a maagak.
Ngem no dayta ti panpanunotenyo, awatendak a kas maysa
a maag tapno makapagpasindayawak bassit.
17 Saan nga anamungan ti Apo ti ibagbagak a maipapan
iti napasindayaw a kinatalek, ngem agsasaoak a kas maysa
a maag.
18 Yantangay ta agpaspasindayaw dagiti adu a tattao
segun iti lasag, agpasindayawak met.
19 Ta siraragsakyo nga an-anusan dagiti maag. Na-
sisiribkayo!
20 Ta maanusanyo ti maysa a tao no tagaboennakayo, no
pagsisinaennakayo, no gundawayannakayo, no aginlalaing
isuna, wenno, no tungpaennakayo.
21 Mabainak a mangibaga a nakapoykami a mangaramid
iti dayta. Ngem no adda ti siasinoman nga agpaspasin-
dayaw, agsasaoak a kas maysa a maag—agpasindayawak
met.
22 Hebreoda kadi? Uray siak met. Israelitada kadi? Uray
siak. Kaputotan kadi ida ni Abraham? Uray siak.
23 Adipen kadi ida ni Cristo? (Agsasaoak a kasla awanak iti
umno a panagpanpanunot.) Ad-addaak pay. Napadaskon ti
narigrigat a trabaho, kadagiti ad-adu a pagbaludan, kadagiti
sapsaplit a saan a mabilang, ken iti panangsango kadagiti
adu a peggad ti patay.
24 Naminlima a nakaawatak kadagiti Judio iti “sagtatallo
pulo ket siam” a saplit.
25 Namintallo a nabautak iti pamang-or. Naminsan a
nabatoak. Namintallo a naperdi ti barko a nagluganak.
Nagpatpatnag ken nagmalmalemak iti baybay.
26 Kanayon nga agdaldalyasatak, iti peggad manipud
kadagiti karayan, iti peggad manipud kadagiti agtatakaw,
iti peggad manipud kadagiti tattao a kalugarak, iti peggad

manipud kadagiti Hentil, iti peggad idiay siudad, iti peggad idiay let-ang, iti peggad idiay baybay, iti peggad manipud kadagiti palso a kakabsat.

27 Nagtrabahoak iti kasta unay ken iti kinarigat, iti adu a rabii a saanak a nakaturturog, iti bisin ken pannakawaw, masansan a panagayunar, iti kinalammiis ken kinaawan iti pagan-anay.

28 Malaksid kadagiti sabali pay, kankanayon a madandanaganak kadagiti amin nga iglesia.

29 Siasino ti nakapoy, ken saanak a nakapoy? Siasino ti makagapu tapno agbasol ti sabali, ken saanak a makaunget?

30 No kasapulan nga agpasindayawak, ipasindayawko ti mangipakita kadagiti kinakapuyko.

31 Ammo ti mapadpadayawan iti agnanayon, ti Dios ken Ama iti Apo a ni Jesus, a saanak nga agul-ulbod!

32 Idiay Damasco, banbantayan ti gobernador nga adda iti turay ni Ari Aretas ti siudad ti Damasco tapno tiliwendak.

33 Ngem inyulogdak iti basket babaen ti tawa ti pader, ket nakalibasak manipud kadagiti imana.

12

1 Masapul nga agpasindayawak ngem awan ti magunguna iti daytoy. Ngem ituloyko ladta dagiti sirmata ken dagiti paltiing manipud iti Apo.

2 Adda am-ammok a tao nga adda kenni Cristo a nagpangato iti maikatallo a langit, sangapulo ket uppat a tawtawen ti napalabas, saanko nga ammo no adda isuna iti bagi wenno iti ruar ti bagi, ti Dios ti makaammo.

3 Ken ammok a daytoy a tao - saanko nga ammo no adda isuna iti uneg ti bagi wenno iti ruar ti bagi, ti Dios ti makaammo -

4 nagpangato iti paraiso ken nangngegna dagiti banbanag a nasantoan unay a saan a mabalin nga ibaga iti siasinoman.

5 Iti biang dayta a tao, agpasindayawak. Ngem iti biangko, saanak nga agpasindayaw, malaksid iti maipapan kadagiti kinakapuyko.

6 No kayatko ti agpasindayaw, saanak nga agbalin a maag ta ibagbagak ti kinapudno. Ngem saanak nga agpasindayaw tapno awan ti mangpanunot iti ad-adu maipapan kaniak ngem ti nakitada kaniak wenno ti nangngegda kaniak.

7 Saanak met laeng nga agpasindayaw gapu iti naidumduma a kita dagiti paltiing. Ngarud, tapno saanak nga agtangsit, naited kaniak ti siit iti lasag, ti mensahero manipud kenni Satanas tapno parigatennak, tapno saanak unay nga agpannakkel.

8 Namintallo a daras a nagpakpakaasiak iti Apo maipapan
iti daytoy, nga ikkatenna koma daytoy kaniak.
9 Ket kinunana kaniak, "Umdasen ti paraburko kenka, ta
naaramid a naan-anay ti pannakabalin iti kinakapuy." Isu
a kaykayatko pay nga ipasindayaw ti maipapan kadagiti
pagkapuyak, tapno agtalinaed kaniak ti pannakabalin ni
Cristo.
10 Ngarud, mapnekakun maipaay kenni Cristo, kadagiti
kinakapuy, kadagiti pananglalais, kadagiti pannakariribuk,
iti pannakaidadanes ken kadagiti makaupay a kasasaad. Ta
tunggal nakapuyak, ket napigsaak.
11 Nagbalinak a maag! Pinilitdak iti daytoy, ta dinayawdak
koma. Uray no awan serserbik, saanak a nababbaba ngem
kadagiti maaw-awagan a nalalaing unay nga apostol.
12 Naiparangarang kadakayo dagiti pudno a pagilasi-
nan ti maysa nga apostol nga addaan iti naan-anay a
kinaanus, pagilasinan ken nakaskasdaaw ken nabibileg nga
ar-araramid.
13 Ta kasano a saankayo unay nga ipatpateg ngem kadagiti
dadduma pay nga iglesia, malaksid a saanak a nagbalin a
pakadagsenanyo? Pakawanendak iti daytoy a nagbiddutak!
14 Kitaenyo! Nakasaganaak nga umay kadakayo iti
maikatallo a tiempo. Saannakto nga agbalin a pakadagse-
nanyo, ta saanko a kayat dagiti kukuayo, Dakayo ti kayatko.
Ta saan a rumbeng a dagiti annak ti agurnong maipaay
kadagiti nagannak. Ngem ketdi, dagiti koma nagannak ti
rumbeng nga agurnong maipaay kadagiti annak.
15 Siraragsakakto a mangusar ken agpausar maipaay
kadagiti kararuayo. No ad-adda nga ayatenkayo, bumassit
to met kadi ti pannakaayatko?
16 Ngem kas iti daytoy, saanak a nagbalin a pakadagse-
nanyo. Ngem, agsipud ta nasikapak unay, siak ti nangtiliw
kadakayo babaen iti panangallilaw.
17 Ginundawayankayo kadi babaen iti siasinoman nga
imbaonko kadakayo?
18 Inallukoyko ni Tito a mapan kadakayo, ken imbaonko
ti sabali a kabsat a kaduana. Ginundawayannakayo kadi ni
Tito? Saankami kadi a nagna iti agpada a wagas? Saankami
kadi a nagna iti agpada nga addang?
19 Ti ammoyo kadi ket ikalkalinteganmi paylaeng dagiti
bagbagimi kadakayo agingga ita? Iti imatang ti Dios,
addakami kenni Cristo ken ibagbagami amin maipaay iti
pannakapabilegyo.
20 Ta mabutengak nga inton umayak, amangan no
saankayo a masarakan a kas iti tartarigagayak. Mabuten-
gak ta amangan no saandak a mabirukan kas iti tariga-

gayyo. Mabutengak ta amangan no adda ti panagsisinupiat, panagi-innapal, dagus a panagunget, managinbubukod nga arapaap, panagpipinirdi, kinatangsit, ken saan a panagtitinunos.
21 Mabutengak nga inton agsubliak, amangan no ibabanak ti Diosko kadakayo. Mabutengak ta amangan no malidayanak kadagiti amin a nagbasul idi, ken dagiti saan a nagbabawi iti kinarugit ken kinaderrep ken kadagiti tarigagay iti lasag nga inaramidda.

13

1 Daytoy ti maikatallo a tiempo nga umayak kadakayo. "Masapul a patibkeren ti dua wenno tallo a saksi ti aniaman a pammabasol."
2 Imbagakun kadagiti nagbasol idi ken iti amin idi maikadua a tiempo nga addaak dita, ken ibagak manen: No umayak manen, saanko a palabsen ida.
3 Ibagak kadakayo daytoy gapu ta agbirbirukkayo iti pakakitaan nga agsasao ni Cristo babaen kaniak. Saan isuna a nakapuy kadakayo. Ngem ketdi, nabileg isuna kadakayo.
4 Ta nailansa isuna iti krus iti kinakapuy, ngem nabiag isuna babaen iti pannakabalin ti Dios. Ta nakapuytayo met kenkuana, ngem makipagnaedtayo kenkuana babaen iti pannakabalin ti Dios kadakayo.
5 Sukimatenyo dagiti bagbagiyo tapno makitayo no addakayo iti pammati. Subukenyo dagiti bagbagiyo. Saanyo kadi a maamiris nga adda ni Jesu-Cristo kadakayo? Adda isuna, malaksid laeng no saankayo a naisalakan.
6 Ken agtalekak a maammoanyo a naisalakankami.
7 Ita, ikarkararagmi iti Dios a sapay koma ta saankayo a makaaramid ti aniaman a biddut. Saanko nga ikararag nga agparangkami a nakalasat iti pannubok. Ngem ketdi, ikarkararagko nga aramidenyo koma no ania ti rumbeng, uray no kasla saanmi a nalasatan ti pannubok.
8 Ta saanmi a kabaelan a mangaramid ti aniaman maibusor iti kinapudno, ngem maipaay laeng iti kinapudno.
9 Ta agrag-okami no nakapoykami ken napigsakayo. Ikarkararagmi pay a sapay koma ta agbalinkayo a naananay.
10 Insuratko dagitoy a banbanag kabayatan nga adayoak kadakayo, tapno inton addaak kadakayo, saanen a masapul nga agtignayak a nainget kadakayo. Saanko a kayat a masapul pay nga usarek ti turay nga inted kaniak ti Apo tapno pabilgenkayo ken saankayo a dadaelen.
11 Iti maudi, kakabsat, agrag-okayo! Agtrabahokayo maipaay iti pannakaisubli, bumilegkayo, annamunganyo ti

maysa ken maysa, agbiagkayo nga addaan ti kapia. Ket ti Dios ti ayat ken kapia, makiaddanto kadakayo.
12 Agkikinablaawkayo iti nasantoan nga agek.
13 Kabkablaawandakayo dagiti amin a namati.
14 Maadda koma kadakayo amin ti parabur ti Apo a ni Jesu-Cristo, ti ayat ti Dios ken ti pannakikadua ti Espiritu Santo.

Taga-Galacia

1 Daytoy ni Pablo nga apostol. Saanak nga apostol
manipud kadagiti tattao wenno babaen iti tao, ngem
babaen kenni Jesu-Cristo ken ti Dios Ama, a nangpagungar
kenkuana.
2 Kaduak dagiti amin nga agkakabsat, agsursuratak
kadagiti iglesia ti Galacia.
3 Parabur kadakayo ken kappia manipud iti Dios nga
Amatayo ken ti Apo a Jesu-Cristo,
4 a nangited iti bagina maipaay iti basbasoltayo tapno
mawayawayaannatayo manipud iti daytoy agdama a
lubong iti kinadakes, segun ti pagayatan ti Dios ken Am-
atayo.
5 Kenkuana ti dayag iti agnanayon nga awan patinggana.
6 Masdaawak ta nagbiitkayo a tumaltallikod iti sabali nga
ebanghelio. Masdaawak ta tumaltallikodkayo kenkuana a
nangawag kadakayo babaen iti parabur ni Cristo.
7 Awan ti sabali nga ebanghelio, ngem adda dagiti
sumagmamano a lallaki a mangrirriribuk kadakayo ken
kayatda a tiritiren ti ebanghelio ni Cristo.
8 Ngem uray no dakami wenno maysa nga anghel ma-
nipud langit ti mangiwarawag kadakayo iti ebanghelio
a sabali ngem iti inwaragawagmi kadakayo, rumbeng a
mailunod isuna.
9 Kas imbagami idi, ita ibagak manen, “No adda mangi-
warawag kadakayo iti ebanghelio malaksid iti siguden nga
inawatyo, rumbeng a mailunod isuna.
10 Ta sapsapulek kadi ita ti yaanamong dagiti tattao
wenno iti Dios? Agsapsapulak kadi tapno maay-ayo dagiti
tattao? No padpadasek latta nga ay-aywen dagiti tattao,
saanak nga adipen ni Cristo.
11 Ta kayatko a maammoanyo, kakabsat, a saan a naggapu
ti ebanghelio nga inwaragawagko kadagiti tattao laeng.
12 Saanko nga inawat daytoy manipud iti tao, saan met
a naisuro daytoy kaniak. Ngem ketdi, babaen daytoy iti
panangipaltiing ni Jesu-Cristo kaniak.
13 Nangngeganyo ti maipapan iti sigud a kabibiagko iti
Judaismo, no kasano ti nakaro a panangidadanesko kadagiti
iglesia ti Dios iti nalabes unay ken ti panangdaddadaelko iti
daytoy.
14 Inartapak dagiti kaaduan a kapatadak a Judio iti
Judaismo. Nagregtaak iti kasta unay maipaay kadagiti
kaugalian dagiti kapuonak.

15 Ngem naay-ayo ti Dios a nangpili kaniak manipud iti
tian ti inak. Inawagannak babaen iti paraburna
16 tapno ipakaammona ti Anakna kaniak, tapno iwara-
gawagko isuna kadagiti Hentil. Saanak a nakiuman a dagus
iti lasag ken dara
17 ken saanak a simmang-at iti Jerusalem para kadagiti
nagbalin nga apostol sakbay kaniak. Ngem ketdi, napanak
idiay Arabia ken kalpasanna, nagsubliak idiay Damasco.
18 Kalpasan ti tallo a tawen, simmang-atak iti Jerusalem
tapno sarungkarak ni Cefas ken nakipagnaedak kenkuana
iti sangapulo ket lima nga aldaw.
19 Ngem awan ti nakitak a sabali nga apostol malaksid
kenni Santiago, ti kabsat ti Apo.
20 Kitaem, iti sangoanan ti Dios, saanak nga agul-ulbod
kadagiti isursuratko kadakayo.
21 Kalpasanna, napanak kadagiti rehion ti Siria ken Cilicia.
22 Saandak pay a nakitkita dagiti iglesia ti Judea nga adda
ken Cristo,
23 ngem mangmangngegda laeng. “Isuna a nangidad-
dadanes kadatayo idi, iwarwaragawagna ita ti pammati a
dinaddadaelna.”
24 Daydayawenda ti Dios gapu kaniak.

2

1 Ket kalpasan ti sangapulo ket uppat a tawen, simmang-
atak manen idiay Jerusalem a kaduak ni Bernabe. Inkuyo-
gko met ni Tito.
2 Simmang-atak gapu ta impaltiing iti Dios kaniak a mas-
apul a mapanak. Inkabilko iti sangoananda ti ebanghelio
nga inwaragawagko kadagiti Hentil. (Ngem nakitungton-
gak a sililimed kadagiti kasla napateg a papanguloen.)
Inaramidko daytoy kas panangsiguradok a saanak nga
agtartaray, wenno nagtaray, a maipaay iti awan.
3 Ngem uray ni Tito, a maysa a Griego a kimmuyog kaniak,
ket saan a napilit a nagkugit.
4 Naparnuay daytoy a banag gapu kadagiti palso a
kakabsat a sililimed nga agpaliiw iti wayawaya nga adda
kadakami ken Cristo Jesus. Tinarigagayanda a pagbalinen-
dakami nga adipen ti linteg.
5 Saankami a dimngeg kadakuada uray iti maysa nga
oras tapno mabalin nga agtalinaed a saan nga agbaliw ti
kinapudno ti ebanghelio maipaay kadakayo.
6 Ngem dagiti ibagbaga ti dadduma a mangidadaulo, awan
ti nainayonda kaniak. Aniaman nga aramidenda, awan
aniamanna kaniak. Saan nga awaten ti Dios ti kaykayat
dagiti tattao.

7 Ngem ketdi, nakitada a naitalek kaniak ti panangiwaragawag iti ebanghelio kadagiti saan a nakugit. Daytoy ket kas met laeng iti panangiwaragawag ni Pedro iti ebanghelio kadagiti nakugit.

8 Ta ti Dios, a nagtrabaho ken Pedro maipaay iti panagapostol kadagiti nakugit, nagtrabaho met kaniak kadagiti Hentil.

9 Idi ni Santiago, ni Cefas ken Juan a nabigbig a kas isuda dagiti mangpabileg iti iglesia, ket naawatanda ti parabur a naited kaniak, intedda ti makannawan nga ima iti pannakikadua kadakami ken ni Bernabe. Inaramidda daytoy tapno rumbeng a mapankami kadagiti Hentil, ken tapno rumbeng a mapanda kadagiti nakugit.

10 Kayatda met a laglagipenmi dagiti nakurapay. Magagaranak met a mangaramid iti dayta a banag.

11 Ita, idi immay ni Cefas idiay Antiokia, imparupak ti panangsuppiatko kenkuana gapu ta nagbiddut isuna.

12 Sakbay nga immay dagiti lallaki manipud kenni Santiago, makipangpangan ni Cefas kadagiti Hentil. Ngem idi immay dagitoy a lallaki, simmardeng isuna ken immadayo kadagiti Hentil. Mabuteng isuna kadagitoy a lallaki a nangipatungpal ti pannakakugit.

13 Nakitipon met dagiti dadduma a Judio iti kinamaginsisingpet a kaduada ni Cefas. Ti nagbanaganna, naisursurot met ni Bernabe iti panaginsisingpetda.

14 Ngem idi nakitak a saanda a sursuroten ti kinapudno ti ebanghelio, imbagak kenni Cefas iti sangoananda amin, “No Judioka ngem agbibiagka iti wagas dagiti Hentil imbes nga iti wagas dagiti Judio, kasano a pilitem dagiti Hentil nga agbiag a kas kadagiti Judio?”

15 Dakami a naiyanak a Judio ken saan a “managbasol a Hentil”

16 ammomi nga awan ti napalinteg babaen kadagiti aramid iti linteg. Ngem ketdi, napalintegda babaen iti pammati ken Jesu-Cristo. Naaddaankami ti pammati ken Cristo Jesus tapno mapalintegkami babaen iti pammati kenni Cristo ken saan a babaen kadagiti aramid iti linteg. Ta awan ti lasag a mapalinteg babaen iti aramid iti linteg.

17 Ngem no birukentayo ti Dios tapno mapalintegtayo ken Cristo, matakuatantayo kadagiti bagbagitayo a managbasoltayo met, nagbalin kadi ni Cristo nga adipen iti basol? Saan koma!

18 Ta no isublik ti panagtalgedko iti panangsalsalimetmet iti linteg, ti kinatalged a dinadaelko, ipakitak a managsalungasingak iti linteg.

19 Natayak iti linteg babaen ti linteg, tapno mabalin nga
agbiagak maipaay iti Dios.
20 Nailansaak a naikadua ken Cristo. Saanen a siak
ti agbiag, ngem ni Cristo ti agbibiag kaniak. Ti biag a
pagbibiagak ita iti lasag, agbiagak babaen ti pammati ti
Anak ti Dios a nangayat kaniak ken nangted iti bagina
maipaay kaniak.
21 Saanko nga iwaksi ti parabur ti Dios, ta no naadda ti
kinalinteg babaen ti linteg, natay ngarud ni Cristo nga awan
serserbina.

3

1 Maag a taga-Galacia, makin-mata iti dakes a mata a
nangdangran kadakayo? Saan kadi a nailadawan ni Jesu-
Cristo kas nailansa iti imatangyo?
2 Kayatko laeng a maammoan daytoy manipud kadakayo.
Inawatyo kadi ti Espiritu babaen kadagiti aramid ti linteg
wenno babaen iti panamati iti nangngeganyo?
3 Maagkayo kadi launay? Nangrugikayo kadi iti Espiritu
tapno agleppas laeng iti nainlasagan?
4 Nagsagabakayo kadi kadagiti adu unay a banbanag para
iti awan kaipapananna, no pudno nga awan kaipapananna
dagitoy?
5 Ket isuna kadi a mangmangted iti Espiritu kadakayo
ken agar-aramid kadagiti nabileg nga ar-aramid kadakayo,
aramidenna kadi daytoy babaen kadagiti aramid ti linteg
wenno babaen iti panangdengngeg a mabuyogan ti pam-
mati?
6 Namati ni Abraham iti Dios ken naibilang daytoy
kenkuana a kas kinalinteg.
7 Iti isu met laeng a wagas, awatenyo ngarud a dagiti
namati ket annak ni Abraham.
8 Idi pay ket nakitan ti Nasantoan a Surat a palintegento
ti Dios dagiti Hentil babaen ti pammati. Sakbay pay ket
naiwaragawagen ti ebanghelio kenni Abraham: “Mabendi-
sionanto ti amin a nasion babaen kenka.”
9 Dagiti namati ket nabendisionan ngarud a kadua ni
Abraham nga addaan pammati.
10 Adda iti pannakailunod dagiti agtalek iti aramid ti
linteg. Ta naisurat, “Nailunod ti tunggal maysa a saan a
sumursurot iti amin a banbanag a naisurat iti libro ti linteg,
nga aramiden amin daytoy.”
11 Nalawag ita nga awan ti palpalintegen ti Dios babaen
iti linteg, ta “Agbiagto ti nalinteg babaen iti pammati.”

12 Saan a naggapu ti linteg iti pammati, ngem ketdi,
“Isuna a mangar-aramid kadagitoy a banbanag iti linteg ket
agbiagto babaen kadagiti linteg.”
13 Sinubbotnatayo ni Cristo manipud iti lunod ti linteg
idi nagbalin isuna a lunod para kadatayo. Ta naisurat,
“Nailunod ti tunggal maysa a nakabitin iti kayo.”
14 Ti panggep dayta ket umay koma ti bendision nga
adda kenni Abraham kadagiti Hentil babaen kenni Cristo
Jesus, tapno maawattayo koma ti kari iti Espiritu babaen iti
pammati.
15 Kakabsat, agsasaoak a kas tao. Uray idi naaramiden ti
natao-an a tulag, awan ti mangwaswas wenno mangnayon
iti daytoy.
16 Ita, naisao dagiti karkari kenni Abraham ken kadagiti
kaputotanna. Saanna nga ibagbaga ti, “kadagiti kaputotan,”
a maipapan iti adu, no di ket iti maymaysa laeng, “iti
kaputotam,” nga isu ni Cristo.
17 Ibagak daytoy ita. Ti linteg nga immay kalpasan iti 430
a tawen ket saanna a paawanen ti bileg ti immuna a tulag
nga inaramid ti Dios.
18 Ta no immay ti tawid babaen ti linteg, saanton a pulos
nga umay babaen iti kari. Ngem inted ti Dios daytoy nga
awan bayadna kenni Abraham babaen iti kari.
19 Apay ngarud a naited ti linteg? Nainayon daytoy
gapu kadagiti panagsalungasing, aginggana nga umayto ti
kaputotan ni Abraham kadagiti nakaikarianna. Naipaulog
ti linteg babaen kadagiti anghel, babaen iti ima ti man-
gibabaet.
20 Ita, ipakpakaawat ti mangibabaet a saan laeng a
maymaysa a tao, uray no maymaysa laeng ti Dios.
21 Ngarud, maibusor kadi ti linteg kadagiti karkari ti Dios?
Pudno a saan! Ta no naited ti linteg a nakaited iti biag,
pudno nga immay koma ti kinalinteg babaen iti dayta a
linteg.
22 Ngem ketdi, imbalud ti Nasantoan a Surat dagiti amin a
banbanag iti basol. Inaramid daytoy ti Dios tapno mabalin
a maited koma kadagiti mamati ti karina a mangisalakan
kadatayo babaen iti pammati kenni Jesu-Cristo.
23 Ngem sakbay nga immay ti pammati kenni Cristo,
naibalud ken saantayo a makapanaw gapu iti linteg aging-
gana iti pannakaipakaammo iti pammati.
24 Isu ngarud a nagbalin ti linteg a mangaywan kadatayo
aginggana nga immay ni Cristo, tapno mapalintegtayo
babaen iti pammati.
25 Ita ta dimteng ti pammati, awantayon iti panangsaluad

iti mangay-aywan.
26 Gapu ta aminkayo ket annak ti Dios babaen iti pammati
kenni Cristo Jesus.
27 Aminkayo a nabautisaran ken Cristo ket inkawesyon ni
Cristo.
28 Awan ti Judio wenno Griego, tagabu wenno nawaya,
lalaki wenno babai, ta maymaysakayo amin kenni Cristo
Jesus.
29 No kukuanakayo ni Cristo, kaputotannakayo ngarud ni
Abraham, dagiti agtawid segun iti kari.

4

1 Ibagbagak nga agingga nga ubing pay ti agtawid, saan
isuna a naiduma iti tagabu, uray pay isuna ti akinkukua iti
amin a sanikua.
2 Ngem ketdi, adda pay laeng isuna iti tengngel ti mangay-
aywan ken mataltalek inggana iti tiempo nga ituding ti
amana.
3 Kasta met kadatayo, idi ubbingtayo, naibaludtayo kadag-
iti nainlubongan a sursuro.
4 Ngem idi nadanonen ti umisu a tiempo, imbaon ti Dios ti
Anakna, nga inyanak iti babai, a naiyanak babaen iti linteg.
5 Inaramidna daytoy tapno subbotenna dagiti adda iti
babaen iti linteg, tapno mabalin a maawattayonto iti
pannakaampon kas an-annak a lallaki.
6 Gapu ta dakayo dagiti annak a lallaki, imbaon ti Dios
ti Espiritu ti Anakna kadagiti puspusotayo, ti Espiritu nga
umaw-awag iti, “Abba, Ama.”
7 Iti daytoy a rason, saankayon a tagabu no di ket anak.
No dakayo ket anak, maibilangkayo metten nga agtawid
babaen iti Dios.
8 Ngem idi, idi saanyo pay nga am-ammo ti Dios,
tagabunakayo dagiti saan pulos a dios.
9 Ngem ita ta am-ammoyon ti Dios, wenno ita ta naam-
ammonakayon ti Dios, apay nga agsubsublikayo manen iti
nakapsut ken awan pategna a nainlubongan a sursuro?
Kayatyo kadi manen ti agbalin a tagabu?
10 Siaannad a paliiwenyo dagiti naisangsangayan nga al-
aldaw, dagiti baro a bulan, dagiti panawen ken tawtawen.
11 Mabutengak para kadakayo. Mabutengak nga amangan
no awan serserbina ti panagrigatko para kadakayo.
12 Agpakpakaasiak kadakayo kakabsat, agbalinkayo a
kas kaniak, ta nagbalinak met a kas kadakayo. Awan ti
inaramidyo a dakes kaniak.

13 Ngem ammoyo a gapu iti napisikalan a sakit nga
inwaragawagko ti ebanghelio kadakayo iti umuna a gun-
daway.
14 Uray no inyegnakayo ti napisikalan a kasaaadko iti
pannakasuot, saandak nga inumsi wenno linaksid. Ngem
ketdi inawatdak a kas anghel ti Dios, a kas siak mismo ni
Jesus-Cristo.
15 Ngarud, sadino ita ti kinaragsakyo? Ta paneknekak
kadakayo a, no mabalin a sinukilyo koman dagiti matayo
ken itedyo kaniak.
16 Ket ngarud, nagbalinak kadi a kabusoryo gapu ta
imbagak ti kinapudno kadakayo?
17 Sireregtada a mangbirok kadakayo, ngem saan a
maipaay iti nasayaat. Kayat dakayo nga isina kaniak tapno
surutenyo ida.
18 Kankanayon a nasayaat ti agbalin a naregget para
kadagiti nasayaat a rasrason, ket saan laeng a no addaak
kadakayo.
19 Annakko nga ub-ubbing, agsagsagabaak manen iti ut-ot
ti panagpasikal para kadakayo inggana a mabukel ni Cristo
kadakayo.
20 Kayatko ti makikaadda kadakayo ita ken sukatak ti
timekko, gapu ta mariribukanak maipapan kadakayo.
21 Ibagayo kaniak, dakayo nga agtarigagay a paiturayan iti
linteg, saanyo kadi a mangmangngeg ti ibagbaga ti linteg?
22 Ta naisurat nga adda dua nga annak a lallaki ni
Abraham, ti maysa ket anak ti tagabu a babai ken ti maysa
ket anak ti babai a siwayawaya.
23 No pay kasta, naipasngay laeng babaen iti lasag ti
anak iti tagabu, ngem naipasngay babaen iti kari ti anak
iti siwayawaya a babai.
24 Mabalin a maipalawag dagitoy a banbanag babaen iti
panangus-usar iti panangiyarig, ta kasla dua a tulag dagitoy
a dua a babbai. Ti maysa kadakuada ket manipud iti bantay
Sinai. Mangipaspasngay isuna kadagiti annak a tagabu,
daytoy ket ni Agar.
25 Ita, naiyarig ni Agar ti Bantay Sinai iti Arabia.
Isimsimbulona ti agdama a Jerusalem, ta adda isuna iti
pannakatagabo a kaduana dagiti an-annakna.
26 Ngem siwayawaya ti Jerusalem nga adda iti ngato,
dayta ket, ti inatayo.
27 Ta naisurat, "Agrag-oka, sika a baog a babai, sika a
saan a makaanak. Agpukkaw ken agragsakka iti rag-o, sika
a saan a makapadas iti panagsikog. Ta adu dagiti anak ti
baog, ad-adu ngem kadagiti annak iti babai nga addaan iti

asawa.”
28 Ita, dakayo kakabsat, kasla ken Isaac, dakayo ket anak
ti kari.
29 Iti dayta a tiempo, indadanes ti naiyanak iti lasag ti
naiyanak sigun iti Espiritu. Kasta met laeng ita.
30 Ania ti ibaga ti Nasantoan a Sursurat? “Papanawenyo
ti tagabu a babai ken ti anakna. Ta saanto a makipagtawid
ti anak ti tagabu a babai iti anak ti siwayawaya a babai.”
31 Ngarud, kakabsat, saantayo nga annak ti tagabu a
babai, ngem ketdi annnaknatayo ti siwayawaya a babai.

5

1 Gapu iti pannakawayawaya a winayawayaannatayo ni
Cristo. Isu nga agtakderkayo a sititibker ken saankayo
manen nga agpaadipen iti sangol iti pannakabalud.
2 Kitaenyo, siak, ni Pablo ibagbagak kadakayo a no
nakugitkayo, awanto ti pagimbagan ni Cristo kadakayo iti
aniaman a wagas.
3 Agsaksiak manen kadagiti lallaki a nakugit a kasapulan
nga agtulnogda iti sibubukel a linteg.
4 Naisinakayo kenni Cristo, dakayo amin a “napalinteg”
babaen iti linteg. Naiyadayokayo iti parabur.
5 Ta gapu iti Espiritu, ken babaen iti pammati, agur-
uraytayo iti kinatalged iti kinalinteg.
6 Awan ti aniaman a kaipapananna kenni Cristo Jesus
ti pannakakugit wenno saan a pannakakugit. Ti laeng
pammati nga agtrabtrabaho babaen iti ayat ti adda ti
kaipapananna.
7 Nagtartaraykayo a sisasayaat. Siasino ti nangpasardeng
kadakayo nga agtulnog iti kinapudno?
8 Saan a naggapu kenkuana a nangayab kadakayo ti
panangallukoy nga aramidenyo dayta.
9 Aringan ti bassit a lebadura ti sibubukel a masa.
10 Adda panagtalekko kadakayo iti Apo a saankayo nga
agpanunot iti sabali pay a wagas. Itdento ti mangrirriribok
kadakayo ti bukodna a pannakaukom, siasinoman isuna.
11 Kakabsat, no iwarwaragawagko pay laeng ti pan-
nakakugit, apay a maidaddadanesak pay laeng? Iti kasta,
madadaelto ti pakaitibkolan a bato iti krus.
12 Tarigagayak a kaponen dagiti siasinoman a mangiyaw-
awan kadakayo dagiti bagbagida.
13 Ta inayabannakayo ti Dios kakabsat, iti pannakaway-
awaya. Laeng ta saanyo koma nga usaren ti pannakaway-
awayayo a kas gundaway a maipaay iti lasag. Ngem ketdi
pagserbianyo iti tunggal maysa babaen iti ayat.

14 Ta naipatungpal ti sibubukel a linteg iti maysa a bilin,
“Masapul nga ayatem dagiti karrubam a kas iti bagim”.
15 Ngem no kagaten wenno tilmonenyo ti tunggal maysa,
kitaenyo ta saannakayo a dadaelen iti tunggal maysa.
16 Ibagak a magnakayo babaen iti Espiritu ti Dios ket
saanyonto a matungpal dagiti tarigagay iti lasag.
17 Ta addaan kadagiti napigsa a tarigagay ti lasag a
maibusor iti Espiritu ken addaan met kadagiti napigsa
a tarigagay iti Espiritu a maibusor iti lasag. Ta kagura
dagitoy ti tunggal maysa. Ti pagbanaganna dayta ket
saanyo nga aramiden dagiti banbanag a tartarigagayanyo
nga aramiden.
18 Ngem no idaldalannakayo ti Espiritu, saannakayo nga
iturturayan iti linteg.
19 Ita, makita dagiti aramid iti lasag. Dagitoy ket
kinaderrep, kinarugit, tarigagay ti lasag,
20 panagdayaw kadagiti didiosen, kinamananggagamud,
kinamanangbubusor, panagraranget, panagimon, nalaka
a panagunget, panagi-innagaw, saan a panagtitinnunos,
panagsisina,
21 panagapal, kinamammartek, panagraranget gapu iti
kinabartek, ken dagiti dadduma pay a banbanag a kas
kadagitoy. Ballaagankayo a kas iti panangballaagko
kadakayo idi a saanto a matawid dagiti agar-aramid kadag-
iti kakastoy a banbanag ti pagarian ti Dios.
22 Ngem dagiti bunga ti Espiritu ket ayat, rag-o, kapia,
kinaanus, kinamanangngaasi, kinaimbag, pammati,
23 kinaalumanay, ken panagteppel iti bagi. Awan ti linteg
a maibusor kadagiti kakastoy a banbanag.
24 Inlansa dagiti naibilang kenni Cristo Jesus iti krus ti
lasag nga addaan kadagiti regget ken dagiti amin a dakes a
tarigagayna.
25 No agbiagtayo babaen iti Espiritu, masapul a mag-
natayo met babaen iti Espiritu.
26 Saantayo nga agbalin a natangsit, saantayo a paungeten
ti tunggal maysa wenno saantayo nga apalan ti tunggal
maysa.

6

1 Kakabsat, no natiliwan ti maysa a tao nga agbasbasol,
dakayo a naespirituan ket masapul nga iturongna dayta
a tao iti espiritu iti kinaalumanay. Agannadkayo, tapno
saankayo a masulisog.
2 Awitenyo ti dadagsen ti tunggal maysa, ket iti kasta
matungpalyonto ti linteg ni Cristo.

3 Ta no panpanunoten ti siasinoman a naisangsangayan
isuna idinto ta saan met gayam, al-allilawenna ti bagina.
4 Masapul a sukimaten ti tunggal maysa ti bukodna nga
aramid. Iti kasta, addanto ti ipannakkelna iti bukodna, nga
awan iti panangidildilig iti siasinoman.
5 Ta awiten iti tunggal maysa ti bukodna nga awit.
6 Masapul nga ibingay iti maysa a nasuroan iti sao dagiti
amin a naimbag a banbanag iti manursuro.
7 Saankayo nga agpaallilaw. Saan a malais ti Dios.
Aniaman ti imula ti maysa a tao, daytanto met laeng ti
apitenna.
8 Ta agapitto iti pakadadaelan ti siasinoman nga agmul-
mula iti bukel iti bukodna a kinamanagbasol a galad, ngem
isuna nga agmulmula iti bukel iti Espiritu, agapitto iti
agnanayon a biag manipud iti Espiritu.
9 Saantayo koma a mabannog nga agaramid iti naimbag,
ta agapittayonto iti umiso a tiempo no saantayo a sumar-
deng.
10 Isu ngarud, no adda gundawaytayo, agaramidtayo iti
nasayaat iti tunggal maysa. Nangnangruna nga agaramid-
tayo iti nasayaat kadagiti adda iti bumalay iti pammati.
11 Kitaenyo dagiti dadakkel a letra nga isursuratko
kadakayo iti bukodko a panagsursurat.
12 Pilitendakayo a makugit dagiti mangayat nga agaramid
iti nasayaat a pakasarsaritaan iti lasag. Aramidenda laeng
daytoy tapno saanda a maidadanes gapu iti krus ni Cristo.
13 Ta uray dagiti nakugit ket saanda a salsalimetmetan
ti linteg. Ngem ketdi, kayatda a makugitkayo tapno
makapagpasindayawda maipapan iti lasagyo.
14 Saanak koma pulos nga agbalin a napannakkel malak-
sid iti krus iti Apotayo a Jesus Cristo. Babaen kenkuana a
nailansa ti lubong kaniak ken Siak iti lubong.
15 Ta awan kaipapananna ti pannakakugit wenno saan a
pannakakugit. Ngem ketdi, napateg ti baro a parsua.
16 Kadagiti amin nga agbiag babaen iti daytoy nga
annuroten, sapay koma ta maadda ti kappia ken asi
kadakuada ken iti Israel ti Dios.
17 Manipud ita, awan koman ti mangriribok kaniak, ta
aw-awitek dagiti marka ni Jesu-Cristo iti bagik.
18 Sapay koma ta makikaddua ti parabur ni Apotayo a ni
Jesu-Cristo iti espirituyo, kakabsat. Amen.

Taga-Efeso

1 Ni Pablo, maysa nga apostol ni Cristo Jesus babaen iti
pagayatan iti Dios, kadagiti nailasin para iti Dios idiay Efeso
ken agtaltalek kenni Cristo Jesus.
2 Parabur koma ti umadda kadakayo, ken kapia manipud
iti Dios nga Amatayo ken ni Apo Jesu-Cristo.
3 Maidaydayaw koma ti Dios ken Ama ni Apotayo a
ni Jesu-Cristo. Isuna ti nangbendision kadatayo kadagiti
tunggal naespirituan a bendision kadagiti nainlangitan a
luglugar kenni Cristo.
4 Sakbay ti pannakaparsua iti lubong, pinilinatayo ti Dios,
datayo a mamati kenni Cristo. Pinilinatayo tapno agbalin-
tayo a nasantoan ken awan pakapilawanna iti imatangna.
5 Babaen iti ayat, inkeddengnatayo ti Dios a pagbali-
nen a kas bukodna nga annak babaen kenni Jesu-Cristo.
Inaramidna daytoy gapu ta naay-ayo isuna a mangaramid
iti tinarigagayanna.
6 Ti pagbanaganna daytoy ket napadayawan ti Dios gapu
iti nadayag a paraburna. Daytoy ti siwawaya nga intedna
kadatayo babaen iti dungdungoenna.
7 Ta babaen iti dungdungoenna, adda ti pannakasubbot-
tayo babaen iti darana, ti pannakapakawan dagiti basbasol.
Adda kadatayo daytoy gapu iti kinabaknang iti paraburna.
8 Pinaglaplapusananna daytoy a parabur para kadatayo
iti amin a kinasirib ken pannakaawat.
9 Impakaammo ti Dios kadatayo ti nailimed a kinapudno
iti panggep, segun iti tarigagayna nga impakitana babaen
kenni Cristo.
10 Inton natungpalen ti tiempo para iti pannakaleppas
ti panggepna, pagkaykaysaento ti Dios dagiti amin a ban-
banag sadi langit ken ditoy daga nga idauloan ni Cristo.
11 Kenni Cristo napilitayo ken naikeddengtayon idi pay
punganay. Daytoy ket segun iti panggep iti agar-aramid
kadagiti amin a banbanag babaen iti ranta iti pagayatanna.
12 Inaramid ti Dios daytoy tapno agbiagtayo koma para
iti pakaidayawan iti dayagna. Datayo ti immuna a nagtalek
kenni Cristo.
13 Babaen met laeng kenni Cristo a nangngeganyo ti sao
iti kinapudno, ti ebanghelio iti pannakaisalakanyo babaen
kenni Cristo. Babaen met laeng kenkuana a namatikayo pay
ken naselioan iti naikari nga Espiritu Santo.

14 Ti Espiritu ti mangpatalged ti tawidtayo agingga a
magun-od ti kinabaknang. Daytoy ket para iti pakaiday-
dayawan ti dayagna.
15 Gapu iti daytoy, manipud iti tiempo a nangngegak ti
maipanggep iti pammatiyo kenni Apo Jesus ken maipanggep
iti ayatyo kadagiti amin a nailasin para kenkuana,
16 saanak a nagsarsardeng nga agyamyaman iti Dios para
kadakayo ken dakdakamatenkayo kadagiti karkararagko.
17 Ikararagko a ti Dios ti Apotayo a ni Jesu-Cristo, ti Ama
iti dayag, ket itednanto kadakayo ti espiritu iti kinasirib ken
panangilatak iti pannakaammona.
18 Ikararagko a malawlawagan koma dagiti pusoyo tapno
maammoanyo ti talged iti pannakaayabtayo. Ikararagko
a maammoanyo koma dagiti kinabaknang iti dayag iti
tawidna kadagiti nailasin para kenkuana.
19 Ikararagko a maammoanyo koma ti aglaplapusanan a
kinaindaklan ti pannakabalinna kadatayo a namati. Daytoy
a kinaindaklan ket segun iti panagtrabaho iti pigsa iti
pannakabalinna.
20 Daytoy ti pannakabalin a nagtrabaho kenni Cristo
idi pinagungar ti Dios isuna manipud kadagiti natay ken
pinatugawna isuna iti makannawan nga imana idiay nain-
langitan a luglugar.
21 Pinatugawna ni Cristo iti nangatngato kadagiti amin a
turay, pannakabalin, pannakasakup ken tunggal nagan a
nanaganan. Pinatugawna ni Cristo saan laeng nga iti daytoy
a panawen, ngem uray pay iti umay a panawen.
22 Inkabil ti Dios dagiti amin a banbanag iti sirok dagiti
saka ni Cristo. Pinagbalinna isuna nga ulo dagiti amin a
banbanag iti iglesia.
23 Ti iglesia nga isu ti bagina, ti kinaan-anayna nga isu ti
mangpunno kadagiti amin a banbanag iti amin a wagas.

2

1 Maipanggep kadakayo, nataykayo kadagiti panagsalun-
gasing ken kadagiti basbasolyo.
2 Gapu kadagitoy a nagnakayo idi segun iti panawen iti
daytoy a lubong. Magmagnakayo segun iti mangiturturay
kadagiti turay iti angin. Daytoy ti espirituna nga agtrabtra-
baho kadagiti annak ti kinasukir.
3 Amintayo ket maysa idi kadagitoy a saan a namati.
Agtigtignaytayo segun kadagiti dakes a tarigagay iti lasag-
tayo. Ar-aramidentayo ti pagayatan iti lasag ken iti panunot.
Sigud a datayo ket annak ti pungtot a kas kadagiti dadduma.

4 Ngem nabaknang ti Dios iti asi gapu iti naindaklan nga
ayatna nga inayatnatayo.
5 Kabayatan a nataytayo iti panagsalungasing, impan-
natayo iti baro a biag a kadua ni Cristo. Babaen iti parabur
a naisalakankayo.
6 Pinagungarnatayo ti Dios nga agkakadua ken pinatu-
gawnatayo nga agkakadua kadagiti nainlangitan a luglugar
kenni Cristo Jesus.
7 Inaramidna daytoy tapno iti umay a panawen ket ma-
balinna nga ipakita kadatayo ti naindaklan a kinabaknang
iti paraburna. Ipakpakitana daytoy kadatayo babaen iti
kinaimbagna kenni Cristo Jesus.
8 Ta babaen iti parabur ket naisalakankayo babaen iti
pammati. Ken saan a naggapu daytoy kadatayo. Sagut ti
Dios daytoy.
9 Saan a manipud kadagiti aramid. Kas pagbanaganna,
awan ti uray maysa a mabalin nga agpannakel.
10 Gapu ta datayo dagiti aramid iti Dios, naiparsua kenni
Cristo Jesus nga agaramid kadagiti nasayaat. Dagitoy dagiti
aramid a pinanggep ti Dios idi un-unana para kadatayo,
tapno makapagnatayonto kadakuada.
11 Ngarud laglagipenyo a dakayo idi ket Hentil iti lasag.
Naawagankayo a “dagiti saan a nakugit” babaen iti naawa-
gan a pannakugit iti lasag nga inaramid dagiti ima dagiti
tattao.
12 Ta iti dayta a tiempo ket naisinakayo manipud kenni
Cristo. Ganggannaetkayo kadagiti tattao iti Israel. Gan-
ganaetkayo kadagiti tulag iti kari. Awanankayo iti talged
maipanggep iti masakbayan. Awanankayo iti Dios iti
lubong.
13 Ngem ita kenni Cristo Jesus, dakayo a naminsan nga
adayo manipud iti Dios ket naiyasideg iti Dios babaen iti
dara ni Cristo.
14 Ta isuna ti kapiatayo. Inaramidna ti dua a maysa.
Babaen iti lasagna ket dinadaelna ti pader iti panagsisina
a nangsinasina kadatayo, ti panaggiginnura.
15 Dayta ket, winaswasna ti linteg dagiti bilbilin ken dagiti
annuroten tapno makaaramid isuna iti maysa a baro a tao
babaen kenkuana. Inaramidna ti kapia.
16 Inaramidna daytoy tapno pagkappiaenna dagiti tattao
iti maymaysa a bagi ti Dios babaen iti krus. Babaen iti krus
pinapatayna ti panaggiginnura.
17 Immay ni Jesus ken inwaragawagna ti kapia kadakayo
nga adda iti adayo ken kapia kadagiti adda iti asideg.
18 Ta babaen kenni Jesus ket agpadatayo nga addaan iti
dalan iti maymaysa nga Espiritu nga umasideg iti Ama.

19 Ita ngarud, dakayo a Hentil ket saankayon a gangannaet
ken sangsangaili. Ngem ketdi agkakailiankayon kadagiti
nailasin para iti Dios ken kadagiti kamkameng iti sangka-
balayan iti Dios.
20 Naipasdekkayo iti rabaw ti pundasion dagiti apostol ken
dagiti profeta. Ni Cristo Jesus a mismo ti pasuli a bato.
21 Babaen kenkuana, nagkakamang a sangsangkamaysa ti
sibubukel a pasdek ken dumakkel a kas templo iti Apo.
22 Babaen kenkuana a dakayo ket maipaspasdek met a
sangsangkamaysa a kas lugar a pagianan para iti Dios iti
Espiritu.

3

1 Gapu iti daytoy, siak, ni Pablo, ti balud ni Cristo Jesus
para kadakayo a Hentil.
2 Ipagarupko a nangngegyon ti trabaho iti parabur ti Dios
nga intedna kaniak para kadakayo,
3 Agsursuratak segun iti paltiing a naipakaammo kaniak.
Daytoy ti palimed a kinapudno nga insuratko iti ababa iti
sabali a surat.
4 No basaenyo iti maipanggep iti daytoy, maawatanyonto
ti kapanunotak iti daytoy a palimed a kinapudno maipapan
kenni Cristo.
5 Iti sabali a henerasion, saan a naipakaammo daytoy
a kinapudno kadagiti annak dagiti lallaki. Ngem ita,
imparangarangen daytoy iti Espiritu kadagiti nailasin nga
apostol ken profetana.
6 Daytoy a palimed a kinapudno ket dagiti Hentil ket
kaduatayo nga agtawid ken kaduatayo a kamkameng iti
bagi. Kakaduatayo ida nga agbibingay iti kari ni Cristo Jesus
babaen iti ebanghelio.
7 Para iti daytoy a nagbalinak nga adipen babaen iti sagut
iti parabur ti Dios a naited kaniak babaen iti panagtrabtra-
baho ti pannakabalina.
8 Inted ti Dios daytoy a sagut kaniak, uray no siak ti
kabassitan kadagiti nailasin para iti Dios. Daytoy a sagut ket
masapul nga iwaragawagko kadagiti Hentil ti ebanghelio ti
awan patinggana a kinabaknang ni Cristo.
9 Masapul a lawlawagak dagiti amin a tattao maipapan iti
palimed a panggep ti Dios. Daytoy ti panggep a naidulin
iti nabayag a panawen iti naglabas babaen iti Dios, a
nangparsua kadagiti amin a banbanag.
10 Napasamak daytoy tapno, babaen iti iglesia, dagiti man-
giturturay ken addaan turay idiay nainlangitan a luglugar
ket maamoanda ti adu a pannakaiparang ti kinasirib ti Dios.

11 Mapasamakto daytoy segun iti agnanayon a panggep
nga inleppasna kenni Cristo-Jesus nga Apotayo.
12 Ta kenni Cristo, addaantayo iti tured ken dalan nga
addaan ti talged gapu iti pammatitayo kenkuana.
13 Ngarud dawatek kadakayo a saankayo a maupay gapu
kadagiti sagsagabaek para kadakayo. Dagitoy ti dayagyo.
14 Gapu iti daytoy agparintumengak iti Ama,
15 a babaen kenkuana a ti tunggal pamilia idiay langit ken
iti daga ket nanaganan.
16 Ikararagko nga ipaayna kadakayo, segun iti kinabak-
nang ti dayagna, ti mapapigsa iti pannakabalin babaen iti
Espirituna, nga adda kadakayo
17 Ikararagko nga agnaed koma ni Cristo iti puspusoyo
babaen iti pammati. Ikararagko a maiparamutkayo ken
maipadaga iti ayatna.
18 Addakayo koma iti ayatna tapno maawatanyo, a
kakadua dagiti amin a namati, ti kalawa, ti kaatiddog, ti
kangato, ken ti kauneg ti panagayat ni Cristo.
19 Ikararagko a maammoanyo koma ti kinaindaklan ti
ayat ni Cristo, a lumabes iti pannakaammo. Aramidenyo
koma daytoy tapno mapnokayo koma iti amin a pakabuklan
iti Dios.
20 Ita, kenkuana a makaaramid iti amin nga ad-adayo
a nangatngato ngem kadagiti amin a dawaten wenno pa-
nunotentayo, segun iti pannakabalinna nga agtrabtrabaho
kadatayo,
21 kukuana ti dayag iti iglesia ken kenni Cristo Jesus
kadagiti amin a henerasion iti agnanayon ken awan pat-
inggana. Amen.

4

1 Ngarud, kas ti balud para iti Apo, guyuguyenkayo nga
agbiag a maikari iti ayab a nangayaban ti Dios kadakayo.
2 Agbiagkayo nga addaan iti naindaklan a kinapakum-
baba ken kinaemma ken kinaanus. Awatenyo iti tunggal
maysa iti ayat.
3 Aramidenyo ti amin a kabaelanyo a mangpatalinyaed
iti panagkaykaysa ti Espiritu gapu ta daytoy ti mangted ti
kapia kadakayo.
4 Adda maysa a bagi, ken maysa nga Espiritu, kas met
laeng kadakayo a naayaban iti maysa a mapagtalkan a
namnama iti pannakaayabyo.
5 Ken adda maysa nga Apo, maysa a pammati, maysa a
pannakabautisar,
6 ken maysa a Dios ken Ama iti amin. Kangatoan isuna iti
amin ken babaen iti amin ken iti amin.

7 Ti tunggal maysa kadatayo ket naikkan iti sagut a
maiyannurot iti rukod ti sagut ni Cristo.
8 Kas kinuna ti Nasantoan a Surat: "Idi immuli isuna
iti kangatoan, indauloanna dagiti balud iti pagbaludan.
Nangted isuna iti sagsagut kadagiti tattao."
9 Ania ti kayat a sawen ti, "Immuli isuna", malaksid a
bimmaba met laeng isuna iti kaunggan ti daga?
10 Ti bimmaba ket isu met laeng ti tao nga immuli iti
ngatoen dagiti amin a langit. Inaramidna daytoy tapno
mapnona dagiti amin a banbanag.
11 Nangted ni Cristo kadagiti sagsagut a kas kadagitoy:
dagiti apostol, dagiti profeta, dagiti ebanghelista, dagiti
pastor ken dagiti manursuro.
12 Inaramidna daytoy tapno ikkanna ti kabaelan dagiti na-
mati para iti trabaho ti panagserbi, para iti pannakabangon
ti bagi ni Cristo.
13 Ar-aramidenna daytoy agingga a madanontayo amin ti
panagmaymaysa iti pammati ken pannakaammo iti Anak
ti Dios. Ar-aramidenna daytoy agingga nga agbalintayo
a nataengan a kas kadagiti nakadanon iti naan-annay a
panangrukod ni Cristo.
14 Daytoy ket tapno saantayo koman a kas kadagiti ubbing.
Daytoy ket tapno saantayo koman a maipalla-palladaw.
Daytoy ket tapno saantayo koman a maitayab iti tunggal
angin ti sursuro, babaen iti kinasikap dagiti tattao iti
kinagaramugam ti panangallilaw.
15 Ngem ketdi, ibagatayonto ti kinapudno iti ayat ken
dumakkeltayo kadagiti amin a wagas kenkuana nga isu ti
ulo, ni Cristo.
16 Pinagtitipon ni Cristo ti entero a bagi dagiti namati.
Nagkakamangda babaen ti tunggal agtitinnulong a susuop
tapno dumakkel ti entero a bagi ken pabilgenna ti bagina
iti ayat.
17 Ibagak ngarud daytoy, ken bagbagaankayo iti Apo:
saankayon a magna a kas iti pannagna dagiti Hentil iti
kinaawan serbi dagiti panunotda.
18 Napasipnget ti nakemda. Naiyadayoda manipud ti biag
iti Dios babaen iti kinakuneng nga adda kadakuada gapu iti
kinatangken dagiti puspusoda.
19 Awan ti mariknada a bain. Inyawatda dagiti bagbagida
iti pannakailumlom kadagiti narugit nga aramid, kadagiti
amin a kita ti kinaagum.
20 Ngem saan a kastoy ti naadalyo maipanggep kenni
Cristo.
21 Ammok a nangngegyon ti maipanggep kenkuana.
Ammok a nasuroankayon iti maipanggep kenkuana, kas ti

kinapudno ket adda ken Jesus.
22 Masapul nga ikkatenyo ti maiyannurot iti daan a
tignayyo, ti daan a tao. Ti daan a tao a madaddadael gapu
iti manangallilaw a tartarigagay.
23 Iwaksiyo ti daan a kinataoyo tapno mapabarokayo iti
espiritu ti panunotyo.
24 Aramidenyo dayto tapno maikabilyo ti baro a kinatao,
a maiyannurot iti Dios. Naaramid daytoy iti kinalinteg ken
iti kinasanto ti kinapudno.
25 Ngarud ikkatenyo ti kinaulbod. "Agsaokayo iti kina-
pudno, tunggal maysa iti kaarubana," gapu ta pasettayon
iti tunggal maysa.
26 "Agungetkayo, ngem saankayo nga agbasol." Saanyo
nga itulok a lumnek ti init nga adda pay laeng ungetyo.
27 Saanyo nga ikkan iti lugar ti diablo.
28 Siasinoman nga agtaktakaw ket masapul a saanen
nga agtakaw. Ngem ketdi, masapul nga agtrabaho isuna.
Masapul nga agtrabaho isuna nga usarenna ti imana, tapno
mabaelanna ti mangibingay iti tao nga agkasapulan.
29 Awan koma ti dakes a sasao a rummuar iti ngiwatyo.
Ngem ketdi, masapul a rummuar dagiti sasao a maaramat
iti pannakasabet dagiti kasapulanda, tapno makaited iti
pagsayaatan kadagiti siasinoman a dumdumngeg.
30 Ken saanyo a pagladingiten ti Espiritu Santo ti Dios.
Babaen kenkuana a naselioankayo para iti aldaw ti pan-
nakasubbot.
31 Masapul nga iwaksiyo amin kinasaem, pungtot, unget,
panagaapa, ken pananglalais, agraman dagiti amin a kita ti
kinadakes.
32 Agbalinkayo a naimbag iti tunggal maysa. Nalukneng
koma ti pusoyo. Pakawanenyo ti tunggal maysa, a kas
pinakawannakayo ti Dios ken Cristo.

5

1 Ngarud agbalinkayo a mannulad ti Dios, a kas dagiti ay-
ayatenna nga annak.
2 Ken agbiagtayo iti ayat, kas inayatnatayo met ni Cristo
ken intedna ti bagina para kadatayo. Maysa isuna a daton
ken sagut, nga agbalin a makaay-ayo nga ayamuom iti Dios.
3 Nasken a saan a madakamat kadakayo ti kinaderrep
wenno aniaman a kinarugit wenno nagartem a panan-
gagum, a kas umno kadagiti namati.
4 Saanyo nga ibaga uray dagiti naaalas, minamaag a sasao,
wenno makaidadanes nga angaw, a saan nga umno. Ngem
ketdi adda koma ti kinamanagyaman.

5 Ta nalawag nga ammoyo nga awan ti naderrep, narugit,
wenno naagum a tao, nga isu ket, maysa nga agrukbab
kadagiti didiosen, nga adda tawidna iti pagarian ni Cristo
ken ti Dios.
6 Saanyo a palubosan iti uray maysa nga allilawennakayo
babaen ti ubbaw a sasao. Gapu kadagitoy a banbanag ket
umay ti pungtot ti Dios kadagiti annak ti kinasukir.
7 Isu a saankayo a makipaset kadagitoy.
8 Ta naminsan a dakayo ket kinasipnget, ngem ita ket
lawagkayon iti Apo. Isu a magnakayo a kas annak ti lawag.
9 Ta ti bunga ti lawag ket amin a kinaimbag, kinalinteg,
ken kinapudno.
10 Ammoenyo ania iti makaay-ayo iti Apo.
11 Saankayo a makipaset kadagiti saan a nabunga nga ar-
aramid iti kinasipnget. Ngem ketdi, ibutaktakyo dagitoy.
12 Ta dagiti banbanag a naaramid babaen kadakuada iti
nalimed ket nakababain unay nga iladawan.
13 Amin a banbanag, no maiparangarangda babaen iti
lawag, ket naibutaktak.
14 Ta ti tunggal banag a naiparangarang ket agbalin a
lawag. Ngarud ibagbaga daytoy, “Agriingkayo, dakayo
a matmaturog, ket agungarkayo manipud iti patay, ket
agranniagto ni Cristo kadakayo.”
15 Ngarud agannadkayo iti panagbiagyo, saan a kas
kadagiti tattao a saan a nasirib ngem kas nasirib.
16 Subbotenyo iti tiempo gapu ta dagiti al-aldaw ket dakes.
17 Saankayo nga agbalin a maag. Ngem ketdi, awatenyo
no ania ti pagayatan iti Dios.
18 Ken saankayo nga agbartek iti arak, ta mangiturong
dayta iti pannakadadael. Ngem ketdi, mapnokayo koma iti
Espiritu Santo.
19 Agsaritakayo iti tunggal maysa babaen kadagiti salmo
ken kadagiti himno ken naespirituan a kankanta. Agkanta
ken agdaydayawkayo babaen iti pusoyo iti Apo.
20 Agyamankayo a kankanayon para kadagiti amin a
banbanag iti nagan ni Apotayo a Jesu-Cristo iti Dios Ama.
21 Agpaituraykayo iti tumunggal maysa kas panagraem
kenni Cristo.
22 Assawa a babbai, agpaituraykayo kadagiti assawayo a
lallaki, a kas iti Apo.
23 Ta ti asawa a lalaki ti ulo iti asawa a babai, a kas met
ni Cristo nga ulo iti iglesia. Isuna iti mangisalakan iti bagi.
24 Ngem kas iti iglesia ket iturayan ni Cristo, kasta met
dagiti asawa a babbai kadagiti asawada a lallaki iti amin a
banag.

25 Asawa a lallaki, ayatenyo dagiti asawayo a babbai a
kas inayat ni Cristo ti iglesia ken intedna ti bagina para
kenkuana.
26 Inaramidna daytoy tapno mapagbalinna isuna a nasan-
toan. Dinalusanna ti iglesia babaen iti panangugasna iti
danum babaen ti sao.
27 Inaramidna daytoy tapno maiparangna iti bagina ti
maysa a nadayag nga iglesia, nga awan mansana wenno
karetket wenno aniaman a kas kadagitoy a banag, ngem
ketdi nasantoan ken awan biddutna.
28 Iti isu met laeng a wagas, masapul nga ayaten dagiti
asawa a lallaki dagiti bukodda nga asawa a babbai a kas
bukodda a bagi. Ti siasinoman nga agay-ayat iti bukodna
nga asawa a babai ket ay-ayatenna ti bagina.
29 Awan ti siasinoman a nanggura iti bukodna a bagi.
Ngem ketdi, pakanenna ken ayatenna daytoy, a kas ay-
ayaten met ni Cristo ti iglesia.
30 Ta kamkamengnatayo iti bagina.
31 "Para iti daytoy a rason a panawan ti lalaki ti ama
ken inana ket maitipon iti asawana a babai, ket ti dua ket
agbalin a maysa a bagi."
32 Daytoy ket dakkel a nailimed a kinapudno, ngem
agsasaoak maipanggep kenni Cristo ken ti iglesia.
33 Nupay kasta, masapul met nga ayaten ti tunggal maysa
kadakayo ti bukodna nga asawa a babai a kas iti bagina,
ken masapul a raemen ti asawa a babai ti asawana a lalaki.

6

1 Annak, agtulnogkayo kadagiti nagannakyo iti Apo, ta
daytoy ti umno.
2 "Dayawem ni amam ken ni inam" (nga isu ti umuna a
bilin a napakuyogan iti kari),
3 "tapno sumayaatkayo koma ken agbiagkayo ti atiddug
iti rabaw ti daga."
4 Ken, dakayo nga amma, saanyo a ruroden dagiti
annakyo iti panagpungtot. Ngem ketdi, padakkelenyo ida
iti disiplina ken pammagbaga ti Apo.
5 Dakayo a tagabu, agbalinkayo a natulnog kadagiti
naindagaan nga amoyo nga addaan iti nauneg a panagraem
ken panagbuteng, iti kinapudno iti pusoyo.
6 Agbalinkayo a natulnog kadakuada kas kenni Cristo.
Agbalinkayo a natulnog saan laeng a no buybuyaendakayo
dagiti amoyo tapno maay-ayo isuda. Ngem ketdi, ag-
balinkayo a natulnog a kas dagiti tagabu ni Cristo. Arami-
denyo ti pagayatan ti Dios manipud kadagiti pusoyo.

7 Agserbikayo kadagiti amin a pusoyo, a kasla agserserbikayo iti Apo ken a saan a kadagiti tattao.
8 Masapul nga ammoyo nga aniaman a nasayaat nga araramiden ti tunggal tao, makaawatto isuna iti gunguna manipud ti Apo, tagabu man isuna wenno nawaya.
9 Ken dakayo nga amo, aramidenyo dagiti isu met laeng a banbanag para kadagiti tagabuyo. Saanyo a butbutngen ida. Ammoyo nga isuna nga agapada nga Amoda ken amoyo ket adda sadi langit. Ammoyo nga awan iti panangipangpangruna kenkuana.
10 Kamaudiananna, agbalinkayo a napigsa iti Apo ken iti pigsa iti bilegna.
11 Isuotyo ti amin a kabal ti Dios, tapno mabaelanyo ti tumakder maibusor iti mangal-allilaw a panggep iti diablo.
12 Ta ti gubattayo ket saan a maibusor iti lasag ken dara. Ngem ketdi, maibusor daytoy kadagiti mangiturturay ken naespirituan a turturay ken mangidadaulo iti pagarian iti dakes a kasipngetan, maibusor kadagiti dakes nga espiritu iti nainlangitan a luglugar.
13 Ngarud isuotyo ti amin a kabal ti Dios, tapno makatakderkayo a sititibker maibusor iti dakes iti daytoy a tiempo iti dakes. Kalpasan a maaramidyo amin a banag, agtakderkayunto a natibker.
14 Ngarud, agtakderkayo a natibker. Aramidenyo daytoy kalpasan a naikabilyon ti barikes iti kinapudno ken ti kabal iti kinalinteg.
15 Aramidenyo daytoy kalpasan a naisuotyo kadagiti sakayo ti kinakasagana a mangiwaragawag iti ebanghelio iti kapia.
16 Iti amin a pasamak alaenyo ti kalasag iti pammati, baben iti daytoy ket mabaelanyo a sanggaen dagiti amin a gumilgil-ayab a pana iti kabusor.
17 Ken alaenyo ti helmet iti pannakaisalakan ken ti kampilan iti Espiritu, nga isu ti sao iti Dios.
18 Iti tunggal kararag ken kiddaw, agkarkararagkayo iti amin a tiempo iti Espiritu. Babaen daytoy a panunot, kanayonkayo nga agsipsiput nga addaan iti amin a panaganus ken karkararag para kadagiti amin a namati.
19 Ken ikararagandak, nga adda maited kaniak a mensahe inton lukatak ti ngiwatko. Ikararagyo a maipakaammok a situtured ti palimed a kinapudno maipanggep iti ebanghelio.
20 Gapu iti ebanghelio a siak a mangibagbagi ket naikawar, tapno makasaoak koma kaduakuada a situtured kas ti rumbeng a panagsaok.

21 Ngem tapno maammoanyo met koma dagiti ar-
aramidek ken ti kasasaadko, Tikico, ti ay-ayatek a kabsat
ken ti napudno nga adipen iti Apo, ket ipakaammonanto
amin a banag kadakayo.
22 Imbaonko isuna kadakayo para iti daytoy a panggep,
tapno maammoanyo dagiti banbanag maipapan kadakami,
ken tapno maliwliwana dagiti puspusoyo.
23 Kapia koma ti makikaadda kadagiti kakabsat, ken ayat
nga addaan iti pammati manipud ti Dios nga Ama ken ni
Apo Jesu-Cristo.
24 Parabur koma ti makikaadda kadakuada amin a
mangay-ayat kenni Apotayo a ni Jesu-Cristo nga addaan ayat
a saan pulos a matay.

Pilipos

1 Da Pablo ken Timoteo, nga adipen ni Cristo Jesus,
kadagiti amin a tattao a nailasin para kenni Cristo Jesus nga
adda dita Filipos, agraman dagiti mangidadaulo ken dagiti
diakono.
2 Parabur ken kappia manipud iti Dios nga Amatayo ken
manipud kenni Apo Jesu-Cristo ti adda koma kadakayo.
3 Agyamyamanak iti Diosko tunggal malaglagipkayo.
4 Kanayon a para kadakayo amin ti tunggal kararagko,
nga addaan rag-o iti panagkararagko.
5 Pagyamanak ti pannakikaduayo iti ebanghelio manipud
idi immuna nga aldaw inggana ita.
6 Sitatalgedak iti daytoy a banag, nga isuna a nangirugi iti
naimbag nga aramid kadakayo ket itultuloyna a leppasen
daytoy agingga iti aldaw ni Jesu-Cristo.
7 Rumbeng a makariknaak iti kastoy maipanggep
kadakayo amin gapu ta addakayo ditoy pusok. Nag-
balinkayo amin a kaduak iti parabur iti pannakaibaludko
ken iti panangikalintegak ken panangpatpatalged iti
ebanghelio.
8 Ta saksik ti Dios, no kasano ti iliwko kadakayo amin iti
kinauneg ti ayat ni Jesu-Cristo.
9 Ket kastoy ti ikarkararagko: a ti ayatyo ket manay-
onan pay koma babaen iti pannakaammo ken amin a
pannakaawat.
10 Ikarkararagko daytoy tapno mabalinyo a padasen ken
pilien dagiti banag a kasasayaatan. Ikarkararagko daytoy
tapno agbalinkayo a napudno ken awan ti pakabasolan
inton aldaw ni Cristo.
11 Daytoy pay ket tapno mapnoankayto iti bunga ti
kinalinteg nga umay babaen kenni Jesu-Cristo, a pakaitan-
okan ken pakaidayawan ti Dios.
12 Ita kakabsat, kayatko a maammoanyo, a dagiti ban-
banag a napasamak kaniak ti nangipadaras iti panagsaknap
ti ebanghelio.
13 Gapu iti daytoy, dagiti kawarko kenni Cristo ket naam-
moan dagiti amin a guardia iti palasio ken iti tumunggal
maysa.
14 Ken kaaduan kadagiti kakabsat iti Apo ket ad-adda pay
a naallukoy gapu kadagiti kawarko tapno situturedda nga
ibaga ti sao.
15 Pudno nga iwarwaragawag dagiti dadduma ti
maipanggep kenni Cristo gapu iti apal ken tapno

maartapanda dagiti dadduma, ken dagiti met dadduma
ket gapu iti naimbag a nakem.
16 Dagiti tattao a nangiwaragawag kenni Cristo gapu iti
ayat ket ammoda a naiyapanak ditoy gapu iti panangisak-
itko iti ebanghelio.
17 Ngem iwaragawag dagiti dadduma ni Cristo gapu iti
kinamanagimbubukod ken saan a napudno a panggep.
Pagarupenda nga agar-aramidda iti pakariribukak bayat iti
pannakaikawarko.
18 Ania koma ita? Aniaman a wagas, uray no iti
panaginkukuna wenno kinapudno, ni Cristo ket naiwara-
gawag ket maragsakanak iti daytoy! Wen, maragsakanak.
19 Ta ammok nga agbanagto daytoy iti pannakaway-
awayak. Mapasamakto daytoy gapu kadagiti kararagyo ken
iti tulong ti Espiritu ni Jesu-Cristo.
20 Daytoy ket segun iti natalged a panangnamnamak ken
kinapudno a saanakto a mabainan. Ngem ketdi, iti amin a
kinatured, a kas iti napalpalabas ken uray ita. Namnamaek
a maitan-ok ni Cristo babaen iti bagik, uray no babaen iti
biag wenno ipapatay.
21 Ta para kaniak, ti panagbiag ket agpaay kenni Cristo
ken ti pannakatay ket gungona.
22 Ngem no ti agbiag iti lasag ket makaipaay iti bunga
manipud iti panagtrabahok, ket saanko nga ammo no ania
ti piliek.
23 Ta maip-ipitak kadagitoy a dua a pagpilian. Addaanak
iti tarigagay a sumina ket tumiponak kenni Cristo, nga
adayo a nasaysayaat!
24 Ngem ti agtalinaed iti lasag ket ad-adda a kasapulan
para iti pagimbaganyo.
25 Agsipud ta natalgedak maipapan iti daytoy, ammok
nga agtalinaedak ken agtultuloyak a kaduayo amin, tapno
rumang-ay ken agrag-okayo iti pammati.
26 Ket ti pagbanaganna, gapu iti kaaddak kadakayo ad-
adda nga idaydayawyo ni Cristo Jesus gapu kaniak.
27 Agbiagkayo laeng iti wagas a maikari iti ebanghelio ni
Cristo. Aramidenyo dayta tapno iti kasta, umayak man a
mangkita kadakayo wenno awanak, mabalin a mangngegak
no kasano nga agtaktakderkayo a sititibker nga addaan
iti maymaysa nga espiritu. Kayatko a mangngeg nga ad-
daankayo iti sangsangkamaysa a kararua nga agsalsalukag
para iti pammati iti ebanghelio.
28 Ken saanyo a pagbutngan ti aniaman a banag nga
inaramid dagiti kabusoryo. Daytoy ket agbalin a pagilasi-
nan kadakuada iti pannakadadaelda. Ngem para kadakayo,

pagilasinan daytoy iti pannakaisalakanyo ken daytoy ket agtaud iti Dios.
29 Ta daytoy ket naited kadakayo, maigapu kenni Cristo,
saan laeng a tapno mamatikayo kenkuana, ngem tapno
agsagabakayo pay para kenkuana.
30 Ta addaankayo iti isu met laeng a pannakidangadang
(saan a panagtitinnunos) a kas iti nakitayo kaniak, ken kas
madamdamagyo nga adda kaniak ita.

2

1 No kasta ngarud adda pannakapabileg kenni Cristo. No
kasta ngarud adda liwliwa manipud iti ayatna. No kasta
ngarud adda pannakikaddua iti Espiritu. No kasta ngarud
adda kaasi ken pannakipagrikna.
2 An-anayenyo ti rag-ok babaen iti panangipadayo iti
panunotyo, nga addaan iti isu met laeng nga ayat, nga
agkaykaysa iti espiritu, ken addaan iti isu met laeng a
panggep.
3 Awan koma ti banag nga aramidenyo a maigapu iti
kinaagum wenno ubbaw a kapanunotan. Ngem ketdi,
sipapakumbabakayo a mangibilang a nasaysayaat dagiti
dadduma ngem kadakayo.
4 Saan koma a dagiti bukodyo a pakasapulan ti ipang-
pangrunayo, ngem kitaenyo met ti pakasapulan dagiti
dadduma.
5 Agpanunotkayo iti wagas a kas kenni Cristo Jesus.
6 Isuna ket Dios, ngem saanna nga imbilang a masapul a
mabigbig ti kina-Diosna.
7 Ngem ketdi, awan imbatina iti bagina. Nagbalin a kasla
adipen. Nagbalin isuna a kaasping dagiti tattao. Nagparang
isuna a kalanglanga ti tao.
8 Impakumbabana ti bagina ken nagbalin a natulnog
inggana iti patay, ti ipapatay iti krus.
9 Ngarud, intan-ok met laeng isuna ti Dios. Intedna
kenkuana ti nagan a kangatoan iti amin a nagan.
10 Inaramidna daytoy tapno babaen iti nagan ni Jesus,
tunggal tumeng ket rumbeng nga agparintumeng, dagiti
tumeng dagiti adda idiay langit ken ditoy rabaw daga ken
iti uneg iti daga.
11 Ken inaramidna daytoy tapno amin a dila ket ipudnoda
a ni Jesu-Cristo ket Apo, para iti pakaidayawan ti Dios Ama.
12 Ngarud, kadakayo nga ay-ayatek, kas iti kanayon a
panagtulnogyo, saan laeng nga iti kaaddak ngem ad-adda
pay ita iti kaawanko, agsalukagkayo iti pannakaisalakanyo
a nabuyogan iti panagbuteng ken panagpigerger.

13 Ta ti Dios ti agtigtignay kadakayo iti tarigagay ken
aramidyo para iti pakaragsakanna.
14 Aramidenyo amin a banbanag nga awan iti panag-
tanabutob wenno panagriri.
15 Agtignaykayo iti daytoy a wagas tapno agbalinkayo nga
awan ti pakababalawanna ken napudno nga annak ti Dios
nga awan pakapilawanna. Agtignaykayo iti kastoy a wagas
tapno agraniagkayo a kas silsilaw iti lubong, iti tengnga ti
nakillo ken dakes unay a henerasion.
16 Kumpetkayo a naimbag iti sao ti biag tapno maad-
daanak iti rason nga agragsak iti aldaw ni Cristo. Ta no
kasta ti mapasamak, ammokto a saanak a nagtaray nga
awan mamaayna wenno nagtrabaho nga awan serserbina.
17 Ngem uray no maiparukpokak a kas sagut iti daton
ken panagserbi iti pammatiyo, agragsakak, ken makipa-
gragsakak kadakayo amin.
18 Iti kasta met laeng a wagas, agrag-okayo met, ken
makipagrag-okayo met kaniak.
19 Ngem mangnamnamaak kenni Apo Jesus nga ibaonna
ni Timoteo kadakayo iti mabiit, tapno mapabilegak met
inton maammoak dagiti banbanag a maipapan kadakayo.
20 Ta awanen ti sabali pay nga adda kaniak a kas
kenkuana iti kababalin, a pudno a madanagan para
kadakayo.
21 Ta sapulenda amin dagiti bukodda a pagragsakan, saan
a dagiti banbanag ni Jesu-Cristo.
22 Ngem ammoyo iti pategna, gapu ta kas iti panagserbi ti
maysa nga anak iti amana, nagserbi met isuna a kaduak iti
ebanghelio.
23 Isu a namnamaek a maibaon isuna iti mabiit apaman
a makitak no ania ti mapasamak iti masakbayan.
24 Ngem natalgedak iti Apo a siak a mismo ket makaumay
met iti mabiit.
25 Ngem panpanunotek a masapul a maibaon manen ni
Epafrodito kadakayo. Isuna ket kabsatko ken padak nga
agserserbi ken padak a soldado, ken mensaheroyo ken
agserbi para kadagiti kasapulak.
26 Ta narigatan unay isuna, ken il-iliwenna ti makikaadda
koma kadakayo amin, gapu ta nangeganyo a nagsakit isuna.
27 Ta pudno unay a nakaro ti panagsakitna ket dandani
isuna a natay. Ngem naasi ti Dios kenkuana, ken saan laeng
nga isuna, ngem uray met kaniak, tapno saanak koma nga
agladingit iti kasta unay.
28 Isu nga ad-adda a magagaranak a mangibaon
kenkuana, tapno inton makitayo manen isuna ket

agragsakkayo ken mawayawayaanakto iti panagdanagko.
29 Pasangbayenyo ni Epafrodito nga addaan iti panagrag-o
iti Apo. Padayawanyo dagiti tattao a kas kenkuana.
30 Ta gapu iti trabaho para kenni Cristo a dandani
isuna a natay. Intulokna nga agpeggad ti biagna gapu
iti panagserbina kaniak ken pinunnoanna dagiti saanyo a
maaraamid iti panagserbiyo kaniak.

3

1 Kamaudiananna, kakabsatko, agrag-okayo iti Apo. Para
kaniak, saanko a pakasingaan ti panangisuratko manen
kadagitoy isu met laeng a banbanag kadakayo. Salaknib-
nakayo dagitoy a banbanag.
2 Agannadkayo kadagiti kasla aso. Agannadkayo kadagiti
dakes nga agtrabtrabaho. Agannadkayo kadagiti mangput-
puted iti tulang.
3 Ta datayo ti pannakakugit. Datayo nga agdaydayaw
babaen iti Espiritu ti Dios. Datayo a mangipanpannakkel
kenni Cristo Jesus, ken saan nga agtaltalek iti lasag.
4 Nupay kasta, mabalin nga agtalekak iti lasag. No adda
man ti mangpanpanunot a mabalinna ti agtalek iti lasag,
ad-adda pay kaniak.
5 Nakugitak iti maikawalo nga aldaw, kamengak ti tattao
ti Israel, iti tribu ni Benjamin, maysaak a Hebreo kadagiti
Hebreo; ket no maipanggep iti linteg, maysaak a Pariseo.
6 Napasnekak a nangidadanes iti Iglesia. No maipanggep
iti kinalinteg ti linteg, awan pakapilawak.
7 Ngem aniaman a banbanag a makaited gunggona
kaniak, imbilangko dagidiay a pukaw gapu kenni Cristo.
8 Kinapudnona, imbilangko itan amin a banbanag a
pukaw gapu iti kinangato ti pannakaammo kenni Cristo
Jesus nga Apok. Para kenkuana inikkatko amin a banbanag.
Imbilangko dagidiay a rugit tapno magun-odko ni Cristo.
9 ken makipagkaykaysaak kenkuana. Awanen ti bukodko
a kinalinteg a magun-od babaen iti panangtungpal iti linteg.
Ngem ketdi, addaanak iti kinalinteg babaen iti pammati
kenni Cristo, ti kinalinteg a nagtaud iti Dios a naibasar iti
pammati.
10 Isu nga ita kayatko a maam-ammo isuna ken ti pan-
nakabalin iti panagungarna ken ti pannakikaddua kadagiti
panagsagabana. Kayatko a mabalbaliwan iti wagas a
kapada ti pannakatayna,
11 tapno uray kaskasano mapadasak ti panagungar ma-
nipud iti patay.

12 Saan a pudno a naawatkon dagitoy a banbanag, wenno
nagbalinakon a naan-anay. Ngem ar-aramidek amin a
kabaelak tapno magun-odko ti makagapu a pinagbalinnak
ni Cristo Jesus a kukuana.
13 Kakabsat, saanko a panpanunoten a nagun-odkon
daytoy. Ngem adda maysa a banag: lipatek no ania ti
napalabas ken agsalukagak para iti masangoanan.
14 Ituloyko ti agturong iti pagpatinggaan tapno magun-
odko ti gunggona iti nainlangitan nga ayab ti Dios babaen
kenni Cristo Jesus.
15 Datayo amin a nataengan, agpanunottayo iti kastoy a
wagas. Ket no sabali ti adda iti panunotyo maipanggep iti
aniaman a banag, ipakaammonto met laeng ti Dios dayta
kadakayo.
16 Nupay kasta, aniaman a nadanontayo, saantayo nga
umibbat iti daytoy.
17 Tuladendak kakabsatko. Kitaenyo a naimbag dag-
iti magmagna babaen kadagiti pagwadan a nakitayo
kadakami.
18 Adu dagiti magmagna— isuda dagiti masansanko nga
ibagbaga kadakayo, ket ita, agluluak a mangibagbaga
kadakakayo—nga isuda dagiti kabusor ti krus ni Cristo.
19 Ti pagbanaganda ket pannakadadael. Ta ti diosda
ket ti tianda, ken ipanpannakkelda dagiti nakababain nga
aramidda. Dagiti nainlubongan a banbanag ti panpanuno-
tenda.
20 Ngem umilitayo iti langit, a paggapuan ti ur-urayentayo
a mangisalakan kadatayo, a ni Apo Jesu-Cristo.
21 Baliwannanto dagiti nanumo a bagitayo iti bagi a
kalanglanga ti nadayag a bagina, a naaramid babaen iti
bileg ti pannakabalinna tapno iturayanna amin a banbanag.

4

1 Ngarud, patpatgek a kakabsatko nga il-iliwek, dakayo
a ragsak ken koronak iti daytoy a dalan a sititibker a
pagtaktakderak iti Apo, patpatgek a gagayyem.
2 Makipakpakaasiak kenni Evodias, ken makipak-
pakaasiak kenni Sintike, maaddaankayo koma iti
sangsangkamaysa a panunot iti Apo.
3 Kinapudnona ipakpakaasik met kadakayo, pudno a
padak nga agbakbaklay: tulonganyo dagitoy a babbai. Ta
nakipagbannogda met kaniak iti pannakailawa ti ebangelio
a kaduami ni Clemente ken dagiti dadduma nga agtrabtra-
baho, nga adda met iti Libro ti Biag dagiti naganda.
4 Agrag-okayo a kanayon iti Apo. Ibagak manen, agrag-
okayo.

5 Maipakita koma kadagiti amin a tattao ti kinaimmayo.
Asidegen ti Apo.
6 Saanyo a pakadanagan dagiti banbanag. Ngem ketdi, iti
amin banag, maipakaammo koma iti Dios dagiti dawdawa-
tenyo babaen iti karkararag ken dawdawat nga addaan
panagyaman.
7 Ken ti talna iti Dios, a nalablabes pay ngem iti amin
a pannakaawat, bantayannanto dagiti puspuso ken panpa-
nunotyo iti kaaddayo kenni Cristo Jesus.
8 Kamaudiananna, kakabsat, aniaman a banbanag a
pudno, aniaman a banbanag a nadayaw, aniaman a
banbanag a nalinteg, aniaman a banbanag a nadalus,
aniaman a banbanag a nakaay-ayat, aniaman a banbanag
a mararaem, no adda aniaman a banag a nangato, no adda
aniaman a banag a maidaydayaw, panunoten ti maipapan
kadagitoy a banbanag.
9 Dagiti banbanag a naadalyo ken naawatyo ken nangnge-
ganyo ken nakitayo kaniak, aramidenyo dagitoy a ban-
banag. Ken ti Dios ti kappia ket addanto kadakayo.
10 Maragsakanak unay iti Apo gapu ta kamaudiananna
napabaroyon ti pakaseknanyo kaniak. Pudno nga adda
panangisakityo kaniak idi, ngem awan ti gundawayyo a
tumulong kaniak.
11 Saan a gapu kadagiti kasapulak nga ibagbagak daytoy.
Ta nasursurok no kasano ti mapnek kadagiti amin a
pasamak.
12 Ammok no kasano ti agkasapulan, ken ammok met
no kasano ti maaddaan iti aglaplapusanan a parabur. Iti
tunggal wagas ken iti amin a banbanag, nasursurok ti
palimed no kasano a mangan iti adu ken ti mabisinan, no
kasano ti maaddaan iti aglaplapusanan ken ti agkasapulan.
13 Maaramidko amin dagitoy a banbanag babaen
kenkuana a mangmangted iti pigsak.
14 Nupay kasta, nasayaat ti inaramidyo iti
pannakipagsagabayo kaniak.
15 Ket ammoyo, dakayo a taga-Filipos, nga idi rugrugi
ti ebanghelio, idi pimmanawak idiay Macedonia, awan ti
Iglesia a timmulong kaniak maipanggep iti panangited ken
panangawat malaksid laeng kadakayo.
16 Uray pay idi addak idiay Tesalonica, impatulodandak
iti tulong para kadagiti kasapulak saan laeng a naminsan.
17 Saan a gapu ta sapulek ti sagut. Ngem ketdi, sapulek ti
bunga a mangpaadu iti pagsayaatanyo.
18 Naawatkon amin a banag, ken adun ti adda kaniak.
Napnoanakon. Naawatkon manipud kenni Epafrodito

dagiti banag manipud kadakayo. Nabanglo ti ayamuomda,
maysa a maikari a daton a makaay-ayo iti Dios.
19 Ket punnoanto ti Diosko ti tunggal pagkasapulanyo
segun iti kinabaknang ti dayag ni Cristo Jesus.
20 Ita, iti Dios ken Amatayo, kenkuana ti dayaw iti
agnanayon. Amen.
21 Kablaawanyo ti tunggal namati kenni Cristo Jesus.
Kabkablaawan dakayo dagiti kakabsat a kaduak.
22 Kabkablaawandakayo amin dagiti namati ditoy, nang-
nangruna ti sangkabalayan ni Cesar.
23 Ti parabur ni Apotayo a Jesu-Cristo ket adda koma iti
espirituyo. *

* **4:23** (Adda dagiti dadduma a kopya a nanginayon iti Amen)

Dagiti Taga-Colosas

1 Ni Pablo, maysa nga apostol ni Cristo Jesus babaen iti
pagayatan ti Dios, ken ni Timoteo a kabsattayo,
2 kadagiti namati ken napudno a kakabsat kenni Cristo
nga adda iti Colosas. Adda koma kadakayo ti parabur, ken
kapia manipud iti Dios nga Amatayo.
3 Agyamyamankami iti Dios, ti Ama ni Apotayo a Jesu-
Cristo, ken kanayondakayo nga ikarkararagan.
4 Nangngeganmi ti pammatiyo kenni Cristo Jesus ken iti
panagayat nga adda kadakayo para kadagiti amin a nailasin
para iti Dios.
5 Adda kadakayo daytoy nga ayat gapu iti natalged a
namnama a naisagana para kadakayo kadagiti langlangit.
Nangngeganyo idi ti maipanggep iti daytoy a natalged a
namnama iti sao ti kinapudno, ti ebanghelio,
6 nga immay kadakayo. Agbungbunga daytoy nga
ebanghelio ken dumakdakkel iti sangalubongan. Ar-
aramidenna met daytoy kadakayo manipud iti aldaw a
nangngegyo daytoy ken nasursuruyo ti maipanggep iti
parabur ti Dios iti kinapudno.
7 Daytoy ti ebanghelio kas nasursuroyo manipud kenni
Epafras, ti ipatpategmi a padami nga adipen, maysa a
napudno nga adipen ni Cristo iti biangmi.
8 Inpakaammo ni Epafras kadakami ti panagayatyo
babaen iti Espiritu.
9 Gapu iti daytoy nga ayat, manipud iti aldaw a
nangngeganmi daytoy ket saankami a nagsardeng a
mangikarkararag kadakayo. Dawdawatenmi a mapnokayo
iti panakaammo iti pagayatanna iti amin a kinasirib ken
naespirituan a pannakaawat.
10 Inkarkararagmi a magnakayo a maikari iti Apo iti
makaay-ayo a wagas. Inkarkararagmi nga agbungakayo
iti tunggal nasayaat nga aramid ken dumakkelkayo iti
pannakaammo iti Dios.
11 Ikarkararagmi a mapapigsakayo koma iti amin a
kabaelan segun iti bileg ti dayagna iti amin a kinaregget
ken kinaanus.
12 Ikarkararagmi a siraragsakkayo nga agyaman iti Ama,
a nangted kadakayo iti karbengan a makibingay kadagiti
sanikua dagiti namati iti lawag.
13 Inispalnatayo manipud iti panangituray ti kinasipnget
ken inyakarnatayo iti pagarian ti ipatpategna nga Anak.

14 Iti Anakna ket addaantayo iti pannakasubbot, ti pannakapakawan dagiti basol.
15 Ti Anak ti ladawan ti saan a makitkita a Dios. Isuna ti inauna nga anak kadagiti amin a parsua.
16 Ta babaen kenkuana ket naparsua amin a banbanag, dagidiay adda iti langit ken dagidiay adda iti daga, dagiti makita ken dagiti saan a makita a banbanag. Dagiti trono man wenno kinaturay, wenno dagiti pagturayan wenno dagiti addaan iti karbengan, amin a banbanag ket pinarsuana ken para kenkuana.
17 Adda isuna sakbay iti amin a banag, ken kenkuana, amin a banbanag ket agmaymaysa.
18 Ken isuna ti ulo ti bagi, ti iglesia. Isuna ti rugrugi ken ti inauna nga anak manipud kadagiti natay, ngarud, adda kenkuana ti kaunaan a saad kadagiti amin a banbanag.
19 Ta naay-ayo ti Dios a ti amin a kinaan-anayna ket agtaeng koma kenkuana,
20 ken tapno mapasublina iti bagina dagiti amin a banbanag babaen iti Anak. Nakikapia ti Dios babaen iti dara iti krusna. Insubli ti Dios dagiti amin a banbanag kenkuana, banbanag man iti daga wenno dagiti banbanag kadagiti langlangit.
21 Ken dakayo met, iti naminsan ket ganggannaet iti Dios ken kabusorna idi iti nakem ken iti dakes nga ar-aramid.
22 Ngem ita ket insublinakayo babaen iti napisikalan a bagina babaen iti patay. Inaramidna daytoy tapno idatagnakayo a nasantoan, awan-pakababalawan, ken awanan basol iti sangoananna,
23 no agtultuloykayo iti pammati, naipasdek ken sititibker, a saan a maikkat manipud iti natalged a namnama iti ebanghelio a nangngeganyo. Daytoy ti ebanghelio a naiwaragawag iti tunggal tao a naiparsua iti babaen iti langit. Daytoy ti ebanghelio a siak, ni Pablo, ket nagbalinak nga adipen.
24 Ita, agragrag-oak kadagiti panagsagsagabak para kadakayo. Ken punpunoek ti bagik iti pagkurangan iti rigrigat ni Cristo para iti bagina, nga isu iti iglesia.
25 Gapu iti daytoy nga iglesia nga adipenak, segun iti pagrebbengan manipud iti Dios a naited kaniak para kadakayo, a mangpunno iti sao ti Dios.
26 Daytoy ti palimed a kinapudno a nailemmeng iti adu a tawtawen ken henerasion. Ngem ita, naiparangarangen daytoy kadagiti mamati kenkuana.
27 Daytoy ket para kadagiti kayat ti Dios a pangipakaammoan iti kinabaknang iti dayag daytoy a palimed a ki-

napudno kadagiti Hentil. Dayta ket ti kaadda ni Cristo kadakayo, ti namnama ti masakbayan a dayag.
28 Isuna daytoy nga iwarwaragawagmi. Bagbagaanmi ti tunggal tao, ken sursuroanmi ti tunggal tao iti amin a kinasirib, tapno maidatagmi ti tunggal tao a naan-anay kenni Cristo.
29 Para iti daytoy, agtrabahoak ken agreggetak segun iti pigsana nga agtrabtrabaho kaniak nga addaan iti pannakabalin.

2

1 Ta kayatko a maammoanyo ti kinadakkel ti rigat a napaspasarak para kadakayo, para kadagiti adda idiay Laodecia, ken kas kaadu dagiti saan pay a nakakita iti nainlasagan a langak.
2 Agtrabtrabahoak tapno mapabileg dagiti pusoda babaen iti pannakaiyegda a sangsangkamaysa iti ayat ken iti amin a kinabaknang ti naan-anay a kinatalged ti pannakaawat, iti pannakaammo iti palimed a kinapudno ti Dios, dayta ket ni Cristo.
3 Nakalemmeng kenkuana dagiti amin a gameng iti kinasirib ken pannakaammo.
4 Ibagbagak daytoy tapno awan ti makaallilaw kadakayo babaen kadagiti makaallukoy a sasao.
5 Ken numan pay awanak kadakayo iti lasag, ngem addaak kadakayo iti espiritu. Agragrag-oak a makakita iti nasayaat a panagtutunosyo ken ti kinatibker ti pammatiyo kenni Cristo.
6 Kas inawatyo ni Cristo nga Apo, magnakayo kenkuana.
7 Maimulakayo a sititibker kenkuana, maipatakderkayo kenkuana, maipasdekkayo iti pammati kas naisuro kadakayo, ken maaddaankayo iti panagyaman.
8 Kitaenyo ta awan ti mangtiliw kadakayo babaen iti naintao-an a pammati ken awan kaipapananna a panangallilaw a maiyannurot iti kaugalian dagiti tattao, a maiyannurot kadagiti banbanag iti lubong, ken saan a maiyannurot kenni Cristo.
9 Ta agnanaed kenkuana dagiti amin a kinaan-anay ti Dios.
10 Ken napnokayo babaen kenkuana. Isuna ti ulo ti amin a pannakabalin ken turay.
11 Nakugitkayo kenkuana babaen iti pannakakugit a saan nga inaramid dagiti tattao iti panangikkat iti bagi iti lasag, ngem iti panangkugit ni Cristo.
12 Naitabonkayo a kadua iti pannakabautisar. Ken napagungarkayo gapu kenkuana babaen iti pammati iti

pannakabalin ti Dios, a nangpagungar kenkuana manipud kadagiti natay.
13 Ken idi nataykayo kadagiti pagkuranganyo ken iti saan
a pannakakugit ti lasagyo, pinabbiagnakayo a kaduana ken
pinakawannatayo amin kadagiti nagkurangantayo.
14 Inikkatna dagiti nailista nga utang ken dagiti pagan-
nurotan a maibusor kadatayo. Inikkatna amin dagitoy ken
inlansana idiay krus.
15 Inikkatna dagiti pannakabalin ken turay. Inwarnakna
dagitoy ken indalanna dagitoy iti naballigi a panagrambak
babaen iti krusna.
16 Isu ngarud, saanyo nga ipalubos nga adda ti man-
gukom kadakayo iti pannangan wenno panaginom, wenno
maipanggep iti aldaw ti fiesta wenno baro a bulan, wenno
maipanggep iti Aldaw ti Panaginana.
17 Aniniwan dagitoy dagiti banbanag a dumtengto ngem
ti kinapudno ket ni Cristo.
18 Awan koma ti matakawan iti gunggona babaen
iti panagtarigagay ti kinapakumbaba ken panangdayaw
kadagiti anghel. Ti kasta a tao ket sumrek kadagiti
banbanag a nakitana ken agbalin a nalastog babaen iti
nainlasagan a panagpanpanunotna.
19 Saan isuna a kumpet iti ulo. Manipud iti ulo a
matartaraonan ken mapagkakadua ti entero a bagi inggana
kadagiti nagsusuopan ken ur-urat; dumakkel daytoy babaen
iti panagdakkel nga inted ti Dios.
20 No kaduanakayo a natay ni Cristo kadagiti banbanag
iti lubong, apay nga agbibiagkayo a kasla adda pagrebben-
ganyo iti lubong:
21 “Saanmo nga iggaman, wenno ramanan, wenno sagi-
den”?
22 Amin dagitoy a banbanag ket naituding para iti pan-
nakapukaw nga addaan ti pakaaramatan, segun iti bilbilin
ken sursuro ti tattao.
23 Dagitoy a pagannurotan ket addaan iti kinasirib iti
bukod a nakem a relihion ken kinapakumbaba ken panang-
parigat iti bagi. Ngem awananda iti pateg maibusor iti
panangpanuynoy iti lasag.

3

1 Ngarud, no pinagungarnakayo ti Dios a kadua ni Cristo,
sapulenyo dagiti banbanag idiay ngato, a pagtugtugawan ni
Cristo iti makannawan ti Dios.
2 Panunotenyo dagiti banbanag iti ngato, saan a dagiti
banbanag iti daga.

3 Ta nataykayon, ken nailemmeng dagiti biagyo a kadua
ni Cristo iti Dios.
4 Inton agparang ni Cristo, nga isu ti biagyo, ket makipag-
parangkayonto met kenkuana iti dayag.
5 Patayenyo ngarud dagiti kamkameng nga adda iti daga -
kinaderrep, kinarugit, pakaragsakan, dakes a tarigagay ken
agum, a panagrukbab kadagiti didiosen.
6 Ta gapu kadagitoy a banbanag nga um-umay ti pungtot
ti Dios kadagiti annak iti kinasukir.
7 Kadagitoy met laeng a banbanag ti nagnaanyo idi
nagbiagkayo kadakuada.
8 Ngem ita ket masapul nga iwaksiyo amin dagitoy
a banbanag-pungtot, unget, dakes a tarigagay, dagiti
panaglais, ken naalas a sarsarita a rumrumwar kadagiti
ngiwngiwatyo.
9 Saankayo nga aggiinnulbod, ta inussobyon ti daan a
kinatao agraman dagiti aramidna.
10 Inkabilyon ti baro a kinatao, a mapabpabaro iti
pannakaammo maiyannurot iti ladawan ti nangiparsua
kenkuana.
11 Iti daytoy a pannakaammo, awan iti Griego ken Judio,
pannakakugit ken saan a pannakakugit, narungsot a tattao,
taga Scythian, tagabu, nawaya a tao, ngem ketdi ni Cristo ti
amin a banbanag ken ti adda iti amin a banbanag.
12 Isuotyo ngarud, a kas maysa a pinili ti Dios, nasantoan
ken maipatpateg, paggapgapuan ti asi, kinaimbag, kina-
pakumbaba, kinaemma ken kinaanus.
13 Aggiinnanuskayo. Agpipinnaraburkayo. No adda riri ti
maysa a tao maibusor iti sabali a tao, pakawanenyo iti isu
met laeng a wagas a panangpakawan kadakayo iti Apo.
14 Kangrunaan kadagitoy amin a banbanag, maad-
daankayo iti ayat, nga isu ti reppet ti kina-annay.
15 Ipalubosyo nga agturay ti kapia ni Cristo kadagiti pus-
pusoyo. Iti daytoy a kapia a nakaawaganyo iti maymaysa a
bagi. Ken agbalinkayo a managyaman.
16 Agnaed koma kadakayo ti sao ni Cristo a siaanay.
Iti amin a kinasirib, surwan ken bagbagaanyo ti maysa
ken maysa a mabuyugan kadagiti salmo ken himhimno
ken naespirituan a kankanta. Agkantakayo nga addaan iti
panagyaman kadagiti pusoyo para iti Dios.
17 Ken aniaman nga aramidenyo, iti sao wenno iti
aramid, aramidenyo amin para iti nagan ni Apo Jesus.
Agyamankayo iti Dios Ama babaen kenkuana.
18 Assawa a babbai, agpaituraykayo kadagiti assawayo, ta
daytoy ti maiyannatop iti Apo.

19 Assawa a lallaki, ayatenyo dagiti assawayo, ken
saankayo a gumura maibusor kadakuada.
20 Annak, agtulnogkayo kadagiti nagannakyo iti amin
banbanag, ta makaay-ayo daytoy iti Apo.
21 Amma, saanyo a ruruden dagiti annakyo, tapno saan-
danto a maupay.
22 Dakayo a tagabu, agtulnogkayo kadagiti amoyo segun
iti lasag iti amin a banbanag, saan nga iti panaginggagaget
a kas mangay-ayo kadagiti tattao, ngem iti napasnek a puso.
Agbutengkayo iti Apo.
23 Aniaman nga aramidenyo, agtrabahokayo nga agtaud
iti kararua a kasla para iti Apo ken saan a para kadagiti
tattao.
24 Ammoyo nga awatenyonto manipud iti Apo ti gungguna
ti panagtagikua. Ni Apo a Cristo ti pagserserbianyo.
25 Ta ti siasinoman nga agaramid iti kinakillo ket awaten-
nanto ti supapak ti kinakillo nga inaramidna, ken awan iti
panangidumduma.

4

1 Dakayo nga amo, itedyo kadagiti tagabu ti umno ken
rumbeng. Ammoyo nga adda met ti amoyo idiay langit.
2 Ituloyyo ti sititibker a panagkararag. Agtalinaedkayo a
naalibtak iti daytoy nga addaan iti panagyaman.
3 Agkaykaysakayo met a mangikararag kadakami, a
mangilukat ti Dios iti ruangan para iti sao, tapno maibaga
ti palimed a kinapudno ni Cristo. Gapu iti daytoy,
naikawarak.
4 Ken ikararagyo a mailawlawagko koma daytoy, kas ti
rumbeng a panangibagak.
5 Magnakayo a nainsiriban kadagiti adda iti ruar, ken
subbotenyo ti tiempo.
6 Kankanayon koma nga addaan ti parabur dagiti sasaoyo.
Maasinan koma dagitoy, tapno maammoanyo no kasanoyo
a sungbatan ti tunggal tao.
7 Kadagiti banbanag a maipanggep kaniak, ipakaam-
monto ni Tikiko kadakayo dagitoy. Ay-ayatek isuna a
kabsat, napudno nga adipen, ken pada a tagabu para iti Apo.
8 Imbaonko isuna kadakayo para iti daytoy, tapno maam-
moanyo dagiti banbanag a maipanggep kadakami, ken
tapno mapabilegna dagiti pusoyo.
9 Imbaonko isuna a kaduana ni Onesimo, ti napudno
ken ay-ayatek a kabsat, a maysa kadakayo. Ibagadanto
kadakayo dagiti amin a banbanag a napasamak ditoy.
10 Kabkablaawannakayo ni Aristarco, ti padak a balud,
kasta met ni Marcos, ti kasinsin ni Bernabe a nangawatanyo

kadagiti bilbilin, “No umay isuna kadakayo, awatenyo
isuna,”
11 ken kasta met ni Jesus a maawagan ti Justus. Isuda
laeng kadagiti nakakugit ti kaduak nga agtrabtrabaho para
iti pagarian ti Dios. Isuda dagiti nagbalin a liwliwa kaniak.
12 Kabkablaawannakayo ni Epafras. Maysa met isuna
kadakayo ken tagabu met isuna ni Jesu-Cristo. Napinget
isuna a kankanayon a mangikarkararag kadakayo, tapno
makatakderkayo koma a naan-anay ken siaanay a natalged
iti amin a pagayatan ti Dios.
13 Ta siak iti makapaneknek kenkuana, a nagtrabaho
isuna iti kasta unay para kadakayo, para kadagiti taga
Laodicea, ken kadagiti taga Hierapolis.
14 Kabkablaawandakayo da Lukas, ti patpatgen a mangn-
gagas ken ni Demas.
15 Ikablaawandakami kadagiti kakabsat a taga-Laodicea,
ken ni Nimfas, ken ti iglesia nga adda iti balayna.
16 No naibasan daytoy a surat kadakayo, ibasayo met
daytoy iti iglesia dagiti taga-Laodicea, ken kitaenyo ta
basaenyo met ti surat a naggapu idiay Laodicea.
17 Ibagayo kenni Arkipo, “Kitaem ti trabaho nga inawatmo
iti Apo, a tungpalem koma daytoy.”
18 Daytoy a kablaaw ket bukodko a surat-Pablo.
Laglagipenyo dagiti kawarko. Parabur koma ti umadda
kadakayo.

1 Taga- Tesalonica

1 Dakami da Pablo, Silas, ken Timoteo iti iglesia ti Dios
Ama kenni Apo Jesu-Cristo idiay Tesalonica. Adda koma
parabur ken kapia kadakayo.
2 Kankanayonkami a mangipaay ti panagyaman iti Dios
para kadakayo amin, kas dakdakamatendakayo kadagiti
karkararagmi.
3 Malagipmi nga awan sardengna iti trabahoyo ti pammati
iti imatang ti Dios ken Amatayo, aramid iti ayat, ken anus
iti kinatalged para iti masakbayan nga adda kenni Apotayo
a Jesu-Cristo.
4 Kakabsat nga inayat ti Dios, ammomi ti pannakaayabyo,
5 no kasano nga immay ti naimbag a damagmi kadakayo
saan laeng nga iti sao, ngem uray met iti pannakabalin, iti
Espiritu Santo, ken iti kasta unay a namnama. Iti kasta
met laeng a wagas, ammoyo pay no ania a kita ti lallaki
idi addakami kadakayo para iti pagsayaatanyo.
6 Nagbalinkayo a mannulad kadakami ken iti Apo, kas
inawatyo ti sao iti adu unay a panagrigrigat nga addaan
iti rag-o manipud iti Espiritu Santo,
7 Kas nagbanaganna, nagbalinkayo a pagulidanan kadag-
iti amin a mamati idiay Macedonia ken Acaya.
8 Ta manipud kadakayo rimmuar iti sao ti Apo, ken saan
laeng nga iti Macedonia ken Acaya. Ngem ketdi, rimmuar
ti pammatiyo iti Dios iti tunggal lugar. Kas nagbanaganna,
saanmin a masapul ti agsao iti uray aniaman a banag.
9 Ta isuda mismo ti nangipadamag no ania a kita iti
panangawatyo kadakami. Imbagada no kasano a nagsub-
likayo iti Dios manipud kadagiti didiosen tapno pagserbian
ti sibibiag ken pudno a Dios.
10 Impadamagda nga ur-urayenyo ti Anakna manipud
langit, a pinagungarna manipud iti patay. Daytoy ni Jesus,
nga isu ti mangwayawaya kadatayo manipud iti pungtot nga
umay.

2

1 Ta ammoyo, kakabsat, a saan a nasayang ti iyuumaymi
kadakayo.
2 Ammoyo a nagsagabakami iti napalabas ken
nakababain ti pannakatratomi idiay Filipos, kas ammoyo.
Natured kami gapu iti Diostayo a mangisao kadakayo iti
ebanghelio ti Dios uray no adu ti lapped.

3 Ta iti pammagbagami ket saan a naggapu iti biddut,
wenno naggapu iti kinarugit, wenno naggapu iti panan-
gallilaw.
4 Ngem ketdi, kas pinalubosannakami ti Dios a pan-
gitalkan iti ebanghelio, isu nga agsaokami. Agsaokami, a
saan nga ay-aywen ti tao, ngem tapno ay-aywen ti Dios.
Isuna ti mangsuksukimat kadagiti pusomi.
5 Ta saankami a nangaramat iti sasao a nalabes a
pammadayaw iti kaanoman, a kas ammoyo, wenno kas
pambar nga agagum, ti Dios ti saksimi.
6 Wenno nagbirokkami ti pammadayaw manipud kadagiti
tattao, manipud kadakayo wenno kadagiti dadduma. Ma-
balinkami nga umawat ti karbengan a kas apostol ni Cristo.
7 Ngem ketdi, naannadkami kadakayo a kas iti maysa nga
ina a mangliwliwa iti bukodna nga anak.
8 Iti kastoy a wagas ket adda ayatmi kadakayo.
Naragsakankami a mangibingay kadakayo saan laeng ti
ebanghelio ti Dios ngem uray daytoy bukodmi a biag, gapu
ta nagbalinkayo a napateg unay kadakami.
9 Ta malagipyo, kakabsat, ti trabaho ken bannogmi.
Nagtrabahokami iti aldaw ken rabii tapno saankami nga
agbalin a padagsen iti siasinoman kadakayo. Bayat dayta
a tiempo, inwaragawagmi ti ebanghelio ti Dios kadakayo.
10 Dakayo dagiti saksi, ken kasta met ti Dios, no kasano
kasanto, kalinteg, ken awan pakapilawan ti tignaymi
kadakayo a namati.
11 Iti kasta met laeng a wagas, ammoyo no kasano nga iti
tunggal maysa kadakayo, a kas ama kadagiti bukodna nga
annak, binagaan ken pinabilegdakayo. Pinaneknekanmi
12 a masapul a magnakayo iti banag a maikari iti Dios, a
mangaw-awag kadakayo iti bukodna a pagarian ken dayag.
13 Ta gapu iti daytoy, kankanayonmi met a pagyamanan
ti Dios. Ta idi naawatyo manipud kadakami ti mensahe ti
Dios a nangngegyo, inawatyo daytoy a saan a kas ti sao ti
tao. Ngem ketdi, inawatyo daytoy kas iti kinapudnona, ti
sao ti Dios. Daytoy a sao ti agtrabtrabaho met kadakayo a
namati.
14 Ta dakayo, kakabsat, nagbalin a mannulad kadagiti
iglesia ti Dios nga adda idiay Judea kenni Cristo Jesus.
Ta sinagabayo met iti isu met laeng banbanag manipud
kadagiti bukodyo a kalugaran, a kas inaramidda kadagiti
Judio.
15 Isu dagiti Judio a nangpapatay kenni Apo Jesus ken
dagiti profeta. Isu dagiti Judio a nangpapanaw kadatayo.
Saanda a paragsaken ti Dios. Ngem ketdi, busorenda iti

amin a tattao.
16 Pinaritandakami nga agsao kadagiti Hentil tapno
maisalakanda. Ti pagbanaganna dayta ket kankanayonda
a naynayonan dagiti basbasolda. Umayto ti pungtot
kadakuada iti kamaudiananna.
17 Naisinakami kadakayo kakabsat iti ababa a tiempo,
iti presensia, saan nga iti puso. Inaramidmi ti amin a
kabaelanmi nga addaan ti nakaro a tarigagay a makita ti
rupayo.
18 Ta tinarigagayanmi ti umay kadakayo, Siak, ni Pablo
maminsan manen, ngem nilappedannakami ni Satanas.
19 Ta ania ti namnamami iti masakbayan, wenno rag-
o, wenno korona iti pannakaidayaw iti sangoanan ni Apo
Jesus iti iyaayna?
20 Ta dakayo ti dayag ken ragsakmi.

3

1 Idi saanmin ngarud a kabaelan a baklayen daytoy,
napanunotmi a nasaysayaat iti mabati idiay Atenas.
2 Imbaonmi ni Timoteo, a kabsattayo ken adipen ti Dios iti
ebanghelio ni Cristo, tapno papigsaen ken liwliwaennakayo
maipanggep iti pammatiyo.
3 Inaramidmi daytoy tapno awan iti siasinoman a
mariribukan kadakayo babaen kadagitoy a panagsagaba.
Ta ammoyo mismo a nadutokankami gapu iti daytoy.
4 Kinapudnona, idi addakami kadakayo, impakpakau-
nami nga imbaga kadakayo a dandanikamin nga agsagaba
iti pannakaparigat, ket napasamak dayta, kas ammoyo.
5 Ta maigapu iti daytoy, idi saankon a kabaelan a takderan
daytoy, nangibaonak tapno maamoak koma ti maipanggep
iti pammatiyo. Ta amangan ketdi a sinulisognakayo iti
manulsulisog, ken agbalin nga awan serbina ti trabahomi.
6 Ngem immay ni Timoteo kadakami manipud kadakayo
ket inyegna kadakami ti naimbag a damag iti pammati
ken ayatyo. Imbagana kadakami a kankanayon nga adda
iti nasayaat a pakalaglagipanyo kadakami, ken mailiwkayo
a makakita kadakami a kas iti iliwmi met a makakita
kadakayo.
7 Gapu iti daytoy, kakabsat, naliwliwakami babaen
kadakayo gapu iti pammatiyo, kadagiti amin a leddaang ken
rigrigatmi.
8 Ta agbiagkami ita, no agtakderkayo a natibker iti Apo.
9 Ta ania a panagyaman iti mabalin nga itedmi iti Dios
para kadakayo, kadagiti amin a rag-o nga adda kadakami
iti sangoanan iti Dios gapu kadakayo?

10 Rabii ken aldaw nga agkarkararagkami a sipapasnek
tapno makitami koma dagiti rupayo ken maitedmi ti
agkurkurang kadagiti pammatiyo.
11 Sapay koma nga iti Diostayo ken iti mismo nga
Ama, kenni Apotayo a ni Jesus ket iturongna iti dalanmi
kadakayo.
12 Sapay koma ta aramiden iti Apo a dumakkel ken
aglaplapusanan ti ayat iti maysa ken maysa ken kadagiti
amin a tattao, a kas aramidenmi met kadakayo.
13 Sapay koma ta aramidenna daytoy tapno mapapigsa
dagiti pusoyo nga awan iti pakapilawanna iti kinasanto iti
sangoanan ti Dios ken Ama, iti iyuumay ni Apotayo a ni
Jesus a kaduana dagiti amin a sasantona.

4

1 Kamaudiananna, kakabsat, papigsaen ken guyu-
goyenkayo iti Apo Jesus. Kas panangawatyo kadagiti bilbilin
a naggapu kadakami, maipanggep no kasano ti rumbeng a
pannagnayo ken mangparagsak iti Dios, uray iti daytoy a
pannagna, tapno saysayaatenyo pay.
2 Ta ammoyo dagiti bilbilin nga intedmi kadakayo babaen
kenni Apo Jesus.
3 Ta daytoy ti pagayatan ti Dios: ti kinasantoyo—a
liklikanyo ti kinaderrep,
4 nga ammo ti tunggal maysa kadakayo no kasano ti
panangtagikuana iti bukodna nga asawa a babai iti ki-
nasanto ken kinadayaw.
5 Saanka a mangasawa ti babai iti nainlasagan a tarigagay
(a kas kadagiti Hentil a saanda nga am-ammo ti Dios).
6 Awan koma ti tao nga aglabsing ken agaramid ti
biddut iti kabsatna iti daytoy a banag. Ta manangibales
ti Apo kadagitoy a banbanag, a kas binallaagandakayo ken
pinaneknekanmi.
7 Ta saannatayo nga inayaban iti Dios iti kinarugit, ngem
iti kinasanto.
8 Ngarud, ti mangilaksid iti daytoy ket saan a tao ti
laklaksidenna, no di ket ti Dios, a mangted iti Espiritu Santo
kadakayo.
9 No maipapan iti nainkabsatan nga ayat, saanyon a mas-
apul ti siasinoman nga agsuratkadakayo, ta naisuronakayo
mismo ti Dios nga ayatenyo ti tunggal maysa.
10 Pudno, nga ar-aramidenyo amin dagitoy para kadagiti
kakabsat nga adda iti entero a Macedonia. Ngem bal-
lakadandakayo, kakabsat, nga ad-adda pay koma nga ar-
aramidenyo daytoy.

11 Ibalakadmi pay kadakayo a tarigagayanyo ti agbiag
a sitatalna, panunotenyo ti bukodyo a trabaho, ken ag-
trabahokayo babaen dagiti im-imayo, a kas ti imbilinmi
kadakayo.
12 Aramidenyo daytoy tapno magnakayo a nasayaat kas
panangraemyo kadagiti adda iti ruar ti pammati ken tapno
saankayonton nga agkasapulan.
13 Saanmi a kayat a sabali ti panangawatyo, kakabsat,
ti maipanggep kadagiti nakaturog, tapno saankayo nga
agladingit a kas kadagiti kaaduan nga awan ti namnamada
iti masakbayan.
14 Ta no mamatitayo a natay ken nagungar ni Jesus, iti
kasta, iyegto iti Dios ni Jesus a kaduana dagiti nakaturog
kenkuana.
15 Ta iti daytoy, ibagami kadakayo babaen iti sao ti Apo,
a datayo a nabbiag, a nabati iti iyuumay ti Apo, pudno a
saantayonto nga unaan dagiti nakaturogen.
16 Ta bumabanto mismo ti Apo manipud langit. Umayto
isuna a kaduana ti panagpukkaw, ti timek ti arkanghel,
ken ti trumpeta ti Dios, ket umunanto nga agpangato dagiti
natay kenni Cristo.
17 Ket datayo a sibibiag, a nabati, ket maitipontayonto
kadakuada ti ulep tapno sabtentayo ti Apo idiay tangatang.
Iti kastoy a wagas, kankanayontayonton a kadua ti Apo.
18 Ngarud, liwliwaenyo ti tunggal maysa babaen kadagi-
toy a sasao.

5

1 Ita, maipanggep kadagiti tiempo ken panawen, kakabsat,
saanen a masapul iti aniaman a banag a maisurat kadakayo.
2 Ta ammoyon a naan-anay nga umay iti aldaw ti Apo a
kasla agtatakaw iti rabii.
3 No ibagada a, “Kapia ken kinatalged,” ket kellaat a
pannakadadael ti umayto kadakuada. Daytoy ket kaslanto
iti sakit ti panagpasikal ti masikog. Awanto ti pamuspusan
a makalibasda.
4 Ngem dakayo, kakabsat, awankayo iti kinasipnget tapno
maunaannakayo iti dayta nga aldaw a kas iti agtatakaw.
5 Ta annaknayo amin ti lawag ken annak ti aldaw.
Saantayo nga annak ti rabii wenno ti kinasipnget.
6 No kasta ngarud, saantayo koma a matmaturog a kas iti
ar-aramiden dagiti dadduma. Ngem ketdi, agpalpaliiwtayo
latta ken agteppel.
7 Ta dagiti matmaturog ken dagiti agbartek ket arami-
denda daytoy iti rabii.

8 Ngem gapu ta annaknatayo iti aldaw, agteppeltayo.
Ikabiltayo ti kalasag ti barukong iti pammati ken ayat, ken
iti helmet, isu iti nakaisiguradoan iti pannakaisalakan.
9 Ta saan nga intuding ti Dios a pungtot ti pagtungpalan-
tayo, ngem tapno magun-odtayo ti pannakaisalakan babaen
kenni Apotayo a Jesu-Cristo.
10 Natay isuna para kadatayo tapno uray no nakariingtayo
wenno matmaturog, makipagbiagtayo kenkuana.
11 Liwliwaen ken papigsaenyo ngarud iti tunggal maysa,
a kas iti ar-aramidenyon.
12 Dawatenmi kadakayo, kakabsat, a bigbigenyo dagiti
agtrabtrabaho kadakayo ken mangibagnos kadakayo iti Apo
ken mangbalbalakad kadakayo.
13 Dawatenmi pay kadakayo nga utobenyo ida a raemen
iti kasta unay a panagayat gapu iti trabahoda. Makikapi-
akayo kadagiti kakaduayo.
14 Ballakadandakayo, kakabsat: ballaaganyo dagiti awan
urnosna, papigsaenyo dagiti naupay, tulonganyo dagiti
nakapsut, anusanyo iti amin.
15 Kitaenyo ta awan koma iti agibales ti dakes iti dakes
iti siasinoman. Ngem ketdi, ikarigatanyo nga aramiden iti
nasayaat para iti tunggal maysa ken para iti amin.
16 Agrao-okayo a kankanayon.
17 Dikay agsardeng nga agkararag.
18 Pagyamananyo ti tunggal banag, Ta daytoy ti pagayatan
ti Dios kenni Cristo Jesus para kadakayo.
19 Saanyo a sebseban ti Espiritu.
20 Diyo laisen dagiti padto.
21 Padasenyo dagiti amin a banbanag. Salimetmetanyo ti
naimbag.
22 Liklikanyo iti aniaman a kita iti dakes.
23 Sapay koma ta naan-anay a pasantoennakayo ti Dios
iti kapia. Sapay koma ta mataginayon ti sibubukel nga
espiritu, kararua ken bagi nga awan ti pakapilawan para
iti iyuumay ni Apotayo a ni Jesu-Cristo.
24 Napudno isuna a nangayab kadakayo, ti met laeng
mangaramid iti dayta.
25 Kakabsat, ikararagandakami met.
26 Kablaawanyo amin dagiti kakabsat babaen iti nasan-
toan nga agek.
27 Dawatek babaen iti Apo nga ibasayo daytoy a surat
kadagiti amin a kakabsat.
28 Sapay koma ta adda kadakayo ti parabur ni Apotayo a
Jesu-Cristo.

2 Taga-Tesalonica

1 Siak ni Pablo, ni Silvano, ken ni Timoteo, iti iglesia dagiti
taga-Tesalonica iti Dios nga Amatayo kenni Apo Jesu-Cristo.
2 Parabur ken talna koma iti adda kadakayo manipud iti
Dios nga Amatayo ken ni Apo Jesu-Cristo.
3 Rumbeng nga agyamankami a kankanayon iti Dios
gapu kadakayo, kakabsat. Ta maitutop daytoy, gapu ta
rumangrang-ay unay ti pammatiyo, ken dumakdakkel ti
ayatyo ti tunggal maysa.
4 Sipapannakkelkami mismo nga agsao maipapan
kadakayo kadagiti iglesia iti Dios. Sarsaritaenmi ti
maipapan iti kinaanus ken ti pammatiyo iti amin a
pannakaidadanesyo. Sarsaritaenmi ti maipapan dagiti
rigrigat nga inibturanyo.
5 Pagilasinan daytoy iti nalinteg a panangukom ti Dios. Ti
banagna ket maibilangkayo a maikari iti pagarian ti Dios
nga isu iti sagsagabaenyo.
6 Nalinteg para iti Dios nga isublina iti panagsagaba
kadagiti nangidadanes kadakayo,
7 ken bang-ar kadakayo a kaduami a nagsagaba. Arami-
denna daytoy ti panagparang ni Apo Jesus manipud langit
a kaduana dagiti anghel ti pannakabalinna.
8 Balisennanto babaen iti gumilgil-ayab nga apuy dagiti
saan a makaam-ammo iti Dios, ken dagiti saan nga agtulnog
iti ebanghelio ni Apotayo a Jesus.
9 Agsagabadanto ti pannakadusa iti agnanayon a pan-
nakadadael nga adayo iti imatang ti Apo ken manipud iti
dayag ti pannakabalinna.
10 Aramidennanto daytoy inton umay isuna iti dayta
nga aldaw tapno itan-ok dagiti tattaona ken tapno pagsid-
daawan dagiti amin a namati. Ta pinatiyo iti pam-
maneknekmi kadakayo.
11 Gapu iti daytoy, agtultuloykami met a mangikarkararag
kadakayo. Kararagmi nga ibilangnakayo ti Diostayo a
maikari iti nakaayabanyo. Ikararagmi nga ipatungpalna
iti tunggal tarigagay ti kinaimbag ken tunggal aramid ti
pammati nga addaan iti pannakabalin.
12 Ikararagmi dagitoy a banbanag tapno itan-okyo iti
nagan ni Jesus nga Apotayo. Kararagmi nga itan-oknakayo,
gapu iti parabur ti Diostayo ken ni Apo Jesu-Cristo.

2

1 Ita, maipapan iti iyaay ni Jesu-Cristo nga Apotayo ken
iti pannakaurnongtayo a makikadua kenkuana: dawatenmi
kadakayo kakabsat,
2 a saankayo koma a nalaka a madanagan wenno
mariribukan, uray babaen iti espiritu, babaen iti mensahe,
wenno babaen iti surat a kasla aggapgapu kadakami, a
nagbanaganna a dimtengen iti aldaw ti Apo.
3 Saanyo nga ipalubos nga adda mangallilaw kadakayo
iti aniaman a wagas. Ta saan nga umay daytoy agingga a
kalpasan nga umay iti iyaadayo, ken maiparangarang ti tao
nga awanan linteg, ti anak iti pannakadadael.
4 Isuna ti mangsalungasing ken mangitan-ok iti bagina
a maibusor kadagiti amin a naawagan a Dios wenno
pagrukbaban. Kas nagbanaganna, agtugaw isuna iti templo
ti Dios ken iparangna ti bagina a kas Dios.
5 Saanyo kadi a malagip nga idi addaak kadakayo ket
imbagak dagitoy a banbanag?
6 Ita, ammoyon ti manglaplapped kenkuana, tapno
maiparangarangto laeng isuna iti umiso a tiempo.
7 Ta madaman nga agtrabtrabaho ti palimed iti awanan
linteg, adda laeng ti maysa a tao a manglaplapped kenkuana
ita agingga a maikkat isuna iti dalan.
8 Ket maiparangarangto ti awanan linteg, nga isunto
iti papatayen ni Apo Jesus babaen ti anges iti ngiwatna.
Dadaelento isuna ti Apo babaen iti pannakaiparangarang
iti iyaayna.
9 Ti iyaay iti awan lintegna ket babaen iti aramid ni
Satanas, nga addaan iti amin a pannakabalin, dagiti pagi-
lasinan, ken dagiti palso a nakakaskasdaaw,
10 ken iti amin a panangallilaw iti kinakillo. Dagitoy a
banbanag ket para kadagiti mapukpukaw, gapu ta saanda a
naawat ti ayat iti kinapudno tapno maisalakanda.
11 Gapu iti daytoy, ibaon ti Dios kadakuada iti pannaka-
balin iti biddut tapno patienda iti ulbod.
12 Agbanagto a maukomda amin, dagiti saan a namati ti
kinapudno ngem ketdi nagragsakanda iti kinakillo.
13 Ngem rumbeng nga agyamankami a kankanayon iti
Dios gapu kadakayo, kakabsat nga inayat iti Apo. Ta pinili-
nakayo ti Dios a kas umuna a bunga iti pannakaisalakan iti
pannakapasanto iti Espiritu ken pammati iti kinapudno.
14 Daytoy iti nakaayabanyo a babaen iti ebangheliomi ket
magun-odyo ti dayag ni Jesu-Cristo nga Apotayo.
15 Agtakderkayo ngarud a natibker kakabsat. Salimet-
metanyo dagiti kinapudno a naisuro kadakayo, uray babaen

iti sao wenno babaen iti suratmi.
16 Ita, sapay koma ta ni Jesu-Cristo nga Apotayo ken Dios
nga Amatayo a nangayat kadatayo ken nangted kadatayo
iti agnanayon a liwliwa ken nasayaat a namnama iti
masakbayan babaen iti parabur,
17 ket liwliwaen ken patibkerenna dagiti puspusoyo iti
tunggal nasayaat nga aramid ken sao.

3

1 Ket ita, kakabsat, ikararagandakami, tapno napardas iti
pannaka-iwaragawag iti sao iti Apo ken maitan-ok, a kas
met maaramid kadakayo.
2 Ikararagyo a maiyadayokami manipud kadagiti nadan-
gkes ken dakes a tattao, gapu ta saan nga amin ket addaan
ti pammati.
3 Ngem napudno ti Apo, a mangpatibker ken mangaywan
kadakayo manipud iti dakes.
4 Adda panagtalekmi iti Apo maipapan kadakayo, nga
itultuloyyo nga aramiden dagiti banbanag nga ibilinmi.
5 Iturong koma iti Apo dagiti puspusoyo iti ayat iti Dios
ken iti kinaibtur ni Cristo.
6 Ita bilinendakayo, kakabsat, iti nagan ni Jesu-Cristo nga
Apotayo, a liklikanyo iti tunggal kabsat nga agbibiag iti
kinasadut ken saan a segun kadagiti kaugalian a naawatyo
kadakami.
7 Ta ammoyo mismo nga umno para kadakayo a tuladen-
dakami. Saankami a nakipagbiag kadakayo a kas kadagiti
awanan iti disiplina.
8 Ken saankami a nangan iti taraon iti siasinoman a
saanmi a binayadan daytoy. Ngem ketdi, nagtrabaho
ken nagbannogkami iti rabii ken aldaw iti narigat a
panagtrabaho, tapno saankami nga agbalin a padagsen iti
siasinoman kadakayo.
9 Inaramidmi daytoy a saan a gapu ta awan iti turaymi.
Ngem ketdi, inaramidmi daytoy tapno agbalinkami a pagul-
idanan kadakayo, tapno tuladendakami koma.
10 Idi addakami kadakayo, imbilinmi kadakayo, “No adda
iti saan a mangayat nga agtrabaho, rumbeng a saan a
mangan.”
11 Ta nangngegmi nga adda kadakayo ti agbibiag iti
kinasadut. Saanda nga agtrabaho ngem ketdi mannakib-
iangda.
12 Ita, dagiti bilinenmi ken bagbagaanmi iti nagan ni Apo
Jesu-Cristo, a rumbeng nga agtrabahoda iti kinatalna ken
kanenda iti bukodda a taraon.

13 Ngem dakayo, kakabsat, saankayo a maupay iti
panagar-aramid iti umno.
14 No addaman iti saan nga agtulnog iti saomi iti daytoy
a surat, tandaananyo isuna ken saankayo a makikadua
kenkuana, tapno mabainan isuna.
15 Saanyo nga ibilang isuna a kas maysa a kabusor ngem
ballaaganyo isuna a kas maysa a kabsat.
16 Ited koma ti Apo ti kapia kadakayo iti talna iti amin a
tiempo iti amin a wagas. Adda koma kadakayo amin iti Apo.
17 Siak ni Pablo, daytoy iti kablaawko iti bukodko nga ima,
nga isu iti pagilasinan iti tunggal isuratko. Daytoy ti isuratko
18 Adda koma kadakayo ti parabur ni Jesu- Cristo nga
Apotayo.

1 Timoteo

1 Ni Pablo, a maysa nga apostol ni Cristo Jesus, sigun
iti bilin ti Dios a Mangisalakantayo ken ni Cristo Jesus a
talgedtayo.
2 Kenni Timoteo, a pudno nga anak iti pammati: Ti
parabur, asi, ken kapia manipud iti Dios Ama ken ni Cristo
Jesus nga Apotayo.
3 Kas imbalakadko kenka nga aramidem idi pumanawak
nga agpa-Macedonia, agtalinaedka idta Efeso tapno mabil-
inmo dagiti tattao a saanda nga agisuro iti sabali a doktrina.
4 Ken saanda koma nga ipangag dagiti istoria ken awan
patinggana a sarsarita maipanggep kadagiti kapuonan.
Pakaigapuan dagitoy ti panagsisinnupiat a saan ket a makat-
ulong iti plano ti Dios, a daytoy ket babaen iti pammati.
5 Ita, ti panggep ti bilin ket ayat manipud iti nadalus
a puso, manipud iti naimbag a nakem, ken manipud iti
napudno a pammati.
6 Adda dagiti tattao a limmisi iti marka ken immadayo
manipud kadagitoy a banbanag ket dagiti minamaag a
sarsarita ti sinangoda.
7 Kayatda ti agbalin a mannursuro iti linteg, ngem saanda
a maawatan dagiti ibagbagada wenno dagiti ipappapilitda.
8 Ngem ammotayo a ti linteg ket nasayaat no usaren
daytoy iti nainkalintegan.
9 Ken ammotayo daytoy, a ti linteg ket saan a naaramid a
maipaay iti nalinteg a tao, ngem agpaay kadagiti awanan
linteg ken kadagiti nasukir a tattao, kadagiti saan a
nadiosan a tattao ken dagiti managbasol, kadagiti awan
diosna ken kadagiti narugit. Naaramid daytoy a maipaay
kadagiti mangapatay kadagiti amma ken innada, kadagiti
mammapatay,
10 kadagiti naderrep a tattao, kadagiti makikakaidda
kadagiti padada a lallaki wenno babbai, kadagiti mangpilit
a mangala kadagiti tattao tapno pagbalinenda a tagabu,
kadagiti ulbod, kadagiti saan a pudno a saksi, ken kadagiti
aniaman a maisupiat iti napudno a sursuro.
11 Daytoy a pannursuro ket sigun iti nadayag nga
ebanghelio ti nasantoan a Dios, nga isu a naitalek kaniak.
12 Agyamanak kenni Cristo Jesus nga Apotayo. Isuna ti
nangpapigsa kaniak, gapu ta imbilangnak a napudno, ken
inkabilnak ditoy a panagserbi.

13 Maysaak idi a managtabbaaw, manangidadanes ken
naranggas a tao. Ngem inawatko ti asi gapu ta nagtignayak
a nanengneng iti kinaawan pammati.
14 Ngem ti parabur ti Apotayo, aglupluppias a nabuyugan
iti pammati ken ayat nga adda kenni Cristo Jesus.
15 Daytoy a mensahe ket mapagtalkan ken maikari nga
awaten ti amin, a ni Cristo Jesus ket immay ditoy lubong
a mangisalakan kadagiti managbasol. Siak ti kadaksan
kadagitoy.
16 Ngem gapu iti daytoy, naited kaniak ti asi, tapno
kaniak, maipakita koma ni Cristo Jesus ti amin a kinaanus.
Inaramidna daytoy a kas pagulidanan dagiti agtalekto
kenkuana para iti biag nga agnanayon.
17 Ita, iti agnanayon nga ari, ti saan a matay, saan a
makita, ken ti maymaysa laeng a Dios, kenkuana ti dayaw
ken gloria iti agnanayon ken awan patinggana. Amen.
18 Ikabilko iti sangoanam daytoy a bilin, Timoteo, anakko.
Ar-aramidek daytoy kas maiyannatup iti naipadto maipa-
pan kenka, tapno makipagpasetka koma iti nasayaat a
ranget.
19 Aramidem daytoy tapno mabalin a maaddaanka iti
pammati ken naimbag a nakem. Saan nga impangag
dagiti dadduma a tattao dagitoy ket kasla limneddan, no
maipanggep iti pammati.
20 Kas kada Himeneo ken ni Alejandro, nga inyawatko
kenni Satanas tapno masuroanda koma a saan nga agtab-
baaw.

2

1 Ngarud umuna iti amin, dawatek a dagiti kiddaw, dagiti
kararag, dagiti pannangibabaet ken dagiti panagyaman ket
maaramid koma para iti amin a tao,
2 para kadagiti ari ken kadagiti amin nga adda iti turay,
tapno agbiagtayo koma a natalna ken naulimek iti amin a
kinanadiosan ken kinatakneng.
3 Nasayaat ken makaay-ayo daytoy iti sangoanan ti Dios a
mangisalakantayo.
4 Tarigagayna a ti amin a tao ket maisalakan ken maam-
moanda ti kinapudno.
5 Ta adda maymaysa a Dios, ken adda maymaysa a
mangibabaet para iti Dios ken ti tao, isu ti tao a ni Cristo
Jesus.
6 Intedna ti bagina kas subbot para kadagiti amin, a kas
ti pammaneknek iti umno a tiempo.
7 Gapu iti daytoy a panggep, siak a mismo, ket nagbalin
a mangaskasaba ken apostol. Ibagbagak ti kinapudno.

Saanak nga agul-ulbod. Maysa-ak a manursuro kadagiti Hentil iti pammati ken kinapudno.

8 Ngarud, kayatko a dagiti lallaki iti tunggal disso ket agkararag ken agingato koma kadagiti nasantoan nga ima nga awanan panagpungtot ken panagdua-dua.

9 Kasta met, kayatko a dagiti babbai ket kawesanda dagiti bagbagida iti umno a kawes, nga addaan kinaemma ken panagteppel. Nasken a saan a nasallapid ti buokda, wenno maaddaan iti balitok, wenno dagiti perlas, wenno nangina a kawes.

10 Kayatko nga agkawesda iti maiyannatup kadagiti babbai a mangipakpakita iti kinanadiosan babaen iti nasayaat nga aramid.

11 Ti babai ket masapul nga agsursuro a naulimek ken iti amin a panagtulnog.

12 Saanko a palubosan a mangisuro ti babai wenno iturayanna ti lalaki, ngem ketdi agbiag iti kinaulimek.

13 Ta immun-una a naparsua ni Adan, kalpasan ket ni Eva.

14 Ken saan a naallilaw ni Adan, ngem ti babai ket naananay a naallilaw iti panagbasol.

15 Nupay kasta, maisalakanto isuna babaen iti panangipasngayna kadagiti annak, no agtultuloyda iti pammati, iti ayat ken iti pannakadalus nga addaan iti nanakman a panagpanpanunot.

3

1 Daytoy a pagsasao ket mapagtalkan: No tarigagayan ti maysa a tao nga agbalin nga obispo, tartarigagayanna ti nasayaat a trabaho.

2 Ngarud ti obispo ket masapul nga awan ti pakababalawanna. Masapul a maysa laeng ti asawana. Masapul a managparbeng isuna, mannakaawat, naurnos ken managsangaili. Masapul a kabaelanna ti mangisuro.

3 Masapul a saan a naigamer ti arak, saan a mannakiriri, no di ket naalumamay ken natalna. Masapul a saan a managayat iti kuarta.

4 Masapul a maidalanna a nasayaat ti bukodna a pagtaengan, ken masapul nga agtultulnog kenkuana dagiti annakna nga addaan iti amin a panagraem.

5 Ta no ti tao ket saanna nga ammo nga idalan ti bukodna a pagtaengan, kasano ngarud a maaywananna iti iglesia ti Dios?

6 Masapul a saan isuna a barbaro iti pammati, tapno saan isuna nga agbalin a napalangguad ket agtungpal iti pannakaukom a kas iti diablo.

7 Masapul pay nga addaan isuna iti nasayaat a kagagalad
kadagidiay adda iti ruar, tapno saan isuna a matnag iti
pannakaibabain ken iti palab-og ti diablo.
8 Kasta met dagiti diakono, masapul a natakneng, saan a
managinkukuna. Masapul a saanda a managinom iti adu
nga arak wenno naagum.
9 Masapul a salimetmetanda ti naiparangarang a kina-
pudno maipanggep iti pammati nga addaan iti nadalus a
konsiensia.
10 Masapul pay a napalubusanda nga umuna, ket agser-
bida koma gapu ta awan pakapilawanda.
11 Kasta met laeng a dagiti babbai ket masapul a natak-
neng. Masapul a saanda a mammadpadakes. Masapul a
managparbeng ken napudnoda iti amin a banbanag.
12 Masapul a dagiti diakono ket maysa laeng ti asawana a
babai. Masapul a maidalanda a nasayaat dagiti annak ken
bumalayda.
13 Ta dagidiay nasayaat ti panagserbina ket makagun-
odda iti nasayaat a kasasaad ken natalged a sarikedked iti
pammati nga adda kenni Cristo Jesus.
14 Isursuratko kenka dagitoy a banbanag ken namnamaek
a makaumayak kenka iti mabiit.
15 Ngem no mataktakak, agsuratak tapno maammoam no
kasano ti agtignay iti bumalay ti Dios, nga isu ti iglesia ti
sibibbiag a Dios, ti adigi ken sarapa ti kinapudno.
16 Ken saan a mailibak a ti naiparangarang a kinapudno ti
kinanadiosan ket naindaklan: "Nagparang isuna a silalasag,
pinaneknekan ti Espiritu, nakita dagiti anghel, naiwara-
gawag kadagiti nasion, napati ditoy lubong ken naipangato
iti gloria."

4

1 Ita, nalawag nga ibagbaga ti Espiritu a kadagiti maud-udi
a tiempo, panawanto dagiti tattao ti pammati ken ipangagda
dagiti manangallilaw nga espiritu ken dagiti sursuro dagiti
demonio.
2 babaen iti inuulbod a kinamanaginsisingpet. Ma-
markaanto dagiti bukodda a nakem.
3 Paritandanto a makiasawa ken umawat kadagiti taraon
a pinarsua ti Dios a maipaay iti panangibingay a mabuyo-
gan iti panagyaman dagiti mamati ken makaammo iti
kinapudno.
4 Ta nasayaat ti tunggal banag a pinarsua ti Dios.
Awan mailaksid kadagiti laklak-amentayo a nabuyogan ti
panagyaman.
5 Ta daytoy ket naidaton babaen iti sao ti Dios ken kararag.

6 No ikabilmo dagitoy a banbanag iti sangoanan dagiti
kakabsat, agbalinkanto a nasayaat nga adipen ni Jesu-Cristo.
Ta mapappapigsaka babaen iti sasao ti pammati ken babaen
iti nasayaat a sursuro a sinurotmo.
7 Ngem saanmo nga awaten dagiti inuulbod nga istoria a
pagaayat dagiti babbaket. Ngem ketdi, sanayem ti bagim iti
nadiosan a panagbiag.
8 Ta ti panangsanay iti bagi ket bassit laeng ti
pakausaranna, ngem ti nadiosan a panagbiag ket adda
pakausaranna para iti amin a banbanag. Addaan daytoy
iti kari a para iti daytoy a biag ken iti umay a biag.
9 Daytoy a mensahe ket mapagtalkan ken maikari unay
nga awaten.
10 Ta daytoy ti gapuna nga ikarkarigatan ken igagaedmi
unay ti agtrabaho. Ta adda talekmi iti sibibiag a Dios,
nga isu ti Mangisalakan kadagiti amin a tattao, ngem
nangnangruna kadagiti namati.
11 Iwaragawag ken isurom dagitoy a banbanag.
12 Saanmo nga ipalubos nga adda manglais kenka iti kina-
agtutubom. Ngem ketdi, agbalinka a pagwadan kadagiti
mamati, iti sao, iti aramid, iti ayat, iti kinapudno ken iti
kinadalus.
13 Agingga nga umayak, asikasuem ti pannakaibasa, ti
panangbagbaga, ken ti panangisuro.
14 Saanmo a baybay-an ti sagut nga adda kenka, a naited
kenka babaen iti padto, a nabuyogan iti panangipatay
kadagiti ima dagiti panglakayen.
15 Salimetmetam dagitoy a banbanag. Makikaaddaka
kadakuada, tapno maiparang kadagiti amin a tattao ti
panagdur-asmo.
16 Alwadam ti panagtignaymo ken ti salwadam ti sursuro.
Agtuloyka kadagitoy a banbanag. Ta babaen iti panan-
garamidmo iti kasta, isalakanmonto ti bagim ken dagiti
dumngeg kenka.

5

1 Saanmo nga ungtan ti natataengan a lalaki ngem sika.
Ngem ketdi, bagbagaam isuna a kasla ama. Bagbagaam
dagiti ub-ubing a lallaki a kasla kakabsatmo.
2 Bagbagaam dagiti natataengan a babbai a kas inna,
ken dagiti ub-ubing a babbai a kas kakabsatmo iti amin a
kinasin-aw.
3 Dayawem dagiti balo, dagiti pudno a balo.
4 Ngem no ti balo ket addaan iti annak wenno appoko,
bay- am nga isuda ti umuna a makasursuro a mangipakita
iti panagdayaw iti uneg ti bukodda a bumalay. Bay-am ida a

subadanda dagiti nagannakda, gapu ta daytoy ket makaayayo iti Dios.

5 Ngem ti pudno a balo ket napanawan nga agmaymaysa. Italtalekna ti talgedna iti Dios. Agtalinaed isuna a kanayon nga addaan kadagiti kiddaw ken karkararag iti rabii ken aldaw.

6 Nupay kasta, ti babai nga agbiag para iti bukodna a pagayatan ket natay, uray no sibibiag pay laeng isuna.

7 Ken ikasabam dagitoy a banbanag tapno awanto ti pakababalawanda.

8 Ngem no adda ti saan a mangipaay iti maipaay iti bukodna a kakabagian, nangnangruna kadagidiay adda iti bukodna a bumalay, inlibakna ti pammati ket nadakdakes pay ngem iti saan a namati.

9 Mailista koma ti babai a balo a saan, daydiay saan nga ub-ubing iti tawen nga innem a pulo, asawa iti maymaysa nga asawa a lalaki.

10 Masapul a maam-ammoan isuna gapu kadagiti nasayaat nga ar-aramid, mabalin a daytoy ket nangaywan kadagiti ubbing, wenno managsangaili kadagiti gangannaet, wenno binuguanna ti saka dagiti namati, wenno tinulonganna dagiti nagsagaba, wenno napasnek iti tunggal nasayaat nga aramid.

11 Ngem kadagiti ub-ubing a balo, pagkedkedam nga ibilang ida iti listaan. Ta no abaken ida ti tarigagay ti bagida a maisuppiat kenni Cristo, kayatda ti agasawa.

12 Iti daytoy a wagas, maaddaanda iti basol gapu ta imbabawida ti immuna a karida.

13 Agbalinda pay a maruam iti kinasadut. Mamalaybalayda. Saanda laeng nga agbalin a nasadut, ngem agbalinda pay a tarabitab ken mannakibiang. Agsaoda kadagiti banbanag a saanda a rumbeng nga ibaga.

14 Ngarud, kayatko nga agasawa dagiti ub-ubing a babbai, aganakda, asikasoenda ti balay, tapno awan ti gundaway ti kabusor a mangpabasol kadatayo nga agar-aramid iti kinadakes.

15 Ta adda dagiti simmiasi a simmurot kenni Satanas.

16 No adda namati a babai nga addaan kadagiti balo, tulunganna koma ida, tapno iti kasta ket saandan a padagsen iti uneg ti iglesia, tapno mabalin a makatulong daytoy kadagiti pudno a balo.

17 Maibilang koma dagiti panglakayen a nasayaat ti panagturayna a maikari nga umawat iti maminduа a dayaw, nangnangruna kadagidiay agtrabtrabaho maipanggep iti sao ken iti panangisuro iti daytoy.

18 Ta kuna ti Nasantoan a Surat, “Saanmo a busalan
ti baka kabayatan nga agir-irik” ken “Ti trabahador ket
maikari iti tangdanna.”
19 Saanka nga umawat iti pammabasol a maisuppiat iti
maysa a panglakayen malaksid no adda ti dua wenno tallo
a saksi.
20 Ilintegmo dagiti managbasol iti imatang ti amin tapno
agbuteng dagiti dadduma.
21 Sipapasnekak a mangbilin kenka, iti imatang ti Dios, ni
Cristo Jesus, ken dagiti napili nga anghel, a salimetmetam
dagitoy nga annuroten nga awan panangidumduma, ken
awan ti aramidem a panangipangpangruna.
22 Saanka nga agganat a mangikabil kadagiti imam iti uray
maysa. Saanka a makibiang kadagiti basol ti sabali a tao.
Masapul a pagtalinaedem a nasin-aw ti bagim.
23 Masapul a saankan nga uminom iti danom. Ngem ketdi
uminomka iti bassit nga arak para iti rusokmo ken kadagiti
kanayon a sakitmo.
24 Dagiti basol ti sumagmamano a tattao ket nalawag a
makita, ket umun-una pay dagitoy ngem isuda a mapan iti
pannakaukom. Ngem adda dagiti basol a maud-udi.
25 Kasta met, nga adda dagiti nasayaat nga aramid a
maipakaammo, ngem uray dagiti dadduma ket saanto a
mailemmeng.

6

1 Ibilang koma dagiti adda iti babaen ti sangol ti pan-
nakatagabu dagiti amoda a dagitoy ket maikari iti amin a
panangdayaw. Masapul nga aramidenda daytoy tapno ti
nagan ti Dios ken ti sursuro ket saan koma a matabbaawan.
2 Dagiti tagabu nga addaan namati nga amo ket masapul
a raemenda dagiti amoda, gapu ta agkakabsatda ken ad-
adda pay koma ti panagserbida kadakuada. Ta dagiti amo a
natulongan babaen iti trabahoda ket namati ken maay-ayat.
Isuro ken iwaragawagmo dagitoy a banbanag.
3 Nu bilang ta ti maysa a tao ket agisuro iti naidumduma
ken saanna nga awaten iti pudno nga annurotentayo, dayta
ket dagiti sasao ti Apo tayo a ni Jesu-Cristo, ken nu bilang ta
saanda nga awaten ti sursuro a mangiturong iti nadiosan a
panagbiag,
4 dayta a tao ket napannakkel ken awan ammona.
Ngem ketdi, sakitna ti makisinnuppiat ken makisinnungbat
maipanggep kadagiti sasao. Dagitoy a sasao ket agbanag iti
apal, panagaapa, sao a mangipaay iti sakit ti nakem, dakes
nga atap, ken

5 iti agtultuloy a saan a panagkikinnaawatan dagiti tattao
nga addaan iti rinukir a panunot. Tallikudanda ti kina-
pudno. Ipagarupda a ti nadiosan a panagbiag ket maysa
a wagas tapno agbalin a baknang.
6 Ita, ti nadiosan a panagbiag nga addaan iti pannakapnek
ket dakkel a gunggona.
7 Ta awan ti inyegtayo ditoy lubong. Kasta met a saantayo
a makaitugot iti uray ania.
8 Ngem ketdi, mapnektayo koma iti makan ken pagan-
anay.
9 Ita, kadagidiay kayatna ti agbalin a nabaknang, mat-
nagda iti sulisog, iti palab-og. Matnagda iti adu a minamaag
ken napeggad a tarigagay, ken iti aniaman a makairarem
kadagiti tattao iti pannakaperdi ken pannakadadael.
10 Ta ti panagayat iti kuarta ket isu ti ramot iti amin a kita
ti kinadakes. Dadduma a tattao nga agtarigagay iti daytoy
ket nagtagawataw manipud iti pammati ken dinuyokda iti
bagbagida iti napalalo a ladingit.
11 Ngem sika, tao ti Dios, umadayoka manipud kadagitoy
a banbanag. Gun-odem ti kinalinteg, nadiosan a panagbiag,
kinapudno, ayat, panagibtur ken kinaalumamay.
12 Makirangetka iti nasayaat a ranget ti pammati. Salimet-
metam ti biag nga agnanayon nga isu ti nakaayabam.
Maipanggep iti daytoy a nangtedka iti pammaneknek iti
sangoanan dagiti adu a saksi, no ania ti nasayaat.
13 Itedko kenka daytoy a bilin iti sangoanan ti Dios, isu a
mamagbiag iti amin a banbanag, ken iti sangoanan ni Cristo
Jesus, nga isu a nagsao iti pudno iti sangoanan ni Pontio
Pilato:
14 idulinmo nga awan pagkuranganna dagiti bilin, nga
awan pakababalawanna, agingga iti panagparang ni Apo
tayo a ni Jesu-Cristo.
15 Ipakaammonto ti Dios ti panagparangna iti umno a
tiempo - ti Dios nga Ayan ti Bendision, ti isu laeng a
pannakabalin, ti Ari nga agar-ari, ti Apo nga agturturay.
16 Isuna laeng iti saan a matay ken agnanaed iti saan a
maasitgan a silaw. Awan tao a makakita kenkuana wenno
makabael a mangbuya kenkuana. Kenkuana iti dayaw ken
agnanayon a pannakabalin. Amen.
17 Ibagam kadagiti baknang ditoy lubong a saanda nga
agpasindayag, ken saanda a mangnamnama kadagiti kin-
abaknang, a saan a pakasiguradoan. Ngem ketdi, rumbeng
a mangnamnamada iti Dios. Ipapaayna kadatayo ti amin a
pudno a kinabaknang nga intay ragragsaken.
18 Ibagam kadakuada nga agaramidda iti nasayaat, a bu-
maknangda kadagiti nasayaat nga aramid, a managparabur

ken situtulokda a mangibingay.
19 Iti kasta, maka-urnongdanto para bagbagida iti
nasayaat a pundasion iti masakbayan, tapno salimet-
metanda ti pudpudno a biag.
20 Timoteo, salaknibam no ania iti naited kenka. Liklikam
ti minamaag a sarita ken saan nga agtutunos a sarita a
biddut a naawagan iti pannakaammmo.
21 Adda dagiti lallaki a mangiwarwaragawag kadagitoy a
banbanag ket isu a simminada iti pammati. Maadda koma
ti parabur kadakayo.

Maika-dua a Timoteo

1 Ni Pablo, nga apostol ni Cristo Jesus babaen iti pagayatan
ti Dios, segun iti naikari a biag nga adda kenni Cristo Jesus,
2 kenni Timoteo a patpagek nga anak: Parabur, asi, ken
kapia a nagtaud iti Dios Ama kenni Cristo Jesus nga Apotayo.
3 Agyamanak iti Dios, nga isu a pagserserbiak manipud
pay kadagiti kapuonak, addaanak iti nadalus a konsen-
sia iti kankanayonko a pananglaglagip kenka kadagiti
karkararagko. Rabii ken aldaw.
4 a kalikagumak a makitaka, tapno mapnoak iti rag-o.
Malaglagipko dagiti luluam.
5 Naipalagip met kaniak met iti napudno a pammatim;
nga immun-una nga adda ken ni apongmo a Loida, ken ni
inangmo nga Eunice. Ket naallukoyak nga adda met kenka
daytoy.
6 Daytoy ti makagapu nga ipalagipko kenka a
parangrangem manen ti sagut ti Dios kenka babaen iti
panangiparabawko kadagiti imak.
7 Ta saannatayo nga inikkan ti Dios iti espiritu ti buteng,
no di ket pannakabalin ken ayat ken disiplina.
8 Isu a saanmo nga ibain ti pammaneknek maipanggep
iti Apotayo, wenno siak, ni Pablo, a baludna. Ngem ketdi,
makibingayka iti panagsagaba para iti ebanghelio babaen
iti pannakabalin ti Dios.
9 Ta ti Dios iti nangisalakan kadatayo ken nangayab
kadatayo babaen iti nasantoan a pannakaayab. Inaramidna
daytoy, saan a segun kadagiti aramidtayo, ngem segun iti
bukodna a panggep ken parabur. Intedna kadatayo dagitoy
a banbanag babaen kenni Cristo Jesus sakbay a nangrugi ti
tiempo.
10 Ngem ita, ti panangisalakan ti Dios ket naipakaammo
babaen ti panagparang ti Mangisalakantayo a ni Cristo
Jesus. Ni Cristo ti nangpatingga iti patay, ken nangiyeg iti
biag a saan pulos nga agpatingga nga aglawag babaen iti
ebanghelio.
11 Gapu iti daytoy, nadutokanak a mangaskasaba, apostol,
ken manursuro.
12 Maigapu iti daytoy a sagsagabaek met dagitoy a ban-
banag. Ngem saanak a mabain, ta am-ammok isuna a
pinatik. Naallukoyak a kabaelanna a salakniban ti intalekko
kenkuana inggana iti dayta nga aldaw.

13 Salimetmetam ti paguadan dagiti napudno a mensahe
a nangngegam kaniak, nga addaan ti pammati ken ayat nga
adda kenni Cristo Jesus.
14 Ti nasayaat a banag nga intalek ti Dios kenka, salakni-
bam babaen iti Espiritu Santo, nga agnanaed kadatayo.
15 Ammom daytoy, nga amin nga agnanaed idiay Asia ket
timmalikod kaniak. Iti daytoy a bunggoy ket da Figelo ken
Hermogenes.
16 Sapay koma ta kaasian ti Apo ti pamilia ni Onesiforo,
ta masansan nga papigsaennak ken saanna nga imbain ti
pannakaikawarko.
17 Ngem ketdi, idi adda isuna idiay Roma, biniruknak a
sireregta, ket nasarakannak.
18 Sapay koma ta ipalubos ti Apo kenkuana a
masarakanna ti asi manipud kenkuana iti dayta nga aldaw.
Ket ammom la unay amin a wagas a panangtulongna
kaniak idiay Efeso.

2

1 Sika ngarud, anakko, pumigsaka iti parabur nga adda
kenni Jesu-Cristo.
2 Ken dagiti banag a nangngegam kaniak, kadagiti adu a
saksi, italekmo kadagiti napudno a tattao a makabael met a
mangisuro kadagiti sabali.
3 Makipagsagabaka iti rigat kaniak, a kas nasayaat a
suldado ni Cristo-Jesus.
4 Awan ti soldado nga agserbi kabayatan a karaman isuna
kadagiti aramid iti daytoy a biag, tapno mabalin a maay-
ayona ti kangatoan nga opisialna.
5 Kasta met a no makisalisal ti siasinoman a kas atleta,
saan isuna a makoronaan malaksid no makisalisal babaen
kadagiti pagannurotan.
6 Kasapulan nga umuna nga umawat iti bingayna ti
nagaget a mannalon.
7 Panunotem no ania ti ibagbagak, ta ti Apo ti mangipaay
kenka iti pannakaawat iti amin a banag.
8 Laglagipem ni Jesu- Cristo, a nagtaud iti kaputotan ni
David, a napagungar manipud kadagiti natay. Daytoy ket
segun iti mensahek maipapan iti ebanghelio,
9 nga isu iti pagsagsagabaak agingga iti pannakaikawarko
a kas maysa a kriminal. Ngem ti sao ti Dios ket saan a
naikawar.
10 Ngarud, inibturak dagiti amin a banbanag gapu
kadagidiay a napili, tapno magun-odda met ti pan-
nakaisalakan nga adda kenni Cristo Jesus, nga addaan iti
agnanayon a gloria.

11 Mapagtalkan daytoy a pagsasao; “No nataytayo a
kaduana, makipagbiagtayto met kenkuana.
12 No makaibturtayo, makipagturaytayto met kenkuana.
No ilibaktayo isuna, ilibaknatayto met.
13 No saantayo a napudno, agtalinaedto latta isuna a
napudno, ta saanna a mailibak ti bagina.”
14 Kanayon nga ipalagipmo kadakuada dagitoy a ban-
banag. Ballaagam ida iti sangoanan ti Dios a saanda nga
agaapa maipapan kadagiti sasao. Gapu ta awan ti naim-
bag a maipaayna. Gapu iti daytoy, adda pannakadadael
kadagidiay agdengdengngeg.
15 Aramidem ti kabaelam a mangiparang iti bagim a
makaay-ayo iti Dios, kas iti mangmangged a saan a mabain.
Isurom a nasayaat ti sao ti kinapudno.
16 Liklikam ti narugit a sarita, nga ad-adda a mangigamer
iti saan a nadiosan a panagbiag.
17 Agwaras dagiti sasaoda a kasla gangrene. Mairaman
kadakuada da Himenio ken Fileto.
18 Limmisi dagitoy a lallaki iti kinapudno. Ibagbagada a ti
panagungar ket napasamaken. Inupayda ti pammati dagiti
dadduma.
19 Nupay kasta, ti natibker a pundasion ti Dios ket
sitatakder. Naikitikit iti daytoy ti kastoy: “ Ammo ti Apo
dagiti kukuana” ken “Tunggal maysa a mangawag iti nagan
ti Apo ket nasken a sumina manipud iti saan a nalinteg a
panagbiag.”
20 Iti nabaknang a pagtaengan, saan laeng a balitok ken
pirak dagiti pagkargaan. Adda met dagiti pagkargaan a
kayo ken banga. Mausar dadduma kadagitoy iti nadayaw
a pakausaran ken dagiti dadduma ket mausar iti saan a
nadayaw.
21 No dalusan ti maysa a tao ti bagina manipud iti saan a
nadayaw a pannakausar, isuna ket nadayaw a pagkargaan.
Nailasin isuna, adda pakausaranna iti Apo, ken nakasagana
para iti tunggal nasayaat a trabaho.
22 Adaywam dagiti paggarteman ti kinaagtutubo. Gun-
odem ti kinalinteg, pammati, ayat, ken kapia a kaduam
dagidiay umaw-awag iti Apo a nagtaud iti nadalus a puso.
23 Ngem pagkedkedam dagiti minamaag ken awan ma-
maayna a salsaludsod. Ammom a dagitoy ti pangrugian iti
panagsusuppiat.
24 Nasken a saan a makiapa ti adipen ti Apo. Ngem
ketdi, naalumanay koma isuna kadagiti amin, kabaelanna
ti mangisuro, ken naanus.
25 Masapul nga isuruanna, nga addaan kinaemma, dagiti
mangsuppiat kenkuana. Ket mabalin nga ikkan ida ti Dios

iti panagbabawi, iti pannakaammo iti kinapudno.
26 Ket mabalin a makaamirisda ket panawanda ti palab-
og ti diablo, kalpasan iti panangtiliwna kadakuada para iti
pagayatanna.

3

1 Ngem ammoem daytoy: kadagiti maudi nga aldaw
addanto dagiti napeggad a tiempo.
2 Ta dagiti tattao ket managayatdanto iti bagbagida, mana-
gayatda iti kuarta, napalangguadda, itan-okda iti bagbagida,
managtabbaawda, nasukirda kadagiti nagannakda, saanda
a managyaman, ken saanda a nasantoan.
3 Awanandanto iti gagangay a panangipateg, saanda a
mannakikapia, mammadpadakesda, darasudosda, naran-
ggasda, ken saanda a managayat iti naimbag.
4 Mananglliliputda, natangken ti uloda, nangato ti
panangkitada iti bagbagida, pagaayatda iti nainlubongan a
ragragsak a saan ket a managayat iti Dios.
5 Maaddaandanto iti pakakitaan iti nadiosan a panagbiag,
ngem ilibakdanto ti bilegna. Adaywam dagitoy a tattao.
6 Ta dadduma kadakuada ket lallaki a sumsumrek kadag-
iti pagtaengan ket gargarienda dagiti maag a babbai.
Dagitoy ket babbai a nagabsuonan iti basbasol ken inyadayo
dagiti nadumaduma a tarigagay.
7 Dagitoy dagiti babbai a kanayon nga agad-adal, ngem
saanda a pulos a kabaelan a maaddaan iti pannakaammo
iti kinapudno.
8 No kasano a da Janes ken Jambres ket bimmusorda
kenni Moises, kasta met a dagitoy a palso a manursuro
ket salsalungasingenda ti kinapudno. Isuda ket lallaki a
nadadael iti panunotna, ken isuda ket palso no maipanggep
iti pammati.
9 Ngem saandanto a makaadayo. Ta nalawagto a makita
iti amin ti kinamaagda, kas iti kinamaag dagidiay a lallaki.
10 Ngem sika, sinurotmo ti sursurok, ugali, panggep, pam-
mati, panaganus, ayat, kinaanus, dagiti pannakaidadanes,
11 dagiti panagsagsagaba, ken iti napasamak kaniak idiay
Antiokia, idiay Iconio ken idiay Listra. Inanusak dagiti
pannakaparigat. Ket kadagita amin, inispalnak ti Dios.
12 Amin dagidiay kayatna nga agbiag iti nadiosan a wagas
kenni Cristo Jesus ket maparigat.
13 Ket dagiti dakes a tattao ken managpammarang, ad-
addanto to pay a dumakesda. Iyaw-awandanto dagiti sabali.
Ket isuda a mismo ti maiyaw-awan.

14 Ngem sika, agtalinaedka kadagiti banbanag a nasursurom ken sititibker a pinatim. Ammom no siasino ti nakasursuruam.
15 Ammom a manipud iti kinaubingmo, naammoam dagiti nasagradoan a sursurat. Pagbalinendaka dagitoy a nasirib maipanggep iti pannakaisalakan babaen iti pammati nga adda kenni Cristo Jesus.
16 Ti entero a nasantoan a surat ket indalan ti Dios. Daytoy ket mausar para iti doktrina, iti panangbabalaw, iti panangatur, ken panagsanay iti kinalinteg.
17 Daytoy ket tapno mabalin a agbalin a naan-anay ti tao ti Dios, ken maisagana para iti tunggal nasayaat nga aramid.

4

1 Itedko daytoy napasnek a bilin kenka iti sangoanan ti Dios ken ni Cristo Jesus, a mangukomto kadagiti sibibiag ken kadagiti natay, ken gapu iti panagparangna ken iti pagarianna:
2 Ikasabam ti Sao. Nakasaganaka koma no kasta a nanamay a maaramidmo ken no kasta a saan. Mangbabalawka, mangtubngarka, mammagbagaka, nga addaan iti isu amin a kinaanus ken panangisuro.
3 Ta dumtengto ti tiempo a saanto a maanusan dagiti tattao ti pudno a sursuro. Ngem ketdi, agurnongdanto para kadagiti bagbagida kadagiti manursuro segun iti bukodda a tarigagay. Ket ibaganto met dagitoy ti makaay-ayo iti panagdengngegda.
4 Saandanto a denggen ti kinapudno, ket ti ketdi istoria a binalabala laeng ti panunot ti patienda.
5 Ngem sika, natanang koma ti panagpanpanunotmo iti amin a banbanag. Ibturam ti kinarigat; aramidem ti trabaho ti maysa nga ebanghelista; aramidem ti trabahom.
6 Ta siak ket maiparparukpuken. Ti tiempo iti ipapanawko ket dimtengen.
7 Nakisalisalak iti nasayaat a dangadang; Naileppasko ti lumba; Sinalimetmetak ti pammati.
8 Ti korona ti kinalinteg ket naisagana a maipaay kaniak, a ti Apo, ti nalinteg nga ukom, ket itednanto kaniak iti dayta nga aldaw. Ken saan a kaniak laeng, ngem kadagiti met amin a naayat a mangur-uray iti panagparangna.
9 Ikagumaam nga umay kaniak a dagus.
10 Ta pinanawannak ni Demas. Ipatpategna daytoy agdama a lubong ken napan idiay Tesalonica. Napan ni Cresente idiay Galacia, ken napan ni Tito idiay Dalmacia.
11 Ni laeng Lucas ti kaduak. Isurotmo ni Marcos gapu ta makatulong isuna kaniak iti trabaho.

12 Imbaonko ni Tikico idiay Efeso.
13 Itugotmo inton umayka ti kagay nga imbatik kenni
Carpo idiay Troas, ken dagiti librok, kangrunaan dagiti
pagsuratan.
14 Ni Alejandro a mammanday, adu ti impakitana a
nadakes nga aramid kaniak. Subadanto ti Apo isuna segun
kadagiti aramidna.
15 Masapul a salaknibam met ti bagim kenkuana, gapu ta
dakkel ti panangsuppiatna kadagiti sasaotayo.
16 Iti imuna a pannangikalintegak, awan ti nakipagtakder
kaniak. Ngem ketdi, pinanawandak ti tunggal maysa. Sapay
koma ta saan daytoy a maibilang a maibusor kadakuada.
17 Ngem adda iti sibayko ti Apo ken pinapigsanak tapno
babaen kaniak, ti pannakaiwaragawag ket mabalin a naan-
anay a matungpal, ken tapno amin dagiti Hentil ket mabalin
a mangngeganda. Naispalak manipud iti ngiwat ti leon.
18 Ispalennak ti Apo manipud iti tunggal dakes nga
aramid ken isalakannak para iti nainlangitan a pagarianna.
Kenkuana ti dayaw iti agnanayon nga awan inggana. Amen.
19 Kablaawam ni Priscila, ni Akila, ken ti sangkabalayan
ni Onesiforo.
20 Nagtalinaed ni Erasto idiay Corinto, ngem ni Trofimo
ket imbatik a masakit idiay Mileto.
21 Ikagumaam nga umay sakbay iti lam-ek.
Kabkablaawannaka ni Eubulo, kasta met ni Pudente, ni
Lino, ni Claudia, ken dagiti amin a kakabsat.
22 Ti Apo makikaadda koma iti espiritum. Parabur koma
ti adda kenka.

Tito

1 Ni Pablo, maysa nga adipen ti Dios ken apostol ni
Jesu-Cristo, para iti pammati dagiti napili a tattao ti Dios
ken ti pannakaammo iti kinapudno nga umanamong iti
kinanasantoan.
2 Adda dagitoy iti talged iti biag nga agnanayon nga inkari
ti Dios, nga awanan ti panagul-ulbod, sakbay kadagiti amin
a panawen ti tiempo.
3 Iti umno a tiempo, inwaragawagna ti saona babaen iti
mensahe nga intalekna kaniak nga idanonko. Masapul nga
aramidek daytoy babaen iti bilin ti Dios a manangisalakan-
tayo.
4 Kenka Tito, maysa a pudno nga anak a lalaki iti
kadawyan a pammatitayo. Parabur, asi, ken kapia manipud
iti Dios Ama, kenni Cristo Jesus a manangisalakantayo.
5 Gapu iti daytoy a panggep nga imbatika idiay Creta,
tapno maiyurnosmo dagiti banbanag a saan pay a nalpas,
ken mangdutok kadagiti panglakayen iti tunggal siudad kas
imbilinko kenka.
6 Ti maysa a panglakayen ket masapul nga awan pakaba-
balawanna, asawa a lalaki iti maysa a babai, addaan iti
napudno nga annak a saan a maibilang a kas nadangkes
wenno saan a disiplinado.
7 Kasapulan para iti agay-aywan, kas mangimatmaton iti
bumalay ti Dios, nga awan pakababalawanna. Masapul a
saan isuna a naariwawa wenno saan a maanawa. Masapul
a saan isuna a nalaka nga agpungtot, saan a naigamer iti
arak, saan a mannakiriri, ken saan a naagum a tao.
8 Ngem ketdi, masapul a managsangaili isuna, maysa a
gayyem ti naimbag. Masapul a nanakem isuna, nalinteg,
nadiosan, ken managteppel.
9 Masapul a salimetmetanna a nalaing ti mensahe a
mapagtalkan a naisuro, tapno mabalinna a pakireden dagiti
dadduma babaen iti naimbag a sursuro ken aturenna dagiti
mangsuppiat kenkuana.
10 Ta adu dagiti nasukir a tattao, nangnangruna dagidiay
adda iti pannakakugit. Awan serserbina dagiti sasaoda.
Allilawen ken idalanda dagiti tattao iti dakes a pagturungan.
11 Kasapulan a mapasardeng isuda. Isursuroda dagiti
saanda koma nga isuro para iti nakababain a gunguna ken
pagsisinninaenda dagiti sibubukel a pamilia.
12 Kinuna ti maysa kadakuada, maysa a nasirib a tao
kadakuada, “Dagiti taga -Creta ket saan nga agsarday a

managulbod, dakes ken napeggad nga ay-ayup, dagiti sadut a nararawet.”
13 Pudno daytoy a salaysay, isu a babalawem ida a siiinget
tapno nasembengda koma iti pammati.
14 Saanda nga ipangag dagiti parparbo nga istoria dagiti
Judio wenno dagiti bilbilin dagiti lallaki a timmallikod iti
kinapudno.
15 Kadagiti nasin-aw, amin a banbanag ket nasin-aw.
Ngem kadagiti narugitan ken saan a mamatpati, awan iti
nasin-aw. Ta narugitanen dagiti panunot ken konsensiada.
16 Ibagbagada nga ammoda ti Dios, ngem ilibakda isuna
babaen kadagiti aramidda. Makarurod ken nasukirda.
Saanda a maanamongan iti aniaman a nasayaat nga aramid.

2

1 Ngem sika, ibagam ti maitutop nga addaan iti napudno
a panursuro.
2 Dagiti lallakay ket masapul a managteppel, natakneng,
nanakem, nasimbeng iti pammati, iti ayat, ken iti panagib-
tur.
3 Kasta met dagiti natataengan a babbai a masapul a
kanayon nga iparangda dagiti bagbagida kas mararaem,
saan a mammadpadakes. Masapul a saanda a paigamer iti
adu nga arak. Masapul nga isuroda ti naimbag
4 tapno maisuroda dagiti ubbing a babae nga ayatenda iti
naimbag a wagas dagiti bukodda nga assawa ken annak.
5 Masapul nga isuroda ida nga agbalin a nanakem, nasin-
aw, nasayaat a mangaywan ti balay, ken agtulnogda kadagiti
bukodda nga assawa. Masapul nga aramidenda dagitoy a
banbanag tapno saan a maumsi ti sao ti Dios.
6 Iti isu met laeng a wagas, allukoyem dagiti agtutubo a
lallaki nga agbalin a nanakem.
7 Iti amin a wagas iparangmo ti bagim a kas pagulidanan
dagiti nasayaat nga ar-aramid; ken no agisuroka, ipakitam
ti kinadalus ken kinatakneng.
8 Agibagaka iti mensahe a nasayaat ken awan pakaba-
balawanna tapno ti siasinoman a bumusor ket maibabain,
gapu ta awan iti dakes a maibagana maipanggep kadatayo.
9 Dagiti tagabu ket masapul nga agtulnog kadagiti amoda
iti amin a banag. Masapul nga ay-aywenda isuda, ken saan
a makisuppiat kadakuada.
10 Masapul a saanda nga agtakaw. Ngem ketdi, masapul
nga ipakitada ti amin a nasayaat a pammati, tapno mapap-
intasda iti amin a wagas dagiti sursurotayo maipanggep iti
Dios a manangisalakantayo.
11 Ta nagparang ti parabur ti Dios kadagiti amin a tattao.

12 Isursuronatayo daytoy a tumallikod iti saan a nadiosan,
ken nainlubongan a tarigagay. Ken isursuronatayo nga
agbiag a nanakem, nalinteg, ken iti nadiosan a wagas iti
daytoy a panawen
13 kabayatan nga ur-urayentayo nga awaten ti nagasat a
namnama, ti panagparang ti dayag ti naindaklan a Diostayo
ken Manangisalakan a ni Jesu-Cristo.
14 Inted ni Jesus ti bagina para kadatayo tapno sub-
botennatayo manipud iti amin nga awanan ti linteg ken
tapno pagbalinennatayo a nasin-aw, para kenkuana, a
naisangsangayan a tattao a nagagar a mangaramid kadagiti
nasayaat nga ar-aramid.
15 Ibagam ken iballakadmo dagitoy a banbanag. Mang-
tubngarka nga addaan iti amin a turay. Saanmo nga itulok
nga adda manglaksid kenka.

3

1 Palagipam ida nga agpaituray kadagiti mangidadaulo
ken agtuturay, nga agtulnog kadakuada, a nakasagana para
iti tunggal nasayaat nga aramid.
2 Palagipam ida a saanda a mamadpadakes iti siasino-
man, a liklikanda ti panagsisinnuppiat, a bay-anda dagiti
dadduma nga aramidenna dagiti kayatda, ken ipakita ti
kinapakumbaba kadagiti amin a tattao.
3 Ta iti naminsan ket nagbalintayo nga awanan ti pan-
nakaawat ken nasukir. Naiyaw-awantayo ken nagbalin
a tagabu dagiti nadumaduma a tarigagay ken ragragsak.
Nagbiagtayo iti dakes ken apal. Narurodtayo ken ginuratayo
ti maysa ken maysa.
4 Ngem idi nagparang ti kinaimbag ti Dios a man-
angisalakantayo ken ti ayatna para iti sangkataoan,
5 saan a babaen kadagiti aramid iti kinalinteg nga
inaramidtayo, ngem babaen ti asina nga insalakannatayo.
Insalakannatayo babaen iti panagbuggo iti baro a pan-
nakaiyanak ken pannakapabaro babaen iti Espiritu Santo.
6 Sibabaknang nga inbukbok ti Dios ti Espiritu Santo
kadatayo babaen iti Manangisalakantayo a ni Jesu-Cristo.
7 Inaramidna daytoy tapno, iti pannakapalinteg babaen
iti paraburna ket agbalintayo a paset iti namnama iti biag
nga agnanayon.
8 Daytoy a mensahe ket mapagtalkan. Kayatko nga
agsaoka a sitatalged maipanggep kadagitoy a banbanag,
tapno dagidiay agtalek iti Dios ket rumegtada kadagiti
nasayaat nga ar-aramid nga ikabilna iti sangoananda. Dag-
itoy a banbanag ket nasayaat ken pakagungunaan kadagiti
amin a tattao.

9 Ngem liklikam dagiti minamaag a panagsusuppiat ken
naggapuan ti puli ken panagraranget ken riri maipanggep
ti linteg. Dagidiay a banbanag ket awan pategna ken awan
pakagungunaanna.
10 Laksidenyo ti siasinoman nga agar-aramid iti pakaiga-
puan iti panagsisina kadakayo, kalpasan iti maysa wenno
dua a ballaag,
11 ken ammom a ti kasta a tao ket timmallikod manipud iti
umno a wagas ken agbasbasol ken dusdusaenna ti bagina.
12 No ibaonko ni Artemas wenno ni Tikico kenka, par-
dasam ken umayka kaniak idiay Nicopolis nga isu iti
ingkeddengko a pagpalabasan ti panawen ti lammiis.
13 Partakam ket ibaonmo ni Zenas, ti nalaing iti linteg, ken
ni Apolos, iti wagas nga awan ti pagkuranganda.
14 Masapul nga adalen dagiti tattaotayo nga agaramid
kadagiti nasayaat nga aramid a makasabet kadagiti kan-
grunaan a kasapulan tapno saanda nga agbalin a saan a
nabunga.
15 Amin a kakadduak ket kablaawandaka. Kablaawam
dagidiay mangay-ayat kadatayo iti pammati. Parabur ti
umadda kadakayo amin.

Filemon

1 Siak ni Pablo, maysa a balud ni Cristo Jesus, ken ni
kabsattayo a Timoteo ket agsursuratkami kenni Felimon,
nga ay-ayatenmi a gayyem ken katrabahoan,
2 ken ni Apia a kabsatmi a babai, ken ni Arkipo a padami
a soldado, ken ti iglesia nga aggimong iti balaymo:
3 Parabur kadakayo ken kapia manipud iti Dios nga
Amatayo ken ni Apo Jesu-Cristo.
4 Kankanayon nga agyamanak iti Diosko. Dakdaka-
matenka kadagiti karkararagko,
5 Nangngegko iti ayat ken ti pammati nga adda kenka
kenni Apo Jesus ken para kadagiti amin a namati.
6 Ikararagko a nabunga koma iti pannakiramanmo iti
pammati a maipaay iti pannakaammo iti tunggal nasayaat
a banag nga adda kadatayo kenni Cristo.
7 Gapu ta naaddaanak iti kasta unay a rag-o ken liwliwa
gapu iti ayatmo, agsipud ta pinaragsakmo dagiti puso dagiti
namati, kabsat.
8 Ngarud, uray pay no adda kaniak amin a kinatured gapu
kenni Cristo tapno bilinenka iti rumbeng nga aramidem,
9 ngem gapu iti ayat, dawdawatek ketdi kenka—Siak, ni
Pablo, maysa a nataengan a tao, ken balud ita gapu kenni
Cristo Jesus.
10 Agdawdawatak kenka iti maipapan kenni Onesimo nga
anakko, a nagbalinak a pannakaamana iti pannakabaludko.
11 Gapu ta awan idi iti serserbina kenka, ngem napategen
isuna ita kadata.
12 Pagsubliek isuna kenka—nga isu ti ay-ayatek unay.
13 Tarigagayko a pagtalinaedek pay koma isuna kaniak,
tapno makatulong kaniak bayat iti kinaawanmo, bayat ti
pannakaibaludko gapu iti ebanghelio.
14 Ngem saanko a kayat ti agaramid iti aniaman a banag
nga awan pammalubosmo. Inaramidko daytoy tapno saan
a maaramid ti animan a naimbag gapu ta pinilitka, ngem
gapu ta kayatmo nga aramiden daytoy.
15 Nalabit a ti rason a naisina isuna kenka iti apagbiit, ket
tapno agsubli kenka iti agnanayon,
16 Tapno saan laengen isuna a kas tagabu, ngem nangat-
ngato pay ngem tagabu, kas maysa nga ay-ayaten a kabsat—
nangnangruna kaniak, ken ad-adda pay koma kenka, iti
lasag ken iti Apo.
17 No ibilangnak ngarud a kas kadua, awatem isuna a kas
ti panangawatmo koma kaniak.

18 Ngem no nagbasol isuna kenka, wenno nakautang
kenka iti aniaman a banag, siakon ti agbayad iti dayta.
19 Siak, ni Pablo, isuratko daytoy babaen iti bukodko
nga ima: Bayadankanto. Saankon nga ipalagip kenka a
bulodmo kaniak ti biagmo.
20 Wen, kabsat, ipalubosmo nga agragsakak iti Apo;
pabaroem ti pusok kenni Cristo.
21 Adda talgedko maipanggep iti panagtulnogmo, ag-
suratak kenka, nga ammok nga ad-adu pay ti aramidemto
ngem ti dawatek.
22 Maysa pay, mangisaganaka ti siled ti sangaili para
kaniak, ta namnamaek a babaen kadagiti karkararagyo ket
mapasyarkayonto iti mabiit.
23 Kablaawannaka Ni Epafras a padak a balud kenni Cristo
Jesus,
24 ken kablaawandakayo met da Marcos, Aristarco, De-
mas, Lucas, a katrabahoak.
25 Sapay koma ta ti parabur ni Apotayo a Jesu-Cristo ti
makikaadda iti espirituyo. Amen.

Hebreo

1 Iti nabayagen a panawen, nagsao ti Dios iti adu a daras
ken adu a wagas kadagiti kapuonantayo babaen kadagiti
profeta.
2 Ngem kadagitoy a naud-udi nga al-aldaw, nagsao ti
Dios kadatayo babaen ti Anak, a dinutokanna a tagatawid
kadagiti amin a banbanag, ken naaramid iti sangalubongan
babaen kenkuana.
3 Ti Anakna ti raniag iti dayagna, ti kababalin iti ki-
nasiasinona, ken tarabayenna amin a banbanag babaen
iti sao ti pannakabalinna. Kalpasan iti pannakagun-odna
ti pannakadalus kadagiti basbasol, nagtugaw isuna iti
makannawan nga ima iti Kangatoan a Pannakabalinna.
4 Nagbalin isuna a naturturay ngem kadagiti anghel, a kas
ti nagan a natawidna ket natantan-ok ngem iti naganda.
5 Ta siasino kadi kadagiti anghel iti nangibagaanna, “Sika
ti anakko, ita nga aldaw nagbalinak nga amam”? ken
ibagbagana manen, “agbalinakto nga ama kenkuana, ken
agbalinto isuna nga anak kaniak”?
6 Idi inyeg ti Dios iti inauna a naipasngay ditoy lubong,
ibagbagana manen, “Masapul nga agrukbab kenkuana
dagiti amin nga anghel ti Dios.”
7 Ibagbagana maipanggep kadagiti anghel, Isuna a
nangaramid kadagiti anghelna nga espiritu ken kadagiti
adipenna a gil-ayab ti apoy.”
8 Ngem maipanggep iti Anak, ibagana, “Ti tronom, O Dios,
ket agnanayon nga awan patinggana. Ti setro iti pagariam
ket setro iti hustisia.
9 Inayatmo iti kinalinteg ken ginuram iti kinaawan iti
linteg, ngarud linanaannaka ti Diosmo ti lana iti rag-o nga
ad-adda ngem kadagiti kakadduam.”
10 “Idi un-unana, O Apo, inaramidmo iti pondasion ti
daga. Dagiti langit ket iti ar-aramid dagiti imam.
11 Mapukawdanto, ngem agtultuloyka. Marunotdanto
amin a kasla ti pagan-anay.
12 Lukutemto ida a kasla iti kagay ken masukatandanto
a kasla iti pagan-anay. Ngem saanka nga agbalbaliw, ken
saan nga agpatingga dagiti tawtawenmo.”
13 Ngem siasino iti nangibagaan ti Dios kadagiti anghel iti
aniaman a tiempo, “Agtugawka iti makannawan nga imak
agingga a pagbalinek dagiti kabusormo a pangiparabawan
dagiti sakam”?

14 Saan kadi nga amin dagiti anghel ket espiritu a naibaon
tapno agserbi ken mangaywan kadagiti dandanin agtawid
iti pannakaisalakan?

2

1 Ngarud, masapul nga ad-adda nga ipangagtayo ti
nangngegantayo tapno saantayo nga umadayo iti daytoy.
2 Ta no pudno ti mensahe a naisao babaen kadagiti
anghel, ken umawat iti maiparbeng a pannusa ti tunggal
panaglabsing ken panagsukir,
3 kasanotayo ngarud a makalibas no saantayo
nga ikaskaso ti naindaklan a pannakaisalakan? —
pannakaisalakan nga immuna nga impakaammo ti Apo
kadatayo ken napaneknekan kadatayo dagiti nakangngeg
iti daytoy.
4 Pinaneknekan met ti Dios daytoy babaen kadagiti
pagilasinan, nakaskasdaaw, ken babaen iti nadumaduma a
nabibileg nga ar-aramid, ken babaen dagiti sagut ti Espiritu
Santo nga imbunongna segun iti pagayatanna.
5 Saan a dagiti anghel ti pagturayen iti Dios iti lubong nga
umay, nga isu iti sarsaritaenmi.
6 Ngem ketdi, adda idi iti nangpaneknek iti maysa a
lugar a kunana, "Siasino aya ti tao ta silalagipka kenkuana?
Wenno ti anak ti tao ta ipategmo isuna?
7 Inaramidmo ti tao a nababbaba bassit ngem kadagiti
anghel; binalangatam isuna iti dayag ken dayaw. *
8 Inkabilmo ti tunggal banag iti sakaananna tapno itu-
rayanna." Ta pinaiturayan ti Dios ti amin a banag iti
sangkatao-an. Awan aniaman a banag nga imbatina a
saanna a pinaiturayan kenkuana. Ngem ita, saantayo pay
laeng a makita nga iturturayanna ti amin a banag.
9 No pay kasta, makitkitatayo ti napagbalin a nababbaba
iti apagbiit, nababbaba ngem dagiti anghel— ni Jesus,
nga isu, gapu iti panagsagaba ken pannakatayna, ket
nabalangatan iti dayag ken dayaw. Isu nga ita, gapu iti
parabur ti Dios, naramanan ni Jesus ti pannakatay para iti
amin a tattao.
10 Rumbeng laeng a ti Dios, gapu ta agbibiag ti tunggal
banag a maipaay ken babaen kenkuana, ket ipanna ti
adu nga annak iti dayagna, ken pagbalinenna a naan-
anay ti pannakaisalakan ti mangidadaulo babaen kadagiti
panagsagsagabana.

---

* **2:7** (Innayun ti dadduma a manuscript iti: ket ingkabil mo ti tao a mangituray kadagiti aramid dagiti imam.)

11 Ta agpada a naggapu iti Dios ti mangisagsagut ken
dagiti naisagut. Gapu iti daytoy, saan a mabain ti nangisagut
kadakuada iti Dios a mangawag kadakuada a kakabsat.
12 Kunana, “Ipakaammokto ti naganmo kadagiti kak-
absatko, ikankantakto ti maipanggep kenka manipud iti
taripnong.
13 Ket kunana manen, “Agtalekak kenkuana.” Ken
kunana manen, “Kitaem, adtoyak ken dagiti annak nga
inted ti Dios kaniak.
14 Ngarud, yantangay ta addaan iti lasag ken dara dagiti
amin nga annak ti Dios, addaan met ni Jesus kadagiti isu
met laeng a banbanag, tapno babaen iti ipapatay, mabalin
a pagbalinenna nga awanan bileg ti addaan iti bileg ti patay,
dayta ket ti diablo.
15 Daytoy ket tapno wayawayaanna dagiti nagbiag iti pan-
nakatagabu iti unos ti panagbiagda gapu iti panagbuteng iti
pannakatay.
16 Ta awan duadua a saan a dagiti anghel ti tultulonganna.
Ngem ketdi, tultulonganna dagiti kaputotan ni Abraham.
17 Kasapulan ngarud nga agbalin isuna a kas kadagiti
kakabsatna iti amin a wagas, tapno agbalin isuna a naasi
ken napudno a kangatoan a padi kadagiti banbanag ti Dios,
ken tapno magun-odna ti panakapakawan ti basbasol dagiti
tattao.
18 Gapu ta nagsagaba mismo ni Jesus, napadas met isuna,
kabaelanna a tulongan dagiti mapadpadas.

3

1 Ngarud, nasantoan a kakabsat, a kakaduak iti nain-
langitan a pannakaayab, ibilangyo ni Jesus, ti Apostol ken
Kangatoan a Padi ti pammatitayo.
2 Napudno isuna iti Dios, a nangdutok kenkuana, kas
kenni Moises a napudno met iti amin a balay iti Dios.
3 Ta naibilang ni Jesus a maikari iti nangatngato a
pammadayaw ngem ni Moises, gapu ta ad-adda a mapadpa-
dayawan ti nangipasdek iti balay ngem iti mismo a balay.
4 Ta adda nangipasdek iti tunggal balay, ngem ti Dios ti
nangipasdek iti amin a banbanag.
5 Kinapudnona, napudno ni Moises kas maysa nga adipen
iti amin a balay iti Dios, a nangnangted iti pammaneknek
maipapan kadagiti banbanag a maibaganto iti masakbayan.
6 Ngem ni Cristo isu ti Anak a mangaywan iti balay iti Dios.
Datayo iti balayna no kumpettayo a sititibker iti talgedtayo
ken maipagpannakkel a talged.
7 Ngarud, daytoy ket kas ti imbaga iti Espiritu Santo, “ Ita,
no mangngegyo ti timekna,

8 saanyo a patangkenen dagiti puspusoyo a kas inaramid
dagiti Israelita iti panagrebeldeda, idi panawen iti pannaka-
suot idiay let-ang.
9 Daytoy ket idi nagrebelde dagiti kapuonanyo babaen iti
panangsusuotda kaniak, ken idi bayat iti uppat a pulo a
tawen, nakitada dagiti ar-aramidko.
10 Saanak ngarud a naay-ayo iti dayta a kaputotan.
Kinunak, 'Kankanayon a maiyaw-awan dagiti puspusoda,
ke saanda nga ammo dagiti wagasko.'
11 Daytoy ket kas iti panangsapatak iti ungetko: didanto
makastrek iti paginanaak.”
12 Agannadkayo, kakabsat, tapno awanto koma ti addaan
iti dakes a puso a saan a mamati iti siasinoman kadakayo,
maysa a puso a sumiasi manipud iti sibibiag a Dios.
13 Ngem ketdi, agpipinnabilegkayo iti inaldaw, ita ta
maawagan pay laeng a tatta nga aldaw, tapno awan
kadakayo ti mapatangken babaen iti panangallilaw iti basol.
14 Gapu ta nagbalintayo a kadua ni Cristo no sititibkertayo
a kumpet iti talgedtayo kenkuana manipud iti punganay
agingga ti panungpalan.
15 Naisao maipapan iti daytoy, “Ita nga aldaw, no
denggenyo ti timekna, saanyo a patangkenen dagiti puspu-
soyo, kas iti inaramid dagiti Israelita iti panagrebeldeda.
16 Siasino iti nakangngeg iti Dios ket nagrebelde? Saan
kadi nga amin dagiti indalan ni Moises a rimmuar iti Egipto?
17 Ket siasino ti nagpungtotan iti Dios iti uppat a pulo a
tawen? Saan kadi a dagiti nagbasol, a napasag iti let-ang
dagiti natay a bagbagida?
18 Siasino ti nagsapataan iti Dios a saanda a makastrek iti
paginanaanna, no di dagiti saan nga agtultulnog kenkuana?
19 Makitatayo a di da makastrek iti paginanaanna gapu iti
saanda a panamati.

4

1 Masapul a naannadtayo ngarud tapno awan kadakayo
ti mapaay a makadanon iti agtultuloy a kari a makastrek iti
panaginanana ti Dios.
2 Ta adda kadatayo ti naimbag a damag maipanggep
iti panaginana ti Dios a naipablaak kadatayo a kas adda
kadagiti Istraelita, ngem dayta a mensahe ket saan a
nangted iti pagimbagan kadagiti nakangngeg no saanda a
makitipon iti pammati iti daytoy.
3 Ta datayo a namati—datayonto dagiti makastrek iti
dayta a panaginana, a kas naibagbaga, “Kas insapatak
iti pungtotko, saandanto a makastrek iti panaginanak.”

Kinunana daytoy, uray no nalpasen dagiti trabahona a
panangparsua manipud idi panangrugi ti lubong.
4 Ta kinunana iti sadinoman maipanggep iti maikapito
nga aldaw, “Naginana ti Dios iti maikapito nga aldaw
manipud kadagiti amin nga inaramidna.”
5 Kinunana manen, “Saandanto a makastrek iti panagi-
nanak.”
6 Ngarud, agsipud ta naisagana pay laeng ti panaginana ti
Dios para kadagiti sumagmamano a sumrek, ken agsipud
ta adu nga Istraelita a nakangngeg iti naimbag a damag
maipanggep iti panaginanana ti saan a nakastrek gapu ta
saanda a nagtulnog,
7 nangikeddeng manen ti Dios iti maysa a manamnama
nga aldaw, a naawagan nga “Ita nga Aldaw.” Inaramidna
daytoy nga aldaw idi nagsao isuna babaen kenni David, a
nangibaga idi nabayagen a panawen kalpasan ti immuna
a naibaga, “Ita nga aldaw no dumngegkayonto iti timekna,
saanyo a patangkenen dagiti pusoyo.”
8 Ta no inikkan ida ni Josue ti inana, saanen a nagsao ti
Dios maipanggep iti sabali nga aldaw.
9 Ngarud, adda latta ti Aldaw a Panaginana a nakasagana
para kadagiti tattao ti Dios.
10 Ta ti siasinoman a makastrek iti panaginana ti Dios
ket naginana met manipud kadagiti ar-aramidna, a kas
inaramid ti Dios iti bagina.
11 Ngarud, sigagagartayo koma a sumrek iti dayta a
panaginana, tapno awan ti matinnagto iti dayta a kita ti
saan a panagtulnog a naaramidda.
12 Ta sibibiag ken naalibtak ti sao ti Dios ken natad-
tadem ngem uray aniaman a kampilan nga agsumbangir
ti tademna. Salputenna uray ti pagsabatan ti kararua
manipud iti espiritu, ken kadagiti nagsusuopan manipud iti
pata. Kabaelanna a maammoan dagiti kapanunotan ken
dagiti panggep ti puso.
13 Awan ti naparsua a banag a nailemmeng manipud
iti imatang ti Dios. Ngem ketdi, lamo-lamo amin a
banag ken silulukat kadagiti mata ti maysa a masapul a
pangitedantayo iti palawag.
14 Gapu ta addaantayon iti naindaklan a kangatoan a
padi a limmasat kadagiti langit, ni Jesus nga Anak ti Dios,
tengngelentayo a siiirut dagiti pammatitayo.
15 Ta saantayo nga addaan iti kangatoan a padi a saan
a makipagrikna kadagiti kinakapuytayo, ngem nasulisog iti
amin a wagas a kas kadatayo, malaksid iti dayta, saan isuna
a nagbasol.

16 Isu nga umasidegtayo ngarud nga addaan iti talged iti
trono ti parabur, tapno maawattayo ti asi ken masarakan-
tayo ti parabur a makatulong iti tiempo ti pagkasapulan.

5

1 Ta ti tunggal kangatoan a padi, a napili manipud
kadagiti tattao, ket nadutokan nga agtignay a mangibagbagi
kadakuada kadagiti banbanag a mainaig iti Dios, tapno
mangidiaya kadagiti sagut ken daton para kadagiti basbasol.
2 Kabaelanna ti makilangenlangen a siaalumamay kadag-
iti nakuneng ken ti saan a maiturayan agsipud ta isuna
mismo met ket napalikmutan iti kinakapuy.
3 Gapu iti daytoy, adda met rebbengna a mangidatag
kadagiti daton para kadagiti basolna kas iti ar-aramidenna
para kadagiti basol dagiti tattao.
4 Ken awan ti tao a mangala iti daytoy a dayaw para iti
bagbagina, ngem ketdi, masapul nga inayaban isuna ti Dios,
kas iti pannakaayab ni Aaron.
5 Saan met nga intan-ok ni Cristo ti bagbagina iti panag-
balinna a padi. Ngem ketdi, kinuna ti Dios kenkuana, "Sika
ti Anakko, ita nga aldaw nagbalinak nga Amam."
6 Daytoy ket kas met laeng iti ibagbagana iti sabali a paset,
"Padika nga agnanayon a kas iti kinapadi ni Melkisedec."
7 Bayat iti nainlasagan a tiempona, nangidaton isuna
kadagiti kararag ken kiddaw, nga agluluwa nga umas-asug
iti Dios, ti makaisalakan kenkuana manipud patay. Gapu iti
panagraemna iti Dios, naipangag isuna.
8 Uray no Anak isuna, naadalna ti panagtulnog kadagiti
banbanag a sinagabana.
9 Napaan-anay isuna ken iti kastoy a wagas, nagbalin
isuna a pakaisalakanan nga agnanayon dagiti amin nga
agtultulnog kenkuana,
10 dinutokan isuna ti Dios nga agbalin a kangatoan a padi
a kas iti kinapadi ni Melkisedek.
11 Adu pay ti kayatmi nga ibaga maipanggep kenni
Jesus, ngem narigat nga ipalawag agsipud ta nangudel ti
panagdengngegyo.
12 No pay mangisursurokayo koman kadagitoy a tiempo,
nasisita pay laeng nga adda mangisuro kadakayo kadagiti
nasken a sursuroenyo maipanggep iti sasao ti Dios. Masa-
pulyo ti gatas, saan a natangken a taraon.
13 Ta ti siasinoman a makainom laeng iti gatas ket awan
kapadasanna iti mensahe iti kinalinteg, ta maladaga pay
laeng isuna.

14 Maysa pay, ti natangken a taraon ket para kadagiti
nataengan, dagiti nasuroan a mangilasin iti nasayaat ken
dakes gapu iti kapadasanda a mangammo iti naimbag ken
dakes.

6

1 Ngarud, iti panangpanawtayo iti immuna a nasur-
surotayo maipanggep iti mensahe ni Cristo, masapul nga
agtultuloytayo iti panagtaeng, saantayo manen nga ipasdek
ti pundasion iti panagbabawi manipud kadagiti awan
serserbina nga ar-aramid ken ti pammati iti Dios,
2 wenno ti pundasion iti sursuro maipapan iti panag-
bautisar, ti panangipatay kadagiti ima, ti panagungar dagiti
natay, ken agnanayon a pannaka-ukom.
3 Aramidentayonto met daytoy no ipalubos ti Dios.
4 Ta saan a mabalin a mapasamak kadagiti naminsanen a
nalawlawagan, a nakaraman iti nainlangitan a sagut, dagiti
nakibingay iti Espiritu Santo,
5 ken dagiti nakaraman iti nasayaat a sao ti Dios ken dagiti
pannakabalin iti mapasungad a panawen,
6 ken kalpasanna, immadayoda—saan a mabalin a
maisublida manen iti panagbabawi. Daytoy ket gapu ta
inlansada manen ti Anak ti Dios para kadakuada, pinag-
balinda isuna a maysa a banag a pagkakatawaan dagiti
tattao.
7 Paraburan ti Dios ti daga a mangsagepsep iti tudo
a masansan nga agtinnag ket mangpatubo iti mula a
makatulong kadagiti nangtrabaho iti daga.
8 Ngem no mangipaay kadagiti nasiit a ruot ken sabong,
awan serserbi daytoy ken agpeggad iti pannakailunod.
Aggibus a mapupuoran.
9 Uray no agsaokami iti kastoy, patgek a gagayyem, naal-
lukoykami kadagiti nasasayaat a banag maipapan kadakayo
ken dagiti banbanag a maipanggep iti pannakaisalakan.
10 Ta saan a nakillo ti Dios tapno lipatenna dagiti
aramidyo ken ti ayat nga impakitayo gapu iti naganna, a
pinagserbianyo dagiti namati ken agtalinaed nga agserbi
kadakuada.
11 Ken kasta unay ti tarigagaymi a mangipakita koma ti
tunggal maysa kadakayo iti isu met la a kinapasnek agingga
iti panungpalan nga addaan iti napnoan a panagtalek ken
kinatalged.
12 Saanmi a kayat nga agbalinkayo a sadut, ngem ketdi
tuladenyo dagiti agtawid kadagiti kari gapu iti pammati ken
panaganus.

13 Ta idi nagkari ti Dios kenni Abraham, insapatana iti
bagina, agsipud ta awanen ti natantan-ok ngem kenkuana
a mabalin a pagsapataanna.
14 Kinunana, “Awan dua-dua a bendisionankanto, ken
paadduekto dagiti kaputotam.”
15 Iti kastoy a wagas, nagun-od ni Abraham ti naikari
kenkuana kalpasan ti naanus a panagur-urayna.
16 Ta agkari dagiti tattao iti natantan-ok ngem kadakuada,
ti sapata ti mangrisut iti tunggal pagsusuppiatanda.
17 No inkeddeng ti Dios nga ipakita iti nalawlawag pay
kadagiti agtawid iti kari ti saan nga agbalbaliw a kinatibker
ti panggepna, pinatalgedanna daytoy babaen iti maysa a
sapata.
18 Inaramidna daytoy tapno babaen kadagiti dua a saan
nga agbalbaliw a banag, a saan a mabalin nga agulbod
ti Dios, dakami a nagtaray a nagkamang ket maaddaan
koma iti napigsa a pammabileg tapno masalimetmetan ti
kinatalged a naituding para kadatayo.
19 Addaankami iti kastoy a talged a kas salaknib ken
mapangnamnamaan nga angkla dagiti kararuami, talged
nga umuneg iti kaunggan a lugar iti likudan ti kurtina.
20 Immun-una a simrek ni Jesus iti dayta a lugar para
kadatayo, a nagbalin nga agnanayon a kangatoan a padi
a kas iti saad ni Melkisedec.

7

1 Isu daytoy Melkisedec nga ari ti Salem, a padi ti Dios a
Kangatoan, a nangsabat kenni Abraham idi agsubsubli ma-
nipud iti panangpapatay kadagiti ar-ari ket binendisonanna
isuna.
2 Inted ni Abraham kenkuana ti apagkapullo kadagiti
amin a banbanag a nasamsamna. Ti kaipapanan ti naganna
a “Melkisedek” ket “ari ti kinalinteg,” ken kasta met nga “ari
ti Salem,” dayta ket, “ari ti kapia.”
3 Awan amana, awan inana, awan kapuonanna, awan iti
aniaman a pangrugian dagiti al-aldawna wenno pagpating-
gaan iti biagna. Ngem ketdi, agtalinaed isuna a padi iti
agnanayon, kas iti Anak ti Dios.
4 Ammirisenyo ngarud ita ti kinaindaklan daytoy a tao.
Inted ni Abraham a kapuonantayo ti apagkapullo kadagiti
kasasayaatan a banbanag a nasamsamna iti gubat.
5 Ken ti kinapudnona, addaan ti bilin dagiti kaputotan
ni Levi a nangawat iti kinapadi manipud iti linteg a
mangurnong kadagiti apagkapullo manipud kadagiti tattao,
dayta ket, aggapu kadagiti padada nga Israelita, uray no
kaputotan met laeng ida ni Abraham.

6 Ngem immawat iti apagkapullo ni Melkisedec a saan a
kaputotan ni Levi manipud kenni Abraham, ken binendi-
sionanna isuna, ti addaan kadagiti karkari.
7 Saan a mailibak a benindisionan ti nangatngato a tao ti
nababbaba a tao.
8 Iti daytoy a pasamak, matayto iti maysa nga aldaw dagiti
tattao nga umaw-awat kadagiti apagkapullo ngem iti sabali
met a pasamak, nailadawan a kas agbibbiag nga agtultulnog
ti immawat iti apagkapullo ni Abraham.
9 Ken iti gagangay a panagsasao, uray ni Levi nga
immawat kadagiti apagkapullo ket nagited met babaen
kenni Abraham,
10 gapu ta adda idi ni Levi iti lumo ni Abraham a
kapuonanna idi nagkita ni Abraham ken Melkisedec.
11 Ita, no magun-od ti kinaan-anay babaen iti kinapadi
dagiti kaputotan ni Levi, (ta inawat dagiti tattao ti linteg
babaen iti daytoy) ania pay laeng ti kasapulan ti sabali pay
a padi a tumaud manipud iti kinapadi ni Melkisedec a saan
ketdi a mainaganan manipud iti kinapadi ni Aaron?
12 Ta no agbaliw ti kinapadi, masapul a mabaliwan met ti
linteg.
13 Ta maibilang iti sabali a tribu ti nakaibagaanna dagitoy
a banbanag, manipud iti daytoy ket awan pay ti uray maysa
a tao a nagserbi iti altar.
14 Nalawag ita a nagtaud ti Apotayo manipud iti Juda,
ti tribu a saan a pulos a dinakamat ni Moises maipapan
kadagiti papadi.
15 Ken nalawlawag pay ti ibagbagami no tumaud ti sabali
a padi a kaas-asping ni Melkisedec.
16 Saan a nagbalin a padi daytoy a barbaro a padi a
maibatay iti linteg maipapan iti nagtaudan ti tao, ngem
ketdi, maibatay iti pannakabalin ti biag a saan a madadael.
17 Ta saksaksian iti Nasantoan a Surat ti maipapan
kenkuana: “Padika nga agnanayon a nagtaud manipud iti
kinapadi ni Melkisedec.”
18 Ta nailasin ti imun-una a bilin gapu ta nakapuy ken
awan ti pakausaranna.
19 Ta awan ti naaramid ti linteg a nagbalin a naan-
anay. No pay kasta, adda ti nasaysayaat a kinatalged iti
masakbayan a mangiyasideg kadatayo iti Dios.
20 Ken saan a napasamak daytoy a nasaysayaat a kina-
talged no awan ti panagsapata, ta saan a nagsapata dagitoy
a dadduma a papadi.
21 Ngem nagsapata ti Dios idi nagsao iti maipapan kenni
Jesus, “Nagkari ti Apo ken saanna a baliwan ti panunotna:

'Padika nga agnanayon.”'
22 Nagbalin a talged ti nasaysayaat a tulag ni Jesus babaen
met iti daytoy.
23 Kinapudnona, lappedan ti patay ti agnanayon a
panagserbi dagiti papadi. Isu iti gapuna nga adu dagiti
papadi iti agsisinnaruno.
24 Ngem gapu ta agnanayon nga agbibbiag ni Jesus, saan
nga agbalbaliw iti kinapadina.
25 Ngarud babaen kenkuana, kabaelanna met nga
isalakan a naan-anay dagiti umas-asideg iti Dios, gapu
ta kankanayon nga agbibiag isuna a mangibabaet
kadakauada.
26 Ta rumbeng laeng kadatayo ti kasta a kangatoan a
padi. Awan ti basolna, awan ti pakapilawanna, nadalus,
naisina kadagiti managbasol, ken nagbalin a nangatngato
ngem kadagiti langlangit.
27 Saanna a kasapulan ti inaldaw nga agidaton, saan a
kasla kadagiti nangangato a papadi, umuna ket maipaay
kadagiti basbasolna, ken kalpasanna, maipaay kadagiti
basbasol dagiti tattao. Inaramidna daytoy iti naminpinsan
laeng idi indatonna ti bukodna a bagi.
28 Ta dutdutokan ti linteg dagiti tattao nga addaan kadagiti
kinakapuy a kas nangangato a papadi, ngem ti sao iti sapata
a naaramid kalpasan ti linteg ket dinutokanna ti Anak a
nagbalin a naan-anay iti agnanayon.

8

1 Daytoy ti kayatmi a sawen ita: addaantayo iti kangatoan
a padi a nakatugaw iti makannawan ti trono ti Natan-ok nga
adda idiay langit.
2 Adipen isuna idiay nasantoan a lugar, ti pudpudno a
tabernakulo a binangon ti Apo, saan a tao a matay.
3 Ta nadutokan ti tunggal kangatoan a padi a mangidaton
kadagiti sagut ken sakrifisio; ngarud kasapulan nga adda ti
idaton.
4 Ita no adda ni Cristo ditoy daga, saanen isuna nga ag-
padi, agsipud ta adda metten dagiti mangidatdaton kadagiti
sagut segun iti linteg.
5 Agserserbida kadagiti sumagmamano a banbanag a
kopia ken anniniwan dagiti nainlangitan a banbanag, a
kas iti panangballaag ti Dios kenni Moises idi rugianna a
bangonen ti tabernakulo: “Kitaem,” Kinuna ti Dios, “nga
aramidem amin a banag segun iti pagtuladan a naipakita
kenka idiay bantay.”

6 Ngem ita nakaawat ni Cristo iti nangatngato a ministerio
gapu ta isuna pay ti mangibabaet iti nasaysayaat a tulag, a
napatibker kadagiti nasaysayaat a kari.
7 Ta no awan ti pagbiddutanna ti immuna a tulag, ket
saanen a kasapulan nga agbiruk iti maikadua a tulag.
8 Ta idi nakasarak ti Dios iti basol kadagiti tattao,
kinunana, "'Kitaem, umayen dagiti al-aldaw,' kuna ti Apo,
'a mangaramidakto iti baro a katulagan iti balay ti Israel
ken iti balay ti Juda.
9 Saanton a kasla iti katulagan nga inaramidko kadagiti
kapuonanda idi aldaw a kinibinko ida tapno idalanko ida
a rummuar iti daga ti Egipto. Ta saanda a nagtultuloy iti
tulagko, ket saankon nga impangag isuda', kinuna ti Apo.
10 'Ta daytoy ti tulag nga aramidekto iti balay ti Israel
kalpasan dagitoy nga al-aldaw,' kinuna ti Apo. 'Ikabilkonto
dagiti lintegko kadagiti panunotda, ken isuratkonto pay
ida kadagiti pusoda. Siakto ti Diosda, ket isudanto dagiti
tattaok.
11 Saanton nga isuro ti tunggal maysa iti kaarubana
wenno ti tunggal maysa iti kabsatna, a kunana, "Ammoem
ti Apo," ta ammodakton ti amin, manipud iti kanunumoan
agingga iti katatan-okan kadakuada.
12 Ta ipakitakton ti asi kadagiti saan a nalinteg a panagtig-
nayda, ket saankonton a lagipen dagiti basbasolda.'"
13 Ti panangibaga iti "baro," inaramidnan a daan ti
immuna a katulagan. Ken ti impablaakna nga agbalin a
daan ket nakasagana a mapukaw.

9

1 Ita, uray pay ti immuna a katulagan ket adda ti
lugar a pagrukbaban ditoy daga ken dagiti pagalagadan iti
panagrukbab.
2 Ta adda ti naisagana a siled ti uneg ti tabernakulo, ti
akinruar a siled, a maaw-awagan ti nasantoan a lugar. Iti
daytoy a lugar, adda dagiti pangipatakderan iti silaw, ti
lamisaan, ken ti tinapay a naidaton.
3 Ken iti likudan ti maikadua a kurtina ket sabali manen
a siled, a maaw-awagan ti kasasantoan a lugar.
4 Addaan daytoy iti balitok nga altar para ti insenso.
Addaan met daytoy ti lakasa ti tulag, a nakalupkopan iti
balitok. Ti uneg daytoy ket adda iti balitok a banga a
nakaikargaan dagiti mana, ti nagsaringit a baston ni Aaron,
ken dagiti tapi ti bato ti katulagan.
5 Iti ngatoen ti lakasa ti tulag ket dagiti dagiti kerubim a
mangiladawan ti dayag ti Dios tapno linonganda kadagiti

payakda ti kalub ti pakapakawanan dagiti basbasol, a saanmi a mailadawan ita iti tunggal pasetna.

6 Kalpasan a naisagana dagitoy a banbanag, kanayon a sumsumrek dagiti papadi iti akinruar a siled iti tabernakulo tapno aramidenda dagiti serbisyoda.

7 Ngem sumrek laeng nga agmaymaysa iti kangatoan a padi iti maikadua a siled iti maminsan iti tunggal tawen, ket saan a mabalin nga awan iti daton a dara a kas sakripisyo para iti bagina ken para kadagiti saan nga inggaggagara a basbasol dagiti tattao.

8 Iparparangarang ti Espiritu Santo a saan pay a nailatak ti wagas ti uneg ti kasasantoan a lugar inggana nga agtaktakder pay laeng ti immuna a tabernakulo.

9 Daytoy iti mangiladladawan ti agdama a tiempo. Dagiti sagut ken dagiti sakripisio a naidaton ket saanda a kabaelan nga aramiden a naan -anay a nasin-aw ti konsensia dagiti agdaydayaw.

10 Taraon ken mainomda laeng nga adda iti pakainaiganna kadagiti nadumaduma a kita iti seremonia iti panagbuggo. Dagitoy amin dagiti pagalagadan a maipaay para ti lasag a naited inggana a maisaad ti baro a katulagan.

11 Dimteng ni Cristo a kas kangatoan a padi dagiti naimbag a banbanag a dumteng, babaen iti dakdakkel ken naan-anay pay a nasagradoan a tolda a saan nga inaramid dagiti ima iti tao, maysa a saan a naibilang iti daytoy naparsua a lubong.

12 Saan a babaen ti dara dagiti kalding ken dagiti urbon a baka, ngem babaen iti bukodna a dara a sumrek ni Cristo iti kasasantoan a lugar iti naminsan para iti tunggal maysa ken salaknibanna iti pannakasubbottayo nga awan inggana.

13 Ta no maidaton iti Dios ti dara dagiti kalding ken dagiti bulog a baka ken ti pannakaiwarsi ti dapo ti napuoran a bumalasang a baka kadagiti narugit segun iti ritual, ket aramidenna dagiti bagida a nadalus,

14 ad-addanto pay iti dara ni Cristo, a babaen ti awan inggana nga Espiritu ket indatonna iti bagina nga awan iti rugitna iti Dios, dalusanna dagiti konsensiatayo manipud kadagiti natay nga aramid tapno pagserbiantayo ti sibibiag a Dios?

15 Ta maigapu iti daytoy, ni Cristo ti mangibabaet ti baro a tulag. Daytoy ket gapu ta ti ipapatay ti naisukat tapno wayawayaanna dagiti adda iti babaen ti umuna a tulag manipud ti pannakadusa dagiti basbasolda, tapno maawat dagiti inawagan iti Dios ti kari ti awan inggana a tawidda.

16 Ta no addaan ti testamento iti maysa a pimmanaw, mas-

apul a mapaneknekan ti ipapatay dayta a tao a nangaramid iti daytoy.

17 Ta mapabileg laeng iti testamento no adda ti ipapatay,
gapu ta awan iti bilegna no sibibiag pay laeng iti nangaramid iti daytoy.

18 Isu nga uray pay ti immuna a tulag ket saan a
napasingkedan no awan iti dara.

19 Ta idi inted ni Moises iti tunggal bilin ti linteg kadagiti
amin a tattao, innalana ti dara dagiti urbon a baka ken
dagiti kalding, nga addaan iti danum, lumabaga a delana,
ken hisopo, ket winarsianna ti nalukot a pagbasaan ken
dagiti amin a tattao.

20 Ket kinunana, "Daytoy ti dara a mangpasingked ti tulag
nga imbilin ti Dios a tungpalenyo.

21 Iti isu met laeng a wagas, inwarsina ti dara ti rabaw ti
tabernakulo ken kadagiti amin a pagkargaan a maus-usar
iti serbisyo dagiti papadi.

22 Ken segun ti linteg, dandani a nadalusan amin a banag
babaen iti dara. No awan ti panagsayasay iti dara, awan iti
pannakapakawan.

23 Ngarud, masapul a madalusan dagiti kopia dagiti ban-
banag sadi langit babaen kadagitoy nga ayup a sakripisio.
No pay kasta, masapul a madalusan dagiti nainlangitan a
banbanag kadagiti nasaysayaat a sakripisio.

24 Ta saan a simrek ni Cristo ti uneg ti kasasantoan a lugar
a naaramid kadagiti ima, a kopia laeng iti napaypayso a
disso. Ngem ketdi, simrek isuna sadi langit, nga adda isuna
ita iti sangoanan iti Dios para kadatayo.

25 Saan a napan sadiay tapno kankanayon nga idatonna
iti bagina, a kas ar-aramiden iti kangatoan a padi, a
sumsumrek iti kasasantoan a lugar iti tinawen nga addaan
iti sabali manen a dara.

26 No pudno dayta, masapul ngarud nga agsaba koma
isuna iti namin-adu a daras sipud pay iti pannakaiparsua
iti lubong. Ngem ita, maminsan laeng a nailatak isuna
inggana iti pagpatinggaan dagiti tawen tapno ikkatenna iti
basol babaen iti panangisakripisiona iti bagina.

27 Kas pannakaikari iti tunggal tao a matay iti maminsan
laeng, ken kalpasan dayta ket pannakaukom,

28 kasta met ngarud ni Cristo, a naidaton iti naminsan
laeng tapno ikkatenna dagiti basbasol ti kaaduan, ket
agparangto iti maikadua a daras, saan a maigapu iti basol,
ngem para iti pannakaisalakan dagiti siaanus nga agur-uray
kenkuana.

10

1 Ta ti linteg ket maysa laeng nga aniniwan dagiti naimbag
a banag nga umayto, saan a mismo dagiti pudno. Saan pulos
a mapalinteg ti linteg dagiti umasideg iti Dios babaen dagiti
isu met laeng a kita ti daton a kankanayon nga isagut dagiti
papadi iti tinawen.
2 Wenno saan a naisardeng dagiti datdaton a maisagut?
Iti dayta a kasasaad, dagiti agdaydayaw a naminsan a
nadalusanen, awan koman iti pannakaammodan kadagiti
basol.
3 Ngem babaen kadagitoy a daton, maipalagip dagiti
naaramid a basol iti tinawen.
4 Ta saan a kabaelan a pukawen ti dara dagiti baka ken
dagiti kalding dagiti basbasol.
5 Idi immay ni Cristo ditoy lubong, kinunana, “Saanmo a
tinarigagayan dagiti datdaton wenno sagsagut. Ngem ketdi,
nangisaganaka ti bagi para kaniak.
6 Saanka a maragsakan kadagiti sibubukel a mapuoran a
sagsagut wenno datdaton para iti basol.
7 Ket kinunak, “Kitaem, adtoyak O Dios, a mangaramid iti
pagayatam, a kas naisurat iti maipapan kaniak iti nalukot a
pagbasaan.”
8 Kas insuratko, kinuna ni Jesus: “Saanmo a tinarigagayan
dagiti datdaton, sagsagut, wenno dagiti sibubukel a sagut
a mapuoran para iti basol, wenno saanka a naragsakan
kadagitoy”—datdaton a naisagut segun iti linteg.
9 Ket kinunana, “Kitaem, adtoyak a mangaramid iti
pagayatam.” Inikkatna ti immuna a kaugalian tapno
ipasdekna ti maikadua.
10 Iti maikadua a kaugalian, naidatontayo iti Dios segun
iti pagayatanna babaen ti naminpinsan a panakaisagut iti
bagi ni Jesu-Cristo.
11 Kinapudnona, tunggal padi nga agserserbi nga agtak-
takder iti inaldaw-aldaw, a mangisagsagut iti isu met laeng
a kita ti daton, nga uray iti kaanoman ket saan a makaikkat
kadagiti basbasol.
12 Ngem kalpasan a nangisagut ni Cristo iti maysa a daton
para kadagiti basol iti agnanayon nga awan patinggana,
nagtugaw isuna iti makannawan nga ima ti Dios,
13 agur-uray agingga a maipababa dagiti kabusorna ken
agbalin a pagbatayan iti sakana.
14 Ta babaen iti maysa a sagut inan-anayna dagiti naida-
ton iti Dios iti agnanayon nga awan patinggana.
15 Ken paneknekan met ti Espiritu Santo kadatayo. Ta
kinunana iti damo,

16 “'Daytoy iti tulag nga aramidekto kadakuada kalpasan
dagitoy nga al-aldaw,' kinuna ti Apo: 'Ikabilkonto dagiti lin-
tegko kadagiti pusoda, ket isuratkonto kadagiti panunotda.'"
17 Ket kinunana, “Awanton iti pannakalagipko kadag-
iti basbasol ken dagiti saan a nainkalintegan nga ar-
aramidda.”
18 Ita nga adda ti pannakapakawan para kadagitoy,
awanton ti uray ania a daton para iti basol.
19 Ngarud, kakabsatko, sitatalgedkayo a sumrek iti
kasasantoan a lugar babaen iti dara ni Jesus.
20 Dayta ti wagas a pananglukatna kadatayo babaen iti
bagina, ti baro ken sibibiag a dalan babaen ti kurtina.
21 Ket gapu ta addaantayo iti naindaklan a padi a mangay-
aywan iti balay ti Dios,
22 umasidegtayo nga addaan iti napudno a puso a nap-
noan talged iti pammati, puso a nawarsian ket nadalusan
manipud iti dakes a konsensia ken naugasan ti bagi iti
nadalus a danum.
23 Masapul met a salimetmetantayo ti pannakayebkas iti
natalged a namnamatayo, nga awan iti panagalla-alla, gapu
ta napudno ti Dios a nangikari.
24 Panunotentayo iti panangpabileg iti tunggal maysa iti
panagayat ken iti naimbag nga ar-aramid.
25 Saantayo nga isardeng ti panaguurnong a sangsangka-
maysa, kas ar-aramiden dagiti dadduma. Ngem ketdi, ad-
ada pay a pabiligentayo ti tunggal maysa, kas makitayo nga
umad-adanin ti aldaw.
26 Ta no igaggagaratayo iti agbasbasol kalpasan ti pan-
nakaammotayo iti kinapudno, awanen ti daton para kadag-
iti basbasol.
27 Ngem ketdi, adda ti nakabutbuteng a namnamaen a
pannakaukom, ken ti naulpit nga apuy a mangalun-on
kadagiti kabusor ti Dios.
28 Matay nga awan asi ti siasinoman a nanglaksid iti linteg
ni Moises babaen iti dua wenno tallo a mangpaneknek.
29 Iti panagkunayo, kasano kaulpit ti dusa a maited
iti maysa a nangipayat iti Anak ti Dios, siasinoman a
nangibilang iti dara ti tulag a saan a nasantoan, ti dara nga
indatonna iti Dios—ti siasinoman a nangpabain iti Espiritu
iti Parabur?
30 Ta ammotayo ti maysa a nagkuna, “Kukuak ti panan-
gibales; Siak ti mangsingir.” Ket manen, “Ukomento ti Apo
dagiti tattaona.”
31 Nakabutbuteng iti matinnag kadagiti ima ti sibibiag a
Dios!
32 Ngem laglagipenyo dagiti napalabas nga al-aldaw,

kalpasan a nalawlawagankayo— no kasano ti panagibturyo iti nalaus a panagsagsagaba.
33 Kasta unay iti pannakaparparigatyo babaen ti pannakaidadanes ken pannakaibabainyo iti kaaduan ti tattao, ken maysakayo kadagiti nakipagsagsagaba.
34 Ta naasikayo kadagiti naibalud, ket inawatyo a sirarago ti pannakasamsam dagiti sanikuayo, ta ammoyo kadagiti bagbagiyo nga adda iti naim-imbag ken mataginayon a sanikua.
35 Isu a saanyo a pukawen ti natalged a namnamayo, nga adda iti naindaklan a gunggona.
36 Ta masapulyo ti panaganus, tapno maawatyonto ti inkari ti Dios, kalpasan a maaramidyo amin ti pagayatanna.
37 "Ta iti mabiit, ti umay ket umayto ken saan a maitantan.
38 Agbiagto ti napudno kaniak babaen iti pammati. Ngem no pagtalikudannak, saanak a maay-ayo kenkuana."
39 Ngem saantayo a kas kadagiti agsubsubli iti ayan ti pakaisagmakan. Ngem ketdi, datayo dagiti sumagmamano nga adda iti pammatina a mangsalimetmet kadagiti kararuatayo.

11

1 Ita, ti pammati ket isu ti talged ti addaan iti daytoy, no mangnamnama isuna iti maysa a banag. Daytoy ket panangnamnama maipapan kadagiti banbanag a saan pay a nakita.
2 Ta babaen iti daytoy, naanamongan kadagiti pammatida dagiti kapuonantayo.
3 Babaen iti pammati maawawatantayo a naparsua ti lubong babaen iti bilin ti Dios, isu a saan a naaramid dagiti makita manipud kadagiti banbanag a makita.
4 Babaen iti pammati a nangisagut ni Abel iti umno a daton ngem iti inaramid ni Cain. Gapu iti daytoy, napadayawan isuna gapu iti panagbalinna a nalinteg. Dinayaw ti Dios isuna gapu kadagiti inyegna a sagsagut. Gapu iti dayta, agsasao latta ni Abel uray no natayen isuna.
5 Babaen iti pammati a naipangato ni Enoc ken saanna a nakita ti ipapatay. "Saan isunan a mabirukan gapu ta innala isunan ti Dios" Ta naibaga kenkuana a naay-ayonan ti Dios sakbay a naipangato isuna.
6 Saan a mabalin a maay-ayo ti Dios no awan iti pammati, ta ti umay iti Dios ket rumbeng a mamati nga adda isuna ken gunggonaanna dagiti agsapul kenkuana.
7 Babaen iti pammati ni Noe, nga idi binallaagan isuna ti Dios maipapan kadagiti banbanag a saan pay a nakita, a napakuyogan iti nadiosan a panagraem ket nangipatakder

isuna iti daong tapno isalakanna ti pamiliana. Babaen ti panangaramidna iti daytoy, inukomna ti lubong ket tinawidna ti kinalinteg nga umay babaen iti pammati.

8 Babaen iti pammati nga idi naayaban ni Abraham, nagtulnog isuna ket napan iti lugar nga awatennanto a kas tawid. Napan isuna, a saanna nga ammo ti papananna.

9 Babaen iti pammati a nagnaed isuna iti naikari a daga a kas gangannaet. Kaduana a nagnaed iti toltolda ni Isaac ken Jacob, a kaduana nga agtawid iti isu met laeng a kari.

10 Daytoy ket gapu ta pinaspasungadanna ti pannakaipatakder iti siudad a ti arkitekto ken nangipatakder ket ti Dios.

11 Babaen iti pammati a naawat ni Abraham ken ni Sarah ti pannakabalin nga agsikog uray no nataenganda unayen, agsipud ta imbilangda a napudno ti Dios, ti nangikari kadakuada iti anak a lalaki.

12 Ngarud manipud pay iti daytoy a mamaysa a tao nga idi asidegen a matay, a nangipasngay ti saan a mabilang a kaputotan. Immaduda a kas ti kaadu ti bitbituen iti tangatang ken ti saan a mabilang a darat iti igid ti baybay.

13 Natayda amin dagitoy nga addaan iti pammati a saanda a naawat dagiti kari. Ngem ketdi, nakita ken pinasangbayda daytoy manipud ti adayo, binigbigda nga isuda ket agdaldaliasat ken gangannaet iti daytoy a daga.

14 Ta ilawlawag dagiti mangibaga kadagitoy a banbanag nga agsapsapulda iti bukodda a daga a pagnaedanda.

15 Kinapudnona, no ti pinanpanunotda ket ti maysa a pagilian a nagpanawanda, mabalin nga adda iti gundawayda nga agsubli.

16 Ngem tartarigagayanda iti nasaysayaat a pagilian, dayta ket nainlangitan. Saan ngarud nga ibain ti Dios a maawagan a Diosda, agsipud ta nangisagana isuna iti siudad a maipaay kadakuada.

17 Babaen iti pammati, kalpasan ti pannakapadas ni Abraham, indatonna ni Isaac. Wen, a siraragsak a nangawat iti kari ket indatonna ti kakaisuna nga anakna a lalaki,

18 kenkuana a nakaibagaanna, “Manipud kenni Isaac a maawaganto dagiti kaputotam.”

19 Imbilang ni Abraham a kabaelan a pagungaren ti Dios ni Isaac manipud iti patay, ket kas panangiladawan a panangibaga, inawatna ngarud manen isuna.

20 Babaen iti pammati a binendisionan ni Isaac da Jacob ken Esau maipapan kadagiti banbanag a dumtengto.

21 Babaen iti pammati, a binendisionan ni Jacob dagiti annak a lallaki ni Jose idi matmatay isunan. Nagrukbab ni Jacob, a nakasadag iti rabaw ti bastonna.

22 Babaen iti pammati, idi dandanin iti panungpalan ni
Jose, nagsarita isuna iti panagpanaw dagiti annak ti Israel
iti Egipto ket imbilinna nga itugotda dagiti tulangna.
23 Babaen iti pammati nga idi naiyanak ni Moises,
inlemmeng isuna dagiti nagannakna iti tallo a bulan gapu
ta nakitada ti kinalibnusna a maladaga, ket saanda a
nagbuteng iti bilin ti ari.
24 Babaen iti pammati, kalpasan a dimmakelen ni Moises,
nagkedked isuna a maawagan nga anak a lalaki ti anak a
babai ti Faraon.
25 Ngem ketdi, pinilina ti makibingay iti panagsagaba
kadagiti tattao ti Dios ngem ti mangragragsak kadagiti
tarigagay iti basol iti apagkanito.
26 Imbilangna a natantan-ok a kinabaknang ti pan-
nakaibabain a panangsurot kenni Cristo ngem dagiti
gameng ti Egipto, ta situturong dagiti matana iti masak-
bayan a gunggonana.
27 Babaen iti pammati a pinanawan ni Moises iti Egipto.
Saan isuna a nagbuteng iti unget ti ari, ta nagibtur isuna
babaen iti panangkita iti saan a makita.
28 Babaen iti pammati a nginilinna ti Ilalabas ken ti pan-
nakaiwarsi ti dara tapno saan a sagiden ti manangdadael iti
inauna nga annak dagiti annak nga inauna dagiti Israelita.
29 Babaen iti pammati a binallasiwda ti baybay dagiti
Runo a kasla namaga a daga daytoy. Idi pinadas dagiti
Egipcio daytoy, naalun-onda.
30 Babaen iti pammati a narba ti bakud ti Jerico, kalpasan
a nirikrikosda daytoy iti pito nga aldaw.
31 Babaen iti pammati a ti balangkantis a ni Rahab ket
saan a napukaw a kadua dagiti nasusukir, gapu ta inawatna
a sitatalged dagiti espia.
32 Ken ania pay iti mainayonko nga ibaga? Ta kurangen
ti tiempok no saritaek pay da Gideon, Barak, Samson, Jefte,
David, Samuel, ken dagiti profeta,
33 a babaen iti pammati ket pinarmekda dagiti pagarian,
inaramidda ti nalinteg, ken inawatda dagiti kari. Pinasar-
dengda dagiti ngiwat dagiti leon,
34 iniddepda ti pannakabalin ti apuy, linibasanda iti mur-
dong ti kampilan, naagasanda manipud kadagiti saksakit,
nagbalinda a maingel iti gubat, ken pinapanawda dagiti
soldado a ganganaet.
35 Inawat dagiti babai dagiti minatayda babaen ti pana-
gungar. Naparparigat dagiti dadduma, saanda nga inawat
ti pannakawayawayada tapno mapadasanda iti nasaysayaat
a panagungar.

36 Nagsagaba dagiti dadduma ti pannakalalais ken pannakasapsaplit, wen, uray ti pannakaikawar ken pannakaibalud.
37 Nauborda, naragadida iti dua. Napapatayda iti kampilan. Nagpagpagnada a sikakawes iti lalat ti karnero ken lalat ti kalding agsipud ta nakurapayda, naparparigatda, ken namaltratoda,
38 (a saan a maikari ti lubong kadakuada), nagalla-allada kadagiti let-ang, banbantay, rukrukib, ken kadagiti abut iti daga.
39 Uray no inanamongan ti Dios dagitoy a tattao gapu iti pammatida, saanda a naawat ti inkarina.
40 Impaayen ti Dios idi pay dagiti banbanag a nasaysayaat para kadatayo, tapno saanda nga agbalin a naan-anay no awantayo.

12

1 Ngarud, agsipud ta napalikmutantayo kadagiti adu a saksi, iwaksitayo amin dagiti mangpadpadagsen kadatayo ken ti basol a nalaka a mangsilsilo kadatayo. Anusantayo a tarayen ti salisal nga adda iti sangoanantayo.
2 Kumitatayo laeng kenni Jesus, ti nagtaudan ken mangan-anay iti pammatitayo, a gapu ti rag-o a naisagana para kenkuana, inibturanna ti krus, saanna nga inkan-kano ti pannakaibabain, ken nagtugaw iti makannawan nga ima iti trono ti Dios.
3 Ta ibilangyo isuna a nangibtur iti kasta a nasasakit a sasao manipud kadagiti managbasol a maibusor kenkuana tapno saankayo a mabannog wenno nalaka a masaktan.
4 Saankayo pay a nagkedked wenno nakigubal maibusor iti basol agingga iti pannakaibus ti dara.
5 Ken nalipatanyo ti pannakapabileg a mangisursuro kadakayo a kas an-annak: "Anakko, saanmo nga iyaleng-aleng ti panangdisiplina ti Apo, saankayo a maawanan iti puso no tubngarennakayo."
6 Ta disdisiplinaan ti Apo ti siasinoman nga ay-ayatenna, ken dusdusaenna ti tunggal anak nga aw-awatenna.
7 Ibturanyo dagiti pannubok a kas disiplina. Makitultulag ti Dios kadakayo a kas addaan ti annak, ta ania nga anak ti saan a disiplinaan ti amana?
8 Ngem no awan ti disiplinayo, nga isu ti pagbibingayantayo, maysakayo ngarud a bastardo ken saanna nga annak.
9 Kanayonna pay, addaantayo kadagiti naindagaan nga amma a mangdisiplina kadatayo, ken rinaemtayo ida. Saantayo met kadi nga ad-adda a pagtulnogan ti Ama dagiti espiritu ken agbiagtayonto?

10 Ta pudno a dinisiplinaannatayo dagiti ammatayo
kadagiti sumagmamano a tawtawen a kasla usto
kadakuada, ngem disdispilinaannatayo ti Dios maipaay
iti pagsayaatantayo tapno mabalintayo a makabingay iti
kinasantona.
11 Awan ti disiplina a kasla nakaay-ayo iti agdama ngem
ketdi nasakit unay. Uray no kasta, mangitedto iti natalna a
bunga ti kinalinteg maipaay kadagiti nasuroan iti daytoy.
12 Ingatoyo ngarud dagiti nakababa nga imayo ken pati-
bkerenyo manen dagiti nakapuy a tumengyo;
13 agaramidkayo iti diretso a pagnaan maipaay kadagiti
sakayo, tapno saan a maiyaw-awan ti siasinoman a pilay
no diket mapaimbag.
14 Ikagumaanyo ti makikappia kadagiti amin a tattao,
ken uray ti kinasanto a no awan daytoy ket awan met ti
makakita iti Apo.
15 Agannadkayo tapno awan ti mailaksid iti parabur ti
Dios, ken awan ti pangrugian ti gura nga isu ti pakaigapuan
ti riribuk ken mangrugit ti kaaduan.
16 Agannadkayo ta awan koma uray ania a kinaderrep
wenno saan a nadiosan a tao a kas kenni Esau, a nangilako
ti bukodna a karbengan a kas inauna nga anak iti maysa a
pannangan.
17 Ta ammoyo a kalpasan a tinarigagayanna a tawiden
ti bendission, nailaksid isuna, gapu ta saan a nakabiruk
ti gundaway ti panagbabawina iti amana, uray pay no
binirukna daytoy a sipapasnek nga addaan ti lua.
18 Ta saankayo nga immay iti bantay a mabalin a masagid,
bantay ti gumilgil-ayab nga apuy, kinasipnget, ladingit, ken
bagyo.
19 Saankayo nga immay iti makaringgor a tangguyob,
wenno iti sasao manipud iti timek a nakaigapuanan dagiti
mangdingdingngeg iti daytoy nga agpakaasi a saan a sabali
a sao ti maisao kadakuada.
20 Ta saanda a maibturan ti naibilin: “Uray pay no ayup
ti mangsagid ti bantay, rumbeng a maubor daytoy.”
21 Nakabutbuteng unay daytoy a pasamak isu nga imbaga
ni Moises, “Kasta unay ti butengko isu nga agtigtigergerak.”
22 Ngem ketdi, immaykayo iti Bantay Zion ken ti siudad
ti sibibiag a Dios, ti nainlangitan a Jerusalem, ken kadagiti
sangapulo a ribu nga anghel nga agramrambak.
23 Immaykayo iti pagtitiponan dagiti amin nga inauna nga
anak a nailista idiay langit, iti Dios nga Ukom ti amin, ken
kadagiti espiritu dagiti nalinteg a nagbalin a naan-anay.
24 Immaykayo kenni Jesus, ti mangibabaet ti baro a tulag,
ken iti naibuyat a dara a nabilbileg ngem ti dara ni Abel.

25 Kitaenyo ta saanyo a pagkedkedan ti agsasao. Ta
no saanda a nakalibas idi nagkedkeddanda ti nangballaag
kadakuada ditoy daga, awan duadua a saantayo met a
makalibas no panawantayo ti mangbalballaag manipud
langit.
26 Iti dayta a tiempo, ginunggon ti timekna ti daga. Ngem
ita inkarina ket kinunana, "Iti maminsan pay, gunggonek
saan laeng a ti daga, ngem uray dagiti langit."
27 Dagitoy a sasao, "Iti maminsan pay," ipakpakitana ti
pannakaikkat dagiti banbanag a magunggon, dayta ket, dag-
iti banbanag a naparsua, tapno agtalinaed dagiti banbanag
a saan a magunggon.
28 Isu a, ti panangawattayo iti pagarian a saan a ma-
gunggon, agyamantayo ken iti daytoy a wagas agrukbabtayo
a makaay-ayo ti Dios nga addaan iti panagraem ken
panagbuteng,
29 ta maysa nga apuy a makauram ti Diostayo.

13

1 Itultuloyyo ti nainkabsatan nga ayat.
2 Saanyo a lipatan iti mangpasangbay kadagiti ganganaet,
ta babaen iti panangar-aramid iti daytoy, nangpasangbay ti
dadduma kadagiti anghel nga awan ti pannakaam-ammoda.
3 Lagipenyo dagiti adda iti pagbaludan, a kas addakayo
kadakuada sadiay, ken kasla namaltrato dagiti bagbagiyo a
kas kadakuada.
4 Raemen koma ti amin iti panagasawa ken mapagtali-
naed koma a nadalus iti katre ti panagasawa, ta ukomento
ti Dios dagiti naderrep ken dagiti mannakikamalala.
5 Mawayawayaan koma ti wagas ti panagbiagyo manipud
iti panagayat iti kuarta. Mapnekkayo kadagiti banbanag
nga adda kadakayo, ta imbaga mismo iti Dios, "Saankanto
a pulos a panawan, wenno baybay-an."
6 Mapnektayo koma tapno situturedtayo nga agkuna, "Ti
Dios ti katulongak; Saanakto a mabuteng. Ania ti mabalin
nga aramiden iti uray sino kaniak?"
7 Ibilangyo dagitoy a nangiturong kadakayo, dagiti nagsao
iti sao ti Dios kadakayo, ken ibilangyo ti nagbanagan ti
kababalinda; tuladenyo ti pammatida.
8 Isu met laeng ni Jesu Cristo, idi, ita, ken agnanayon.
9 Saankayo nga agpaiyadayo babaen iti agduduma ken
kadagiti karkarna a sursuro, ta nasayaat a mapatibker
ti puso babaen iti parabur, saan a babaen kadagiti pa-
gannurotan maipanggep ti taraon a saan a makatulong
kadagitoy nga agbibiag babaen kadakuada.

10 Addaantayo iti altar nga awan ti kalintegan dagiti
agserserbi iti tabernakulo a mangan.
11 Ta iti dara dagiti ayup, a naidaton para kadagiti
basbasol, ket impan iti kangatoan a padi iti nasantoan a
disso, ngem napuoran dagiti bagbagida iti ruar ti kampo.
12 Ngarud, nagsagaba met laeng ni Jesus iti ruar ti
ruangan ti siudad, tapno maidaton dagiti tattao iti Dios
babaen iti bukodna a dara.
13 Mapantayo ngarud kenkuana iti ruar ti kampo, nga aw-
awiten ti pannakapabainna.
14 Ta awanantayo iti mataginayon a siudad ditoy. Ngem
ketdi, sarakentayo ti siudad nga umay.
15 Babaen ken Jesus, masapul a kankanayontayo nga
agidaton kadagiti datdaton iti pammadayaw iti Dios, pam-
madayaw nga isu ti bunga dagiti bibigtayo a mangbigbig iti
naganna.
16 Ken saanyo a lipatan ti agaramid ti naimbag ken iti
panangtulong iti tunggal maysa, ta naay-ayo unay iti Dios
gapu iti kastoy a datdaton.
17 Agtulnog ken paiturayankayo kadagiti papanguloyo,
ta kankanayondakayo a banbantayan para iti pagimbagan
dagiti kararuayo, a kas kadagiti mangtedto iti pagrebben-
ganda. Agtulnogkayo tapno aywanandakayo dagiti papan-
guloyo nga addaan ti rag-o, ken saan nga addaan ti ladingit,
a saan a makatulong kadakayo.
18 Ikararagandakami, ta naallukoykami nga addaan ti
nadalus a konsensia, nga agtartarigagay nga agbiag a
sidadayaw kadagiti amin a banbanag.
19 Ken pabilgenkayo amin nga ad-adda pay nga arami-
denyo daytoy, tapno kabaelak koma nga agsubli kadakayo
iti mabiit.
20 Ita, ti Dios koma ti kapia, a nagsubli manipud ti patay,
ti naindaklan a pastor dagiti karnero, ni Apotayo a Jesus,
babaen ti dara iti agnanayon a tulag,
21 ket isagananakayo iti tunggal naimbag a banbanag nga
agaramid ti pagayatanna, nga agtrabtrabaho kadatayo a
makaay-ayo unay iti imatangna, babaen kenni Jesu Cristo,
kenkuana ti dayag iti agnanayon ken awan patinggana.
Amen.
22 Ita, pabilgenkayo, kakabsat a lallaki, a mangawit iti
pangpabileg a sao nga ababa nga insuratko kadakayo.
23 Ammoyo a nawayawayaanen ti kabsattayo a ni Timo-
teo, nga isunto ti makagapu ti pannakakitakto kadakayo no
umay isuna iti mabiit.
24 Kablaawanyo dagiti amin a papanguloyo ken amin
dagiti namati. Kablaawandakayo dagiti adda iti Italia.

25 Parabur koma ti adda kadakayo amin.

Santiago

1 Ni Santiago, nga adipen ti Dios ken ti Apo a ni Jesu-Cristo,
kadagiti sangapulo ket dua a tribu iti Pannakaiwara-wara,
kablaaw.
2 Ibilangyo amin a rag-o, kakabsatko, no makapadaskayo
iti nadumaduma a pakariribukan,
3 nga ammoyo a iti pannakasuot ti pammatiyo ket mang-
pataud iti panagibtur.
4 Palubosanyo a leppasen ti panagibtur ti trabahona,
tapno agbalinkayo koma a naan-anay a nataengan, nga
awan pagkuranganna.
5 Ngem no kasapulan ti siasinoman kadakayo ti kinasirib,
dawatenna daytoy manipud iti Dios, ti sibubuslon a mang-
mangted ken saan a mangtubtubngar kadagiti amin a
dumawat ket ipaaynanto daytoy.
6 Ngem dumawatkayo nga addaan iti pammati, nga
awanan iti panagduadua, ta ti agduadua ket kasla dalluyon
idiay baybay, iturturong iti angin ken maipalpalladaw iti
aglawlaw.
7 Ta masapul a saan a panunoten dayta a tao a maawat-
nanto ti kiddawna iti Apo;
8 ti kasta a tao ket agduadua ti panunotna, saan a natalna
kadagiti amin a wagasna.
9 Ti nakurapay a kabsat ket agrag-o koma iti nangato a
kasasaadna,
10 kabayatan a ti nabaknang a kabsat iti kinapakumba-
bana, gapu ta mapukawto isuna a kasla iti panagpukaw ti
atap a sabong iti talon.
11 Sumingising ti init nga addaan iti makasinit a pudot
ket laylayenna ti mula, ket matinnag ti sabong ket matay
ti pintasna. Iti isu met laeng a wagas, mapukawto dagiti
nabaknang a tattao iti tengnga dagiti ar-aramidenda.
12 Nagasat ti tao a makaibtur iti pannakasuot, ta kalpasan
a malasatanna ti suot, awatennanto ti balangat ti biag, a
naikari kadagiti agay-ayat iti Dios.
13 Awan koma iti mangibaga inton masulisog isuna,
“Daytoy a sulisog ket naggapu iti Dios,” gapu ta saan a
nasulisog ti Dios babaen iti dakes, ken ti Dios mismo ket
saan a mangsulsulisog iti siasinoman.
14 Masulisog ti tunggal tao babaen iti bukodna a
dakes a tartarigagay a mangal-allukoy ken mang-guyguyod
kenkuana a paadayo.

15 Ket kalpasan a maiyinaw ti managbasol a tartarigagay,
maipasngay ti basol, ken kalpasan a dimmakkel a naan-
anay ti basol ibungana ti patay.
16 Saankayo a paallilaw, ay-ayatek a kakabsat.
17 Ti tunggal nasayaat a sagut ken tunggal naan-anay
a sagut ket manipud idiay ngato, a bumabbaba manipud
iti Ama dagiti lawag. Saan nga agbalbaliw isuna a kasla
kadagiti agsukat-sukat nga aniniwan.
18 Pinili ti Dios nga ikkannatayo iti biag babaen iti sao iti
kinapudno, tapno agbalintayo a kasla dagiti umuna a bunga
kadagiti pinarsuana.
19 Ammoyo daytoy, ay-ayatek a kakabsat. Masapul a
nasiglat a dumngeg ti tunggal tao, nainnayad nga agsao, ken
saan a nalaka a makaunget,
20 ta ti unget ti tao ket saanna a tungpalen ti kinalinteg iti
Dios.
21 Ngarud ikkatenyo amin a managbasol a rugit ken
ti dakes nga adda iti sadinoman, ken iti kinapakumbaba
awaten ti naimula a sao, nga isu ti makaisalakan kadagiti
kararuayo.
22 Agtulnogkayo iti sao, saanyo laeng a denggen daytoy,
nga al-allilawenyo dagiti bukodyo a bagi.
23 Ta no mangngeg ti siasinoman ti sao ken saanna
nga aramiden daytoy, maiyarig isuna iti maysa a tao a
mangkitkita iti rupana iti sarming.
24 Kitkitaenna ti rupana, ken pumanaw ket malipatanna
a dagus ti langana.
25 Ngem ti tao a kumita a siaannad iti naan-anay a linteg,
ti linteg iti wayawaya, ken agtultuloy nga agtultulnog iti
daytoy, saan laeng a kas dumdumngeg a malipatanna,
mabendisionanto daytoy a tao kas aramidenna daytoy.
26 No panunoten ti siasinoman a relihioso isuna, ngem
saanna a tengngelen ti dilana, al-allilawenna ti pusona ken
awan serbi ti relihionna.
27 Ti nadalus ken saan a narugitan a relihion iti sangoanan
ti Dios ken Amatayo ket daytoy: ti panangtulong kadagiti
awanan ti ama ken kadagiti balo a babbai iti panagrigatda,
ken ti mangsalaknib iti bagi manipud iti panangdadael iti
lubong.

2

1 Kakabsatko, saanyo a suroten ti pammati iti Apotayo a ni
Jesu-Cristo, ti Apo iti dayag, babaen iti panangipangpanruna
kadagiti sumagmamano a tattao.

2 No sumrek ti maysa a tao iti taripnongyo a nakasuot
kadagiti balitok a singsing ken napipintas a badbado, ken
adda met sumrek a nakurapay a tao a narugit ti badona,
3 ket ipampamaysam ti imatangmo iti tao a nakakawes iti
napintas a bado, ket kunam, “Pangngaasim ta agtugawka
ditoy napintas a lugar,” ngem kunam iti nakurapay a tao,
“Agtakderka idiay,” wenno, “Agtugawka iti sakaanak,”
4 saankayo kadi a manguk-ukom kadagiti bagbagiyo,
ken agbalbalin nga ukom nga addaan kadagiti dakes a
kapanunotan?
5 Dumngegkayo, ay-ayatek a kakabsat, saan kadi a pinili ti
Dios dagiti nakurapay iti lubong tapno agbalin a nabaknang
iti pammati ken mangtawid iti pagarian nga inkarina
kadagiti mangay-ayat kenkuana?
6 Ngem pinabainanyo dagiti nakurapay! Saan kadi a dag-
iti nabaknang ti mangparparigat kadakayo, ken saan kadi
nga isuda dagiti mangguyguyod kadakayo idiay paguko-
man?
7 Saan kadi a tabtabbaawan dagiti nabaknang ti nasayaat
a nagan a nakaayabanyo?
8 Nupay kasta, no tungpalenyo ti naarian a linteg, kas
naisurat iti Nasantoan a Sursurat, “Masapul nga ayatem ti
karrubam kas iti bagim,” nasayaat ti ar-aramidenyo.
9 Ngem no ipangrunayo ti sumagmamano a tattao, agbas-
basolkayo, a napasingkedan a nagbasol babaen iti linteg a
kas mannaglabsing iti linteg.
10 Ta siasinoman nga agtulnog iti sibubukel a linteg,
ngem maitibkol iti maysa a banag, makabasol isuna ti
pananglabsing iti amin a linteg!
11 Ta ti Dios a nangibaga, “Saanka a makikamalala,”
kunana pay, “Saanka a mangpatay.” No saankayo a
makikamalala, ngem mangpataykayo, linabsingyo ti linteg
ti Dios.
12 Isu nga agsao ken agtulnogkayo a kas kadagiti dandanin
maukom babaen iti linteg ti wayawaya.
13 Ta umay ti pannakaukom nga awanan asi kadagiti
saan a nangipakita iti asi. Agballigi ti asi maibusor iti
pannakaukom!
14 Ania ti pagsayaatanna, kakabsatko, no ibaga ti maysa
a tao nga adda ti pammatina, ngem awanan isuna kadagiti
aramid? Maisalakan kadi isuna dayta a pammati?
15 No agkasapulan ti kabsat a lalaki wenno babai kadagiti
badbado ken inaldaw a taraon,
16 ket ibaga ti maysa kadakayo kadakuada, “Mapanka
nga addaan kapia, agpabaraka ken manganka a nasayaat,”

ngem saanmo nga ited kadakuada dagiti kasapulanda a banbanag a maipaay iti bagi, ania ti pagsayaatanna dayta?
17 Iti isu met laeng a wagas, ti pammati, no awanan kadagiti aramid, ket natay.
18 Ngem adda pay ti mangibaga, “Adda pammatim, ken addaanak kadagiti aramid.” Ipakitam kaniak ti pammatim nga awanan kadagiti aramid, ket ipakitak kenka ti pammatik babaen kadagiti aramidko.
19 Mamatika nga adda ti maymaysa a Dios; ustoka. Ngem patpatien met dagiti demonio dayta ket agpigergerda.
20 Kayatmo kadi a maammoan, maag a tao, no kasano a ti pammati nga awanan kadagiti aramid ket awan serbina?
21 Saan kadi a ni Abraham nga amatayo ket napalinteg babaen kadagiti aramid idi indatonna ni Isaac nga anakna a lalaki iti rabaw ti altar?
22 Makitayo a nagtrabaho ti pammati kadagiti aramidna, ket babaen kadagiti aramid nagun-od iti pammatina ti pangngepna.
23 Natungpal ti Nasantoan a Surat a kunkunana, “Pinati ni Abraham ti Dios, ket naibilang kenkuana a kas kinalinteg.” Isu a naawagan ni Abraham a gayyem ti Dios.
24 Makitayo a babaen kadagiti aramid napalinteg ti maysa a tao, ken saan laeng a babaen iti pammati.
25 Saan kadi nga iti kasta met a wagas a ni Rahab a balangkantis ket napalinteg babaen kadagiti aramid, idi pinasangbayna dagiti mensahero ken imbaonna ida babaen iti sabali a dalan?
26 Ta kas iti bagi nga awanan iti espiritu ket natay, kasta met ti pammati nga awanan kadagiti aramid ket natay.

3

1 Saan koma nga adu kadakayo ti agbalin a manursuro, kakabsatko, nga ammoyo nga awatentayonto ti dakdakkel a pannakaukom.
2 Ta maitibkultayo amin iti adu a wagas. No saan a maitublak ti siasinoman iti sasaona, isuna ket awan pagkuranganna a tao, matengngelna pay ti sububukel a bagina.
3 Ita, no ikabiltayo dagiti busal dagiti kabalyo kadagiti ngiwatda agtulnogda kadatayo, ket mabalintayo a pagpusipusen dagiti bagida.
4 Kitaenyo pay a dagiti barko, uray no nagdadakkelda unay ket maidurduron dagiti napipigsa nga angin, ket iturturong iti nagbassit a timon iti sadinoman a tarigagayan ti kapitan a pangiturongan

5 Kasta met, ti dila ket maysa a bassit a paset iti bagi,
ngem ipasindayagna dagiti dakkel a banbanag. Kitaenyo
no kasano a ti dakkel a kabakiran ket masindian babaen iti
rissik iti beggang!
6 Ti dila ket maysa met laeng nga apuy, maysa a lubong
iti kinamanagbasol a naikabil kadagiti paset iti bagitayo, a
mangrugrugit iti sububukel a bagi ket puoranna ti dalan iti
biag, ken mapuoran ti bagina babaen iti impierno.
7 Ti tunggal kita iti atap nga ayup, billit, agkarkarayam,
ken parsua iti baybay ket mapapaamo ken napaamo ti
sangkataoan,
8 ngem awan kadagiti tattao ti makapaamo iti dila; maysa
daytoy a dakes nga awan inanana, napno iti makapatay a
sabidong.
9 Babaen iti dila, daydayawentayo ti Apo ken Amatayo,
ken babaen iti daytoy ket ilunodtayo dagiti tattao, a
naaramid iti langa ti Dios.
10 Manipud iti isu met laeng a ngiwat ket naisao iti
pangbendision ken panangilunod. Kakabsatko, saan koma
a kastoy dagitoy a banbanag.
11 Ipussuak kadi ti ubbog ti agpada a nasam-it ken napait
a danum?
12 Kakabsatko, makapatubo kadi ti igos iti olibo, wenno
ti ubas ket mangpatubo iti igos? Kasta met a saan a
makapataud ti naapgad nga ubbog iti nasam-it a danum.
13 Siasino kadakayo ti nasirib ken mannakaawat? Ipakita
koma dayta a tao ti nasayaat a biag babaen kadagiti
aramidna iti kinapakumbaba nga aggapu iti kinasirib.
14 Ngem no addaankayo iti napait a panagimon ken
naimot a tarigagay iti pusoyo, saankayo nga agpasindayag
ken agulbod a maibusor iti kinapudno.
15 Saan a kinasirib daytoy a bumaba manipud iti ngato,
ngem ketdi nainlubongan daytoy, saan a naespirituan, ken
sinasairo.
16 Ta no sadino ti ayan ti panagimon ken naimot a
tarigagay, adda ti riribuk ken amin a narugit nga aramid.
17 Ngem ti kinasirib nga aggapu iti ngato ket umuna,
nasin-aw, kalpasanna managayat iti kapia, naalumamay,
nasayaat ti panagpuspusona, napno iti asi ken nasayaat a
bunga, awanan ti panangipangpangruna kadagiti sumag-
mamano a tattao, ken napasnek.
18 Ken ti bunga iti kinalinteg ket naimula iti kapia para
kadagiti agar-aramid iti kapia.

4

1 Sadino ti naggapuan iti panagaapa ken panagsisinnupiat

kadakayo? Saan kadi a nagtaud daytoy kadagiti dakes a tarigagayyo nga agbibinnusor iti unegyo?

2 Tartarigagayanyo ti awan kadakayo. Mangpataykayo ken kamkamatenyo ti saanyo a matagikua. Agaapa ken agriringgorkayo, ngem saanyo a magun-od gapu ta saankayo a dumawdawat iti Dios.

3 Dumawatkayo ket saankayo a makaawat gapu ta dakes a banbanag dagiti dawdawatenyo, tapno mabusbusyo dagitoy kadagiti dakes a tartarigagayyo.

4 Dakayo a mannakikamalala a babbai! Saanyo kadi nga ammo nga ti pannakigayyem iti lubong ket pannakisuppiat maibusor iti Dios? Ngarud, ti siasinoman a mangikeddeng nga agbalin a gayyem iti lubong ar-aramidenna ti bagina a kabusor iti Dios.

5 Wenno ipagarupyo kadi nga awan kaipapanan ti Nasantoan a Sursurat no ibagbagana a ti Espiritu nga inkabilna kadatayo ket umap-apal unay para kadatayo?

6 Ngem mangmangted pay ti Dios iti ad-adu a parabur, nga isu ti gapu na a kinuna iti Nasantoan a Surat, "Supringen ti Dios dagiti napalanguad, ngem mangmanted iti parabur kadagiti napakumbaba."

7 Ngarud, paiturayanyo ti bagbagiyo iti Dios. Supringenyo ti diablo, ket panawannakayonto.

8 Umasidegkayo iti Dios, ket umasidegto isuna kadakayo. Dalusanyo dagiti imayo, dakayo a managbasol, ken pasinawenyo dagiti pusoyo, dakayo nga agduadua.

9 Agliday, agladingit, ken agsangitkayo! Pagbalinenyo dagiti katkatawayo a ladingit ken ti rag-oyo a liday.

10 Agpakumbabakayo iti sangoanan ti Apo, ket itag-aynakayonto.

11 Saankayo nga agsao iti maibusor iti maysa ken maysa, kakabsat. Ti tao nga agsao maibusor iti maysa a kabsat wenno mangukom iti kabsatna ket agsasao a maibusor iti linteg ken uk-ukomenna ti linteg ti Dios. No ukomenyo ti linteg, saankayo nga agtultulnog iti linteg, ngem maysa nga ukom iti daytoy.

12 Maysa laeng ti mangmangted iti linteg ken ukom, ti Dios, ti makaisalakan ken makadadael. Siasinokayo a mangukom iti kaarrubayo?

13 Dumngegkayo, dakayo nga agibagbaga, "Ita nga aldaw wenno inton bigat ket mapankaminto iti daytoy nga ili, ket agnaedkami idiay iti maysa a tawen, ket agtagilakokami, ket makagungunakaminto."

14 Siasino ti makaammo iti mapasamak inton bigat, ken ania ngay met koma ti biagyo? Ta kaslakayo angep nga

agparang iti apagbiit ket kalpasanna agpukaw.
15 Ngem ketdi ibagayo koma, “No pagayatan ti Apo,
agbiagkaminto ket aramidenminto daytoy wenno dayta.”
16 Ngem ita ipaspasindayagyo ti maipapan kadagiti
panggepyo. Amin a kasta a panagpaspasindayag ket dakes.
17 Ngarud, kenkuana a makaammo nga agaramid iti
nasayaat ngem saanna nga ar-aramiden daytoy, basol
kenkuana daytoy.

5

1 Umaykayo itan, dakayo a nabaknang, pigsaanyo ti
agsangit gapu kadagiti rigrigat nga umay kadakayo.
2 Dagiti kinabaknangyo ket nalungsot ken dagiti kawesyo
ket inibus iti buut.
3 Dagiti balitok ken pirakyo ket naawanan iti pateg, ken
ti panaglatida ti mangpaneknekto maibusor kadakayo ken
ibusenda ti lasagyo a kasla iti apuy. Inlemmengyo dagiti
gamengyo kadagiti maudi nga al-aldaw.
4 Kitaenyo, ti tangdan dagiti agtrabtrabaho- dagiti saanyo
a binayadan para iti panagapitda kadagiti taltalonyo-
umaw-awagda! Ken dagiti asug dagiti nagapit kadagiti mula
ket dimmanon kadagiti lapayag ti Apo dagiti Armada.
5 Nagbiagkayo iti nalabes a nam-ay ditoy rabaw ti daga
ken pinabus-oyanyo dagiti bagbagiyo. Pinalukmegyo dagiti
pusoyo a maipaay iti aldaw iti panagparti.
6 Inukom ken pinatayyo dagiti nalinteg a saan nga
makapagkedked kadakayo.
7 Ngarud aganuskayo, kakabsat, agingga iti iyaay ti Apo,
kasla iti mannalon nga agur-uray iti napateg nga apit iti
daga, agur-uray a siaanus para iti daytoy, agingga a dagiti
nasapa ken naladaw a tudo ket agtinnag.
8 Aganuskayo met; patalgedenyo dagiti pusoyo, gapu ta
asidegen ti iyaay ti Apo.
9 Saankayo nga agdayamudom, kakabsat, a maibusor iti
maysa ken maysa, tapno saankayo a maukom. Kitaenyo, ti
ukom ket agtaktakder iti ruangan.
10 Kas pangarigan, kakabsat, panunotenyo a nalaing dagiti
panagsagsagaba ken kinaanus dagiti profeta a nagsao iti
nagan ti Apo.
11 Kitaenyo, awagantayo dagiti agibtur, a “nagasat.”
Nangngeganyo ti kinaanus ni Job, ken ammoyo ti panggep
ti Apo ken ni Job, no kasano a ti Apo ket napnoan iti ayat
ken asi.
12 Kangrunaan iti amin, kakabsatko, saankayo nga agsap-
ata, babaen iti langit wenno iti daga, wenno babaen iti
aniaman a sabali a sapata. Ngem ti kayat koma a sawen

ti “wen a kunayo” ket “wen” ken ti “saan a kunayo” ket “saan,” tapno saankayo a matinnag iti pannakaukom.

13 Adda kadi ti agsagsagaba kadakayo? Masapul nga agkararag isuna. Adda kadi ti naragsak kadakayo? Pagkantaenyo isuna iti pagdaydayaw.

14 Adda kadi ti agsakit kadakayo? Palubosanyo nga ayabanna dagiti panglakayen iti iglesia, ket ikararag koma isuna dagiti panglakayen, sapsapuanda isuna babaen iti lana a maigapu iti nagan ti Apo,

15 ket ti kararag iti pammati isalakannanto dayta a masakit a tao, ket pagungarento ti Apo isuna. No nagbasol isuna, pakawanento isuna iti Dios.

16 Ngarud, ipudnoyo dagiti basolyo iti tunggal maysa, ken ikararaganyo ti maysa ken maysa, tapno maagasankayo. Ti kararag iti nalinteg a tao ket mangpataud iti adu a pagbanagan.

17 Ni Elias ket maysa a tao nga addaan iti rikna a kasla kadatayo. Nagkararag isuna a sipapasnek a saan koma nga agtudo, ket saan a nagtudo iti daga iti las-ud iti tallo a tawen ken innem a bulan.

18 Ket nagkararag manen ni Elias, ket imbukbok ti langlangit ti tudo iti daga ket nagpataud ti daga iti apit.

19 Kakabsatko, no maiyaw-awan ti siasinoman kadakayo manipud iti kinapudno, ngem iturong isuna ti maysa a tao nga agsubli,

20 maammoanna koma a ti siasinoman a mangidalan iti managbasol a pumanaw manipud iti biddut iti dalanna ket maisalakannanto ti kararuana manipud iti patay ket kalubannanto ti adu a basbasol.

1 Pedro

1 Siak ni Pedro, maysa nga apostol ni Jesu-Cristo, kadagiti
napili a gangannaet iti pannakaiwarwara iti entero a Ponto,
Galacia, Capadocia, Asia ken Bitinia,
2 sigun iti pannakaammoda iti Dios nga Ama, babaen iti
panangpasanto ti Espiritu Santo, para iti panagtulnog kenni
Jesu -Cristo, ken para iti pannakaiwarsi iti darana. Umadu
koma kadakayo ti parabur ken talna.
3 Madaydayaw koma ti Dios nga Ama ni Apotayo a Jesu-
Cristo. Gapu iti dakkel nga asina, binaliwannatayo nga
inyanak a para iti namnama iti maysa a tawid babaen iti
panagungar ni Jesu-Cristo manipud ken patay—
4 para iti maysa a tawid a saanto a mapukaw, saanto nga
aglati, ken saanto nga agkupas. Naidulin idiay langit para
kadakayo.
5 Nasalaknibankayo babaen iti pannakabalin ti Dios
babaen iti pammati para iti pannakaisalakan a nakasagana
a maiparangarang iti maud-udi nga al-aldaw.
6 Agragsakkayo iti daytoy, uray pay ita ket kasapulanyo
ti makarikna iti panagliday gapu iti kaadu dagiti nadumad-
uma a pannubok.
7 Tapno mapadas ti pammatiyo, pammati a napatpateg
pay ngem balitok, a mapukaw iti apuy a mangpadas iti
pammatiyo. Agparang daytoy tapno agbanag ti pammatiyo
a pakaidayawan, dayag ken tan-ok iti pannakaiparangarang
ni Jesu Cristo.
8 Saanyo isuna a nakita, ngem ay-ayatenyo isuna. Saanyo
isuna a makita ita, ngem mamatikayo kenkuana ket
maragsakankayo unay nga addaan ti saan a maiyebkas a
rag-o a napno iti dayag.
9 Aw-awatenyo itan ti pagbanagan ti pammatiyo, ti
pannakaisalakan dagiti kararuayo.
10 Siaannad a sinuksukimat ken sinapsapul dagiti profeta
iti maipapan daytoy a pannakaisalakan, maipanggep iti
parabur a kukuayonto.
11 Nagsukimatda tapno maammoanda no ania a kita
ti pannakaisalakan ti umay. Nagsukimatda met tapno
maamoanda no ania ti tiempo ti imbaga ti Espiritu ni
Cristo nga adda idi kadakuada. Mapaspasamak dagitoy kas
ipakpakaunanan kadakuada maipanggep iti panagsagaba
ni Cristo ken kadagiti daydayag a sumarunonto kenkuana.
12 Naiparangarang daytoy kadagiti profeta a pagserbian-
danto dagitoy a banbanag, saan a para iti bagbagida —ngem

para kadakayo—ti panangibaga kadagitoy a banbanag babaen kadagiti mangyeg iti ebanghelio kadakayo babaen iti Espiritu Santo a naibaon manipud langit, banbanag nga uray dagiti anghel ket tartarigagayanda a maiparangarang.

13 Isu a sisasagana ti nakemyo. Ken annadanyo ti panag-
panpanunotyo. Maaddaankayo iti naan-anay a namnama
iti parabur a maitedto kadakayo iti pannakaiparangarang
ni Jesu- Cristo.

14 Kas natulnog nga annak, saanyo a suroten dagiti tarigagayyo a sinurotyo idi awan pay pannakaammoyo.

15 Ngem kas iti nangayab kadakayo ket nasantoan, agsantokayo met iti amin a kababalinyo iti biag.

16 Ta naisurat, "Agsantokayo, gapu ta siak santoak."

17 Ket no awaganyo nga "Ama" ti awan idumdumana a mangukom segun iti aramid ti tunggal maysa, busbusenyo ti tiempo iti panagdaliasatyo nga addaan iti panagraem.

18 Ammoyo a saan a babaen iti pirak wenno balitok—
banbanag nga agpukaw—a nasubbotkayo manipud iti mi-
namaaag a kababalin a naadalyo kadagiti ammayo.

19 Ngem nasubbotkayo babaen iti napateg a dara ni Cristo, kas maysa a kordero nga awan pakapilawanna ken awan mulitna.

20 Napilin ni Cristo sakbay ti pannakaparsua ti lubong, ngem ita kadagitoy maud-udi a tiempo, naiparangarang isuna kadakayo.

21 Namatikayo iti Dios babaen kenkuana, a pinagungar ti Dios manipud iti patay ken nangtedanna iti dayag tapno iti pammati ken talekyo ket addada iti Dios.

22 Inaramidyo a nasin-aw dagiti kararuayo babaen iti panagtulnogyo iti kinapudno para iti napudno a nainkabsatan nga ayat, isu nga ayatenyo ti tunggal maysa a sipapasnek.

23 Naiyanakkayo manen, saan a manipud iti bukel nga agrupsa, ngem manipud iti bukel a saan nga agrupsa, babaen iti sibibiag ken agtaltalinaed a sao ti Dios.

24 Ta "isu-amin a lasag ket kasla ruot, ket ti amin a dayagna ket kasla sabong ti ruot. Malaylay ti ruot ken agtinnag ti sabong,

25 ngem ti sao ti Apo ket agtalinaed nga agnanayon."
Daytoy ti mensahe ti ebanghelio a naipablaak kadakayo.

2

1 Iwaksiyo ngarud ti amin a kinadakes, panangallilaw, panaginsisingpet, panagapal ken pammadpadakes.

2 Kas kaipaspasngay a maladaga, nga agtarigagay iti
puro a gatas a naespirituan, tapno dumakkelkayo iti pan-
nakaisalakan babaen iti daytoy,
3 no napadasyo a naimbag iti Apo.
4 Umasidegkayo kenkuana nga isu a sibibiag a bato a
linaksid dagiti tattao, ngem pinili ti Dios ken napateg
kenkuana.
5 Maiyarigkayo met iti sibibiag a bato a naipatakder nga
agbalin a maysa a balay a naespirituan, tapno agbalin
a nasantoan a papadi a mangidaton kadagiti daton a
naespirituan a makaay-ayo iti Dios babaen kenni Jesu-
Cristo.
6 Ta kinuna ti Nasantoan a Surat, "Adtoy, mangikabilak
idiay Sion ti maysa a pasuli a bato, kangrunaan, napili
ken napateg. Saanto a maibabain ti siasinoman a mamati
kenkuana."
7 Ti dayaw ngarud ket para kadakayo a mamati. Ngem,
"ti bato a linaksid dagiti agipatpatakder, nagbalin daytoy a
kangrunaan iti suli"—
8 ken, "maysa a bato a pakaitibkulan ken maysa a dakkel a
bato a pakaitublakan." Maitibkulda, ta saanda a nagtulnog
iti sao, nga isu met iti nakaitudinganda
9 Ngem dakayo ti napili a puli, naarian a papadi,
nasantoan a nasion, tattao a kukua ti Dios, tapno iwara-
gawagyo dagiti nakakaskasdaaw nga aramid ti nangayab
kadakayo a rummuar manipud iti kasipngetan aginggana
iti nakakaskasdaaw a lawagna.
10 Ta saankay idi a tattao ti Dios, ngem tattaonakayon ita.
Saankayo a nakaassian, ngem nakaassiankayo itan.
11 Ay-ayatek, awagankayo a kas ganggannaet ken ag-
daldaliasat tapno liklikanyo ti managbasol a tarigagay, a
manggubgubat iti kararuayo.
12 Masapul nga addaankayo iti nasayaat a kababalin
kadagiti Hentil, tapno no agsaritada iti maipanggep
kadakayo kas nakaaramidda kadagiti dakes a banbanag, ket
makitada dagiti nasayaat nga aramidyo ket idaydayawda iti
Dios iti aldaw nga iyaayna.
13 Agtulnogkayo iti tunggal turay iti tao a maigapu iti Apo,
uray iti ari a kas kangatoan unay,
14 uray dagiti gobernador a naibaon a mangdusa kadagiti
agar-aramid ti kinadakes ken tapno mangidayaw kadagiti
agaramid iti nasayaat.
15 Ta isu ti pagayatan ti Dios, ta babaen ti panagar-
aramidyo ti nasayaat ket pagulimekenyo ti awan serserbina
a panagsao dagiti maag a tattao.

16 Kas nawayawayaan a tattao, saanyo a tagikuaen ti wayawayayo a kas pangabbong iti kinadakes, ngem agbalinkayo a kas adipen ti Dios.
17 Raemenyo ti amin a tattao. Ayatenyo dagiti kakabsat. Agbutengkayo iti Dios. Dayawenyo ti ari.
18 Dakayo nga adipen, paiturayankayo kadagiti amoyo nga addaan iti panagraem, saan laeng a dagiti nasayaat ken naanus nga amo, ngem kasta met dagiti nauunget.
19 Ta makaay-ayo iti Dios no makaibtur ti siasinoman iti rigat bayat nga agsagsagaba iti pannakaidadanes gapu iti konsensiana a maiturong iti Dios.
20 Ta ania ti pakaidayawan no agbasolkayo ken agibturkayo bayat a madusdusa? Ngem no nakaaramidkayo iti nasayaat ket agsagabakayo iti pannakadusa, makaay-ayo daytoy iti Dios.
21 Ta naayabankayo a maipaay iti daytoy, gapu ta nagsagaba met ni Cristo gapu kadakayo, a nangibati kadakayo ti ulidan tapno surotenyo dagiti dalanna.
22 Awan ti naaramidna a basol, awan ti nasarakan uray pay ania a panagulbod iti ngiwatna.
23 Idi naumsi isuna, saan isuna a bimmales a nangumsi. Idi nagsagaba isuna, saan namutbuteng, ngem intedna ti bagina iti mangukom a sililinteg.
24 Inawitna mismo dagiti basbasoltayo iti bagina idiay kayo, tapno awanen ti pasettayo iti basol, ken tapno agbiagtayo para iti kinalinteg. Naagasankayo babaen kadagiti sugatna.
25 Naiyaw-awankayo amin a kasla mapukpukaw a karnero, ngem nagsublikayo itan iti pastor ken mangbanbantay kadagiti kararuayo.

3

1 Iti kastoy a wagas, dakayo nga asawa a babbai ket rumbeng a paiturayankayo kadagiti assawayo, tapno, uray no adda ti saan a natulnog iti sao, mapatulnogda uray awan iti sao babaen iti kababalin dagiti asawada a babbai,
2 gapu ta makitadanto ti nasin-aw a kagagaladyo nga addaan panagraem iti bagbagida.
3 Saan koma a maaramid daytoy babaen kadagiti akinruar nga ar-arkos—nasallapid a buok, dagiti alahas a balitok, wenno nagarbo a panagkawkawes.
4 Ngem maaramid koma ketdi daytoy baben iti kaunggan a kinatao ti puso, ken ti saan nga agkupas a pintas iti naemma ken natalna nga espiritu, a napateg iti imatang ti Dios.

5 Ta kastoy idi ti wagas a panagpapintas dagiti nasantoan
a babbai. Adda ti panagtalekda iti Dios ken nagpaitu-
rayanda kadagiti assawada.
6 Nagtulnog ni Sara ken ni Abaraham iti kastoy a wagas
ken inawaganna isuna nga "apona". Annaknakayo itan no
agaramidkayo iti naimbag ken no saankayo nga agbuteng
iti riribuk.
7 Iti isu met laeng a wagas, dakayo nga assawa a lallaki
ket rumbeng nga agbiag kadagiti assawayo nga ammoyo a
nakapkapsutda a babbai a katakunaynay, bigbigenyo ida a
kas padayo nga umawat iti sagut ti biag. Aramidenyo daytoy
tapno saan a malappedan dagiti kararagyo.
8 Kamauddiananna, agmaymaysakayo amin iti panunot,
naasi, agiinnayat a kas agkakabsat, nalukneng a panagpus-
puso, ken napakumbaba.
9 Saanyo a supapakan ti dakes iti dakes wenno lais iti lais.
No di ket, ituloyyo ti mangbendision, ta naawagankayo gapu
iti daytoy, tapno matawidyo ti bendission.
10 "Ti agtarigagay nga agayat iti biag ken mangkita iti
nasayaat nga al-aldaw ket rumbeng nga isardengna ti
dilana manipud iti dakes ken dagiti bibigna manipud iti
manangallilaw a panagsasao.
11 Tallikudanna koma ti dakes ken aramidenna ti
nasayaat. Birokenna koma ti kapia ken ikagumaanna
daytoy.
12 Kitkitaen dagiti mata ti Apo dagiti nalinteg, ken deng-
denggen dagiti lapayagna dagiti kiddawda. Ngem ti rupa ti
Apo ket maibusor kadagiti agar-aramid iti dakes."
13 Siasinonto ti mangdangran kadakayo, no tarigagayanyo
ti naimbag?
14 Ngem no agsagabakayo gapu iti kinalinteg, na-
gasatkayo. Saankayo nga agbuteng kadagiti pagbutbut-
nganda. Saankayo a mariribukan.
15 Ngem ketdi, patgenyo ni Apo a Cristo dita pusoyo a
kas nasantoan. Kankanayonkayo koma a nakasagana a
mangsungbat iti siasinoman nga agsaludsod kadakayo no
apay nga adda talekyo iti Dios. Aramidenyo daytoy nga
addaan kinaemma ken panagraem.
16 Maaddaankayo iti nasayaat a konsensia tapno
maibabain dagiti tattao a manglalais kadagiti nasayaat a
biagyo kenni Cristo gapu ta agsasaoda a maibusor kadakayo
a kasla agar-aramidkayo iti dakes.
17 Nasaysayaat, no pagayatan ti Dios, nga agsagabakayo
iti panagar-aramid iti nasayaat ngem iti panagar-aramid iti
dakes.

18 Naminsan a nagsagaba met ni Cristo gapu kadagiti
basbasol. Nagsagaba ti nalinteg para kadatayo, a saan a
nalinteg, tapno iragpatnatayo iti Dios. Napapatay isuna iti
lasag, ngem nagbiag isuna iti espiritu.
19 Babaen iti espiritu, napan nangakasaba kadagiti espir-
itu nga adda ita idiay pagbaludan.
20 Saanda a nagtulnog bayat nga agur-uray ti kinaanus
ti Dios kadagiti al-aldaw ni Noe, kadagiti al-aldaw nga ar-
aramidenna ti daong, ket insalakan ti Dios ti sumagmamano
a tattao— walo a kararua—babaen iti danum.
21 Daytoy ket simbolo ti bautismo a mangisalakan ita
kadakayo, saan a kas iti pannakaugas iti rugit ti bagi, ngem
kas panagpakaasi iti nasayaat a nakem iti Dios, babaen iti
panagungar ni Jesu-Cristo.
22 Adda isuna iti makannawan ti Dios. Napan isuna sadi
langit. Masapul a paiturayan kenkuana dagiti anghel, dagiti
kinaturay ken dagiti pannakabalin.

4

1 Ngarud, gapu ta nagsagaba ni Cristo iti lasag, isaganayo
dagiti bagbagiyo iti isu met laeng a panggep. Siasinoman a
nagsagaba iti lasag ket simmardengen manipud iti basol.
2 Saanen nga agbibiag daytoy a tao para kadagiti tarigagay
ti tao, ngem maipaay iti pagayatan ti Dios— para iti
nabatbati pay a biagna.
3 Ta umdasen ti tiempo a naglabas iti panagaramid
kadagiti kayat dagiti Hentil nga aramiden—kinaderrep, nal-
abes a tarigagay, panagbarbartek, pannakiin-inom, nalabes
a panagrambak, ken makarimon a panagdayaw kadagiti
didiosen.
4 Panpanunotenda a nakaskasdaaw a saankayo a mak-
itimtimpuyog nga ar-aramiden dagitoy a banbanag, isu nga
agsasaoda iti dakes maipanggep kadakayo.
5 Mangteddanto iti palawag iti daydiay sisasagana a
mangukom kadagiti sibibiag ken natay.
6 Ta gapu iti daytoy a panggep ket naikasaba ti ebanghelio
kadagiti natay, nga uray no naukomda kadagiti bagida a
kas tattao, agbiagda koma a kas maiyannurot iti Dios no
maipapan iti espiritu.
7 Umayen ti paggibusan iti amin a banbanag. Ngarud,
agbalinkayo koma a nanakem, ken naparbeng koma ti
panagpanpanunotyo para kadagiti karkararagyo.
8 Nangnangruna iti amin, maaddaankayo iti napasnek a
panagayat iti tunggal maysa, ta saan nga agbirbirok ti ayat
tapno matakuatan dagiti basol dagiti dadduma.

9 Ipakitayo ti panagsangailiyo iti tunggal maysa nga
awanan panagtantanabutob.
10 Kas nakaawat ti tunggal maysa kadakayo iti sagut,
usarenyo daytoy tapno agserbi iti tunggal maysa, kas
nasayaat a mapagtalkan kadagiti adu nga awan bayadna
a sagut ti Dios.
11 No ti siasinoman nga agsao, aramidenda koma a kas
iti sasao ti Dios, ket no siasinoman ti agserbi, aramidenda
koma manipud iti pigsa nga it-ited ti Dios, tapno maiday-
dayaw koma ti Dios iti amin a banbanag babaen kenni Jesu-
Cristo. Kukuana ti dayag ken pannakabalin iti agnanayon
ken awan patinggana. Amen.
12 Ay-ayatek, saanyo nga ibilang a kas maysa a banag
a nakakaskasdaaw ti nabara a pannubok nga umay a
mangpadas kadakayo, a kasla mapaspasamak kadakayo ti
maysa a banag a nakakaskasdaaw.
13 Ngem agingga a mapadasyo ti panagsagsagaba ni
Cristo, agragsakkayo, tapno agragsakkayo met ken agrag-o
iti pannakaiparangarang ti dayagna.
14 No malaiskayo gapu iti nagan ni Cristo, nagasatkayo,
gapu ta agtataeng kadakayo ti Espiritu ti dayag ken ti
Espiritu ti Dios.
15 Ngem awan koma ti agsagaba kadakayo a kas mamma-
patay, mannanakaw, agar-aramid ti dakes, wenno man-
nakibiang.
16 Ngem, no adda ti agsagaba a kas Kristiano, saan koma
nga agbain isuna, ngem dayawenna koma ti Dios iti dayta a
nagan.
17 Ta tiempon ti panangukom a mangrugi iti sangkab-
balayan ti Dios. Ket no mangrugi kadatayo, anianto ti
pagbanagan dagiti saan nga agtulnog iti ebanghelio ti Dios?
18 Ket no "naisalakan ti nalinteg a tao babaen iti rigrigat,
anianto ti pagbanagan dagiti saan a nadiosan a tao ken ti
managbasol?"
19 Bay-anyo ngarud a dagiti agsagsagaba mayannurot iti
pagayatan ti Dios ket italekda dagiti kararuada iti napudno
a Namarsua bayat nga agar-aramidda iti nasayaat.

5

1 Bagbagaak dagiti panglakayenyo, Siak, maysa a
panglakayen a padayo ken maysa a saksi iti panagsagsagaba
ni Cristo, ken maysa met a makipagpaset iti dayag a
maiparangarangto.
2 Bagbagaankayo ngarud a panglakayen, aywananyo
dagiti arban ti Dios nga adda kadakayo. Kitaenyo ida, saan
a gapu ta kasapulan nga aramidenyo, ngem gapu ta isu ti

tarigagayyo mayannurot iti pagayatan ti Dios. Kitaenyo ida,
saan a para iti kinaagum iti kuarta, ngem sipapalubos.
3 Saankayo nga agtignay a kas apo kadagiti tattao nga
adda iti panangaywanyo, ngem agbalinkayo koma a pag-
ulidanan kadagiti arban.
4 Inton maiparangarang ti Katan-okan a Pastor, awateny-
onto iti saan nga agkupkupas a nadayag a korona.
5 Kasta met, dakayo nga agtutubo a lallaki, agpaitu-
raykayo kadagiti natataengan ngem kadakayo. Aminkayo,
kawesanyo dagiti bagbagiyo iti kinapakumbaba ken agser-
bikayo iti tunggal maysa, ta busoren ti Dios ti natangsit,
ngem paraburanna dagiti napakumbaba.
6 Ipakumbabayo ngarud dagiti bagbagiyo iti mannaka-
balin nga ima ti Dios tapno itag-aynakayonto inton dumteng
iti maitutop a tiempo.
7 Ikamangyo amin a pakariribukanyo kenkuana, gapu ta
maseknan isuna kadakayo.
8 Agparbengkayo, agsiputkayo. Ti kalabanyo, ti diablo, ket
kasla agngerngernger a leon a magmagna iti aglawlaw, nga
agsapsapul iti alun-onenna.
9 Agtakderkayo a maibusor kenkuana. Papigsaenyo ti
pammatiyo. Ammoyo nga uray dagiti kakabsatyo nga
adda ditoy lubong ket agib-ibtur iti isu met laeng a
panagsagsagaba.
10 Kalpasan nga agsagabakayo iti apagbiit, ti Dios iti
amin a parabur, a nangayab kadakayo iti agnanayon a
gloriana kenni Cristo, ket palaingennakayonto, patibkeren-
nakayonto, ken papigsaennakayonto.
11 Maited koma kenkuana ti panagturay iti agnanayon ken
awan patinggana. Amen.
12 Ibilangko ni Silvano a kas napudno a kabsat, ken
nagsuratak kadakayo iti ababa babaen kenkuana. Bagba-
gaankayo ken paneknekak kadakayo a ti insuratko ket isu
ti pudno a parabur ti Dios. Agtakderkayo iti daytoy.
13 Isuna nga adda idiay Babilonia, a napili a kas kadakayo,
kablaawandakayo, ken ni Marcos, nga anakko, kablaawan-
nakayo.
14 Agkikinnablaawkayo a buyogen iti agek ni ayat. Kapia
koma kadakayo amin nga adda ken Cristo.

Maikaddua a Pedro

1 Ni Simon Pedro, maysa a tagabu ken apostol ni Jesu-
Cristo, kadagidiay a nakaawat iti isu met laeng a napateg a
pammati kas inawatmi, pammati iti kinalinteg iti Diostayo
ken Manangisalakan a ni Jesu-Cristo.
2 Umadda koma ti parabur kadakayo; rumang-ay koma ti
kapia babaen iti pannakaammoyo iti Dios ken ni Jesus nga
Apotayo.
3 Iti panakabalin ti Dios, amin a banbanag a kasapulan
tapno maaddaantayo iti biag ken agbiagtayo iti nadiosan a
panagbiag ket naipaay kadatayo babaen iti pannakaammo
iti Dios a nangayab kadatayo babaen iti bukodna a dayag
ken kinaimbag.
4 Babaen kadagitoy, intedna kadatayo dagiti napateg ken
naindaklan a karkari. Inaramidna daytoy tapno mabalinyo
iti makibingay iti nadiosan a kababalinna, iti panangliklikyo
iti pannakadadael nga adda iti lubong gapu kadagiti dakes
a tarigagay.
5 Gapu iti daytoy, aramidenyo ti amin a kabaelanyo a
manginayon iti kinaimbag iti pammatiyo, ken iti kinaim-
bagyo, inayonyo ti pannakaammo.
6 Iti pannakaammoyo, inayonyo ti kinamanagteppel, ken
iti kinamanagteppelyo, inayonyo ti panagibtur, ken iti
panagibturyo, inayonyo ti nadiosan a panagbiag.
7 Iti nadiosan a panagbiagyo, inayonyo ti nainkabsatan a
panangipateg, ken iti nainkabsatan a panangipateg, inay-
onyo ti ayat.
8 No adda kadakayo dagitoy a banbanag ken dumak-
dakkelda kadakayo, saankayonto nga agbalin a baog wenno
saan a nabunga iti pannakaammo kenni Apotayo a Jesu-
Cristo.
9 Ngem siasinoman nga agkurang kadagitoy a banbanag
ket ti asideg laeng ti makitana; bulsek isuna. Nalipatanna ti
pannakadalusna manipud kadagiti nagkauna a basbasolna.
10 Ngarud, kakabsat, aramidenyo ti amin a kabaelanyo a
mamagbalin iti nakaayaban ken pannakapiliyo a natalged
para kadakayo. No aramidenyo dagitoy a banbanag,
saankayonto a maitibkol.
11 Iti kasta, aglaplapusananto a maipaay kadakayo
ti pagserkan iti agnanayon a pagarian ti Apo ken
Mangisalakantayo a ni Jesu-Cristo.

12 Ngarud, nakasaganaak a kankanayon a mangipalagip
kadakayo kadagitoy a banbanag, numan pay ammoyon
dagitoy, ken natibkerkayon iti kinapudno.
13 Panagkunak ket maiparbeng a riingenkayo ken palagi-
pankayo maipanggep kadagitoy a banbanag, kabayatan nga
addaak iti daytoy a tolda.
14 Ta ammok nga ikkatekto daytoy a toldak iti mabiit, kas
impakita kaniak ni Apotayo a Jesu-Cristo.
15 Aramidek ti amin a kabaelak tapno kanayonyonto a
laglagipen dagitoy a banbanag kalpasan iti ipapanawko.
16 Ta saanmi a sinurot dagiti sinisikap a binalabala
laeng ti panunot idi imbagami kadakayo ti maipapan iti
pannakabalin ken ti panagparang ni Apotayo a Jesu-Cristo,
ngem nasaksianmi ti kinatan-okna.
17 Inawatna manipud iti Dios Ama ti dayaw ken dayag idi
ibagbaga ti timek kenkuana manipud iti Natan-ok a Dayag a
kunana, “Daytoy ti Anakko nga ay-ayatek, a pakaay-aywak
la unay.”
18 Nangngegmi daytoy a timek a nagtaud sadi langit,
kabayatan a kadduami isuna idiay tapaw ti nasantoan a
bantay.
19 Adda kadakami daytoy a sao a naipadto a napatalged,
nga isu iti ipangpangagyo a nasayaat. Maiyarig daytoy
iti agranranniag a silaw iti nasipnget a disso agingga a
dumteng ti agsapa ken agsingising ti bituen iti agsapa
kadagiti puspusoyo.
20 Ammoenyo nga umuna daytoy, nga iti naisurat a padto
ket saan a nagtaud iti bukod a kapanunotan ti profeta
21 Ta awan ti padto nga immay babaen iti pagayatan ti tao,
ngem babaen kadagiti tattao nga indalan ti Espiritu Santo a
nangisao iti sao a nagtaud iti Dios.

2

1 Adda dagiti palso a profeta nga immay kadagiti Is-
raelita, ken addanto met dagiti palso a manursuro nga
umay kadakayo. Iyegda a sililimed dagiti makadadael nga
inuulbod a sursuro, ken ilibakdanto ti Apo a nanggatang
kadakuada. Mangiyegda iti napardas a pannakadadael
kadagiti bagbagida.
2 Adunto ti sumurot kadagiti panaggartemda, ken babaen
kadakuada matabbaawanto ti dalan ti kinapudno.
3 Siaagum a pagkuartaandakayonto babaen kadagiti
makaallilaw a sasao. Saanto nga aguray iti nabayag ti pan-
nakadusada a maibusor kadakuada; ti pannakadadaelda
ket saan a nakaturog.

4 Ta saan a kinaasian ti Dios dagiti anghel a nagbasol.
Ngem ketdi inyawatna ida iti Tartarus tapno makawaranda
iti nauneg a kasipngetan agingga iti pannakaukom.
5 Ken saanna a kinaasian ti nagkauna a lubong. Ngem
ketdi, inaywananna ni Noe, nga agipadpadamag iti kinalin-
teg, agraman dagiti pito a dadduma pay, idi inyegna ti layus
iti lubong dagiti saan a nadiosan.
6 Ket pinagbalin ti Dios a dapu ti siudad ti Sodoma
ken Gomora ken dinusana isuda iti pannakadadael, kas
pakakitaan iti umayto kadagiti saan a nadiosan.
7 Ngem idi inaramidna dayta, inispalna ni Lot a nalinteg,
a marirribukan unay gapu iti narugit a kababalin dagiti
awanan linteg a tattao.
8 Ta dayta a nalinteg a tao, a nakipagnanaed kadakuada
iti inaldaw, ket matutuokan ti nalinteg a karauana gapu iti
nakitana ken nangeganna.
9 No kasta ngarud, ammo ti Apo no kasanona nga ispalen
dagiti nadiosan a tattao manipud iti pannakasuot, ken no
kasanona a dusaen dagiti managdakdakes a tattao iti aldaw
ti pannakaukom.
10 Ad-adda a pudno daytoy kadagiti agtultuloy a mangar-
aramid kadagiti narugit a tarigagay ti lasag ken dagiti
manglais iti turay. Naturedda ken ti pagayatanda ti
sursurotenda. Saanda a mabuteng a mangtabbaaw kadagiti
nadayag.
11 Dagiti anghel ket napigpigsa ken addaanda iti dak-
dakkel a kabaelan ngem dagiti amin a tattao, ngem saanda
nga ak-akusaran iti Dios dagiti tattao.
12 Ngem dagitoy nga awan panunotna nga ayup ket
gagangay a naaramid a matiliw ken madadael. Saanda nga
am-ammo no ania ti um-umsienda. Madadaeldanto.
13 Madangranda gapu iti supapak dagiti biddut nga ar-
aramidda. Agbiagda iti ragragsak kabayatan iti aldaw.
Isuda dagiti mansa ken mulit. Ragragsakenda dagiti
makaallilaw a pakaragsakan kabayatan a makidaydayada
kadakayo.
14 Napnoan dagiti matada kadagiti mannakikamalala a
babbai; saanda a pulos a mapnek iti basol. Sulisogenda
dagiti agalla-alla a kararua iti panagaramid iti biddut, ken
sinanay dagiti pusoda iti kinaagum, nailunodda nga ubbing.
15 Pinanawanda ti umno a dalan. Naiyaw-awanda ken
sinurotda ti dalan ni Balaam nga anak ni Bosor, a nangtari-
gagay a mangawat iti bayad gapu iti kinadakes.
16 Ngem pannakatubngar ti nagun-odna gapu iti bukodna
a panagsalungasing. Maysa nga umel nga asno a nagsao iti

timek ti tao ti namagsardeng iti kinamauyong ti profeta.
17 Maiyarig dagitoy kadagiti ubbog nga awan danumna. Kaslada kadagiti ul-ulep nga iturong iti bagyo. Naisaganan ti napuskol a sipnget maipaay kadakuada.
18 Agsaoda iti nakuspag nga ubbaw. Sulisogenda dagiti tattao babaen iti tarigagay iti lasag. Sulisogenda dagiti tattao a mangpadas a manglisi kadagiti agbiag iti biddut.
19 Ikarida ti pannakawayawaya kadakuada, ngem isuda a mismo ket tagabu iti pannakadadael. Ta agbalin ti tao a tagabu iti aniaman a mangparmek kenkuana.
20 Siasinoman a makalibas iti panangmulit ti lubong babaen iti pannakaammo iti Apo ken Mangisalakan a ni Jesu-Cristo, kalpasanna, agsubli manen kadagidiay a pakamulitan, agbalin daytoy a dakdakes pay para kadakuada ngem idi damo.
21 Nasaysayaat pay koma no saanda laengen a naammoan ti dalan ti kinalinteg ngem ti naammoanda ket tallikodanda ti nasantoan a bilin a naidanon kadakuada.
22 Pudno daytoy a proberbio para kadakuada: “Sublian ti aso ti bukodna a sarwa. Agsubli ti nabugoan a baboy iti pitak.”

3

1 Ita, insuratko daytoy a maikadua a suratko kadakayo a patpatgek tapno paregtaek ti napudno a panunotyo
2 tapno malagipyo dagiti sasao a naibaga idin babaen kadagiti nasantoan a profeta ken maipanggep iti bilin ti Apo ken mannubbottayo babaen kadagiti apostolyo.
3 Ammoenyo daytoy nga umuna; addanto dagiti mananglalais nga umay kadagiti maudi nga al-aldaw a manglaisdakayo, ket agtignayda segun kadagiti bukodda a tarigagay,
4 ket kunaenda, “Ayanna ti kari ti panagsublina? Natayen dagiti ammatayo, ngem awan met iti nagbaliwan dagiti amin a banbanag manipud idi rugrugi ti pannakaparsua."
5 Inggagarada a linipat a dagiti langit ken ti daga ket naipasdek manipud iti danum, ken babaen iti danum iti nabayagen a panawen, babaen iti sao ti Dios,
6 ket babaen iti saona ken iti danum, nadadael ti lubong iti pannakalayusna iti dayta a tiempo.
7 Ngem ita, naisagana dagiti langit ken ti daga babaen iti dayta met laeng a sao para iti apuy, ket naisaganada para iti aldaw ti pannakaukom ken iti pannakadadael dagiti saan a nadiosan a tattao.
8 Rumbeng a saanyo a liplipatan daytoy, ay-ayatek, nga iti maysa nga aldaw ti Apo ket kasla sangaribu a tawen, ken ti sangaribu a tawen ket kasla maysa nga aldaw.

9 Saan a nabuntog nga agtignay ti Dios maipapan kadagiti
karina, a kas pagarupen dagiti dadduma a daytoy ket
kinabuntog, ngem naanus isuna kadakayo. Saanna a
tarigagayan a mapukaw ti uray maysa kadakayo, ngem
tarigagayna nga ipalubos a maaddaan iti tiempo ti amin nga
agbabawi.
10 Nupay kasta, ti aldaw ti Apo ket umay a kasla man-
nanakaw. Mapukawto dagiti langit a buyogan iti napigsa
nga ariwawa. Mapuoranto dagiti elemento babaen iti apuy
ket maiparangarangto ti daga ken dagiti aramid nga adda
iti daytoy.
11 Agsipud ta amin dagitoy a banbanag ket madadaelto
iti kastoy a wagas, ania a kita ti tattao ti rumbeng koma a
pagbalinanyo? Masapul nga agbiagkayo iti nasantoan ken
nadiosan a panagbiag.
12 Masapul a mangnamnamakayo ken agapurakayo
maipapan iti iyaay ti aldaw ti Dios. Iti dayta nga al-
daw, madadaelto dagiti langlangit babaen iti apuy ken
marunawto dagiti elemento gapu iti napalalo unay a pudot.
13 Ngem segun iti karina, urayentayo dagiti baro a langit
ken ti baro a daga, a pagnanaedan ti kinalinteg.
14 Ngarud, patpatgek, agsipudta namnamaenyo dagitoy
a banbanag, aramidenyo ti amin a kabaelanyo tapno
saankayo a mamulitan ken awan iti pakapilawanyo, ken
addaankayo iti nasayaat a panakakikadua kenkuana.
15 Ken ibilangyo a pannakaisalakan ti kinaanus ti
Apotayo, kas insurat kadakayo ti patpatgenyo a kabsat a ni
Pablo, manipud iti sirib a naited kenkuana.
16 Kanayon a dakdakamaten ni Pablo dagitoy a banbanag
kadagiti amin a suratna, nga adda dagiti banbanag a narigat
a maawatan. Ballikugen dagiti saan a nasuroan ken saan a
natalged a tattao dagitoy a banbanag, a kas met laeng iti ar-
aramidenda kadagiti dadduma pay a nasantoan a sursurat,
a mangitunda kadakuada iti pakadadaelan.
17 Ngarud, dakayo a patpatgek, agsipud ta ammoyon
dagitoy a banbanag, annadanyo dagiti bagbagiyo tapno
saankayo nga agturong iti pakaiyaw-awanan babaen iti
panangallilaw dagiti awanan-linteg a tattao ket mapukawyo
ti bukodyo a kinapudno.
18 Ngem dumakkelkayo iti parabur ken pannakaam-
moyo iti Apotayo ken Manangisalakantayo a ni Jesu-Cristo.
Maipaay koma kenkuana ti dayaw, ita ken iti agnanayon.
Amen!

1 Juan

1 Ti adda manipud idi punganay, a nangeganmi, a mismo
a nakitami, a minatmatanmi, ken iniggaman dagiti imami -
mainaig iti Sao ti biag.
2 Ken ti biag ket naipakaammo, ken nakitami, ken
sinaksianmi, ken ipakaammomi kadakayo ti biag nga ag-
nanayon, nga adda iti Ama, ken naipakaammo kadatayo.
3 Ti nakitami ken nangngeganmi ket ipakaammomi met
kadakayo, tapno maaddaankayo met iti pannakikadua
kadakami. Ken ti pannagkakaduatayo ket adda iti Ama ken
iti Anakna, ni Jesu-Cristo.
4 Ket isursuratmi dagitoy a banbanag kadakayo, tapno
mabalin nga agbalin koma a naan-anay ti rag-otayo.
5 Daytoy ti mensahe a nangeganmi manipud kenkuana
ken ibagami kadakayo: Ti Dios ket lawag ket pulos nga
awan kinasipnget kenkuana.
6 No ibagatayo nga addaantayo iti pannakikadua
kenkuana ket magmagnatayo met iti kasipngetan, agul-
ulbodtayo ken saantayo nga ar-aramiden ti kinapudno.
7 Ngem no magmagnatayo iti lawag gapu ti isuna ket adda
iti lawag, addaantayo iti pannakikadua iti tunggal maysa,
ken ti dara ni Jesus nga Anakna ket dalusannatayo manipud
iti amin a basol.
8 No ibagatayo nga awan basoltayo, al-allilawentayo dagiti
bagitayo, ken ti kinapudno ket awan kadatayo.
9 Ngem no ipudnotayo dagiti basoltayo, isuna ket ma-
pagtalkan ken nalinteg a mamakawan kadatayo kadagiti
basoltayo ken dalusannatayo manipud iti amin a kinakillo.
10 No ibagatayo a saantayo a nakabasol, pagbalbalinen-
tayo isuna nga ulbod, ken ti saona ket awan kadatayo.

2

1 Patpatgek nga annakko, isursuratko dagitoy a banbanag
kadakayo tapno saankayo koma nga agbasol. Ngem no
agbasol ti siasinoman, addaantayo iti mangibabaet iti Ama,
ti nalinteg a ni Jesu-Cristo.
2 Isuna ti nakapnekan ti Dios a nakapakawanan dagiti
basoltayo, ket saan laeng a para kadatayo, ngem kasta met
a maipaay iti sangalubongan.
3 Babaen iti daytoy, ammotayo nga am-ammotayo isuna,
no tungtungpalentayo dagiti bilbilinna.

4 Isuna nga agkunkuna nga, “Am-ammok ti Dios,” ngem
saanna met a tungtungpalen dagiti bilin ti Dios ket maysa
nga ulbod, ken ti kinapudno ket awan kenkuana.
5 Ngem siasinoman a mangsalimetmet iti saona, pudno
nga iti dayta a tao ket nagbalin a naan-anay ti ayat ti Dios.
Babaen iti daytoy, ammotayo nga addatayo kenkuana.
6 Isuna nga agkunkuna nga agtaltalinaed isuna iti Dios
ket rumbeng met ngarud a magmagna a kas iti pannagna
ni Jesu-Cristo.
7 Ay-ayatek, saan a baro ti bilin nga isursuratko kadakayo,
ngem daytoy ket daan a bilin nga addan kadakayo manipud
idi punganay. Ti daan a bilin ket isu ti sao a nangngeganyo.
8 Nupay kasta, baro a bilin ti isursuratko para kadakayo,
a pudno kenni Cristo ken kadakayo, gapu ta ti sipnget ket
aglablabasen, ken ti pudno a lawag ket agranraniagen.
9 Isuna nga agkunkuna nga isu ket adda iti lawag ket
gurguraenna met ti kabsatna, ket adda iti sipnget, nga uray
ita.
10 Isuna a mangay-ayat iti kabsatna ket agtaltalinaed iti
lawag ken awan iti tiempo ti pannakaitublak kenkuana.
11 Ngem isuna a manggurgura iti kabsatna ket adda iti
sipnget ken magmagna iti sipnget; saanna nga ammo no
sadino ti papananna, gapu ta kinullaapan ti sipnget dagiti
matana.
12 Agsuratak kadakayo, patpatgek nga annak, gapu ta
napakawanen dagiti basbasolyo maigapu iti nagan ni Cristo.
13 Agsuratak kadakayo, amma, gapu ta ammoyo isuna nga
addan idi punganay. Agsuratak kadakayo, agtutubo a, gapu
ta napagballigianyo ti diablo. Nagsuratak kadakayo, ub-
ubbing, gapu ta am-ammoyo ti Ama.
14 Nagsuratak kadakayo, amma, gapu ta ammoyo isuna
nga addan idi punganay. Nagsuratak kadakayo, agtutubo,
gapu ta napigsakayo, ken ti sao ti Dios ket agtaltalinaed
kadakayo, ken napagballigianyo ti diablo.
15 Saanyo nga ayaten ti lubong wenno dagiti banbanag
nga adda iti lubong. No addaman ti mangay-ayat iti lubong,
ti ayat ti Ama ket awan kenkuana.
16 Ta amin nga adda iti lubong, ti kinaderrep ti lasag, ti
kinaderrep dagiti mata, ken ti kinapalangguad iti biag, ket
saan a naggapu iti Ama ngem naggapu iti lubong.
17 Ti lubong ken ti tarigagayna ket mapukaw. Ngem siasi-
noman nga agaramid iti pagayatan ti Dios ket agtalinaed iti
agnanayon.
18 Annak, daytoy ti maudi nga oras. Kas iti nangngeganyo
a ti anti-cristo ket um-umay, uray pay ita ket adun dagiti

anti-cristo nga immay, babaen iti daytoy, ammotayo a
daytoyen ti maudi nga oras.
19 Pimmanawda manipud kadatayo, ngem isuda ket
saantayo a kadua. Ta no kaduatayo koma ida, nagtultuloyda
koma a kaduatayo; ngem pimmanawda tapno maipakita
nga isuda ket saantayoa kadua.
20 Ngem addaankayo iti pannakapulot manipud iti Nasan-
toan, ken ammoyo ti amin a kinapudno.
21 Saanak a nagsurat kadakayo gapu ta saanyo nga ammo
ti kinapudno, ngem gapu ta ammoyo daytoy ken gapu ta
awan kinaulbod a naggapu iti kinapudno.
22 Siasino ti ulbod no saan a ti mangilibak a ni Jesus ti
Cristo? Daytoy a tao ti anti-cristo, agsipud ta ilibakna ti Ama
ken ti Anak.
23 Awan ti siasinoman a mangilibak iti Anak nga adda
kenkuana ti Ama. Siasinoman a mangbigbig iti Anak ket
adda met kenkuana ti Ama.
24 Dakayo met, agtalinaed koma kadakayo ti nangnge-
ganyo manipud idi punganay. No dayta a nangngeganyo
manipud idi punganay ket agtalinaed kadakayo, agtalinaed-
kayonto met iti Anak ken iti Ama.
25 Ken daytoy ti kari nga inkarina kadatayo; ti agnanayon
a biag.
26 Dagitoy a banbanag a naisuratko kadakayo maipanggep
kadagiti mangiyaw-awan kadakayo.
27 Ket no maipapan kadakayo, ti pannakapulot a
naawatyo manipud kenkuana ket nagtalinaed kadakayo, ket
saanyo a kasapulan ti siasinoman a mangisuro kadakayo.
Ngem ti panangisuro kadayo ti pammulotna iti maipanggep
kadagiti amin a banbanag ket pudno ken saan nga inu-
ulbod, ket kas iti insurona kadakayo, agtalinaedkayo
kenkuana.
28 Ket ita, patpatgek nga annak, agtalinaedkayo kenkuana,
tapno inton agparang isuna, maaddaantayo koma iti ki-
natured ken saantayo nga agbain iti sangoananna iti iyu-
umayna.
29 No ammoyo nga isuna ket nalinteg, ammoyo nga amin
a mangar-aramid iti kinalinteg ket naipasngay kenkuana.

3

1 Kitaenyo no ania a kita ti panagayat ti impaay kadatayo
ti Ama, nga uray la naawagantayo iti annak ti Dios, ken
daytoy ti kinasiasinotayo! Gapu iti daytoy, saannatayo nga
am-ammo ti lubong, gapu ta saan isuna nga am-ammo ti
lubong.

2 Ay-ayatek, ita ket annaknatayon ti Dios, ken saanpay
a naiparangarang no anianto ti pagbalinantayo. Ammo-
tayo nga inton agparang ni Cristo, agbalintayonto a kas
kenkuana, ta makitatayonto isuna iti kinasiasinona.
3 Ken amin nga addaan iti kastoy a kinatalged kenkuana
maipanggep iti masakbayan ket paspasin-awenna ti bagina
a kas met kenkuana a nasin-aw.
4 Amin nga agtultuloy iti panagbasol ket agar-aramid iti
aramid nga awanan-linteg. Ta ti basol ket kinaawan-linteg.
5 Ammoyo a ni Cristo ket naipakaammo tapno mangikkat
kadagiti basbasol. Ket kenkuana, awan ti basol.
6 Awan ti agtalinaed kenkuana nga agtultuloy iti panag-
basol. Awan ti siasinoman nga agtultuloy nga agbasbasol a
nakakita kenkuana wenno nakaam-amo kenkuana.
7 Patpatgek nga annak, saanyo nga itulok nga adda
mangiyaw-awan kadakayo. Isuna nga agar-aramid iti
kinalinteg ket nalinteg, a kas kenni Cristo a nalinteg.
8 Isuna nga agar-aramid iti basol ket kukua ti diablo,
ta ti diablo ket nagbasol manipud idi punganay. Daytoy
ti makagapu a naiparangarang ti Anak ti Dios, tapno
dadaelenna dagiti trabaho ti diablo.
9 Siasinoman a naipasngay iti Dios ket saan nga agbasol,
gapu ta agtaltalinaed kenkuana ti bukel ti Dios. Saan isuna
a makapagtultuloy nga agbasol, gapu ta naipasngay isuna
iti Dios.
10 Iti daytoy, dagiti annak ti Dios ken dagiti annak ti diablo
ket naiparangarang. Siasinoman a saan a mangaramid iti
nalinteg ket saan a naggapu iti Dios, uray ti saan a mangay-
ayat iti kabsatna.
11 Ta daytoy ti mensahe a nangngeganyo manipud idi
punganay, a masapul nga agiinnayattayo,
12 saan a kas kenni Cain a kukua ti diablo ken nangpatay
iti kabsatna a lalaki. Ken apay a pinatayna isuna? Gapu ta
dagiti aramidna ket dakes, ket dagiti aramid ti kabsatna a
lalaki ket nalinteg.
13 Saankayo nga agsiddaaw, kakabsatko, no kaguradakayo
ti lubong.
14 Ammotayo a nakalasattayon manipud iti patay ket
addatayon iti biag, gapu ta ay-ayatentayo dagiti kakabsat.
Siasinoman a saan nga agayat ket agtalinaed iti patay.
15 Siasinoman a manggura iti kabsatna ket mammapatay.
Ket ammoyo a ti agnanayon a biag ket saan nga agtalinaed
iti mammapatay.
16 Babaen iti daytoy nga ammotayo ti ayat, gapu ta inted
ni Cristo ti biagna gapu kadatayo. Rebbengtayo met ngarud
nga ipaay dagiti biagtayo para kadagiti kakabsat.

17 Ngem kasano a maibaga nga adda ti ayat ti Dios iti
siasinoman nga addaan kadagiti banbanag iti lubong a
makakita iti kabsatna nga agkasapulan, ngem iserrana met
ti manangngaasi a pusona iti agkasapulan iti tulongna?
18 Patpatgek nga annak, saantayo nga agayat iti sao laeng
wenno iti dila, ngem iti aramid ken kinapudno.
19 Babaen iti daytoy nga ammotayo nga addatayo iti kina-
pudno ken patalgedentayo ti pusotayo iti sanggoananna.
20 Gapu ta no akusarannatayo ti pusotayo, dakdakkel ti
Dios ngem ti pusotayo, ken ammona ti amin a banag.
21 Ay-ayatek, no saannatayo nga akusaran dagiti pusotayo,
addaantayo iti kinatalged iti Dios.
22 Ken aniaman a dawatentayo ket awatentayo manipud
kenkuana, gapu ta tungtungpalentayo dagiti bilinna ken ar-
aramidentayo dagiti banbanag a makaay-ayo iti imatangna.
23 Ken daytoy ti bilinna, a masapul a mamatitayo iti nagan
ti Anakna a ni Jesu-Cristo ken agiinnayattayo - gapu ta
intedna kadatayo daytoy a bilin.
24 Isuna a mangtungtungpal kadagiti bilbilin ti Dios ket
agtalinaed kenkuana, ken agtaltalinaed ti Dios kenkuana.
Ken babaen iti daytoy nga ammotayo nga agtaltalinaed
isuna kadatayo, babaen iti Espiritu nga intedna kadatayo.

4

1 Ay-ayatek, saankayo a mamati lattan iti tunggal espiritu,
ngem suotenyo dagiti espiritu tapno makitayo no nagga-
puda iti Dios, gapu ta adu a palso a profeta ti nagwaras
iti lubong.
2 Babaen iti daytoy, maammoanyo ti Espiritu ti Dios -
tunggal espiritu a mangbigbig a ni Jesu-Cristo nga immay
iti lasag ket naggapu iti Dios,
3 ken tunggal espiritu a saan a mangbigbig kenni Jesus ket
saan a naggapu iti Dios. Daytoy ti espiritu ti anti-cristo, a
nangngeganyo nga umay, ken ita ket addan iti lubong.
4 Dakayo ket iti Dios, patpatgek nga annak, ken napag-
balligianyo dagidiay nga espiritu, gapu ta isuna nga adda
kadakayo ket dakdakkel ngem isuna nga adda iti lubong.
5 Dagidiay nga espiritu ket iti lubong, ngarud dagiti
ibagada ket mainaig iti lubong, ken ti lubong ket dumngeg
kadakuada.
6 Datayo ket iti Dios. Isuna a makaam-ammo iti Dios
ket dumngeg kadatayo. Isuna a saan a makaam-ammo iti
Dios ket saan a dumngeg kadatayo. Babaen iti daytoy nga
ammotayo ti espiritu ti kinapudno ken ti espiritu ti biddut.

7 Ay-ayatek, agiinnayattayo, ta ti ayat ket iti Dios, ken amin
nga agay-ayat ket naipasngay iti Dios ken am-ammona ti
Dios.
8 Ti tao a saan nga agayat ket saanna nga am-ammo ti
Dios, ta ti Dios ket ayat.
9 Iti daytoy, ti ayat ti Dios ket naiparangarang kadatayo,
nga imbaon ti Dios ti bugbugtong nga anakna iti lubong
tapno mabalintayo nga agbiag babaen kenkuana.
10 Iti daytoy ket ti ayat, saan a gapu ta inayattayo ti
Dios, ngem gapu ta inayatnatayo, ken imbaonna ti Anakna
tapno agbalin a pakapnekan ti Dios a pakapakawanan dagiti
basbasoltayo.
11 Ay-ayatek, no inay-ayatnatayo unay ti Dios, rebbeng-
tayo met nga ayaten ti maysa ken maysa.
12 Awan ti siasinoman a nakakita iti Dios. No ay-
ayatentayo ti maysa ken maysa, agtalinaed ti Dios kadatayo,
ken ti ayatna ket nagbalin a naan-anay kadatayo.
13 Babaen iti daytoy, ammotayo nga agtalinaedtayo
kenkuana ken isuna kadatayo, gapu ta intedna ti Espirituna
kadatayo.
14 Ket nakitatayo ken nagsaksitayo a ti Ama ket imbaonna
ti Anakna tapno agbalin a Manangisalakan ti lubong.
15 Siasinoman a mangbigbig a ni Jesus ket ti Anak ti Dios,
agtaltalinaed kenkuana ti Dios, ken isuna iti Dios.
16 Ket ammotayo ken namatitayo iti ayat ti Dios kadatayo.
Ti Dios ket ayat, ket isuna nga agtaltalinaed iti ayat ket
agtaltalinaed iti Dios, ken agtaltalinaed ti Dios kenkuana.
17 Iti daytoy, nagbalin a naan-anay ti ayat kadatayo, tapno
maaddaantayo koma iti kinatalged iti aldaw ti pannaka-
ukom, gapu ta kas kenkuana, addatayo met iti daytoy a
lubong.
18 Awan panagbuteng iti ayat. Ngem ti naan-anay nga ayat
ket paksiatenna ti buteng, gapu ta ti buteng ket mainaig iti
pannakadusa. Ngem ti agbuteng ket saan a nagbalin a naan-
anay iti ayat.
19 Agayattayo, gapu ta immuna nga inayatnatayo ti Dios.
20 No adda agkuna nga, “Ay-ayatek ti Dios” ngem kagu-
rana met ti kabsatna, isuna ket ulbod; ta isuna a saan a
mangay-ayat iti kabsatna a nakitana, ket saanna a kabaelan
nga ayaten ti Dios a saanna a nakita.
21 Ken adda kadatayo daytoy a bilin manipud kenkuana:
Siasinoman a mangay-ayat iti Dios ket masapul nga ay-
atenna met ti kabsatna.

5

1 Siasinoman a mamati a ni Jesus ti Cristo ket naipasngay

iti Dios. Ken siasinoman a mangay-ayat kenkuana a nagtaud iti ama ket ay-ayatenna met dagiti annakna.

2 Babaen iti daytoy, ammotayo nga ay-ayatentayo dagiti annak ti Dios, no ay-ayatentayo ti Dios ken ar-aramidentayo dagiti bilinna.

3 Ta daytoy ti panagayat a maipaay iti Dios - ti panangtungpaltayo kadagiti bilbilinna. Ken saan a makapadagsen dagiti bilinna.

4 Ta amin a naipasngay iti Dios ket mapagballigianda ti lubong. Ken daytoy ti balligi a nangparmek iti lubong, ti pammatitayo.

5 Siasino ti mangparparmek iti lubong? Ti mamati a ni Jesus ket ti Anak ti Dios?

6 Isuna daydiay immay babaen iti danum ken dara -ni Jesu-Cristo. Saan laeng isuna nga immay babaen iti danum, ngem babaen iti danum ken dara.

7 Ta adda dagiti tallo nga agsaksi,

8 ti Espiritu, ti danum ken ti dara. Dagitoy a tallo ket umanamong iti maysa ken maysa. *

9 No awatentayo ti panangsaksi dagiti tao, ad-adda pay a natan-ok ti saksi ti Dios. Ta ti pammaneknek ti Dios ket daytoy - nga isuna ket nagbalin a saksi mainaig iti Anakna.

10 Isuna a mamati iti Anak ti Dios ket addaan iti pammaneknek iti bagina. Isuna a saan a mamati iti Dios ket pinagbalinda isuna nga ulbod, gapu ta saan isuna a namati kadagiti saksi nga inted ti Dios mainaig iti Anakna.

11 Ken ti saksi ket daytoy - nga inted ti Dios kadatayo ti agnanayon a biag, ken daytoy a biag ket adda iti Anakna.

12 Isuna nga adda kenkuana ti Anak ket adda kenkuana ti biag; isuna nga awan kenkuana ti Anak ti Dios ket awan kenkuana ti biag.

13 Insuratko dagitoy a banbanag kadakayo, tapno maammoanyo koma nga addaankayo iti agnanayon a biag, kadakayo a mamati iti nagan ti Anak ti Dios.

14 Ken daytoy ti kinatalged nga adda kadatayo iti sangoananna, a no dumawattayo iti aniaman a maiyannatup iti pagayatanna, denggennatayo.

15 Ken no ammotayo a dengdenggennatayo - aniaman a dawatentayo kenkuana - ammotayo nga awatentayo ti aniaman nga idawattayo kenkuana.

16 No adda man ti makakita a nagbasol ti kabsatna iti basol a saan nga agtungpal iti ipapatay, masapul nga agkararag isuna, ket ikkan isuna ti Dios iti biag. Ti dakdakamatek ket

* **5:8** (Dagiti kasayaatan a kaunaan a kopya ket naikkat ti bersikulo 7 ken 8.)

dagiti agbasbasol a saan nga agtungpal iti ipapatay. Adda basol nga agtungpal iti ipapatay. Saanko nga ibagbaga a masapul nga agkararag isuna mainaig iti dayta.

17 Amin a kinakillo ket basol; ngem adda basol a saan nga agtungpal iti ipapatay.

18 Ammotayo a siasinoman a naipasngay iti Dios ket saan nga agbasol. Ngem isuna a naipasngay iti Dios ket iliklik isuna ti Dios manipud iti kinadakes, ket saan isuna a madangran ti diablo.

19 Ammotayo a datayo ket iti Dios, ken ti sangalubongan ket adda iti tengngel daydiay managdakdakes.

20 Ngem ammotayo a ti Anak ti Dios ket immay ken intedna kadatayo iti pannakaawat, nga am-ammotayo isuna a pudno, ken addatayo kenkuana a pudno, iti Anakna a ni Jesu-Cristo. Isuna ti pudno a Dios ken ti agnanayon a biag.

21 Patpatgek nga annak, iliklikyo dagiti bagbagiyo kadagiti didiosen.

2 Juan

1 Manipud iti panglakayen, para iti napili a babai ken
kadagiti annakna, nga ay-ayatek iti kinapudno, ken saan
laeng a siak, ngem kasta met dagiti amin a nakaammo iti
kinapudno,
2 gapu iti kinapudno nga agtaltalinaed kadatayo ken adda
kadatayo iti agnanayon.
3 Parabur, asi, talna ti addanto kadatayo manipud iti Dios
Ama ken manipud kenni Jesu-Cristo nga Anak ti Ama, iti
kinapudno ken ayat.
4 Kasta unay ti ragsakko ta nasarakak dagiti dadduma
kadagiti annakmo a magmagna iti kinapudno, a kas iti
panangawattayo iti daytoy a bilin manipud iti Ama.
5 Ket ita dawatek kenka, babai, saan a kasla nagsuratak
kenka iti baro a bilin, ngem addan kadatayo manipud pay
idi damo, a rumbeng nga ayatentayo ti maysa ken maysa.
6 Ken daytoy ti ayat, a masapul a magnatayo a maiyan-
nurot kadagiti bilbilinna. Daytoy ti bilin, a nangngegam
manipud pay idi damo, a masapul a magnaka iti daytoy.
7 Ta adu dagiti manangallilaw a nagwaras iti lubong, ken
saanda a bigbigen nga immay ni Jesu-Cristo iti lasag. Daytoy
ti manangallilaw ken ti anti-cristo.
8 Kitaenyo dagiti bagiyo, a saanyo a pukawen dagiti
banbanag a nagrigatantayo amin, ngem tapno mabalin a
maawatyo ti naan-anay a gungguna.
9 Siasinoman nga aginlalaing ken saan nga agtaltalinaed
iti sursuro ni Cristo ket awan kenkuana ti Dios. Isuna nga
agtaltalinaed iti sursuro ket adda kenkuana ti Ama ken ti
Anak.
10 No adda umay kadakayo ket saanna nga inyeg daytoy
a sursuro, saanyo nga awaten isuna iti pagtaenganyo ken
saanyo a kablaawan isuna.
11 Ta ti mangkablaaw kenkuana ket makipagpaspaset met
kadagiti dakes nga aramidna.
12 Adu dagiti banbanag a kayatko nga isurat para kenka
ken saanko a kayat nga isurat dagitoy babaen iti papel
ken tinta. Ngem namnamaek a makaumayak kenka ken
makisaoak kenka iti rupan-rupa, tapno maan-anay koma ti
ragsaktayo.
13 Kabkablaawandaka dagiti annak ti napili a kabsatmo a
babbai.

3 Juan

1 Manipud iti panglakayen para iti patpatgek a Gayo, nga
ay-ayatek ti kinapudno.
2 Patpatgek, Ikarkararagko a sapay koma ta rumang-ayka
kadagiti amin a banbanag ken nasayaat koma ti salun-atmo,
kas iti panagrang-ay ti kararuam.
3 Ta kasta unay ti ragsakko idi immay dagiti kakabsat a
lallaki ken nagsaksida iti kinapudnom, kas iti pannagnam
iti kinapudno.
4 Awanen ti dakdakkel pay a pagrag-oak ngem iti daytoy,
ti manggegak a magmagna dagiti annakko iti kinapudno.
5 Patpatgek, ipakpakitam ti kinamatalekmo tunggal ag-
trabtrabahoka para kadagiti kakabsatmo ken para kadagiti
gangannaet,
6 a nagsaksi iti kinamanagayatmo iti imatang ti iglesia.
Inaramidmo iti umno iti panangparubwatmo kadakuada iti
panagdalyasatda iti wagas a maikari iti Dios,
7 gapu ta para iti Nagan ket rimmuarda, a saanda a
dimmawat manipud kadagiti Hentil.
8 Rebbengtayo ngarud a pasangbayen ti kas kadagitoy,
tapno agbalintayo met koma a pada nga agtrabtrabaho para
iti kinapudno.
9 Nagsuratak iti maysa a banag kadagiti taripnong, ngem
ni Diotrefes, a kayatna nga isuna ti kangatuan kadakuada,
ket saannakami nga awaten.
10 Isu't gapuna a no umayak, lagipekto dagiti ar-aramid
nga ar-aramidenna, ta agisawsawang isuna kadagiti awan
serserbina a banbanag a maibusor kadatayo ket dakes dagiti
sasawenna. Saan isuna a napnek kadagitoy nga ar-aramid,
saanna pay nga awaten dagiti kakabsat. Paritanna dagidiay
agtarigagay nga agaramid iti daytoy ken pappapanawenna
ida iti taripnong.
11 Patpatgek, saanyo a tultuladen ti dakes nga aramid
ngem aramidenyo ti naimbag. Ti agar-aramid iti naimbag
ket iti Dios; ti agar-aramid iti dakes ket saanna a nakita ti
Dios.
12 Saksaksian dagiti amin ni Demetrio ken saksaksian met
isuna ti kinapudno. Saksaksianmi met isuna, ket ammom a
pudno ti pammaneknekmi.
13 Adu pay dagiti banbanag a kayatko nga isurat kenka,
ngem saanko a kayat nga isurat dagitoy babaen iti papel
ken tinta.

14 Ngem namnamaek a makitaka iti mabiit, ken agsaritatanto iti rupan-rupa.
15 Talna koma ti umadda kenka. Kablaawannaka dagiti gagayyem ditoy. Saggaysaem met a kablaawan dagiti gagayyem dita.

Judas

1 Ni Judas, maysa nga adipen ni Jesu-Cristo ken kabsat ni
Santiago, kadagidiay naayaban, nga ay-ayaten ti Dios Ama,
ken nailasin a maipaay kenni Jesu-Cristo:
2 Umado koma ti asi ken talna ken ayat kadakayo.
3 Patpatgek, kabayatan nga ar-aramidek ti amin a kabae-
lak nga agsurat kadakayo maipanggep iti agpapada a pan-
nakaisalakantayo, kasapulan nga agsuratak kadakayo tapno
pabilgenkayo nga aramidenyo amin a kabaelanyo para iti
pammati a namimpinsan a naipaima kadagiti namati.
4 Ta adda dagiti lallaki a nakastrek a sililimed kadakayo—
lallaki a namarkaanen para iti pannakadusa—saanda a
nasantoan a lallaki a nangballikug iti parabur ti Diostayo
iti kinaderrep, ken nangilibak iti kakaisuna nga Amo ken
Apotayo a ni Jesu-Cristo.
5 Ita, tarigagayko a palagipankayo—uray naammoanyon
a naan-anay iti naminsan daytoy—nga insalakan ti Apo
dagiti tattao manipud iti daga ti Egipto, ngem kalpasanna,
dinadaelna met laeng dagidiay saan a namati.
6 Ken kadagiti anghel a saan a nagtalinaed kadagiti
bukodda a saad iti turay—ngem pinanawanda ti naipar-
beng a pagnaedanda a lugar—ket inkabil ida ti Dios iti
agnanayon a pannakakawar, iti naan-anay a kinasipnget,
iti panakaukom iti naindaklan nga aldaw.
7 Kasla daytoy iti Sodoma ken Gomorra ken dagiti siu-
dad iti aglawlawda, a nangpabus-oy kadagiti bagbagida
iti kinaderrep ken intuloyda ti saan a gagangay a tari-
gagay. Naiparangda a kas ballaag kadagiti agsagaba iti
pannakadusa iti agnanayon nga apuy.
8 Ngem iti isu met laeng a wagas, rinugitan met dagitoy
nga agtagtagainep dagiti bagbagida, ken linaksidda ti turay,
ken agsasaoda iti pammerdi a maibusor kadagiti addaan iti
dayag.
9 Ngem uray pay ni Miguel nga arkanghel, idi makisinsin-
uppiat isuna iti diablo ken makidangdangadang kenkuana
maipanggep ti bagi ni Moises, saan isuna a nagdarasudos a
nangisawang iti sasao a mangipakita iti panangukomna iti
diablo, no di ket kinunana, “Tubngarennaka koma ti Apo!”
10 Ngem dagitoy a tattao, agisawangda kadagiti pananglais
a maibusor iti aniaman a saanda a maawatan. Ket dagiti

banbanag a maawatanda—isu dagiti banbanag a gagangayen nga ammo dagiti ayup—dagitoy dagiti nangdadael kadakuada.
11 Asida pay! Ta nagnada iti dalan ni Cain, ken nagbiddutda iti kas iti biddut ni Balaam a gapu iti gungguna. Ket mapukawda a kas kenni Core gapu iti panagsukirna.
12 Dagitoy a tattao dagiti maiyarig iti nailemmeng a dakkel a bato kadagiti padayayo iti ayat, makidaydayada nga awanan bain, mangmanganda laeng para kadagiti bagbagida. Maiyarigda kadagiti ul-ulep nga awanan iti danum, nga ikuykuyog lattan ti angin, kasla da la kadagiti kaykayo nga awan bungana iti panawen nga agleppasen ti kalgaw—namindua a natay, naparut a siraramut—
13 kasla da la kadagiti nadawel a dalluyon iti baybay, nga ilabutabda dagiti bukodda a pakaibabainan, kaiyariganda dagiti bitbituen nga agalla-alla - isuda dagiti nakaisaganaan ti kinangisit ti sipnget nga awan inggana.
14 Ni Enoc a maikapito iti linya manipud kenni Adan, ket nagipadto iti maipanggep kadakuada, kinunana, "Kitaenyo! Umay ti Apo a kaduana dagiti rinibu-ribu a sasantona,
15 tapno ipatungpalda ti pannakaukom iti amin, ken tapno kednganda dagiti amin a saan a nasantoan kadagiti amin nga ar-aramid a naaramidanda iti saan a nadiosan a wagas, ken gapu kadagiti amin a nagubsang a sasao a naibaga dagiti saan a nasantoan a managbasol a maibusor kenkuana."
16 Dagitoy dagiti managtanabutob, managreklamo, a sumursurot kadagiti dakes a tarigagayda, natagari nga agpasindayag, a mangpatpatiray-ok kadagiti dadduma a tattao para iti bukodda a pagimbagan.
17 Ngem dakayo a patpatgek, laglagipenyo dagiti sasao a naisao idi dagiti apostol ti Apotayo a ni Jesu-Cristo.
18 Imbagada kadakayo, "Iti maudi a tiempo, addanto dagiti managuyaw a mangsursurot kadagiti bukodda a tartarigagay a saan a nadiosan."
19 Parnuayen dagitoy a tattao ti panagsisina, inturayan ida dagiti nainlubungan a tarigagay ken awan kadakuada ti Espiritu.
20 Ngem dakayo a patpatgek, iti panangpabilegyo kadagiti bagbagiyo iti nasantoan unay a pammatiyo, ken iti panagkararagyo iti Espiritu Santo,
21 agtalinaedkayo iti ayat ti Dios, ken urayenyo ti asi ti Apotayo a ni Jesu-Cristo a mangiyeg kadakayo iti biag nga agnanayon.
22 Ipakitayo ti asi kadagidiay agdua-dua.
23 Isalakanyo dagiti dadduma babaen iti panangrabsutyo

kadakuada manipud iti apuy. Kadagiti dadduma, ipakitayo
ti asi nga addaan panagbuteng, ket karugityo pay ti kawes
a minansaan ti lasag.
24 Ita, kenkuana a makabael a mangilisi kadakayo iti
pannakaitibkol, ken mamagtakder kadakayo iti sangoanan
ti nadayag nga imatangna, nga awan pakapilawan ken
addaan iti naindaklan a rag-o,
25 iti maymaysa laeng a Dios a mangisalakan kadatayo
babaen kenni Jesu-Cristo nga Apotayo, kenkuana ti kina-
dayag, kinadayaw, kinaturay ken pannakabalin—sakbay
ti amin a tiempo, ken ita, ken iti agnanayon nga awan
inggana. Amen.

Paltiing

1 Daytoy ti paltiing ni Jesu-Cristo nga inted ti Dios
kenkuana tapno ipakitana kadagiti adipenna no anianto iti
masapul a mapasamak iti masangoanan. Impakaammona
daytoy babaen iti panangibaonna iti anghelna iti adipenna
a ni Juan.
2 Pinaneknekan ni Juan amin a nakitana maipanggep iti
sao ti Dios ken ti naited a pammaneknek maipanggep kenni
Jesu-Cristo.
3 Nabendisionan ti mangbasbasa a sipipigsa—ken amin
nga agdengdengngeg—kadagiti sasao iti daytoy a padto ken
agtungpal iti naisurat iti daytoy, gapu ta asidegen ti tiempo.
4 Ni Juan, kadagiti pito nga iglesia idiay Asia: Parabur
kadakayo ken kapiaa manipud kenkuana nga isu ita, ken
isu idi, ken isunto ti umay, ken manipud kadagiti pito nga
espiritu nga adda iti sangoanan ti tronona,
5 ken manipud kenni Jesu-Cristo, nga isu iti napudno a
saksi, ti inauna dagiti natay, ken ti mangiturturay kadagiti
ar-ari iti daga. Kenkuana a mangay-ayat kadatayo ken
nangwayawaya kadatayo manipud kadagiti basbasoltayo
babaen iti darana,
6 pinagbalinnatayo a pagarian, pinagbalinnatayo a papadi
iti Dios nga Amana—kenkuana ti dayag ken ti pannakabalin
iti agnanayon ken awan patinggana. Amen.
7 Kitaen, makikuyogto isuna kadagiti ulep, makitanto
isuna ti tunggal mata, agraman dagidiay nangduyok
kenkuana. Ken dung-awanto isuna dagiti amin a tribu iti
daga. Wen, Amen.
8 “Siak ti Alpha ken ti Omega,” kuna ti Dios Apo, “ti isu
ita, ken isu idi, ken isu nga umayto, ti Mannakabalin amin.”
9 Siak, a ni Juan—a kabsatyo a makipaset kadakayo iti
panagsagsagaba ken iti pagarian ken iti naanus a panagib-
tur nga adda kenni Jesus—ket naipan iti isla a naawagan
iti Patmos gapu iti sao ti Dios ken iti pammaneknek
maipanggep kenni Jesus.
10 Addaak iti Espiritu iti Aldaw ti Apo. Nakangngegak iti
napigsa a timek a kasla trumpeta manipud iti likudak.
11 Kinunana, “Isuratmo iti maysa a libro no ania iti
makitam, ken ipatulodmo kadagiti pito nga iglesia—idiay
Efeso, idiay Esmirna, idiay Pergamo, idiay Tiatira, idiay
Sardis, idiay Filadelfia, ken idiay Laodicea.”

12 Timmalyawak a mangkita no makintimek iti mak-
isarsarita kaniak, ket iti panagtalyawko, nakitak dagiti pito
a pagsilawan.
13 Iti nagbabaetan dagiti pagsilawan, adda iti kasla
Anak iti Tao, a nakakawes iti nagayad a pagan-anay a
dimmanon iti sakana, ken balitok a barikes a nakapulipol
iti barukongna.
14 Ti ulo ken buokna ket kas kapudaw iti buok ti karnero-
kas kapudaw iti niebe, ken dagiti matana ket kasla gil-ayab
ti apuy.
15 Ti sakana ket kasla napasileng a tanso, kasla tanso a
napasin-aw iti urno, ken ti timekna ket kasla daranudor iti
adu a dandanum.
16 Adda iti makannawan nga imana iti pito a bituen, ken
adda rumrummuar iti ngiwatna a kampilan nga agsinnum-
bangir iti tademna. Agranraniag ti rupana a kas iti init, iti
kapipigsaan a raniagna.
17 Idi nakitak isuna, nagpaklebak iti sakaananna a kaslaak
la natay a tao. Impatayna ti makannawan nga imana kaniak
ket kinunana, “Saanka nga agbuteng. Siak ti Kauunaan ken
ti Maudi,
18 ken ti sibibiag iti agnanayon. Natayak, ngem kitaem,
sibibiagak iti agnanayon! Ket adda kaniak dagiti tulbek iti
patay ken iti hades.
19 Isu nga isuratmo dagiti nakitam, no ania ita, ken no
ania dagiti mapasamakto kalpasan daytoy.
20 No maipanggep iti nailimed a kaipapanan dagiti pito
a bituen a nakitam iti makannawan nga imak, ken dagiti
pito a balitok a pagsilawan: dagiti pito a bituen ket dagiti
anghel dagiti pito nga iglesia, ken dagiti pito a pagsilawan
ket dagiti pito nga iglesia.

2

1 “Iti anghel ti iglesia idiay Efeso, isuratmo ti kastoy:
'Dagitoy dagiti sasao ti mangig-igem kadagiti pito a bituen
iti makannawan nga imana. Ibagbaga ti agpagnapagna iti
nagbabaetan dagiti pito a balitok a pagsilawan daytoy,
2 “'Ammok ti inaramidmo ken ti narigat a panagtrabahom
ken ti siaanus a panagibturmo, ken kasta met a saan
mo a maanusan dagiti managdakdakes, sinuotmo dagidiay
mangibagbaga nga isuda ket apostol, ngem saan met, ket
nasarakam nga isuda ket palso.
3 Ammok nga addaanka iti anus nga agibtur, ket adun iti
naglasatam gapu iti naganko, ket saanka a naupay.
4 Ngem daytoy ti adda kaniak a maibusor kenka-
tinallikudam ti immuna nga ayatmo.

5 Laglagipem ngarud no sadino iti nakaitibkulam. Agbabawika ken aramidem dagiti banbanag nga inaramidmo idi damo. Ta no saanka nga agbabawi, umayakto kenka ket ikkatekto ti pagsilawam iti nakaisaadanna.

6 Ngem addaanka iti daytoy-kaguram ti inaramid dagiti Nicolaita, nga isu a kagurak met.

7 No addaanka iti lapayag, denggem ti ibagbaga ti Espiritu kadagiti iglesia. Iti daydiay nagballigi, palubosakto a mangan manipud iti kayo ti biag, nga adda idiay paraiso ti Dios.'

8 "Iti anghel ti iglesia idiay Esmirna, isuratmo ti kastoy: 'Dagitoy dagiti sasao daydiay kauunaaan ken maudi - a natay ken nagbiag manen:

9 "'Ammok dagiti panagsagabam ken ti kinakurapaymo (ngem nabaknangka), ken ti panangdadael dagiti mangibagbaga nga isuda ket Judio, iti naganmo (ngem saan met—isuda ket sinagoga ni Satanas).

10 Saanmo a pagbutngan ti maipanggep iti umadani a sagabaem. Kitaem! Ipurwaken ti diablo ti dadduma kadakayo iti pagbaludan tapno masuotkayo, ken agsagaba kayo iti sangapulo nga aldaw. Agtalinaedka a napudno agingga iti patay, ket itedkonto kenka ti balangat ti biag.

11 No addaanka iti lapayag, denggem dagiti ibagbaga ti Espiritu kadagiti iglesia. Saanto a madangran ti maikadua nga ipapatay daydiay nagballigi.'

12 "Iti anghel ti iglesia idiay Pergamo, isuratmo ti kastoy: 'Dagitoy dagiti sasao daydiay adda kenkuana ti natadem a kampilan a dua ti tademna:

13 Ammok no sadino ti pagnanaedam—idiay ayan ti trono ni Satanas. Nupay kasta, salsalimetmetam latta ti naganko, ket saanmo nga inlibak ti pammatim kaniak, uray kadagiti al-aldaw ni Antipas a saksik, a napudno kaniak, a napapatay kadakayo, idiay ayan ti pagnanaedan ni Satanas.

14 Ngem addaanak iti sumagmamano a banbanag a maibusor kenka: Addaanka dita kadagiti mamati latta iti sursuro ni Balaam, a nangisuro kenni Balak tapno mangikabil iti pakaitibkulan iti sangoanan dagiti annak ti Israel, iti kasta ket manganda iti taraon a naidaton kadagiti didiosen ken agbalinda a naderrep.

15 Kasta met nga addaanka kadagiti mamati latta iti sursuro dagiti Nicolaita.

16 Agbabawika, ngarud! Ta no saanka nga agbabawi, umayakto kenka nga awan iti pakataktakanna, ket makigubatakto kadakuada babaen iti kampilan a rumrummuar iti ngiwatko.

17 No addaanka iti lapayag, dumngegka iti ibagbaga ti Espiritu kadagiti iglesia. Iti daydiay nagballigi, ikkakto iti bassit manipud iti naidulin a mana, ken ikkakto iti puraw a bato nga adda nakasurat a baro a nagan iti bato, nagan nga awan ti uray maysa a makaammo ngem ti laeng umawat iti daytoy.

18 “Iti anghel ti iglesia idiay Tiatira, isurat mo ti kastoy: 'Dagitoy dagiti sasao ti Anak ti Dios, nga addaan iti mata a kasla gumilgil-ayab nga apoy ken dagiti saka a kasla napasileng a tanso:

19 “'Ammok ti inaramidmo- ti ayat ken pammatim ken panagserbim ken ti anusmo a nagibtur, ken ammok a ti inaramidmo iti nabiit pay ket ad-adda pay ngem iti inaramidmo idi damo.

20 Ngem addaanak iti daytoy a maibusor kenka: Palpalugodam ti babai a ni Jezebel, a mangaw-awag iti bagina a profeta. Babaen iti sursurona, al-allilawenna dagiti adipenko a mangaramid iti diniderrep ken mangan iti taraon a naidaton kadagiti didiosen.

21 Inikkak isuna iti panawen nga agbabawi, ngem saanna a kayat nga agbabawi iti kinaderrepna.

22 Agbuyaka! Idalitkonto isuna iti sakit, ken agsagabanto iti nakaro dagidiay nakikamalala kenkuana, malaksid no agbabawida iti inaramidna.

23 Patayekto dagiti annakna, ket maammoanto dagiti amin nga iglesia a Siak ti mangsuksukimat kadagiti panpanunot ken tartarigagay. Mangtedakto iti tumunggal maysa kadakayo segun iti inaramidyo.

24 Ngem kadagiti nabatbati kadakayo ditaTiatira, kadagiti amin a saan a mamati iti daytoy a sursuro, ken saan a makaammo iti aw-awagan dagiti dadduma a nauneg a banbanag ni Satanas- ibagak kadakayo, 'Saankayo a pabaklayen iti aniaman a sabali pay a dadagsen.'

25 Iti aniaman a gundaway, masapul nga agtalinaedkayo a natibker inggana nga umayak.

26 Daydiay agballballigi ken mangar-aramid iti kas iti naaramidak inggana panungpalan, kenkuana ti pangtedak iti panangituray kadagiti nasion.

27 'Iturayannanto ida nga addaan iti sarukod a landok, ket burakennanto ida iti babassit a kas iti nadamili a banga.'

28 Kas inawatko manipud kenni Amak, itedkonto met kenkuana ti bituen iti agsapa.

29 No addaanka iti lapayag, denggem ti ibagbaga ti Espiritu kadagiti iglesia.'

3

1 “Iti anghel ti iglesia idiay Sardis, isuratmo ti kastoy: 'Dag-
iti sasao daydiay mangig-iggem kadagiti pito nga Espiritu
ti Dios ken dagiti pito a bituen. “Ammok ti inaramidmo.
Addaanka iti dayaw a sika ket sibibiag, ngem natayka.
2 Agriingka ket papigsaem dagiti nabati, ngem ngan-
nganidan a matay, gapu ta saanko a nasarakan a naan-anay
dagiti aramidmo iti imatang ti Diosko.
3 Laglagipem, ngarud, no ania dagiti inawat ken
nangegmo. Tungpalem daytoy, ken agbabawika. Ngem
no saanka nga agriing, umayakto a kas iti agtatakaw,
ket saanmonto nga ammo no ania nga oras iti iyaayko a
maibusor kenka.
4 Ngem adda dagiti sumagmamano a nagan iti tattao
idiay Sardis a saanda a rinugitan dagiti pagan-anayda.
Kaduadakto a magna, a nakakawes iti puraw, ta isuda ket
maikari.
5 Ti agballigi ket makawesanto kadagiti puraw a pagan-
anay, ken saankonto pulos a punasen ti naganna iti libro ti
biag, ket saritaekto ti naganna iti sangoanan ni Amak, ken
iti sangoanan dagiti anghelna.
6 No addaanka iti lapayag, denggem no ania dagiti
ibagbaga ti Espiritu kadagiti iglesia.”
7 “Iti anghel ti iglesia idiay Filadelfia isuratmo daytoy:
Dagiti sasao ti nasantoan ken pudno—- iggemna ti tulbek
ni David, mangilukat isuna ket awan iti makairikep, man-
girikep isuna ket awan ti makailukat.
8 Ammok no ania ti inaramidmo. Kitaem, nangikabilak iti
sangoanam iti silulukat a ruangan nga awan makairikep.
Ammok nga addaanka laeng iti bassit a kinapigsa, ngem
nagtulnogka iti saok ken saanmo nga inlibak ti naganko.
9 Agsiput! Dagidiay naibilang iti sinagagoga ni Satanas,
dagidiay agkunkuna a Judioda ngem saan met — agul-
ulbodda ketdi. Ibaonkonto ida nga umay ken agkurno iti
sakaanam, ket maammoandanto nga inayatka.
10 Agsipud ta sinalimetmetam ti bilinko ken nagibturka
a siaanus, aywanankanto met iti oras ti pannakapadas nga
umay iti entero a lubong, tapno padasenna dagiti agnanaed
ditoy daga.
11 Umayak iti mabiit. Salimetmetam a naimbag ti adda
kenka tapno awan ti makaipanaw iti koronam.
12 Pagbalinekto daydiay nagballigi a kasla adigi iti templo
ti Diosko, ket saanto a pulos a makaruar iti daytoy.
Isuratkonto kenkuana ti nagan iti Diosko, ti nagan ti siudad
iti Diosko (Ti baro a Jerusalem, a bumaba manipud langit
manipud iti Diosko), ken ti baro a naganko.

13 Ti addaan lapayag, denggenna koma no ania ti ibagbaga
ti Espiritu kadagiti Iglesia.'
14 "Iti anghel ti iglesia idiay Laodicea, isuratmo ti kastoy:
Dagiti sasao ti Amen, ti mapagtalkan ken pudno a saksi, ti
mangiturturay kadagiti amin a pinarsua ti Dios.
15 Ammok no ania iti inaramidmo, ken, a sika ket
saan a nalammiis wenno napudot. Uray nalamiis wenno
napudotka latta koman!
16 Ngarud, gapu ta sika ket saan a napudot wenno
nalamiis—dandanikan nga isarrua manipud iti ngiwatko.
17 Ta iti kunkunam, "Nabaknangak, addaanak iti adu a
sanikua, ken awanen iti pagkasapulak." Ngem saan mo
nga ammo a sika iti kadadaksanggasatan ken nakakaasika,
napanglawka, bulsekka ken lamolamoka.
18 Dumnggegka iti pammagbagak: Gumatangka kaniak
iti balitok a napapuro babaen iti apoy tapno agbalinka
a nabaknang, ken kadagiti nasileng a puraw a pagan-
anay tapno kawesam ta bagim ken saanmo a maiparang
ti nakababain a kinalamolamom, ken sapsapo a pangsap-
sapom kadagita matam tapno makakitaka.
19 Tunggal maysa nga ay-ayatek ket sursurruak ken isurok
kadakuada no kasano iti rumbeng a panagbiagda. Ngarud,
rumegta ken agbabawika.
20 Kitaem, agtakderak iti ruangan ken agtuktokak. No
adda makangngeg iti timekko ket lukatanna ti ruangan,
umayakto iti pagtaenganna, ken makipanganak kenkuana,
ken isuna kaniak.
21 Ti nagballigi, itedkonto kenkuana ti kalintegan a
makipagtugaw kaniak iti tronok, kas met kaniak a nagbal-
ligi ken nakipagtugawak met kenni Amak iti tronona.
22 No addaanka iti lapayag, denggem no ania iti ibagbaga
ti Espiritu kadagiti iglesia."

4

1 Kalpasan dagitoy a banbanag ket kimmitaak, ket nakitak
nga adda ruangan a naglukat idiay langit. Ti umuna
a timek a nagsao kaniak a kasla trumpeta, kinunana,
"Umulika ditoy, ket ipakitak kenka no anianto ti masapul
a mapasamak kalpasan dagitoy a banbanag."
2 Namimpinsan nga addaak iti Espiritu, ket nakitak nga
adda trono a naisaad idiay langit, ket adda agtugtugaw iti
daytoy.
3 Ti agtugtugaw iti daytoy ket aglanglanga a kasla haspe
ken karnelia. Adda bullalayaw iti aglawlaw ti trono. Ti
bullalayaw ket aglanglanga a kasla esmeralda.

4 Iti aglawlaw ti trono ket adda duapulo ket uppat a trono,
ket adda iti duapulo ket uppat a panglakayen a nakatugaw
kadagiti trono, a nakakawes iti puraw a lupot, ken adda
balitok a korona kadagiti uloda.
5 Manipud iti trono, rumrummuar dagiti gilap ti kimat,
dagiti galangugong, ken dagiti dulluog ti gurruod. Pito
a pagsilawan ti umap-apuy iti sangoanan ti trono, dagiti
pagsilawan nga isu dagiti pito nga espiritu ti Dios.
6 Kasta met nga iti sangoanan ti trono ket adda baybay,
nalitnaw a kasla kristal. Iti aglawlaw ti trono ket adda uppat
a sibibiag a parsua a napnoan kadagiti mata iti sangoanan
ken likudanda.
7 Ti umuna a sibibiag a parsua ket kasla leon, ti maikadua
a sibibiag a parsua ket kasla baka, ti maikatlo a sibibiag a
parsua ket addaan iti rupa a kasla tao, ken ti maikapat a
sibibiag a parsua ket kasla tumaytayab nga agila.
8 Tunggal maysa kadagiti uppat a sibibiag a parsua ket
addaan iti innem a payyak, napnoan kadagiti mata ti rabaw
ken sirokna. Rabii ken aldaw a saanda nga agsarsardeng a
mangibagbaga, "Nasantoan, nasantoan, nasantoan ti Apo a
Dios, ti mangiturturay iti amin, isu idi, ken isuna ita, ken iti
masakbayan."
9 Tunggal agrukbab ken mangted iti pammadayaw ken
panagyaman dagiti sibibiag a parsua iti daydiay a nakatu-
gaw iti trono, nga isu ti sibibiag iti agnanayon nga awan
patinggana,
10 agpakleb dagiti duapulo ket uppat a panglakayen iti
sangoanan daydiay nga agtugtugaw iti trono. Nagparin-
tumengda iti daydiay sibibiag nga agnanayon ken awan
patinggana, ken indissoda dagiti koronada iti sangoanan ti
trono, nga ibagbagada,
11 "Maikarika, Apomi ken Diosmi, a pagrukbaban ken
pagdayawan ken manakabalinka. Ta pinarsuam amin
a banbanag, ken babaen iti pagayatam, napataudda ken
naparsuada."

5

1 Kalpasanna, nakitak iti makannawan nga ima daydiay
nakatugaw iti trono ti maysa a nalukot a pagbasaan a
nasuratan iti sango a pasetna ken iti likod a pasetna, ken
naselioan daytoy iti pito a selio.
2 Adda nakitak a nabileg nga anghel a mangiwarwara-
gawag iti napigsa a timek, "Siasino ti maikari a manglukat
iti nalukot a pagbasaan ken mangikkat kadagiti seliona?"

3 Awan uray maysa idiay langit wenno iti rabaw ti daga
wenno iti uneg ti daga a mabalin a manglukat iti nalukot a
pagbasaan wenno mangbasa iti daytoy.
4 Nagsangitak iti nasaem gapu ta awan iti nasarakan
a maikari a manglukat iti nalukot a pagbasaan wenno
mangbasa iti daytoy.
5 Ngem kinuna ti maysa kadagiti panglakayen kaniak,
“Saanka nga agsangit. Kitaem! Ti Leon iti tribu ti Juda,
ti Ramut ni David, ket nagballigi, ken kabaelanna a lukatan
ti nalukot a pagbasaan ken dagiti pito a seliona.”
6 Iti nagbaetan ti trono ken dagiti uppat a sibibiag a parsua
ken dagiti panglakayen, Nakitak ti Kordero nga agtaktakder,
nga aglanglanga a kasla napapatay idi. Addaan isuna iti pito
a sara ken pito a mata-dagitoy dagiti pito nga Espiritu ti Dios
a naibaon iti rabaw ti entero a daga.
7 Napan isuna ket innalana ti nalukot a pagbasaan
manipud iti makannawan nga ima daydiay nakatugaw iti
trono.
8 Idi innalana ti nalukot a pagbasaan, nagpakleb dagiti
uppat a sibibiag a parsua ken dagiti duapulo ket uppat a
panglakayen iti daga, iti sangoanan ti Kordero. Addaan ti
tunggal maysa kadakuada iti arpa ken balitok a malukong
a napunno iti insenso, nga isu dagiti kararag dagiti namati.
9 Nagkantada iti baro a kanta: “Maikarika a mangala iti
nalukot a pagbasaan ken manglukat kadagiti selio daytoy.
Ta napapatayka, ken babaen iti daram, ginatangmo dagiti
tattao para iti Dios manipud iti tunggal tribu, pagsasao,
tattao ken pagilian.
10 Pinagbalinmo ida a pagarian ken papadi nga agserbi iti
Dios, ket agturaydanto iti rabaw ti daga.”
11 Kalpasanna, kimmitaak ket nangngegko ti timek dagiti
adu nga anghel iti aglawlaw ti trono-ti bilang dagitoy
ket 200, 000, 000-ken dagiti sibibiag a parsua ken dagiti
panglakayen.
12 Kinunada iti napigsa a timek, “Maikari ti Kordero, a
napapatay idi, nga umawat iti pannakabalin, kinabaknang,
kinasirib, pigsa, pammadayaw, dayag, ken pannakaitan-
ok.”
13 Nangegko iti tunggal naparsua a banag nga adda idiay
langit ken iti rabaw ti daga ken iti uneg ti daga ken
iti rabaw ti baybay-tunggal banag nga adda kadakuada-
a kunada, “Kenkuana nga agtugtugaw iti trono ken iti
Kordero, ti pammadayaw, pannakaitan-ok, gloria, dayag,
ken ti pannakabalin nga agturay, iti agnanayon ken awan
patinggana.”
14 Dagiti uppat a sibibiag a parsua ket kinunada, “Amen!”

ket nagpakleb ken nagrukbab dagiti panglakayen.

6

1 Kimmitaak idi linuktan ti Kordero ti maysa kadagiti
pito a selio, ket nangngegko a kinuna ti maysa kadagiti
uppat a sibibiag a parsua, iti timek a kas iti uni ti gurruod,
"Umayka!"
2 Kimmitaak ket adda puraw a kabalio! Nakaiggem
iti pana ti nakasakay iti daytoy, ken naikkan iti korona.
Rimmuar isuna a kas mammarmek tapno mangparmek.
3 Idi linuktan ti Kordero ti maikadua a selio, nangngegko
a kuna ti maikadua a sibibiag a parsua, "Umayka!"
4 Ket sabali manen a kabalio iti rimmuar- maris nalabaga
daytoy. Napalubosan ti nagsakay iti daytoy a mangipanaw
iti kapia manipud iti daga, tapno iti kasta ket agpipinnatay
dagiti tattao. Naikkan daytoy a nakasakay iti nakadak-
dakkel a kampilan.
5 Idi linuktan ti Kordero ti maikatlo a selio, nangngegko
ti maikatlo a sibibiag a parsua a kunana, "Umayka!" Adda
nakitak a nangisit a kabalio, ken ti nakasakay ket nakaiggem
iti agparis a timbangan.
6 Nakangngegak iti timek a kasla naggapu kadagiti uppat
a sibibiag a parsua a kunana, "Sangkasukat a sebada ti
pakaigatangan ti maysa a denario, ken ti tallo kasukat a
sebada ket magatang ti maysa a denario. Ngem saanmo
nga an-annoen ti lana ken ti arak."
7 Idi linuktan ti Kordero ti maikapat a selio, nangngegko ti
timek ti maikapat a sibibiag a parsua a kunana, "Umayka!"
8 Kalpasanna ket adda nakitak a kabalio a nabessag ti
marisna. Ti nagan ti nakasakay ket Patay, ket sursuroten
isuna ti hades. Naited kadakuada ti turay a mangituray
iti kakapat ti lubong, a mangpapatay babaen iti kampilan,
panagbisin ken sakit, ken babaen kadagiti atap nga ay-ayup
iti daga.
9 Idi linuktan ti Kordero ti maikalima a selio, nakitak iti
sirok ti altar dagiti kararua dagidiay napapatay gapu iti
sao ti Dios ken ti pammaneknek a sinalsalimetmetanda nga
addaan panamati.
10 Impukkawda iti nakapigpigsa, "Kasano pay kabayag,
Mangiturturay iti amin, nasantoan ken pudno, sakbay nga
ukomem dagiti agnanaed iti daga, ken ibalesmo ti darami?"
11 Kalpasan ket naikkan ti tunggal maysa kadakuada iti
puraw a kagay, ken naibaga kadakuada a masapul nga agu-
rayda iti nabaybayag bassit aginggana a madanon ti umiso
a bilang dagiti padada nga adipen ken dagiti kakabsatda a

lallaki, ken kakabsatda a babbai a mapapatayto, a kas iti pannakapapatayda.
12 Idi linuktan ti Kordero ti maikainnem a selio, nagbuyaak ket adda iti nakapigpigsa a gingined. Ngimmisit ti init a kas kangisit iti nakersang a lupot, ken limmabaga ti bulan a kas iti dara.
13 Natinnag dagiti bituen iti daga, kas iti pannakaregreg iti bunga ti kayo nga igos iti tiempo iti lam-ek no gungunen ti angin iti allawig.
14 Nagpukaw ti tangatang a kas iti pagbasaan a maluklukot. Tunggal bantay ken isla ket naipanaw manipud iti ayanna.
15 Kalpasanna, naglemmeng dagiti ar-ari iti lubong ken dagiti napapateg a tattao, ken dagiti heneral, dagiti nababaknang, dagiti addaan turay, ken tunggal maysa pay, adipen ken nawaya, kadagiti rukib ken kadagiti dadakkel a batbato kadagiti banbantay.
16 Kinunada kadagiti banbantay ken kadagiti dadakkel a batbato, "Gaburandakami! Ilemmengdakami manipud iti rupa daydiay a nakatugaw iti trono ken manipud iti unget ti Kordero.
17 Ta dimtengen ti naindaklan nga aldaw ti pungtotda, ket siasino iti makaibtur?

7

1 Kalpasan daytoy, adda nakitak nga uppat nga anghel a nakatakder kadagiti uppat a suli ti daga, siiirut a tengtenglenda dagiti uppat nga angin iti daga tapno awan ti angin nga agpuyupoy iti daga, iti baybay, wenno iti uray ania a kayo.
2 Adda nakitak a maysa pay nga anghel nga agpangpangato a naggapu idiay daya, ket adda kenkuana ti selio ti sibibiag a Dios. Nagpukkaw isuna iti napigsa kadagiti uppat nga anghel a naikkan iti pammalubos a mangdangran iti daga ken iti baybay.
3 "Saanyo a dangran ti daga, ti baybay, wenno dagiti kaykayo agingga a mamarkaanmi dagiti muging dagiti adipen ti Dios tayo."
4 Nangngegak ti dagup dagidiay a namarkaan: 144, 000, ti namarkaan manipud iti tunggal tribu iti tattao ti Israel:
5 12, 000 ti namarkaan manipud iti tribu ti Juda, 12, 000 manipud iti tribu ti Ruben, 12, 000 manipud iti tribu ti Gad,
6 12, 000 manipud iti tribu ti Aser, 12, 000 manipud iti tribu ti Naftali, 12, 000 manipud iti tribu ti Manases.
7 12, 000 manipud iti tribu ti Simeon, 12, 000 manipud iti tribu ti Levi, 12, 000 manipud iti tribu ti Isacar,

8 12, 000 manipud iti tribu ti Zabulon, 12, 000 manipud
iti tribu ti Jose, 12, 000 manipud iti tribu ti Benjamin ti
namarkaan.
9 Kalpasan dagitoy a banbanag, kimmitaak, ket adda iti
nakaad-adu a tattao nga awan iti makabilang—manipud iti
tunggal nasion, tribu, tattao, ken pagsasao— a sitatakder
iti sangoanan ti trono ken iti sangoanan ti Kordero.
Nakakawesda iti puraw a kagay ken nakaiggemda iti
sangsanga ti palma,
10 ket umaw-awagda nga addaan iti napigsa a timek, "Ti
panangisalakan ket kukua ti Diostayo a nakatugaw idiay
trono, ken iti Kordero!"
11 Nakatakder amin dagiti anghel iti aglawlaw ti trono ken
iti aglawlaw dagiti paglakayen ken kadagiti uppat a sibibiag
a parsua, ket nagpaklebda iti daga iti sangoanan ti trono, ket
dinaydayawda ti Dios,
12 a kunkunada, "Amen! Pammadayaw, dayag, kinasirib,
panagyaman, panakaitan-ok, pannakabalin, ken bileg ti
maipaay iti Diostayo iti agnanayon nga awan patinggana!
Amen!"
13 Ket maysa kadagiti panglakayen ti nagsaludsod kaniak,
"Siasino dagitoy a nakakawes kadagiti puraw a kagay, ken
sadino iti naggapuanda?
14 Kinunak kenkuana, "Apo, ammom," ket kinunana
kaniak, "Dagitoy dagiti nakalasat iti Napalalo a Pannaka-
parigat. Linabaanda dagiti kagayda ket pinagbalinda a
puraw babaen iti dara ti Kordero.
15 Gapu iti daytoy, addada iti sangoanan ti trono ti
Dios, ket agdaydayawda kenkuana iti aldaw ken rabii idiay
templona. Isuna a nakatugaw iti trono ket ukradennanto ti
toldana iti ngatoenda.
16 Saandanton a mabisinan manen, wenno mawaw ma-
nen. Saandanton a mapudotan iti init, wenno uray ania a
makasinit a pudot.
17 Ta ti Kordero nga adda iti tengnga ti trono ket isunto
ti pastorda, ket idalannanto ida kadagiti ubbog ti sibibiag
a danum, ket punasento ti Dios ti tunggal lua manipud
kadagiti matada."

8

1 Idi linukatan ti kordero ti maikapito a selio, nagulimek
idiay langit iti agarup kagudua nga oras.
2 Kalpasanna, nakitak dagiti pito nga anghel a nakatakder
iti sangoanan ti Dios, ken adda pito a trumpeta a naited
kadakuada.

3 Adda immay a maysa pay nga anghel, a nakaiggem iti
balitok nga insensario a malukong, agtaktakder isuna iti
ayan ti altar. Adu nga insensario iti naited kenkuana tapno
idatonna daytoy ken dagiti karkararag dagiti namati idiay
altar a balitok iti sangoanan ti trono.
4 Ti asuk ti insensario, a kadua dagiti karkararag dagiti
namati, ket nagpangato iti sangoanan ti Dios manipud iti
ima ti angel.
5 Innala ti angel ti insensario a malukong ket kinargaanna
iti apuy manipud iti altar. Kalpasanna, impuruakna iti daga,
ket adda napigsa a kanalbuong ti gurruod, daranudor, dagiti
gilap ti kimat, ken gingined.
6 Dagiti pito nga anghel nga addaan iti pito a trumpeta ket
nagsaganada a mangpuyot kadagitoy.
7 Pinuyutan ti umuna nga anghel ti trumpetana, ket
nagtudo iti uraro ken apuy a nailaok iti dara. Naipuruak iti
daga ket napuoran ti apagkatlona. Napuoran iti apagkatlo
a paset dagiti kaykayo kasta met dagiti amin a berde a ruot.
8 Pinuyotan ti maikadua nga anghel ti trumpetana, ket
adda maysa a banag a kasla bantay ti kadakkelna a
sumsumged, ti naipuruak iti baybay.
9 Ti apagkatlo ti baybay ket nagbalin a dara, ti apagkatlo
dagiti sibibiag a parsua iti baybay ket natay, ken apagkatlo
dagiti barko ket nadadael.
10 Pinuyotan ti maikatlo nga anghel ti trumpetana, ket
adda dakkel a bituen a natinnag manipud iti tangatang,
gumilgil-ayab a kasla pagsilawan, iti apagkatlo dagiti
karayan ken dagiti ubbog.
11 Ti nagan ti bituen ket Napait. Iti apagkatlo dagiti danum
ket nagbalin a napait, ket adu ti natay a tattao manipud
kadagiti danum a nagbalin a napait.
12 Pinuyotan ti maikapat nga anghel ti trumpetana, ket
naapektaran ti apagkatlo iti init, kasta met ti apagkatlo iti
bulan, ken ti apagkatlo dagiti bituen. Isu nga iti apagkatloda
ket nagbalin a nasipnget; ti apagkatlo ti aldaw ken apagkatlo
ti rabii ket awan iti lawagna.
13 Kimmitaak, ket nangegko ti maysa nga agila nga
agtaytayab iti tengnga ti tangatang, umaw-awag babaen
iti napigsa a timek, “Asi pay, asi pay pay, asi pay dagiti
agnanaed iti daga, gapu iti nabatbati pay nga uni iti
trumpeta a dandanin a puyotan dagiti tallo nga anghel.”

9

1 Kalpasanna, pinaguni ti maikalima nga anghel ti trum-
petana. Adda nakitak a maysa a bituen a natinnag iti daga

manipud langit. Naited iti bituen ti tulbek ti ruangan nga
agturong iti ruangan ti awan patinggana nga abut.
2 Linukatanna ti ruangan ti awan patinggana nga abut,
ket rimmuar manipud iti ruangan ti kasla adigi nga asuk,
daytoy ket kasla asuk a naggapu iti dakkel nga urno.
Ngimmisit ti init ken ti angin gapu iti asuk a rumrumuar
iti ruangan.
3 Manipud iti asuk ket adu a dudon ti immay iti daga, ken
naikkanda iti pannakabalin a kas kadagiti manggagama iti
daga.
4 Nabagaanda a saanda a dadaelen dagiti ruot iti daga
wenno aniaman a berde a mula wenno kayo, no di ket dagiti
laeng tattao nga awan ti selio ti Dios kadagiti mugingda ti
dadaelenda.
5 Saan a naipalubos kadakuada a patayenda dagiti tattao,
ngem parigatenda laeng ida iti lima a bulan. Ti ut-ot a
sagabaenda ket kas iti ut-ot a sagabaen ti maysa a tao gapu
iti silud ti manggagama no siludenna ti tao.
6 Kadagidiay nga al-aldaw, birukento dagiti tattao ti patay,
ngem saandanto a masarakan daytoy. Tarigagayandanto ti
matay, ngem kasla itarayanto ida ni patay.
7 Dagiti dudon ket aglanglanga a kasla kabalio a
nakasagana a makigubat. Kadagiti uloda ket adda banag
a kasla korona a balitok ken dagiti rupada ket kasla rupa
dagiti tattao.
8 Addaanda iti buok a kas iti buok dagiti babbai ken dagiti
ngipenda ket kasla ngipen dagiti leon.
9 Addaanda kadagiti kalasag iti barukongda a kasla
landok a kalasag ken ti uni dagiti payakda ket kasla uni
a pinartuat dagiti adu a karwahe ken dagiti kabalio nga
agtartaray a mapan iti paggugubatan.
10 Addaanda kadagiti ipus nga addaan silud a kas kadagiti
manggagama; adda kadagiti ipusda ti pannakabael a mang-
dangran kadagiti tattao iti lima a bulan.
11 Ti anghel ti awan patinggana nga abot iti mangiturturay
kadakuada kas arida. Ti naganna iti Hebreo ket Abaddon,
ken iti Griego, ti naganna ket Apolion.
12 Ti umuna a nakabutbuteng a didigra ket nalpasen.
Agsiput! Kalpasan daytoy ket adda pay dua a didigra nga
umay.
13 Pinaguni ti maikainnem nga anghel ti trumpetana, ket
nakangngegak iti timek manipud kadagiti sara ti balitok nga
altar nga adda iti sangoanan ti Dios.
14 Kinuna ti timek iti maikainnem nga anghel a mangig-
iggem iti trumpeta, “Wayawayaam dagiti uppat nga anghel
a nakagalut idiay dakkel a Karayan Eufrates.”

15 Dagiti uppat nga anghel a naiasagana para iti dayta
nga oras, dayta nga aldaw, dayta a bulan, ken dayta a
tawen, ket nawayawayaan tapno papatayenda ti apagkatlo
ti sangkataoan.
16 Ti bilang dagiti soldado a nakakabalio ket dua gasut a
miliones (200, 000, 000). Nangngegko ti bilangda.
17 Kastoy iti pannakakitak kadagiti kabalio iti sirmatak
ken kadagiti nakasakay kadakuada: Dagiti kalasag kadagiti
barukongda ket umap-apuy a nalabaga ti marisna, nalitem
nga asul, ken immasufre nga amarilio. Dagiti ulo dagiti
kabalio ket kaas-asping dagiti ulo dagiti leon, ken manipud
kadagiti ngiwatda ket rumrummuar ti apuy, asuk, ken
asufre.
18 Ti apagkatlo dagiti tattao ket napapatay babaen kadag-
itoy a tallo a didigra: ti apuy, asuk, ken asufre a rimmuar
kadagiti ngiwatda.
19 Ta ti pannakabalin dagiti kabalio ket adda kadagiti
ngiwatda ken kadagiti ipusda-ta dagiti ipusda ket kasla
la uleg, ken addaanda kadagiti ulo nga isu ti usarenda a
mangsugat kadagiti tattao.
20 Dagiti nabati iti sangkataoan, dagidiay saan a napap-
atay babaen kadagitoy a didigra ket saanda a nagbabawi
kadagiti aramid a naaramidanda, wenno nagsardeng iti
panagrukrukbabda kadagiti demonio ken didiosen a bal-
itok, pirak, tanso, bato ken kayo-banbanag a saan a
makakita, makangngeg wenno makapagna.
21 Saanda pay a nagbabawian dagiti panagpatpatayda,
panagsalamangkada, kinaderrepda wenno iti panagtak-
takaw a wagasda.

10

1 Kalpasanna, adda nakitak a maysa pay a nabileg nga
anghel a bumabbaba manipud langit. Napalawlawan isuna
iti ulep, ken adda bullalayaw iti ngatoen ti ulona. Ti rupana
ket kas iti init ken dagiti sakana ket kasla adigi nga apuy.
2 Nakaiggem isuna iti naukrad a bassit a pagbasaan,
ken inkabilna ti makannawan a sakana iti baybay ken ti
makannigidna iti rabaw ti daga.
3 Kalpasanna, nagpukkaw isuna iti nakapigpigsa a kas
iti leon nga agngerngernger, ket idi nagpukkaw isuna,
nagkanalbuong dagiti pito a gurruod.
4 Agsuratak koman idi nagkanalbuong dagiti pito a
gurruod, ngem nangngegko ti timek manipud langit nga
ibagbagana, “Pagtalinaedem a palimed ti kinuna dagiti pito
a gurruod. Saanmo nga isurat daytoy.”

5 Kalpasanna, ti anghel a nakitak nga agtaktakder iti
rabaw ti baybay ken iti daga, inngatona ti makannawan nga
imana iti langit.
6 ken nagsapata babaen kenkuana a sibibiag iti ag-
nanayon ken awan patinggana-a nangparsua iti langit ken
amin a linaonna, iti daga ken amin a linaonna, ken iti bay-
bay ken amin a linaonna: "Awanton iti pannakaitantanna
pay.
7 Ngem iti aldaw a pagunienen ti maikapito nga anghel ti
trumpetana, isunto ti tiempo a matungpal ti palimed ti Dios,
a kas inwaragawagna kadagiti adipenna a dagiti profeta."
8 Ti timek a nangngegko manipud langit ket nagsao ma-
nen kaniak: "Mapanka ket alaem ti naukrad a pagbasaan
nga adda iti ima ti anghel nga agtaktakder iti rabaw ti
baybay ken iti rabaw ti daga."
9 Ket napanak iti ayan ti anghel ken imbagak kenkuana
nga itedna kaniak ti bassit a pagbasaan. Kinunana kaniak,
"Alaem ti pagbasaan ket kanem daytoy. Pagbalinennanto
a napait ti tianmo, ngem iti ngiwatmo, nasam-itto daytoy a
kasla diro."
10 Innalak ti bassit a pagbasaan manipud iti ima ti anghel
ken kinnanko daytoy. Nasam-it daytoy a kas iti diro iti
ngiwatko, ngem kalpasan a kinnanko daytoy, ti tianko ket
nagbalin a napait.
11 Ket adda sumagmamano a timek nagkuna kaniak,
"Masapul nga agipadtoka manen maipanggep kadagiti adu
a tattao, kadagiti pagilian, kadagiti pagsasao, ken kadagiti
ar-ari."

11

1 Naikkanak iti runo a maaramat a kasla pangrukod a
sarukod. Naibaga kaniak a, "Bumangonka ket rukodem ti
templo ti Dios ken ti altar, ken bilangem dagiti agdaydayaw
sadiay.
2 Ngem saanmo a rukoden ti akin-ruar a paraangan ti tem-
plo, ta naited daytoy kadagiti Gentil. Baddebaddekandanto
ti nasantoan a siudad iti uppat a pulo ket dua a bulan.
3 Itedkonto kadagiti dua a saksik a nakakawes iti sako a
lupot ti karbengan nga agipadto iti sangaribu ken dua gasut
ket innem a pulo nga aldaw.
4 Dagitoy a saksi ket dagiti dua nga olibo a kayo ken dagiti
dua a paggianan ti pagsilawan a nagtakder iti sangngoanan
ti Apo ti daga.
5 No adda mangpili a mangdangran kadakuada, adda
apuy a rumuar iti ngiwatda ken alun-onenda dagiti kabu-

sorda. Siasinoman a mangtarigagay a mangdangran ket masapul a mapapatay iti kastoy a wagas.

6 Addaan dagitoy a saksi iti karbengan a mangserra iti tangatang isu nga awanto ti tudo nga agtinnag kabayatan ti tiempo a panagipadtoda. Addaanda iti pannakabalin a mamagbalin kadagiti danum iti dara ken mangiyeg iti aniaman a kita ti didigra iti daga tunggal kayatda.

7 Inton nalpasdan ti panagpaneknekda, ti narungsot nga animal a rumuar manipud iti nauneg ken awan patinggana nga abut ket makigubatto a maibusor kadakuada. Parmekennanto ida ken patayenna ida.

8 Maiwalangto dagiti bagbagida iti kalsada ti dakkel a siudad (nga aw-awaganda iti Sodoma ken Egipto), a nakailansaan ti Apoda.

9 Iti tallo ket kaguddua nga aldaw, addanto sumagmamano manipud kadagiti tunggal bunggoy ti tattao, tribu, pagsasao, ken pagilian a mangkita kadagiti bagbagida ket saandanto nga ipalubos a maitanem dagiti bagbagi dagitoy.

10 Agragsak ken agrambakto dagiti agbibiag iti daga gapu kadakuada nga urayda la agsisinnagut gapu ta dagitoy dua a profeta ket pinagrigatda dagiti agbibiag iti rabaw ti daga.

11 Ngem kalpasan iti tallo ket kagudua nga aldaw, sumrekto kadakuada ti anges ti biag manipud iti Dios ket matakderdanto. Umayto iti napalalo a buteng kadagiti makakita kadakuada.

12 Ket makangngegdanto iti napigsa a timek manipud langit a mangibaga kadakuada, "Umaykayo ditoy ngato!" Ket agpangatodanto idiay langit babaen iti ulep, kabayatan a kitkitaen ida dagiti kabusorda.

13 Iti dayta nga oras addanto iti napigsa a ginggined ken marebbanto ti apagkapullo a paset ti siudad. Matayto iti pito a ribo a tattao gapu iti ginggined ken agbutengto iti kasta unay dagiti nakalasat ken mangteddanto iti pammadayaw iti Dios ti langit.

14 Nalpasen ti maikadua a didigra. Agsiputkayo! Umayto a dagus ti maikatlo a didigra.

15 Ket pinaguni ti maikapito nga anghel ti trumpetana ket adda napipigsa a timek nga agsasao sadiay langit a kunana, "Ti pagarian ti lubong ket nagbalinen a pagarian ti Apotayo ken ti Cristona. Agarinto isuna iti agnanayon."

16 Kalpasanna, nagpakleb iti daga dagiti dua pulo ket uppat a panglakayen a naktugaw kadagiti trono iti sangoanan ti Dios, ket nagdayawda iti Dios.

17 Kinunada, "Agyamankami kenka, Apo Dios a mangiturturay iti amin, ti isu ita ken isu idi, gapu ta innalamon

ti naindaklan a pannakabalinmo ken nangrugikan nga agturay kas ari.
18 Narurod dagiti pagilian, ngem immayen ti pungtotmo.
Dimtengen ti tiempo a pannaka-ukom dagiti natay ken
pananggungunam kadagiti adipenmo a dagiti profeta, dagiti
namati, ken dagiti nagbuteng iti naganmo, a nanumo ken
nabileg. Ken dimtengen ti tiempo a panangdadaelmo
kadagiti mangdaddadael iti daga."
19 Ket nalukatan ti templo ti Dios sadi langit ken ti lakasa
ti tulagna ket makitkita ti uneg ti templona. Adda kimkimat,
daranudor, gurgurruod, ginggined, ken nagtudo iti dadakkel
nga uraro.

12

1 Adda nakaskasdaaw a pagilasinan a nakita sadi langit:
Maysa a babai a naikawes kenkuana ti init, ken ti bulan
ket adda iti sirok ti sakana; ken adda korona a binukel ti
sangapulo ket dua a bituen iti ulona.
2 Masikog isuna ken agik-ikkis isuna gapu iti ut-ot ti
panagpasikalna—iti rigat ti panaganak.
3 Ket sabali pay a pagilasinan ti nakita sadi langit:
Pagammoan, adda dakkel a nalabaga a dragon nga addaan
iti pito nga ulo ken sangapulo a sara, ken adda pito a
balangat a sibabalangat kadagiti ulona.
4 Inwallages ti ipusna ti maikatlo a bituen sadi langit
ken impuruakna ida pababa iti daga. Nagtakder ti dragon
iti sangoanan ti babai a dandani agpasngay, tapno inton
agpasngay isuna, mabalinna nga alun-onen ti anak ti babai.
5 Nagpasngay ti babai iti ubing a lalaki, a mangiturayto
iti amin a pagilian babaen iti landok a sarukod, iti mabiit.
Narabsut ti anakna ken naipan iti Dios ken iti tronona,
6 ket nagkamang ti babai idiay let-ang, a nangisaganaan
ti Dios iti lugar para kenkuana, tapno maaywanan isuna iti
las-ud ti 1, 260 nga aldaw.
7 Ita, adda gubat sadi langit. Nakiranget ni Miguel ken
dagiti anghelna maibusor iti dragon; ket nakirinnupak met
ti dragon ken dagiti anghelna.
8 Ngem saan nga immanay ti kinapigsa ti dragon tapno
mangabak. Isu nga awanen a pulos ti disso sadi langit a
para kenkuana ken kadagiti anghelna.
9 Ti dakkel a dragon—daydi duduugan nga uleg a maaw-
awagan iti diablo wenno Satanas a mangal-allilaw iti
sangalubongan—ket naitapuak iti daga, ken dagiti anghelna
ket naitapuak a kaduana.
10 Ket nakangngegak iti napigsa a timek sadi langit:
“Dimtengen ti pannakaisalakan, ti pannakabalin— ken

ti pagarian ti Diostayo, ken ti turay ti Cristona. Ta ti mangpabpabasol kadagiti kakabsattayo ket naitapuaken — ti nangpabpabasol kadakuada iti sangoanan ti Diostayo iti aldaw ken rabii.
11 Pinarmekda isuna babaen iti dara ti Kordero ken babaen iti sao ti pammaneknekda, ta saanda a kinailalaan dagiti biagda, uray pay matayda.
12 Isu nga agragsakkayo, dakayo a langlangit, ken amin nga agigian kadakuada. Ngem asi pay ti daga ken ti baybay gapu ta ti diablo ket bimmaba kadakayo. Napnoan isuna iti nakaro a pungtot, gapu ta ammona a bassit laengen ti tiempona.
13 Idi naamiris ti dragon a naitapuak isuna iti daga, kinamatna ti babai a nangipasngay iti maladaga a lalaki.
14 Ngem naikkan ti babai iti dua a payyak iti dakkel nga agila, tapno mabaelan ti babai a tumayab iti disso a naisagana para kenkuana idiay let-ang, iti disso no sadino ket mataripato isuna iti las-ud ti tallo ket kagudua a tawen ket saan a makadanon ti uleg sadiay.
15 Nangipugso ti uleg iti danum a kasla karayan, ta bareng no makaaramid iti layus a mangiyanud iti babai.
16 Ngem tinulungan ti daga ti babai. Nagnganga ket inalun-onna ti karayan nga impugso ti dragon.
17 Narurod ti dragon iti babai ket pimmanaw tapno mapanna gubaten dagiti nabatbati a kaputotan ti babai—isuda dagiti agtultulnog kadagiti bilbilin ti Dios ken agkapkapet iti pammaneknek maipanggep kenni Jesus.
18 Ket nagtakder ti dragon iti kadaratan iti igid ti baybay.

13

1 Ket adda nakitak a narungsot nga animal a limmung-aw manipud iti baybay. Addaan isuna iti sangapulo a sara ken pito nga ulo. Kadagiti sarana ket adda sangapulo a korona ken kadagiti ulona ket adda nagnagan a pananglais iti Dios.
2 Daytoy a nakitak a narungsot nga animal ket kasla leopardo ken dagiti sakana ket kasla kadagiti saka iti oso, ken ti ngiwatna ket kasla ngiwat ti leon. Inted ti dragon ti pannakabalinna kenkuana, ken ti tronona, ken ti naindaklan a turayna a mangituray.
3 Kasla adda sugat iti maysa kadagiti ulo ti narungsot nga animal a mabalin koma a nakaigapuan iti pannakatayna. Ngem dayta a sugat ket naimbaganen, ket nagsiddaaw ti sibubukel a daga ken sinurotda ti narungsot nga animal. Nagdaydayawda met iti dragon, ta intedna ti turayna iti narungsot nga animal.

4 Dinaydayawda met ti narungsot nga animal, ket saanda
a nagsaradeng a nangibagbaga, “Siasino iti kas iti narungsot
nga animal? ” ken “Siasino ti makabael a makiranget
kenkuana?
5 Naikkan ti narungsot nga animal iti ngiwat a maka-
pagsao kadagiti sasao a napalangguad ken pananglais.
Napalubosan isuna a mangipakat iti kinaturayna iti las-ud
iti uppat a pulo ket dua a bulan.
6 Nagsao ngarud ti narungsot kadagiti sasao a pananglais
maibusor iti Dios, linalaisna ti nagan ti Dios, ti disso a
paggigiananna, ken dagidiay agnaed idiay langit.
7 Napalubosan ti narungsot nga animal a manggubat
kadagiti namati ken mangparmek kadakuada. Kasta met
a naikkan isuna iti turay kadagiti amin a tribu, tattao,
pagsasao, ken pagilian.
8 Agdayawto kenkuana dagiti amin nga agnanaed iti daga,
ti tunggal maysa a saan a naisurat ti naganna iti libro
ti biag a kukua ti Kordero a napapatay, sipud pay iti
pannakaparsua ti lubong.
9 No addaman ti addaan lapayag, dumngeg koma.
10 No addaman ti maipan iti pannakatiliw, mapanto isuna
iti pannakatiliw. No addaman iti mapapatay iti kampilan,
mapapatayto isuna babaen iti kampilan. Adtoy ti ayab
para iti naanus a panagibtur ken pammati para kadagiti
nasantoan.
11 Ket adda nakitak a sabali pay a narungsot nga animal
a rumrummuar manipud iti daga. Addaan isuna iti dua a
sara a kas iti kordero ken nagsao a kasla dragon.
12 Impakatna ti amin a kinaturay ti immuna a narungsot
nga animal iti imatang ti immuna a narungsot nga animal,
ken pinagrukbabna ti lubong ken dagiti agnanaed iti rabaw
daytoy iti narungsot nga animal – nga isu daydiay addaan
iti makapatay a sugat a naimbaganen.
13 Nagaramid isuna kadagiti naindaklan a milagro, nga
uray nala pinagtinnag iti apuy, manipud langit, ditoy daga
iti sangoanan dagiti tattao,
14 ken babaen kadagiti pagilasinan a naipalubos nga
aramidenna, inalillawna dagiti agnanaed iti rabaw ti daga,
imbagana kadakuada a mangaramidda iti ladawan kas
pammadayaw iti narungsot nga animal a nasugat babaen
iti kampilan, ngem sibibiag pay laeng.
15 Napalubosan isuna a mangted iti anges iti ladawan ti
narungsot nga animal tapno mabalin pay a makapagsao ti
ladawan ken papatayenna amin nga agtukiad nga agdayaw
kenkuana.

16 Pinilitna met ti amin, dagiti nanumo ken natan-
ok, dagiti nabaknang ken napanglaw, dagiti nawaya ken
tagabu, nga awatenda ti marka iti makannawan nga ima
wenno iti mugingda.
17 Awanto ti siasinoman a makagatang wenno maka-
paglako malaksid no adda kenkuana ti marka ti narungsot
nga animal, dayta ket ti numero a mangibagbagi iti na-
ganna.
18 Kasapulan ditoy ti kinasirib. No addaman ti addaan iti
kapanunotan, pattapataenna koma ti numero ti narungsot
nga animal. Ta daytoy ket numero ti maysa a tao. Ti
numerona ket 666.

14

1 Kimmitaak ket nakitak ti Kordero nga agtaktakder iti
sangoanak idiay Bantay Sion. Kadduana dagiti 144, 000, a
dagitoy ket naisurat kadagiti mugingda ti naganna ken ti
nagan ti Amana.
2 Nakangngegak iti timek a naggapu sadi langit a kasla
agun-uni a daranudor ti adu a danum ken napigsa a
gurruod. Ti uni a nangngegko ket kasla pay uni a parnuayen
dagiti tumotukar iti arpa nga agtuktokar kadagiti arpada.
3 Nagkantada iti baro a kanta iti sangoanan ti trono ken
iti sangoanan dagiti uppat a sibibiag a parsua ken kadagiti
panglakayen. Awan ti uray maysa a makasuro iti kanta
malaksid kadagiti 144, 000 a nasubbot manipud iti daga.
4 Dagitoy dagiti saan a nangmulit kadagiti bagbagida
kadagiti babbai, ta napagtalinaedda ti bagbagida a nadalus.
Dagitoy dagiti sumursurot iti Kordero iti sadinnoman a
papananna. Nasubbot dagitoy manipud kadagiti tattao a
kas umuna a bungbunga para iti Dios ken iti Kordero.
5 Awan iti kinaulbod a nasarakan kadagiti ngiwatda;
awan pakapilawanda.
6 Adda nakitak a sabali pay nga anghel nga agtaytayab
iti tengnga ti tangatang. Adda kenkuana ti agnanayon a
mensahe ti naimbag a damag tapno iwaragawagna kadagiti
agnanaed iti daga - iti tunggal pagilian, tribu, pagsasao, ken
tattao.
7 Nagpukkaw iti nakapigpigsa, “Agbutengkayo iti Dios
ken itedyo kenkuana ti pammadayaw. Ta ti oras ti
panangukomna ket dimtengen. Agrukbabkayo kenkuana,
isuna a nangaramid iti langit, iti daga, iti baybay, ken
kadagiti ubbog iti dandanum.”
8 Maysa pay nga anghel - ti maikaddua nga anghel
– ti simmaruno a kunana, “Natinnagen, natinnagen ti
naindaklan a Babilonia, a nangpainom kadagiti amin a

pagilian iti arak ti kinaderrepna, ti arak a nangiyeg iti kasta unay a pungtot kenkuana."

9 Maysa pay nga anghel - ti maikatlo nga anghel – ti simmaruno kadakuada nga ibagbagana babaen iti napigsa a timek, "No addaman ti agrukbab iti narungsot nga animal ken iti ladawanna, ken umawat iti marka iti mugingna wenno iti imana,

10 uminumto met isuna iti arak a pungtot ti Dios, ti arak a naisaganan ken naibukbok a saan a nailaok iti kopa ti ungetna. Ti tao nga uminom iti daytoy ket maparigat iti apuy ken asufre iti sangoanan dagiti nasantoan nga anghelna ken iti sangoanan ti Kordero.

11 Ti asuk nga aggapu iti pannakaparparigatda ket agpangato iti agnanayon nga awan inggana, ken awan ti inanada iti aldaw wenno rabii - dagitoy nga agdaydayaw iti narungsot nga animal ken iti ladawanna, ken amin nga umawat iti marka ti naganna.

12 Kasapulan ditoy ti addaan anus a panagibtur dagiti namati, dagiti agtulnog kadagiti bilbilin ti Dios ken pammati kenni Jesus."

13 Nakangngegak iti timek manipud langit a kunana, "Isuratmo daytoy: Nabendisionan dagiti matay a matay iti Apo." "Wen," kinuna ti Espiritu, "tapno makapaginanada manipud kadagiti nagbanbannoganda, ta dagiti inaramidda ket sumurotto kadakuada."

14 Kimmitaak ket nakitak nga adda iti puraw nga ulep, ken ti nakatugaw iti ulep ket kasla Anak ti Tao. Addaan isuna iti balitok a korona iti ulona ken maysa a natadem a kumpay iti imana.

15 Ket maysa pay nga anghel ti rimmuar manipud iti templo ken impukkawna babaen iti napigsa a timek iti daydiay nga agtugtugaw iti ulep: "Alaem ti kumpaymo ket rugiam ti agapit. Ta ti tiempo ti panagapit ket dimtengen, agsipud ta ti maapit iti daga ket naluomen."

16 Ket inwasawas ti agtugtugaw iti ulep ti kumpayna iti daga, ket naapit ti daga.

17 Maysa pay nga anghel ti rimuar manipud iti templo sadi langit; adda met natadem a kumpayna.

18 Adda pay maysa nga anghel a rimuar manipud iti altar, ti anghel nga adda turayna iti apuy. Nagpukkaw isuna iti napigsa a timek iti anghel nga adda natadem a kumpayna, "Alaem ti natadem a kumpaymo ken burasem dagiti raay ti ubas manipud kadagiti lanut iti daga, ta naluomen dagiti ubasda."

19 Inwasawas ti anghel ti kumpayna iti daga ken binurasna ti maapit nga ubas iti daga ken impurwakna daytoy

iti dakkel a pagpespesan ti ubas ti pungtot ti Dios.
20 Nabaddebaddekan ti pagpespesan ti arak iti ruar ti
siudad ket nagayus ti dara manipud sadiay a ti kangatona
ket agingga iti renda ti kabalio, a ti kaadayona ket 1, 600 a
“stadia.”

15

1 Kalpasanna, adda nakitak a sabali pay a pagilasinan
idiay langit, naindaklan ken nakakaskasdaaw daytoy. Adda
pito nga anghel nga addaan iti pito a didigra, nga isu dagiti
maudi a didigra (ta dagitoy ket pakaan-anayan ti pungtot ti
Dios).
2 Nakitak iti aglanglanga a kasla baybay a kristal a
nalaokan iti apuy, ken ti agtaktakder iti abay ti baybay
ket dagiti nagballigi manipud iti narungsot nga animal ken
iti ladawanna, ken ti numero a mangibagbagi iti naganna.
Nakaiggemda kadagiti arpa nga inted ti Dios kadakuada.
3 Kankantaenda ti kanta ni Moises nga adipen ti Dios,
ken ti kanta ti Kordero: “Naindaklan ken nakakaskasdaaw
dagiti aramidmo, Apo Dios, a mangiturturay iti amin.
Nalinteg ken pudno dagiti wagasmo, Ari dagiti pagilian.
4 Siasino ti saan nga agbuteng kenka, Apo, ken siasino ti
saan a mangitan-ok iti naganmo? Ta sika laeng ti nasantoan.
Umayto amin dagiti nasnasion ken agdayaw iti sangoanam
gapu ta naipakaammon dagiti nalinteg nga aramidmo.”
5 Kalpasan dagitoy a banbanag, kimmitaak, ket ti kasasan-
toan a disso nga ayan ti tolda ti pammaneknek ket silulukat
idiay langit.
6 Manipud iti kasasantoan a disso ket rimmuar dagiti pito
nga anghel nga addaan kadagiti pito a didigra, nakawesan
iti nadalus, naraniag a lino ken addaan kadagiti balitok a
bedbed iti aglawlaw dagiti barukongda.
7 Maysa kadagiti uppat a sibibiag a parsua ti nangted
kadagiti pito nga anghel kadagiti malukong a balitok a
napnoan iti pungtot ti Dios a sibibiag iti agnanayon nga
awan inggana.
8 Napunno iti asuk ti kasasantoan a disso manipud iti
dayag ti Dios ken manipud iti pannakabalinna. Awan iti
uray maysa a makastrek iti daytoy aginggana a matungpal
dagiti pito a didigra dagiti pito nga anghel.

16

1 Nakangngegak iti napigsa a timek nga umaw-awag
manipud iti kasasantoan a disso ken imbagana kadagiti
pito nga anghel, “Ingkayo ibukbok iti lubong dagiti pito a
malukong ti pungtot ti Dios.”

2 Napan ti umuna nga anghel ket imbukbokna ti
malukongna iti daga; immay ti nakaal-alas ken naut-ot a
sugsugat kadagiti tattao nga addaan iti marka ti narungsot
nga animal, dagidiay nangdayaw iti ladawanna.
3 Imbukbok ti maikadua nga anghel ti malukongna iti
baybay; nagbalin daytoy a kasla dara ti natay a tao, ket
natay ti tunggal sibibiag a banag iti baybay.
4 Imbukbok ti maikatlo nga anghel ti malukongna kadagiti
karayan ken kadagiti ubbog; nagbalin dagitoy a dara.
5 Nangngegko a kinuna ti anghel dagiti dandanum, “Nal-
integka — Sika nga adda ita ken adda idi, ti Nasantoan—
gapu ta inyegmo dagitoy a pannusa.
6 Gapu ta pinagaruyotda ti dara dagiti namati ken dagiti
profeta, inikkam ida iti dara nga inumenda; isu dayta ti
maiparbeng kadakuada. “
7 Nangngegko a simmungbat ti altar, “Wen, Apo Dios,
a mangiturturay iti amin, pudno ken nalinteg ti panan-
gukommo.”
8 Imbukbok ti maikapat nga anghel ti malukongna iti init,
ket napalubosan daytoy a mangsinit kadagiti tattao babaen
iti apuy.
9 Nasinitda babaen iti nakaro a pudot, ket tinabbaawanda
ti nagan ti Dios, nga addaan iti pannakabalin kadagitoy a
didigra. Saanda a nagbabawi wenno pinadayawan isuna.
10 Imbukbok ti maikalima nga anghel ti malukongna iti
trono ti narungsot nga animal, ket nakalluban iti kinasip-
nget ti pagarianna. Ket uray da la kinagat dagiti dilada gapu
iti rigat.
11 Linaisda ti Dios ti langit gapu iti ut-ot ken sugsugatda,
ket nagkedkedda latta nga agbabawi manipud kadagiti
inaramidda.
12 Imbukbok ti maikainnem nga anghel ti malukongna
iti dakkel a karayan, ti Eufrates, ket nagmaga ti danumna
tapno iti kasta ket maisagana ti dalan para kadagiti ar-ari
nga umay manipud iti daya.
13 Adda nakitak a tallo a narugit nga espiritu a kasla
kadagiti tukak a rumrummuar manipud kadagiti ngiwat ti
dragon, ti narungsot nga animal, ken ti palso a profeta.
14 Gapu ta isuda dagiti espiritu ti demonio nga agar-
aramid kadagiti nakaskasdaaw a pagilasinan. Mapanda
kadagiti ar-ari iti entero a lubong tapno iti kasta ket um-
mongenda ida nga agkakadua para iti gubat iti naindaklan
nga aldaw ti Dios, a mangituray iti amin.
15 (“Agsiputkayo! Umayak a kasla mannanakaw! Nagasat
ti agsipsiput latta, sikakawes latta tapno iti kasta ket saanto

isuna a rummuar a lamo-lamo ken makitada ti nakababain a kasasaadna.")
16 Impanda ida nga agkakadua iti lugar a naawagan Armageddon iti Hebreo.
17 Imbukbok ti maikapito nga anghel ti malukongna iti angin. Ket rimmuar ti napigsa a timek manipud iti kasasantoan a disso ken manipud iti trono, a kunkunana, "Nalpasen!"
18 Adda dagiti gilap ti kimat, ung-ungor, kanalbuong ti gurruod, ken nakabutbuteng a gingined—maysa a kapigsaan a gingined a saan pay a napasamak uray kaanoman manipud addan ti tao iti lubong, nakapigpigsa daytoy a gingined.
19 Nasinasina ti dakkel a siudad iti tallo a paset, ken narba dagiti pagilian dagiti siudad. Ket linagip ti Dios ti dakkel a Babilonia, ket inikkanna dayta a siudad iti kopa a napunno iti arak a naaramid manipud iti nakaro a pungtotna.
20 Nagpukaw ti tunggal isla ken saanen a pulos a masarakan dagiti banbantay.
21 Dadakkel a tudo dagiti uraro, addaan iti dagsen ti maysa a talento, bimmaba manipud langit dagiti tattao, ken inlunodda ti Dios gapu iti didigra ti tudo gapu ta nakabutbuteng unay dayta a didigra.

17

1 Maysa kadagiti pito nga anghel nga addaan kadagiti pito a malukong ket immay ken imbagana kaniak, "Umayka, ipakitakto kenka ti pannakadusa ti naindaklan a balangkantis a nakatugaw kadagiti danum,
2 a nakikamalalaan dagiti ari iti daga, ken nagbalin a nabartek iti arak ti kinaderrepna dagiti agnanaed iti daga."
3 Iti Espiritu, binagkatnak ti anghel ket impannak iti letang, ken adda nakitak a babai a nakatugaw iti nalabbaga a narungsot nga animal a napnoan kadagiti mananglais a nagan. Ti narungsot nga animal ket addaan kadagiti pito nga ulo ken sangapulo a sara.
4 Ti babai ket nakakawes iti lila ken nalabaga ken naarkosan iti balitok, kadagiti napapateg a bato, ken kadagiti perlas. Ig-iggamanna ti balitok a kopa a napunno kadagiti agkakarugit a banbanag ken ti kinarugit ti kinaderrepna.
5 Nakasurat iti mugingna ti nagan nga adda nalimed a kaipapananna: "TI NAINDAKLAN A BABILONIA, TI INA DAGITI BALANGKANTIS KEN DAGITI AMIN A NARURUGIT A BANBANAG ITI DAGA."
6 Nakitak a ti babai ket nabartek kadagiti dara dagiti namati ken kadagiti dara dagiti natay gapu kenni Jesus. Idi nakitak isuna, kasta unay iti siddaaw ko.

7 Ngem kinuna ti anghel kaniak, “Apay ta nagsiddaawka?
Ilawlawagko kenka ti kaipapanan ti babai ken ti narungsot
nga animal a nagsakayanna (ti narungsot nga animal nga
addaan kadagiti pito nga ulo ken sangapulo a sara).
8 Ti narungsot nga animal a nakitam ket adda idi,
ngem awan itan, ngem dandanin a rumuar manipud iti
uneg ti awan patinggana nga abut ken mapanen isuna
iti pannakadadael. Kadagiti agnanaed iti daga, kadagiti
saan a naisurat ti nagana iti libro ti biag manipud iti
pannakaparsua ti lubong, masdaawdanto inton makitada ti
narungsot nga animal nga adda idi, ngem awan itan, ngem
umay iti mabiit.
9 Kasapulan ditoy ti panunot nga addaan kinasirib. Dagiti
pito nga ulo ket dagiti pito a turod a pagtugtugawan ti babai.
10 Isuda met laeng dagiti pito nga ari. Awanen dagiti lima
nga ari, ken adda pay laeng ti maysa, ken ti maysa ket
saan pay nga immay; inton umay, agtalinaed laeng isuna
iti apagbiit.
11 Ti narungsot nga animal a nakitam nga adda idi, ngem
awan itan, ket isuna met laeng ti maikawalo nga ari; ngem
maysa isuna kadagidiay pito nga ari, ket mapan isuna iti
panakadadael.
12 Ti sangapulo a sara a nakitam ket ti sangapulo nga ari
a saan pay na immawat iti pagarian, ngem ummawatdanto
iti turay a kas kadagiti ari iti maysa nga oras a kaduadanto
ti narungsot nga animal.
13 Dagitoy ket sangsangkamaysa ti panunotda, ken itedda
dagiti panakabalinda ken turay iti narungsot nga animal.
14 Makigubatdanto a maibusor iti Kordero. Ngem
parmekento ida ti Kordero gapu ta isuna ti Apo dagiti apo
ken Ari dagiti ari—ket kaduana dagiti naayaban, dagiti
napili, ken dagiti napudno.”
15 Kinuna ti anghel kaniak, “Dagiti danum a nakitam a
nagtugawan ti balangkantis ket dagiti tattao, adu a tattao,
dagiti pagilian, ken dagiti pagsasao.
16 Dagiti sangapulo a sara a nakitam—isuda ken ti
narungsot nga animal ket guraendanto ti balangkantis.
Pagladingitendanto isuna ken pagbalinenda a lamulamo,
sakmalendanto ti lasagna ken puorandanto a naan-anay.
17 Ta inkabil ti Dios daytoy kadagiti pusoda tapno ipatung-
palda ti panggepna babaen iti iyaannamungna nga ited
ti panakabalinda a mangituray iti narungsot nga animal
agingga a matungpal dagiti sasao ti Dios.
18 Ti babai a nakitam ket ti naindaklan a siudad a
mangiturturay kadagiti ari iti daga.

18

1 Kalpasan dagitoy a banbanag, adda nakitak a sabali pay
nga anghel a bumabbaba manipud langit. Addaan isuna iti
naindaklan a turay, ken ti daga ket nasilawan iti dayagna.
2 Ipukpukawna iti napigsa a timek, kunana "Natinnagen,
natinnagen ti naindaklan a Babilonia! Nagbalinen isuna a
pagtaengan dagiti demonio ken dagiti narugit nga espiritu,
ken pagtaengan dagiti agkakarugit ken makarimon a billit.
3 Ta amin dagiti pagilian ket ininumda ti arak ti regget
ti kinaderrepna a mangiyeg iti pungtotna. Dagiti ari iti
daga ket nakikammalala kenkuana. Dagiti agtagtagilako
ditoy daga ket nagbalin a nabaknang babaen iti bileg ti
nabarayuboy a panagbiagna.
4 Kalpasanna, nakangngegak iti sabali pay a timek
manipud langit a kinunana, "Rummuarkayo manipud
kenkuana, tattaok, tapno saankayo a mairaman kadagiti
basbasolna, ken tapno saankayo nga agsagaba iti aniaman
kadagiti didigrana.
5 Dagiti basolna ket nagtutuonen a kas kangato iti langit,
ken nalagip ti Dios dagiti dakes nga aramidna.
6 Subadanyo isuna a kas iti panangsubadna kadagiti
dadduma, ken subadanyo isuna iti mamindua a daras
iti aniaman nga inaramidna; nayunanyo ti pinaglalaokna
nga adda iti baso, nayunanyo iti mamindua a sukat para
kenkuana.
7 No kasano nga impasindayagna ti bagina ken nagbiag
iti kinabarayuboy, ipaayyo kenkuana ti kasta metlaeng a
rigat ken ladingit. Ta ti ibagbagana iti pusona, nakatugawak
a kasla reyna, saanak a balo, ken saankonto a makita ti
panagladingit.
8 Ngarud iti maysanto nga aldaw ket un-unaanto isuna iti
didigra: ti patay, ladingit ken panagbisin. Ibusento isuna
ti apoy, ta ti Dios ket manakabalin ken isu ti mangukom
kenkuana."
9 Dagiti ari iti daga a nakikamalala ken nagpatengngel
kenkuana ket sangitan ken dung-awandanto isuna no
makitada ti asok gapu iti pannakapuorna.
10 Agtakderdanto iti adayo, mabutbutengda iti pannaka-
parigatna, kunada, "Asi, asi pay ti naindaklan a siudad ti
Babilonia, ti kapipigsaan a siudad! Ta iti maysa nga oras
ket immay ti pannakadusam."
11 Sangsangitan ken dungdung-awan isuna dagiti agtag-
tagilako ditoy daga, agsipud ta awanen ti mayat a gumatang
kadagiti ilaklakona.
12 laklako a balitok, pirak, agkakapateg a bato, perlas,
napino a lino, lila, amin a nagbabanglo a kayo, tung-

gal alikamen a naaramid iti marfil, tunggal alikamen a naaramid iti agkakapateg a kayo, bronse, landok, marmol,
13 kanela, rekado, insenso, mirra, olibano, arak, lana, napino nga arina, trigo, kadagiti baka ken karnero, kadagiti kabalio ken karwahe, ken kadagiti tagabu ken dagiti kararua dagiti tattao.
14 Dagiti bunga a tinartarigagayanyo iti amin a pigsayo ket awanen kadakayo. Amin a kinabarayuboy ken dayagyo ket nagpukaw, pulos a saanto a masarakanen.
15 Dagiti agtagtagilako kadagitoy a lako a nagbalin a nabaknang babaen kenkuana ket agtakderdanto nga adayo kenkuana gapu ta mabutengda iti panakadusa, panagsangit ken naariwawa a panagdung-awna.
16 Ibagadanto nga, "Asi pay, asi pay ti naindaklan a siudad a nakakawes iti napino a lino, lila, ken iti nalabaga, ken naarkosan ti balitok, agkakapateg a bato, ken kadagiti perlas!"
17 Iti las-ud laeng ti maysa nga oras amin dagita a kinabaknang ket nasayang. Tumunggal maysa a kapitan ti barko ken tunggal tripulante, dagiti aglaylayag iti taaw ken amin dagiti aggapu iti taw ti pagbibiaganna, ket nagtakder iti adayo.
18 Nagsangitda idi nakitada ti asukna gapu iti pannakapuorna. Kinunada, "Ania a siudad ti kas iti dayta a naindaklan a siudad? "
19 Sinabuaganda iti tapok dagiti uloda ken nagsasangit ken nagdudung-awda, "Asi pay, asi pay dayta a naindaklan a siudad, nga amin nga adda barkona iti taaw ket nagbalin a nabaknang gapu iti kinabaknangna. Ta iti las-ud laeng ti maysa nga oras ket nadadael isuna. "
20 "Agragsakkayo iti napasamak kenkuana, langit, dakayo a namati, dakayo nga apostol ken profeta, ta inyeg ti Dios ti panangukomyo kenkuana!"
21 Nangala ti nabileg nga anghel iti bato a kas kadakkel iti gilingan a bato ket impurwakna iti taaw, kinunana, "Iti daytoy a wagas, ti Babilonia a naindaklan a siudad, ket madadaelto ken saanton a makita iti kaanoman.
22 Saanton a mangngeg ti uni a partuaten dagiti umaarpa, dagiti tumotokar, dagiti agpuypuyot iti fluta. Awanton ti masarakan kenka a managpartuat iti aniaman a kita. Ken awanton ti mangngeg nga uni iti gilingan kenka.
23 Awanton a pulos ti agraniag nga uray ania a pagsilawan kenka. Awanton a pulos ti mangngeg a timek iti nobyo ken iti nobya kenka, ta dagiti agtagtagilakom ket isuda dagiti prinsipe iti daga, ken ti pagilian ket naalilaw babaen kadagiti panagsalamangkam.

24 Nasarakan kenkuana ti dara dagiti profeta ken dagiti
namati, ken amin a dara dagiti napapatay iti daga."

19

1 Kalpasan dagitoy a banbanag, adda nangngegak a kasla
uni iti napigsa a timek iti adu a bilang dagiti tattao sadiay
langit a mangibagbaga, "Aleluya. Pannakaisalakan, dayag
ken pannakabalin ket kukua ti Diostayo.
2 Dagiti panangukomna ket napudno ken nalinteg, ta
inukomna ti naindaklan a balangkantis a nangmulit iti daga
babaen iti kinaderrepna. Nagibales ti Dios para iti dara
dagiti adipenna, nga imbukbok a mismo ti babai."
3 Nagsaoda iti maikadua a daras, "Aleluya! Ngimmato ti
asuk manipud kenkuana iti agnanayon nga awan inggana."
4 Nagpakleb dagiti duapulo ket uppat a panglakayen ken
dagiti uppat a sibibiag a parsua ken nagdayawda iti Dios a
nakatugaw iti trono. Ibagbagada, "Amen. Aleluya!"
5 Ket adda rimmuar a timek a naggapu iti trono, ibagba-
gana, "Idayawyo ti Diostayo, dakayo amin nga adipenna,
dakayo nga agbuteng kenkuana, nanumo man wenno
nabileg."
6 Ket adda nangngegak nga uni a kasla timek iti adu a
bilang ti tattao, kasla daranudor iti nagadu a danum ken
kasla kanalbuong iti gurruod, ibagbagana, "Aleluya! Ta iti
Apo a Diostayo, ti mangiturturay iti amin, isuna ket agar-ari.
7 Agrag-otayo ken agragsak ken agdayawtayo kenkuana
gapu ta dimtengen ti panagrambak iti panagkallaysa ti
Kordero ken insaganan ti nobia ti bagina. "
8 Napalubosan isuna a makawesan iti naraniag ken
nadalus a lupot a lino (ta ti lupot a lino ket isu dagiti nalinteg
nga aramid dagiti namati a tattaona).
9 Kinuna ti anghel kaniak. "Isuratmo daytoy: Nabendi-
sionan dagidiay naawis iti pannangan iti panagkallaysa ti
Kordero." Kinunana pay kaniak, "Dagitoy ket pudno a sasao
ti Dios."
10 Nagpaklebak iti sangoanan dagiti sakana tapno ag-
dayawak kenkuana, ngem kinunana kaniak, "Saanmo nga
aramiden daytoy! Kaduanak nga adipen ken kasta met
kadagiti kakabsatmo a nakaiggem iti pammaneknek maipa-
pan kenni Jesus. Agrukbab iti Dios, ta ti pammaneknek
maipapan kenni Jesus ket ti espiritu iti padto."
11 Ket nakitak a nalukatan ti langit ket kimmitaak ket
adda puraw a kabalio! Ti maysa a nakasakay ket maw-
awagan iti Matalek ken Pudno. Nalinteg ti panangukomna
ken mannakigubat.

12 Kasla gumilgil-ayab nga apoy dagiti matana ken adda
adu a korona iti ulona. Adda nagan a naisurat kenkuana
nga awan makaammo malaksid kenkuana.
13 Nakakawes iti kagay a naisawsaw iti dara ken iti
naganna ket, Ti Sao ti Dios.
14 Sumursurot kenkuana dagiti armada ti langit a nakak-
abalio iti puraw, nakakawesda iti puraw ken napino a lupot
a lino.
15 Rimmuar iti ngiwatna ti maysa a natadem a kampilan a
pangparmekna kadagiti pagilian, ken agturayto kadakuada
babaen iti baston a landok. Payatpayatanna iti pagpespesan
ti arak iti napalalo a pungtot ti Dios, a mangiturturay iti
amin.
16 Insuratna iti kagayna ken iti luppona ti maysa a nagan,
ARI DAGITI ARI KEN APO DAGITI APO.
17 Nakitak ti maysa nga anghel nga agtaktakder iti init.
Nagpukkaw iti nakapigpigsa kadagiti amin a billit nga
agtaytayab iti ngato. "Umaykayo, aguummongkayo nga
agmaymaysa para iti naindaklan a pangrabii ti Dios.
18 Umayyo kanen ti lasag dagiti ari, ti lasag dagiti
komandante, ti lasag dagiti napigsa a lallaki, ti lasag dagiti
kabalio ken dagiti agsaksakay ken ti lasag dagiti amin a
lallaki, siwayawaya man wenno tagabu, dagiti nanumo ken
dagiti nabileg."
19 Nakitak ti narungsot nga animal ken dagiti ari iti daga a
kaduada dagiti armadada. Agrubrubuatda tapno gubatenda
ti nakasakay iti kabalio ken dagiti armadana.
20 Natiliw ti narungsot nga animal a kadua ti palso a
profeta a nagaramid kadagiti pagilasinan iti imatangna.
Babaen kadagitoy a pagilasinan inallilawna dagiti nangawat
iti marka ti narungsot nga animal ken ti a nagdayaw iti
ladawanna. Isuda a dua ket naipurwak a sibibiag iti dan-aw
ti gumilgil-ayab a mapupuuran nga asufre.
21 Dagiti nabati kadakuada ket napapatay babaen iti
kampilan a rimmuar manipud iti ngiwat ti nakasakay iti
kabalio. Kinnan amin dagiti billit dagiti natay a lasagda.

20

1 Ket adda nakitak nga anghel a bumabbaba manipud
langit, nga ayan ti tulbek ti nauneg ken awan patinggana
a yuyeng ken adda iti imana ti dakkel a kawar.
2 Tiniliwna ti dragon, ti duduogan nga uleg, nga isu ti
Diablo, wenno ni Satanas, ken ginalutanna iti sangaribu a
tawen.
3 Intappuakna isuna iti nauneg ken awan patinggana
a yuyeng, inrikepna, ken sinelyoanna daytoy. Daytoy

ket tapno saannan a maallilaw dagiti pagilian agingga a malpas ti sangaribu a tawen. Kalpasan dayta, masapul a mawayawaan isuna iti bassit laeng a tiempo.

4 Kalpasan ket nakakitaak kadagiti trono. Nakatugaw kadagitoy dagiti naikkan iti turay a mangukom. Nakitak met dagiti kararua dagidiay napugutan gapu iti pammaneknek maipapan kenni Jesus ken gapu iti sao ti Dios. Saanda a dinayaw ti narungsot nga animal wenno ti ladawanna, ken saanda nga intulok a mamarkaan kadagiti muging wenno imada. Nagbiagda, ken nakipagturayda kenni Cristo iti sangaribu a tawen.

5 Dagiti dadduma kadagiti natay ket saan a nagbiag agingga a nalpas ti sangaribu a tawen. Daytoy ti umuna a panagungar.

6 Nabendisionan ken nasantoan ti siasinnoman a nakipaset iti umuna a panagungar! Ti maikaddua a pannakatay ket awanan bileg kadagitoy. Agbalindanto a papadi ti Dios ken kenni Cristo ken makipagturaydanto kenkuana iti unos ti sangaribu a tawen.

7 Inton malpasen ti sangaribu a tawen, mawayawayaanto ni Satanas manipud iti nakaipupokanna.

8 Rummuarto a mangallilaw kadagiti pagilian iti uppat a suli ti daga - Gog ken Maggog - tapno ummongenna ida para iti gubat. Kaslanto iti darat iti baybay ti kaaduda.

9 Simmang-atda a nagwaras iti nalawa a kapatagan iti daga ken pinalawlawanda ti kampo dagiti namati, ti naipatpateg a siudad. Ngem immay ti apuy manipud langit ket kinnanna ida.

10 Ti diablo, a nangallilaw kadakuada, ket naitappuak iti dan-aw ti agap-apuy nga asufre, a nakaitappuakan ti narungsot nga animal ken ti palso a profeta. Matutuokdanto iti aldaw ken rabii iti agnanayon nga awan inggana.

11 Kalpasanna, adda nakitak a dakkel a puraw a trono ken ti nakatugaw iti daytoy. Ti lubong ken ti langit ket pimmanaw nga immadayo manipud iti imatangna, ngem awan sabali a lugar a mabalin a papananda.

12 Nakitak dagiti natay - dagiti nabileg ken dagiti nanumo - a nakatakder iti sangoanan ti trono, ken naukrad dagiti libro. Ket adda pay sabali a libro a naukrad - ti Libro ti Biag. Dagiti natay ket naukom babaen iti naisurat kadagiti libro, ti nagbanagan dagiti inar-aramidda.

13 Inyula ti taaw dagiti natay nga adda kenkuana. Inyula met ni Patay ken ni Hades dagiti natay nga adda kadakuada, ken naukom dagiti natay kas maiyannurot kadagiti inaramidda.

14 Naitappuak ni Patay ken ni Hades iti dan-aw nga apuy.

Daytoy ti maikaddua a pannakatay - ti dan-aw nga apuy.
15 No addaman ti tao a saan a naisurat ti naganna iti Libro
ti Biag, maitapuak isuna iti dan-aw nga apuy.

21

1 Kalpasanna, nakitak ti baro a langit ken ti baro a daga,
ta ti immuna a langit ken ti immuna a daga ket naglabasen,
ken ti baybay ket awanen.
2 Nakitak ti nasantoan a siudad, ti baro a Jerusalem,
a bimmaba manipud langit a naggapu iti Dios, nais-
agana a maiyarig iti nobia a naarkusan para iti lalaki a
mangikallaysa kenkuana.
3 Adda nangngegko a napigsa a timek a nagtaud iti trono
a kunana, "Kitaem! Ti pagtaengan ti Dios ket adda kadagiti
tattao ket makipagnaedto isuna kadakuada. Agbalindanto a
tattaona, ken mismo a ti Dios ket makipagnaedto kadakuada
ken isuna ti agbalin a Diosda.
4 Punasennanto ti tunggal lua manipud kadagiti matada,
ken awanen iti pannakatay, wenno panagladladingit,
wenno panagsangsangit, wenno ut-ot. Dagiti sigud a
banbanag ket naglabasen.
5 Kinuna ti nakatugaw iti trono, "Kitaenyo! Pagbalinek a
baro amin dagiti banbanag." Kinunana, "Isuratmo dagitoy
gapu ta dagitoy a sasao ket mapagtalkan ken pudno.
6 Kinunana kaniak, "Dagitoy a banbanag ket nalpasen!
Siak ti Alfa ken Omega, ti pangrugian ken ti panungpalan.
Ti siasinnoman a mawaw ket ikkak iti mainum nga awan
bayadna manipud iti ubbog ti danum ti biag.
7 Tawidento ti agballigi dagitoy a banbanag, ken siakto ti
Diosna, ket isunanto ti anakko.
8 Ngem dagiti takrot, dagiti awanan pammati, dagiti
makarimon, dagiti mammapatay, dagiti naderrep, dagiti
agsalsalamangka, dagiti agrukrukbab kadagiti didiosen, ken
amin dagiti ulbod, ti lugardanto ket iti dan-aw a gumilgi-
layab nga asufre. Dayta ket ti maikadua nga ipapatay."
9 Maysa kadagiti pito nga anghel ti immay kaniak, ti
addaan iti pito a malukong a napunno kadagiti pito a
didigra, ket kinunana, "Umayka ditoy. Ipakitak kenka ti
nobia, ti asawa ti Kordero."
10 Kalpasanna, impannak ti Espiritu iti dakkel ken nan-
gato a bantay ken impakitana kaniak ti nasantoan a siudad,
ti Jerusalem, a bumabbaba manipud langit a nagtaud iti
Dios.
11 Adda iti Jerusalem ti dayag ti Dios, ken ti raniagna ket
kasla napateg unay nga alahas, a kas iti aganinaw a kristal
a bato a haspe.

12 Addaan daytoy iti dakkel, nangato a pader nga addaan
iti sangapulo ket dua a ruangan, ken adda sangapulo ket dua
nga anghel kadagiti ruangan. Naisurat kadagiti ruangan
dagiti nagan ti sangapulo ket dua a tribu dagiti annak ti
Israel.
13 Iti daya ket adda tallo a ruangan, iti amianan ket adda
tallo a ruangan, iti abagatan ket adda tallo a ruangan, ken
iti laud ket adda tallo a ruangan.
14 Ti pader ti siudad ket addaan iti sangapulo ket dua
a pundasion, ket adda kadakuada ti sangapulo ket dua a
nagan dagiti sangapulo ket dua nga apostol ti Kordero.
15 Ti nakisarita kaniak ket addaan iti pangrukod a balitok
tapno rukoden ti siudad, dagiti ruanganna, ken dagiti
paderna.
16 Ti siudad ket naipatakder a kuadrado; ti kaatiddogna
ket kapada ti kaakabana. Rinukodna ti siudad iti pan-
grukod, 12, 000 nga stadia ti kaatiddogna (ti kaatiddog,
kaakaba, ken katayag ket agpapada).
17 Rinukodna met dagiti paderna, 144 kubit ti puskolna
babaen ti rukod ti tao (nga isu met ti pangrukod dagiti
anghel).
18 Naaramid iti haspe ti pader ken ti siudad ket pasig a
balitok, a kas iti sarming nga aganinaw.
19 Naarkusan iti agduduma a kita iti napapateg a bato
dagiti pundasion ti pader. Ti umuna ket haspe, ti maikadua
ket safiro, ti maikatlo ket kalsedonia, ti maikauppat ket
esmeralda,
20 ti maikalima ket sardonika, ti maikainnem ket karnelia,
ti maikapito ket krisolito, ti maikawalo ket berilo, ti
maikasiam ket topasio, ti maikasangapulo ket krisoprasio, ti
maikasangapulo ket maysa ket hasinto, ti maikasangapulo
ket dua ket amatista.
21 Dagiti sangapulo ket dua a ruangan ket perlas.
Naaramid dagitoy babaen iti maysa laeng a kita ti per-
las. Dagiti kalsada iti siudad ket pasig a balitok, nga
agparparang a kasla sarming nga aganinaw.
22 Awan ti nakitak a templo iti siudad, ta ti Dios Apo, nga
agturay iti amin, ken ti Kordero ket isu ti templona.
23 Saanen a kasapulan ti siudad ti init wenno bulan
a manglawag iti daytoy gapu ta ti dayag ti Dios ket
lawlawaganna daytoy, ken ti pagsilawanna ket ti Kordero.
24 Magnanto dagiti nasion babaen iti raniag dayta a
siudad. Iyegto dagiti ari iti daga dagiti kinangayedda iti
daytoy.
25 Saanto a mairikep dagiti ruanganna kabayatan iti
aldaw, ket awanton ti rabii sadiay.

26 Iyegdanto iti daytoy ti ngayed ken pammadayaw dagiti
nasion,
27 ken pulos nga awan iti aniaman a saan a nadalus a
makastrek iti daytoy Kasta met nga awan iti uray maysa
a nakaaramid iti aniaman a banag a nakababain wenno
panangallilaw a makastrek, ngem dagiti laeng nakasurat ti
naganna iti libro ti biag ti Kordero.

22

1 Kalpasanna impakita kaniak ti anghel ti karayan ti
danum ti biag, danum a nalitnaw a kas kristal.
2 Agay-ayus daytoy manipud iti trono ti Dios ken ti
Kordero a simmalput iti tengnga ti kalsada iti siudad. Iti
nagsinumbangir nga igid ti karayan ket ti kayo ti biag, nga
addaan iti sangapulo ket dua a kita ti bunga, ket binulan
daytoy nga agbunga. Dagiti bulong ti kayo ket maipaay a
mangpaimbag kadagiti nasion.
3 Awanton ti aniaman a lunod. Addanto ti trono ti Dios
ken ti Kordero iti siudad, ken agserbinto kenkuana dagiti
adipenna.
4 Makitadanto iti rupana, ket addanto kadagiti mugingda
ti naganna.
5 Awanton iti rabii; saandanton a kasapulan ti lawag iti
pagsilawan wenno lawag iti init gapu ta ti Apo a Dios ket
aglawagto kadakuada. Agaridanto iti agnanayon nga awan
patinggana.
6 Kinuna iti anghel kaniak, "Dagitoy a sasao ket ma-
pagtalkan ken pudno. Ti Apo, ti Dios dagiti espiritu dagiti
profeta, imbaonna ti anghelna tapno ipakitana iti adipenna
ti masapul a mapasamak iti mabiit.
7 "Kitaem! Umayakon iti mabiit! Nabendisionan ti
siasinoman nga agtulnog kadagiti sasao iti padto iti daytoy
a libro.
8 Siak ni Juan, siak ti nakangngeg ken nakaimatang
kadagitoy a banbanag. Idi nangngeg ken naimatangak
dagitoy, nagpaklebak iti sangoanan dagiti saka ti anghel
tapno agrukbabak kenkuana, ti anghel a nangipakita kaniak
kadagitoy a banbanag.
9 Kinunana kaniak, "Saanmo nga aramiden dayta! Siak
ket padam nga adipen, a kas kadagiti kakabsatmo a profeta,
ken kadagiti nga agtultulnog kadagiti sasao iti daytoy a
libro. Agrukbabka iti Dios!"
10 Kinunana kaniak, "Saanmo a selyoan dagiti sasao iti
padto iti daytoy a libro, gapu ta ti tiempo ket asidegen.
11 Iti daydiay a saan a nalinteg, ituloyna laeng ti agaramid
iti saan a nalinteg. Iti daydiay addaan iti narugit a kabibiag,

ituloyna laeng ti narugit a kabibiagna. Iti daydiay nalinteg, ituloyna nga aramidenna no ania ti nalinteg. iti daydiay a nasantoan, ituloyna ti agbalin a nasantoan.”
12 Kitaenyo! Umayakon iti mabiit. Adda kaniak ti gunggona, tapno subadak ti tunggal maysa segun iti inaramidna.
13 Siak ti Alfa ken ti Omega, ti Umuna ken ti Maudi, ti Pangrugian ken ti Panungpalan.
14 Nabendisionan dagiti mangilaba kadagiti kawesda tapno addanto karbenganda a mangan manipud iti kayo ti biag ken sumrek iti siudad babaen kadagiti ruangan.
15 Iti ruar ket dagiti aso, dagiti agsalsalamangka, dagiti mannakikamalala, dagiti mammapatay, dagiti agdaydayaw kadagiti didiosen, ken tunggal maysa a mangay-ayat ken agar-aramid iti inuulbod.
16 Siak, a ni Jesus, imbaonko ti anghelko a mangipaneknek kadakayo iti maipangngep kadagiti banbanag a maipaay kadagiti iglesia. Siak ti ramut ken ti kaputotan ni David, ti naraniag a Bituen iti Agsapa.”
17 Kinuna ti Espiritu ken ti Babai a Maikallaysa, “Umayka!” Ibaga koma ti makangngeg, “Umayka!”. Siasinoman a mawaw, umay koma, ken siasinoman a mangtarigagay iti daytoy, siwawaya a maaddaan iti danum ti biag.
18 Siak ti mangpaneknek iti tunggal maysa a makangngeg kadagiti sasao iti padto iti daytoy a libro: No adda mangnayon kadagitoy, inayonto kenkuana ti Dios dagiti didigra a naisurat iti daytoy a libro.
19 No adda mangikkat manipud kadagiti sasao iti daytoy a libro, ikkatento met ti Dios ti bingayna iti kayo ti biag ken iti nasantoan a siudad, a naisurat iti daytoy a libro.
20 Isuna a mangpaneknek kadagitoy a banbanag kunana, “Wen, umayak iti mabiit.” Amen! Umaykan, Apo Jesus!
21 Ti parabur ni Apo Jesus ket umadda koma iti tunggal maysa. Amen. s